

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

Q. Curti Rufi Historiarum Alexandri Magni Macedonis ...

Quintus Curtius
Rufus

LC 72.195.2

Harvard College Library

FROM THE

CONSTANTIUS FUND

Established by Professor E. A. SOPHOCLES of Harvard University for "the purchase of Greek and Latin books (the ancient classics), or of Arabic books, or of books illustrating or explaining such Greek, Latin, or Arabic books."

11208 09 360
BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM
TEUBNERIANA

Q. CURTI RUFII
HISTORIARUM ALEXANDRI
MAGNI MACEDONIS
LIBRI QUI SUPERSUNT

ITERUM RECENSUIT
EDMUNDUS HEDICKE
EDITIO MAIOR

MCMVIII
LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Benseler-Kaegi: griech. Schulwörterbuch

12. Aufl. [X u. 981 S.] Lex.-8. Dauerhaft in Halbfranz geb. M. 8.—

Der von Benseler umfaßte Schriftstellerkreis

läßt keinen der irgendwie für die Schullektüre in Betracht kommenden Autoren vermissen. Das Wörterbuch erscheint so auch für den Handgebrauch des Philologen in weitem Umfange ausreichend. Indem es alles für den Schüler überflüssige gelehrte Beiwerk sowohl im Wortschatz als auch in der Etymologie vermeidet, darf es jedenfalls nach wie vor als das den Bedürfnissen der Schule **am meisten** entsprechende Wörterbuch gelten. Daneben zeichnet es sich durch übersichtliche Anordnung und praktische Gliederung in typographischer Beziehung, durch die Benutzung der neuesten Ausgaben und Erklärungen, durch systematische Bearbeitung der Eigennamen und durch selbständige Durcharbeitung des Formenmaterials und der Orthographie aus. Da das Wörterbuch nicht stereotypiert ist, ist endlich eine stetige Vervollkommenung von Auflage zu Auflage möglich.

Heinichen-Wagener: latein. Schulwörterb.

7. Aufl. [XXVI u. 937 S.] Lex.-8. Dauerhaft in Halbfranz geb. M. 7.50.

Der sechsten Auflage folgt nach verhältnismäßig kurzer Zeit die siebente. Bei einem so wohlbekannten und mit Recht vielverbreiteten Hilfsmittel des Lateinstudiums darf man sich bei Anzeige einer neuen Auflage kurz fassen. Gegenüber der vorletzten Ausgabe ist die jetzt erschienene in der Anlage unverändert. Im übrigen stößt man auf viele Einzelverbesserungen. Daß der Verfasser recht daran tat, der Etymologie und der Semasiologie gegenüber noch Vorsicht zu üben, wird jeder Unbefangene zugeben. Gesichertes hat er aufgenommen. Die Bedeutungsentwicklung der aufgeführten Wörter ist meist klar und folgerichtig. Recht dankenswert und gut gelungen sind die von Wagener vorausgeschickten Abrisse der römischen Literatur und der römischen Stilistik.

(Monatsschrift für höhere Schulen.)

Benseler: deutsch-griechisches Wörterbuch . . . geb. M. 10.50.

Heinichen: deutsch-lateinisches Wörterbuch . . . geb. M. 6.50.

Sonder-Wörterbücher zu

Cäsar. Von H. Ebeling. 6. Aufl., von J. Lange. Geb. M. 1.80.

Nepos. Von H. Haacke. 15. Aufl. Geb. M. 1.40. Mit dem Texte des Nepos zusamm. Geh. M. 1.20, geb. M. 1.60.

Homer. Von G. Autenrieth. 10. Aufl., von A. Kaegi. Geb. M. 3.60.

Ovids Metamorphosen. V. J. Siebelis. 5. Aufl., von Fr. Polle. Geh. M. 4.40, geb. M. 4.80.

— — — kleine Ausgabe, bearbeitet von Stange. Geb. M. 2.50.

Phädrus. V. A. Schaubach. 3. Auflage. Geh. M. —.60, geb. M. —.90. Mit dem Texte des Phädrus M. —.90, geb. M. 1.80

Xenophons Anabasis. V. F. Vollbrecht. 10. Auflage. Gebunden M. 2.20.

Xenophons Hellenika. V. K. Thiemann. 4. Aufl. Geh. M. 1.50, geb. M. 1.90.

Siebelis' tirocinium poeticum. Von A. Schaubach. 12. Aufl. Gebunden M. —.80.

Q. CURTI RUFII
HISTORIARUM ALEXANDRI
MAGNI MACEDONIS
LIBRI QUI SUPERSUNT

6.314

ITERUM RECENSUIT
EDMUNDUS HEDICKE
EDITIO MAIOR

MCMVIII
LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

LC 72.195.2

Constantine G. G.

LIPSIÆ: TYPIS B. G. TEUBNERI

ALFREDO EBERHARDO

AMICO

D. D. D.

EDMUNDUS HEDICKE

PRAEFATIO

Quam rationem in Q. Curti Rufi historiis recensendis anno MDCCCLXVII, cum primum eas ederem, secutus sum annoque MDCCCLXX in programme gymnasii Bernburgensis diligentius explicavi, eam etiam nunc retinui. Nam Kinchius, qui anno MDCCCLXXXIII contra sententiam meam disserens omnes Curti codices, quotquot extarent, ex uno codice Parisino 5716 derivandos esse dixit, ut hic unus dux sequendus et, ubi lacunosus esset, in eius locum codex bibliothecae Vaticanae Reginensis 971 saeculi duodecimi substituendus esset, minime me movit eumque vehementer erravisse anno MDCCCLXXXVIII in Berolinensibus de philologia actis col. 1386 quam brevissime docui. Nititur igitur haec altera recensio rursus quinque libris manu scriptis, quos ipse contuli, Bernensi, Florentino, Leidensi, Parisino, Vossiano.

Ex quibus codex Bernensis, qui olim Petri Danielis Aurelianensis, deinde Iacobi Bongarsii erat et nunc numero 451 insignitus Bernae in bibliotheca publica adservatur, centum triginta sex folia quaternaria pergamena continet et saeculo nono litteris carolingicis, quae vocantur, binis columnis vicenorum ternorum versuum eleganter scriptus atque eodem fere tempore, ut fieri solebat, ab alio monacho, qui eo ipso codice, qui describebatur, utebatur, correctus adnotationibusque auctus est. Neque postea defuerunt, qui Curti verba sive correcturis sive rasuris sive adnotationibus emendare studerent.

Codex Florentinus, qui Florentiae in bibliotheca Laurentiana adservatus codex tricesimus quintus plutei sexagesimi quarti est, nunc primo quaternione avolso centum

duo folia quaternaria pergamena conplectitur et saeculo decimo exeunte vel undecimo ineunte litteris carolingicis binis columnis vicenorum quaternorum versuum eleganter scriptus atque a correctore recognitus et adnotationibus auctus est. Praeterea postea duorum vel trium hominum correctiones atque rasuras perpessus est.

Codex Leidensis, qui nunc in bibliotheca academiae Leidensis inter codices Latinos formae quadratae centesimus tricesimus septimus est, olim centum triginta tribus foliis pergamenis oblongae formae, quorum utraque pagina undecimicena versuum est, constabat, sed nunc folio ultimo avolso lacer est, ut Curti verbis X 10, 16 *dumtaxat patientem* desinat. Scriptus autem est saeculo decimo carolingicis plerumque litteris atque a correctore recognitus et adnotationibus instructus: sed dolendum est, quod postea complures homines et corrigendo et inducendo et radendo verba foedissime deformaverunt.

Codex Parisinus, qui nunc in bibliotheca nationali inter codices latinos quinquies millesimus septingentesimus decimus sextus est, foliis extremis avolsis, ut Curti verbis X, 8, 14 *armisque ponendis* definiatur, centum viginti quattuor folia pergamena formae oblongae, quorum utraque pagina tricenos singulos versus habet, amplectitur et saeculo decimo ineunte litteris carolingicis non admodum eleganter scriptus atque a correctore emendatus est. Deinde saeculo decimo quarto codex plurimis locis ab homine docto, qui codice Bernensi aut eius simillimo utebatur, et corrigendo et inducendo et radendo non tam emendatus quam depravatus est.

Codex Vossianus, qui nunc Lugduni Batavorum in bibliotheca academiae inter codices Latinos Vossianos formae quadratae vicesimus est, olim quattuor et nonaginta folia quaternaria pergamena, quorum utraque pagina tricenos ternos vel tricenos binos versus continet, amplectebatur, sed nunc folio extremo caret, ut iam Curti verba X 10, 13 inde a *purgavere corpus* desint: scriptus autem est saeculo decimo litteris carolingicis admodum eleganter et a correc-

tore recognitus adnotationibusque auctus. Postea maximeque saeculo decimo quinto a compluribus hominibus denuo corrigendo sive emendatus sive depravatus est.

Hi codices quamquam neque erroribus liberi sunt neque interpolatione plane carent, tamen illius labis expertes sunt, qua postea codices, quantum scio, omnes summa describentium libidine infecti sunt, ut ex eorum lectionibus reperiri posse diffidam, quid archetypi, unde descripti sunt, fidei, quid librariorum ingenio debeatur. Eidem tamen propter quasdam corruptelas in duo genera segregandi sunt, quorum alterum codicem Parisinum, alterum codices Bernensem, Florentinum, Leidensem, Vossianum complectitur, ex quibus suas quisque et laudes et vitia habet, ut nullus eorum plane neglegendus sit. Ex consensu igitur utriusque generis scripturam codicis archetypi cognosci patet, ubi autem haec genera inter se dissentiunt, diligenter considerandum est, quid propter sententiarum rationem vel sermonem Latinum vel usum scriptoris sequendum videatur. Unde si nihil certi effici potest, fortasse is proxime ad verum accedet, qui codicem Parisinum sequetur. Nam, ut dicam, quod sentio, codex Parisinus melioris generis deterius exemplum, archetypon autem codicum Bernensis, Florentini, Leidensis, Vossiani deterioris generis melius exemplum repraesentare mihi videtur. Quod archetypon nescio an recensioem quandam perpassum sit: quam suspicionem etiam auget, quod illi quatuor codices, qui ex eo descripti sunt, in marginibus adnotationes Curti verba sive corrigentes sive explicantes, quales saepius inde ab interitu imperii Romani in codicibus occurrunt, exhibent. Sed dolendum est, quod alterius generis nunc unum codicem habemus, cum ita diiudicare non possimus, quot eius errores iam codici archetypo tribuendi sint, quot librarii negligentiae. Plures autem huius generis codices quondam extitisse veri simillimum est. Nam, ut omittam Modii codicem Coloniensem, quem haud paucis locis cum codice Parisino conspirasse Modii notae docent, ex quibusdam codicibus saeculi decimi nunc amissis pauca fragmenta supersunt, quorum lectiones ab altero genere

recedentes rem cum Parisino faciunt, Darmstadiense, Einsidlense, Herbipolitanum, cuius conlationem accuratissimam liberalissimae humanitati Thomae Stangeli debeo. Atqui in eodem genere ponenda esse tria folia codicis nunc subrepti saeculi decimi, quae Vindobonae in bibliotheca Caesarea adservantur, mihi persuasi, quod adnotationibus carent: continent autem Curti verba extrema, quae nunc in Parisino desunt, ut iam in fine quoque historiarum alterius generis habeamus testem. Denique excerpta quaedam saeculi noni olim in coenobio Rhenaugiensi, nunc Turici in bibliotheca publica adservata paene invitus adhibui: nam ad emendationem nihil fere adferunt, sed adnotationem criticam propter errores plurimos valde onerant. Mire autem ab altero genere ad alterum transeunt atque etiam lectiones exhibent, quae interpolationem sapiunt. Reliquos vero codices, quos per multos annos plurimos examinavi, rursus plane neglexi, quod, ut supra dixi, certis interpolationis indicibus inquinati sunt, ut erui non possit, utrum melior lectio interpolatoris acumen an codicis fidei debeatur.

Quod tamen haec editio a priore multum dissentit, inde maxime factum est, quod anno MDCCCLXVII, cum tres omnino codices, Leidensem, Parisinum, Vossianum, contulissem, multis locis de codicis archetypi lectione dubius haerebam, nunc quinque illis codicibus accurate perlectis de archetypo certius iudicare possum. Huc accedit, quod, quo ex tempore trium codicum lectiones publici iuris feci, multi viri docti studia sua in Curti verbis vel corrigendis vel explicandis non sine magno fructu conlocaverunt. Tum nunc Richardi Bentlei nobilissimo exemplari Curti a Gilberto Wakefieldio quondam adhibito uti potui, in quo ille conlatione codicis Parisini ab Ioanne Walkero confecta adiutus multis locis sive verba Curti melius constituit sive errores lectionis detexit: nam Bentlei sagacitati, si scaenicos Graecorum poetas excipis, vix in alio scriptore emendatio melius processit. Atque ipse in Curti verbis coniectura sanandis rem paulo audacius agendam esse censui, quod propter plurima nomina hominum, gentium, locorum, fluminum, beluarum, stirpium

verba librariis ignota saepe foedius, quam vulgo fit, corrupta sunt. Neque tamen propter rhetoricas illas clausulas a codicum testimonio recedere ausus sum, quod, qui hac de re scripserunt, eam nequaquam satis adhuc explicavisse mihi videntur.

In adornanda autem editione nunc codicum lectiones vel errores si non omnes, at fere omnes adscripsi: nam ut omnes adderem, ab animo meo non impetravi ac vix potui, quod quinque illi codices omnes, ut supra docui, non ab uno correctore eiusdem aetatis recogniti sunt, sed a compluribus, qui Curti verba summa libidine commutaverunt, cum ne scalpello quidem abstinerent, ut haud raro iam non possit dispici, quid a librario ipso, quid a correctore, quid a ceteris profectum sit. Ac vereor, ne inveniantur, qui in varietate codicum adnotanda, quod saepius res levissimas adscripsissem, modum me transiisse dicant. Sed quamvis hanc sordem tangere pigeret, tamen illos errores perscribere animum induxi, quod aliter nemo perspicere potest, quo modo et codices Curtiani depravati sint et Curti verba cum aliqua similitudine veri emendari possint. Discrepantiam tamen orthographicam rarius adnotavi, quod in hac re codicum Curtianorum auctoritas admodum est levis. Nolui autem in erroribus saepe occurrentibus una adnotatione defungi, sed errores suo quemque loco repetivi, ut, si cui alia de causa unus vel alter locus Curti inspiciendus esset, is facile videret, quid codicum auctoritate niteretur, quid coniecturae deberetur. Unde etiam repetendum est, quod virorum doctorum coniecturas, quas plurimas conlegi, in adnotatione critica non addidi: nam fieri non poterat, quin magna adnotationum mole codicum memoria obscuraretur atque obrueretur. Enixe autem dedi operam, ut coniecturis nomen eius, qui primus eam fecit, adscriberem. In quo quin saepius erraverim, non dubito et ab omnibus, quicumque ipsi idem conati sint, errati veniam me impetraturum esse confido. Velut vereor, ne haud paucas emendationes falso Cospo, qui in Diodori de Philippo et Alexandro Macedonibus libris saepius verum primus invenit, tribuerim. Editio enim Lug-

duni anno MDLV per Michaellem Sylvium typis expressa, in qua multi errores primum emendati sunt, cum praefationis loco epistolam Angeli Cospì Bononiensis ad Iacobum Bannissum exhiberet, Cospum hanc Curti editionem correxisse existimabam, sed postea vidi illam epistolam una cum 'vita Alexandri Magni ex libris historiarum in compendium reducta Io. Monacho auctore et Angelo Cospo Bononiensi interprete' ipsis Curti verbis praemissa ab editore desumptam esse ex libro, qui anno MDXVI Viennae Pannoniae per Hieronymum Victorem impressus inscribitur: 'Diodori libri duo, primus de Philippi aliorumve quorundam illustrium ducum, alter de Alexandri rebus gestis. Utrumque latinitate donavit Angelus Cospus Bononiensis'. Sed cui iam Cospianae illas emendationes tribuam, valde dubito, cum illius editionis exemplaria bibliopolam partim Antonium Vincentium, partim Ioannem Frellonium appellant, id quod etiam in aliis eiusdem aetatis editionibus Lugdunensibus scriptorum Latinorum cura Ioannis Bouhierii vel Ioannis Raenerii paratis videmus factum esse.

Unum restat, ut omnibus, qui sive codicibus inspiciendis sive libris commodandis sive consiliis dandis sive plagulis corrigendis studia mea adiuverunt, gratias agam quam maximas.

Dabam Freienwaldiae prid. K. Iun. MDCCCVIII.

Edmundus Hedicke.

P. 338 v. 19 *dele comma post gentem.*

P. 371 v. 25 *dele comma post desiderio.*

Q. CURTI RUFI
HISTORiarUM
ALEXANDRI MAGNI
MACEDONIS
LIBRI QUI SUPERSUNT

INDEX NOTARUM

- A:** codices **BFLPSV** sive omnes sive quot quoque loco servati sunt.
- B:** cod. Bernensis 451 saec. X. /X
- C:** codices **BFLV** sive omnes sive quot quoque loco servati sunt.
- D:** fragmentum Darmstadiense (cod. 3152) saec. X (continet verba III, 2, 14 *territoque rege* usque ad III, 2, 24 *interficiunt*).
- E:** fragmentum Einsidlense (cod. 476 fol. 36) saec. X (continet verba VII, 1, 34 *cere homo superbissimus* usque ad VII, 2, 8 *Amyntan mea sen*).
- F:** cod. Florentinus plut. LXVIII cod. 35 saec. XI (incipit a verbis III, 10, 6 *vix gladio futurum opus*).
- H:** fragmentum Herbipolitanum saec. X (continet verba VIII, 1, 3 *ignarus* usque ad VIII, 1, 7 *super* et VIII, 1, 10 *quae appellatur Bazaira* usque ad VIII, 1, 14 *repulso et abire*).
- I:** codices interpolati.
- L:** cod. Leidensis 137 saec. X.
- P:** cod. Parisinus 5716 saec. VIII.
- R:** excerpta Rhenaugiensia (cod. 95 pag. 184) saec. VIII (continent verba VII, 8, 12 *igitur unum ex* usque ad VII, 8, 30 *considera* et VIII, 7, 3 *utor inquit beneficio* usque ad VIII, 10, 2 *ducibus usurus*).
- S:** schedae Vindobonenses 492 (hist. prof. 622) saec. X (continent verba X, 8, 22 *id inpetratum est* usque ad finem).
- V:** cod. Vossianus Q. 20 saec. X.
- *:** litteram erasam indicat.

Q. CURTI RUFI
HISTORiarUM
ALEXANDRI MAGNI
MACEDONIS

LIBER III.

1 Inter haec Alexander ad conducendum ex Pello- I.
ponneso militem Cleandro cum pecunia misso Lyciae
Pamphyliaeque rebus compositis ad urbem Celaenas
exercitum admovit. Media illa tempestate moenia 2
5 interfluebat Marsyas, amnis fabulosis Graecorum car-
minibus inclitus. Fons eius ex summo montis cacu- 3
mine excurrrens in subiectam petram magno strepitu
aquarum cadit, inde diffusus circumiectos rigat campos,
liquidus et suas dumtaxat undas trahens. Itaque color 4
10 eius placido mari similis locum poetarum mendacio
fecit: quippe traditum est nymphas amore amnis re-

Q. Curti Rufi historiarum Alexandri Magni Macedonis
liber III *scripsi*: CVRTI RVFI HISTORiarVM INCIPIT LIBER TERTIVS V,
inscriptione carent BLP, de F, qui primo quaternione fraudatus
nunc ab initio mutilus est, nihil certi affirmari potest. 1 Pello-
ponneso Zarotus: peloponneso A. 2 Lyciae I: liciae C, li-
cyaee P. 3 Pamphyliaeque V: pamphyliaeque BLP. Celae-
nas Aldus: caelenas A. 5 Marsyas P *corr.*: marsas P m. pr.,
marsus C. 6 inclitus] inclytus BL. summo] sumo V. -
10 mendacio] mendatio PV. 11 nymphas] nimphas LV.

- 5 tentas in illa rupe considerare. Ceterum quamdiu intra
muros fluit, nomen suum retinet, at cum extra muni-
menta se evolvit, maiore vi ac mole agentem undas
6 Lycum appellant. Alexander quidem urbem destitutam
ab suis intrat, arcem vero, in quam confugerant, oppu- 5
gnare adortus caduceatorem praemisit, qui denuntiaret,
7 ni dederent, ipsos ultima esse passuros. Illi cadu-
ceatorem in turrem et situ et opere multum editam
perductum, quanta esset altitudo, intueri iubent ac
nuntiare Alexandro, non eadem ipsum et incolas aestima- 10
tione munimenta metiri: se scire inexpugnabiles esse,
8 ad ultimum pro fide morituros. Ceterum ut circum-
sederi arcem et omnia sibi in dies artiora esse viderunt,
sexaginta dierum indutias pacti, ut, nisi intra eos
auxilium Dareus ipsis misisset, dederent urbem, post- 15
quam nihil inde praesidii mittebatur, ad praestitutam
diem permisere se regi.
- 9 Superveniunt deinde legati Atheniensium petentes,
ut capti apud Granicum amnem redderentur sibi. Ille
non hos modo, sed etiam ceteros Graecos restitui suis 20
10 iussurum respondit finito Persico bello. Ceterum Dareo 2
imminens, quem nondum Euphraten superasse cogno-
verat, undique omnes copias contrahit totis viribus
tanti belli discrimen aditurus.
- 11 Phrygia erat, per quam ducebatur exercitus: pluri- 25
bus vicis quam urbibus frequens tunc habebat nobilem
12 quondam Midæ regiam. Gordium nomen est urbi,
quam Sangarius amnis praeterfluit pari intervallo Pon-
13 tico et Cilicio mari distantem. Inter haec maria an-

1 rupe] ruppe V. 4 Lycum I: licum A. appellant]
apellant P. 12 circumsederi] circumsideri C. 15 ipsis
Modius: ipse A. 21 finito] finit P m. pr. 22 Euphraten
Snakenburgius: eufraten A. 25 Phrygia Merula: phrigia A.
pluribus vicis] om. B m. pr. 26 habebat] habebant P m. pr.
27 quondam] quodam P m. pr. Midæ] medie B m. pr.
Gordium Lauer: cordium A. 28 Sangarius] sagarius P m. pr.
amnis] annis V

gustissimum Asiae spatium esse conperimus utroque in
 artas fauces compellente terram. Quae quia continenti
 adhaeret, sed magna ex parte cingitur fluctibus, speciem
 insulae praebet ac, nisi tenue discrimen obiceret, quae
 5 nunc dividit maria, committeret. Alexander urbe in 14
 dicionem suam redacta Iovis templum intrat. Vehi-
 culum, quo Gordium, Midae patrem, vectum esse con-
 stabat, aspexit cultu haud sane a vilioribus vulgatisque
 usu abhorrens. Notabile erat iugum adstrictum com- 15
 10 pluribus nodis in semetipsos implicatis et celantibus
 nexus. Incolis deinde adfirmantibus editam esse oraculo 16
 sortem, Asiae potiturum, qui inexplicabile vinculum
 solvisset, cupido incessit animo sortis eius explendae.
 Circa regem erat et Phrygum turba et Macedonum, 17
 15 illa expectatione suspensa, haec sollicita ex temeraria
 regis fiducia: quippe serie vinculorum ita adstricta, ut,
 unde nexus inciperet quoque se conderet, nec ratione
 nec visu perspicui posset, solvere adgressus iniecerat
 curam ei, ne in omen verteretur irritum inceptum.
 20 Ille nequaquam diu luctatus cum latentibus nodis: 18
 'Nihil', inquit, 'interest, quomodo solvantur', gladioque
 ruptis omnibus loris oraculi sortem vel elusit vel im-
 plevit.
 3 Cum deinde Dareum, ubicumque esset, occupare 19
 25 statuisset, ut a tergo tuta relinqueret, Amphoterum
 classi ad oram Hellesponti, copiis autem praefecit
 Hegelochum, Lesbium et Chium Cœumque praesidiis
 hostium liberaturos. His talenta ad belli usum quin- 20

2 continenti] continenti P. 5 committeret] commiteret
 P V. 7 Gordium *Lauer*: cordium A. 11 editam P m. pr.:
 editum C. 12 vinculum] uinclum P V. 15 expectatione
Aldus: explicatione A. ex] et P m. pr., et ex V. teme-
 raria] temararia P. 16 serie *Cellarius*: series A. 19 ne
 in omen] ne nomen P. 20 nequaquam P m. pr.: nequi-
 quam C. 24 deinde] inde P m. pr. 26 classi] clasi P.
 oram] horam B L. 27 Hegelochum] haegelocum P m. pr.
 Cœumque *Lauer*: quœumque P, chœumque C. 28 hostium
Lauer: ostium A.

genta attributa, ad Antipatrum et eos, qui Graecas
urbes tuebantur, DC missa, ex foedere naves sociis
21 imperatae, quae Hellesponto praesiderent. Nondum
enim Memnonem vita excessisse cognoverat, in quem
omnes intenderat curas, satis gnarus cuncta in expedito 5
fore, si nihil ab eo moveretur.

22 Iamque ad urbem Ancyram ventum erat: ubi numero
copiarum inito Paphlagoniam intrat. Huic iuncti erant
Heneti, unde quidam Venetos trahere originem credunt.
23 Omnis haec regio paruit regi, datisque obsidibus tri- 10
butum, quod ne Persis quidem tulissent, pendere ne
24 cogerebantur, inpetrauerunt. Calas huic regioni prae-
positus est, ipse adsumptis, qui ex Macedonia nuper
advenerant, Cappadociam petiit.

II At Dareus nuntiata Memnonis morte haud secus, 4
quam par erat, motus omissa omni alia spe statuit 16
ipse decernere: quippe quae per duces suos acta erant,
cuncta damnavat, ratus pluribus curam, omnibus
2 afuisse fortunam. Igitur castris ad Babylona positis,
quo maiore animo capesserent bellum, universas vires 20
in conspectum dedit et circumdato vallo, quod decem
miliū armatorum multitudinem caperet, Xerxis
3 exemplo numerum copiarum iniit. Orto sole ad noctem
agmina, sicut discripta erant, intravere vallum. Inde
emissa occupaverant Mesopotamiae campos, equitum 25
peditumque propemodum innumerabilis turba, maiorem
quam pro numero speciem ferens. Persarum erant
4 centum milia, in quibus eques xxx inplebat. Medi
decem milia equitum, quinquaginta peditum habebant.
5 Barcanorum equitum duo milia fuere, armati bipen- 30

2 DC *Lauer*: DC A. 5 intenderat *Vindelinius*: inten-
deret A. expedito] expedita P. 6 fore] for+e P. 9 Heneti
I: uineti A. 11 tulissent *Lauer*: tulisset A. 13 nuper om.
P m. pr. 14 Cappadociam] capadociam C. 17 erant] erunt
BV. 19 Babylona *Zumptius*: babylonam A. 23 iniit *Lauer*:
init A. Orto] orto P. 24 discripta] descripta B. 29 de-
cem milia *Kinchius*: milia om. A.

nibus levibusque scutis maxime cetrae speciem reddentibus, peditum decem milia equitum pari armatu sequebantur. Armenii quadraginta milia miserant peditum additis septem milibus equitum. Hyrcani egregiorum equitum, ut inter illas gentes, sex milia expleverant additis equitibus mille Tapuris. Derbices quadraginta peditum milia armaverant: pluribus aere aut ferro praefixae hastae, quidam lignum igni duraverant. Hos quoque duo milia equitum ex eadem gente comitata sunt. A Caspio mari octo milium pedester exercitus venerat, ducenti equites. Cum iis erant ignobiles aliae gentes: duo milia peditum, equitum duplicem paraverant numerum. His copiis triginta milia Graecorum mercede conducta egregiae iuventutis adiecta. Nam Bactrianos et Sogdianos et Indos ceterosque Rubri maris accolae, ignota etiam Persis gentium nomina, festinatio prohibebat acciri. Nec quicquam illi minus quam multitudo militum defuit. Cuius tum universae aspectu admodum laetus purpuratis solita vanitate spem eius infantibus conversus ad Charidemum, Atheniensem belli peritum et ob exilium infestum Alexandro — quippe Athenis iubente eo fuerat expulsus —, percontari coepit, satisne ei videretur instructus ad obterendum hostem. At ille et suae sortis et regiae superbiae oblitus: 'Verum', inquit, 'et tu forsitan audire nolis et ego, nisi nunc

1 cetrae] cetrae LPV. 3 quadraginta milia Lauer: milia om. A. 4 egregiorum equitum scripsi: egregium A. 6 mille Tapuris. Derbices Fossius: militatura idem uicies A. 7 quadraginta Lauer: quadragena A. armaverant Glareanus: armati erant A. aere aut D. Vossius: herebant A. 8 hastae Vindelinius: astae A. 10 comitata Lauer: commitata A. milium C: milia P. 11 iis P: hiis C. 15 Sogdianos I: sogdianas P, socdianos D. 16 Persis Eufner: ipsi A. 17 Nec] ne V. 19 purpuratis] purpuratus L. 21 Atheniensem] adtheniensem PV. 22 Athenis] adthenis P. 23 expulsus] spulsus P. 25 sortis] fortis P m. pr. V. 26 nolis] nobis P m. pr.

- 12 dixero, alias nequiquam confitebor. Hic tanti apparatus exercitus, haec tot gentium et totius Orientis excita sedibus suis moles finitimis potest esse terribilis: nitet purpura auroque, fulget armis et opulentia, quantam, qui oculis non subiecere, animis concipere 5
 13 non possunt. Sed Macedonum acies, torva sane et inculta, clipeis hastisque immobiles cuneos et conferta robora virorum tegit. Ipsi phalangem vocant, peditum stabile agmen: vir viro, armis arma conserta sunt. Ad nutum monentis intenti sequi signa, ordines servare 10
 14 didicerunt: quod imperatur, omnes exaudiunt. Obistere, circumire, discurrere in cornu, mutare pugnam
 15 non duces magis quam milites callent. Ac ne auri argentique studio teneri putes, adhuc illa disciplina paupertate magistra stetit: fatigatis humus cubile est, 15
 16 artiora quam noctis sunt. Iam Thessali equites et Acarnanes Aetolique, invicta bello manus, fundis, credo, et hastis igne duratis repellentur! Pari robore opus est. In illa terra, quae hos genuit, auxilia quaerenda 20
 sunt: argentum istud atque aurum ad conducendum
 17 militem mitte'. Erat Dareo mite ac tractabile ingenium, nisi etiam naturam plerumque fortuna corrumpere. Itaque veritatis inpatiens hospitem ac supplicem, tunc cum maxime utilia suadentem, abstrahi iussit ad 25
 18 capitale supplicium. Ille ne tum quidem libertatis oblitus: 'Habeo', inquit, 'paratum mortis meae ultorem: expetet poenas consilii mei spreti is ipse, contra quem tibi suasi. Tu quidem licentia regni tam subito

1 nequiquam *scripsi*: nequicquam A. 5 subiecere] subicere P. 7 clipeis] clypeis C. immobiles] immomiles V. 8 tegit I: teget A. 10 signa] sagna P m. pr. 12 pugnam] quae secuntur verba usque ad § 19 vociferantem nunc desunt fere omnia in V propter partem folii abscissam. 16 rapiunt *scripsi*: parant A. 18 Aetolique] aetholique A. 19 hastis] astis LP. 23 naturam] maturam P m. pr. 27 inquit] inquit P. 28 is P: om. C.

mutatus documentum eris posteris, homines, cum se
 permisere fortunae, etiam naturam dediscere'. Haec 19
 vociferantem, quibus imperatum erat, iugulant. Sera
 deinde paenitentia subiit regem, ac vera dixisse con-
 5 fessus sepeliri eum iussit.

6 Thymondas erat, Mentoris filius, inpiger iuvenis: III
 cui praeceptum est a rege, ut omnes peregrinos milites,
 in quis plurimum habebat spei, a Pharnabazo acciperet,
 opera eorum usurus in bello. Ipsi Pharnabazo tradit
 10 imperium, quod antea Memnoni dederat.

Anxium deinde instantibus curis agitabant etiam 2
 per somnum species imminentium rerum, sive illas
 aegritudo, sive divinatio animi praesagientis accersit.
 Castra Alexandri magno ignis fulgore conlucere ei visa 3
 15 sunt et paulo post Alexander adduci ad ipsum in eo
 vestis habitu, quo ipse *factus rex* fuisset, equo deinde
 per Babylona vectus subito cum ipso equo oculis esse
 subductus. Ad haec vates varia interpretatione curam 4
 distrinxerant: alii laetum id regi somnium esse dice-
 20 bant, quod castra hostium arsissent, quod Alexandrum
 deposita regia veste in Persico et vulgari habitu per-
 ductum ad se vidisset, quidam non: augurabantur 5
 quippe inlustria Macedonum castra visa fulgorem
 Alexandro portendere: cui vel regnum Asiae occupare
 25 fatum esse, haud ambigue *doceri*, quoniam in eodem
 habitu Dareus fuisset, cum appellatus est rex. Vetera 6

4 subiit I: subit A. 6 Thymondas *scripsi*: thimodes A.
 7 est om. P m. pr. ut om. P m. pr. 8 Pharnabazo Aldus:
 farnabazo A. 9 Pharnabazo Aldus: farnabazo A. 10 Mem-
 noni] memmoni V. 11 deinde *scripsi*: de A. 13 accersit
scripsi: accersit A. 16 *factus rex addidi*. fuisset] fuisse B
 m. pr. 17 Babylona Zumptius: babylonam A [babilonam V].
 oculis] oculos P m. pr. 18 subductus Modius: subductum A.
 22 ad se Eufner: esse A. 23 inlustria P m. pr. B corr.: indu-
 stria C. 24 cui vel *scripsi*: quodue A. occupare fatum esse
 Orellius: occupare habuisset A. 25 ambigue *doceri scripsi*:
 ambiguae rei A. 26 Dareus] dareu P m. pr. appellatus]
 apellatus P.

- quoque omina, ut fere, sollicitudo revocaverat: recense-
bant enim Dareum in principio imperii vaginam aci-
nacis Persicam iussisse mutari in eam formam, qua
Graeci uterentur, protinusque Chaldaeos interpretatos,
imperium Persarum ad eos transiturum, quorum arma 5
7 esset imitatus. Ceterum ipse et vatum responso, quod
edebatur in vulgus, et specie, quae per somnum ob-
lata erat, admodum laetus castra ad Euphraten moveri
iubet.
- 8 Patrio more Persarum traditum est orto sole de- 7
mum procedere. Die iam inlustri signum e taber- 11
naculo regis bucina dabatur: super tabernaculum,
unde ab omnibus conspici posset, imago solis crystallo
inclusa fulgebat. Ordo autem agminis erat talis.
- 9 Ignis, quem ipsi sacrum et aeternum vocabant, argenteis 15
altaribus praeferebatur. Magi proximi patrium carmen
10 canebant. Magos trecenti et sexaginta quinque iuvenes
sequebantur puniceis amiculis velati, diebus totius
anni pares numero: quippe Persis quoque in totidem
11 dies discriptus est annus. Currum deinde Iovi sa- 20
cratum albentes vehebant equi: hos eximiae magnitudinis
equus, quem Solis appellabant, sequebatur. Aureae
virgae et albae vestes regentes equos adornabant.
- 12 Haud procul erant vehicula decem multo auro argen-
13 toque caelata. Sequebatur haec equitatus duodecim 25
gentium variis armis et moribus. Proximi ibant, quos
Persae Inmortales vocant, ad decem milia. Cultus

1 omina **B** *corr.*: omnia **A**. fere] fert **B** *corr.* 6 quod
edebatur] quo debebatur **B** *m. pr.* 7 somnum] somnium **L**.
8 admodum] addomum **V**. Euphraten] heuphraten **P**. mo-
veri *Freinsheimius*: mouere **A**. 13 posset **l**: possit **A**. cry-
stallo] cristallo **C**. 14 fulgebat] fulgebant **B** *m. pr.* autem]
quae secuntur verba usque ad § 14 haec vero turba nunc desunt
fere omnia in **V** propter partem folii avolsam. 16 patrium]
patrum **P** *m. pr.* 17 Magos trecenti] mago fere centi **P** *m. pr.*
18 puniceis *Francinus*: punicis **A**. amiculis] amaculis **P**
m. pr. 20 discriptus *Eußner*: descriptus **A**. 22 appellabant]
apellabant **P**. 24 Haud] haut **P**.

opulentiae barbarae non alios magis honestabat: illi aureos torques, illi vestem auro distinctam habebant manicatasque tunicas gemmis etiam adornatas. Exiguo 14 intervallo, quos cognatos regis appellant, decem et 5 quinque milia hominum. Haec vero turba muliebriter propemodum culta luxu magis quam decoris armis conspicua erat. Doryphoroe vocabantur proximum his 15 agmen, soliti vestem excipere regalem. Hi currum regis anteibant, quo ipse eminens vehebatur. Utrum- 16 que currus latus deorum simulacra ex auro argentoque expressa decorabant: distinguebant internitentes gemmae iugum, ex quo eminebant duo aurea simulacra cubitalia avorum, alterum Nini, alterum Beli. Inter haec 17 aquilam auream pennas extendenti similem sacraverant. 8 Cultus regis inter omnia luxuria notabatur: purpureae 17 tunicae medium album intextum erat, pallam auro distinctam aurei accipitres, velut rostris inter se concurrerent, adornabant, ex zona aurea muliebriter cinctus 18 acinacem suspenderat, cui ex gemma vagina erat. 20 Cidarim Persae vocabant regium capitis insigne: hoc 19 caerulea fascia albo distincta circumibat. Currum 20 decem milia hastatorum sequebantur: hastas argento exornatas, spiculo aureo praefixas gestabant. Dextra 21 laevaue regem ducenti ferme nobilissimi propinquorum 25 comitabantur. Horum agmen claudebatur triginta milibus peditum, quos equi regis cccc sequebantur. Intervallo deinde unius stadii matrem Darei, Sisigam- 22

1 barbarae] barbareae L. 2 aureos] aurios P m. pr.
 4 appellant] appellabant L ex corr. 7 Doryphoroe Zumptius:
 doriphorae B. vocabantur] uocabatur P m. pr. 11 expressa]
 expresa P. 13 avorum Ieepius: quorum A. alterum Nini,
 alterum Beli Scaliger: alterinalterutrum belli A. 14 pennas
 I: pinnas A. sacraverant] sacrauenerant P. 15 luxuria]
 luxoria C. 18 ex Scheffer: et A. cinctus Vogel: cincta A.
 23 exornatas] et ornatas P m. pr. spiculo aureo praefixas
 scripsi: spiculo auro praefixa P, spicula auro praefixa C. 25 co-
 mitabantur] cobitabantur V. triginta milibus] xxx B, xxx
 LV, triginta P.

- bim, currus vehebat, et in alio erat coniunx. Turba
feminarum reginas comitantium equis vectabatur.
- 23 Quindecim deinde, quas armamaxas appellabant, seque-
bantur: in his erant liberi regis et, quae educabant
eos, spadonumque grex, haud sane illis gentibus vilis. 5
- 24 Tum regiae pelices trecentae et sexaginta vehebantur,
et ipsae regali cultu ornataeque. Post quas pecuniam
regis sexcenti muli et trecenti cameli vehebant prae-
sidio sagittariorum prosequente. Propinquorum ami-
corumque coniuges huic agmini proximae lixarumque 10
et calorum greges vehebantur. Ultimi erant cum suis
quisque ducibus, qui cogerent agmen, leviter armati.
- 26 Contra si quis aciem Macedonum intueretur, dispar
facies erat equis virisque non auro, non discolori veste,
27 sed ferro atque aere fulgentibus: agmen et stare para- 15
tum et sequi, nec turba nec sarcinis praegrave, inten-
tum ad ducis non signum modo, sed etiam nutum.
Et castris locus et exercitui commeatus suppetebant.
- 28 Ergo Alexandro in acie miles non defuit, Dareus,
tantae multitudinis rex, loci, in quo pugnavit, angustiis 20
redactus est ad paucitatem, quam in hoste contempserat.
- IV Interea Alexander Sabistamene Cappadociae prae- 9
posito Ciliciam petens cum omnibus copiis in regionem,
quae Castra Cyri appellatur, pervenerat: stativa illic
habuerat Cyrus, cum adversus Croesum in Lydiam 25
2 duceret. Aberat ea regio quinquaginta stadia ab aditu,
quo Ciliciam intramus: Pylas incolae dicunt artissimas

1 vehebat] uehebant P m. pr. coniunx Merula: coniux A.
3 armamaxas Francinus: armanaxas A. 4 quae P: qui C.
educabant B m. sec.: ducabant B m. pr. L corr., ducebant L m. pr.,
educebant P m. pr. V in ras. 5 haud] aut P m. pr. 6 Tum
Merula: tunc A. 7 ipsae Vindelinius: ipsi A. 10 proximae
Vindelinius: proxime A. 14 facies Scheffer: acies A. 22 Sa-
bistamene scripsi: abhistamene A. Cappadociae] capadociae C.
23 Ciliciam Giunta: eciam A. in regionem Aldus: in om. A.
26 stadia] studia P. 27 Ciliciam Zarotus: cilitiam P, cyli-
ciam C. Pylas Aldus: pilas A.

fauces munimenta, quae manu ponimus, naturali situ
 imitantes. Igitur Arsames, qui Ciliciae praeerat, re- 3
 putans, quid initio belli Memno suasisset, quondam
 salubre consilium sero exequi statuit: igni ferroque
 Ciliciam vastat, ut hosti solitudinem faciat, quidquid
 usui potest esse, corrumpit sterile ac nudum solum,
 quod tueri nequibat, relicturus Sed longe utilius fuit 4
 angustias aditus, qui Ciliciam aperit, valido occupare
 praesidio iugumque opportune itineri imminens ob-
 tinere, unde inultus subeuntem hostem aut prohibere
 aut opprimere potuisset: nunc paucis, qui callibus 5
 praesiderent, relictis retro ipse concessit, populator
 terrae, quam a populationibus vindicare debebat. Ergo
 qui relictis erant, proditos se rati ne conspectum qui-
 dem hostis sustinere valuerunt, cum vel pauciores
 locum obtinere potuissent. Namque perpetuo iugo 6
 montis asperi ac praerupti Cilicia includitur: quod
 cum a mari adsurgat, velut sinu quodam flexuque
 curvatum rursus altero cornu in diversum litus ex-
 currit. Per hoc dorsum, qua maxime introrsus mari 7
 cedit, asperi tres aditus et perangusti sunt, quorum
 uno Cilicia intranda est. Campestris eadem, qua 8
 vergit ad mare, planitiem eius crebris distinguuntibus
 rivis: Pyramus et Cydnus, incliti amnes, *interfluunt*.
 Cydnus non spatio aquarum, sed liquore memorabilis:
 quippe leni tractu e fontibus labens puro solo ex-
 cipitur, nec torrentes incurrunt, qui placide manantis
 alveum turbent. Itaque incorruptus idemque frigi- 9
 dissimus, quippe multa riparum amoenitate inumbratus,
 ubique fontibus suis similis in mare evadit. Multa in 10
 ea regione monumenta vulgata carminibus vetustas

2 imitantes *Eußner*: imitante A. 3 quondam] et quon-
 dam B *m. pr.* 4 statuit] stauit V. 9 opportune *Aldus*:
 oportune A. 13 debebat] debebant C. 14 ne] nec C.
 17 Cilicia] cylicia L. 19 rursus] russus C. cornu] curnu C.
 20 qua] quo P *m. pr.* 24 Pyramus] piramus P. incliti]
 inclyti P *interfluunt scripsi*: fluunt A.

exederat: monstrabantur urbium sedes Lyrnesi et Thebes, Typhonis quoque specus et Corycium nemus, ubi crocum gignitur, ceteraque, in quibus nihil praeter famam duraverat.

- 11 Alexander fauces iugi, quae Pylae appellantur, in- 11
travit. Contemplatus locorum situm non alias magis 6
dicitur admiratus esse felicitatem suam: obrui potuisse
vel saxis confitebatur, si fuissent, qui *in* subeuntes
12 propellerent. Iter vix quaternos capiebat armatos:
dorsum montis imminebat viae non angustae modo, 10
sed plerumque praeruptae crebris oberrantibus rivis,
13 qui ex radicibus montium manant. Thracas tamen
leviter armatos praecedere iusserat scrutarique calles,
ne occultus hostis in subeuntes erumperet. Sagittariorum
quoque manus occupaverat iugum: intentos arcus 15
habebant moniti, non iter ipsos inire, sed proelium.
14 Hoc modo agmen pervenit ad urbem Tarson, cui tum
maxime Persae subiciebant ignem, ne opulentum oppi-
15 dum hostis invaderet. At ille Parmenione ad inhiben-
dum incendium cum expedita manu praemisso, post- 20
quam barbaros adventu suorum fugatos esse cognovit,
urbem a se conservatam intrat.

- V Mediam Cydnus amnis, de quo paulo ante dictum 12
est, interfluit, et tunc aestas erat, cuius calor non aliam
magis quam Ciliciae oram vapore solis accendit, et 25
2 diei fervidissimum tempus esse coeperat. Pulvere si-
mul ac sudore perfusum regem invitavit liquor fluminis,
ut calidum adhuc corpus ablueret: itaque veste depo-
sita in conspectu agminis — decorum quoque futurum
ratus, si ostendisset suis levi et parabili cultu corporis 30

1 Lyrnesi P: lirnesi C. 2 Typhonis *Modius*: thipontis
A. Corycium *Aldus*: corytium A [coruitium V]. 5 quae
Merula: quod A. 8 *in* subeuntes *Giunta*: in om. A. 12 Thra-
cas] trachas C. 17 Tarson I: tharson A. 18 oppidum I: opi-
dum A. 19 Parmenione I: permenione A. 26 esse coeperat
Orellius: exceperat A. 30 ratus] raptus B m. pr.

se esse contentum — descendit in flumen. Vixque 3
 ingressi subito horrore artus rigere coeperunt, pallor
 deinde suffusus est et totum propemodum corpus vitalis
 calor liquit. Expiranti similem ministri manu excipiunt 4
 5 nec satis compotem mentis in tabernaculum deferunt.
 Ingens sollicitudo et paene iam luctus in castris erat:
 flentes querebantur in tanto impetu cursuque rerum 5
 omnis aetatis ac memoriae clarissimum regem non in
 acie saltem, non ab hoste deiectum, sed abluentem
 10 aqua corpus ereptum esse et extinctum. Instare Dareum 6
 victorem, antequam vidisset hostem. Sibi easdem terras,
 quas victoria peragrassent, repetendas: omnia aut ipsos
 aut hostes populos. Per vastas solitudines, etiam si
 nemo insequi velit, euntes fame atque inopia debellari
 15 posse. Quem signum daturum fugientibus? quem au- 7
 surum Alexandro succedere? Iam ut ad Hellespontum
 fuga penetrarent, classem, qua transeant, quem prae-
 paraturum? Rursus in ipsum regem misericordia versa 8
 illum florem iuventae, illam vim animi, eundem regem
 20 et commilitonem divelli a se et abrumpi inmemores
 13 sui querebantur. Inter haec liberius meare spiritus 9
 coeperat, adlevaratque rex oculos et paulatim redeunte
 animo circumstantes amicos agnoverat, laxataque vis
 morbi ob hoc solum videbatur, quia magnitudinem
 25 mali sentiebat. Animi autem aegritudo corpus urgebat: 10
 quippe Dareum quinto die in Cilicia fore nuntiabatur.
 Vinctum ergo se tradi et tantam victoriam eripi sibi
 ex manibus obscuraque et ignobili morte in taber-
 naculo extingui se querebatur. Admissisque amicis 11
 30 pariter ac medicis: 'In quo me', inquit, 'articulo rerum
 mearum fortuna deprehenderit, cernitis. Strepitum

1 contentum] contemptum L. 9 deiectum] iectum P.
 10 ereptum] eruptum P m. pr., ex*eptum L. 18 Rursus]
 russus B m. pr. V. misericordia] misericordiam V. 20 com-
 militonem] commitonem P m. pr. 22 adlevaratque Meiser:
 adleuabatque A. 24 ob hoc Iunius: ad hoc A. 26 Cilicia]
 cilitia P, cilia L m. pr.

hostilium armorum exaudire mihi videor et, qui ultro
 12 intuli bellum, iam provocor. Dareus ergo cum tam
 superbas litteras scriberet, fortunam meam in consilio
 habuit, sed nequiquam, si mihi arbitrio meo curari
 13 licet. Lenta remedia et segnes medicos non expectant
 tempora mea: vel mori strenue quam tarde convalescere
 mihi melius est. Proinde, si quid opis, si quid artis
 in medicis est, sciant me non tam mortis quam belli
 14 remedium quaerere'. Ingentem omnibus incusserat
 curam tam praeceps temeritas eius. Ergo pro se quis- 10
 que precari coepere, ne festinatione periculum augeret,
 15 sed esset in potestate medentium: inexperta remedia
 haud iniuria ipsis esse suspecta, cum ad perniciem eius
 16 etiam a latere ipsius pecunia sollicitaret hostis. Quippe
 Dareus mille talenta interfectori Alexandri daturum se 15
 pronuntiari iusserat. Itaque ne ausurum quidem quem-
 quam arbitrabantur experiri remedium, quod propter
 novitatem posset esse suspectum.

VI Erat inter nobiles medicos ex Macedonia regem 14
 secutos Philippus, natione Acarnan, fidus admodum 20
 regi: puero comes et custos salutis datus non ut regem
 modo, sed etiam ut alumnum eximia caritate diligebat.
 2 Is non praeceps se, sed strenuum remedium adferre
 tantamque vim morbi potione medicata levaturum esse
 promisit. Nulli promissum eius placebat praeter ipsum, 25
 3 cuius periculo pollicebatur. Omnia quippe facilius
 quam moram perpeti poterat: arma et acies in oculis
 erant, et victoriam in eo positam esse arbitrabatur, si
 tantum ante signa stare potuisset, id ipsum, quod post
 diem tertium medicamentum sumpturus esset — ita 30
 4 enim medicus praedixerat — aegre ferens. Inter haec
 a Parmenione, fidissimo purpuratorum, litteras accipit,

13 haud] aut P *m. pr.* 18 posset] possit P. 20 secu-
 tos *Meiser*: secutus A. Acarnan *Giunta*: arcanan A. 24 tan-
 tamque] tantamque P. 32 Parmenione] permenione V, p*rm-
 nione L.

quibus ei denuntiabat, ne salutem suam Philippo committeret: mille talentis a Dareo et spe nuptiarum sororis eius esse corruptum. Ingentem animo sollicitudinem litterae incusserant, et, quidquid in utramque partem aut metus aut spes subiecerat, secreta aestimatione pensabat. 'Bibere perseverem? ut, si venenum datum fuerit, ne inmerito quidem, quidquid acciderit, evenisse videatur? Damnum medici fidem? in tabernaculo ergo me opprimi patiar? At satius est alieno me mori scelere quam metu nostro'. Diu animo in diversa versato nulli, quid scriptum esset, enuntiat epistulamque sigillo anuli sui impresso pulvino, cui incubabat, subicit. Inter has cogitationes biduo absumpto inluxit a medico destinatus dies, et ille cum poculo, in quo medicamentum diluerat, intravit. Quo viso Alexander levato corpore in cubili epistulam a Parmenione missam sinistra manu tenens accipit poculum et haurit interritus: tum epistulam legere Philippum iubet nec a vultu legentis movit oculos, ratus, aliquas conscientiae notas in ipso ore posseprehendere. Ille epistula perlecta plus indignationis quam pavoris ostendit proiectisque amiculo et litteris ante lectum: 'Rex', inquit, 'semper quidem spiritus meus ex te pependit, sed nunc vere arbitror sacro et venerabili ore trahi tuo. Crimen parricidii, quod mihi obiectum est, tua salus diluet: servatus a me vitam mihi dederis. Oro quaesoque, omisso metu patere medicamentum concipi venis: laxa paulisper animum, quem intempestiva sollicitudine amici sane fideles, sed moleste seduli turbant'. Non securum modo haec vox, sed etiam laetum regem ac plenum bonae spei fecit.

1 committeret] commiteret P. 3 sollicitudinem] sollicitudinem V. 8 acciderit] accideret LV, accidere P. 12 incubabat] incumbabat B. 13 subicit *scripsi*: subiecit A. 16 cubili I: cubile A. 18 haurit] aurit P. 25 trahi tuo *Meiser*: trahitur A. 27 dederis] *om.* P m. pr. omisso P: amisso C.

- 12 Itaque: 'Si di', inquit, 'Philippe, tibi permisissent, quo
maxime modo velles, animum experiri meum, alio pro-
fecto voluisses, sed certiore, quam expertus es, ne op-
tasses quidem: hac epistula accepta tamen, quod dilueras,
13 bibi. Et nunc crede me non minus pro tua fide quam
pro mea salute esse sollicitum'. Haec elocutus dextram
14 Philippo offert. Ceterum tanta vis medicamenti fuit,
ut, quae secuta sunt, criminationem Parmenionis adiu-
verint: interclusus spiritus arte meabat. Nec Philippus
quicquam inexpertum omisit: ille fomenta corpori ad-
15 excitavit. Atque ut primum mentis compotem esse
sensit, modo matris sororumque, modo tantae victoriae
16 adpropinquantis admonere non destitit. Ut vero medi-
camentum se diffudit in venas et sensim toto corpore
salubritas percipi potuit, primum animus vigorem suum,
deinde corpus quoque expectatione maturius recuperavit:
quippe post tertium diem, quam in hoc statu fuerat,
17 in conspectum militum venit. Nec avidius ipsum regem
quam Philippum intuebatur exercitus: pro se quisque
dextram eius amplexi grates habebant velut praesenti
deo. Namque haud facile dictu est, praeter ingenitam
illi genti erga reges suos venerationem quantum huius
utique regis vel admiratione dediti ei fuerint vel cari-
tate flagraverint. Iam primum nihil sine divina ope
18 adgredi videbatur: nam cum praesto esset ubique for-
tuna, et temeritas in gloriam cesserat. Aetas quoque vix
19 tantis matura rebus, sed abunde sufficiens omnia eius
opera honestabat. Et quae leviora haberi solent ple-

2 maxime modo P: modo maxime C. profecto I: pro-
fectum A. 6 elocutus P: locutus C. 11 cibo *scripsi*: cibi A.
14 medicamentum] mecamentum P *m. pr.* 16 percipi] perci
P *m. pr.* vigorem] victorem P, *ut videtur*, *m. pr.* 22 dictu]
dictum LPV. 24 admiratione] admirationi C. dediti ei]
deditei V. 25 sine] sane B *m. pr.* 26 fortuna, et teme-
ritas *Novak*: fortunae temeritas A. 27 Aetas] aestas V.
28 matura] natura V. abunde] habunde P. 29 honesta-
bat] hostebat P *m. pr.*

rumque, militari gratiora vulgo sunt, exercitatio corporis inter ipsos, cultus habitusque paulum a privato abhorrens, militaris vigor: quis ille vel ingenii dotibus 20 vel animi artibus, ut pariter carus ac venerandus esset, effecerat.

At Dareus nuntio de adversa valitudine eius accepto VII celeritate, quantam capere tam grave agmen poterat, ad Euphraten contendit iunctoque eo pontibus quinque tamen diebus traiecit exercitum Ciliciam occupare festinans. Iam Alexander viribus corporis receptis ad urbem 2 Solos pervenerat: cuius potitus ducentis talentis multae nomine exactis arcis praesidium militum inposuit. Vota 3 deinde pro salute suscepta per ludum atque otium reddens ostendit, quanta fiducia barbaros sperneret: quippe Aesculapio et Minervae ludos celebravit. Spec- 4 tanti nuntius laetus adfertur Halicarnaso Persas acie a suis esse superatos, Myndios quoque et Caunios et pleraque tractus eius suae facta dicionis. Igitur edito 5 spectaculo ludicro castrisque motis et Pyramo amne ponte iuncto ad urbem Mallum pervenit, inde alteris castris ad oppidum Castabalum. Ibi Parmenio regi 6 occurrit: praemiseraat ad explorandum iter saltus, per quem ad urbem Isson nomine penetrandum erat. At- 7 que ille angustiis eius occupatis et praesidio modico relicto Isson quoque desertam a barbaris ceperat. Inde progressus deturbatis, qui interiora montium obsidebant, praesidiis cuncta firmavit occupatoque itinere, sicut paulo ante dictum est, idem et auctor et nuntius venit. Isson deinde rex copias admovit. Ubi consilio 8 habito, utrumne ultra progrediendum foret, an ibi

1 militari P *m. pr.*: in re militari C. 3 abhorrens] aborrens P. 4 venerandus *Lauer*: verecundus A. 8 Euphraten *Snakenburgius*: eufraten A. 9 occupare] ocupare V. 11 Solos] solus P *m. pr.* V, solas L. 15 Aesculapio] sculapio B *m. pr.* 16 Halicarnaso *scripsi*: alicarnaso A. 19 Pyramo] piramo P. 21 Castabalum *Frobenius*: castabulum A. 25 ceperat] coeperat P. 29 consilio *om.* B *m. pr.* L *m. pr.* 30 habito] abito L. utrumne] ut ni** P.

opperiendi essent novi milites, quos ex Macedonia ad-
 ventare constabat, Parmenio non alium locum proelio
 9 aptiorem esse censebat. Quippe illic utriusque regis
 copias numero futuras pares, cum angustiae multi-
 tudinem non caperent: planitiem ipsis camposque esse
 vitandos, ubi circumiri, ubi ancipiti acie opprimi pos-
 sent. Timere, ne non virtute hostium, sed lassitudine
 sua vincerentur: Persas recentes subinde successuros,
 10 si laxius stare potuissent. Facile ratio tam salubris
 consilii accepta est. Itaque inter angustias saltus hos- 10
 tem opperi statuit.

11 Erat in exercitu regis Sisines Perses: quondam a 18
 praetore Aegypti missus ad Philippum donisque et
 omni honore cultus exilium patria sede mutaverat,
 secutus deinde in Asiam Alexandrum inter fideles so- 15
 cios habebatur. Huic epistulam Cretensis miles obsig-
 natam anulo, cuius signum haud sane notum erat,
 tradidit. Nabarzanes, praetor Darei, miserat eam horta-
 baturque Sisinem, ut dignum aliquid nobilitate atque
 moribus suis ederet: magno id ei apud regem honori 20
 13 fore. Has litteras Sisines, utpote innoxius, ad Alexan-
 drum saepe deferre temptavit, sed cum tot curis ap-
 paratuque belli regem videret urgueri, aptius subinde
 tempus expectans suspicionem initi scelesti consilii
 14 prae-buit. Namque epistula, priusquam ei redderetur, 25
 in manus Alexandri pervenerat, lectamque eam et ignoti
 anuli sigillo inpresso Sisini dari iusserat ad aestimandam
 15 fidem barbari. Qui quia per complures dies non adierat
 regem, scelesto consilio eam visus est suppressisse et
 in agmine a Cretensibus haud dubie iussu regis occisus. 30

1 opperiendi C: opperiundi P m. pr. 6 ancipiti] anti-
 cipiti P. possent I: possint A. 12 Sisines Lauer: sisenes A.
 13 Aegypti] aegypti P. 17 anulo] a nullo P m. pr. haud]
 haut P m. pr. 18 Nabarzanes P: nabarzanas C. 19 Sisinem
 Lauer: sisenem A. 20 maioribus Acidalius: moribus A. 21 Si-
 sines Lauer: sisenes A. 27 anuli] anilii P, anulli V. Si-
 sini Lauer: siseni A.

1 Iamque Graeci milites, quos Thymondas a Pharna- VIII
 bazo acceperat, praecipua spes et propemodum unica,
 ad Dareum pervenerant. Hi magnopere suadebant, ut 2
 retro abiret spatiososque Mesopotamiae campos repe-
 5 teret: si id consilium damnaret, at ille divideret saltem
 innumerabiles copias neu sub unum fortunae ictum
 totas vires regni cadere pateretur. Minus hoc regi 3
 quam purpuratis eius displicebat: ancipitem fidem et
 mercede venalem proditioni imminere et dividi non ob
 6 aliud copias velle, quam ut ipsi in diversa digressi,
 si quid commissum esset, traderent Alexandro: nihil 4
 tutius fore quam circumdatos eos exercitu toto obrui
 telis, documentum non inultae perfidiae futuros. At 5
 Dareus, ut erat sanctus ac mitis, se vero tantum faci-
 7 nus negat esse facturum, ut suam secutos fidem, suos
 milites iubeat trucidari: quem deinde amplius nationum
 exterarum salutem suam crediturum sibi, si tot mili-
 tum sanguine inuisset manus? Neminem stolidum 6
 10 consilium capite luere debere: defuturos enim, qui
 suaderent, si suasisse periculosum esset. Denique ipsos
 cotidie ad se advocari in consilium variasque sententias
 dicere, nec tamen melioris fidei haberi, qui prudentius
 suaserit. Itaque Graecis nuntiari iubet, ipsum quidem 7
 benivolentiae illorum gratias agere, ceterum, si retro
 25 ire pergat, haud dubie regnum hostibus traditurum:
 fama bella stare et eum, qui recedat, fugere credi.
 Trahendi vero belli vix ullam esse rationem: tantae 8
 enim multitudini, utique cum iam hiems instaret, in
 regione vasta et invicem a suis atque hoste vexata

1 Thymondas *scripsi*: thimodes A. Pharnabazo *Aldus*:
 barnabazo A. 3 Hi *Lauer*: hii A. 4 abiret] habiret P.
 Mesopotamiae] mesotamiae C. 5 saltem] saltim C. 7 pate-
 retur] putaretur B *m. pr.* 9 proditioni *Bentleius*: proditi-
 tionem A. 12 circumdatos] circumdotos P *m. pr.* 19 defu-
 turos] defuturos P *m. pr.* 20 periculosum] periculum L *m. pr.*
 21 ad se] a se P. 23 nuntiari I: nuntiare A. 27 ullam]
 ullum B *m. pr.* 28 hiems I: hiemps C, hiaepms P.

- 9 non suffectura alimenta. Ne dividi quidem copias
posse servato more maiorum, qui universas vires dis-
10 crimini bellorum semper obtulerint. Et, hercule, ter-
ribilem antea regem et absentia sua ad vanam fiduciam
elatum, postquam adventare se senserit, cautum pro 5
temerario factum delituisse inter angustias saltus ritu
ignobilium ferarum, quae strepitu praetereuntium audito
11 silvarum latebris se occulerent. Iam etiam valitudinis
simulatione frustrari suos milites. Sed non amplius
ipsum esse passurum detrectare certamen: in illo specu, 10
in quem pavidi recessissent, oppressurum esse cunc-
12 tantes. Haec magnificentius iactata quam verius. Cete- 20
rum pecunia omni rerumque pretiosissimis Damascum
Syriae cum modico praesidio militum missis reliquas
copias in Ciliciam duxit insequentibus more patrio 15
agmen coniuge ac matre. Virgines quoque cum parvo
filio comitabantur patrem.
- 13 Forte eadem nocte et Alexander ad fauces, quibus
Syria aditur, et Dareus ad eum locum, quem Amani-
14 cas Pylas vocant, pervenit. Nec dubitavere Persae, 20
quin Isso relicta, quam ceperant, Macedones fugerent:
nam etiam saucii quidam et invalidi, qui agmen non
15 poterant persequi, excepti erant. Quos omnis instinctu
purpuratorum barbara feritate saevientium praecisis
adustisque manibus circumduci, ut copias suas nosce- 25
rent, satisque omnibus spectatis nuntiare, quae vidissent,
16 regi suo iussit. Motis ergo castris superat Pinarum
amnem in tergis, ut credebat, fugientium haesurus.
At illi, quorum amputaverat manus, ad castra Macedo- 21
num penetrant Dareum, quanto maximo cursu posset, 30
17 sequi nuntiantes. Vix fides habebatur: itaque specu-

6 delituisse I: dilituisse A. 8 occulerent *Acidalius*:
occulerint A. 10 detrectare I: detractare A. certamen]
certamini B m. pr. 15 Ciliciam] ciliam V. 18 et om. P.
20 Pylas *Merula*: pilas A. 21 Issu *Aldus*: isson A. cepe-
rant] coeperant BP. 22 saucii] sautii B m. pr., sauii LV.
24 saevientium] seuenientium V.

latores mari in eas regiones praemissos explorare iubet, ipse adesset, an praefectorum aliquis speciem prae-
 18 speculatores reverterentur, procul ingens multitudo
 5 conspecta est. Ignes deinde totis campis conlucere
 coeperunt, omniaque velut continenti incendio ardere
 visa, cum incondita multitudo maxime propter iumenta
 laxius tenderet. Itaque eo ipso loco metari suos cas-
 19 tra iusserat, laetus — quod omni expetierat voto —
 10 in illis potissimum angustiis decernendum fore. Cete- 20
 rum, ut solet fieri, cum ultimi discriminis tempus
 adventat, in sollicitudinem versa fiducia est. Illam
 ipsam fortunam, qua adspirante res tam prospere
 gesserat, verebatur nec iniuria ex his, quae tribuisset
 15 sibi, quamque mutabilis esset, reputabat: unam super-
 esse noctem, quae tanti discriminis moraretur eventum.
 Rursus occurrebat, maiora periculis praemia et, sicut 21
 dubium esset, an vinceret, ita illud utique certum esse,
 honeste et cum magna laude moriturum. Itaque cor- 22
 20 pora milites curare iussit ac deinde tertia vigilia in-
 structos et armatos esse: ipse in iugum editi montis
 escendit multisque conlucentibus facibus patrio more
 sacrificium dis praesidibus loci fecit. Iamque tertium, 23
 sicut praeceptum erat, signum tuba miles acceperat
 25 itineri simul paratus ac proelio, strenueque iussi pro-
 cedere oriente luce pervenerunt ad angustias, quas
 occupare decreverant. Dareum xxx inde stadia abesse 24
 praemissi indicabant. Tunc consistere agmen iubet
 armisque ipse sumptis aciem ordinat.
 22 Dareo adventum hostium pavidi agrestes nuntiave-
 31 runt vix credenti occurrere etiam, quos ut fugientes

1 mari in eas *Meiser*: maritimas A. 3 venientis] uenientes
 P. dum *scripsi*: cum A. 6 velut] velud P. 10 angu-
 stiis] angustias P *m. pr.* 12 sollicitudinem] sollicitudinem V,
 solitudinem P. 13 fortunam] fortuna P. 17 Rursus] russus B.
 18 vinceret] unceret V. illud] ilud P. 21 montis] montes P.
 25 itineri *Lauer*: itinere A. 28 praemissi] praemissa P *m. pr.*

- 25 sequebatur. *Invadebat* ergo non mediocris omnium
animos formido — quippe itineri *quam* proelio aptiores
erant —, raptimque arma capiebant. Sed ipsa festi-
natio discurrentium suosque ad arma vocantium maiorem
26 metum incussit: alii in iugum montis evaserant, ut
hostium agmen inde prospicerent, equos plerique frena-
bant. Discors exercitus nec ad unum intentus impe-
27 rium vario tumultu cuncta turbaverat. Dareus initio
iugum montis cum parte copiarum occupare statuit,
et a fronte et a tergo circumiturus hostem, a mari 10
quoque, quo dextrum eius cornu tegebatur, alios
28 obiecturus, ut undique urgueret. Praeter haec viginti
milia praemissa cum sagittariorum manu Pinarum
amnem, qui duo agmina interfluebat, transire et obi-
cere sese Macedonum copiis iusserat: si id praestare 15
non possent, retrocedere in montes et occulte circum-
29 ire ultimos hostium. Ceterum destinata salubriter
omni ratione potentior fortuna discussit: quippe alii
30 prae metu imperium exequi non audebant, alii frustra
exequiebantur, quia, ubi partes labant, summa turbatur. 20
- IX Acies autem hoc modo stetit. Nabarzanes equitatu 23
dextrum cornu tuebatur additis funditorum sagittario-
2 rumque viginti fere milibus. In eodem Thyndas
erat Graecis peditibus mercede conductis, triginta mili-
bus, praepositus. Hoc erat haud dubie robur exer- 25
3 citus, par Macedonicae phalangi acies. In laevo cornu
Aristomedes Thessalus xx milia barbarorum peditum
habebat. In subsidiis pugnacissimas locaverat gentes.
4 Ipsum regem in eodem cornu dimicaturum tria milia
delectorum equitum, adsueta corporis custodia, et pede 30

1 *Invadebat* ergo *scripsi*: ergo A. 2 animos *scripsi*:
animo A. *quam* proelio I: proelio A. 6 frenabant] frene-
bant C. 13 manu] manus V. 21 Nabarzanes I: nabar-
zanas C, nabarzenes P m. pr. 23 Thyndas *scripsi*: thy-
modes P, thimodes C. 25 Hoc *Lauer*: haec A. dubie
Modius: dubium A. 26 Macedonicae] madonicae P. 27 Ari-
stomedes *Vindelinus*: aristomedis A. xx milia I: xx A.

stris acies, quadraginta milia sequebantur, Hyrcani 5
 deinde Medique equites, his proximi ceterarum gentium
 ultra eos dextra laevaque dispositi. Hoc agmen, sicut
 dictum est, instructum VI milia iaculatorum fundito-
 5 rumque antecedeabant. Quidquid in illis angustiis adiri 6
 poterat, impleverant copiae, cornuaque hinc ab iugo,
 illinc a mari stabant, uxorem matremque regis et alium
 feminarum gregem in medium agmen acceperant.

24 Alexander phalangem, qua nihil apud Macedonas 7
 10 validius erat, in fronte constituit. Dextrum cornu Ni-
 canor, Parmenionis filius, tuebatur: huic proximi sta-
 bant Coenos et Perdicas et Meleager et Ptolomaeus
 et Amyntas, sui quisque agminis duces. In laevo, 8
 quod ad mare pertinebat, Craterus et Parmenio erant,
 15 sed Craterus Parmenioni parere iussus. Equites ab
 utroque cornu locati: dextrum Macedones Thessalis
 adiunctis, laevum Peloponnesii tuebantur. Ante hanc 9
 aciem posuerat funditorum manum sagittariis admixtis.
 Thraces quoque et Cretenses ante agmen ibant, et ipsi
 20 leviter armati. At iis, qui praemissi ab Dareo iugum 10
 montis insederant, Agrianos opposuit ex Thraecia nuper
 advectos. Parmenioni autem praeceperat, ut, quantum
 posset, agmen ad mare extenderet, quo longius abesset
 acies montibus, quos occupaverant barbari. At illi 11
 25 neque obstare venientibus nec circumire praetergressos
 ausi funditorum maxime aspectu territi profugerant,
 eaque res Alexandro tutum agminis latus, quod ne
 superne incessetur, timuerat, praestitit. xxx et duo 12

4 VI milia P [vi]: VI C. 9 qua I: quo A. 11 Parmenionis
 P: permenionis C. 12 Coenos *Aldus*: cenos A. Meleager
Lauer: moeleager A. et add. I. Ptolomaeus *scripsi*: ptholo-
 meus A. 13 Amyntas P: amintas C. 14 ad] a L. Cra-
 terus] creterus P m. pr. 15 Parmenioni] permenioni B.
 17 adiunctis *Aldus*: adiuncti A. Peloponnesii *Heinsius*: pelo-
 ponensi A. 20 iis *Vindelinius*: his C, is P [*sed h non era-*
sum]. 21 Thraecia *Stangl*: graecia C, graetia P. 23 posset
 om. L m. pr. P 25 venientibus I: uenientis C, uenienti* P.
 26 funditorum] fundatorum P m. pr.

armatorum ordines ibant: neque enim latius extendi aciem patiebantur angustiae. Paulatim deinde laxare semet sinus montium et maius spatium aperire coeperant, ita ut non pedes solum pluribus in ordinem incedere, sed etiam lateribus circumfundi posset equitatus. 5

- X Iam in conspectu, sed extra teli iactum utraque 25
acies erat, cum priores Persae inconditum et trucem
2 sustulere clamorem. Redditur et a Macedonibus, maior
exercitus numero, iugis montium vastisque saltibus
repercussus: quippe semper circumiecta nemora petrae- 10
que, quantamcumque acceperere vocem, multiplicato sono
3 referunt. Alexander ante prima signa ibat identidem
manu suos inhibens, ne suspensi acrius ob nimiam
festinationem concitato spiritu capessèrent proelium.
4 Cumque agmini obequicaret, varia oratione, ut cuius- 15
que animis aptum erat, milites adloquebatur. Macedones,
tot bellorum in Europa victores, ad subigendam
Asiam atque ultima Orientis non ipsius magis quam
suo ductu profecti, inveteratae virtutis admonebantur:
5 illos terrarum orbis liberatores emensosque olim Her- 20
culis et Liberi patris terminos non Persis modo, sed
etiam omnibus gentibus inposituros iugum. Macedo-
num provincias Bactra et Indos fore. Minima esse,
6 quae nunc intuerentur, sed omnia victoria aperiri. Non
in praeruptis petris Illyriorum et Thraciae saxis ste- 25
rilem laborem fore, spolia totius Orientis offerri. Vix
gladio futurum opus: totam aciem suo pavore fluctuantem
7 umbonibus posse propelli. Victor ad haec Atheniensium
Philippus pater invocabatur, domitaeque nuper Boeotiae et urbis in ea nobilissimae ad solum 30

3 semet *scripsi*: se et A. 4 in ordinem *scripsi*: ordine A. 6 iactum] iam tum C. 7 priores *Lauer*: prioris A. 11 quantamcumque] quantumcumque C. acceperere I: accipere A. 13 manu] manu* P. 15 varia] vari P m. pr. cuiusque] cuiuscumque V. 17 Europa] eupora L m. pr., europ* a P. 20 liberatores] liberatores V. 24 victoria aperiri P m. pr.: uictori aperiri C. 25 Illyriorum] illiriorum C. 26 totius] tocius P V. Vix] *ab hoc verbo F incipit*. 30 Boeotiae] boetiae C. urbis I: urbes A

- dirutae species repraesentabatur animis. Iam Granicum
 amnem, iam tot urbes aut expugnatas aut in fidem
 acceptas omniaque, quae post tergum erant, strata et
 pedibus ipsorum subiecta memorabat. Cum adierat 8
 5 Graecos, admonebat ab his gentibus inlata Graeciae
 bella Darei prius, deinde Xerxis insolentia, aquam ipsos
 terramque poscentium, ut neque fontium haustum nec
 solitos cibos relinquerent deditis. Ab his templa ruinis 9
 et ignibus esse deleta, urbes eorum expugnatas, foedera
 10 divini humanique iuris violata referebat. Illyrios vero
 et Thracas raptò vivere aduetos aciem hostium auro
 purpuraque fulgentem intueri iubebat, praedam, non
 arma gestantem: irent et inbellibus feminis aurum viri 10
 eriperent, aspera montium suorum iuga nudasque calles
 15 et perpetuo rigentes gelu divitibus Persarum campis
 agrisque mutarent.
- 26 Iam ad teli iactum pervenerant, cum Persarum XI
 equites ferociter in laevum cornu hostium invecti sunt:
 quippe Dareus equestri proelio decernere optabat pha-
 20 langem Macedonici exercitus robur esse coniectans.
 Iamque etiam dextrum Alexandri cornu circumibatur.
 Quod ubi Macedo conspexit, duabus alis equitum ad 2
 iugum montis iussis subsistere ceteros in medium belli
 discrimen strenue transfert. Subductis deinde ex acie 3
 25 Thessalis equitibus praefectum eorum occulte circumire
 tergum suorum iubet Parmenionique coniungi et, quod
 is imperasset, impigre exequi. Iamque immissi in me- 4
 dium Persarum undique circumfusi egregie tuebantur
 se, sed conferti et quasi cohaerentes tela vibrare non

2 amnem *Lauer*: agmen C, agnem P m. pr. iam tot C: tot P.
 3 omniaque, quae *Vindelinius*: omnia quaeque A. post tergum]
 postergum C. 5 ab] ad V. 6 insolentia *Frobenius*: insolent-
 tiae A. 8 relinquerent I: relinqueret A. deditis. Ab his
Zumptius: dedita eis A. 10 Illyrios] illirios C. 15 divitibus
 P m. pr.: ditibus C. 17 ad teli] teli ad V. 22 alis] halis P.
 25 Thessalis I: tessalis A. 26 coniungi] coniugi B m. pr.
 27 imperasset I: impetrasset A. immissi *Fossius*: ipsi C,
 ipse P m. pr. 28 tuebantur *se scripsi*: tuebantur A.

poterant: simul erant emissa in hostem, concurrentia implicabantur levique et vano ictu pauca in hostem, plura in humum innoxia cadebant. Ergo comminus pugnam coacti conserere gladios inipigre stringunt.

5 Tum vero multum sanguinis fusum est: duae quippe acies ita cohaerebant, ut armis arma pulsarent, mucrones in ora dirigerent. Non timido, non ignavo cessare tum licuit: collato pede, quasi singuli inter se dimicarent, in eodem vestigio stabant, donec vincendo lo-

6 cum sibi facerent. Tum demum ergo promovebant gradum, cum hostem prostraverant. At illos novus excipiebat adversarius fatigatos, nec vulnerati, ut alias solent, acie poterant excedere, cum hostis instaret a

7 fronte, a tergo sui urgerent. Alexander non ducis magis quam militis munia exequiebatur opimum decus caeso rege expetens: quippe Dareus curru sublimis eminebat, et suis ad se tuendum et hostibus ad in-

8 cessendum ingens incitamentum. Ergo frater eius Oxathres, cum Alexandrum instare ei cerneret, equites, quibus praeerat, ante ipsum currum regis obiecit. Armis et robore corporis multum super ceteros eminens, animo vero et pietate in paucissimis, illo utique proelio clarus alios inprovidae instantes prostravit, alios in fugam

9 avertit. At Macedones circa regem — et erant mutua adhortatione firmati — cum ipso in equitum agmen inrumpunt. Tum vero similis ruinae strages erat. Circa currum Darei iacebant nobilissimi duces ante oculos regis egregia morte defuncti, omnes in ora proni, sicut dimicantes procubuerant adverso corpore vulneribus acceptis. Inter hos Atizyes et Rheomithres et

1 hostem *scripsi*: eosdem C, easdem P m. pr. 4 conserere] conse-rere P. 8 dimicarent] demicarent P. 11 At] ad F m. pr. P m. pr. V m. pr. novus] novos P m. pr. 12 adversarius *Giunta*: aduersus A. 15 exequiebatur] et sequebatur B m. pr. P m. pr. V. 16 expetens] expectens V. 24 et erant *scripsi*: erant A. 30 Atizyes *Modius*: atyzies A. Rheomithres *Modius*: hroimitres P, throimites C.

Sabaces, praetor Aegypti, magnorum exercituum prae-
fecti, noscitantur: circa eos cumalata erat peditum
equitumque obscurior turba. Macedonum quoque non
quidem multi, sed promptissimi tamen caesi sunt: inter
5 quos Alexandri dextrum femur leviter mucrone per-
strictum est. Iamque, qui Dareum vehebant equi, con- 11
fossi hastis et dolore efferati iugum quater et regem
curru excutere coeperant, cum ille veritus, ne vivus
veniret in hostium potestatem, desilit et in equum, qui
10 ad hoc ipsum sequebatur, inponitur insignibus quoque
imperii, ne fugam proderent, indecore abiectis. Tum 12
vero ceteri dissipantur metu et, qua cuique ad fugam
patebat via, erumpunt arma iacientes, quae paulo ante
ad tutelam corporum sumpserant: adeo pavor etiam
15 auxilia formidat. Instabat fugientibus eques a Parme- 13
nionem emissus, et forte in illud cornu omnes fuga abs-
tulerat. At in dextro Persae Thessalos equites vehe-
menter urgebant, iamque una ala ipso inpetu procul- 14
cata erat, cum Thessali strenue circumactis equis
20 dilapsi rursus in proelium redeunt sparsosque et incon-
positos victoriae fiducia barbaros ingenti caede proster-
nunt. Equi pariter equitesque Persarum serie lamna- 15
rum obsiti, genus grave tegmine, quod celeritate ma-
xime constat, aegre moliebantur: quippe in circum-
25 agendis equis illos Thessali inulti occupaverant.

28 Hac tam prospera pugna nuntiata Alexander, non 16
ante ausus persequi barbaros, utrimque iam victor in-
stare fugientibus coepit. Haud amplius regem quam
mille equites sequebantur, cum ingens multitudo ho- 17
30 stium cederet: sed quis aut in victoria aut in fuga

1 Sabaces *Aldus*: sataces A. Aegypti] aegypti FP.
5 perstrictum] perstri*ctum P. 11 proderent] procederent P.
12 qua I: quae A. 13 iacientes] iacientis C. 17 Thessa-
los] tessalus C, tessaluus P m. pr. 18 ala] hala P, *ala L.
23 obsiti *leapius*: ob id A. grave tegmine *scripsi*: graues
agmen A. 25 illos *scripsi*: suis A. 30 cederet *Acidalius*:
caderet A. quis aut] quis haut P. fuga] fugam P.

copias numerat? Agebantur ergo a tam paucis peco-
 rum modo, et idem metus, qui cogebat fugere, fugientes
 18 morabatur. At Graeci, qui in Darei partibus steterant,
 Amynta duce — praetor hic Alexandri fuerat, tunc
 transfuga — abrupti a ceteris haud sane fugientibus 6
 similes evaserant. Barbari longe diversam fugam inten-
 19 derunt: alii, qua rectum iter in Persidem ducebat,
 quidam circumitu rupes saltusque montium occultos
 20 petivere, pauci castra Darei. Sed iam illa quoque
 victor intraverat omni quidem opulentia ditia. Ingens 10
 auri argentique pondus, non belli, sed luxuriae appa-
 ratum, diripuerant milites, cumque plus raperent, *quam*
capere possent, passim strata erant itinera vilioribus
 sarcinis, quas in comparatione meliorum avaritia con-
 21 tempserat. Iamque ad feminas perventum erat. Qui- 15
 bus quo cariora ornamenta sunt, violentius detrahe-
 bantur: ne corporibus quidem vis ac libido parcebat.
 22 Omni planctu tumultuque, prout cuique fortuna erat,
 castra repleverant, nec ulla facies mali deerat, cum per
 omnes ordines aetatesque victoris crudelitas ac licentia 20
 23 vagaretur. Tunc vero inpotentis fortunae species con-
 spici potuit, cum ii, qui Dareo tabernaculum exorna-
 verant omni luxu et opulentia instructum, eadem illa
 Alexandro, quasi veteri domino, reservabant. Namque
 id solum intactum omiserant milites ita tradito more, 25
 24 ut victorem victi regis tabernaculo exciperent. Sed 29
 omnium oculos animosque in semet averterant captivae
 mater coniunxque Darei: illa non maiestate solum, sed
 etiam aetate venerabilis, haec formae pulchritudine ne
 illa quidem sorte corruptae. Receperat in sinum filium 30
 nondum sextum annum aetatis egressum, in spem tantae

3 At] ad V. 4 Amynta] amunta V. 8 rupes *Modius*: rupis A.
 11 luxuriae P: luxoriae C. 12 *quam capere possent addidi*.
 16 ornamenta] ornatamenta L. violentius] uolentius V. 18 Omni
scripsi: omnia A. 22 ii P: hii C. qui Dareo] qui cum dareo C.
 exornaverant] exhornauerant P. 25 tradito] traditu P m. pr.
 28 solum om. L m. pr. P m. pr. 29 ne] nec BPL.

fortuna, quantam pater eius paulo ante amiserat, genitum. At in gremio anus aviae iacebant adultae 25
duae virgines non suo tantum, sed etiam illius maerore confectae. Ingens circa eam nobilium feminarum turba
5 constititerat laceratis crinibus abscissaque veste, pristini decoris inmemores, reginas dominasque veris quondam, tunc alienis nominibus invocantes. Illae suae calami- 26
tatis oblitae, in utro cornu Dareus stetisset, quae fortuna discriminis fuisset, requirebant: negabant se captas,
10 si viveret rex. Sed illum equos subinde mutantem longius fuga abstulerat.

In acie autem caesa sunt Persarum peditum *c milia*, 27
decem equitum, at a parte Alexandri ad quattuor *milia* quingenti saucii fuere, ex peditibus CCC omnino et duo
15 desiderati sunt, equitum centum quinquaginta interfecti. Tantulo impendio ingens victoria stetit.

10 Rex avidius Dareum persequendo fatigatus, post- XII
quam et nox adpetebat et consequendi spes non erat, in castra paulo ante a suis capta pervenit. Invitari 2
20 deinde amicos, quibus maxime adsueverat, iussit — quippe summa dumtaxat cutis in femine perstricta non prohibebat interesse convivio —, cum repente e proximo taber- 3
naculo lugubris clamor barbaro ululatu planctuque permixtus epulantes conterruit. Cohors quoque, quae
25 excubabat ad tabernaculum regis, verita, ne maioris motus principium esset, armare se coeperat. Causa 4
subiti pavoris fuit, quod mater uxorque Darei cum captivis nobilibus regem, quem interfectum esse crede-

1 quantam] quantem V. 5 abscissaque *Lauer*: abscisa-
que A. 6 decoris] decores P m. pr. veris *Giunta*: uete-
nis A. 8 utro] utroque F corr. LV, utro* P. cornu] nornu F,
ornu P m. pr. quae fortuna discriminis om. P m. pr. 12 c milia I:
c A. 13 ad] at FP m. pr.? quattuor milia quingenti *scripsi*:
quattuor quingenti BFP, quattuor et quingenti B corr. F corr.
LV. 14 ccc *scripsi*: xxx A. 17 avidius *Stangl*: qui diu
A. fatigatus] fagatus P m. pr., fatigatos V m. pr. 25 ex-
cubabat] excubebat B m. pr. regis] regi P m. pr.

6 bant, ingenti gemitu eiulatuque deflebant. Unus nam-
 que e captivis spadonibus, qui forte ante ipsarum
 tabernaculum steterat, amiculum, quod Dareus, sicut
 paulo ante dictum est, ne cultu proderetur, abiecerat,
 in manibus eius, qui repertum ferebat, agnovit ratus- 5
 que interfecto detractum esse falsum nuntium mortis
 6 eius attulerat. Hoc mulierum errore conperto Alexander
 fortunae Darei et pietati earum inlacrimasse fertur.
 Ac primo Mithrenem, qui Sardis tradiderat, peritum
 7 linguae Persicae, ire ad consolandas eas iusserat: veri- 10
 tus deinde, ne proditor captivarum iram doloremque
 renovaret, Leonnatum ex purpuratis suis misit iussum
 indicare, falso lamentari eas vivum. Ille cum paucis
 armigeris in tabernaculum, in quo captivae erant, per-
 8 venit missumque se a rege nuntiari iubet. At ii, qui 15
 in vestibulo erant, ut armatos conspexere, rati actum
 esse de dominis in tabernaculum currunt vociferantes,
 adesse supremam horam missosque, qui occiderent
 9 captas. Itaque, ut quae nec prohibere possent nec
 admittere auderent, nullo responso dato tacitae opperie- 20
 10 bantur victoris arbitrium. Leonnatus expectato diu,
 qui se introduceret, postquam nemo procedere audebat,
 relictis in vestibulo satellitibus intrat in tabernaculum.
 Ea ipsa res turbaverat feminas, quod inrupisse, non
 11 admissus videbatur: itaque mater et coniunx provo- 25
 lutae ad pedes orare coeperunt, ut, priusquam inter-
 ficerentur, Darei corpus ipsis patrio more sepelire
 permetteret, functas supremo in regem officio inpigre

1 eiulatuque I: heiulatuque A. deflebant] defluebant P m. pr.
 4 ne I: nec A. 8 inlacrimasse P: lacrimasse C. 9 qui] qua P
 m. pr. 14 in tabernaculum] in om. P erant] erent P m. pr.
 15 nuntiari Lauer: nuntiare A. ii Vindelinius: hi A. 18 missos-
 que] misosque F m. pr. V. occiderent] occiderant LP. 20 aude-
 rent] auderet V. tacitae] tacito F. opperiebantur] operie-
 bantur B m. pr. F P V. 22 procedere Modius: producere A.
 25 et coniunx] eam iunx V. 28 supremo] suppremo LP, sup-
 praemo BF. inpigre esse Stangl: inpigre sese L [sed corr.
 superscr. ingressese], inipgressese P, ingressese BF, ingresses V.

esse morituras. Leonnatus et vivere Dareum *ait* et 12
 ipsas non incolumes modo, sed etiam apparatu pristinae
 fortunae reginas fore. Tum demum Darei mater adle-
 vari se passa est.

- 31 Alexander postero die cum cura sepultis militibus, 13
 6 quorum corpora invenerat, Persarum quoque nobilissi-
 mis eundem honorem haberi iubet matrique Darei
 permittit, quos vellet, patrio more sepeliret. Illa pau- 14
 cos arta propinquitate coniunctos pro habitu praesentis
 10 fortunae humari iussit, apparatus funerum, quo Persae
 suprema officia celebrarent, invidiosum fore existimans,
 cum victores haud pretiose cremarentur. Iamque iustis 15
 defunctorum corporibus solutis praemittit ad captivas,
 qui nuntiarent ipsum venire, inhibitaque comitantium
 15 turba tabernaculum cum Hephaestione intrat. Is longe 16
 omnium amicorum carissimus erat regi: cum ipso pariter
 eductus, secretorum omnium arbiter libertatis quoque
 in admonendo eo non alius plus habebat, quod tamen
 ita usurpabat, ut magis a rege permissum quam vindi-
 20 catum ab eo videretur. Et sicut aetate par erat regi,
 ita corporis habitu praestabat: ergo reginae illum esse 17
 regem ratae suo more veneratae sunt. Inde ex cap-
 tivis spadonibus, quis Alexander esset, monstrantibus
 Sisigambis advoluta est pedibus eius ignorationem
 25 numquam antea visi regis excusans. Quam manu ad-
 levans rex: 'Non errasti', inquit, 'mater: nam et hic
 32 Alexander est'. Equidem hac continentia animi si ad 18
 ultimum vitae perseverare potuisset, feliciorem fuisse

1 *ait add. Stangl.* 5 die] dei L. 8 permittit] per-
 mitti L m. pr. P m. pr. 11 suprema] suprema B, suppraema
 FV. invidiosum] invidio P m. pr. 12 haud] haut V.
 13 praemittit] praemittat V. 14 inhibitaque] inhabitaque P
 m. pr. 15 Hephaestione *Cospus*: ephestione A. Is]
 hiis V. 16 pariter] parite B m. pr. FV. 17 eductus] edoctus
 BFV. arbiter] harbiter L. 18 plus *Ieepius*: ius A. habe-
 bat] habeat P. 20 ab eo] habeo V. 22 captivis] captuis P.
 24 Sisigambis] sisicambis P, sisiiambis F. 26 inquit] in-
 quid V.

crederem, quam visus est esse, cum Liberi Patris imita-
 retur triumphum usque ab Hellesponto ad Oceanum
 19 omnes gentes victoria emensus. Sic vicisset profecto
 superbiam atque iram, mala invicta, sic abstinuisset
 inter epulas caedibus amicorum egregiosque bello viros ⁵
 et tot gentium secum domitores indicta causa veritus
 20 esset occidere. Sed nondum fortuna se animo eius
 superfuderat: ita, qui orientem tam moderate et pru-
 denter tulit, ad ultimum magnitudinem eius non cepit.
 21 Tunc quidem ita se gessit, ut omnes ante eum reges ¹⁰
 et continentia et clementia vincerentur: virgines regi-
 nas excellentis formae tam sancte habuit, quam si
 22 eodem quo ipse parente genitae forent, coniugem eandem-
 que sororem, quam nulla aetatis suae pulchritudine cor-
 poris vicit, adeo ipse non violavit, ut summam ad ¹⁵
 hibuerit curam, ne quis captivo corpori inluderet.
 23 Omnem cultum reddi feminis iussit, nec quicquam ex
 pristinae fortunae magnificentia captivis praeter fiduciam
 24 defuit. Itaque Sisigambis: 'Rex', inquit, 'mereris, ut
 ea precemur tibi, quae Dareo nostro quondam precatae ²⁰
 sumus, nec nostro odio dignus es, qui tantum regem
 non felicitate solum, sed etiam aequitate superaveris.
 25 Tu quidem matrem me et reginam vocas, sed ego me
 tuam famulam esse confiteor. Et praeteritae fortunae
 fastigium capio et praesentis iugum pati possum: tua ²⁵
 interest, quantum in nos licuerit, si id potius clementia
 26 quam saevitia vis esse testatum'. Rex bonum animum
 habere eis iussis Darei filium collo suo admovit, at-
 que nihil ille conspectu tum primum a se visi conter-
 ritus cervicem eius manibus amplectitur. Motus ergo ³⁰

2 ab] ad P m. pr. 3 Sic Scheffer: si A. vicisset] bi-
 cisset V. 4 mala] macula L m. pr. sic Scheffer: si A. 8 ita,
 qui Bentleius: itaque A. 9 cepit] coepit P. 13 eandemque
 sororem scripsi: eiusdem A. 17 Omnem] omne V. nec]
 ne V. 19 Sisigambis] sisagambis P, sisiambis F. 20 ea] eam
 B m. pr. 21 nec nostro odio scripsi: et ut video A. 28 eis
 iussis scripsi: eas iussit A. 29 conterritus] conteritus P.

rex constantia pueri Hephaestionem intuens: 'Quam vellem', inquit, 'Dareus aliquid ex hac indole hausisset!' Tum tabernaculo egressus.

- 33 Tribus aris in ripa Pinari amnis Iovi atque Her- 27
 5 culi Minervaeque sacratis Syriam petit Damascum, ubi
 regis gaza erat, Parmenione praemisso. At ille cum XIII
 praecessisse *se* et Darei satrapam conperisse *cognosset*,
 veritus, ne paucitas suorum sperneretur, accersere
 maiorem manum statuit. Sed forte in exploratores 2
 10 ab eo praemissos incidit natione Mardus, qui ad Par-
 meniona perductus litteras ad Alexandrum a praefecto
 Damasci missas tradit ei nec dubitare eum, quin om-
 nem regiam supellectilem cum pecunia traderet, adie-
 cit. Parmenio adservari eo iusso litteras aperit, in 3
 15 quis erat scriptum, ut mature Alexander aliquem ex
 ducibus suis mitteret cum manu exigua, cui, quae rex
 penes ipsum reliquisset, *traderet*. Itaque Mardum da-
 tis comitibus ad proditorem remittit. Ille e manibus 4
 custodientium elapsus Damascum ante lucem intrat.
 20 Turbaverat ea res Parmenionis animum insidias timentis,
 et ignotum iter sine duce non audebat ingredi: felici-
 tati tamen regis sui confisus agrestes, qui duces itineris
 essent, excipi iussit. Quibus celeriter repertis quarto
 die ad urbem pervenit iam metuente praefecto, ne sibi
 25 fides habita non esset. Igitur quasi parum munimen- 5
 tis oppidi fidens ante solis ortum pecuniam regiam —

1 Hephaestionem *Cospus*: ephestionem A. 2 inquit]
 inquit P. 4 atque] at P m. pr. 5 Syriam] siriam F.
 6 Parmenione I: permenione A. At ille *scripsi*: atque A.
 7 praecessisse *se scripsi*: praecessisset A. satrapam] satrapa
 C. conperisse *cognosset scripsi*: conperisset A. 10 ad] *sic*
 P in ras. m. rec. Parmeniona] parmenione P m. pr. 12 om-
 nem] abiecit V. 13 supellectilem] superlectilem P. adie-
 cit] abiecit V. 16 cui, quae *Prohasel*: cumque A. 17 penes
Zumptius: tenens A. *traderet addidit Prohasel*. 19 elap-
 sus I: lapsus A. 20 Parmenionis] parmeniones P m. pr.
 21 audebat] audiebat P m. pr. 26 oppidi I: oppidis A
 [oppidi. LP].

gizam Persae vocant — cum pretiosissimis rerum
 6 efferri iubet, fugam simulans, re vera, ut praedam
 34 hosti offerret. Multa milia virorum feminarumque ex-
 cedentem oppido sequebantur, omnibus ¹ 'miserabilis
 turba praeter eum, cuius fidei commissa erat. Quippe, 5
 quo maior proditionis merces foret, obicere hosti para-
 bat gratiorem omni pecunia praedam, nobiles viros,
 praetorum Darei coniuges liberosque, praeter hos
 7 Graecarum urbium legatos, quos Dareus, velut in arce
 tutissima, in proditoris reliquerat manibus. Gangabas 10
 Persae vocant humeris onera portantes: ii cum *tem-*
pestatis vim tolerare non possent — quippe et procella
 subito nivem effuderat, et humus rigebat gelu tum
 adstricta —, vestes, quas cum pecunia portabant, auro
 et purpura insignes induunt nullo prohibere auso, cum 15
 fortuna regis etiam humillimis in ipsum licentiam
 8 faceret. Praebuere ergo Parmenioni non spernendi
 agminis speciem: qui intentiore cura suos quasi ad
 iustum proelium paucis adhortatus equis calcaria iubet
 9 subdere et acri impetu in hostem evehi. At illi, qui 20
 sub oneribus erant, omissis *his* per metum capessunt
 fugam: armati quoque, qui eos prosequiebantur, eodem
 metu arma iactare ac nota deverticula petere coepe-
 10 runt. Praefectus, quasi esset ipse conterritus, simulans
 cuncta pavore compleverat. Iacebant totis campis opes 25
 regiae, illa pecunia stipendio ingenti militum prae-
 parata, ille cultus tot nobilium virorum, tot inlustrium
 11 feminarum, aurea vasa, aurei freni, tabernacula regali
 magnificentia ornata, vehicula quoque a suis destituta

4 miserabilis *Lauer*: mirabilis A. 8 liberosque C: no-
 bilesque P m. pr. 9 velut] uelud P. 11 humeris] umeris P.
 onera] honera V. ii P: hii C. *tempestatis vim addidi*.
 13 rigebat] regebat B m. pr. 14 adstricta *Acidalius*: ad-
 strictas A. 20 subdere] subdare L m. pr. 21 oneribus]
 honeribus BLV, ooneribus F m. pr. *his add. I.* 23 deverti-
 cula] diuerticula C. coeperunt] ceperunt V. 24 esset
scripsi: et A. 26 regiae] regae V. 27 virorum] uiuorum P
 m. pr. 29 destituta] destitua P m. pr.

ingentis opulentiae plena, facies etiam praedantibus
 tristis, si qua res avaritiam moraretur. Quippe tot an-
 norum incredibili et fidem excedente fortuna cumu-
 lata tunc alia stirpibus lacerata, alia in caenum demersa
 5 cernebantur: non sufficebant praedantium manus prae-
 5 dae. Iamque etiam ad eos, qui primi fugerant, ven- 12
 tum erat: feminae pleraeque parvos trahentes liberos
 ibant. Inter quas tres fuere virgines, Ochi, qui ante
 Dareum regnaverat, filiae, olim quidem ex fastigio
 10 paterno rerum mutatione detractae, sed tum sortem
 earum crudelius adgravante fortuna. In eodem grege 13
 uxor quoque eiusdem Ochi fuit Oxathrisque — frater
 hic erat Darei — filia et coniunx Artabazi, principis
 purpuratorum, filiusque: Hystanes fuit nomen. Pharna- 14
 15 bazi quoque, cui summum imperium maritimae orae
 rex dederat, uxor cum filio excepta est, Mentoris
 filiae tres ac nobilissimi ducis Memnonis coniunx et
 filius, vixque ulla domus purpurati afuit tantae cladi.
 Lacedaemonii et Athenienses societatis fide violata 15
 20 Persas secuti: Aristogiton et Dropides et Iphicrates,
 inter Athenienses genere famaue longe clarissimi,
 Lacedaemonii Pasippus et Onomastorides cum Onomante
 et Callicratide, hi quoque domi nobiles. Summa pecu- 16
 niae signatae fuit talentum II milia et sescenta, facti
 25 argenti pondus quingenta aequabat. Praeterea xxx

2 avaritiam] auaritia P. 3 incredibili *Lauer*: incredi-
 bilem A. 5 cernebantur I: eruebantur A. 8 tres P: om. C.
 11 fortuna I: natura A. 12 Oxathrisque *Freinshemius*: oxa-
 trisque P, oxatrixque C. 14 filiusque *Stangl*: filius cui A.
 Hystanes *scripsi*: ilioneo A. Pharnabazi *Lauer*: pharnaba-
 zei A. 15 orae] horae C. 17 Memnonis] nemnonis P.
 18 afuit tantae cladi *scripsi*: fuit tantae cladis A. 19 Athe-
 nienses P m. pr.: atheniensis C. violata P m. pr.: non uio-
 lata C. 20 Aristogiton *Lauer*: aristogitan A. et Dropides
Zumptius: et thropides P, ethropides C. Iphicrates *Modius*:
 lechicrates P, lehicrates C [leucrates B]. 22 Pasippus *Zumptius*:
 passippus A. Onomante *scripsi*: omaio A. 23 domi om. V.
 pecuniae signatae *Frobenius*: pecunia signata A. 24 II milia]
 II FL. facti *Modius*: facile A. 25 xxx milia P: xxx C.

17 milia hominum cum VII milibus iumentorum dorso
 onera portantium capta sunt. Ceterum tantae fortu-
 nae proditorem dei ultores celeriter debita poena perse-
 cuti sunt. Namque unus e consciis eius, credo, regis
 vicem etiam in illa sorte reveritus, interfecti proditoris
 caput ad Dareum tulit, opportunum solacium prodito:
 quippe et ultus inimicum erat, et nondum in omnium
 animis memoriam maiestatis suae exolevisse cernebat.

3 dei ultores *scripsi*: sepulturae A. poena] pena FV.
 5 in om. P m. pr. 6 caput] capud PV. opportunum]
 oportunum C. 8 animis] amicis L. maiestatis] miestatis P.
 exolevisse *Lauer*: exsoluisse A. Q. CVRTI RUFII HISTORIARUM
 LIBER · III · EXPLICIT INCIPIT LIBER QVARTUS P, Q. CVRTI RVFI HISTO-
 RIARVM LIBER TERTIVS EXPLICIT INCIPIT LIBER QVARTVS FELICITER
 FL, Q. CVRTI RVFI HISTORIARV ALEXANDRI MAGNI MACEDONIS LIB · III ·
 EXP · INCIPIT · III · FELICITER B, CVRTI RVFFI HISTORIARVM LIBER TER-
 TIVS EXPLICIT · INCIPIT LIBER QVARTVS FELICITER V.

Q. CURTI RUFII
HISTORIARUM
ALEXANDRI MAGNI
MACEDONIS

LIBER III.

¹ Dareus, tanti modo exercitus rex, qui triumphantis I
magis quam dimicantis more curru sublimis inierat
proelium, per loca, quae prope immensis agminibus
impleverat, iam inania et ingenti solitudine vasta fugie-
⁵ bat. Pauci regem sequebantur: nam nec eodem omnes ²
fugam intenderant et deficientibus equis cursum eorum,
quos rex subinde mutabat, aequare non poterant.
Onchas deinde pervenit, ubi excepere eum Graecorum ³
quattuor milia: non segnius tamen ad Euphraten con-
¹⁰ tendit, id demum credens fore ipsius, quod celeritate
praecipere potuisset.

At Alexander Parmenionem, per quem apud Da- ⁴
mascum recepta erat praeda, iussum eam ipsam et
captivos diligenti adservare custodia, Syriae, quam
¹⁵ Coelen vocant, praefecit. Novum imperium Syri non- ⁵

1 triumphantis] triumfantis BL. 6 intenderant] inten-
derat V. et om. L m. pr. PV. 8 deinde P: dein C. 9 non
segnius tamen Ieepius: iam regius tum A. 14 Syriae] siriae C.
15 Coelen] colen B m. pr., caelen P m. pr., coelon V.

dum belli cladibus satis domiti aspernantur: sed
 6 celeriter subacti oboedienter imperata fecerunt. Ara-
 7 dus quoque insula deditur regi. Maritimam tum oram
 et pleraque longius etiam a mari recedentia rex eius
 insulae, Strato, possidebat: quo in fidem accepto castra 5
 7 movit ad urbem Marathon. Ibi illi litterae a Dareo 2
 redduntur, quibus ut superbe scriptis vehementer offen-
 sus est: praecipue eum movit, quod Dareus sibi regis
 titulum nec eundem Alexandri nomini adscripserat.
 8 Postulabat autem magis quam petebat, ut accepta 10
 pecunia, quantamcumque tota Macedonia caperet, ma-
 trem sibi et coniugem liberosque restitueret: de regno
 9 aequo, si vellet, Marte contenderet. Si saniora con-
 silia tandem pati potuisset, *ut* contentus patrio cederet
 10 alieni imperii finibus, socius amicusque esset. In ea 15
 se fidem et dare paratum et accipere. Contra Alexan-
 der in hunc maxime modum rescripsit: 'Rex Alexander
 Dareo S. Cuius nomen sumpsisti, Dareus Graecos, qui
 oram Hellesponti tenent, coloniasque Graecorum Ionias
 omni clade vastavit, cum magno deinde exercitu mare 20
 11 traiecit inlato Macedoniae et Graeciae bello. Rursus
 Xerxes gentis eiusdem ad oppugnandos nos cum in-
 manium barbarorum copiis venit: qui navali proelio
 victus Mardonium tamen reliquit in Graecia, ut absens
 12 quoque popularetur urbes, agros ureret. Philippum 25
 vero, parentem meum, quis ignorat ab iis interfectum
 esse, quos ingentis pecuniae spe sollicitaverant vestri?
 Inpia enim bella suscipitis et, cum habeatis arma,
 licemini hostium capita, sicut tu proxime talentis
 mille, tanti exercitus rex, percussorem in me emere 30
 13 voluisti. Repello igitur bellum, non infero. Et di

3 oram] horam C. 5 Strato] strate V. 9 nomini] no-
 mine P m. pr. 14 potuisset] putuisset V. *ut addidi.*
 18 Dareo S. *Ieepius*: dareus A [****s B]. sumpsisti] sump-
 sistid V. 19 oram] horam C. 24 Mardonium] mardonum V.
 reliquit] reliquid V. 25 popularetur] copularetur F. ureret]
 uiueret V. Philippum] philippus F. 26 iis P: his C.

quoque pro meliore stant causa: magnam partem Asiae in dicionem redegei meam, te ipsum acie vici. Quem etsi nihil a me inpetrare oportebat, utpote qui ne belli quidem in me iura servaveris, tamen, si veneris
 5 supplex, et matrem et coniugem et liberos sine pretio recepturum esse promitto. Et vincere et consulere 14 victis scio. Quodsi te committere nobis times, dabimus fidem inpune venturum. De cetero, cum mihi scribes, memento non solum regi te, sed etiam tuo
 10 scribere'. Ad hanc perferendam Thersippus est missus.
 3 In Phoenicen *dein* descendit et oppidum Byblon 15 traditum recepit. Inde ad Sidona ventum est, urbem vetustate famaue conditorum inclitam. Regnabat in 16 ea Strato, Darei opibus adiutus: is quia deditionem
 15 magis popularium quam sua sponte fecerat, regno visus indignus, Hephaestionique permissum, ut, quem eo fastigio *e* Sidoniis dignissimum arbitraretur, con- 17 stitueret regem. Erant Hephaestioni *duo* hospites, clari inter suos iuvenes: qui facta ipsis potestate reg-
 20 nandi negaverunt quemquam patrio more in id fastigium recipi nisi regia stirpe ortum. Admiratus 18 Hephaestion magnitudinem animi spernentis, quod alii per ignes ferrumque peterent: 'Vos quidem macte virtute', inquit, 'estote, qui primi intellexistis, quanto
 25 maius esset regnum fastidire quam accipere. Ceterum date aliquem regiae stirpis, qui meminerit a vobis acceptum habere se regnum'. Atque illi, cum multos 19 imminere tantae spei cernerent singulis amicorum

1 stant I: stantes A. 2 m te ipsum acie vici *bis scripta sunt in P.* 9 regi] rigi F. 10 est missus I: et missus A [in C add. *vel in ipso versu vel in margine uel est*]. 11 *dein add. Stangl.* Byblon Aldus: byblo A. 13 inclitam] inclytam BP. 14 is scripsi: sed A. 16 Hephaestionique *Cospius*: ephestionique A. 17 eo om. B m. pr. *e* Sidoniis Gronovius: sidonis A. 18 Hephaestioni *duo* Vogel: ephestionis A. 19 clari] cari B m. pr. 22 Hephaestion *Zumptius*: ephestion A. 23 quidem] quide V. macte P: macti C. inquit] inquit PV. 25 fastidire] fastidiri P.

Alexandri iam ob nimiam regni cupiditatem adulantis, statuunt neminem esse potio-
 rem quam Abdalonymum quendam, longa quidem cognatione stirpi regiae ad-
 nexum, sed ob inopiam suburbanum hortum exigua
 20 colentem stipe. Causa ei paupertatis sicut plerisque
 probitas erat, intentusque operi diurno strepitum ar-
 morum, qui totam Asiam concusserat, non exaudiebat.
 21 Subito deinde, de quibus ante dictum est, cum regiae
 vestis insignibus hortum intrant, quem forte steriles
 22 herbas eligens Abdalonymus repurgabat. Tum rege
 eo salutato alter ex his: 'Habitus', inquit, 'hic vestis,
 quem cernis in meis manibus, cum isto squalore per-
 mutandus tibi est. Ablue corpus inluvie terrenisque
 sordibus squalidum: cape regis animum et in eam
 fortunam, qua dignus es, istam continentiam perfer.
 15 Et cum in regali solio residebis vitae necisque om-
 nium civium dominus, cave obliviscaris status, in quo
 23 accipis regnum, immo, hercule, propter quem'. Som-
 nio similis res Abdalonymo videbatur: interdum, satisne
 sani essent, qui tam proterve sibi inluderent, percon-
 20 tabatur. Sed ut cunctanti squalor ablutus est et
 iniecta vestis purpura auroque distincta et fides a
 iurantibus facta, serio iam rex iisdem comitantibus in
 24 regiam pervenit. Fama deinde, ut solet, strenue tota
 urbe discurrit: aliorum studium, aliorum indignatio
 25 eminebat, divitissimus quisque humilitatem inopiamque
 eius apud amicos Alexandri criminabatur. Admitti
 eum rex protinus iussit diuque contemplatus: 'Cor-

1 Alexandri iam *scripsi*: alexandriam A [alexandri **B].
 adulantis *Stangl*: adulantibus A. 2 Abdalonymum P: ab-
 dalonimum C. 10 Abdalonymus *Modius*: abdalonimus A.
 13 terrenisque *Snakenburgius*: aeternisque A. 17 status
scripsi: huius A. 18 somnio *Merula*: somno A. 19 Abda-
 lonymo P: abdalonimo C. 23 serio *Giunta*: sero A. comi-
 tantibus] commitantibus C. 24 tota urbe *Modius*: totas
 urbes A. 25 studium] stadium B *m. pr. F.* 26 divitissi-
 mus] diutissimus B.

poris', inquit, 'habitus famae generis non repugnat, sed libet scire, inopiam qua patientia tuleris'. Tum ille: 'Utinam', inquit, 'eodem animo regnum pati possim! hae manus sufficere desiderio meo: nihil
 5 habenti nihil defuit'. Magnae indolis specimen ex 26
 hoc sermone Abdalonymi cepit. Itaque non Stratonis modo regiam suppellectilem attribui ei iussit, sed pleraque etiam ex Persica praeda: regionem quoque urbi adpositam dicioni eius adiecit.

5 Interea Amyntas, quem ad Persas ab Alexandro 27
 11 transfugisse diximus, cum quattuor milibus Graecorum ipsius ex acie persecutis fugam Tripolin pervenit. Inde in naves militibus inpositis Cyprum transmisit et, cum in illo statu rerum id quemque, quod occu-
 15 passet, habiturum arbitraretur velut certo iure possum, Aegyptum petere decrevit, utrique regi hostis et semper ex ancipiti mutatione temporum pendens. Hortatusque milites ad spem tantae rei docet Sabacen, 28
 praetorem Aegypti, cecidisse in acie: Persarum praesidium et sine duce esse et invalidum, Aegyptios
 30 semper praetoribus eorum infestos pro sociis ipsos, non pro hostibus aestimatuos. Omnia experiri necessitas 29
 cogebat: quippe cum primas spes fortuna destituit, futura praesentibus videntur esse potiora. Igitur con-
 25 clamant, duceret, quo videretur. Atque ille utendum animis, dum spe calerent, ratus ad Pelusium ostium penetrat, simulans a Dareo se esse praetorem missum.

1 inquit] inquit P. 4 possim] possum V. 6 Abdalonymi cepit P: abdalonymi coepit C. 7 regiam] regnam F.
 suppellectilem I: suppellectilem A. 12 persecutis *Lauer*:
 persecutos A. fugam *Kinchius*: fuga A. 13 militibus]
 milibus L. Cyprum] scyprum F. 14 quod] ***L. 16 Aegyptum] aegyptum F. utrique *Lauer*: utique A. 18 Hortatusque] Ortatusque P. Sabacen *Aldus*: satacen P, satacem C.
 19 Aegypti] aegypti F. 20 Aegyptios] aegyptios F. 21 praetoribus] proetoribus P. 24 conclamant] conclant B m. pr. FV. 26 Pelusium ostium I: pelusii hostium A. 27 praetorem missum *Vogel*: praemisum A.

- 30 Potitus ergo Pelusii Memphim copias promovit. Ad
cuius famam Aegyptii, vana gens et novandis quam
gerendis aptior rebus, ex suis quisque vicis urbibusque
huc ipsi concurrunt ad delenda praesidia Persarum.
Qui territi tamen spem retinendi Aegyptum non omi-
31 serunt. Sed eos Amyntas proelio superatos in urbem
compellit castrisque positis victores ad populandos
agros. Velut in medio positis bonis hostium cuncta
32 agebantur: itaque Mazaces, quamquam infelici proelio
suorum animos territos esse cognoverat, tamen palantes
et victoriae fiducia incautos ostentans perpulit, ne
dubitarent ex urbe erumpere et res amissas recipere.
33 Id consilium non ratione prudentius quam eventu
felicius fuit: ad unum omnes cum ipso duce occisi
sunt. Has poenas Amyntas utrique regi dedit, nihilo
magis ei, ad quem transfugerat, fidus quam illi, quem
deseruerat.
- 34 Darei praetores, qui proelio apud Isson superfue-
rant, cum omni manu, quae fugientes secuta erat, ad-
sumpta etiam Cappadocum et Paphlagonum iuventute
35 Lydiam recipere temptabant. Antigonus, praetor
Alexandri, Lydiae praeerat: qui quamquam plerosque
militum ex praesidiis ad regem dimiserat, tamen bar-
baris spretis in aciem suos eduxit. Eadem illic quo-
que fortuna partium fuit: tribus proeliis alia atque
36 alia regione commissis Persae funduntur. Eodem tem-

1 Potitus *Vindelinus*: potitur A. Memphim] memphym P, memphi V. copias] copiis L m. pr. B m. pr. P m. pr. promovit I: praemovit A. 2 Aegyptii I: aegypti A [aegypti F]. gens] genes F m. pr. 3 gerendis aptior] gerendiraptior P, gerendis captior F, gerendi *saptior L. quisque I: quique A. 4 huc ipsi *scripsi*: hoc ipsum A. 5 Aegyptum] aegyptum F. omiserunt] omisserunt BFP. 6 Amyntas P: amintas C. 8 positis bonis *scripsi*: positis dis FBV, positisedis L, positidis P m. pr. 9 Mazaces L m. pr. P, mazeces BFV. 10 palantes] palentes V m. pr. 11 ostentans] ostensans V. 15 Amyntas] amintas LP. 20 Paphlagonum] paphagonum P. 21 Lydiam] lidiam C. 22 Lydiae] lidiae C. 25 partium] parcium P. 26 commissis] commisis P.

pore classis Macedonum ex Graecia accita Aristomenen, qui ad Hellesponti oram recipiendam a Dareo erat missus, captis eius aut eversis navibus superat. A 37 Milesiis deinde Pharnabazus, praefectus Persicae classis, pecunia exacta et praesidio in urbem Chium introducto centum navibus Andrum et inde Siphnum petiit. Has quoque insulas praesidiis occupat, pecunia multat.

Magnitudo belli, quod ab opulentissimis Europae 38 Asiaeque regibus in spem totius orbis occupandi gerebatur, Graeciae quoque et Cretae arma commoverat. Agis, Lacedaemoniorum rex, octo milibus Graecorum, 39 qui ex Cilicia profugi domos repetierant, contractis bellum Antipatro, Macedoniae praefecto, moliebatur. Cretenses has aut illas partes secuti nunc Spartanorum, 40 nunc Macedonum praesidiis occupabantur. Sed leviora inter illos fuere discrimina unum certamen, ex quo cetera pendebant, intuente fortuna.

Iam tota Syria, iam Phoenice quoque excepta Tyro II Macedonum erat, habebatque rex castra in continenti, 20 a qua urbem angustum fretum dirimit. Tyros, et 2 magnitudine et claritate ante omnes urbes Syriae Phoenicesque memorabilis, facilius societatem Alexandri acceptura videbatur quam imperium. Coronam igitur auream donum legati adferebant commeatusque large 25 et hospitaliter ex oppido advexerant. Ille dona ut ab amicis accipi iussit benigneque legatos adlocutus Herculi, quem praecipue Tyrii colerent, sacrificare velle se dixit: Macedonum reges credere ab illo deo ipsos 3 genus ducere, se vero, ut id faceret, etiam oraculo

4 Pharnabazus *Vindelinus*: barnabazus A. 5 Chium P: hium C. 6 Has *Modius*: is BLP, his F m. pr. V [P m. pr.?] 8 opulentissimis] opolentissimis P. 11 Agis *Vindelinus*: hakis A. 14 Spartanorum *Vindelinus*: parianorum A. 18 Phoenice] phoenicae FLV, phenicae B. 20 qua *Heinsius*: quo A. Tyros] tiros F m. pr. V, tir* s L. 21 Syriae] siriae P. 22 Phoenicesque *Frobenius*: phoenicisque C, phaenicisque P. 28 ipsos C ipso P.

4 monitum. Legati respondent esse templum Herculis
 extra urbem in ea sede, quam Palaetyron ipsi vocent:
 5 ibi regem deo sacrum rite facturum. Non tenuit iram,
 cuius alioqui potens non erat. Itaque: 'Vos quidem',
 inquit, 'fiducia loci, quod insulam incolitis, pedestrem
 hunc exercitum spernitis, sed brevi ostendam in conti-
 nenti vos esse. Proinde sciatis licet, aut intraturum
 6 me urbem aut oppugnaturum'. Cum hoc responso
 dimissi suos monere coeperunt, ut regem, quem Syria,
 quem Phoenice recepisset, ipsi quoque urbem intrare
 7 paterentur. At illi loco satis fisi obsidionem ferre
 decreverant. Namque urbem a continenti quattuor
 stadiorum fretum dividit Africo maxime obiectum
 8 crebros ex alto fluctus in litus evolventi. Nec acci-
 piendo operi, quo Macedones continenti insulam iungere
 parabant, quicquam magis quam ille ventus obstabat.
 Quippe vix leni et tranquillo mari moles agi possunt,
 Africus vero prima quaeque congesta pulsu inlisi maris
 subruit, nec ulla tam firma moles est, quam non ex-
 dant undae et per nexus operum manantes et, ubi
 acrior flatus existit, summi operis fastigio superfusae.
 9 Praeter hanc difficultatem haud minor alia erat. Muros
 turresque urbis praealtum mare ambiebat: non tor-
 menta nisi e navibus procul excussa mitti, non scalae
 moenibus adplicari poterant, praeceps in salum murus
 pedestre interceperat iter: naves nec habebat rex et,
 si admovisset, pendentes et instabiles missilibus arceri
 10 poterant. Inter quae parva dictu res Tyriorum fidu-
 ciam accendit. Carthaginensium legati ad celebrandum

2 vocent] uocant P *m. pr.* 3 rite facturum *om.* B *m. pr.*
 6 continenti] continenti P *m. pr.* 9 dimissi suos *Orellius:*
 demissos A. monere] mouere P. 10 Phoenice *Aldus:* phoe-
 nicae **FLV**, phenicae B *m. pr.*, phaenicae P. 14 evolventi
scripsi: euoluit A. 18 inlisi maris I: inlisia mari V, inlisa
 mari P, inlisa mari **BFL**. 20 per nexus I: perenixus C,
 pernixus P *m. pr.* 22 muros] moros P *m. pr.* 24 e navi-
 bus C: nauibus P. 26 interceperat] intercoeperat C. 29 Cartha-
 ginensium] chartaginiensium C.

sacrum anniversarium more patrio tunc venerant: quippe Carthaginem Tyrii condiderunt semper parentum loco culti. Hortari ergo Poeni coeperunt, ut obsidio- 11 nem forti animo paterentur: brevi Carthagine auxilia
 5 ventura. Namque ea tempestate magna ex parte
 9 Punicis classibus maria obsidebantur. Igitur bello 12 decreto per muros turresque tormenta disponunt, arma iunioribus dividunt, opifices, quorum copia urbs abundabat, in officinas distribuunt. Omnia belli apparatu strepunt: ferreae quoque manus — harpagonas 10 vocant —, quas operibus hostium inicerent, corvique et alia tuendis urbibus excogitata praeparabantur. Sed cum fornacibus ferrum, quod excudi oportebat, 13 inpositum esset, admotisque follibus ignem flatu accenderent, sanguinis rivi sub ipsis flammis extitisse dicuntur: idque omen in Macedonum interitum verterunt Tyrii. Apud Macedonas quoque cum forte panem 14 quidam militum frangerent, manantis sanguinis guttas notaverunt, territoque rege Aristander, peritissimus
 20 vatum, si extrinsecus cruor fluxisset, Macedonibus id triste futurum ait: contra, cum ab interiore parte manaverit, urbi, quam obsidere destinassent, exitium portendere. Alexander cum et classem procul haberet 15 et longam obsidionem magno sibi ad cetera inpedimento videret fore, caduceatores, qui ad pacem eos compellerent, misit: quos Tyrii contra ius gentium occisos praecipitaverunt in altum. Atque ille suorum tam indigna morte commotus urbem obsidere statuit.

4 Carthagine L: chartagine BV, charthagine F, cartagine P m. pr. 6 maria] mari L, maia F m. pr., maiora P m. pr.? 10 harpagonas I: arpagonas A. 14 esset] esse V. 16 interitum Vogel: metum A. verterunt BFV: uerterant P m. pr., uerterent L m. pr.? 21 ab interiore] ab in**teriore B, ab exteriori P, exteriori D m. pr. 22 manaverit Lauer: manauerat A. destinassent] destinasset D. exitium] exitum F m. pr. P m. pr., exicium V. 25 eos om. D. 27 Atque] adque P m. pr. 28 tam Iunius: iam AD.

- 16 Sed ante iacienda moles erat, quae continenti urbem 10
 committeret. Ingens ergo animis militum desperatio
 incessit cernentibus profundum mare, quod vix divina
 ope posset impleri: quae saxa tam vasta, quas tam
 proceras arbores posse reperiri? exhaustiendas esse 5
 regiones, ut illud spatium exaggeraretur: exaestuare
 semper fretum, quoque artius volutetur inter insulam
 17 et continentem, hoc acrius furere. At ille haudqua-
 quam rudis pertractandi militares animos speciem sibi
 Herculis in somno oblatam esse pronuntiat dextram 10
 porrigentis: illo duce, illo aperiente in urbem intrare
 se visum. Inter haec caduceatores interfectos, gentium
 iura violata referebat: unam esse urbem, quae cursum
 18 victoris morari ausa esset. Ducibus deinde negotium
 datur, ut suos quisque castiget, satisque omnibus 15
 stimulis opus orsus est. Magna vis saxorum ad
 manum erat Tyro Vetere praebente, materies ex
 Libano monte ratibus et turribus faciendis advehebatur.
 19 Iamque a fundo maris in altitudinem modicam opus
 20 creverat, nondum tamen aquae fastigium aequabat, cum 20
 Tyrii parvis navigiis admotis per ludibrium exprobrabant,
 illos armis inclitos dorso sicut iumenta onera gestare:
 interrogabant etiam, num maior Neptuno Alexander
 esset. Haec ipsa insectatio alacritatem militum accendit.
 21 Iamque paulum moles aqua eminebat, et simul aggeris 11
 latitudo crescebat urbiue admovebatur, cum Tyrii 26
 magnitudine molis, cuius incrementum eos antea fefel-
 lerat, conspecta levibus navigiis nondum commissum

1 ante om. D. 2 committeret] commiteret P. animis I:
 animos AD. desperatio D: desperatio A. 5 reperiri] reppe-
 riri DP. exhaustiendas esse] exhaustiendas esset L. 6 spatium]
 spacium PV. exaggeraretur] exaggeraretur D. 7 insulam]
 insuam V. 9 militares] militaris D. 10 somno] sommo B,
 summo L. 11 porrigentis] porrientis D. 14 ausa] ausi D.
 17 praebente] praebet ei D, praebente * P. 22 inclitos] in-
 clytos BDLP. 25 aqua] aquae DB m. sec. P m. rec. 26 ad-
 movebatur Lauer: admouebantur AD. 27 magnitudine DP:
 magnitudinem C.

opus circumire coeperunt, missilibus quoque eos, qui
 pro opere stabant, incessere. Multis ergo inpune 22
 vulneratis, cum et remove et adpellere scaphas in
 expedito esset, ad curam semet ipsos tuendi ab opere
 5 converterant. Et, quo longius moles agebatur a litore,
 hoc magis, quidquid ingerebatur, praealtum absorbebat
 mare. Igitur rex munientibus coria velaque iussit 23
 obtendi, ut extra teli iactum essent, duasque turres
 ex capite molis erexit, e quibus in subeuntes scaphas
 10 tela ingeri possent. Contra Tyrii navigia procul a 24
 conspectu hostium litori adpellunt expositisque militi-
 bus eos, qui saxa gestabant, obtruncant. In Libano
 quoque Arabum agrestes inconpositos Macedonas adorti
 xxx fere interficiunt paucioribus captis. Ea res III
 15 Alexandrum dividere copias coëgit et, ne segniter ad-
 sidere uni urbi videretur, operi Perdiccan Crateronque
 praefecit, ipse cum expedita manu Arabiam petiit.
 12 Inter haec Tyrii navem magnitudine eximia saxis 2
 harenaque a puppi oneratam, ita ut multum prora emi-
 20 neret, bitumine ac sulphure inlitam remis concitave-
 runt, et, cum magnam vim venti vela quoque con-
 cepissent, celeriter ad molem successit. Tum prora 3
 eius accensa remiges desiluere in scaphas, quae ad
 hoc ipsum praeparatae sequebantur, navis autem igne
 25 concepto latius fundere incendium coepit, quod, prius-
 quam posset occurri, turres et cetera opera in capite
 molis posita comprehendit. At qui desiluerant in parva 4
 navigia, faces et, quidquid alendo igni aptum erat, in
 eadem opera ingerunt. Iamque non imae modo Mace-
 30 donum turres, sed etiam summa tabulata conceperant

1 missilibus] misilibus C. quoque eos I: eos quoque AD.
 6 absorbebat] absordebat V. 7 mare] more P m. pr. rex
 Gronovius: ex AD. 8 teli] teri V. iactum] iamtum B
 m. pr. L m. pr. 9 molis] montis D. 13 adorti I: adhorti AD.
 16 Crateronque] cateronque B. 19 a puppi] appupi V. 20 sul-
 phure] suphurae V. 27 comprehendit L: conprendit P, con-
 prendit BFV. At] ad PV. 29 imae add. Madvigius.
 modo] om. L m. pr. P m. pr. V m. pr.

ignem, cum ii, qui in turribus erant, partim haurirentur incendio, partim armis omissis in mare semet ipsi
 5 inmitterent. At Tyrii, qui capere eos quam interficere mallent, natantium manus stipitibus saxisque lacera-
 bant, donec debilitati inpune navigiis excipi possent. 5
 6 Nec incendio solum opera consumpta, sed forte eodem die vehementior ventus motum ex profundo mare in-
 lisit in molem, crebrisque fluctibus conpages operis verberatae laxavere se, saxaque interfluens unda medium
 7 opus rupit. Prorutis igitur lapidum cumulis, quibus 10
 iniecta terra sustinebatur, praeceps in profundum ruit, tantaeque molis vix ulla vestigia invenit Arabia rediens
 Alexander. Hic, quod in adversis rebus solet fieri, 13
 alius in alium culpam referebant, cum omnes verius
 8 de saevitia maris queri possent. Rex novi operis 15
 molem orsus in adversum ventum non latere, sed recta fronte direxit: ea cetera opera velut sub ipsa latentia
 tuebatur: latitudinem quoque aggeri adiecit, ut turres
 9 in medio excitatae procul teli iactu abessent. Totas
 autem arbores cum ingentibus ramis in altum iacie- 20
 bant, deinde saxis onerabant rursusque cumulo eorum alias arbores iniciebant, tum humus aggerebatur:
 superque alia strue saxorum arborumque cumulata velut quodam nexu continens opus iunxerant. Nec
 Tyrii, quidquid ad impediendam molem excogitari 25
 10 poterat, segniter exequiebantur. Praecipuum auxilium erat, qui procul hostium conspectu subibant aquam
 occultoque lapsu ad molem usque penetrabant, falcibus palmites arborum eminentium ad se trahentes. Quae
 ubi secutae erant, pleraque secum in profundum da-

1 ii P: hii C. haurirentur] baurirentur P m. pr. 4 mal-
 lent] malent F, in *marginē add.* uel mallent, om. B m. pr., L
 m. pr. P m. pr., sed *add. in his tribus codicibus a corr. in mar-*
gine vel intra vss. 7 motum Palmerius: totum A. 9 se
add. Aldus. 10 prorutis P m. pr.: proruptis C. 13 Hic]
 Id P. 19 iactu I: ictu A [hictu V]. 23 strue] strues V.
 27 aquam Lauer: aqua A.

bant: tum levatos onere stipites truncosque arborum
haud aegre moliebantur, deinde totum opus, quod
stipitibus fuerat innixum, fundamento lapso seque-
batur.

- 5 Aegro animi Alexandro nec, perseveraret an abiret, 11
satis certo classis Cypro advenit eodemque tempore
Cleander cum Graecis militibus in Asiam nuper ad-
vectis. c et xc navigia in duo dividit cornua: laevum
Pnytagoras, rex Cypriorum, cum Cratero tuebatur,
10 Alexandrum in dextro quinquereimis regia vehebat.
Nec Tyrii, quamquam classem habebant, ausi navale 12
inire certamen: tris omnino ante ipsa moenia opposue-
runt, quibus rex invectus ipse eas demersit.
- 14 Postera die classe ad moenia admota undique tor- 13
15 mentis et maxime arietum pulsu muros quatit: quos
Tyrii raptim obstructis saxis refecerunt, interiorem
quoque murum, ut, si prior fefellisset, illo se tueren-
tur, munire orsi. Sed undique vis mali urgebat: 14
mole intra teli iactum erant, classis moenia circumibat,
20 terrestri simul navalique clade obruebantur. Quippe
binas quadriremes Macedones inter se ita iunxerant,
ut prorae cohaererent, puppes intervallo, quantum
capere poterant, distarent: hoc puppium intervallum 15
antemnis asseribusque validis deligatis superque eos
25 pontibus stratis, qui militem sustinerent, inpleverant.
Sic instructas quadriremes ad urbem agebant: inde
missilia in propugnantes ingerebantur tuto, quia proris
miles tegebatur. Media nox erat, cum classem sic, uti 16

1 onere] ponere V. 5 animi] animo P m. pr. nec] ne B
m. pr. FL. 6 Cypro] cipro V. eodemque] que om. P m. pr.
8 navigia Heinsius: nauigium A. 9 Pnytagoras Modius: pytha-
goras A. Cypriorum] cipriorum F. 10 regia] regi P m. pr.
12 opposuerunt] apposuerunt V. 13 ipse eas scripsi: ipsas A
[ipsa V]. 18 munire Eberhardus: undi P undique C. ur-
guebat P: urgebat C. 19 mole scripsi: molem A. teli]
terii V. erant scripsi: erat A. 22 cohaererent] cohaerent
FV m. pr. 24 antemnis] antennis P m. pr. deligatis I:
delegatis A. 26 instructas] instructa B.

- dictum est, paratam circumire muros iubet. Iamque
 naves urbi undique admovebantur, et Tyrii desperatione
 torpebant, cum subito spissae nubes intendere se caelo
 et, quidquid lucis internitebat, offusa caligine extinc-
 17 tum est. Tum inhorrescens mare paulatim levare, 5
 deinde acriore vento concitatum fluctus ciere et inter
 se navigia collidere. Iamque scindi coeperunt vincula,
 quibus conexae quadriremes erant, ruere tabulata et
 cum ingenti fragore in profundum secum milites tra-
 18 here. Neque enim conserta navigia ulla ope in tur- 10
 bido regi poterant: miles ministeria nautarum, remex
 militis officia turbabat, et, quod in eiusmodi casu ac-
 cidit, periti ignaris parebant. Quippe gubernatores
 alias imperare soliti tum metu mortis iussa exequ-
 bantur. Tandem remis pertinacius everberatum mare 15
 veluti eripientibus navigia classicis cessit, adpulsaque
 sunt litori lacerata pleraque.
- 19 Isdem forte diebus Carthaginiensium legati xxx 15
 superveniunt, magis obsessis solacium quam auxilium.
 Quippe domestico bello Poenos inpediri nec de im- 20
 perio, sed pro salute dimicare nuntiabant. Syracusani
 tum Africam urebant et haud procul Carthaginis muris
 locaverant castra. Non tamen defecere animis Tyrii,
 quamquam ab ingenti spe destituti erant, sed coniuges
 liberosque devehendos Carthaginem tradiderunt, fortius, 25
 quidquid accideret, laturi, si carissimam sui partem
 21 extra sortem communis periculi habuissent. Cumque
 unus e civibus in contione indicasset, oblatam esse
 per somnum sibi speciem Apollinis, quem eximia reli-
 gione colerent, urbem deserentis molemque a Mace- 30

2 naves] nauis C. 4 offusa Gronovius: effusa A. 8 ruere]
 uere V. 11 regi] rege P m. pr. 12 casu] causa B. acci-
 dit] accedit P m. pr. 15 Tandem] Tandem P. pertinacius]
 pertinacius P. 21 Syracusani Lauer: siracusani A. 22 ure-
 bant] urebant L. Carthaginis] cartaginis V, chartaginis B.
 25 Carthaginem] cartaginem BLV. 27 habuissent] habuisset L.
 28 oblatam] ablata L. 29 religione] relegione P.

donibus in salo iactam in silvestrem saltum esse mutam, quamquam auctor levis erat, tamen ad deteriora 22 credenda proni metu aurea catena devinxere simulacrum araeque Herculis, cuius numini urbem dicaverant, inseruere vinculum quasi illo deo Apollinem retenturo. Syracusis id simulacrum devexerant Poeni et in maiore locaverant patria multisque aliis spoliis urbium a semet captarum non Carthaginem magis quam Tyrum ornaverant. Sacrum quoque, quod equidem dis minime 23 cordi esse crediderim, multis saeculis intermissum repetendi auctores quidam erant, ut ingenuus puer Saturno immolaretur — quod sacrilegium verius quam sacrum Carthaginienses a conditoribus traditum usque ad excidium urbis suae fecisse dicuntur —, ac nisi seniores 15 obstitissent, quorum consilio cuncta agebantur, humanitatem dira superstitio vicisset. Ceterum efficacior 24 omni arte necessitas non usitata modo praesidia, sed quaedam etiam nova admovit. Namque ad implicanda navigia, quae muros subibant, validos asseres funibus 20 inligaverant, ut, cum tormento asseres promovissent, subito laxatis funibus inicerent. Unci quoque et falces 25 ex isdem asserebus dependentes aut propugnatores aut ipsa navigia lacerabant. Clipeos vero aereos multo igne torrebant, quos repletos fervida harena caenoque 25 decocto e muris subito devolvebant. Nec ulla pestis 26 magis timebatur: quippe ubi *inter* loricam corpusque fervens harena penetraverat, nec ulla vi executi poterat

1 iactam] iam tam P. 3 devinxere] deuixere F. 6 Syracusis *Lauer*: siracusis A. 8 Carthaginem] cartaginem V. 11 repetendi *Giunta*: repentens PF *m. pr.*, repetentes C, repetens B *m. pr.* 13 Carthaginienses] carthaginiensis BL, cartaginiensis FV. 14 nisi] si P *m. pr.* seniores] senieres P *m. pr.* 15 obstitissent] obstetissent P. cuncta] cunta L. 16 efficacior omni I: efficacior omni BF, *sed* or omni *in ras.*, efficacior omni V, efficatio romani LP *m. pr.* 19 validos asseres funibus *Iepius*: ualidis asserebus A. 21 Unci] uncii V. 23 lacerabant] la**rabant P. Clipeos I: clypeos A [clypeos V]. 26 *inter add. Heinsius.*

et, quidquid attigerat, perurebat, iacientesque arma laceratis omnibus, quis protegi poterant, vulneribus inulti patebant. Corvi vero et ferreae manus tormento remissae plerosque rapiebant.

- IV Hic rex fatigatus statuerat soluta obsidione Aegyptum petere. Quippe cum Asiam ingenti velocitate percucurrisset, circa muros unius urbis haerebat tot maximarum rerum opportunitate dimissa. Ceterum tam discedere inritum quam morari pudebat, famam quoque, qua plura quam armis everterat, ratus levio- fore, si Tyrum quasi testem, se posse vinci, reliquisset. Igitur ne quid inexpertum omitteret, plures naves ad- moveri iubet delectosque militum inponi. Et forte belua invisitatae magnitudinis super ipsos fluctus dorso eminens ad molem, quam Macedones iecerant, ingens corpus adplicuit diverberatisque fluctibus adlevans se- met utrimque conspecta est: deinde a capite molis rursus alto se inmersit ac modo super undas eminens magna sui parte, modo superfusis fluctibus condita haud procul munimentis urbis se mersit. Utrisque laetus fuit beluae aspectus: Macedones iter iaciendo operi monstrasse eam augurabantur, Tyrii Neptunum, occupati maris vindicem, abripuisse beluam ac molem brevi profecto ruituram. Laetique omine eo ad epulas dilapsi oneravere se vino, quo graves orto sole navigia conscendunt redimita floribus coronisque: adeo victoriae non omen modo, sed etiam gratulationem praeceperant. Forte rex classem in diversam partem agi iusserat xxx minoribus navigiis relictis in litore: e quibus Tyrii duobus captis cetera ingenti terruerunt

3 ferreae] ferre V. tormento] tormenta C. 5 Aegyptum] aegyptum P. 7 percucurrisset P: percurrisset C. 8 opportunitate I: oportunitate A. 10 qua] quia F. 11 si Tyrum] sy tirum V. 14 invisitatae *Bentleius*: inusitatae A. 15 iecerant] igecerant V. 18 se om. P m. pr. super] per P. 19 modo om. P. m. pr. 20 se mersit *Grunauer*: emersit A. 23 occupati] ocupati V. ac I: ad A. 24 epulas] hepulas L.

metu, donec suorum clamore audito Alexander classem
 litori, a quo fremitus acciderant, admovit. Prima e 7
 Macedonum navibus quinqueremis velocitate inter
 ceteras eminens occurrit: quam ut conspexere Tyriae,
 5 duae ex diverso in latera eius invectae sunt, in qua-
 rum alteram quinqueremis eadem concitata et ipsa
 rostro icta est et illam invicem tenuit. Iamque ea, 8
 quae non cohaerebat, libero impetu est vecta in aliud
 quinqueremis latus. Invehebatur tum opportunitate
 10 mira triremis e classe Alexandri in eam ipsam, quae
 quinqueremi imminerebat, tanta vi, ut Tyrius gubernator
 in mare excuteretur e puppi. Plures deinde Mace- 9
 donum naves superveniunt, et rex quoque aderat, cum
 Tyrrii inhibentes remis aegre evellere navem, quae
 15 haerebat, portumque omnia simul navigia repetunt.
 Confestim rex insecutus portum quidem intrare non
 potuit, cum procul e muris missilibus summo-
 veretur, naves autem omnes fere aut demersit aut cepit.
 19 Biduo deinde ad quietem dato militibus iussisque 10
 20 et classem et machinas pariter admove-
 re, ut undique
 territis instaret, ipse in altissimam turrem ascendit
 ingenti animo, periculo maiore: quippe regio insigni
 et armis fulgentibus conspicuus unus praecipue telis 11
 petebatur. Et digna prorsus spectaculo edidit: multos
 25 e muris propugnantes hasta transfixit, quosdam etiam
 comminus gladio clipeoque impulsos praecipitavit.
 Quippe turris, ex qua dimicabat, muris hostium pro-
 pemodum cohaerebat. Iamque crebris arietibus saxo- 12

2 fremitus] praemitus V. Prima e I: primae BFP, prime
 LV. 6 alteram] alterum L. 7 icta] iata L m. pr., *icta P,
 sed i in ras. m. sec. 8 cohaerebat I: quoherebat A [cuiohere-
 bat V]. est vecta scripsi: eucta P, inueta BF, sed in mar-
 gine habent manu corr. ē vel .A. e, laenueta V, inueta L. 9 tum
 scripsi: cum A. opportunitate I: oportunitate A. 17 potuit]
 patuit V. 18 cepit] coepit BLP. 25 hasta] asta V.
 26 clipeoque V: clypeoque BFLP. impulsos] impulsas V.
 28 crebris] crebis V.

- rum conpage laxata munimenta defecerant et classis intraverat portum et quidam Macedonum in turres hostium desertas evaserant, cum Tyrii tot simul malis victi alii supplices in templa confugiunt, alii foribus aedium obseratis occupant liberum mortis arbitrium, 5 nonnulli ruunt in hostem haud inulti tamen perituri, 13 magna pars summa tectorum obtinebat saxa et, quidquid fors in manus dederat, ingerentes subeuntibus. Alexander exceptis, qui in templa confugerant, omnes 14 interfici ignemque tectis inici iubet. His per praecones pronuntiatis nemo tamen armatus opem a dis petere sustinuit: pueri virginesque templa conpleverant, viri in vestibulo suarum quisque aedium stabant, 15 parata saevientibus turba. Multis tamen saluti fuere Sidonii, qui intra Macedonum praesidia erant. Hi 15 urbem quidem inter victores intraverant, sed cognationis cum Tyriis memores — quippe utramque urbem Agenorem condidisse credebant — multos Tyrriorum clam protegentes ad sua perduxere navigia: quibus occultatis Sidona devecti sunt. xv milia hoc furto subducta saevitiae sunt. Quantumque sanguinis fusum sit, vel ex hoc aestimari potest, quod intra munimenta 16 urbis vi milia armatorum trucidata sunt. Triste deinde spectaculum victoribus ira praebuit regis: ii milia, in quibus occidendis defecerat rabies, crucibus adfixi 25 18 per ingens litoris spatium pependerunt. Carthaginensium legatis pepercit addita denuntiatione belli, quod praesentium rerum necessitas moraretur.
- 19 Tyros septimo mense, quam oppugnari coepta erat, 20 capta est, urbs et vetustate originis et crebra fortunae 30 varietate ad memoriam posteritatis insignis. Condita

5 obseratis] obseruatis P, obser*atis L. 6 haud] aut V.
 7 quidquid I: quid A. 8 manus] manibus C. 10 His] is V. 11 armatus om. V. 15 Sidonii] sydonii V. 18 clam Bentleyus: etiam A. 20 Sidona] sidonam V. 22 munimenta] monumenta P m. pr. 24 ira] ita F. praebuit] praefuit C.
 27 pepercit] perpercit B m. pr. LV.

ab Agenore diu mare non vicinum modo, sed, quodcumque classes eius adierunt, dicionis suae fecit. Et, si famae libet credere, haec gens litteras prima aut docuit aut didicit. Coloniae certe eius paene orbe
 5 toto diffusae sunt: Carthago in Africa, in Boeotia Thebae, Gades ad Oceanum. Credo libero conmeantes 20 mari saepiusque adeundo ceteris incognitas terras elegisse sedes iuventuti, qua tunc abundabant, sive quia crebris motibus terrae — nam hoc quoque tra-
 10 ditur — cultores eius fatigati nova et externa domicilia armis sibimet quaerere cogebantur. Multis ergo 21 casibus defuncta et post excidium renata nunc tandem longa pace cuncta refovente sub tutela Romanae mansuetudinis adquiescit.

21 Isdem ferme diebus Darei litterae adlatae sunt V
 16 tandem ut regi scriptae. Petebat, uti filiam suam — Statirae erat nomen — nuptiis Alexander sibi adiungeret: dotem fore omnem regionem inter Hellespontum et Halyn amnem sitam, inde orientem spectantibus terris
 20 contentum se fore. Ne dubitaret, quod offerretur, 2 accipere: numquam diu eodem vestigio stare fortunam, semperque homines, quantamcumque felicitatem habeant, invidiam tamen sentire maiorem. Vereri se, ne avium 3 modo, quas naturalis levitas ageret ad sidera, inani
 25 ac puerili mente se efferret: nihil difficilius esse quam in illa aetate tantam capere fortunam. Multas se ad- 4 huc reliquias habere nec semper inter angustias posse deprehendi: transeundum esse Alexandro Euphraten Tigrimque et Araxen et Choaspen, magna munimenta

1 quodcumque] cumque L m. pr. dicionis I: ditionis A.
 4 paene I: poene A. 5 Boeotia] boetia C. 6 Gades *Vindelinus*: gadis A. 8 iuventuti] iuventute LV. abundabant *Zarotus*: abundabat A. 12 tandem *Bongarsius*: tamen A. 13 mansuetudinis] mansuetudis B m. pr. FLV m. pr. 17 Statirae erat *Modius*: stati praeerat A. 19 Halyn *Frobenius*: alyn A. amnem] ammem P. 20 se fore. Ne scripsi: si forte A. 23 avium] auuium F. 25 mente se efferret *Bentleius*: mentis afferret A. 29 Tigrimque] tygrimque BFV. Choaspen *Cellarius*: idaspen A.

regni sui, veniendum in campos, ubi paucitate suorum
 5 erubescendum sit, in Mediam, Hyrcaniam, Bactra: et
 Indos, Oceani accolas, quando aditurum, ne Sogdianos
 et Arachosios nominem ceterasque gentes ad Cauca-
 sum et Tanain pertinentes? Senescendum fore tantum 5
 6 terrarum vel sine proelio obeunti. Se vero ad ipsum
 vocare desineret: namque illius exitio se esse venturum.
 7 Alexander iis, qui litteras attulerant, respondit, Dareum
 sibi aliena promittere et, quod totum amiserit, velle
 partiri. Doti sibi dari Lydiam, Ionas, Aeolidem, Helles- 10
 ponti oram, victoriae suae praemia. Leges autem a
 victoribus dici, accipi a victis: in utro statu ambo
 essent, si solus ignoraret, quam primum Marte decer-
 8 neret. Seque, cum transiret mare, non Ciliciam aut
 Lydiam — quippe tanti belli exiguum hanc esse mer- 15
 cedem —, sed Persepolim, caput regni eius, Bactra
 deinde et Ecbatana ultimique Orientis oram imperio
 destinasse. Quocumque ille fugere potuisset, ipsum
 sequi posse: desineret terrere fluminibus, quem sciret
 maria transisse. 20
 9 Reges quidem haec invicem scripserant. Sed 22
 Rhodii urbem suam portusque dedebant Alexandro.
 Ille Ciliciam Socrati tradiderat Philota regioni circa
 Tyrum iusso praesidere. Syriam, quae Coele appel-
 latur, Andromacho Parmenio tradiderat bello, quod 25
 10 supererat, interfuturus. Rex Hephaestione Phoenices

2 Hyrcaniam] hircaniam C. Bactra] bacthra P. 3 quando]
 quado C. Sogdianos] socdianos C. 5 Tanain] tanaim V,
 tanatin F, tana'in L, tanatun B m. pr. 7 se esse] ** esse P.
 et] eo V. 10 Lydiam Aldus: lidiam A. 11 a victoribus]
 auctoribus F m. pr. L m. pr. 14 Seque scripsi: se quoque A.
 15 Lydiam] lidiam C. 16 caput] capud P. 22 Rhodii I:
 rodii P, hrodii C [horodii L]. dedebant] debebant V. 23 Phi-
 lota Vindelinus: filiatae A. 24 appellatur] apellatur P.
 25 Parmenio] parmoenio C. bello Modius: ab illo A. 26 inter-
 futurus Modius: iter facturus A. Hephaestione Cospus: ephe-
 stione A. Phoenices Aldus: phoenicis A.

oram classe praetervehi iusso ad urbem Gazam cum omnibus copiis venit.

- Isdem fere diebus sollemne erat ludicrum Isthmiorum, quod conventu totius Graeciae celebratur: in eo concilio Graeci, ut sunt temporaria ingenia, decernunt, ut xv legarentur ad regem, qui ob res pro salute ac libertate Graeciae gestas coronam auream donum victoriae ferrent. Idem paulo ante incertae famae capta-
 10 verant auram, ut, quocumque pendentes animos tulisset fortuna, sequerentur.
- 23 Ceterum non ipse modo rex obibat urbes adhuc iugum imperii recusantes, sed praetores quoque ipsius, egregii duces, pleraque invaserant, Calas Paphlagoniam, Antigonus Lycaoniam: Balacrus Hydarne, Darei praetore, superato denuo Miletum cepit, Amphoterus et
 15 Hegelochus CLX navium classe insulas inter Achaïam atque Asiam in dicionem Alexandri redegerunt. Tenedo quoque recepta Chium incolis ultro vocantibus statuerant occupare, sed Pharnabazus, Darei praetor, con-
 20 prehensis, qui res ad Macedones trahebant, rursus Apollonidi et Athenagorae, suarum partium viris, urbem cum modico praesidio militum tradit. Praefecti Alexandri in obsidione urbis perseverabant non tam
 25 suis *fisi* viribus quam ipsorum, qui obsidebantur, voluntate. Nec fefellit opinio: namque inter Apolloniden et duces militum orta seditio inrumpendi in urbem

1 Gazam] *gazan* BLPV. 3 Isdem *Stangl*: iisdem A. sollemne] *solemne* P. Isthmiorum] *iistymiorum* C. 4 Graeciae] *gretie* P. 9 animos tulisset fortuna *Palmerius*: animus tulisset fortunam A. 13 Calas] *chalas* BLPV. Paphlagoniam] *paplagoniam* FLV. 14 Lycaoniam] *licaoniam* FV. 15 denuo *Vogel*: II duos C, II duos P. Miletum *Frobenius*: militum A. cepit] *coepit* BLP. 16 Hegelochus *Aldus*: *eghilochus* A. 17 Tenedo quoque recepta Chium *Gronovius*: *tenedon* quoque receptaculum A [receptaculo P m. pr.] 19 praetor] *praeter* V. 20 rursus] *russus* B m. pr. V. 21 Apollonidi I: *apollinidi* A. *fisi* viribus *Vogel*: *uiribus* A. 25 Apolloniden I: *apolliniden* A. 26 in om. L.

- 17 occasionem dedit, cumque porta effracta cohors Macedonum intrasset, oppidani olim consilio prodicionis agitato adgregant se Amphotero et Hegelocho, Persarumque praesidio caeso Pharnabazus cum Apollonide
 18 et Athenagora vincti traduntur, XII triremes cum suo milite ac remige, praeter eas xxx inanes et piratici lembi Graecorumque III milia a Persis mercede conducta. His in supplementum copiarum suarum distributis piratisque supplicio adfectis captivos remiges adiecere classi suae. 10
- 19 Forte Aristonicus, Methymnaeorum tyrannus, cum 24 piraticis navibus ignarus omnium, quae apud Chium acta erant, prima vigilia ad portus claustra successit interrogatusque a custodibus, quis esset, Aristonicum
 20 ad Pharnabazum venire respondit. Illi Pharnabazum 15 quidem iam quiescere et non posse tum adiri, ceterum patere socio atque hospiti portum et postero die
 21 Pharnabazi copiam fore adfirmant. Nec dubitavit Aristonicus primus intrare, secuti sunt ducem piratici lembi, ac, dum adplicant navigia crepidini portus, 20 obicitur a vigilibus claustrum, et, qui proximi excubabant, ab isdem excitantur. Nullo ex iis auso repugnare omnibus catenae iniectae sunt, Amphotero deinde
 22 Hegelochoque traduntur. Hinc Macedones transiere Mytilenen. Quam Chares Atheniensis nuper occupatam II milium Persarum praesidio tenebat, sed, cum obsidionem tolerare non posset, urbe tradita pactus, ut incolumi abire liceret, Imbrum petit. Deditis Macedones pepercerunt. 25

3 se] es V. Hegelocho *Freinsheimius*: egilocho P *m. pr.*, egilacho C [egil*cho L]. 4 Apollonide I: apollinide A.
 11 Methymnaeorum *Cospius*: methymneorum P, methimneorum C. [mechimneorum V]. tyrannus] tirannus P. 16 posse] posset P *m. pr.* 17 postero P: postera C. 22 iis I: is A. auso] auxo F. 23 Amphotero] anphotero P. 24 Hegelochoque *Aldus*: hegelocoque A. Hinc] hic V. 25 Mytilenen *scripsi*: mithilenen A. Chares *Vindelinus*: cares A. occupatam] occupatum L.

Dareus desperata pace, quam per litteras legatos- VI
 que inpetrari posse crediderat, ad reparandas vires
 bellumque impigre renovandum intendit animum. Du- 2
 ces ergo copiarum Babyloniam convenire, Bessum quo-
 que, Bactrianorum praetorem, quam maximo posset
 exercitu coacto, descendere ad se iubet. Sunt autem 3
 Bactriani inter illas gentes promptissimi horridis in-
 geniis multumque a Persarum luxu abhorrentibus: siti
 haud procul Scytharum bellicosissima gente et rapto
 vivere adsueta semper in armis erant. Sed Bessus 4
 suspecta perfidia haud sane aequo animo in secundo
 se continens gradu regem terrebat: nam cum regnum
 adfectaret, proditio, quo sola id adsequi poterat, time-
 batur.

Ceterum Alexander, quam regionem Dareus petis- 5
 set, omni cura vestigans tamen explorare non poterat
 more quodam Persarum arcana regum mira celantium
 fide: non metus, non spes elicit vocem, qua prodantur 6
 occulta. Vetus disciplina regum silentium vitae peri-
 culo sanxerat: lingua gravius castigatur quam ullum
 probrum, nec magnam rem Magi sustineri posse cre-
 dunt ab eo, cui tacere grave sit, quod homini facilli-
 mum voluerit esse natura. Ob hanc causam Alexander 7
 omnium, quae apud hostem gererentur, ignarus urbem
 Gazam obsidebat. Praeerat urbi Betis eximiae in
 regem suum fidei modicoque praesidio muros ingentis
 operis tuebatur. Alexander aestimato locorum situ agi 8
 cuniculos iussit facili ac levi humo acceptante occul-
 tum opus: quippe multam harenam vicinum mare

2 crediderat] crediderant C. 4 Babyloniam] babylon-
 niam V, babilloniam F. 5 praetorem, quam *Gronovius*: per
 quam A. 8 multumque] multum quoque L. 9 Scytharum
Vindelinus: scitharum A. 12 regnum] regum L m. pr.
 16 explorare] exploraret F m. pr. celantium] celancium P.
 20 sanxerat] saxerat B m. pr. 21 probrum] probum L. Magi
Rutgersius: magis A. 22 facillimum] facillinum F. 26 muros]
 murus L m. pr. 28 occultum] oculum C [oculum B m. pr.].

evomit, nec saxa cotesque, quae interpellent specus,
 9 obstant. Igitur ab ea parte, quam oppidani conspiciere
 non possent, opus orsus, ut a sensu eius averteret,
 turres muris admoveri iubet. Sed eadem humus mo-
 vendis inutilis turribus desidente sabulo agilitatem
 rotarum morata etiam tabulata turrium perfringebat,
 multique vulnerabantur inpune, cum idem recipiendis
 10 qui admovendis turribus labor eos fatigaret. Ergo
 receptui signo dato postero die muros corona circum-
 dari iussit. Ortoque sole, priusquam admoveret exer-
 citum, opem deum exposcens sacrum patrio more
 11 faciebat. Forte praetervolans corvus glebam, quam
 unguibus ferebat, subito amisit: quae cum regis capiti
 incidisset, resoluta defluxit, ipsa autem avis in proxima
 turre consedit. Inlita erat turris bitumine ac sulphure,
 12 in qua alis haerentibus frustra se adlevare conatus a
 circumstantibus capitur. Digna res visa, de qua vates
 consuleret: et erat non intactae a superstitione mentis.
 Ergo Aristander, cui maxima fides habebatur, urbis
 quidem excidium ait augurio illo portendi: ceterum
 13 periculum esse, ne rex vulnus acciperet. Itaque mo-
 nuit, ne quid eo die inciperet. Ille quamquam unam
 urbem sibi, quo minus securus Aegyptum intraret,
 obstare aegre ferebat, tamen paruit vati signumque
 receptui dedit. Hinc animus crevit obsessis, egressisque
 14 porta recedentibus inferunt signa cunctationem hostium
 suam fore occasionem rati. Sed acrius quam constan-
 tius proelium inierunt: quippe ut Macedonum signa
 circumagi videre, repente sistunt gradum. Iamque ad
 regem proeliantium clamor pervenerat, cum denuntiati
 15 periculi haud sane memor lorica tamen, quam raro
 induebat, amicis orantibus sumpsit et ad prima signa

1 evomit *Giunta*: euomens A. 6 etiam scripsi: et A.
 14 defluxit] defluit V. 15 sulphure] sulphure FLPV. 20 ait
 addidi. 12 monuit] movit P m. pr. 25 Hinc P: Hic C.
 egressisque] egressisque B m. pr., egressique F.

pervenit. Quo conspecto Arabs quidam, Darei miles, 15
 maius fortuna sua facinus ausus, gladium clipeo tegens
 quasi transfuga genibus regis advolvitur. Ille adsurgere
 supplicem recipique inter suos iussit. At barbarus 16
 gladio strenue in dextram translato cervicem adpetiit
 regis. Qui exigua corporis declinatione evitato ictu
 in vanum manum barbari lapsam amputat gladio, de-
 nuntiatio in illum diem periculo, ut arbitrabatur ipse,
 defunctus. Sed, ut opinor, inevitabile est fatum: quippe 17
 dum inter primores promptius dimicat, sagitta ictus
 est, quam per lorica adactam, stantem in humero
 medicus eius Philippus evellit. Plurimus deinde san- 18
 guis manare coepit omnibus territis, quia non, quam
 alte penetrasset telum, lorica obstante cognoverant.
 Ipse ne oris quidem colore mutato suppressi sanguinem
 et vulnus obligari iussit. Diu ante ipsa signa vel 19
 dissimulato vel victo dolore perstiterat, cum suppressus
 paulo ante sanguis *labente* ligamento, quo retentus
 erat, manare largius coepit, et vulnus, quod tepens
 adhuc dolorem non moverat, frigente sanguine intumuit.
 Linqui deinde animo et submitti genu coepit, quem 20
 proximi exceptum in castra receperunt. Et Betis
 interfectum ratus urbem ovans victoria repetit. At 21
 Alexander nondum percurato vulnere aggerem, quo
 moenium altitudinem aequaret, extruxit pluribusque
 cuniculis muros subruui iussit. Oppidani ad pristinum 22
 fastigium moenium novum extruxere munimentum, sed
 ne id quidem turres aggeri inpositas poterat aequare.
 Itaque interiora quoque urbis infesta telis erant. Ultima 23
 pestis urbis fuit cuniculo subrutus murus, per cuius

2 maius] magius V. clipeo I: clypeo A. 9 fatum]
 factum F m. pr. V. 10 primores] plimores P m. pr. 11 adac-
 tam] adactum L. humero] umero F. 12 Philippus] pli-
 lippus F. 13 quia non] quia num F m. pr. L, quam B m. pr. V.
 18 labente ligamento scripsi: medicamento A. 19 largius
 Heinsius: longius A. tepens Acidalius: stupens A. 21 Lin-
 qui] liqui P m. pr. 30 subrutus] subrutus L m. pr.

ruinas hostis intravit. Ducebat ipse rex antesignanos,
 24 et, dum incautius subit, saxo crus eius adfligitur. In-
 nixus tamen telo nondum prioris vulneris obducta
 cicatrice inter primores dimicat, ira quoque accensus,
 quod duo in obsidione urbis eius vulnera acceperat. 5
 25 Betim egregia edita pugna multisque vulneribus con-
 fectum deseruerunt sui, nec tamen segnius proelium
 capescebat lubricis armis suo pariter atque hostium
 26 sanguine. Sed cum undique telis *peteretur, ad postre-*
um exhaustis viribus vivus in potestatem hostium 10
pervenit. Quo adducto insolenti gaudio iuvenis elatus,
 alias virtutis etiam in hoste mirator: 'Non, ut voluisti',
 inquit, 'moriesis, sed, quidquid in captivum inveniri
 27 potest, passurum esse te cogita'. Ille non interrito
 modo, sed contumaci quoque vultu intuens regem 15
 28 nullam ad minas eius reddidit vocem. Tum Alexander:
 'Videtisne obstinatum ad tacendum?' inquit, 'num genu
 posuit? num vocem supplicem misit? Vincam tamen
 silentium et, si nihil aliud, certe gemitu interpellabo'.
 29 Ira deinde vertit in rabiem iam tum peregrinos ritus 20
 nova subiciente fortuna. Per talos enim spirantis lora
 traiecta sunt, religatumque ad currum traxere circa
 urbem equi gloriantes rege, Achillen, a quo genus
 ipse deduceret, imitatum se esse poena in hostem
 30 capienda. Cecidere Persarum Arabumque circa x 25
 milia, nec Macedonibus incruenta victoria fuit. Ob-
 sidio certe non tam claritate urbis nobilitata est
 quam geminato periculo regis. Qui Aegyptum adire
 festinans Amyntan cum x triremibus in Macedoniam
 31 ad conquisitionem novorum militum misit. Namque 30
 etiam secundis atterebantur tamen copiae, devicta-

4 dimicat] demicat P m. pr. 6 Betim] baetin* P. 9 *peteretur . . . pervenit add. Freinshemius.* 11 Quo adducto
Freinshemius: quaducto A. 14 interrito] interito F m. pr.
 P m. pr. 19 aliud] om. L. 20 Ira *Frobenius: iram A.* 21 sub-
 iciente *scripsi: subeunte A.* 24 se esse] esse se F. 29 Amyn-
 tan] amintan V. 30 conquisitionem *Vogel: inquisitionem A.*
 31 devictarumque] diuictarumque B m. pr.

rumque gentium militi minor quam domestico fides habebatur.

Aegyptii olim Persarum opibus infensi — quippe VII
avare et superbe imperitatum sibi esse credebant —
ad spem adventus eius erexerant animos, utpote qui
Amyntam quoque transfugam et cum precario imperio
venientem laeti recepissent. Igitur ingens multitudo 2
Pelusium, qua intraturus videbatur, convenerat. Atque
ille septimo die, postquam a Gaza copias moverat, in
regionem Aegypti, quam nunc Castra Alexandri vo-
cant, pervenit. Deinde pedestribus copiis Pelusium 3
petere iussis ipse cum expedita delectorum manu Nilo
amne vectus est. Nec sustinere adventum eius Persae
defectione quoque perterriti. Iamque haud procul 4
Memphi erat: in cuius praesidium Mazaces, praetor
Darei, relictus sponte amne superato octingenta talenta
Alexandro omnemque regiam supellectilem tradidit.
A Memphi eodem flumine vectus ad interiora Aegypti 5
penetrat compositisque rebus ita, ut nihil ex patrio
Aegyptiorum more mutaret, adire Iovis Hammonis
oraculum statuit. Iter expeditis quoque et paucis vix 6
tolerabile ingrediendum erat: terra caeloque aquarum
penuria est, steriles harenae iacent. Quas ubi vapor
solis accendit, fervido solo exurente vestigia intolera-
bilis aestus existit, luctandumque est non solum cum 7
ardore et siccitate regionis, sed etiam cum tenacissimo
sabulo, quod praealtum et vestigio cedens aegre moli-
untur pedes. Haec Aegyptii vero maiora iactabant: 8
sed ingens cupido animum stimulabat adeundi Iovem,
quem generis sui auctorem haud contentus mortali
so

1 minor] minor F *m. pr.* 6 Amyntam] amintam P.
12 delectorum] dilectorum P *m. pr.* 15 praesidium *scripsi*:
praesidio A. Mazaces *Raderus*: astace A. 16 sponte
scripsi: oron A. octingenta] octoginta L *m. pr.* 17 supel-
lectilem] suppellectilem C [supplectilem F]. 20 Hammonis]
hammonis P *m. pr.*, ammonis B *m. pr.* 24 exurente *Vinde-*
linus: et urente A.

9 fastigio aut credebat esse aut credi volebat. Ergo cum 30
 iis, quos ducere secum statuerat, secundo amne descendit ad Mareotin paludem. Eo legati Cyrenensium dona attulere pacem et, ut adiret urbes suas, petentes. Ille donis acceptis amicitiaque coniuncta destinata 5
 10 exequi pergit. Ac primo quidem et sequente die tolerabilis labor visus nondum tam vastis nudisque solitudinibus aditis, iam tamen sterili et emoriente terra.
 11 Sed ut aperuere se campi alto obruti sabulo, haud secus quam profundum aequor ingressi terram oculis 10
 12 requirebant: nulla arbor, nullum culti soli occurrebat vestigium. Aqua etiam defecerat, quam utribus cameli vexerant, et in arido solo ac fervido sabulo nulla
 13 erat. Ad hoc sol omnia incenderat, siccaque et adusta erant ora, cum repente — sive illud deorum munus 15
 sive casus fuit — obductae caelo nubes condidere solem, ingens aestu fatigatis, etiam si aqua deficeret,
 14 auxilium. Idem vero, ut largum quoque imbrem excusserunt procellae, pro se quisque excipere eum, quidam ob sitim inpotentes sui ore quoque hianti 20
 15 captare coeperunt. Quadriduum per vastas solitudines absumptum est. Iamque haud procul oraculi sede aberant, cum conplures corvi agmini occurrunt: modico volatu prima signa antecedentes [et] modo humi residebant, cum lentius agmen incederet, modo se pennis 25
 16 levabant ducentium iterque monstrantium ritu. Tandem 31
 ad sedem consecratam deo ventum est. Incredibile dictu, inter vastas solitudines sita undique ambientibus ramis vix in densam umbram cadente sole contacta est, multique fontes dulcibus aquis passim manantibus 30
 17 alunt silvas. Caeli quoque mira temperies, verno

2 iis *Vindelinus*: his A. 6 pergit] peregit F m. pr.
 18 Idem *scripsi*: enim A. 20 inpotentes *Lauer*: inobtentis A.
 hianti] hiante L m. pr. P m. pr. 21 Quadriduum P: quadriduum C. 22 absumptum] assumtum P. 24 volatu] uo-

lato P m. pr., uolat* L. 26 ducentium *Hugius*: cedentium A.
 iterque I: interque A. 28 sita *Acidalius*: ita A.

tepori maxime similis, omnes anni partes pari salubritate percurrit. Accolae sedis sunt ab oriente proximi 18 Aethiopum. In meridiem versam Arabes spectant — Trogodytis cognomen est —: horum regio usque ad 5 Rubrum mare excurrit. At qua vergit ad occidentem, 19 alii Aethiopes colunt, quos Simos vocant. A septentrione Nasamones sunt, gens Syrtica, navigiorum spoliis quaestuosa: quippe obsident litora et aestu destituta navigia notis sibi vadis occupant. Incolae 20 nemoris, quos Hammonios vocant, dispersis tuguriis habitant: medium nemus pro arce habent, triplici muro circumdatum. Prima munitio tyrannorum veterem 21 regiam clausit, in proxima coniuges eorum cum liberis et pelicibus habitabant — hic quoque dei oraculum 15 est —, ultima munimenta satellitum armigerorumque sedes erant. Est et aliud Hammonis nemus: in medio 22 habet fontem — Solis aquam vocant —: sub lucis ortum tepida manat, medio die, cuius vehementissimus est calor, frigida eadem fluit, inclinato in vesperam 20 calescit, media nocte fervida exaestuat, quoque nox propius vergit ad lucem, multum ex nocturno calore decrescit, donec sub ipsum diei ortum adsueto tepore languescat. Quod pro deo colitur, non eandem effigiem 23 habet, quam vulgo diis artifices accommodaverunt: 25 umbilico maxime similis est habitus zmaragdo et gemmis coagmentatus. Hunc, cum responsum petitur, 24 navigio aurato gestant sacerdotes multis argenteis pateris ab utroque navigii latere pendentibus: sequun-

1 tepori] tempori L. 4 Trogodytis *scripsi*: tragoditis A.
 5 At P m. pr.: a C. occidentem P m. pr.: occidentalem C.
 6 Aethiopes I: ethiopes A. Simos *Letellieri*: simuos A. 7 Syrtica *Vindelinus*: tyrtica A. 10 Hammonios I: ammonios A.
 dispersis] dipersis F. 11 pro arce] per arte L m. pr. 14 habitabant P: habitant C. 16 sedes] sedens V. 18 ortum] hortum B m. pr. 23 languescat] languescit V. Quod *scripsi*: Id A. eandem] endem V. 26 coagmentatus *Zarotus*: coagmentatus A. 27 argenteis pateris ab utroque navigii latere om. V. 28 pateris] pateras P m. pr.

tur matronae virginesque patrio more inconditum
 quoddam carmen canentes, quo propitiari Iovem cre-
 25 dunt, ut certum edat oraculum. Ac tum quidem regem
 propius adeuntem maximus natus e sacerdotibus filium
 appellat, hoc nomen illi parentem Iovem reddere ad-
 firmans. Ille se vero et accipere ait et agnoscere hu-
 26 manae sortis oblitus. Consuluit deinde, an totius or-
 bis imperium fatis sibi destinaretur. Pater aequae in
 adulationem conpositus terrarum omnium rectorem fore
 27 ostendit. Post haec institit quaerere, an omnes paren-
 tis sui interfectores poenas dedissent. Sacerdos paren-
 tem eius negat ullius scelere posse violari, Philippi
 autem omnes luisse supplicia: adiecit, invictum fore,
 28 donec excederet ad deos. Sacrificio deinde facto dona
 et sacerdotibus et deo data sunt, permissumque amicis,
 ut ipsi quoque consulerent Iovem. Nihil amplius
 quaesierunt quam, an auctor esset sibi divinis honori-
 bus colendi suum regem. Hoc quoque acceptum fore
 29 Iovi vates respondent. Vera et salubri aestimatione fidem
 oraculi vana profecto responsa eludere potuissent, sed for-
 tuna, quos uni sibi credere coëgit, magna ex parte avidos
 30 gloriae magis quam capaces facit. Iovis igitur filium
 se non solum appellari passus est, sed etiam iussit
 rerumque gestarum famam, dum augere vult tali ap-
 31 pellatione, corrumpit. Et Macedones, adsueti quidem
 regio imperio, sed in maiore libertatis umbra quam
 ceteri degentes, immortalitatem adfectantem contumacius,
 32 quam aut ipsis expediebat aut regi, aversati sunt. Sed
 haec suo quaeque tempori reserventur: nunc cetera
 exequi pergam.

4 propius] propicius V. 6 accipere] accipero P m. pr.
 8 fatis P m. pr.: satis C. destinaretur *Bentleius*: destinaret A.
 9 adulationem] ad ultionem B m. pr. 12 ullius] illius V.
 17 esset] esset P. 18 suum *Lauer*: sui A. acceptum fore
 Iovi vates respondent om. V. 19 respondent] respondet P m.
 sec. L m. sec. 20 eludere *Ieepius*: si videri A. 27 ceteri de-
 gentes *Cornelissen*: ceterogentes A. adfectantem] adfectandem
 L m. pr. 28 aut regi] haud regi P.

Alexander ab Hammone rediens ad Mareotin paludem haud procul insula Pharo sitam venit. Contemplatus loci naturam primum in ipsa insula statuerat urbem novam condere: inde ut adparuit magnae sedis 2 insulam haud capacem esse, elegit urbi locum, ubi nunc est Alexandria, appellationem trahens ex nomine auctoris. Complexus, quidquid soli est inter paludem ac mare, octoginta stadiorum muris ambitum destinavit, qui exaedificandae urbi praecessent, relictis Memphin petit. Cupido haud iniusta quidem, ceterum interm- 3 pestiva incesserat non interiora modo Aegypti, sed etiam Aethiopiam invisere: Memnonis Tithonique celebrata regia cognoscendae vetustatis avidum trahebat paene extra terminos solis. Sed imminens bellum, 4 cuius multo maior supererat moles, otiosae peregrinationi tempora exemerat. Itaque Aegypto praefecit Aeschylum Rhodium et Peucesten Macedonem quatuor milibus militum in praesidium regionis eius datis, claustra Nili fluminis Polemonem tueri iubet: xxx ad hoc triremes datae. Africae deinde, quae Aegypto 5 iuncta est, praepositus Apollonius, vectigalibus eiusdem Africae Aegyptique Cleomenes. Ex finitimis urbibus commigrare Alexandream iussis novam urbem magna multitudo inplevit. Fama est, cum rex orbem 6 futuri muri polenta, ut Macedonum mos est, destinasset, avium greges advolasse et polenta esse pastas:

1 Hammone] amnone FLPV. ad scripsi: ut A. Mareotin Modius: mareotyn A. 3 insula] insila B m. pr. 4 condere] concedere F m. pr. L m. pr. adparuit] apparuerit V. 6 Alexandria Vogel: alexandri A. 8 mare] mage F m. pr. 9 Memphin P: memphim C. 10 haud] aut B m. pr. 11 incesserat] incesserant V. 12 Aethiopiam I: ethiopiam A. Memnonis] memmonis F. Tithonique Aldus: tithonisque P, titonisque C. 15 multo] multum P. 17 Aeschylum Aldus: haesculum A. 19 Polemonem Lauer: polimonem A. 20 triremes] trimes B m. pr. quae Aegypto] quaegypto P. 22 Cleomenes Frobenius: clemens A. finitimis] finitibus P m. pr. 23 Alexandream P: alexandriam C. iussis] ius P m. pr. orbem futuri muri Bentleius: urbem futuri muris A.

cumque id omen pro tristi a plerisque esset acceptum, respondisse vates, magnam illam urbem advenarum frequentiam culturam, multisque eam terris alimenta praebituram.

- 7 Regem, cum secundo amni deflueret, adsequi cupiens 34
Hector, Parmenionis filius, eximio aetatis flore, in paucis 6
Alexandro carus, parvum navigium conscendit pluribus,
8 quam capere posset, inpositis. Itaque mersa navis
omnes destituit. Hector diu flumini obluctatus, cum
madens vestis et adstricti crepidis pedes natare prohi- 10
berent, in ripam tamen semianimis evasit et, ut pri-
mum fatigatus spiritum laxavit, quem metus et peri-
culum intenderat, nullo adiuvante — quippe in diver-
9 sum evaserant alii — exanimatus est. Amissi eius
desiderio vehementer afflictus est repertumque corpus 15
magnifico extulit funere.

- Oneravit hunc dolorem nuntius mortis Andromachi,
quem praefecerat Syriae: vivum Samaritae cremaverant.
10 Ad cuius interitum vindicandum, quanta maxima
celeritate potuit, contendit, advenientique sunt traditi 20
11 tanti sceleris auctores. Andromacho deinde Menona
substituit adfectisque supplicio, qui praetorem intere-
merant, tyrannos, inter quos Methymnaeorum Aristoni-
cum et Stesilaum, popularibus suis tradidit: quos illi
ob iniurias tortos necaverunt. 25
12 Atheniensium deinde, Rhodiorum et Chiorum lega-
tos audit: Athenienses victoriam gratulabantur et, ut
captivi Graecorum suis restituerentur, orabant, Rhodii
13 et Chii de praesidio querebantur. Omnes aequa desi-

3 frequentiam] frequentium V. 6 Hector I: haector A.
Parmenionis I: parmoenionis A. 8 inpositis] inpotis V.
9 Hector I: haector A. 10 prohiberent] proiberent P.
13 intenderat] intenderet L m. pr. 18 quem] quam L.
19 maxima *Acidalius*: maxime A. 21 Menona *Blancardus*:
memnona A. 23 inter quos *Modius*: interque A. Methym-
naeorum *Frobenius*: methimneorum A. 24 Stesilaum *scripsi*:
ersilaum A. 25 tortos] tortas P m. pr. 27 gratulabantur]
gratubantur C. 29 aequa *Modius*: eaque P, eaquae C.

derare visi inpetrauerunt. Mytilenaeis quoque ob egregiam in partes fidem et pecuniam, quam in bellum impenderant, reddidit et magnam regionem finitimam adiecit. Cypriorum quoque regibus, qui et a Dareo 14
5 defecerant ad ipsum et oppugnanti Tyrum miserant classem, pro merito honos habitus est.

Amphoterus deinde, classis praefectus, ad liberan- 15
dam Cretam missus — namque et Persarum et Spar-
tanorum armis pleraque eius insulae obsidebantur —
10 ante omnia mare a piraticis classibus vindicare iussus:
quippe obnoxium praedonibus erat bello utrumque in
regem converso. His compositis Herculi Tyrio ex 16
auro crateram cum xxx pateris dicavit imminensque
Dareo ad Euphraten iter pronuntiari iussit.

35 At Dareus, cum Aegypto devertisse in Africam IX
16 hostem conperisset, dubitauerat, utrumme circa Meso-
potamiam subsisteret an interiora regni sui peteret,
haud dubie potentior auctor praesens futurus ultimis
gentibus inpigre bellum capessendi, quas aegre per
20 praefectos suos moliebatur. Sed ut idoneis auctoribus 2
fama vulgavit Alexandrum cum omnibus copiis, quam-
cumque ipse adisset regionem, petiturum, haud ignarus,
quam cum strenuo res esset, omnia longinquarum
gentium auxilia Babyloniam contrahi iussit. Bactriani
25 Scythaeque et Indi convenerant iam, et ceterarum
gentium copiae partibus simul adfuerunt. Ceterum 3
cum dimidio ferme maior esset exercitus, quam in
Cilicia fuerat, multis arma deerant. Quae summa cura

1 Mytilenaeis *scripsi*: mitileneis C, mitilaneis P *m. pr.*
3 finitimam *Iepius*: finium A. 6 habitus] abitus F. 8 Cre-
tam] cetram L *m. pr.* Spartanorum I: sparthanorum P *m. pr.*,
parthanorum C. 9 obsidebantur] obsedebantur L *m. pr.* P
m. pr., absidebantur B *m. pr.* 11 utrumque *scripsi*: utrim-
que A. 14 Euphraten] ephraten V. 24 Babyloniam] ba-
bylloniam V. 25 Scythaeque *Aldus*: scithaeque C, schithe-
que P. 26 convenerant iam, et *Acidalius*: conuenerant. nam
et A. 27 dimidio] dimio P. 28 Cilicia] cilitia P.

conparabantur: equitibus equisque tegumenta erant ex
ferreis lamminis serie inter se conexis, quis antea
praeter iacula nihil dederat, scuta gladiique adicieban-
4 tur, equorumque domandi greges peditibus distributi
sunt, ut maior pristino esset equitatus. Ingensque, ut 5
credebat, hostium terror ducentae falcatae quadrigae,
5 unicum illarum gentium auxilium, secutae sunt: ex
summo temone hastae praefixae ferro eminebant, utrim-
que a iugo ternos direxerat gladios, inter radios
rotarum plura spicula eminebant in adversum, aliae 10
deinde falces summissae e rotarum orbibus haerebant et
aliae in terram demissae, quidquid obvium concitatis
6 equis fuisset, amputaturae. Hoc modo instructo exer- 36
citu ac perarmato Babylone copias movit. A parte
dextra erat Tigris, nobilis fluvius, laevam tegebat 15
Euphrates, agmen Mesopotamiae campos inpleverat.
7 Tigri deinde superato cum audisset haud procul ab-
esse hostem, Satropaten, equitum praefectum, cum mille
delectis praemisit. Mazaeo praetori sex milia data,
8 quibus hostem transitu amnis arceret: eidem manda- 20
tum, ut regionem, quam Alexander esset aditurus,
popularetur atque ureret. Quippe credebat inopia de-
bellari posse nihil habentem, nisi quod rapiendo occu-
passet: ipsi autem commeatus alii terra, alii Tigri
9 amne subvehebantur. Iam pervenerat Arbela, vicum 25
ignobilem, nobilem sua clade facturum. Hic comme-

1 tegumenta P: tegimenta C. 4 domandi] domanti P
m. pr., donandi F. 6 credebat *Kinchius*: crederat P m. pr.,
crediderat C. 8 praefixae *Vindelinus*: praefixo A. emine-
bant] eminebat P m. pr. 11 e rotarum *scripsi*: rotarum A.
orbibus] obibus V, opibus F. 12 terram] terra F. de-
missae *Vindelinus*: dimissae A. quidquid] quiquid V. 13 exer-
citu] exercito F m. pr. P m. pr. 14 Babylone] babyllone V.
A parte] aperte F m. pr. L m. pr. 15 Tigris] tygris C.
16 Euphrates] eufrates F. 17 Tigri] tygri C. 19 delectis]
dilectis P. Mazaeo *Aldus*: mazeo A. 24 Tigri I: tygri A.
26 ignobilem *addidit Buettner*. commeatum] cummea-
tuum L.

atum sarcinarumque maiore parte deposita Lycum amnem ponte iunxit et per dies quinque sicut ante Euphraten traiecit exercitum. Inde octoginta fere 10 stadia progressus ad alterum amnem — Boumelo nomen est — castra posuit. Opportuna explicandis copiis regio erat, equitabilis et vasta planities: ne stirpes quidem et brevia virgulta operiunt solum, liberque prospectus oculorum etiam ad ea, quae procul recessere, permittitur: atque, si qua campi eminebant, iussit aequari totumque fastigium extendi.

Alexandro, qui numerum copiarum eius, quantum 11 procul coniectari poterat, aestimabant, vix fecerunt fidem tot milibus caesis maiores copias esse reparatas. Ceterum omnis periculi et maxime multitudinis con- 12 temptor undecimis castris ad Euphraten pervenit. Quo pontibus iuncto equites primos ire, phalangem sequi iubet Mazaeo, qui ad inhibendum transitum eius cum sex milibus equitum occurrerat, non auso periculum sui facere. Paucis deinde non ad quietem, sed 13 ad praeparandos animos diebus datis militi strenue hostem insequi coepit metuens, ne interiora regni sui peteret sequendusque esset per loca omni solitudine atque inopia vasta. Igitur quarto *decimo* die praeter 14 Armeniam penetrat ad Tigrin. Tota regio ultra amnem recenti fumabat incendio: quippe Mazaeus, quaecumque adierat, haud secus quam hostis urebat. Ac 15 primo caligine, quam fumus effuderat, obscurante lucem insidiarum metu substitit, deinde ut speculatores praemissi tuta omnia nuntiaverunt, paucos equitum ad

1 Lycum] licum L. 6 planities I: planicies A. 7 operiunt] operuit P m. pr. 8 ad ea] om. B. 9 atque scripsi: itaque A. 13 reparatas] reperatas V. 14 contemptor] contemptor P. 17 Mazaeo Aldus: mazeo A. inhibendum] hibendum F m. pr. L m. pr. 18 periculum] periculo P m. pr. 23 quarto *decimo* Kinchius: quarto A. die] de P m. pr. 24 Armeniam Muetzelli: arbela A. Tigrin] tygrin C. 25 Mazaeus Aldus: mazeus A. 28 substitit] subsistit F. praemissi] premisi L.

temptandum vadum fluminis praemisit. Cuius altitudo
 primo summa equorum pectora, mox, ut in medium
 16 alveum ventum est, cervices quoque aequabat. Nec sane
 alius *amnis* ad Orientis plagam tam violentus invehitur
 multorum torrentium non aquas solum, sed etiam saxa
 secum trahens. Itaque a celeritate, qua defluit, Tigri
 nomen est inditum, quia Persica lingua tigrin sagittam
 17 appellant. Igitur pedes velut divisus in cornua cir-
 cumdato equitatu, levatis super capita armis haud
 18 aegre ad ipsum alveum penetrat. Primus inter pedites
 rex egressus in ripam vadum militibus manu, quando
 vox exaudiri non poterat, ostendit. Sed gradum firmare
 vix poterant, cum modo saxa lubrica vestigium falle-
 19 rent, modo rapidior unda subduceret. Praecipuus erat
 labor eorum, qui humeris onera portabant: quippe
 cum semetipsos regere non possent, in rapidos gurgites
 incommodo onere auferebantur, et dum sua quisque
 spolia consequi studet, maior inter ipsos quam cum
 amni orta luctatio est, cumulique sarcinarum passim
 20 fluitantes plerosque perculerant. Rex monere, ut satis
 haberent arma retinere: cetera se redditurum. Sed
 neque consilium neque imperium accipi poterat: ob-
 strepebat hinc metus, praeter hunc invicem luctantium
 21 mutuus clamor. Tandem, qua leniore tractu amnis
 aperit vadum, emersere, nec quicquam praeter paucas
 22 sarcinas desideratum est. Deleri potuit exercitus, si
 quis vincere ausus esset, sed perpetua fortuna regis
 avertit inde hostem. Sic Granicum tot milibus equi-
 tum peditumque in ulteriore stantibus ripa superavit,
 sic angustis in Ciliciae callibus tantam multitudinem

3 Nec] ne V. 4 *amnis* add. Eberhardus. 6 Tigri] Tygri C.
 7 tigrin] tygrin C. 8 appellant] apellant L. 10 pedites] peditos
 L m. pr. P m. pr. 13 modo saxa] modos saxa P. 15 onera]
 honera C. 18 consequi] cum sequi L m. pr. 19 orta] horta V.
 cumulique] cumulque P m. pr. 22 accipi] ancipi P. 23 luctan-
 tium *Bentleius*: nutantium A. 25 aperit] apperit P. 26 Deleri]
 delere P m. pr. 27 vincere] uincire V. 30 Ciliciae] ci-
 liae P. callibus *Aldus*: collibus C, colligibus P.

hostium: audaciae quoque, qua maxime vigit, ratio 23
 minui potest, quia numquam in discrimen venit, an
 temere fecisset. Mazaeus, qui, si transeuntibus flumen
 supervenisset, haud dubie oppressurus fuit inconpositos,
 in ripa demum ad iam perarmatos adequitare coepit.
 Mille admodum equites praemiserat: quorum paucitate 24
 Alexander explorata, deinde contempta praefectum
 Paeonum equitum Aristona laxatis habenis invehi
 iussit. Insignis eo die pugna equitum et praecipue 25
 Aristonis fuit: praefectum equitatus Persarum Satro-
 paten directa in guttur hasta transfixit fugientemque
 per medios hostes consecutus ex equo praecipitavit et
 obluctanti gladio caput dempsit. Quod relatum magna
 cum laude ante regis pedes posuit.

Biduo ibi stativa rex habuit: in proximum deinde X
 pronuntiari iter iussit. Sed prima fere vigilia luna 2
 deficiens primum nitorem sideris sui condidit, deinde
 sanguinis colore suffuso lumen omne foedavit, solli-
 citisque sub ipsum tanti discriminis casum ingens
 religio et ex ea formido quaedam incussa est. Dis in- 3
 vitis in ultimas terras trahi se querebantur: iam nec
 flumina posse adiri nec sidera pristinum servare ful-
 gorem, vastas terras, deserta omnia occurrere: in unius
 hominis iactationem tot milium sanguinem inpendi,

2 discrimen] discrimine F m. pr. 3 Mazaeus Aldus: mazeus
 A. qui, si] qui F m. pr., que P m. pr. 4 supervenisset] per-
 venisset L. 5 ad iam scripsi: etiam A. perarmatos] pera-
 matos P. 6 Mille I: ∞ BF corr., oo V, Co L, quem F m. pr.,
 om. P. praemiserat] permiserat L m. pr. 7 contempta]
 contemta P. 8 Paeonum Aldus: poenorum BLV, poeniorum
 F m. pr. P m. pr. habenis] abenis P. 11 directa] derecta P.
 guttur Faber: gutture A. hasta] asta P. 12 hostes] osten V.
 13 gladio caput I: gladio capud P, caput gladio C. dempsit]
 demsit P. 14 regis] reges V. 15 stativa rex P: rex stativa C.
 habuit] habuit P. 16 iter add. I. 20 incussa] inconcussa C
 [in***cussa B]. 21 ultimas] ultimis P m. pr. se quereban-
 tur] se querebatur B m. pr. F, sequebantur L. 22 adiri Vinde-
 linus: adire A. fulgorem] fulguorem F m. pr.

fastidio esse patriam, abdicari Philippum patrem, cae-
 4 lum vanis cogitationibus petere regem. Pro seditione
 res erat, cum ad omnia interritus duces principesque
 militum frequentes adesse praetorio iubet Aegyptios-
 que vates, quos caeli ac siderum peritissimos esse 5
 5 credebat, quid sentirent, expromere [iubet]. At illi,
 qui satis scirent temporum orbes implere destinatas
 vices lunamque deficere, cum aut terram subiret aut
 sole premeretur, rationem quidem ipsis perceptam non
 6 edocent vulgus: ceterum adfirmant solem Graecorum, 10
 lunam esse Persarum, quotiensque illa deficiat, ruinam
 stragemque illis gentibus portendi, veteraque exempla
 percensent Persidis regum, quos adversis dis pugnasse
 lunae ostendisset defectio. Nulla res multitudinem
 7 efficacius regit quam superstitio: alioqui inpotens, saeva, 15
 mutabilis, ubi vana religione capta est, melius vatibus
 quam ducibus suis paret. Igitur edita in vulgus
 Aegyptiorum responsa rursus ad spem et fiduciam
 8 erexere torpentes. Rex impetu animorum utendum 40
 ratus secunda vigilia castra movit: dextra Tigrim habe- 20
 9 bat, a laeva montes, quos Gordyaeos vocant. Hoc
 ingressis iter speculatores, qui praemissi erant, sub
 lucis ortum Dareum adventare nuntiaverunt. Instructo
 10 igitur milite et composito agmine antecede-
 11 bat Persarum moratores erant, mille ferme, qui speciem 25
 magni agminis fecerant: quippe ubi explorari vera
 non possunt, falsa per metum augentur. His cognitis
 rex cum paucis suorum adsecutus agmen refugientium

1 Philippum] filippum C. 2 petere regem scripsi: petere
 iam A. seditione] seditionem P m pr. 6 iubet del. Kinchius.
 8 terram] terra V. 9 sole] solem FL m. pr. V. perceptam]
 praeceptam L. 11 quotiensque B m. sec.: quotiesque A.
 15 efficacius] efficacius P. alioqui P m. pr.: alioquin CP
 m. sec. 16 vana] una B m. pr. 18 fiduciam] fidutiam F.
 20 Tigrim] tygrim C. 21 Gordyaeos Cospus: cordeos A.
 22 ingressis Zumptius: ingressus A. 23 ortum] hortum B
 m. pr. 24 antecede-
 25 bat] antecede-
 26 bat] antecede-
 27 bat] antecede-
 28 bat] antecede-
 29 bat] antecede-
 30 bat] antecede-
 31 bat] antecede-
 32 bat] antecede-
 33 bat] antecede-
 34 bat] antecede-
 35 bat] antecede-
 36 bat] antecede-
 37 bat] antecede-
 38 bat] antecede-
 39 bat] antecede-
 40 bat] antecede-
 41 bat] antecede-
 42 bat] antecede-
 43 bat] antecede-
 44 bat] antecede-
 45 bat] antecede-
 46 bat] antecede-
 47 bat] antecede-
 48 bat] antecede-
 49 bat] antecede-
 50 bat] antecede-
 51 bat] antecede-
 52 bat] antecede-
 53 bat] antecede-
 54 bat] antecede-
 55 bat] antecede-
 56 bat] antecede-
 57 bat] antecede-
 58 bat] antecede-
 59 bat] antecede-
 60 bat] antecede-
 61 bat] antecede-
 62 bat] antecede-
 63 bat] antecede-
 64 bat] antecede-
 65 bat] antecede-
 66 bat] antecede-
 67 bat] antecede-
 68 bat] antecede-
 69 bat] antecede-
 70 bat] antecede-
 71 bat] antecede-
 72 bat] antecede-
 73 bat] antecede-
 74 bat] antecede-
 75 bat] antecede-
 76 bat] antecede-
 77 bat] antecede-
 78 bat] antecede-
 79 bat] antecede-
 80 bat] antecede-
 81 bat] antecede-
 82 bat] antecede-
 83 bat] antecede-
 84 bat] antecede-
 85 bat] antecede-
 86 bat] antecede-
 87 bat] antecede-
 88 bat] antecede-
 89 bat] antecede-
 90 bat] antecede-
 91 bat] antecede-
 92 bat] antecede-
 93 bat] antecede-
 94 bat] antecede-
 95 bat] antecede-
 96 bat] antecede-
 97 bat] antecede-
 98 bat] antecede-
 99 bat] antecede-
 100 bat] antecede-

ad suos, alios cecidit, cepit alios equitesque praemisit
speculatum, simul ut ignem, quo barbari cremaverant
vicos, extinguerent. Quippe fugientes raptim tectis
acervisque frumenti iniecerant flammās, quae cum in
summo haesissent, ad inferiora nondum penetraverant.
Extincto igitur igne plurimum frumenti repertum est: 13
copia aliarum quoque rerum abundare coeperunt. Ea
res ipsa militi ad persequendum hostem animum in-
cendit: quippe urente et populante eo terram, festinan-
dum erat, ne incendio cuncta praeciperet. In rationem 14
ergo necessitas versa est: quippe Mazaeus, qui antea
per otium vicos incenderat, iam fugere contentus plera-
que inviolata hosti reliquit. Alexander haud longius 15
CL stadiis Dareum a se abesse conpererat: itaque ad
satiētam quoque copiā commeatum instructus qua-
driduo in eodem loco substitit.

Interceptae deinde Darei litterae sunt, quibus Graeci 16
milites sollicitabantur, ut regem aut interficerent aut
proderent, dubitavitque, an eas pro contione recitaret,
satis confisus Graecorum quoque (erga se) benivolentiae
ac fidei. Sed Parmenio deterruit non esse talibus 17
promissis inbuendas aures militum adfirmans: patere
vel unius insidiis regem, nihil nefas esse avaritiae.
Secutus consilii auctorem castra movit. Iter facienti 18
spado e captivis, qui Darei uxorem comitabantur,
deficere eam nuntiat et vix spiritum ducere. Itineris 19
continui labore animique aegritudine fatigata inter
socrus et virginum filiarum manus conlapsa erat, deinde

1 cepit] coepit FLV. 7 abundare] habundare FLPV.
8 ipsa] ipsi F. 11 Mazaeus Aldus: mazeus A. 12 otium]
otium P, ocium V. vicos] uocis P m. pr. 15 satiētam] sacie-
tatem PV. commeatum] commeatum P m. pr. quadriduo]
quatrduo C. 16 substitit] subsistit F m. pr. V. 17 Graeci]
grecie F m. pr. 19 contione] contentione F m. pr., concione P.
20 confisus] confusis B m. pr. 21 Sed] sed et B m. sec. P
m. sec. Parmenio] parmoenio C. non add. Modius. 24 fa-
cienti] faciente F m. pr., faciendi L. 25 e] et FV m. pr.
qui] qua P. comitabantur] committabantur V.

- 20 et extincta. Id ipsum nuntians alius supervenit. Et
 rex haud secus, quam si parentis mors nuntiata esset,
 crebros edidit gemitus lacrimisque obortis, qualis Da-
 reus profudisset, in tabernaculum, in quo mater erat
 21 Darei defuncto adsidens corpori, venit. Hic vero 5
 renovatus est maeror, ut prostratam humi videret. Re-
 centi malo priorum quoque admonita receperat in
 gremium adultas virgines, magna quidem mutui
 doloris solacia, sed quibus ipsa deberet esse so-
 22 lacio. In conspectu erat nepos parvulus, ob id ip- 10
 sum miserabilis, quod nondum sentiebat calamitatem
 23 ex maxima parte ad ipsum redundantem. Crederes
 Alexandrum inter suas necessitudines flere et solacia
 non adhibere, sed quaerere. Cibo certe abstinuit om-
 nemque honorem funeri patrio Persarum more serva- 15
 vit, dignus, hercule, qui nunc quoque tantae et man-
 24 suetudinis et continentiae ferat fructum. Semel om-
 nino eam viderat, quo die capta est, nec ut ipsam,
 sed ut Darei matrem videret, eximiamque pulchritu-
 dinem formae eius non libidinis habuerat invitamentum, 20
 sed gloriae.
- 25 E spadonibus, qui circa reginam erant, Tyriotes 42
 inter trepidationem lugentium elapsus per eam portam,
 quae, quia ab hoste aversa erat, levius custodiebatur,
 ad Darei castra pervenit exceptusque a vigilibus in 25
 tabernaculum regis perducitur gemens et veste lace-
 26 rata. Quem ut conspexit Dareus, multiplici doloris
 expectatione commotus et, quid potissimum timeret,
 incertus: 'Vultus', inquit, 'tuus nescio quod ingens
 malum praefert, sed cave miseri hominis auribus par- 30
 cas: didici esse infelix, et saepe calamitatis solacium

1 et C: om. P m. pr. 9 solacia] solatia P. ipsa] ipse P
 m. pr. solacio] solatio FP. 11 miserabilis] mirabilis L.
 12 ex] et P. 13 solacia] solatia V. 14 quaerere] sequere
 F m. pr. 16 tantae Bongarsius: tantum A. 29 inquit] in-
 quid FP m. pr. V. tuus] tuens V. 31 calamitatis] calami-
 tates P m. pr.

est nosse sortem suam. Num, quod maximē suspicor, 27
eloqui timeo, ludibria meorum nuntiaturus es mihi et,
ut credo, ipsis quoque omni tristiora supplicio? Ad 28
haec Tyriotes: 'Istud quidem procul abest', inquit:
'quantuscumque enim reginis honos ab his, qui pa-
rent, haberi potest, tuis a victore servatus est. Sed
uxor tua paulo ante excessit e vita'. Tunc vero non 29
gemitus modo, sed etiam eiulatus totis castris exaudie-
batur. Nec dubitavit Dareus, quin interfecta esset,
quia nequisset contumeliam perpeti, exclamatque amens
dolore: 'Quod ego tantum nefas commisi, Alexander?
quem tuorum propinquorum necavi, ut hanc vicem
redderes saevitiae meae? Odisti me non quidem pro-
vocatus: sed finge iustum intulisse te bellum, cum
feminis ergo agere debueras?' Tyriotes adfirmare (per 30
deos patrios) nihil in eam gravius esse consultum: in-
gemuisset etiam Alexandrum morti et non parcius
flevisse, quam ipse lacrimaret. Ob haec ipsa amantis 31
animus in sollicitudinem suspicionemque revolutus est,
desiderium captivae profecto a consuetudine stupri or-
tum esse coniectans. Summotis igitur arbitris, uno 32
dumtaxat Tyriote retento iam non flens, sed suspirans:
'Videsne', inquit, 'Tyriote, locum mendacio non esse?
tormenta iam hic erunt, sed ne expectaveris per deos,
si quid tibi tui regis reverentiae est: num, quod et
scire expeto et quaerere pudet, ausus est et dominus
et iuvenis?' Ille quaestioni corpus offerre, deos testes 33

2 eloqui *Stangl*: et loqui A. 3 tristiora] tristitiora V.
4 inquit] inquit V. 5 honos] onus F m. pr. P m. pr. 8 ge-
mitus] genitus P m. pr. exaudiebatur P: exaudiebantur C.
9 quin] qui C. interfecta] interfecta F. 13 redderes
add. I. Odisti] hodisti V. 15 V propter partem chartae
avolsam om. verba per deos usque ad 81, 18 multi vincti.
17 parcius] partius B m. pr. FL. 18 ipsa] ipse BL. 19 suspi-
cionemque] suspicionemque B m. pr. FL. 22 retento] retenta
P m. pr. 23 inquit *Walchius*: inte A. Tyriote I: tyrio-
tum A. mendacio] mendatio F. 25 quod] quid P m. pr.

34 invocare, caste sancteque habitam esse reginam. Tandem ut fides facta est vera esse, quae adfirmaret spado, capite velato diu flevit manantibusque adhuc lacrimis, veste ab ore reiecta ad caelum manus tendens: 'Di patrii', inquit, 'primum mihi stabilite regnum, deinde, si de me iam transactum est, precor, ne quis potius Asiae rex sit quam iste tam iustus hostis, tam misericors victor'.

XI Itaque quamquam frustra pace bis petita omnia 43 in bellum consilia converterat, victus tamen contentia hostis ad novas pacis condiciones ferendas X legatos, cognatorum principes, misit: quos Alexander 2 consilio advocato introduci iussit. E quibus maximus natu: 'Dareum', inquit, 'ut pacem a te iam hoc tertio peteret, nulla vis subegit, sed iustitia tua et contentia expressit. Matrem, coniugem, liberos eius, nisi quod sine illo sunt, captos esse non sensit: pudicitiae earum, quae supersunt, curam haud secus quam parens agens reginas appellas, speciem pristinae fortunae retinere pateris. Vultum tuum video, qualis Darei 30 fuit, cum dimitteremur ab eo: et ille tamen uxorem, tu hostem luges. Iam in acie stares, nisi cura te sepulturae eius moraretur. Ecquid mirum est, si tam ab amico animo pacem petit? Quid opus est armis, 5 inter quos odia sublata sunt? Antea imperio tuo finem 25 destinabat Halym amnem, qui Lydiam terminat: nunc, quidquid inter Hellespontum et Euphraten est, in 6 dotem filiae offert, quam tibi tradit. Ochum filium, quem habes, pacis et fidei obsidem retine, matrem et duas virgines filias redde: pro tribus corporibus XXX 30 7 milia talentum auri precatur accipias. Nisi moderatio-

3 manantibusque] manantibus B m. pr. 4 Di] dii F. 5 inquit] inquit F. stabilite] stabile F m. pr., stabilitate P m. pr. 7 rex sit] rexit F m. pr. P m. pr. 11 condiciones] condiciones C. 15 tua addidi. 18 haud] aud P m. pr. 22 hostem] ostem F m. pr. 23 Ecquid I: et quid A. 26 Halym Cospus: alim A. Lydiam] lydia P, ludiam FL. 28 quam] om. P m. pr.

nem animi tui notam haberem, non dicerem hoc esse tempus, quo pacem non dare solum, sed etiam occupare deberes. Respice, quantum post te reliqueris: 8 intueri, quantum petas. Periculosum est praegrave imperium: difficile est enim continere, quod capere non possis. Videsne, ut navigia, quae modum excedunt, regi nequeant? Nescio, an Dareus ideo tam multa amiserit, quia nimiae opes magnae iacturae locum faciunt. Facilius quidem vincere quam tueri: quam, 9 hercule, expeditius manus nostrae rapiunt quam continent! Ipsa mors uxoris Darei admonere te potest, minus iam misericordiae tuae licere, quam licuit'.

Alexander legatis excedere tabernaculo iussis, quid 10 placeret, ad consilium refert. Diu nemo, quid sentiret, ausus est dicere incerta regis voluntate: tandem Par- 11 menio antea suasisse ait, ut captivos apud Damascum redimentibus redderet: ingentem pecuniam potuisse redigi ex his, qui multi victi virorum fortium occuparent manus. Et nunc magnopere censere, ut unam 12 anam et duas puellas, itinerum agminumque impedimenta, xxx milibus talentum auri permutaret. Opimum 13 regnum occupare posse condicione, non bello, nec quemquam alium inter Istrum et Euphraten possedisse terras ingentiore spatio intervalloque discretas. Macedoniam quoque potius respiceret, quam Bactra et Indos intueretur. Ingrata oratio regi fuit: 14 itaque ut finem dicendi fecit: 'Et ego', inquit, 'pecu-

4 petas] potes F m. pr. 6 possis] posses P m. pr. 9 quidem Scheffer: quaedam A. 10 expeditius] expeditus P m. pr. 11 Darei] dari L. 16 suasisse Budaeus: suasissem A. 17 redderet Budaeus: redderes A. 18 occuparent P m. pr.: occuparant C. 21 permutaret Pichon: permutet A. V om. propter partem chartae avolsam verba Opimum regnum usque ad p. 83, 21 nuntius. 22 condicione P: condicione C. 23 alium] aliu* P m. pr., aliū* P m. sec. Euphraten] euphaten P. 24 ingentiore scripsi: ingenti A. discretas Acidalius: desertas A. 25 Macedoniam] macedonam P m. pr. quoque C: om. P. 27 inquit] inquit F.

niam quam gloriam malle, si Parmenion essem: nunc Alexander de paupertate securus sum et me non mercatorem memini esse, sed regem. Nihil quidem habeo venale, sed fortunam meam utique non vendo. Captivos si placet reddi, honestius dono dabimus, quam pretio remitemus'.

16 Introdutis deinde legatis ad hunc modum respondit: 'Nuntiate Dareo me, quae fecerim clementer et liberaliter, non amicitiae eius tribuisse, sed naturae
17 meae. Bellum cum captivis et feminis gerere non
18 soleo: armatus sit oportet, quem oderim. Quodsi saltem pacem bona fide peteret, deliberarem forsitan, an darem. Verum enimvero, cum modo milites meos litteris ad prodicionem, modo amicos ad perniciem meam pecunia sollicitet, ad internecionem mihi persequendus est, non ut iustus hostis, sed ut percussor veneficus. Condiciones vero pacis, quas adfertis, si
19 accepero, victorem eum faciunt. Quae post Euphraten sunt, liberaliter donat. Ubi igitur me adeatis, [nempe] oblitus estis: nempe ultra Euphraten sum. Liberalissimum ergo dotis, quam promittit, terminum castra mea transeunt. Hinc me depellite, ut sciam vestrum esse,
20 quo ceditis. Eadem liberalitate dat mihi filiam suam: nempe quam scio alicui servorum eius nupturam. Multum vero mihi praestat, si me Mazaeo generum
21 praeponit! Ite, nuntiate regi vestro et, quae amisit,

1 Parmenion] parmoenion C. 3 memini esse] meminisse L m. pr. P m. pr. 7 hunc] huc P m. pr. 15 pecunia] pecuniam L m. pr. P. internecionem] internecionem P, internecionem L m. pr., internecionem F. 16 percussor *Lauer*: percussor A. 18 Euphraten] eufraten FL. 19 adeatis *scripsi*: adfatis A. B m. pr. om. verba liberaliter donat. Ubi igitur me adfatis nempe oblitus estis nempe ultra euphraten sum, *sed add. corr. in fine columnae.* [nempe] *del. Lauer.* 20 Euphraten] eufraten F. Liberalissimum *Kinchius*: libera tissimum P, liberalitati summum C. 24 nempe] nemphe P. scio] sciam P. nupturam] nuptarum L m. pr. 25 Mazaeo *Aldus*: maeo A.

et, quae adhuc habet, praemia esse belli: hoc regente
 utriusque terminos regni, id quemque habiturum, quod
 proximae lucis adsignatura fortuna est'. Legati re- 22
 spondent, cum bellum in animo sit, facere eum simpli-
 5 citer, quod spe pacis non frustraretur. Ipsos petere,
 ut quam primum dimittantur ad regem: eum quoque
 bellum parare debere. Dimissi nuntiant adesse certamen.
 45 Ille quidem confestim Mazaeum cum tribus equi- XII
 tum milibus ad itinera, quae hostis petiturus erat,
 10 occupanda praemisit. Alexander corpori uxoris eius 2
 iustis persolutis omnique graviore comitatu intra eadem
 munimenta cum modico praesidio relicto ad hostem
 contendit. In duo cornua diviserat peditem utrique 3
 lateri equite circumdato: impedimenta sequebantur
 15 agmen. Praemisum deinde cum suis equitibus Meni- 4
 dan iubet explorare, ubi Dareus esset. At ille, cum
 Mazaeus haud procul consedisset, non ausus ultra pro-
 cedere, nihil aliud quam fremitum hominum hinnitum-
 que equorum exaudisse nuntiat. Mazaeus quoque con- 5
 20 spectis procul exploratoribus in castra se recepit, ad-
 ventus hostium nuntius. Igitur Dareus, qui in paten-
 tibus campis decernere optabat, armari militem iubet
 aciemque disponit. In laevo cornu Bactriani ibant 6
 equites, mille admodum, Dahae totidem, et Arachosii
 25 Susianique quattuor milia explebant. Hos centum
 falcati currus sequebantur. Proximus quadrigis erat
 Bessus cum VIII milibus, equitibus item Bactrianis.

1 regente] regente L *m. pr.* P *m. pr.* 5 frustraretur]
 frustaretur L. 8 Mazaeum *Aldus*: mazeum A. 9 petiturus]
 periturus F. 11 persolutis] prosolutis F. 13 In duo *Acidalius*:
 duo A. peditem *Acidalius*: peditum A. utrique lateri I:
 utrimque lateri FP, utrimque latera BL. 14 impedimenta]
 impedimento B. 15 suis *scripsi*: scitis C, scytis P. 17 Mazaeus
Aldus: mazeus A. 18 hinnitumque I: hynnitumque A. 19 nun-
 tiat] nunciat P. Mazaeus *Aldus*: mazeus A. 25 Susianique
Lauer: suanque A. milia *om.* C. 27 Bessus cum] bessum
 P *m. pr.*, bessus P *m. sec.*, bescum F *m. pr.*, bessed cum F *m. sec.*,
 bescum L *m. pr.*, bessus L *m. sec.* milibus *om.* FLV.

- 7 Massagetae duobus milibus agmen eius claudebant. Pedites his plurium gentium non inmixtos, sed suae cuiusque nationis iunxerat copias. Persas deinde cum Mardis Sogdianisque Ariobarzanes et Orontobates duce-
- 8 bant. Illi partibus copiarum, summae Orsines praeerat, 5
a septem Persis oriundus, ad Cyrum quoque, nobilissi-
- 9 mum regem, originem sui referens. Hos aliae gentes ne sociis quidem satis notae sequebantur. Post quas L quadrigas Phradates magno Caspiorum agmine antecede-
- 10 bat. Indi ceterique Rubri maris accolae, nomina 10
verius quam auxilia, post currus erant. Claudebatur hoc agmen aliis falcatis curribus, quis peregrinum militem adiunxerat. Hunc Armenii, quos minores appellant, Armenios Babylonii, utrosque Belitae et, qui
- 11 montes Cossaeorum incolebant, sequebantur. Post hos 15
ibant Gortuae, gentis quidem Euboicae, Medos quondam secuti, sed iam degeneres et patrii moris ignari. Adplicuerat his Phrygas et Cataonas. Parthyaeorum deinde gens incolentium terras, quas nunc Parthi Scythia profecti tenent, claudebant agmen. Haec 20
- 12 sinistri cornus facies fuit. Dextrum tenebant natio Maioris Armeniae Cadusiique et Cappadoces et Syri
- 13 ac Medi. His quoque falcati currus L erant. Summa totius exercitus, equites XLV milia, pedestris acies CC milia expleverat. Hoc modo instructi X stadia proce-
- 14 dunt iussique subsistere armati hostem expectabant. 25
Alexandri exercitum pavor, cuius causa non sub- 46

3 cuiusque *Halmius*: quisque A. 4 Ariobarzanes *Lauer*: orio-barzanes A. Orontobates *Zumptius*: orionibates A. 12 agmen] agmem V. 13 adiunxerat] adiunxerant P m. pr. Armenii] armati P m. pr. 14 Babylonii] babilonii FLV. 15 Cossaeorum *Frobenius*: quossaeorum A. 16 gentis *Freins-hemius*: gentes A. Euboicae] eubociae F. 17 patrii] patri F m. pr. P m. pr. 18 Phrygas] phrigas L, phrycas V. Cataonas] catonas F m. pr. Parthyaeorum *Zumptius*: parthoyrum P, parthoirum C [partoirum F]. 20 Scythia I: scytia A. 21 facies I: acies A. 22 Armeniae I: armoeniae A. 23 Summa] summam P. 24 XLV milia] XLV FLV.

erat, invasit: quippe lymphati trepidare coeperunt omnium pectora occulto metu percurrente. Caeli fulgor tempore aestivo ardenti similis internitens ignis prae-
buit speciem, flammisque ex Darei castris splendere
5 velut inlati temere praesidiis credebant. Quodsi per- 15
culsis Mazaeus, qui praesidebat itineri, supervenisset, ingens clades accipi potuit: nunc, dum ille segnus in eo, quem occupaverat, tumulto sedet, contentus non
laccessi, Alexander cognito pavore exercitus signum, ut 16
o consisterent, dari, ante ipsos arma deponere ac levare corpora iubet, admonens nullam subiti causam esse
terroris, hostem procul stare. Tandem compotes sui 17
pariter arma et animos recepere. Nec quicquam ex praesentibus tutius visum est quam eodem loco castra
5 munire. Postero die Mazaeus — cum delectis equitum 18
in edito colle, ex quo Macedonum prospiciebantur castra, consederat — sive metu sive, quia speculari modo iussus erat, ad Dareum rediit. Macedones eum ip- 19
sum collem, quem deseruerat, occupaverunt: nam et
o tutior planitie erat, et inde acies hostium, quae in campo explicabatur, conspici poterat. Sed caligo, quam 20
circa humidi effuderant montes, universae quidem rei faciem non abstulit, ceterum agminum discrimina atque ordinem prohibuit perspicere. Multitudo inunda-
5 verat campos, fremitusque tot milium etiam procul stantium aures inpleverat. Fluctuari animo rex et 21
modo suum, modo Parmenionis consilium sera aestimatione perpendere: quippe eo ventum erat, unde re-

1 lymphati] lympfati LPV. 3 internitens] internites V.
6 Mazaeus Aldus: mazeus A. 7 clades I: cladis A. 8 occupaverat, tumulto] occupauerat mulo P. 10 ipsos] ipso B.
12 hostem] ostem P m. pr. 18 recepere I: recipere A.
15 Mazaeus Aldus: mazeus A. 16 prospiciebantur] prosciebantur F.
20 planitie] planicie L. 22 humidi] umidi BLPV.
universae quidem Zumptius: universam equidem A.
26 stantium] adstantium F. Fluctuari] flutuari P. et] ex P m. pr.
27 modo suum] modum suum V.

22 cipi exercitus nisi victor sine clade non posset. Ita-
 que dissimulato animo mercennarium equitem ex
 23 Paeonia praecedere iubet. Ipse phalangem, sicut antea
 dictum est, in duo cornua extenderat: utrumque cornu
 equites tegebant. Iamque liquidior lux discussa cali- 5
 gine aciem hostium ostenderat, et Macedones sive
 alacritate sive taedio expectationis ingentem pugnan-
 tium more edidere clamorem. Redditus et a Persis
 nemora vallesque circumiectas terribili sono inpleverat,
 24 nec iam contineri Macedones poterant, quin cursu 10
 quoque ad hostem contenderent. *Rex* melius adhuc
 ratus in eodem tumultu castra munire, vallum iaci
 iussit strenueque opere perfecto in tabernaculum, ex
 quo tota acies hostium conspiciebatur, secessit.

XIII Tum vero universa futuri discriminis facies in 47
 oculis erat: armis insignibus equi virique splendebant, 16
 et omnia intentiore cura praeparari apud hostem
 sollicitudo praetorum agmina sua interequitantium
 2 ostendebat, ac pleraque inania, sicut fremitus homi-
 num, equorum hinnitus, armorum internitentium fulgor, 20
 3 sollicitam expectatione mentem turbaverant. Igitur
 sive dubius animi sive, ut suos experiretur, consilium
 4 adhibet, quid optimum factu esset, exquirens. *Parmenio*,
 peritissimus inter duces artium belli, furto, non proelio
 opus esse censebat. Intempesta nocte opprimi posse 25
 hostes: discordis moribus, linguis, ad hoc somno et

2 animo *Ieepius*: eo A. 3 Paeonia *Francinus*: poenia A.
 5 Iamque] Namque P. liquidior *scripsi*: nitidior A. 6 osten-
 derat] hostenderat L m. pr. 7 taedio] cedio P m. pr. 8 more]
 mo+re P. 9 terribili] terribi P. inpleverat] impleuerant
 P m. pr. 10 poterant] poterat F m. pr. P m. pr. quin] qui
 in FV. 11 ad] ab V. *Rex addidi*. 14 secessit] successit C.
 17 intentiore] intentione V. 19 ostendebat *Freinshemius*:
 ostendebatur A. 20 hinnitus I: hynnitus A. 21 sollicitam
Giunta: sollicita A. dubius] debubius F. 23 quid] quod
 F m. pr., quit P. optimum] obtimum FLPV. *Parmenio*
 parmoenio BL. 24 peritissimus] paritissimus F. 26 somno]
 summo L.

inproviso periculo territos quando in nocturna trepidatione coituros? At interdiu primum terribiles 5 occursuras facies Scytharum Bactrianorumque: hirta illis ora et intonsas comas esse, praeterea eximiam vastorum magnitudinem corporum. Vanis et inanibus militem magis quam iustis formidinis causis moveri. Deinde tantam multitudinem circumfundi paucioribus 6 posse, *cum* non in Ciliciae angustiis et inviis callibus, sed in aperta et lata planitie dimicarent. Omnes 7 ferme Parmenioni adsentiebantur: Polypercon haud dubie in eo consilio positam victoriam arbitrabatur. Quem intuens rex — namque Parmenionem nuper 8 acrius, quam vellet, increpitum rursus castigare non sustinebat —: 'Latrunculorum', inquit, 'et furum ista sollertia est, quam praecipitis mihi: quippe illorum votum unicum est fallere. Meae vero gloriae semper 9 aut absentiam Darei aut angustias locorum aut furtum noctis obstare non patiar. Palam luce adgredi certum est: malo *me* meae fortunae paeniteat, quam victoriae pudeat. Ad haec illud quoque accedit: vigilias agere 10 barbaros et in armis stare, ut ne decipi quidem possint, conpertum habeo. Itaque ad proelium vos parate'. Sic incitatos ad corpora curanda dimisit.

Dareus id, quod Parmenio suaserat, hostem factu- 11 rum esse coniectans frenatos equos stare magnamque exercitus partem in armis esse ac vigilias intentiore cura servari iusserat: ergo ignibus tota eius castra fulgebant. Ipse cum ducibus propinquisque agmina 12 in armis stantium circumibat, Solem et Mithrem sacramque et aeternum invocans ignem, ut illis dignam

2 At] Aut F. 3 Scytharum I: scytarum A. hirta I: hyrta A. 8 *cum* add. Bentleius. 10 Polypercon] polipercon C. 13 non om. L m. pr. 15 sollertia I: solertia C, solercia P. praecipitis] praecitis P m. pr. 17 aut absentiam] haud absentiam P m. pr. aut angustias] haud angustias P m. pr. 19 *me* meae I: meae A. 25 equos] equo P. 29 circumibat] circumhibat V. Solem] solam P m. pr. Mithrem] mythrem P. 30 aeternum] aeternorum F m. pr.

vetere gloria maiorumque monumentis fortitudinem
 13 inspirarent. Et profecto, si qua divinae opis auguria
 humana mente concipi possent, deos stare secum.
 Illos nuper Macedonum animis subitam incussisse for-
 midinem, adhuc lymphatos ferri agique arma iacentes, 5
 expetere praesides Persarum imperii debitas e vaecor-
 14 dibus poenas. Nec ipsum ducem saniozem esse:
 quippe ritu ferarum praedam modo, quam expeteret,
 intuentem in perniciem, quae ante praedam posita
 esset, incurrere. 10

Similis apud Macedones quoque sollicitudo erat,
 noctemque velut in eam certamine edicto metu ege-
 15 runt. Alexander non alias magis territus ad vota et
 preces Aristandrum vocari iubet. Ille in candida veste
 verbenas manu praeferens capite velato praeibat preces 15
 16 regi Iovem Minervamque Victoriā propitianti. Tunc
 quidem sacrificio rite perpetrato reliquum noctis ad-
 quieturus in tabernaculum rediit. Sed nec somnum
 capere nec quietem pati poterat: modo e iugo montis
 aciem in dextrum Persarum cornu demittere agitabat, 20
 modo recta fronte concurrere hosti, interdum haesitare,
 17 an potius in laevum detorqueret agmen. Tandem
 gravatum animi anxietate corpus altior somnus op-
 pressit.

Iamque luce orta duces ad accipiēda imperia con- 49
 18 venerant insolito circa praetorium silentio attoniti: quippe 26
 alias accersere ipsos et interdum morantes castigare
 adsueverat, tunc ne ultimo quidem rerum discrimine
 excitatum esse mirabantur et non somno quiescere,
 19 sed pavore marcere credebant. Non tamen quisquam 30

1 maiorumque *Francinus*: maioremque A. 2 inspirarent] inspicarent V. 3 deos] deo P. 4 Illos] illis L. 5 iacentes] iacintes V. 9 perniciem] pernitium V. 12 eam] ea* P, ea BLV. 14 Aristandrum *Aldus*: aristandum A [aristantum V]. 15 praeferens] praeferans V. 16 regi *Acidalius*: regis A. Minervamque] minarumque P. 19 poterat] poterant V. 20 demittere *Frobenius*: dimittere A. 21 hosti] osti P m. pr. 25 orta] horta P. 30 pavore marcere] pauorem arcessere F m. pr.

ex custodibus corporis intrare tabernaculum audebat. Et iam tempus instabat, nec miles iniussu ducis aut arma capere poterat aut in ordines ire. Diu Parmenio 20 cunctatus, cibum ut caperent, ipse pronuntiat. Iamque exire necesse erat: tunc demum intrat tabernaculum saepiusque nomine conpellatum, cum voce non posset, tactu excitavit. 'Multa lux', inquit, 'est: instructam 21 aciem hostis admovit, tuus miles adhuc inermis expectat imperium. Ubi est vigor ille animi tui? nempe excitare vigiles soles'. Ad haec Alexander: 'Credisne 22 me prius somnum capere potuisse, quam exonerarem animum sollicitudine, quae quietem morabatur?' signumque pugnae tuba dari iussit. Et cum in eadem admiratione Parmenio perseveraret, quod solutum se 23 curis somnum cepisse dixisset: 'Minime', inquit, 'mirum est: ego enim, cum Dareus terram ureret, vicos excinderet, alimenta corrumperet, potens mei non eram: nunc vero quid metuum, cum acie decernere 24 paret? Hercule, votum meum implevit. Sed huius consilii postea quoque ratio reddetur: vos ite ad copias, quibus quisque praeest, ego iam adero et, quid fieri velim, exponam'. Raro admodum, admonitu magis amicorum 25 quam metu discriminis adeundi, thorace uti solebat: tunc utique munimento corporis sumpto processit ad milites. Haud alias tam alacrem viderant regem et ex vultu eius interrito certam spem victoriae augurabantur.

Atque ille proruto vallo exire copias iubet aciem- 26 que disponit. In dextro cornu locati sunt equites, quos agema appellabant: praeerat his Clitus, cui iun-

3 aut] haud P *m. pr.* 4 cibum] cybum B *m. pr.* LV.
 8 inermis] inhermis P. 10 Credisne *Lauer*: credesne A.
 11 potuisse] potuisset L *m. pr.* 14 perseveraret *Giunta*:
 adseueraret A. 15 cepisse I: coepisse A. inquit] inquit F.
 22 Raro *Lauer*: ratio A. magis *Freinshemius*: agens A.
 23 adeundi, thorace *Zumptius*: adeundum erat A. 24 utique
Eberhardus: quoque A. munimento] monumento F. 25 ala-
 crem I: alacres A. et ex *Acidalius*: et A. 29 agema
Frobenius: agima A. Clitus] citus F.

27 xit Philotae turmas, ceterosque praefectos equitum
 lateri eius adplicuit. Ultima Meleagri ala stabat, quam
 phalanx sequebatur. Post phalangem Argyraspides
 28 erant: his Nicanor, Parmenionis filius, praeerat. In
 subsidiis cum manu sua Coenos, post eum Orestae
 Lyncestaeque sunt *positi*, post illos Polypercon, mox
 peregrini milites. Huius agminis princeps Amyntas
aberat: Philippus Balacri eos regebat in societatem
 29 nuper adscitus. Haec dextri cornus facies erat. In
 laevo Craterus Peloponnesium equites habebat Achae-
 orum et Locrensiū et Malieon turmis sibi adiunctis.
 Hos Thessali equites claudebant Philippo duce. Peditum
 acies equitatu tegebatur. Frons laevi cornus haec
 30 erat. Sed ne circumiri posset a multitudine, ultimum
 agmen valida manu cinxerat. Cornua quoque subsidiis
 firmavit non recta fronte, sed a latere positīs, ut, si
 hostis circumvenire aciem temptasset, parata pugnae
 31 forent. Hic Agriani erant, quibus Attalus praeerat,
 adiunctis sagittariis Cretensibus. Ultimos ordines
 avertit a fronte, ut totam aciem orbe muniret. Illyrii
 hic erant adiuncto milite mercede conducto, Thracas
 32 quoque simul obiecerat leviter armatos. Adeoque aciem

2 Meleagri] maleagri F. 3 phalanx] phalax P m. pr.
 Argyraspides] argiraspides C. 5 Coenos] coenas V, coenes F.
 Orestae *Freinshemius*: orestes A. 6 Lyncestaeque] lincestae-
 que C. sunt *positi Fossius*: sunt A. Polypercon I: poliper-
 con A. mox *Hauptius*: dux A. 7 milites *scripsi*: militis A.
 agminis] agmeis F, agm**is L, agmeis V, agmen P. princeps
 om. P. Amyntas] amintas FLV. 8 *aberat scripsi*: erat C,
 erant P m. pr. Philippus *Loccenius*: phaligrus A. Ba-
 lacri eos P: baracri eos C. regebat] regebant C. 9 ad-
 scitus *Zumptius*: adscitos A. 10 Peloponnesium *Vogel*: pelo-
 ponnensium A. 11 Malieon *Cellarius*: maleon A. 13 tege-
 batur] tegebantur V. 14 ne circumiri] nec hyrcum iri F,
 nec ** ircum iri L. a multitudine] aemultitudine FL m. pr. V.
 16 recta] re acta B m. pr. 17 circumvenire] circumveniret F.
 pugnae] gne P. 19 sagittariis] sagittarius F m. pr. L m. pr.
 Ultimos] ultimus B m. pr. L m. pr. P m. pr. 20 Illyrii *Freins-*
hemius: illirii A. 21 hic] hinc V. Thracas] tracas FP.

versabilem posuit, ut, qui ultimi stabant, ne circumirentur, verti tamen et in frontem circumagi possent. Itaque non prima quam latera, non latera munitiora fuere quam terga. His ita ordinatis praecipit, ut, si 33 falcatos currus cum fremitu barbari emitterent, ipsi laxatis ordinibus impetum incurrentium silentio exciperent, haud dubius sine noxa transcursores, si nemo se opponeret: sin autem sine fremitu inmisissent, eos ipsi clamore terrent pavidosque equos telis utrimque suffoderent. Qui cornibus praeerant, extendere ea 34 iussi ita, ut nec circumvenirentur, si artius starent, nec tamen ultimam aciem exinanirent. Inpedimenta 35 cum captivis, inter quos mater liberique Darei custodiebantur, haud procul acie in edito colle constituit modico praesidio relicto. Laevum cornu, sicut alias, Parmenioni tuendum datum, ipse in dextro stabat.

Nondum ad iactum teli perventum erat, cum Bion 36 quidam transfuga, quanto maximo cursu poterat, ad regem pervenit nuntians, murices ferreos in terram diffudisse Dareum, qua hostem equites emissurum esse credebat, notatumque certo signo locum, ut fraus evitari a suis posset. Adservari transfuga iusso duces 37 convocat expositoque, quod nuntiatum erat, monet, ut regionem monstratam declinent equitemque periculum edoceant.

Ceterum hortantem exercitus exaudire non poterat 38 usum aurium intercipientem fremitu duorum agminum, sed in conspectu omnium duces et proximum quemque

1 circumirentur] circircumirentur F. 8 eos] eo P m. pr.
 inmisissent] inmisissent FL m. pr. 11 iussi] iussi* P. 14 colle] ille P. 15 cornu] cornu* P. 16 Parmenioni] permenioni P.
 17 iactum] iectum B m. pr. F m. pr. L m. pr. perventum erat scripsi: peruenerat A. 18 poterat I: potuerat A.
 20 diffudisse scripsi: diffodisse C, defodisse P m. pr. 21 credebat] credebant P. 26 hortantem Bentleius: hoc tandem A. poterat] poterant P m. pr. 28 in conspectu Vinde-
 linus: conspectu A.

XIII interequitans adloquebatur: Emensis tot terras in spem victoriae, de qua dimicandum foret, hoc unum superesse discrimen. Granicum hic amnem Ciliciaeque montes et Syriam Aegyptumque praetereuntibus raptas, ingentia spei gloriaeque incitamenta, referebat. 5
 2 Reprehensos ex fuga Persas pugnatu-
 3 rous, quia fugere non possent. Tertium iam diem metu exangues, armis suis oneratos in eodem vestigio haerere. Nullum desperationis illorum maius indicium esse, quam quod urbes, quod agros suos urerent, quidquid non corru- 10
 3 pissent, hostium esse confessi. Nomina modo vana gentium ignotarum ne extimescerent: neque enim ad belli discrimen pertinere, qui ab iis Scythae quive Cadusii appellarentur. Ob id ipsum, quod ignoti 15
 4 essent, ignobiles esse: numquam ignorari viros fortes, at inbelles ex latebris suis erutos nihil praeter nomina adferre. Macedonas virtute adsecutos, ne quis toto 5
 5 orbe locus esset, qui tales viros ignoraret. Intuerentur barbarorum inconditum agmen: alium nihil praeter iaculum habere, alium funda saxa librare, paucis iusta 20
 6 dimicatu-
 7 rous. Nec postulare se, ut fortiter capesserent proelium, ni ipse ceteris fortitudinis fuisset exemplum: se ante prima signa dimicaturum. Spondere pro se tot cicatrices, totidem corporis decora: scire ipsos 25
 7 unum paene se praedae communis exortem in illis colendis ornandisque usurpare victoriae praemia Haec se fortibus viris dicere. Si qui dissimiles eorum

1 adloquebatur] adloquebantur V. 2 de qua] deaque FL m. pr., deque P m. pr. 4 praetereuntibus Modius: prae-euntibus A. 6 ex] et P m. pr. 12 ad] a P. 13 Scythae Aldus: scytarum P, scitarum C. 14 appellarentur Zumptius: appellantur A. 16 at] aut F. latebris] labris P m. pr. erutos] eruptos F m. pr. 17 Macedonas] macedones P m. pr. 20 habere] barbare P m. pr. librare] liberare P m. pr. V. iusta] iuxta F. 23 ni ipse] nil ipse F, nipse B. 26 se] om. V. 28 dissimiles] dissimilis P m. pr.

essent, illa fuisse dicturum: pervenisse eos, unde fugere non possent. Tot terrarum spatia emensis, tot am-
nibus montibusque post tergum obiectis iter in patriam
ad penates manu esse faciendum. Sic duces, sic pro-
5 ximi militum instincti sunt.

58 Dareus in laevo cornu erat magno suorum agmine, 8
delectis equitum peditumque, stipatus contempseratque
paucitatem hostis vanam aciem esse extentis cornibus
ratus. Ceterum, sicut curru eminebat, dextra laevaue 9
10 ad circumstantia agmina oculos manusque circumferens:
'Terrarum', inquit, 'quas Oceanus hinc adluit, illinc
claudit Hellespontus, paulo ante dominis iam non de
gloria, sed de salute et, quod saluti praeponitis, liber-
tate pugnandum est: hic dies imperium, quo nulla 10
15 amplius vidit aetas, aut constituet aut finiet. Apud
Granicum minima virium parte cum hoste certavimus,
in Cilicia victos Syria poterat excipere, magna muni-
menta regni Tigris atque Euphrates erant. Ventum 11
est eo, unde pulsus ne fugae quidem locus est. Omnia
20 tam diutino bello exhausta post tergum sunt: non in-
colas suos urbes, non cultores habent terrae. Coniuges
quoque et liberi sequuntur hanc aciem, parata hosti-
bus praeda, nisi pro carissimis pignoribus corpora op-
ponimus. Quod mearum fuit partium, exercitum, quem 12
25 paene immensa planities vix caperet, comparavi: equos,
arma distribui, commeatus ne tantae multitudini dees-

1 eos P m. pr.: eo C. 3 post tergum I: postergum A.
4 ad scripsi: et A. 5 instincti] insticti V. 8 vanam *Lauer*:
uariam A. 9 curru] cornu P m. pr. 10 circumstantia] circum-
stanti P. 11 quas] om. L. 12 dominis *Bentleius*: domini A.
13 praeponitis] praeponitus P m. pr. V. 14 imperium] im-
perum L m. pr. nulla I: nullum A. 15 vidit] uidi V.
16 certavimus] certuimus P m. pr. 17 victos] uicto L.
Syria] siria FLV. 18 Tigris] tygris C [trigris F]. erant]
erat P m. pr. 20 exhausta] exausta C. post tergum I
postergum A. 21 suos] suas L. 22 liberi] liberis L m.
pr. V. 23 opponimus] oppinimus V. 25 comparavi] conpe-
raui P m. pr.

- sent, providi, locum, in quo acies explicari posset,
 13 elegi. Cetera in vestra potestate sunt: audete modo
 vincere famamque, infirmissimum adversus fortes viros
 telum, contemnite. Temeritas est, quam adhuc pro 54
 virtute timuistis: quae ubi primum impetum effudit, 5
 14 velut quaedam animalia emissio aculeo, torpet. Hi
 vero campi deprehendere paucitatem, quam Ciliciae
 montes absconderant. Videtis ordines raros, cornua
 extenta, mediam aciem [vanam] exhaustam: nam ulti-
 mi, quos locavit aversos, terga iam praebent. Obteri, 10
 mehercule, equorum ungulis possunt, etiam si nihil
 15 praeter falcatos currus emisero. Et bello vicerimus,
 si vicimus proelio. Nam ne illis quidem ad fugam lo-
 cus est: hinc Euphrates, illinc Tigris prohibet inclusos.
 16 Et, quae antea pro illis erant, in contrarium versa 15
 sunt. Nostrum mobile et expeditum agmen est, illud
 praeda grave. Implicatos ergo spoliis nostris trucidabi-
 mus, eademque res et causa erit victoriae et fructus.
 17 Quodsi quem e vobis nomen gentis movet, cogitet
 Macedonum illic arma esse, non corpora. Multum 20
 enim sanguinem invicem hausimus, et semper gravior
 18 in paucitate iactura est. Nam Alexander, quantuscum-
 que ignavis et timidus videri potest, unum animal est
 et, si quid mihi creditis, temerarium et vaecors, adhuc
 19 nostro pavore quam sua virtute felicius. Nihil autem 25
 potest esse diuturnum, cui non subest ratio. Licet
 felicitas adspirare videatur, tamen ad ultimum temeri-
 tati non sufficit. Praeterea breves et mutabiles vices
 rerum sunt, et fortuna numquam simpliciter indulget.
 20 Forsitan ita dii fata ordinaverint, ut Persarum impe- 30

5 timuistis] timuisti V. 6 torpet I: torpent A. Hi
Merula: ii A. 9 [vanam] *delevi*. exhaustam I: exhausta C,
 exausta P m. pr. 10 aversos] aduersus F m. pr. 11 si
 nihil P: si nil C [simul F m. pr.]. 13 vicimus I: uincimus A.
 14 Tigris] tygris BFV. 15 contrarium] contrariam L. 16 mo-
 bile] nobile P. et] om. F. 19 quem] quidem P m. pr. V.
 21 hausimus] ausimus L. 24 quid] quit P. adhuc] aduc L.
 25 felicius] filicius P.

rium, quod secundo cursu per CCXXX annos ad summum fastigium evexerant, magno motu concuterent magis quam adfligerent admonerentque nos fragilitatis humanae, cuius nimia in prosperis rebus oblivio est.

5 **M**odo Graecis ultro bellum inferebamus: nunc in sedibus nostris propulsamus inlatum. Lactamur invicem varietate fortunae. Videlicet imperium, quia mutuo

55 **a**ffectamus, una gens non capit. Ceterum, etiam si spes non subesset, necessitas tamen stimulare deberet.

10 **A**d extrema perventum est. Matrem meam, duas filias, Ochum in spem huius imperii genitum, principes, illam subolem regiae stirpis, duces vestros reorum instar vinctos habet: nisi quid in vobis spei est, ego maiore mei parte captivus sum. Eripite viscera mea

15 **e**x vinculis, restituite mihi pignora, pro quibus ipsi mori non recusatis, parentem, liberos: nam coniugem in illo carcere amisi. Credite nunc omnes hos tendere

23 **a**d vos manus, inplorare patrios deos, opem vestram, misericordiam, fidem exposcere, ut compedibus, ut

20 **s**ervitute, ut precario victu ipsos liberetis. An creditis aequo animo iis servire, quorum reges esse fastidiunt? Video admoveri hostium aciem: sed, quo propius discrimen accedo, hoc minus iis, quae dixi, possum esse

24 **c**ontentus. Per ego vos deos patrios aeternumque ignem, qui praefertur altaribus, fulgoremque solis intra fines regni mei orientis, per aeternam memoriam Cyri, qui adeptum Medis Lydisque imperium primus in Persidem intulit, vindicate ab ultimo dedecore nomen

25 **g**entemque Persarum. Ite alacres et spiritus pleni, ut,

30 **q**uam gloriam accepistis a maioribus vestris, posteris

12 subolem I: sobolem A. reorum *Cuperus*: regum A.
 13 vinctos] uictos V. quid] quod V. spei est *Heinsius*: ipse A.
 17 illo] illa P. hos tendere] ostendere P m. pr.
 21 iis P: his C. 22 quo] qua B. 23 iis P: his C. 24 aeternumque] aeternum P m. pr. 26 Cyri] ciri C. 27 Lydisque I: lidisque A.
 29 gentemque] gentemque F. Ite] ita L.

- relinquatis. In dextris vestris iam libertatem, opem, spem futuri temporis geritis. Effugit mortem, quisquis contempserit: timidissimum quemque consequitur.
- 26 Ipse non patrio more solum, sed etiam, ut conspici possim, curru vehor nec recuso, quo minus imitemini me, sive fortitudinis exemplum sive ignaviae fuero'.
- XV Interim Alexander, ut et demonstratum a transfuga insidiarum locum circumiret et Dareo, qui cornu tuebatur, occurreret, agmen obliquum incedere iubet.
- 2 Dareus quoque eodem suum obvertit Besso admonito, ut Massagetes equites in laevum Alexandri cornu a latere invehi iuberet. Ipse ante se falcatos currus habebat: quos signo dato universos in hostem effudit. Ruebant laxatis habenis aurigae, quo plures nondum satis proviso impetu obtererent. Alios ergo hastae multum ultra temonem eminentes, alios ab utroque latere demissae falces laceravere. Nec sensim Macedones cedebant, sed effusa fuga turbaverant ordines.
- 5 Mazaeus quoque percussis metum incussit mille equitibus ad diripienda hostis impedimenta circumvehi iussis, ratus captivos quoque, qui simul adservabantur, rupturos vincula, cum suos adpropinquantem vidissent. Non fefellerat Parmenionem, qui in laevo erat: propere igitur Polydamanta mittit qui regi et periculum ostenderet et, quid fieri iuberet, consuleret. Ille audito Polydamante: 'Abi, nuntia', inquit, 'Parmenioni, si acie vicerimus, non nostra solum nos recuperaturos,

1 relinquatis] reliquatis P. 2 quisquis *Vindelinius*: quisque A. 5 minus] minis P. 8 circumiret] circumirent C. Dareo I: dario A. 9 agmen *om.* P m. pr. obliquum] obliquam LV. 10 Dareus] darius FLPV. 11 Massagetes *Frobenius*: massagetes A. 12 a latere *Modius*: latere A. se *om.* B. 14 plures] pules V. 19 Mazaeus *Aldus*: mazeus A. 23 Parmenionem] parmoenionem FLV. 24 Polydamanta I: polidamanta BFL, polidamenta V, polydamante P m. pr. *regi addidi.* 26 Polydamante I: polidamante A. inquit] inquit L. Parmenioni] parmoenioni BF, parmaenioni L. 27 acie *Lauer*: aciem A.

sed etiam, quae hostium sunt, occupaturos. Proinde non est, quod virium quicquam subducat ex acie, sed, ut me, ut Philippo patre dignum est, contempto sarcinarum damno fortiter dimicet'. Interim barbari in-
 5 pedimenta turbaverant caesisque plerisque custodum captivi vinculis ruptis, quidquid obvium erat, quo armari possent, arripiunt et adgregati suorum equitibus Macedonas ancipiti circumventos malo invadunt. Laeti, 10 qui circa Sisigambim erant, vicisse Dareum, ingenti caede prostratos hostis, ad ultimum etiam inpedimentis exutos esse nuntiant: quippe eandem fortunam ubique esse credebant et victores Persas ad praedam discurrisse. Sisigambis hortantibus captivis, ut animum 11 a maerore adlevaret, in eodem, quo antea fuit, perseveravit. Non vox ulla excidit ei, non oris color vultusve mutatus est: sedit immobilis — credo, praecoqui gaudio verita inritare fortunam —, adeo ut, quid 12 mallet, intuentibus eam fuerit incertum. Inter haec Menidas, praefectus equitum Alexandri, cum paucis 13 turmis opem inpedimentis laturus advenerat — est incertum, suone consilio an regis imperio —, sed non sustinuit Cadusiorum Scytharumque impetum: quippe vix temptato certamine refugit ad regem, amissorum inpedimentorum testis magis quam vindex. Iam con- 14 silium Alexandri dolor vicerat, et, ne cura recuperandi sua militem a proelio averteret, non inmerito verebatur: itaque Areten, ducem hastatorum — sarisophoros vocabant — adversus Scythas mittit. Inter 15 haec currus, qui circa prima signa turbaverant aciem, in phalangem invecti erant: Macedones confirmatis

4 inpedimenta] inpedim ta L. 5 turbaverant] turbauerat P. 8 Laeti, qui I: laetique A. 9 Dareum I: darium A. 10 hostis P: hostes C. 14 quo] quod L. 19 Menidas *Lauer*: minidas A. 20 est *scripsi*: et A. 21 regis] geris V. 22 Cadusiorum *Frobenius*: Caucasiarum A. Scytharumque] scitharumque V, schitharumque BL, schitarumque F. 25 ne om. P m. pr. 26 verebatur] uerberatur P m. pr. 27 hastatorum I: astarum A. 28 Scythas] scithas V, schitas BFL. 29 prima signa *Lauer*: signa prima A.

- 15 animis in medium agmen accipiunt. Vallo similis
acies erat: iunxerant hastas et ab utroque latere temere
incurrentium ilia suffodiebant. Circumire deinde et
currus et propugnatores praecipitare coeperunt. Ingens
16 ruina equorum aurigarumque aciem compleverat: hi
territos regere non poterant, qui crebra iactatione cer-
vicum non iugum modo excusserant, sed etiam currus
everterant, vulnerati interfectos trahebant, nec consi-
17 stere territi nec progredi debiles poterant. Paucae
tamen evasere quadrigae in ultimam aciem iis, quibus 10
inçiderunt, miserabili morte consumptis: quippe ampu-
tata virorum membra humi iacebant, et, quia calidis
adhuc vulneribus aberat dolor, trunci quoque et debiles
quidam arma non omittebant, donec multo sanguine
18 effuso exanimati procumberent. Interim Aretes Scy- 15
tharum, qui impedimenta diripiebant, duce occiso gra-
vius territis instabat. Supervenere deinde a Dareo
Bactriani pugnaeque vertere fortunam. Multi ergo
Macedonum primo impetu obtriti sunt, plures ad
19 Alexandrum refugerunt. Tum Persae clamore sublato, 20
qualem victores solent edere, ferociter in hostem quasi
ubique profligatum incurrerunt. Alexander territios
castigare, adhortari, proelium, quod iam elanguerat,
solus accendere: confirmatisque tandem animis ire in
20 hostem iubet. Rarior acies erat in dextro cornu Per- 58
sarum: namque inde Bactriani discesserant ad oppri- 26
menda impedimenta. Itaque Alexander laxatos ordines
21 invadit et multa caede hostium invehitur. At qui in
laevo cornu erant Persae, spe posse eum includi agmen
suum a tergo dimicantis opponunt: ingensque pericu- 30

2 iunxerant] iunxerat P m. pr. 6 qui P m. pr.: hi C.
8 everterant] euerterent P m. pr. 10 iis] is F. 14 quidam
Heinsius: quidem A [in F collocatur arma quidem]. omitte-
bant] omittebant L, omittebat P m. pr. 15 exanimati] exa-
minati P m. pr. Aretes Vindelinius: aretis A. Scytharum]
Scitharum V, schitharum BFL. 19 ad om. V. 23 adhortari]
adortari P. elanguerat] elanguerant V. 27 ordines] hor-
dines P. 28 At qui I: atque A.

lum in medio haerens adisset, ni equites Agriani cal-
 caribus subditis circumfusus regi barbaros adorti essent
 aversosque caedendo in se obverti coëgissent. Turbata
 erat utraque acies. Alexander et a fronte et a tergo
 5 hostem habebat. Qui averso ei instabant, et ipsi ab 22
 Agrianis equitibus premebantur. Bactriani impedimentis
 hostium direptis reversi ordines suos recuperare non
 poterant, plura simul abrupta a ceteris agmina, ubi-
 cumque alium alii fors miscuerat, dimicabant. Duo 23
 10 reges iunctis prope agminibus proelium accenderant.
 Plures Persae cadebant, par ferme utrimque numerus
 vulnerabatur. Curru Dareus, Alexander equo vehe-
 batur. Utrumque delecti tuebantur sui immemores: 24
 quippe amisso rege nec volebant salvi esse nec pote-
 15 rant. Ante oculos sui quisque regis mortem occum-
 bere ducebat egregium. Maximum tamen periculum 25
 adibant, quos maxime tuebantur: quippe sibi quisque
 59 caesi regis expetebat decus. Ceterum, sive ludibrium 26
 oculorum sive vera species fuit, qui circa Alexandrum
 30 erant, vidisse se crediderunt paulum super caput regis
 placide volantem aquilam, non sono armorum, non
 gemitu morientium territam, diuque circa equum
 Alexandri pendenti magis quam volanti similis adparuit.
 Certe vates Aristander alba veste indutus et dextra 27
 25 praeferens lauream militibus in pugnam intentis avem
 monstrabat haud dubium victoriae auspiciam. Ingens 28
 ergo alacritas et fiducia paulo ante territos accendit
 ad pugnam, utique postquam auriga Darei, qui ante

5 et ipsi scripsi: et A. 6 impedimentis] inpidimentis P
 8 abrupta] arupta V. 10 accenderant] accederant V. 11 nu-
 merus vulnerabatur] numerabatur F. 13 Utrumque *Merula*:
 utrimque A. immemores] inmemores FP *m. pr.* 14 pote-
 rant] poterat P *m. pr.* 17 adibant I: adhibebant A. 18 regis]
 reges F *m. pr.* L *m. pr.* expetebat] expectebat V. 19 species]
 speties L. 20 paulum P *m. pr.*: paululum C. caput] capud
 PV. 22 morientium] orientium P *m. pr.* territam] terri-
 tam* P. 25 avem] autem B. 26 auspiciam] auspitium L.

ipsum sedens equos regebat, hasta transfixus est. Nec
 aut Persae aut Macedones dubitavere, quin ipse rex
 29 esset occisus. Ergo lugubri ululatu et incondito cla-
 more gemituque totam fere aciem adhuc aequo Marte
 pugnantium turbavere cognati Darei et armigeri. Lae- 5
 vumque cornu in fugam effusum destituerat currum,
 quem a dextra parte stipati in medium agmen recepe-
 30 runt. Dicitur acinace stricto Dareus dubitasse, an
 fugae dedecus honesta morte vitaret: sed eminens curru
 nondum omnem suorum aciem proelio excedentem de- 10
 31 stituere erubescibat, dumque inter spem et desperationem
 haesitat, sensim Persae cedebant et laxaverant
 ordines. Alexander mutato equo — quippe plures
 fatigaverat — resistentium adversa ora fodiebat, fugien-
 32 tium terga. Iamque non pugna, sed caedes erat, cum 15
 Dareus quoque currum suum in fugam vertit. Haere-
 bat in tergis fugientium victor, sed prospectum oculo-
 rum nubes pulveris, quae ad caelum efferebatur, ab-
 33 stulerat: ergo haud secus quam in tenebris errabant
 ad sonum notae vocis aut signum subinde coeuntes. 20
 Exaudiebant tamen strepitus habenarum, quibus equi
 currum vehentes identidem verberabantur: haec sola
 fugientis vestigia excepta sunt.
 XVI At in laevo Macedonum cornu — Parmenio, sicut 60
 ante est dictum, tuebatur — longe alia fortuna utrius- 25
 que partis res gerebatur. Mazaeus cum omni suorum
 equitatu vehementer invectus urgebat Macedonum

2 aut Macedones] aut per Macedones F. 3 incondito]
 ncondito P m. pr. 5 cognati] cogniti P m. pr. Laevumque]
 laeuoque P m. pr. 6 cornu om. B. effusum] effusam P
 m. pr. destituerat] destituerant P m. pr. 7 receperunt]
 recoeperunt PV. 13 equo I: quo A. 14 fodiebat] fode-
 bat P m. pr. 16 suum] sum L m. pr. 18 caelum] caedem
 P m. pr. efferebatur Heinsius: referebatur A. 20 sonum]
 so***um P. notae] nocte V. aut] haut V, haud P m. pr.
 24 At] ad V. Parmenio] parmoenio P. 25 est dictum
 scripsi: dictum A. 26 Mazaeus Aldus: mazeus A.

alas. Iamque abundans multitudine aciem circumvehi 2
 coeperat, cum Parmenio equites nuntiare iubet Alexan-
 dro, in quo discrimine ipsi essent: ni mature sub-
 veniretur, non posse sisti fugam. Iam multum viae 3
 5 praeceperat rex imminens fugientium tergis, cum a
 Parmenione tristis nuntius venit. Refrenare equos
 iussi, qui vehebantur, agmenque constitit frendente
 Alexandro, eripi sibi victoriam e manibus et Dareum
 felicius fugere quam se sequi. Interim ad Mazaeum 4
 10 superati regis fama pervenerat: itaque, quamquam
 validior erat, tamen fortuna partium territus percussis
 languidius instabat. Parmenio ignorabat quidem cau-
 sam sua sponte pugnae remissae, sed occasione vin-
 cendi strenue est usus. Thessalos equites ad se vocari 5
 15 iubet: 'Ecquid videtis', inquit, 'istos, qui ferociter
 modo instabant, pedem referre subito pavore perterri-
 tos? Nimirum nobis quoque regis nostri fortuna vicit.
 Omnia Persarum caede strata sunt. Quid cessatis? an 6
 ne fugientibus quidem pares estis?' Vera dicere vide-
 20 batur, et spes languentis quoque erexerat: subditis
 calcaribus prorupere in hostem. Et illi iam non sen-
 sim, sed citato gradu recedebant, nec quicquam fugae,
 nisi quod nondum terga verterant, deerat. Parmenio
 tamen ignarus, quaenam in dextro cornu fortuna regis
 25 esset, repressit suos. Mazaeus dato pugnae spatio non 7
 recto itinere, sed maiore et ob id tutiore circuitu

1 abundans] habundans P. aciem I: acie A. 2 cum]
 tum P m. pr. Parmenio] parmoenio LPV. iubet] ibet L.
 4 sisti] siste P m. pr. fugam I: fuga A. 6 Parmenione]
 parmoenione FLPV. 8 sibi] si V. 9 felicius] filicius P.
 Mazaeum Aldus: mazeum A. 12 Parmenio I: parmoenio A.
 causam] causa P. 13 pugnae] pugna P m. pr. occasione]
 ocacione V. 15 Ecquid] etquid FP, hecquid L. inquit] in-
 quid L. 18 strata] stracta FLV. 20 languentis P m. pr.:
 languentes C. erexerat] eraxerat P m. pr. 21 prorupere
 Gronovius: proruere A. sensim] semsim L. 22 recedebant]
 recebant P. 23 Parmenio] parmoenio BF. 25 Mazaeus
 Aldus: mazeus A. spatio] spacio P.

Tigrin superat et Babylona cum reliquiis devicti exercitus intrat.

- 8 Dareus paucis fugae comitibus ad Lycum amnem 61
 contenderat: quo traiecto dubitavit, an solveret pontem.
 Quippe hostem iam adfore nuntiabatur. Sed tot milia 5
 suorum, quae nondum ad amnem pervenerant, ponte
 9 rescisso videbat hostis praedam fore. Abeuntem, cum
 intactum sineret pontem, dixisse constat malle se se-
 quentibus iter dare quam auferre fugientibus. Ipse
 ingens spatium fuga emensus media fere nocte Arbela 10
 pervenit.
- 10 Quis tot ludibria fortunae, ducum, agminum caedem
 multiplicem, devictorum fugam, clades nunc singulorum,
 nunc universorum, aut animo adsequi queat aut ora-
 tione conplecti? Propemodum saeculi res in unum 15
 11 illum diem, pro! fortuna cumulavit. Alii, qua brevissi-
 mum patebat iter, alii devios saltus et ignotas sequenti-
 bus calles petebant. Eques pedesque confusi sine
 duce, armatis inermes, integris debiles implicabantur.
- 12 Deinde misericordia in metum versa, qui sequi non 20
 poterant, inter mutuos gemitus deserebantur. Sitis
 praecipue fatigatos et saucios perurebat, passimque
 omnibus rivis prostraverant corpora praeterfluentem
 13 aquam hianti ore captantes. Quam cum avidè turbi-
 dam hausissent, tendebantur extemplo praecordia pre- 25
 mente limo resolutisque et torpentibus membris, cum
 supervenisset hostis, novis vulneribus excitabantur.
- 14 Quidam occupatis proximis rivis deverterant longius,

1 Tigrin] tygrin C. Babylona *Zumptius*: babylonam BP,
 babilonam FL, babillonam V. reliquiis I: reliquis A. 3 Ly-
 cum] licum FP. 5 nuntiabatur] nunciabatur V. 6 pervene-
 rant I: peruenerat A. 7 rescisso I: reciso A. 10 media]
 moedia P. 12 ducum] du+cum P. 17 devios *Ieepius*:
 diuisos C, diuis+os P. 18 confusi] confusi* P. 19 inermes]
 inhermes P. implicabantur I: plicabantur A. 25 extemplo]
 exemplo P m. pr. 26 membris] menbris V. 27 excita-
 bantur] excibantur P m. pr. 28 proximis] proxumis P m. pr.

ut, quidquid occulti humoris usquam manaret, exciperent, nec ulla adeo avia et sicca lacuna erat, ut vestigantium sitim falleret. E proximis vero itineri vicis 15
 ululatus senum feminarumque exaudiebantur barbaro
 5 ritu Dareum adhuc regem clamantium.

62 Alexander, ut supra dictum est, inhibito suorum 16
 impetu ad Lycum amnem pervenerat, ubi ingens multitudo fugientium oneraverat pontem, et plerique, cum hostis urgeret, in flumen se praecipitaverant graves-
 10 que armis et proelio ac fuga defetigati gurgitibus hauriebantur. Iamque non pons modo fugientes, sed 17
 ne amnis quidem capiebat agmina sua inprovide subinde cumulantis: quippe ubi intravit animos pavor, id solum metuunt, quod primum formidare coeperunt.

15 Alexander instantibus suis, ne inpune abeuntem hostem 18
 intermitteret sequi, hebetia esse tela et manus fatigatas tantoque cursu corpora exhausta et praeceps in noctem diei tempus causatus est, re vera de laevo 19
 cornu, quod adhuc in acie stare credebat, sollicitus
 20 reverti ad ferendam opem suis statuit. Iamque signa converterat, cum equites a Parmenione missi illius quoque partis victoriam nuntiant. Sed nullum hoc die 20
 maius periculum adiit quam, dum copias reducit in castra. Pauci eum et inconpositi sequebantur ovantes
 25 victoria — quippe omnes hostes aut in fugam effusos

1 humoris] moris P m. pr. 2 lacuna] lucuna B m. pr.
 F corr. L. vestigantium Lauer: castigantium A. 3 proximis C: proxumis P. vero I: uere A. 5 regem] daregem P m. pr. clamantium] clamancium V. 6 inhibito] inhabito P m. pr. 7 ad] a P m. pr. Lycum] licum C. amnem] anem P. 8 oneraverat] honerauerat P. 11 hauriebantur] auriebantur V. 13 cumulantis] cumulanti P m. pr. 16 intermitteret Iecpius: permitteret A. hebetia] hebetia P. fatigatas] fatigatus LP m. pr. 18 diei] die P m. pr. 20 suis] sui P m. pr. 21 Parmenione] parmoenione C [B corr.]. 22 nuntiant] nunciant L m. pr. P. hoc die scripsi: hodie A. 23 adiit Modius: adit P m. pr., addidit et in margine ascr. uel accidit C. 25 fugam Vindelinus: fuga A.

- 21 aut in acie cecidisse credebant —: cum repente ex
adverso apparuit agmen equitum, qui primo inhibuere
cursum, deinde Macedonum paucitate conspecta turmas
22 in obvios concitaverunt. Ante signa rex ibat dissi-
mulato magis periculo quam spreto. Nec defuit ei 5
23 perpetua in dubiis rebus felicitas. Namque praefectum
equitatus avidum certaminis et ob id ipsum incautius
in se ruentem hasta transfixit: quo ex equo lapso
24 proximum ac dein plures eodem telo confodit. In-
vasere turbatos amici quoque. Nec Persae inulti ca- 10
debant: quippe non universae acies quam hae tumul-
25 tuariae manus vehementius iniere certamen. Tandem
barbari, cum obscura luce tutior fuga videretur esse
quam pugna, dispersis agminibus abiere. Rex extra-
ordinario periculo defunctus incolumis suos reduxit in 15
castra.
- 26 Cecidere Persarum, quorum numerum victores finire 63
potuerunt, milia XL, Macedonum minus quam CCC
27 desiderati sunt. Ceterum hanc victoriam rex maiore
ex parte virtuti quam fortunae suae debuit: animo, 20
28 non, ut antea, loco vicit. Nam et aciem peritissime
instruxit et promptissime ipse pugnavit et magno con-
silio iacturam sarcinarum impedimentorumque contem-
psit, cum in ipsa acie summae rei videret esse discri-
men, dubioque adhuc pugnae eventu pro victore se 25
29 gessit. Percussos deinde hostis ut fudit, fugientes,
quod in illo ardore animi vix credi potest, prudentius
30 quam avidius persecutus est. Nam si parte exercitus
adhuc in acie stante instare cedentibus perseverasset,

4 ibat] hibat F. dissimulato] dissimilato P. 6 prae-
fectum] perfectum P m. pr. 7 incautius] incaucius V. 11 quam
om. P m. pr. 12 vehementius] uehemencius V. iniere]
iniacere F m. pr. P m. pr., iniecere L ex corr. 14 agminibus]
acminibus F. abiere] adiere V. 15 incolumis Eberhardus:
incolumes A. 19 desiderati] ac desiderati F m. pr. 22 promp-
tissime] promptissimi P m. pr. 26 hostis ut Bentleius: hostium A.
27 potest, prudentius] prudentius potest B m. pr. LV. 29 in-
stare] stare P m. pr., snstare F.

aut culpa sua victus esset aut aliena virtute vicisset.
 Iam si multitudinem equitum occurrentium extimuisset,
 victori aut foede fugiendum aut miserabiliter cadendum
 fuit. Ne duces quidem copiarum sua laude fraudandi 31
 5 sunt. Quippe vulnera, quae quisque excepit, indicia
 virtutis sunt: Hephaestionis brachium hasta ictum est, 32
 Perdicca et Coenos et Menidas sagittis prope occisi.
 Et, si vere aestimare Macedonas, qui tunc erant, volu- 33
 mus, fatebimur et regem talibus ministris et illos tanto
 10 rege fuisse dignissimos.

2 si multitudinem] similitudinem P m. pr. 5 excepit]
 excoepit P. 6 virtutis] uirtuti L. Hephaestionis Cospus:
 ephestionis A. 7 Perdicca] perdicta P m. pr. Q̄·CVRTI
 RVFI HISTORIARVM LIBER QUARTUS EXPLICIT INCIPIT LIBER·V·P,
 Q·CVRTI RVFI HISTORIARV̄ LIB·IIII EXPL̄C·INCIP̄·LIB·V·L, Q·CVRTII
 RVFI HISTORIARVM ALEXANDRI MAGNI MACEDONIS·LIBER IIII EXPLICITVS
 INCIPIT QVINTVS·FELICIT' B, CVRTI RVFI HISTORIARVM LIBER·IIII·EX-
 PPLICIT INCIPIT LIBER QVINTVS F, CVRTI RVFI HISTORIARVM LIB·IIII·
 EXPL̄·INCIP̄·LIB·QVINTVS·V.

Q. CURTI RUFI
HISTORiarUM
ALEXANDRI MAGNI
MACEDONIS
LIBER V.

- I Quae interim ductu imperioque Alexandri vel in 1
Graecis vel Illyriis ac Thraecia gesta sunt, si suis quae-
que temporibus reddere voluero, interrumpendae sunt
2 res Asiae, quas utique ad fugam mortemque Darei
universas in conspectum dari et, sicut inter se cohae- 5
rent, ita opere ipso coniungi haud paulo aptius videri
potest. Igitur, quae proelio apud Arbela coniuncta
sunt, ordiar dicere.
- 3 Dareus media fere nocte Arbela pervenerat, eodem-
que magnae partis amicorum eius ac militum fugam 10
4 fortuna compulerat. Quibus convocatis exponit haud
dubitare se, quin Alexander celeberrimas urbes agros-
que omni copia rerum abundantes petiturus esset:

2 Graecis] graeci P *m. pr.* Illyriis] illiriis L, in hilli-
riis V. Thraecia] thratia L *m. pr.* V, thracia BF. 5 con-
spectum *Modius*: conspectu A. 6 haud I: aut A. 7 Ar-
bela] harbela FLPV. 9 Arbela] harbelam C. 12 celeberrimas]
celiberrimas P *m. pr.* 13 abundantes] habundantes
PV. esset] esse C.

praedam opimam paratamque ipsum et milites eius
 spectare. Id suis rebus tali in statu salutis fore: 5
 quippe se deserta cum expedita manu petiturum.
 Ultima regni sui adhuc intacta esse: inde bello vires
 5 haud aegre reparaturum. Occuparet sane gazam avi-
 dissima gens et ex longa fame satiare se auro, mox
 futura praedae sibi: usu didicisse pretiosam supellectilem
 pelicesque et spadonum agmina nihil aliud fuisse
 quam onera et impedimenta. Eadem trahentem Alexan-
 10 drum, quibus rebus antea vicisset, inferiorem fore.
 Plena omnibus desperationis videbatur oratio: quippe 7
 Babylona, urbem opulentissimam, dedi cernentibus:
 iam Susa, iam cetera ornamenta regni, causam belli,
 victorem occupaturum. At ille docere pergit non 8
 15 speciosa dictu, sed usu necessaria in rebus adversis
 sequenda esse: ferro geri bella, non auro, viris, non
 urbium tectis. Omnia sequi armatos: sic maiores suos
 perculosos in principio rerum celeriter pristinam repa-
 rasse fortunam. Igitur sive confirmatis eorum animis 9
 20 sive imperium magis quam consilium sequentibus
 Mediae fines ingressus est.
 2 Paulo post Alexandro Arbela traduntur regia 10
 supellectile ditique gaza repleta: III milia talentum
 fuere, praeterea pretiosae vestes, totius, ut supra dic-
 25 tum est, exercitus opibus in illam sedem congestis.
 Ingruentibus deinde morbis, quos odor cadaverum totis 11
 iacentium campis vulgaverat, maturius castra movit.

1 opimam] opinam P. 4 sui] si V. vires] uiris L
m. pr. 5 haud] aut P *m. pr.* V. 6 satiare] saciare PV.
 7 supellectilem] suppellectilem F. 8 nihil] nichil V. aliud]
 aliud V. 9 onera] honera V. 12 Babylona *Zumptius*: baby-
 lonam BLP, babilonam F, babylonam V. cernentibus *Giunta*:
 certantibus A. 13 ornamenta] ordinamenta P *m. pr.* cau-
 sam *scripsi*: causamque A. 17 suos] suas L. 19 Igitur]
 Legitur F *m. pr.* [L *m. pr.*?]. 22 traduntur P *m. pr.*: traditur C
 [tradi**tur L]. 23 supellectile] suppellectile F. 24 fuere]
 fere P, uere F, fure V. pretiosae] praeciosa P *m. pr.* 27 iacen-
 tium] iacencium V.

- Euntibus a parte laeva Arabia, odorum fertilitate
 12 nobilis regio: campestre iter est *in terra* inter Tigrin
 et Euphraten iacenti tam uberi et pingui, ut a pastu
 repelli pecora dicantur, ne satietas perimat. Causa
 fertilitatis est humor, qui ex utroque amne manat, 5
 13 toto fere solo propter venas aquarum resudante. Ipsi
 amnes ex Armeniae montibus profluunt ac magno
 deinde aquarum divortio iter, quod coeperunt, percur-
 runt: II milia et quingenta stadia emensi sunt, qui
 amplissimum intervallum circa Armeniae montes nota- 10
 14 verunt. Idem cum Mediam et Gordyaeorum terram
 secare coeperunt, paulatim in artius coeunt et, quo
 longius manant, hoc angustius inter se spatium terrae
 15 relinquunt. Vicini maxime sunt in campis, quos in-
 colae Mesopotamiam appellant: mediam namque ab 15
 utroque latere cludunt. Tandem per Babyloniorum
 16 fines in Rubrum mare inrumpunt. Alexander quartis
 castris ad Mennim urbem pervenit. Caverna ibi est,
 ex qua fons ingentem bituminis vim effundit, adeo ut
 satis constet Babylonios muros ingentis operis huius 20
 fontis bitumine interlitos esse.
- 17 Ceterum Babylona procedenti Alexandro Mazaeus, 8
 qui ex acie in eam urbem confugerat, cum adultis

1 odorum] o*odorum P. 2 *in terra* addidit Koehler.
 Tigrin] tygrin C. 3 Euphraten] eufraten FL. iacenti
 Koehler: iacentia A. 4 perimat C: peremat P m. pr. 6 fere]
 ferre P m. pr. 7 Armeniae I: armoeniae A. ac Freins-
 hemius: a A. 9 II milia] om. milia B m. pr. FLV. stadia]
 stadi P m. pr. emensi B *in margine*: emensa A. 10 Arme-
 niae I: armoeniae A. 11 Mediam scripsi: media P m. pr.,
 mediae C. Gordyaeorum Bentleius: gordiaeorum A. 12 artius]
 urcius P. coeunt Lauer: quoeunt FLV, quoeunti B m. pr.
 P m. pr. 13 spatium] spacium P. 14 vicini Lauer: uicina A.
 16 Tandem Freinshemius: eadem A. Babyloniorum] babilo-
 niorum L, babylloniorum V. 19 ingentem] incentem P m. pr.
 adeo] at eo P m. pr. 20 Babylonios] babilonios L, babbyllo-
 nios V. 22 Babylona Zumptius: babilona P m. pr., babylo-
 nam BF, babilonam L, babyllonam V. Mazaeus Aldus: ma-
 zeus A. 23 acie] atiae V.

liberis supplex occurrit urbem seque dedens. Gratus
 adventus eius regi fuit: quippe magni operis obsidio
 futura erat tam munitae urbis. Ad hoc vir inlustris 18
 et manu promptus famaue etiam proximo proelio
 5 celebris et ceteros ad deditionem suo incitaturus exem-
 plo videbatur. Igitur hunc quidem benigne cum liberis
 excipit: ceterum quadrato agmine, quod ipse ducebat, 19
 velut in aciem irent, ingredi suos iubet. Magna pars
 Babyloniorum constiterat in muris avida cognoscendi
 10 novum regem, plures obviam egressi sunt. Inter quos 20
 Bagophanes, arcis et regiae pecuniae custos, ne studio
 a Mazaeo vinceretur, totum iter floribus coronisque
 constraverat argenteis altaribus utroque latere dispo-
 sitis, quae non ture modo, sed omnibus odoribus
 15 cumulaverat. Dona eum sequebantur greges pecorum 21
 equorumque, leones quoque et pardales caveis praefere-
 bantur. Magi deinde suo more carmen canentes, post 22
 hos Chaldaei Babyloniorumque non vates modo, sed
 etiam artifices cum fidibus sui generis ibant: laudes
 20 hi regum canere soliti, Chaldaei siderum motus et
 statas vices temporum ostendere. Equites deinde 23
 Babylonii suo equorumque cultu ad luxuriam magis
 quam ad magnificentiam exacto ultimi ibant. Rex
 armatis stipatus oppidanorum turbam post ultimos

1 supplex] suplex V. 3 futura erat I: futura A.
 4 promptus] p̄ptus L, p̄precus V. famaue C: fameque P
 m. pr. 5 deditionem] ditionem P. suo Damsteius: sui A.
 7 quadrato] quadratu P m. pr., quadrat* L. 8 aciem irent
 Modius: acie migrans A [atae migrans V]. 9 Babyloniorum]
 babylloniorum V. avida] auideo V. 11 Bagophanes] bago-
 fanes BFLP. 12 Mazaeo Aldus: mazeo A. iter] inter V.
 13 constraverat] constauerat P. 14 ture] thure V. 15 cumu-
 laverat] cumululauerat P. pecorum om. V. 16 caveis] cauae
 his V. 18 Chaldaei] caldei B m. pr. FL. Babyloniorumque]
 babylloniorumque V. 19 fidibus] fidelibus V. sui] sui* P.
 20 Chaldaei] caldae V. 21 statas P m. pr.: statutas C, sed
 in margine additur uel statas. 22 Babylonii] babilonii F,
 babyllonii V, bibylonii L. 24 oppidanorum] opidanorum V.

pedites ire iussit: ipse cum curru urbem ac deinde regiam intravit. Postero die suppellectilem Darei et omnem pecuniam recognovit.

- 24 Ceterum ipsius urbis pulchritudo ac vetustas non 4
regis modo, sed etiam omnium oculos in semet haud 5
inmerito convertit. Samiramis eam condiderat, non,
ut plerique credidere, Belus, cuius regia ostenditur.
- 25 Murus instructus laterculo coctili bitumine interlito
spatium xxx et duorum pedum in latitudinem am-
plectitur: quadrigae inter se occurrentes sine periculo 10
26 commeare dicuntur. Altitudo muri l cubitorum eminet
spatio: turres denis pedibus quam murus altiores sunt.
Totius operis ambitus ccclxv stadia complectitur:
singulorum stadiorum structuram singulis diebus per-
fectam esse memoriae proditum est. Aedificia non 15
sunt admota muris, sed fere spatium iugeri unius ab-
27 sunt. Ac ne totam quidem urbem tectis occupaverunt
— per lxxx stadia habitabatur —, nec omnia conti-
nua sunt, credo, quia tutius visum est pluribus locis
spargi. Cetera serunt coluntque, ut, si externa vis 20
ingruat, obsessis alimenta ex ipsius urbis solo sub-
28 ministrentur. Euphrates interfluit magnaeque molis
crepidinibus coeretur. Sed omnium operum magni-
tudinem circumveniunt cavernae ingentem in altitudi-
nem pressae ad accipiendum impetum fluminis: quod 25
ubi adpositae crepidinis fastigium excessit, urbis tecta
corriperet, nisi essent specus lacusque, qui exciperent.
- 29 Coctili laterculo structi sunt, totum opus bitumine
adstringitur. Pons lapideus flumini inpositus iungit

2 supellectilem] suppellectilem FV. 6 Samiramis Vogel:
sameramis A. 7 regia] regi P m. pr. 8 instructus om. P
m. pr. interlito scripsi: interlitus A. 9 spatium] spacium P.
in latitudinem Freinsheimius: latitudinem A. 13 ccclxv Brisso-
nius: ccclxviii A. 15 Aedificia] aedeficia L. 19 visum
est I: uisum et A. 21 ingruat Lauer: ingrauat A [ingrauit
B m. pr.]. 22 interfluit] interfuit P m. pr. 23 coeretur]
cohercetur LV. 24 ingentem scripsi: ingentes A.

urbem. Hic quoque inter mirabilia Orientis opera numeratus est. Quippe Euphrates altum limum vehit, quo penitus ad fundamenta iacienda egesto vix suffulciendo operi firmum reperiunt solum: harenae autem 30 subinde cumulatae et saxis, quis pons sustinetur, adnexae morantur amnem, qui retentus acrius, quam si 5 libero cursu mearet, inliditur. Arcem quoque ambitu 31 xx stadia complexam habent. xxx pedes in terram turrium fundamenta demissa sunt, ad Lxxx summum 10 munimenti fastigium pervenit. Super arcem, vulgatum 32 Graecorum fabulis miraculum, pensiles horti sunt, summam murorum altitudinem aequantes multarumque arborum umbra et proceritate amoeni. Saxo pilae, 33 quae totum onus sustinent, instructae sunt, super pilas 15 lapide quadrato solum stratum est patiens terrae, quam altam iniciunt, et humoris, quo rigant terras: adeoque validas arbores sustinet moles, ut stipites earum VIII cubitorum spatium crassitudine aequent, in L pedum altitudinem emineant frugiferaeque sint, ut si terra 20 sua alerentur. Et, cum vetustas non opera solum 34 manu facta, sed etiam ipsam naturam paulatim exedendo perimat, haec moles, quae tot arborum radicibus premitur tantique nemoris pondere onerata est, invio-

1 mirabilia] miserabilia P m. pr. 3 penitus] poenitus P. iacienda egesto B m. sec. P m. sec.: iaciendo geste A. suffulciendo Bongarsius: sufficiendo A [suficiendo V]. 4 firmum I: firmo A. reperiunt] repperiunt P. 7 inliditur B m. sec. P m. sec.: inlitus A [B m. pr.?], in LV additur in margine illiditur. ambitu Vindelinius: ambitus A. 8 terram] terra P. 9 turrium Lauer: trium A. demissa] dimissa PV. 10 munimenti] munimentis P m. pr. 12 summam] summa FP. aequantes I: aequantis A. 13 amoeni I: amoenos A. 14 onus] honus PV. 15 patiens] paciens PV. 17 sustinet Bentleyus: sustinent A. 18 crassitudine P m. sec.: crassitudinem P m. pr., grassitudinem C. 19 frugiferaeque Halmius: frugiferae aequae C, frugifera aequae P m. pr. sint] sin L. 20 alerentur] alarentur B m. pr. FL. 21 naturam] nuturam P. 22 perimat C: peremat P m. pr. radicibus] racibu P m. pr. 23 onerata] honerata PV.

lata durat: quippe *xx pedes* lati parietes sustinent *xi* pedum intervallo distantes, ut procul visentibus silvae
 35 montibus suis inminere videantur. Syriae regem Baby-
 lone regnantem hoc opus esse molitum memoriae
 proditum est, amore coniugis victum, quae desiderio
 nemorum silvarumque in campestribus locis virum
 compulit amoenitatem naturae genere huius operis
 imitari.

36 Diutius in hac urbe quam usquam constitit rex, 6
 nec alio loco disciplinae militari magis nocuit. Nihil 10
 urbis eius corruptius moribus, nihil ad irritandas in-
 37 liciendasque inmodicas cupiditates instructius. Liberos
 coniugesque cum hospitibus *stupro* coire, modo pretium
 flagitii detur, parentes maritique patiuntur. Convivales
 ludi tota Perside regibus purpuratisque cordi sunt, 15
 Babylonii maxime in vinum et, quae ebrietatem se-
 38 quuntur, effusi sunt. Feminarum convivia ineuntium in
 principio modestus est habitus, dein summa quaeque
 amicula exuunt paulatimque pudorem profanant, ad
 ultimum — honos auribus habitus sit — ima corporum 20
 velamenta proiciunt. Nec meretricum hoc dedecus
 est, sed matronarum virginumque, apud quas comitas
 39 habetur vulgati corporis vilitas. Inter haec flagitia
 exercitus ille domitor Asiae per *xxxiiii* dies saginatus
 ad ea, quae sequebantur, discrimina haud dubie debilior 25
 futurus fuit, si hostem habuisset.

1 *xx pedes* Mueller: *xx A.* parietes] parietes P.
 2 distantes] distantes P m. pr. 3 Syriae] siriae FL. Baby-
 lone] babilone F, babyllone V. 5 coniugis] coniugis P.
 7 genere] gere V m. pr. huius operis] operis huius V.
 10 Nihil] nichil V. 12 instructius] intructius P m. pr.
 13 pretium] praecium PV. 14 patiuntur] paciuntur P.
 16 Babylonii] babilonii F, babyllonii V. ebrietatem] aebri-
 tatem P. 17 ineuntium] ineuncium P. 20 honos I: honus
 P m. pr., onus C. ima I: una A. 22 virginumque :Barthius:
 uirorumque A. apud] apud P. quas Barthius quos A.
 24 domitor] dominator P m. pr.

Ceterum, quo minus damnum sentiret, identidem
 incremento renovabatur. Namque Amyntas Andromeni 40
 ab Antipatro Macedonum peditum VI milia adduxit,
 D praeterea eiusdem generis equites, cum his DC 41
 5 Thracas adiunctis peditibus suae gentis III milibus D,
 et ex Peloponneso mercennarius miles ad III milia
 advenerat cum trecentis octoginta equitibus. Idem 42
 Amyntas adduxerat L principum Macedoniae liberos
 adultos ad custodiam corporis. Quippe inter epulas
 10 hi sunt regibus ministri idemque equos ineuntibus
 proelium admovent venantesque comitantur et vigilia-
 rum vices ante cubiculi fores servant: magnorumque
 praefectorum et ducum haec incrementa sunt et ru-
 dimenta.

15 Igitur rex arcis Babylone Agathone praesidere iusso 43
 cum septingentis Macedonum trecentisque mercede
 conductis praetores, qui regioni Babyloniae ac Ciliciae
 praeessent, Meneta et Apollodorum relinquit. II milia
 his militum cum mille talentis data: utrique praecep-
 20 tum, ut in supplementum milites legerent. Mazaeum 44
 transfugam satrapea Babylone donat, Bagophanem, qui
 arcem tradiderat, se sequi iussit, Armenia Mithreni,
 Sardium proditori, data est. Ex pecunia deinde Ba- 45

1 sentiret *Modius*: sentirent A. 2 Amyntas] amintas C.
 Andromeni I: andromoeni A. 4 DC I: DC A. 5 Thracas
Aldus: trachas A. gentis] gentes P m. pr. 6 Peloponneso
Zarotus: peloponneso A. 8 Amyntas] amintas C. principum]
 principium L m. pr. P m. pr. 10 regibus *Vogel*: regis A.
 15 arcis] *arca P, archi FV. Babylone] babilone F, babyllone V.
 Agathone I: agatone A. praesidere iusso I: praesides eius
 so P m. pr., praeside eius iusso V, praeside esse iusso BFL.
 18 praeessent] prae*essent P, nt in ras., c eras. Meneta
scripsi: manetam A. Apollodorum] apollodoro BFV, apollo-
 dora L. 19 his militum I: is militum A [similitum B].
 mille I: ∞ BF corr., ∞ P, om. F m. pr. LV. data F m. pr.
 P m. pr.: dat BLV. 20 Mazaeum *Aldus*: mazeum A. 21 sa-
 trapea *Vindelinus*: satrape A [satoape V]. Babylone] babi-
 lone L. 22 se om. P m. pr. Armenia P: armoenia C.
 Mithreni] mithrenis B m. pr. 23 Babylone *Vogel*: babyloniae A

bylone tradita Macedonum equitibus sesceni denarii tributū: peregrinus eques quingenos accepit, ducenos pedes *domesticus*, *mercennarius* duorum stipendium mensum.

- II His ita compositis in regionem, quae Sittacene vocatur, pervenit: fertilis terra copia rerum et omni 7
 2 commeatu abundans. Itaque diutius ibi substitit ac, ne desides otio demitterent animos, iudices dedit praemiaque proposuit de virtute militari certantibus nova: 8
 3 qui fortissimi iudicati essent, singulis militum milibus 10
 praefuturi erant — chiliarchas vocabant — tunc primum in hunc numerum copiis distributis: namque antea quingenariae cohortes fuerant nec fortitudini praemia 4
 cesserant. Ingens militum turba convenerat egregio interfutura certamini, testis eadem cuiusque factorum 15
 et de iudicibus latura sententiam: quippe verone an falso honos cuique haberetur, ignorari non poterat. 5
 Primus omnium virtutis causa donatus est Atarrhias senior, qui omissum apud Halicarnason a iunioribus proelium unus maxime accenderat, proximus ei Antigenes 20
 visus est, tertium locum Philotas Augaeus obtinuit, quartus Amyntae datus, post hos Antigonus et ab eo Lyncestes Amyntas fuit, septimum locum Theodotus, 6
 ultimum obtinuit Hellanicus. In disciplina quoque militari relicta a maioribus pleraque summa utilitate 25

2 ducenos *Cunzius*: duceni A [ducē P m. pr.]. 3 *domesticus*, *mercennarius* duorum *scripsi*: trium A. stipendium] spendium P. 5 Sittacene *Glareanus*: satrapene BLV, satrapaene FP. 7 substitit] subtitit L. 8 demitterent *Frobenius*: dimitterent A. 9 nova *scripsi*: nouem A. 11 chiliarchas] chiliarcas P. 13 fortitudini *Bentleius*: fortitudinis A. 14 cesserant *Acidalius*: gesserant A. 15 testis] testes P m. pr. 18 Atarrhias *scripsi*: adarrhias P, adarrihas B, adarrihas L, adarribias FV. 19 apud] apud P m. pr. 20 Antigenes *Modius*: antigenis A. 21 Augaeus *Modius*: augheus A. 23 Lyncestes] lincestes C. Amyntas] amintas FLV. Theodotus I: theodetus A [teodetus L]. 25 militari relicta *scripsi*: militaris rei A.

mutavit. Nam cum ante equites in suam quisque gentem discriberentur seorsus a ceteris, exempto nationum discrimine praefectis non utique suarum gentium, sed delectis attribuit. Tuba, cum castra movere vellet, 7
 5 signum dabat, cuius sonus plerumque tumultuantium fremitu exoriente haud satis exaudiebatur: ergo perticam, quae undique conspici posset, supra praetorium statuit, ex qua signum eminens pariter omnibus conspicuum observabatur ignis noctu, fumus interdiu.
 8 Iamque Susa ei adituro Abulites, regionis eius 8
 11 praefectus, sive Darei iussu, ut Alexandrum praeda retineret, sive sua sponte filium obviam misit, traditurum se urbem promittens. Benigne iuvenem excepit 9
 15 rex et eodem duce ad Choaspin annum pervenit, delictam, ut fama est, vehementem aquam. Hic Abulites cum donis regalis opulentiae occurrit. Dromades camelii inter dona erant velocitatis eximiae, XII elephanti a Dareo ex India acciti, iam non terror, ut speraverat, Macedonum, sed auxilium, opes victi ad victorem transferente fortuna. Ut vero urbem intravit, incredibilem 11
 20 ex thesauris summam pecuniae egressit, L milia talentum argenti non signati forma, sed rudi pondere. Multi reges tantas opes longa aetate cumulaverant 12
 25 liberi posterisque, ut arbitrabantur: quas una hora in externi regis manus intulit. Consedit deinde in regia 18
 sella multo excelsiore quam pro habitu corporis. Itaque, cum pedes imum gradum non contingerent, unus

2 exempto] ex*empto P. nationum] nutionum P m. pr.
 4 delectis] electis V. 8 eminens scripsi: eminebat A. 9 observabatur I: observatur A. 10 ei om. B m. pr. Abulites] abulit² P m. pr. 14 ad Choaspin Zumptius: adeo haspin A. delicatam Vindelinus: dedicata A. 15 vehementem Aldus: uehementem A. Abulites] abulit² P m. pr. 17 dona] dono V. velocitatis] uolocitatis P. eximiae] eximia P m. pr. 18 iam] am V. speraverat Modius: sperauerant A. 19 opes] *opes LP. 21 pecuniae] pecuniam F. L milia] L P. 24 posterisque] poterisque V. 26 habitu] abitu L, ibitu P m. pr.

- 14 ex regiis pueris mensam subdidit pedibus. Et cum
spadonem, qui Darei fuerat, ingemiscentem conspexis-
set rex, causam maestitiae requisivit. Ille indicat Da-
reum vesci in ea solitum, seque sacram eius mensam
ad ludibrium recidentem sine lacrimis conspicerere non 5
15 posse. Subiit ergo regem verecundia violandi hospi-
tales deos, iamque subduci iubebat, cum Philotas:
'Minime vero haec feceris, rex, sed omen quoque accipe,
mensam, ex qua libavit hostis epulas, tuis pedibus
esse subiectam'.
- 16 Rex Persidis finem aditurus Susa urbem Archelao 9
et praesidium III milium tradidit, Xenophilo arcis cura
mandata est mille Macedonum aetate gravibus prae-
17 sidere arcis custodiae iussis, thesaurorum Callicrati
tutela permissa, satrapea regionis Susianae restituta 15
Abulitae. Matrem quoque et liberos *Darei* in eadem
18 urbe deponit. Ac forte Macedonicas vestes multamque
purpuram dono ex Macedonia sibi missam cum iis,
quae confecerant, tradi Sisigambi iubet — omni nam-
que honore eam et filii quoque pietate prosequabatur 20
19 — admonerique [iussit], ut, si cordi *ei* quoque vestis
esset, conficere eam neptes suas adsuefaceret, donoque
se, *quae* docerent, dare. Ad hanc vocem lacrimae
obortae prodidere animum aspernantis id munus: quippe
non aliud magis in contumeliam Persarum feminae 25

2 ingemiscentem] ingemescentem P m. pr. 3 requisivit]
requisiit P m. pr. 5 recidentem I: reccidentem A. 8 sed omen]
sodomem P m. pr. 11 Susa *Modius*: susam A. 12 III mi-
lium *Lauer*: III milia A [III P]. 13 mille Macedonum *Modius*:
go macedonum P, macedonum C. 14 thesaurorum] tesau-
rum L. 15 restituta] restitute L m. pr., restitut* P. 16 Abulitae]
abu*li*te P liberos *Darei scripsi*: liberos A. 18 Macedo-
nia] macedonia^m P. iis *Vindelinus*: his A. 19 quae om. P.
confecerant] confecerat P m. pr. Sisigambi] sisigabi L, sisigam-
bim B, sisigabim F, sisigam P m. pr. 21 admonerique] ad-
mouerique P. iussit *delevi*. *ei addidit Madvigius*. 22 ad-
suefaceret] adsuafacere P m. pr. 23 quae docerent *Heusinger*:
doceret C, docere* P. 24 obortae] absortae P m. pr.

accipiunt quam admove re lanae manus. Nuntiant, 20
 qui dona tulerant, tristem esse Sisigambim, dignaque
 res et excusatione et solacio visa. Ipse ergo pervenit
 ad eam et: 'Mater', inquit, 'hanc vestem, qua indutus
 5 sum, sororum non donum solum, sed etiam opus vides:
 nostri decipere me mores. Cave, obsecro, in contu- 21
 meliam acceperis ignorationem meam. Quae tui moris
 esse cognovi, ut spero, abunde servata sunt. Scio 22
 apud vos filio in conspectu matris nefas esse consi-
 10 dere, nisi cum illa permisit: quotienscumque ad te
 veni, donec, ut considerem, adnueres, ipse steti. Pro-
 cumbens venerari me saepe voluisti: inhibui. Dulcissi-
 mae matri Olympiadi nomen debitum tibi reddo'.
 10 Mitigato animo eius rex quartis castris pervenit III
 15 ad Tigrim fluvium: Pasitigrim incolae vocant. Oritur
 in montibus Uxiorum et per L stadia silvestribus ripis
 praeceps inter saxa devolvitur. Accipiunt deinde eum 2
 campi, quos clementiore alveo praeterit, iam navium
 patiens. DC sunt stadia mollioris soli, per quod leni
 20 tractu aquarum Persico mari se insinuat. Amne supe- 3
 rato cum VIII milibus peditum et Agrianis sagitta-
 riisque *atque* Graecorum mercennariorum tribus milibus
 additis mille Thracum in regionem Uxiorum pervenit.
 Finitima Susis est et in primam Persidem excurrit

2 tristem] tristim P. 3 excusatione] excutione V. solacio]
 solatio BFPV. 4 inquit] inquit F. qua] in qua P m. pr. 6 dece-
 pere] decipere P m. pr. 7 acceperis] acciperis P. 11 adnueres]
 adnues P. ipse steti *scripsi*: restiti A. 12 inhibui] inbui F m. pr.
 PV. 13 matris Olympiadi *Giunta*: matris olimpiadis A. 15 Ti-
 grim I: tygrin F, tygim BL, tigrum P m. pr.? tigim V m. pr.
 Pasitigrim I: fasim tigin A. Oritur in] orituri P m. pr. 17 prae-
 cept] praeces P. devolvitur I: diuoluitur C, diuuluitur P m. pr.
 18 iam I: nam A. 19 patiens] paciens P m. pr. V, patens B.
 DC I: DC P, CD C. sunt] sun L m. pr. 20 Persico] persicco F.
 21 VIII milibus I: VIII B B m. pr. F, VIII B LPL. sagittariis-
 que *Loccenius*: satrianisque A. 22 *atque* Graecorum *scripsi*:
 Graecorum A. mercennariorum *Modius*: mercennario C [mercen-
 narios B], marcennario P m. pr. 23 mille Thracum *Modius*:
 ∞ trhacum P m. pr., thracum C. 24 finitima] finitima* P.

4 artum inter se et Susianos aditum relinquens. Medates
 erat regionis praefectus, haud sane temporum homo:
 5 quippe ultima pro fide experiri decreverat. Sed periti
 locorum Alexandrum docent occultum iter esse per
 calles et aversum ab urbe: si paucos misisset leviter 5
 6 armatos, super capita hostium evasuros. Cum consi-
 lium placuisset, idem itinerum fuerunt duces. M et
 D mercede conducti et Agriani fere M Tauroni prae-
 fecto dati ac post solis occasum iter ingredi iussi.
 7 Ipse tertia vigilia castris motis circa lucis ortum 10
 superat angustias caesaque materia cratibus et pluteis
 faciundis, ut, qui turres admoverent, extra teli iactum
 8 essent, urbem obsidere coepit. Praerupta erant omnia
 saxis et cotibus impedita. Multis ergo vulneribus de-
 pulsus, ut quibus non cum hoste solum, sed etiam cum 15
 9 loco dimicandum esset, subibant tamen, quia rex inter
 primos constiterat interrogans, tot urbium victores an
 erubescerent haerere in obsidione castelli exigui et
 ignobilis, simul admonens *Tauronem mox auxilium*
esse laturum. Inter haec eminus petebatur: quem te- 20
 studine obiecta milites — ut recederet, *perpellere*
 10 nequierant — tuebantur. Tandem Tauron super ar- 11
 cem urbis se cum suo agmine ostendit. Ad cuius
 conspectum et hostium animi labare et Macedones
 11 acrius proelium inire coeperunt. Anceps oppidanos 25
 malum urgebat, nec sisti vis hostium poterat. Pau-
 cis ad moriendum, pluribus ad fugam animus fuit,
 magna pars in arcem concessit. Inde xxx oratoribus
 missis ad deprecandum triste responsum a rege red-

1 artum] arcum P m. pr. Medates Vogel: madates A.
 2 haud] au P m. pr. 6 evasuros] euasurus P m. pr. 7 itine-
 rum] iterum V. 15 solum] selum V. 17 primos] rimos P
 m. pr. constiterat] constituerat P m. pr. 19 *Tauronem*
mox auxilium esse laturum addidi. 20 eminus] geminus V.
 21 recederet *scripsi*: decederet A. *perpellere Acidalius*: pel-
 lere A. 24 acrius] crius P m. pr. 26 urgebat P: urge-
 bat C. vis] uis F m. pr. P m. pr.

ditur, non esse veniae locum. Itaque suppliciorum 12
 quoque metu perculsi ad Sisigambim, Darei matrem,
 occulto itinere ignotoque hostibus mittunt, qui pete-
 rent, ut ipsa regem mitigaret, haud ignari, parentis
 5 eam loco diligere colique. Et Medates sororis eius
 filiam secum matrimonio iunxerat, Dareum propinqua
 cognatione contingens. Diu Sisigambis supplicum 13
 precibus repugnavit abnuens deprecationem pro illis
 [non] convenire fortunae, in qua esset, adiecitque
 10 metuere sese, ne victoris indulgentiam fatigaret, sae-
 piusque cogitare, captivam esse se quam reginam fuisse.
 Ad ultimum victa litteris Alexandrum ita deprecata 14
 est, ut ipsum excusaret, quod deprecaretur: petere se,
 ut illis quoque, si minus, sibi ignosceret: pro neces-
 15 sario ac propinquo suo, iam non hoste, sed supplice,
 tantum vitam precari. Moderationem clementiamque 15
 regis, quae tunc fuit, vel una haec res possit osten-
 dere: non Medati modo ignovit, sed omnes et deditos
 et captivos [et] libertate atque inmunitate donavit,
 20 urbem reliquit intactam, agros sine tributo colere
 permisit. A victore Dareo plura mater non inpe-
 trasset.

12 Uxiorum dein gentem subactam Susianorum satura- 16
 pae contribuit divisisque cum Parmenione copiis illum
 25 campestri itinere procedere iubet, ipse cum expedito
 agmine iugum montium cepit, quorum perpetuum dor-
 sum in Persidem excurrit. Omni hac regione vastata 17
 tertio die Persidem, quinto angustias, quas illi Susidas
 pylas vocant, intrat. Ariobarzanes has cum xxv mili-

5 loco] quoque P. 6 iunxerat] unxerat P m. pr. 9 non
 del. Freinsheimius. adiecitque I: adicitque A. 10 ne] nec C.
 15 hoste] hostes P m. pr. 17 res possit] responsit B m. pr.
 LV. ostendere] ostenderet P m. pr. 19 [et] libertate Lauer.
 20 agros] agro B m. pr. colere] colore V. 24 divisisque]
 diuisitque P m. pr. Parmenione] parmoenione C. 26 cepit I:
 coepit A. 29 pylas Aldus: pilas A. xxv milibus I:
 xxv B A.

bus peditum occupaverat, rupes undique praeruptas
 [et abscisas], in quarum cacuminibus extra teli iactum
 barbari stabant de industria quieti et paventibus simili-
 18 les, donec in artissimas fauces penetraret agmen. Quod
 ubi contemptu sui pergere vident, tum vero ingentis
 magnitudinis saxa per montium prona devolvunt, quae
 incussa saepius subiacentibus petris maiore vi incide-
 19 bant nec singulos modo, sed agmina proterebant. Fun-
 dis quoque excussi lapides et sagittae undique ingere-
 bantur. Nec id miserrimum fortibus viris erat, sed
 quod inulti, quod ferarum ritu veluti in fovea depre-
 20 hensi caederentur. Ira igitur in rabiem versa emi-
 nentia saxa complexi, ut ad hostem pervenirent, alius
 alium levantes conabantur ascendere: ea ipsa multo-
 rum simul manibus convolsa in eos, qui commoverant,
 21 recidebant. Nec stare ergo poterant nec niti, ne testu-
 dine quidem protegi, cum tantae molis onera propelle-
 rent barbari. Regem non dolor modo, sed etiam pu-
 dor temere in illas angustias coniecti exercitus angebat.
 22 Invictus ante eam diem fuerat nihil frustra ausus, in-
 pune Ciliciae fauces intraverat, mare quoque novum
 in Pamphyliam iter aperuerat: tunc haesitabat depre-
 23 hensa felicitas, nec aliud remedium erat quam reverti,
 qua venerat. Itaque signo receptui dato densatis ordi-
 nibus scutisque super capita consertis retro evadere
 ex angustiis iubet. xxx fuere stadia, quae remensi
 sunt.

IV Tum castris undique aperto loco positis non con- 13

1 rupes undique praeruptas [et abscisas] *scripsi*: rupes et
 undique praeruptas abscisas P, rupes abscisas undique prae-
 ruptas BL, abscisas rupes undique praeruptas F, rupes abscisas
 et undique praeruptas V. 6 per] pro V. 7 incussa *Lauer*:
 incusse CP *m. sec.*, sn P *m. pr.* incidebant *Frobenius*: in-
 cedeabant A. 13 complexi] completi V. 15 convolsa P:
 conuulsa C. 17 molis] moles P *m. pr.* onera] honera P.
 19 coniecti *Frobenius*: electi A. 22 Pamphyliam] pamphi-
 liam C. aperuerat I: aperuenerat A. 26 remensi] remansi
 P *m. pr.* 28 consultare] culsare V *m. pr.*

sultare modo, quid agendum esset, sed vates quoque
 adhibere coepit a superstitione animi. Sed quid tunc 2
 praedicere Aristander, cui tum plurimum credebat ex
 vatibus, poterat? Itaque damnatis intempestivis sacri-
 5 ficiis peritos locorum convocari iubet: per Mediam
 iter ostendebant tutum apertumque. Sed rex deserere 3
 milites insepultos erubescere ita tradito more, ut vix
 ullum militiae tam sollemne esset munus quam hu-
 mandi suos. Captivos ergo, quos nuper exceperat, vocari
 10 iubet. Inter quos erat quidam Graecae Persicaeque 4
 linguae peritus, qui frustra eum in Persidem montium
 dorso exercitum ducere adfirmat, silvestres esse calles
 vix singulis pervios, omnia contegi frondibus inplexos-
 que arborum ramos silvas committere. Namque Persis 5
 15 ab altero latere perpetuis montium iugis clauditur. Hoc
 dorsum, quod in longitudinem MDC, in latitudinem CLXX
 stadia procurrit, a Caucaso monte ad Rubrum mare
 pertinet, quaque defecit mons, aliud munimentum, fre-
 tum, obiectum est. Planities deinde sub radicibus mon- 6
 20 tium spatiosa procumbit, fertilis terra multisque vicis
 atque urbibus frequens. Araxes amnis per hos campos 7
 multorum aquas torrentium evolvit in Medum: Medus
 ad mare ad meridiem versus — minor amnis eo, quem
 accepit — evehitur, gignendaeque herbae non alius est 8
 25 aptior, quidquid adluit, floribus vestiens. Platani quo-
 que et populi contegunt ripas, ita ut procul visentibus
 continuata videantur montibus nemora riparum. Quippe

2 superstitione] supersticione P. tunc *Vindelinus*: tum A.
 3 cui tum] cumitum C. 5 convocari iubet] iubet conuo-
 cari F. Mediam] medium BFPV. 6 deserere] deferre P
m. pr. 7 ita I: itaque A. 8 sollemne] solemne P. hu-
 mandi] humandi* P. 15 Hoc dorsum *posuit ante* quod *Vogel*,
post procurrit A. 16 longitudinem] longitudine BV, longitu-
 dune F. MDC] MDCta BL, DC F, DCta milia V. latitudinem]
 altitudinem FPV. 18 munimentum] monimentum P *m. pr.*
 19 Planities I: planicies A. 22 aquas] *om.* B *m. pr.* Medum]
 medium F *m. pr.* 25 aptior] abcio P *m. pr.* Platani] plan-
 tani P *m. pr.*

obumbratus amnis presso in solum alveo delabitur, imminentque colles, ipsi quoque frondibus laeti, radices
 9 eorum humore subeunte. Regio non alia tota Asia salubrior habetur: temperat caelum hinc perpetuum iugum opacum et umbrosum, quod aestus levat, illinc 5 mare adiunctum, quod modico tepore terras fovet. His 14 captivus expositis interrogatus a rege, auditune an oculis conperta haberet, quae diceret, pastorem se fuisse et omnes eas calles percurrisse respondit: bis captum, 11 semel a Persis in Lycia, iterum ab ipso. Subit ani- 10 mum regis memoria oraculo editae sortis: quippe consulenti responsum erat, ducem in Persidem ferentis 12 viae Lycium civem fore. Igitur promissis, quanta et praesens necessitas exigebat et ipsius fortuna capiebat, oneratum armari iubet Macedonum more et, quod bene 15 verteret, monstrare iter quamvis arduum et praeceps: evasurum se esse cum paucis, nisi forte crederet, qua ipse pecoris causa isset, Alexandrum pro gloria et perpetua laude ire non posse. Etiam atque etiam docere 18 captivus, quam difficile iter esset, maxime armatis. 20 Tum rex: 'Praedem', inquit, 'me accipe neminem eorum, 14 qui secuntur, recusaturum ire, qua duces'. Cratero igitur ad custodiam castrorum relicto cum peditibus, quis adsueverat, et iis copiis, quas Meleager ducebat, et sagittariis equitibus M praecipit, ut castrorum specie 25 manente plures de industria ignes fieri imperet, quo magis barbari credant ipsum regem in castris esse. 15 Ceterum, si forte Ariobarzanes cognovisset per callium anfractus intrare se et ad occupandum iter suum partem copiarum temptasset opponere, Craterus eum inlato 30

1 alveo *Vindelinus*: amne A. delabitur *Bentleius*: dilabitur A. 6 tepore] tempore P, te*porē L, t'ē'porē V. 9 percurrisse] percurresse P m. pr. 10 Lycia] licia C. 11 regis memoria I: memoria regis A. consulenti I: resulenti A. 13 Lycium] licium C. 15 oneratum *Vindelinus*: honoratum A. 16 monstrare *Freinshemius*: monstraret A. 17 qua] quia F. 21 inquit] inquit LV. 22 secuntur] sequuntur B. 25 ∞ praecipit P: cō praecipit C. 29 intrare se *scripti*: intrare A.

terrore retineret ad propius periculum conversurum
 agmen: sin autem ipse hostem fefellisset et saltum occu- 16
 passet, cum trepidantium barbarorum tumultum exau-
 disset, persequens tum regem id ipsum iter, quo pridie
 5 pulsi fuerant, ne dubitaret ingredi: quippe vacuum fore
 15 hostibus in semet aversis. Ipse tertia vigilia silenti 17
 agmine ac ne tuba quidem dato signo pergit ad de-
 monstratum iter callium: tridui alimenta portare mi-
 litem iusserat leviter armatum. Sed praeter invias rupes ac 18
 10 praerupta saxa vestigium subinde fallentia nix cumulata
 vento ingredientis fatigabat: quippe velut in foveas
 delati hauriebantur et, cum a commilitonibus adleva-
 rentur, trahebant magis adiuvantes quam sequebantur.
 Nox quoque et ignota regio ac dux — incertum an 19
 15 satis fidus — multiplicabant metum: si custodes fe-
 fellisset, quasi feras bestias ipsos posse deprehendi. Ex
 unius captivi vel fide vel anima pendere et regis salu-
 tem et suam. Tandem venere in iugum. A dextra iter 20
 ad ipsum Ariobarzanen erat: hic Philotam et Coenon
 20 cum Amynta et Polyperconte expeditam habentes ma-
 num relinquit, monitos, ut, quia et eques pediti iret
 mixtus et quam pinguissimum esset solum et pabuli
 fertile, sensim procederent: duces erant itineris de
 captivis dati. Ipse cum armigeris et ala, quam agema 21
 25 appellabant, ardua semita, sed longius a stationibus
 hostium remota multa cum vexatione processit. Medius 22
 erat dies et fatigatis necessaria quies — quippe tan-
 tundem itineris supererat, quantum emensi erant, sed

1 propius] proprius V. conversurum] conuersum B, con-
 uersum P. 4 persequens tum *Ieepius*: persequendum A.
 id] it V. 7 demonstratum] demonstrantum LV. 11 velut]
 uelud P. 14 ac] ad P m. pr. 15 fefellisset *Sebisius*: fefel-
 lissent A. 17 anima P m. pr.: animo C. 18 iter] hiter V.
 19 Ariobarzanen] oriobarzanen P m. pr. 20 Amynta] aminta C.
 Polyperconte] poliperconte C. 21 quia et eques] quietus es P
 m. pr. iret *Ieepius*: erat A. 22 et quam] quam F m. pr.
 L m. pr. P m. pr. V. 25 appellabant] appellabat V. 28 emensi
 erant] emenserant F, emiserant P m. pr.

23 minus praecipitis atque ardui —: itaque reffectis cibo
 somnoque militibus secunda vigilia surgit. Et cetera
 quidem haud aegre praeterit, ceterum, qua se montium
 iugum paulatim ad planiora demittit, ingens vorago
 24 concursu cavata torrentium iter ruperat. Ad hoc ar- 5
 borum rami alius alio implicati et cohaerentes ut per-
 petuam obiecerant saepem. Desperatio igitur ingens,
 25 adeo ut vix lacrimis abstinere, incesserat. Praecipue
 obscuritas terrori erat: nam etiam si qua sidera inter-
 nitebant, continenti fronde tectae arbores conspiciere 10
 prohibebant. Ne aurium quidem usus supererat silvas
 quatiente vento, qui concurrentibus ramis maiorem
 26 quam pro flatu sonum edebat. Tandem expectata lux
 omnia, quae terribiliora nox fecerat, minuit: circumiri
 brevi spatio poterat eluvies, et sibi quisque dux itineris 15
 27 coeperat fieri. Evadunt ergo in editum verticem: ex 16
 quo hostium statione conspecta strenue armati a tergo
 se ostendunt nihil tale metuentibus. Quorum pauci,
 28 qui congredi ausi erant, caesi sunt. Itaque hinc mo-
 rientium gemitus, hinc ad suos recurrentium misera- 20
 bilis facies integros quoque, antequam discrimen ex-
 29 perirentur, in fugam avertit. Fremitu deinde in castra,
 quis Craterus praesidebat, inlato ad occupandas an-
 gustias, in quibus pridie haeserant, miles educitur.
 30 Simul et Philotas cum Polyperconte Amyntaque et 25
 Coeno diversum iter ingredi iussus alium terrorem in-
 tulit barbaris. Undique ergo Macedonum armis ful-
 gentibus ancipiti malo oppressi memorabile tamen
 proelium edunt. Ut opinor, ignaviam quoque necessi-
 32 tas acuit, et saepe desperatio spei causa est. Nudi 30

3 haud] and P m. pr. aegre] egre P. 10 conti-
 nenti] continendi P m. pr. fronde I: fronte A. 12 qua-
 tientie] quacientie PV. 13 edebat Vindelinius: edebant A.
 15 poterat] porterat P. 16 verticem] uirticem P m. pr.
 21 facies] faties L, facis V. 22 deinde] dende B m. pr.
 24 miles] milles P. 25 Polyperconte I: poliperconte C, poly-
 perchonte P. Amyntaque] amintaque C. 30 acuit] accuit V.
 [desperatio] diesperatio P m pr.

conplectebantur armatos et ingenti corporum mole
 secum ad terram detrahentes ipsorum telis plerosque
 fodiebant. Ariobarzanes tamen XL ferme equitibus et 33
 v milibus peditum stipatus per mediam aciem Mace-
 donum cum multo suorum atque hostium sanguine
 erupit, Persepolim urbem, caput regionis, occupare festi-
 nans. Sed a custodibus urbis exclusus consecutis 34
 strenue hostibus cum omnibus fugae comitibus renovato
 proelio cecidit. Craterus quoque raptim agmine acto
 10 supervenit.

17 Rex eodem loco, quo hostium copias fuderat, castra V
 communit. Quamquam enim undique fugati hostes
 victoriam concesserant, tamen praealtae praecipitesque
 fossae pluribus locis obiectae abruperant iter, sensimque
 15 et caute progrediendum erat iam non hostium, sed
 locorum fraude suspecta. Procedenti ei litterae red- 2
 duntur a Tiridate, custode pecuniae regiae, indicantes
 eos, qui in urbe essent, audito eius adventu diripere
 velle thesauros: properaret occupare thesauros dimis-
 20 sos: expeditum iter esse, quamquam Araxes amnis
 interfluat. Nullam virtutem regis iustius quam celeri- 3
 tatem laudaverim: relictis pedestribus copiis tota nocte
vectus cum equitibus itineris tanto spatio fatigatis ad
 Araxen prima luce pervenit. Vici erant in propinquo: 4
 25 quibus dirutis pontem ex materia eorum subditis saxis
 strenue induxit.

Iamque haud procul urbe erant, cum miserabile 5
 agmen inter pauca fortunae exempla memorandum regi
 occurrit. Captivi erant Graeci ad IIII milia fere, quos
 30 Persae vario suppliciorum modo adfecerant. Alios pe 6

4 v milibus I: v̄ B A. peditum om. P m. pr. 5 atque]
 adque PV, itaque F. 6 caput] capud P. 7 consecutis]
 consecutus P. 11 fuderat] fuderet P m. pr. 15 progredi-
 undum] praegrediundum P. 17 Tiridate] tyridate BFV.
 indicantes] indecantes P m. pr. 21 iustius *Ieepius*: istius A.
 22 nocte *vectus* Vogel: nocte A. 27 urbe *Lauer*: urbem A.
 miserabile] miserabili P m. pr.

dibus, quosdam manibus auribusque amputatis inu-
 stisque barbararum litterarum notis in longum sui
 ludibrium reservaverant et, cum se quoque alienae
 dicionis esse cernerent, volentes regi occurrere non
 7 prohibuerant. Invisitata simulacra, non homines vide- 5
 bantur, nec quicquam in illis praeter vocem poterat
 agnosci. Plures igitur lacrimas commovere, quam pro-
 fuderant ipsi: quippe in tam multiplici variaque for-
 tuna singulorum intuentibus similes quidem, sed tamen
 dispaes poenas, quis maxime miserabilis esset, liquere 10
 8 non poterat. Ut vero Iovem illi tandem, Graeciae
 ultorem, aperuisse oculos conclamavere, omnes pari
 supplicio adfecti sibi videbantur. Rex abstersis, quas
 profuderat, lacrimis bonum habere animum iubet, vi-
 suros urbes suas coniugesque, et castra ibi duo ab urbe 15
 9 stadia communit. Graeci excesserant vallo deliberaturi, 18
 quid potissimum a rege peterent: cumque aliis sedem
 in Asia rogare, aliis reverti domos placeret, Euctemon
 10 Cymaeus ita locutus ad eos fertur: 'Ii, qui modo etiam
 ad opem petendam ex tenebris et carcere procedere 20
 erubuimus, ut nunc est, supplicia nostra — quorum
 nos pudeat magis an paeniteat, incertum est — osten-
 11 tare Graeciae velut laetum spectaculum cupimus. Atqui
 optime miseras ferunt, qui abscondunt, nec ulla tam
 familiaris est infelicibus patria quam solitudo et status 25
 prioris oblivio. Nam qui multum in suorum miseri-
 cordia ponunt, ignorant, quam celeriter lacrimae inare-
 12 scant. Nemo fideliter diligit, quem fastidit: nam et
 calamitas querula est et superba felicitas. Ita suam
 quisque fortunam in consilio habet, cum de aliena 30

1 inustisque] inustis V. 2 longum] longuum P. 4 di-
 cionis] ditionis P, dictionis B *m. pr.* F *m. pr.* 5 prohibuerant]
 prohiberant P *m. pr.* 11 Graeciae] gretiae L. 12 aperuisse]
 apperuisse P, apparuisse F *m. pr.* conclamavere] clamaure V.
 omnes] omnis P *m. pr.* 15 ibi *scripsi*: in A. 19 Cymaeus
Aldus: cymeus A. 23 Atqui] adqui LP. 24 optime] ob-
 time V. 28 quem] quam P.

deliberat. Nisi mutuo miseri essemus, olim alius alii
 potuissimus esse fastidio: quid mirum et fortunatos
 semper parem quaerere? Obsecro vos, olim vita de- 13
 functi quaeramus locum, in quo haec semesa obruamus.
 5 Grati prorsus coniugibus, quas iuvenes duximus, rever-
 temur! Liberi in flore et aetatis et rerum agnoscent
 patres ergastuli detrimenta! Et quota pars nostri tot 14
 obire terras potest? Procul Europa in ultima Orientis
 relegati, senes debiles, maiore membrorum parte mul-
 10 cati tolerabimus scilicet, quae armatos et victores fati-
 garunt! Coniuges deinde, quas captis fors et necessitas 15
 unicum solacium adplicuit, parvosque liberos trahimus
 nobiscum an relinquimus? Cum his venientes nemo 16
 agnoscere volet: relinquemus ergo extemplo praesentia
 15 pignora, cum incertum sit, an visuri simus illa, quae
 19 petimus? Inter hos latendum est, qui nos miseros
 nosse coeperunt.' Haec Euctemon. Contra Theaetetus 17
 Atheniensis orsus est dicere: Neminem pium habitu
 corporis suos aestimaturum, utique saevitia hostis, non
 20 natura calamitosos. Dignum esse omni malo, qui eru-
 besceret fortuito: tristem enim de mortalitate ferre
 sententiam et desperare misericordiam, quia ipse alteri
 denegaturus sit. Deos, quod ipsi numquam optare 18
 ausi forent, offerre: patriam, coniuges, liberos et, quid-
 25 quid homines vel vita aestimant vel morte redimunt.
 Quin illi ex hoc carcere erumperent? alium domi esse 19
 caeli haustum, alium lucis aspectum. Mores, sacra,

2 et *Bentleius*: est A. 4 semesa] semensa P m. pr.
 5 prorsus] prorsus P. 7 patres *Acidalius*: fratres A. nostri]
 nostra F m. pr. 8 Europa] eurapa B m. pr. 9 relegati]
 religati F m. pr. P. membrorum] menbrorum PV. mulcati
Halmius: multati A. 10 armatos] armato B m. pr. 12 sola-
 cium] solatium FV. 14 extemplo] om. P m. pr., templo V.
 praesentia *Acidalius*: praesentium A. 20 erubesceret *Lauer*:
 erubescere A. 21 fortuito] fortuite B. 23 optare] obtare V.
 24 offerre] in P of litterae in ras. sunt. 25 vita] uitam V.
 27 haustum] austum P m. pr. mores] morum V.

- linguae commercium etiam a barbaris expeti, quae in-
 genita ipsi omissuri sint sua sponte, non ob aliud tam
 20 calamitosi, quam quod illis carere coacti essent. Se
 certe rediturum ad penates et in patriam tantoque
 beneficio regis usurum: si quos contubernii liberorum- 5
 que, quos servitus coëgisset agnoscere, amor detineret,
 21 relinquerent, quibus nihil patria carius esset. Pauci
 huius sententiae fuere, ceteros consuetudo natura potior
 vicit. Consenserunt petendum esse a rege, ut aliquam
 22 ipsis attribueret sedem. c ad hoc electi sunt. Quos 10
 Alexander ratus, quod ipse praestare cogitabat, peti-
 turos: 'Iumenta', inquit, 'adsignari, quae vos veherent,
 et singulis vestrum milia denarium dari iussi. Cum
 redieritis in Graeciam, praestabo, ne qui statum suum,
 si haec calamitas absit, vestro credat esse meliorem.' 15
 23 Illi obortis lacrimis terram intuebantur nec aut erigere
 vultus aut loqui audebant: tandem rege tristitiae cau-
 sam exigente Euctemon similia iis, quae in consilio
 24 dixerat, respondit. Atque ille non fortunae solum
 eorum, sed etiam paenitentiae miseritus terna milia de- 20
 narium singulis dari iussit: denae vestes adiectae sunt
 et armenta cum pecoribus ac frumento data, ut coli
 serique attributus iis ager posset.
- VI Postero die convocatos duces copiarum docet nullam 20
 infestiorum urbem Graecis esse quam regiam veterum 25

1 commercium] commertium FL. ingenua *Freinsheimius*:
 ingentia A. 2 omissuri] obmissuri C. sint *Probenius*:
 sunt A. 3 coacti] quoacti L. 4 penates] poenates P.
 7 relinquerent I: relinqueret A. esset *Zumptius*: est A.
 8 potior] pocior P, pacior V. 10 attribueret] adtriburet
 P m. pr. c] c FL m. pr. V. electi *Vindelinius*: adlecti A.
 11 ratus] raptus V. cogitabat] cagitabat P. 12 in-
 quit] inquit V. adsignari] adsignare V. 13 dari
 iussi] darius si F m. pr. L m. pr. V m. pr., dariusis m. pr.
 16 obortis] obhortis FPV. aut] haud P m. pr. 17 aut]
 haud P m. pr. 18 Euctemon] euctenon F. 19 Atque] ad-
 que LP. 20 miseritus *scripsi*: miseretur A. 21 iussit]
 ussit P m. pr.

Persidis regum: hinc illa immensa agmina infusa, hinc Dareum prius, dein Xerxem Europae inpium intulisse bellum: excidio illius parentandum esse maioribus. Iamque barbari deserto oppido, qua quemque metus 2 agebat, diffugerant, cum rex phalangem nihil cunctatus inducit. Multas urbes refertas opulentia regia partim expugnaverant, partim in fidem acceperant, sed urbis huius divitiae vicere praeterita. In hanc totius Per- 3 sidis opes congesserant barbari: aurum argentumque 10 cumulatam erat, vestis ingens modus, supellex non ad usum, sed ad ostentationem luxus comparata. Itaque 4 inter ipsos victores ferro dimicabatur: pro hoste erat, qui pretiosorem occupaverat praedam. Et cum omnia, quae reperiebant, capere non possent, iam res non 15 occupabantur, sed aestimabantur. Lacerabant regias 5 vestes ad se quisque partem trahentes, dolabris pretiosae artis vasa caedebant, nihil neque intactum erat neque integrum ferebatur, abrupta simulacrorum membra, ut quisque avellerat, trahebat. Neque avaritia solum, sed 6 20 etiam crudelitas in capta urbe grassata est: auro argentoque onusti vilia captivorum corpora trucidabant, passimque obvii caedebantur, quos antea pretium sui miserabilis fecerat. Multi ergo hostium manus volun- 7 taria morte occupaverunt pretiosissima vestium induti 25 e muris semetipsos cum coniugibus ac liberis in praecipites iacentes. Quidam ignes, quod paulo post facturus

1 agmina] acmina V. 2 Xerxem I: xersem A. Europae] europoe P. 8 Persidis] persides P m. pr. 9 congesserant] connesserant FPV. 10 supellex I: suppellex C, supplex P m. pr. 11 ostentationem] sustentionem P m. pr. 14 reperiebant Novák: recipiebant A. 15 sed aestimabantur om. P m. pr., add. corr. intra versus. 16 quisque Vindelinius: quemque A. trahentes] traentes L. pretiosae] protiosae B, p̄ciosae V. 18 abrupta] adnupta P m. pr. membra] menbra LPV. 19 avellerat] aduellerat C [atuellerat F]. trahebat] traebat L. avaritia] auaricia V. 22 caedebantur] coedebantur P. antea P: ante C. pretium] p̄cium PV. 24 induti] induci P m. pr. 26 post] po+st P.

- hostis videbatur, subiecerant aedibus, ut cum suis vivi
 8 cremarentur. Tandem suos rex corporibus et cultu
 feminarum abstinere iussit. Ingens captivae pecuniae
 9 modus traditur, prope ut fidem excedat. Ceterum aut
 de aliis quoque dubitabimus aut credemus in huius 5
 urbis gaza fuisse c et xx milia talentum. Ad quae
 vehenda — namque ad usus belli secum portare de-
 creverat — iumenta et camelos et a Susis et a Baby-
 10 lone contrahi iussit. Accessere ad hanc pecuniae sum-
 mam captis Parsagadis sex milia talentum. Cyrus 10
 Parsagada urbem condiderat, quam Alexandro prae-
 fectus eius Gobares tradidit.
- 11 Rex arcem Persepolis tribus milibus Macedonum 21
 praesidio relictis Nicarchiden tueri iubet. Tiridati
 quoque, qui gazam tradiderat, servatus est honos, quem 15
 apud Dareum habuerat. Magnaque exercitus parte et
 impedimentis ibi relictis Parmeniona Craterumque prae-
 12 fecit. Ipse cum mille equitibus peditumque expedita
 manu interiorum Persidis regionem sub ipsum Vergi-
 liarum sidus petiit multisque imbribus et prope in- 20
 tolerabili tempestate vexatus procedere tamen, quo
 13 intenderat, perseveravit. Ventum erat ad iter perpetuis
 obsitum nivibus, quas frigoris vis gelu adstrinxerat,
 locorumque squalor et solitudines inviae fatigatum
 militem terrebant humanarum rerum terminos se vi- 25
 dere credentem. Omnia vasta atque sine ullo hu-

1 subiecerant] subiecerat V. 2 suos *Acidalius*: suis A.
 4 aut de] aude P. 5 dubitabimus aut credemus *Acidalius*:
 dubitauimus aut credimus A. 6 c et xx milia talentum *Acidalius*:
 dubitauimus aut credimus A. Ad quae] atque B m. pr. FP m. pr.
 10 Parsagadis] persagadis C. 11 Parsagada *scripsi*: parsaga-
 dam A [persagadam V]. 12 Gobares *Frobenius*: globaris A.
 14 Nicarchiden *Zumptius*: nicarthiden P, nichartiden C. Tiri-
 dati L: tyridati BFPV. 15 honos] honus P m. pr., onos L.
 16 Dareum I: darium A. 17 Parmeniona I: permeniona A.
 Craterumque] cratarumque P. 19 Vergiliarum] uigiliarum P
 m. pr. 26 vasta atque *Lauer*: uasta quae A.

mani cultus vestigio attoniti intuebantur et, antequam
lux quoque et caelum ipsos deficerent, reverti iuebant.
Rex castigare territos supersedit, ceterum ipse equo 14
desiluit pedesque per nives et concretam glaciem in-
gredi coepit. Erubuerunt non sequi primum amici,
deinde copiarum duces, ad ultimum milites. Primus-
que rex dolabra glaciem perfringens iter sibi fecit:
exemplum regis ceteri imitati sunt. Tandem propemo- 15
dum invias silvas emensi humani cultus rara vestigia
et passim errantes pecorum greges repperere: et in- 10
colae, qui sparsis tuguriis habitabant, cum se callibus
inviis saeptos esse credidissent, ut conspexere hostium
agmen, interfectis, qui comitari fugientes non poterant,
devios montes et nivibus obsitos petiverunt. Inde per 16
colloquia captivorum paulatim feritate mitigata tradi-
dere se regi. Nec in deditos gravius consultum.

Vastatis inde agris Persidis vicisque conpluribus redac- 17
tis in potestatem ventum est in Mardorum gentem belli-
cosam et multum a ceteris Persis cultu vitae abhorren-
tem. Specus in montibus fodiunt, in quos seque ac
coniuges et liberos condunt, pecorum aut ferarum carne
vescuntur. Ne feminis quidem pro naturae habitu 18
molliora ingenia sunt: comae prominent hirtae, vestis
super genua est, funda vinciunt frontem: hoc et orna-
mentum capitis et telum est. Sed hanc quoque gen- 19
tem idem fortunae impetus domuit. Itaque tricesimo
die, postquam a Persepoli profectus erat, eodem redit.
Dona deinde amicis ceterisque pro cuiusque merito 20
dedit. Propemodum omnia, quae in ea urbe ceperat,
distributa. 30

22 Ceterum ingentia animi bona, illam indolem, qua VII
omnes reges antecessit, illam in subeundis periculis

2 iuebant] iugebant V. 4 glaciem] glatiem L. 14 nivibus] nubibus PV. 17 Vastatis] uastitatis P m. pr. 22 naturae] nuturae P m. pr. 23 hirtae I: hyrtae A. 27 Persepoli I: persipoli A. 29 ceperat I: coeperat A.

- constantiam, in rebus moliendis efficiendisque velocitatem, in deditis fidem, in captivos clementiam, in voluptatibus permissis quoque et usitatis temperantiam
 2 haud tolerabili vini cupiditate foedavit. Hoste et aemulo regni reparante cummaxime bellum, nuper 5 subactis, quos vicerat, novumque imperium aspernantibus de die inibat convivia, quibus feminae intererant, non quidem quas violari nefas esset, quippe pelices licentius, quam decebat, cum armato vivere adsuetae.
 3 Ex his una, Thais, et ipsa temulenta maximam apud 10 omnes Graecos initurum gratiam adfirmat, si regiam Persarum iussisset incendi: expectare hoc eos, quorum 4 urbes barbari delessent. Ebrio scorto de tanta re ferente sententiam unus alter, et ipsi mero onerati, adsentiuntur. Rex quoque avidior vini quam patientior: 'Quin 15 igitur ulciscimur Graeciam et urbi faces subdimus?'
 5 Omnes incaluerant mero: itaque surgunt temulenti ad incendendam urbem, cui armati pepercerant. Primus rex ignem regiae iniecit, tum convivae et ministri pelicesque. Multa cedro aedificata erat regia, quae celeriter 20 6 igne concepto late fudit incendium. Quod ubi exercitus, qui haud procul urbe tendebat, conspexit, fortuitum ratus ad opem ferendam concurrit. Sed ut ad vestibulum regiae ventum est, vident regem ipsum adhuc aggerentem faces. Omissa igitur, quam porta- 25 verant, aqua ipsi aridam materiem in incendium iacere coeperunt.
 8 Hunc exitum habuit regia totius Orientis, unde 23 tot gentes antea iura petebant, patria tot regum, unicuius quondam Graeciae terror, molita mille navium 30

4 foedavit] fedavit C. 9 licentius] lincentius V. 14 onerati] honerati P. 15 vini *Cornelissen*: fuit A. 16 Graeciam] gretiam LP. 19 regiae iniecit, tum convivae et ministri *om.* V. 20 aedificata] oedificata P. erat] era** P. regia] regiam B *m. pr.* FV. 21 exercitus] exercitus P. 23 ferendam] fendam P *m. pr.* 25 aggerentem] aggerantem C. 26 ipsi *Bentleius*: igni A. 28. habuit] abuit L. totius] tocus V. 30 Graeciae] gretiae L. mille I: ∞ BFL, ∞ P, *om.* V.

classem et exercitus, quibus Europa inundata est, con-
 tabulato mari molibus perfossisque montibus, in quorum
 specus fretum inmissum est. Ac ne tam longa quidem 9
 aetate, quae excidium eius secuta est, resurrexit. Alias
 5 urbes vastavere Macedonum reges, quas nunc habent
 Parthi: huius vestigium non inveniretur, nisi Araxes
 amnis ostenderet. Haud procul moenibus fluxerat: inde
 urbem fuisse xx stadiis distantem credunt magis quam
 sciunt accolae. Pudebat Macedones tam praeclaram 10
 10 urbem a comissabundo rege deletam esse: itaque res
 in serium versa est, et imperaverunt sibi, ut crederent
 illo potissimum modo fuisse delendam. Ipsum, ut 11
 primum gravato ebrietate mentem quies reddidit, paeni-
 tuisse constat et dixisse, maiores poenas Graecis Persas
 15 duros fuisse, si ipsum in solio regiaque Xerxis con-
 spicere coacti essent. Postero die Lycio, itineris, quo 12
 Persidem intraverat, duci, xxx talenta dono dedit.

Hinc in regionem Mediae transiit: ubi supplemen-
 tum novorum e Cilicia militum occurrit. Peditum
 20 erant v milia, equites m: utrisque Platon Atheniensis
 praeerat. His copiis auctus Dareum persequi statuit.
 24 Ille iam Ecbatana pervenerat. Caput Mediae urbs VIII
 haec: nunc tenent Parthi, eaque aestiva agentibus sedes
 est. Adire deinde Bactra decreverat, sed veritus, ne
 25 celeritate Alexandri occuparetur, consilium iterque mu-
 tavit. Aberat ab eo Alexander stadia MD, sed iam 2
 nullum intervallum adversus velocitatem eius satis
 longum videbatur: itaque proelio magis quam fugae

5 vastavere *Eberhardus*: habuere A [abuere L]. reges] verba
 quae secuntur usque ad 5, 8, 1 decreuerat om. V nullo spatio in
 versu vacuo relicto. 7 amnis] annis P. 9 accolae] acolae P.
 10 comissabundo *Zumptius*: comesabundo CP corr., comisabundo
 P m. pr. 18 gravato *Ieepius*: grauata A. 14 Graecis]
 graetis L. 15 Xerxis I: xersis C, exersis P. 21 praeerat]
 praeerant P m. pr. 22 Ecbatana] et batana F. pervenerat]
 peruenerant P m. pr. 23 Parthi] parti L. 24 Bactra]
 bacthra P. 27 adversus] aduersis V.

3 se praeparabat. XXX milia peditum sequebantur, in
 quibus Graecorum erant III milia fide vetere erga re-
 4 gem ad ultimum invicta. Funditorum quoque et sa-
 gittariorum manus III milia expleverat: praeter hos
 III milia et CCC equites erant, maxime Bactrianorum. 5
 5 Bessus praeerat, Bactrianae regionis praefectus. Cum
 hoc agmine paulum declinavit via militari iussis prae-
 6 cedere lixis impedimentorumque custodibus. Consilio
 deinde advocato: 'Si cum ignavis', inquit, 'et pluris
 qualemcumque vitam *quam* honestam mortem aesti- 10
 mantibus fortuna *me* iunxisset, tacerem potius quam
 7 frustra verba consumerem. Sed maiore, quam vellem,
 documento et virtutem vestram et fidem expertus magis
 etiam coniti debeo, ut dignus talibus amicis sim, quam
 8 dubitare, an vestri similes adhuc sitis. Ex tot milibus, 15
 quae sub imperio fuerunt meo, bis me victum, bis
 9 fugientem persecuti estis. Fides vestra et constantia,
 ut regem me esse credam, facit. Proditores et trans-
 fugae in urbibus meis regnant, non, hercule, quia tanto
 honore digni habentur, sed ut praemiis eorum vestri 20
 sollicitentur animi. Meam fortunam tamen quam vic-
 toris maluistis sequi, dignissimi, quibus, si ego non
 10 possim, dii pro me gratiam referant. Et, mehercule,
 referent. Nulla erit tam surda posteritas, nulla tam
 ingrata fama, quae non in caelum vos debitis laudibus 25
 ferat. Itaque etiam si consilium fugae, a qua multum 25
 abhorret animus, agitassem, vestra tamen virtute fre-
 11 tus obviam issem hosti. Quo usque enim in regno
 exulabo et per fines imperii mei fugiam externum et

1 xxx milia] xxx FLV. 2 fide vetere *scripsi*: fideliter A.
 5 Bactrianorum *Frobenius*: parthienorum A [partiorum L m. pr.].
 8 lixis] bisis V. impedimentorumque] impedimentorum P.
 9 inquit] inquit L. pluris I: plurimis P, pluribus C. 10 *quam*
add. Kinchius. 11 *me* iunxisset *Vogel*: iunxisset A. potius]
 pocius V. 13 documento] documento L. 15 similes] si-
 milis P m. pr. 23 mehercule C: mehercules P m. pr. 24 refe-
 rent I: referunt CP m. pr. surda posteritas, nulla tam om. V.
 28 hosti] hostim V.

advenam regem, cum liceat experto belli fortunam aut
 reparare, quae amisi, aut honesta morte defungi? Nisi 12
 forte satius est expectare victoris arbitrium et Mazaei
 et Mithrenis exemplo precarium accipere regnum natio-
 nis unius, ut iam malit ille gloriae suae quam irae
 obsequi. Nec di siverint, ut hoc decus mei capitis aut 13
 demere mihi quisquam *audeat* aut condonare, nec im-
 perium vivus amittam, idemque erit regni mei, qui
 spiritus finis. *Vobis* si hic animus, si haec lex, nulli 14
 non parta libertas est. Nemo e vobis fastidium Mace-
 donum, nemo vultum superbum ferre cogetur: sua
 cuique dextera aut ultionem tot malorum pariet aut
 finem. Equidem, quam versabilis fortuna sit, documen- 15
 tum ipse sum nec inmerito mitiores vices eius expecto.
 Sed si iusta ac pia bella di aversantur, fortibus tamen
 viris licebit honeste mori. Per ego vos decora maiorum, 16
 qui totius Orientis regna cum memorabili laude te-
 nuerunt, per illos viros, quibus stipendium Macedonia
 quondam tulit, per tot navium classes in Graeciam
 missas, per tot tropaea regum oro et obtestor, ut no- 17
 bilitate vestra gentisque dignos spiritus capiat, ut
 eadem constantia animorum, qua praeterita tolerastis,
 experiamini, quidquid deinde fors tulerit: me certe in
 perpetuum aut victoria egregia nobilitabit aut ruina.’
 Haec dicente Dareo praesentis periculi species om- IX
 nium simul corda animosque horrore perstrinxerat, nec

2 reparare] repararem P m. pr. Nisi forte] ni forte C.
 3 victoris] uictores P m. pr. Mazaei Aldus: mazei A.
 4 Mithrenis Frobenius: mathrenis C [matherenis F], methrenis
 P m. pr., maethrenis P corr. nationis] nacionis L m. pr. V.
 5 ut] u* P. 6 obsequi] absequi FLV. di] dis P m. pr.
 7 audeat aut scripsi: aut A. nec Meiser: hoc A. 9 Vobis si
 scripsi: si A. 12 ultionem] ulcionem V. 14 mitiores] nicio-
 nes V. expecto] expectat V. 15 iusta] iuxta V. bella di]
 belari V m. pr. 16 licebit] licebat V. 17 cum memorabili P:
 commemorabili C. 19 classes] calses V. Graeciam] graetiam P,
 grecia F, grecam V. 20 tropaea] trophea F. oro et] horo
 ex V. 22 qua] quam FV. 24 nobilitabit] nobilitavit PV.
 ruina scripsi: pugna A.

- aut consilium suppetebat aut vox, cum Artabazus, vetustissimus amicorum, quem hospitem fuisse Philippi supra diximus: 'Nos vero', inquit, 'pretiosissimam vestem induti armisque, quanto maximo cultu possumus, adornati regem in aciem sequemur, ea quidem mente, ut victoriam speremus, mortem non recusemus.'
- 2 Adsensu excepere ceteri hanc vocem, sed Nabarzanes, qui in eodem consilio erat, cum Besso inauditi antea facinoris societate inita regem suum per milites, quibus ambo praeerant, comprehendere et vincere decreverant, ea mente, ut, si Alexander ipsos insecutus foret, tradito rege vivo inirent gratiam victoris, magni profecto cepisse Dareum aestimaturi, sin autem eum effugere potuissent, interfecto Dareo regnum ipsi occuparent bellumque renovarent. Hoc parricidium cum diu volutassent, Nabarzanes aditum nefariae spei praeeparans: 'Scio me', inquit, 'sententiam esse dicturum prima specie haudquaquam auribus tuis gratam: sed medici quoque graviores morbos asperis remediis curant, et gubernator, ubi naufragium timet, iactura, quidquid servari potest, redimit. Ego tamen, non ut damnum quidem facias, suadeo, sed ut te ac regnum tuum salubri ratione conserves. Dis adversis bellum inimus, et pertinax fortuna Persas urgere non desinit: novis initiis et omnibus opus est. Auspiciu[m] et im-

1 Artabazus] arthabazus BLV, archabazus P. 2 Philippi] philippi L, filippi V. 3 supra *Acidalius*: saepe A. inquit] inquit LP m. pr. V. pretiosissimam] p̄ciosissimam LV, 5 adornati] adhornati V. 6 mortem F: hostem BLPV; in BLV corr. add. in *marginē* mortem, in F hostem. 7 excepere] excipere P. Nabarzanes] nebarzanes B m. pr., nabazanes P. 10 comprehendere] conpreendere L. vincere] uincere B m. pr. P m. pr. V. 11 ipsos] ipso P m. pr. 13 magni C: magno P m. pr. F corr. cepisse] coepisse B m. pr. aestimaturi *Frobenius*: aestimari A. 16 Nabarzanes] nabarzenes F. aditum] additum V. 17 inquit] inquit L. 18 haudquaquam] autquaquam V, hauquaquam P m. pr. gratam] gratiam V. 19 graviores] grauioras L, grauioras V. 22 facias] facies P m. pr. 24 inimus I: inimur A. 25 initiis] iniciis PV. omni-

perium interim alii trade, qui tam diu rex appelletur, donec Asia decedat hostis, victor deinde regnum tibi reddat. Hoc autem brevi futurum ratio promittit: Bactra intacta sunt, Indi et Sacae in tua potestate, tot
 5 populi, tot exercitus, tot equitum peditumque milia ad res novandas vires paratas habent, ut maior belli moles supersit quam exhausta sit. Quid ruimus beluarum ritu in perniciem non necessariam? Fortium virorum est magis mortem contemnere quam odisse
 10 vitam: saepe taedio laboris ad vilitatem sui compelluntur ignavi. At nihil virtus inexpertum omittit. Utique ultimum omnium mors est, ad quam non pigre ire satis est. Proinde si Bactra, quod tutissimum receptaculum est, petimus, praefectum regionis eius, Bessum,
 15 regem temporis gratia *constituamus*: *rebus* compositis iusto regi tibi *fiduciarium* restituet imperium.' Haud
 27 mirum est Dareum non temperasse animo, quamquam eum, impiae voci quantum nefas *subesset*, latebat. Itaque: 'Pessimum', inquit, 'mancipium, repperisti exoptatum
 20 tibi tempus, quo parricidium aperires?' strictoque acinace interfectorus eum videbatur, ni propere Bessus
 10 Bactrianique, *quasi* deprecarentur, tristium specie, ceterum, si perseveraret, vincturi circumstetissent. Nabar-
 11 zanes interim elapsus, mox et Bessus est secutus: copias, quibus praeerant, a cetero exercitu secedere iubent
 25

bus I: hominibus A. est om. B m. pr. Auspicium] auspitium L m. pr. P.

4 intacta] intacta L. Sacae Frobenius: sagae A. 6 res novandas Bentleius: renouandas A. 9 contemnere] contempnere PV. 11 At] ad LV. Utique Acidalius: itaque A. 12 pigre Lauer: pigere C, pige P m. pr. 13 Bactra] bacthra P. quod C: quo P m. pr. 15 gratia *constituamus*: *rebus* Prohasel: gratiam A. 16 *fiduciarium* Frobenius: fiducia BL, fidutia FPV. 18 eum *scripsi*: tam A. *subesset* Vogel: esset A. 19 inquit] inquit LP. 22 *quasi* deprecarentur Ieepius: depraecarentur A. 23 vincturi] uicturi FL m. pr. circumstetissent] circumstitissent C. Nabarzanes] nabazanes P. 24 est secutus *scripsi*: consecutus A. 25 praeerant] praeherant V, praeerant* P. secedere] *secedere P. iubent] iubet P m. pr. V.

- 12 secretum inituri consilium. Artabazus convenientem praesenti fortunae sententiam orsus mitigare Dareum temporum identidem admonens coepit: ferret aequo animo qualiumcumque, suorum tamen vel stultitiam vel errorem. Instare iam ei Alexandrum, gravem, etiam si omnes praesto essent: quid futurum, si persecuti fugam ipsius alienentur? Aegre paruit Artabazo et, quamquam movere castra statuerat, turbatis tamen omnium animis eodem in loco substitit. Sed attonitus maestitia simul et desperatione tabernaculo se inclusit. Ergo in castris, quae nullius regebantur imperio, varii animorum motus erant, nec in commune ut ante consulebatur. Dux Graecorum militum, Patron, arma capere suos iubet paratosque esse ad exequendum imperium. Persae secesserant: Bessus cum Bactrianis erat temptabatque Persas abducere, Bactra et intactae regionis opulenta simulque, quae manentibus instarent pericula, ostentans. Persarum omnium eadem fere fuit vox, nefas esse deserere regem. Inter haec Artabazus omnibus imperatoriis fungebatur officiis: ille Persarum tabernacula circumire, hortari, monere nunc singulos, nunc universos non ante destitit, quam satis constaret imperata facturos. Idem aegre a Dareo inpetravit, ut cibum caperet animumque rebus adverteret.
- X At Bessus et Nabarzanes olim agitatedum scelus exequi statuunt regni cupiditate accensi: Dareo autem incolumi tantas opes sperare non poterant. Quippe in illis gentibus regum eximia maiestas est: ad nomen quoque barbari conveniunt, et pristinae veneratio fortunae sequitur adversam. Inflabat inpios animos regio,

3 coepit] cepit P *m. pr.* 4 qualiumcumque] qualiumquoque P *m. pr.* 5 vel errorem] uer errorem V. iam ei scripsi: tamen A. 6 futurum] futurum** P. 7 Aegre *Acidalius*: a rege ea re A. 13 Patron] quatron V. 18 ostentans] hostentans V. 22 destitit] distitit P. 23 aegre] aegere P. 24 rebus *Frobenius*: regis A. 25 At] ad LV. Nabarzanes I: nabazanes A [naua zanes V]. 26 accensi] accessit F.

cui praeerant, armis virisque et spatio locorum nulli earum gentium secunda: tertiam partem Asiae tenet, multitudo iuniorum exercitus, quos amiserat Dareus, aequabat. Itaque non illum modo, sed etiam Alexandrum spernebant, inde vires imperii repetituri, si regis potiri contigisset. Diu omnibus cogitatis placuit per milites Bactrianos ad omne obsequium destinatos regem comprehendere mittique nuntium ad Alexandrum, qui indicaret vivum adservari eum: si, id quod timebant, prodicionem aspernatus esset, occisuri Dareum et Bactra cum suarum gentium manu petitori. Ceterum propalam comprehendere Dareus non poterat tot Persarum milibus laturis opem regi: Graecorum quoque fides timebatur. Itaque, quod vi non poterant, fraude adsequi temptant: paenitentiam secessionis simulare decreverant et excusare apud regem consternationem suam. Interim, qui Persas sollicitarent, mittuntur. Hinc spe, hinc metu militares animos versant: ruinae rerum subdere illos capita, in perniciem trahi, cum Bactra pateant exceptura eos bonis et opulentia, animis quam concipere non possint. Haec agitantibus Artabazus supervenit sive regis iussu sive sua sponte adfirmans mitigatum esse Dareum et eundem illis amicitiae gradum patere apud regem. Illi lacrimantes nunc purgare se, nunc Artabazum orare, ut causam ipsorum tueretur precesque perferret. Sic peracta nocte sub lucis exortum Bessus et Nabarzanes cum Bactrianis militibus in vestibulo praetorii aderant titulum sollemnis officii occulto sceleri praeferentes. Dareus signo ad eundem

1 et om. L. 5 regis *Freinshemius*: regionis A. 6 contigisset] contigesset P m. pr. 9 vivum] uiuium V. 10 prodicionem] prodicionem L. 18 rerum P: rei C. 20 bonis *Bentley*: donis A. 22 adfirmans] et firmans V. 24 purgare I: pergare P m. pr., pergere CP m. sec. 26 perferret] perferat V. exortum C: exortu P. 27 Bessus *add. I.* Nabarzanes] nabazanes P. 28 aderant *Gronovius*: aderat A. sollemnis] solemnis LPV. 29 sceleri] scelere P m. pr., celeri V. eundem] eundem FP.

- 13 dato currum pristino more conscendit. Nabarzanes
 ceterique parricidae procumbentes humi, quem paulo
 post in vinculis habituri erant, sustinere venerari,
 lacrimas etiam paenitentiae indices profuderunt: adeo
 14 humanis ingeniis parata simulatio est. Preces deinde
 suppliciter admotae Dareum natura simplicem et mitem
 non credere modo, quae adfirmabant, sed flere etiam
 15 coëgerunt. Ac ne tum quidem cogitati sceleris paeni-
 tuit, cum intuerentur, qualem et regem et virum falle-
 rent. Ille quidem securus periculi, quod instabat, 10
 Alexandri manus, quas solas timebat, effugere properabat.
- XI Patron autem, Graecorum dux, praecipit suis, ut 30
 arma, quae in sarcinis antea ferebantur, induerent ad
 2 omne imperium suum parati et intenti. Ipse currum
 regis sequebatur occasionem inminens adloquendi eum: 15
 quippe Bessi facinus praesenserat. Sed Bessus id
 ipsum metuens, custos verius quam comes, a curru non
 3 recedebat. Diu ergo Patron cunctatus ac saepius ser-
 mone revocatus, inter fidem timoremque haesitans,
 4 regem intuebatur. Qui ut tandem advertit oculos, Bu- 20
 bacen spadonem inter proximos currum sequentem per-
 contari iubet, numquid ipsi velit dicere. Patron se
 vero, sed remotis arbitris loqui velle cum eo respon-
 dit iussusque propius accedere sine interprete — nam
 5 haud rudis Graecae linguae Dareus erat —: ‘Rex’, in- 25
 quit, ‘ex L milibus Graecorum supersumus pauci,
 omnis fortunae tuae comites et in hoc tuo statu idem,
 qui florente te fuimus, quascumque terras elegeris, pro
 6 patria et domesticis rebus petitori. Secundae adver-
 saeque res tuae copulavere nos tecum. Per hanc fidem 30

1 Nabarzanes *Lauer*: artabazus A. 3 venerari *om.* P
m. pr. 6 mitem] mittem B *m. pr.* L *m. pr.* V. 8 ne] nex V.
 11 properabat] operabat V. 12 praecipit] praecepit L.
 19 timoremque] timorumque V. 21 percontari] percunctari P.
 22 ipsi I: ipse A. 24 propius] propius P. 25 haud] hau P.
 26 ex *om.* B. L milibus I: LB A. 27 omnis *Lauer*: om-
 nes A. idem] quidem P *m. pr.*

invictam oro et obtestor, in nostris castris tibi tabernaculum statue: nos corporis tui custodes esse patiaris. Omisimus Graeciam, nulla Bactra sunt nobis, spes omnis in te: utinam etiam ceteris esset. Plura dici
 5 non attinet. Custodiam corporis tui externus et alienigena non deposcerem, si crederem alium posse
 81 praestare.' Bessus quamquam erat Graeci sermonis 7 ignarus, tamen stimulante conscientia indicium profecto Patronem detulisse credebatur: et interpretes celato ser-
 10 mone Graeci exempta dubitatio est. Dareus autem, quantum ex vultu concipi poterat, haud sane territus percontari Patrona causam consilii, quod adferret, coepit. Ille non ultra differendum ratus: 'Bessus', inquit, 'et 8 Nabarzanes insidiantur tibi, in ultimo discrimine es
 15 fortunae tuae et vitae, hic dies aut parricidis aut tibi 9 futurus ultimus.' Et Patron quidem egregiam conservati regis gloriam tulerat: Eludant fidem licet, quibus
 forte temere humana negotia volvi agique persuasum est nexu⁹ causarum latentium et multo ante desti-
 20 natarum suum quemque ordinem inmutabili lege percurrere: Dareus certe respondit, quamquam sibi Graecorum militum fides nota sit, numquam tamen a popularibus suis recessurum. Difficilius sibi esse dam-
 11 nare quam decipi. Quidquid fors tulisset, inter suos
 25 perpeti malle quam transfugam fieri. Sero se perire, si salvum sese milites sui nollent. Patron desperata 12

1 obtestor] optestor BLV. 3 Graeciam] gretiam FLP.
 4 omnis] omnes P. etiam Fossius: et in A. 7 Graeci] grecis V.
 9 interpretes celato Iepius: interpretis relato A. 10 Graeci] graecae V. 11 haud] aut P. 12 Patrona] partona P m. pr.
 14 Nabarzanes] nabazanes BFLP. es fortunae Acidalius: et fortunae A. 15 aut parricidis] haud parricidis P, aut parricidis L m. pr. 17 Eludant] erudan V. fidem licet Iepius: uidelicet A. 19 nexu⁹ Iepius: nexuque A. et I: ex A. destinatarum I: destinatarum FP m. pr., distinatorum B m. pr. V, destinaturum L m. pr. 22 fides om. P m. pr., intra versus add. corr. 23 sibi] bi P m. pr., si intra versus add. corr. 25 quam] non V. Sero se perire P: se perire sero C [se perire om. L]. 26 sese scripsi: esse A. desperata] desperate V.

regis salute ad eos, quibus praeerat, rediit omnia pro fide experiri paratus.

- XII At Bessus occidendi protinus regis impetum cepe- 32
 rat: sed veritus, ne gratiam Alexandri, nisi vivum eum
 tradidisset, inire non posset, dilato in proximam noctem 5
 sceleris consilio agere gratias incipit, quod perfidi ho-
 minis insidias iam Alexandri opes spectantis prudenter
 cauteque vitasset: donum eum hosti laturum fuisse
 2 regis caput. Nec mirari hominem mercede conductum
 omnia habere venalia: sine pignore, sine lare, terrarum 10
 orbis exulem, ancipitem hostem ad nutum licentium
 3 circumferri. Purganti deinde se deosque patrios testes
 fidei suae invocanti Dareus vultu adsentiebatur, haud
 dubius, quin vera deferrentur a Graecis: sed eo rerum
 ventum erat, ut tam periculosum esset non credere 15
 4 suis quam decipi. xxx milia erant, quorum inclinata
 in scelus levitas timebatur, mii milia Patron habebat:
 quibus si credidisset salutem suam damnata popularium
 fide, parricidio excusationem videbat offerri. Itaque
 5 praeoptabat inmerito quam iure violari. Besso tamen 20
 insidiarum consilium purganti respondit, Alexandri sibi
 non minus iustitiam quam virtutem esse perspectam.
 Falli eos, qui prodicionis ab eo praemium expectent:
 violatae fidei neminem acriorem fore vindicem ulto-
 6 remque. Iamque nox adpetebat, cum Persae more 25
 solito armis positis ad necessaria ex proximo vico
 ferenda discurrunt. At Bactriani, ut imperatum a Besso
 7 erat, armati stabant. Inter haec Dareus Artabazum 33
 acciri iubet, expositisque, quae Patron detulerat, haud

2 experiri] experire V. 3 At] Ad LPV. ceperat]
 coeperat BFP. 5 tradidisset] tradisset P. dilato I: de-
 lato A. 9 caput] capud P. 11 nutum] mutum V. 12 cir-
 cumferri] circumfer V. Purganti *Frobenius*: arguenti A.
 patrios] patrias V. 13 invocanti] inuocati P m. pr. 14 quin]
 in V. 16 quam] con V. 17 Patron om. C. habebat]
 abebat V. 22 perspectam I: perfectam A, in C add. corr. in
 margine perspectam. 28 erat] erant C. Artabazum] artha-
 bazum P. 29 haud] aud L, aut V.

dubitare Artabazus, quin transeundum esset in castra Graecorum: Persas quoque periculo vulgato secuturos. Destinatus sorti suae et iam nullius salubris consilii 8
 patiens unicam in illa fortuna opem Artabazum, ultimi-
 5 mum illud visurus, amplectitur perfususque mutuis
 lacrimis inhaerentem sibi avelli iubet: capite deinde
 velato, ne inter gemitus digredientem velut a rogo in-
 tueretur, in humum pronum corpus abiecit. Tum vero 9
 custodiae eius adsueti, quos regis salutem vel periculis
 10 vitae tueri oportebat, dilapsi sunt, clam armatis, quos
 iam adventare credebant, haud rati se futuros pares.
 Ingens ergo in tabernaculo solitudo erat paucis spa-
 donibus, quia, quo discederent, non habebant, circum-
 stantibus regem. At ille remotis arbitris diu aliud 10
 15 atque aliud consilium animo volutabat. Iamque soli-
 tudinem, quam paulo ante pro solacio petiverat, per-
 osus Bubacen vocari iubet. Quem intuens: 'Ite', in-
 11 quit, 'consulite vobis ad ultimum regi vestro, ut dece-
 bat, fide exhibita: ego hic legem fati mei expecto.
 20 Forsitan mireris, quod vitam non finiam: alieno scelere
 quam meo mori malo.' Post hanc vocem spado ge- 12
 mitu non tabernaculum modo, sed etiam castra con-
 plevit. Inrupere deinde alii laceratisque vestibus lu-
 gubri et barbaro ululatu regem deplorare coeperunt.
 25 Persae ad illos clamore perlato attoniti metu nec arma 13
 capere, ne in Bactrianos inciderent, nec quiescere aude-
 bant, ne in pie deserere regem viderentur: Varius ac 14
 dissonus clamor sine duce ac sine imperio totis castris
 34 referebatur. Besso et Nabarzani nuntiaverant sui regem
 30 a semetipso interemptum esse — planctus eos de-

1 transeundum] transecum P m. pr. 4 patiens] paciens
 P.V. 5 illud *Bentleius*: illum A. 7 digredientem] digre-
 gientem V. 9 custodiae P: custodia C. 10 dilapsi I: de-
 lapsi A. clam *scripsi*: tum A. 16 solacio I: solatio A.
 17 Bubacen P: babucen C. inquit] inquit LV. 21 malo]
 mallo P. 26 ne] nec P m. pr. inciderent] incederent LV.
 29 Nabarzani *Lauer*: nabazano A. 30 a] et P. interemptum]
 interemtum P.

- 15 ceperat —: itaque citatis equis advolant sequentibus,
 quos ad ministerium sceleris delegerant, et, cum taber-
 naculum intrassent, quia regem vivere spadones indi-
 16 cabant, comprehendere vincirique iusserunt. Rex curru
 paulo ante vectus et deorum auspiciis ac summis hono- 5
 ribus cultus nulla externa ope admota captivus ser-
 vorum suorum in sordidum vehiculum pellibus undique
 17 contextum inponitur. Pecunia regis et supellex quasi
 belli iure diripitur, onustique praeda per scelus ulti-
 18 mum parta fugam intendunt. Artabazus cum iis, qui 10
 imperio parebant, Graecisque militibus Parthienem pe-
 tebat omnia tutiora parricidarum comitatu ratus. Persae
 promissis Bessi onerati maxime, quia nemo alius erat,
 quem sequerentur, coniungere se Bactrianis agmen
 20 eorum tertio adsecuti die. Ne tamen honos regi non habe- 15
 retur, aureis conpedibus Dareum vinciunt nova ludibria
 subinde excogitante fortuna. Et ne forte cultu regio
 posset agnosci, sordidis pellibus vehiculum intexerant,
 ignoti iumenta agebant, ne percontantibus in agmine
 monstrari posset, custodes procul sequebantur. 20
- XIII Alexander audito, Dareum movisse ab Ecbatanis, 35
 omisso itinere, quod petebat, in Mediam, fugientem in-
 2 sequi pergit strenue. Tabas — oppidum est in Pa-
 raetacene ultima — pervenit: ibi transfugae nuntiant
 3 praecipiti fuga Bactra petere Dareum. Certiora deinde 25
 cognoscit ex Bagistane Babylonio, qui *nondum* vinc-
 tum regem, sed in periculo esse aut mortis aut vin-
 4 culorum adfirmabat. Rex ducibus convocatis: 'Maxi-

5 ac summis *Cunzius*: ac suis C, a suis P. 8 contextum
Lauer: contextus A. 8 supellex] suppellex P. 9 onusti-
 que] honustique P. 10 iis I: his A. 11 parebant] pere-
 bant P. Parthienem] partienem C [partienem L]. 12 tu-
 tiora] tutiore V. parricidarum] paricidarum P. comitatu
scripsi: contuitu P, contuitum C. 13 promissis] promisis L.
 21 Ecbatanis I: haecbatanis C, haecbathanis P. 23 Paraeta-
 cene *Cospus*: partelacene C, parte lacae nae P. 25 praecipiti
Bensleius: praecipitem A. 26 Babylonio I: babyloniae A.
 qui *nondum scripsi*: equidem A.

- mum', inquit, 'opus, sed labor brevissimus superest.
 Dareus haud procul destitutus a suis aut oppressus:
 in illo corpore posita est nostra victoria, et tanta res
 celeritatis est praemium.' Omnes pariter conclamant 5
 5 paratos ipsos sequi: nec labori nec periculo parceret.
 Igitur raptim agmen cursus magis quam itineris modo
 ducit ne nocturna quidem quiete diurnum laborem
 relaxante. Itaque D stadia processit, perventumque 6
 erat in vicum, in quo Dareum Bessus comprehenderat.
 10 Ibi Melon, Darei interpres, excipitur: corpore aeger 7
 non potuerat agmen adsequi et deprehensus celeritate
 regis transfugam se esse simulabat. Ex hoc acta
 cognoscit. Sed fatigatis necessaria quies erat: itaque 8
 delectis equitum VI milibus CCC, quos dimachas appella-
 15 bant, adiungit. Dorso hi graviora arma portabant,
 ceterum equis vehebantur: cum res locusque posceret,
 pedestris acies erant.
 86 Haec agentem Alexandrum adeunt Orsines et Mithra- 9
 cenes: Bessi parricidium exosi transfugerant nuntia-
 20 bantque stadia D abesse Persas, ipsos brevius iter
 monstraturos. Gratus regi adventus transfugarum fuit. 10
 Itaque prima vespera ducibus isdem cum expedita
 equitum manu monstratam viam ingreditur phalange,
 quantum festinare posset, sequi iussa. Ipse quadrato
 25 agmine incedens ita cursum regebat, ut primi coniungi
 ultimis possent. CCC stadia processerant, cum occurrit 11
 Brochubelus, Mazaei filius, Syriae quondam praetor:
 is quoque transfuga nuntiabat Bessum haud amplius

1 inquit] inquit LV. 2 haud] haut L. 4 praemium
 om. P m. pr. 6 raptim] ratim P m. pr. 14 delectis] di-
 lectis P. dimachas Glareanus: dimichas A. 17 erant
 Bentleius: erat A. 18 Orsines scripsi: orsilos A. Mithra-
 cenes I: mithracenis A. 21 transfugarum] tranfugarum B.
 22 cum om. P m. pr. 24 iussa] ussa FL m. pr. 25 coniungi
 coniugi P m. pr. 27 Brochubelus] brachubelus B m. pr. Ma-
 zaei Aldus: mazei A. Syriae] siriae C. 28 nuntiabat]
 nuntibat F, nuntiabat V. haud] aut P.

quam CC stadia abesse, exercitum, utpote praedae avidum, inconpositum inordinatumque procedere. Hyrcaniam videri petituros: si festinaret sequi palantes, 12 superventurum. Dareum adhuc vivere. Strenuo aliqui cupiditatem consequendi transfuga iniecerat: itaque 5 calcaribus subditis effuso cursu eunt. Iamque fremitus hostium iter ingredientium exaudiebatur, sed prospectum ademerat pulveris nubes. Paulisper ergo inhibuit 13 cursum, donec consideret pulvis. Iamque conspecti a barbaris erant et abeuntium agmen conspexerant nequaquam futuri pares, si Besso tantum animi fuisset ad proelium, quantum ad parricidium fuerat. Namque et numero barbari praestabant et robore: ad hoc re- 14 facti cum fatigatis certamen inituri erant. Sed nomen Alexandri et fama, maximum in bello utique momen- 15 tum, pavidos in fugam avertit. Bessus vero et ceteri 37 facinoris eius participes vehiculum Darei adsecuti coeperunt hortari eum, conscenderet equum et se hosti 16 fuga eriperet. Ille deos ultores adesse testatur et Alexandri fidem implorans negat se parricidas velle 20 comitari. Tum vero ira quoque accensi tela coiciunt in regem multisque confossum vulneribus relinquunt. 17 Iumenta quoque, ne longius prosequi possent, convulnerant duobus servis, qui regem comitabantur, occisis. 18 Hoc edito facinore, ut vestigia fugae spargerent, Nabar- 25 barzanes Hyrcaniam, Bessus Bactra paucis equitum comitantibus petebant. Barbari ducibus destituti, quemque aut spes ducebat aut pavor, dissipabantur: D tantum equites congregaverant se incerti adhuc, 19 resistere melius esset an fugere. Alexander hostium 30 trepidatione conperta Nicanorem cum equitum parte

1 praedae avidum *scripsi*: praecaueret A. 2 Hyrcaniam Aldus: hircaniam BP, hyrcaniam F, hircaniam LV. 4 aliqui I: alioquin A. 10 abeuntium] abeuncium V. 14 nomen] no+mem L. 25 Nabarzanes] nabazanes F. 26 Hyrcaniam] hircaniam BLPV. 28 aut pavor] aud pauor L. dissipantur C: dissipantur P. se] si B m. pr.

ad inhibendam fugam emittit, ipse cum ceteris sequitur. Tria ferme milia resistentia occisa sunt, reliquum agmen pecudum more intactum agebatur iubente rege, ut caedibus abstinere-
 5 monstrare Darei vehiculum posset: singula, ut quaeque prenderent, scrutabantur, nec tamen ullum vestigium fugae regis extabat. Festinantem Alexandrum vix III
 21 milia equitum persecuta sunt. At in eos, qui lentius sequebantur, incidebant universa fugientium agmina.
 10 Vix credibile dictu, plures captivi quam, qui caperent, 22 erant: adeo omnem sensum territis fortuna penitus excusserat, ut nec hostium paucitatem nec multitudinem suam satis cernerent.

38 Interim iumenta, quae Dareum vehebant, nullo re- 23
 15 gente decesserant militari via et errore delata per quatuor stadia in quadam valle constiterant aestu simulque vulneribus fatigata. Haud procul erat fons: ad quem 24 monstratum a peritis Polystratus Macedo siti maceratus accessit ac, dum galea haustam aquam sorbet, tela
 20 iumentorum deficientium corporibus infixata conspexit. Miratusque, confossa potius quam abacta esse, semivivi 25 hominis gemitum percipit. Itaque more ingenii humani cupidus visendi, quid rei vehiculo isto conderetur, dimotis pellibus, quibus obtectum erat, Dareum multis vul-
 26 neribus confossum repperit. Regius enim cultus et aureae catenae, quibus a parricidis vinctus erat, dubitationem eximebant. Non erat expers Graeci sermonis Dareus

1 ad inhibendam] adhibendam P. 2 reliquum P: reli- cum C. 5 singula Vogel: singuli A. 6 ullum] * ullum P. 7 extabat] ex**stabat P. 8 At] ad P m. pr. 9 agmina] agminū P m. pr. 11 penitus] paenitus P. 17 ad quem] atque P m. pr. 18 Polystratus] polustratus C. 21 semi- vivi hominis I: semiuiuiho P, semiuiui C Verba quae secuntur usque ad VI, 1, 1 pugnae discrimen desunt in A, add. Freinshemius. In FP complures versus vacui relictī sunt, in BLV nihil spatii vacuum, sed in margine additum est a correctore hinc deest vel hic desunt plura (B).

gratiasque agebat dis, qui post tanta mala hoc tamen indulgissent solacii, ne omnino in solitudine extremum spiritum effunderet. 'Itaque te,' inquit, 'quisquis es mortalium, per communem hominum sortem, a qua ne maximos quidem reges exemptos esse praesenti spectaculo moneris, rogo quaesoque, ut haec ad Alexandrum mandata perferas: nihil eorum, quae longe tristissima perpessus sum, ne hunc quidem incredibilis calamitatis exitum tam gravem mihi accidisse quam illud, quod post tanta in me meosque merita adversus clementissimum victorem inimico vivendum fuit et nunc ingrato moriendum est. Sed — si qua extremis miserorum votis apud deos vis est, et cum ipso spiritu profusas preces aliquod numen exaudit — ille quidem sospes et incolumis longaque supra sortem fortunae meae et invidiam deorum positus in solio Cyri gloriosam aetatem exigat suaeque virtutis memor eum matri liberisque meis locum apud se esse patiatur, quem illi fide et obsequio meruerint. At parricidas promptum exitium consequatur, quod Alexander inrogabit, si non misericordia infelicis hostis, saltem odio facinorum, et ne impunita in aliorum etiam regum suumque ipsius exitium erumpant.' Post haec, cum siti angeretur, adlata per Polystratum aqua recreatus: 'Ergo', inquit, 'hanc etiam tantis calamitatibus extremam accedere oportuit, ut bene merito gratiam referre non possim: at referet Alexander, Alexandro vero di.' Dextram deinde protendit eamque Alexandro fidei regiae pignus ferri iubens adprehensa Polystrati manu animam efflavit. Alexander num spiranti adhuc supervenerit, incertum est: illud constat miserabili regis opulentissimi exitu conperto plurimas lacrimas profudisse statimque chlamyde sibi detracta corpus operuisse et magno cum honore ad suos deferri iussisse, ut regio Persarum more curatum monumentis maiorum inferretur. Perfidiam hominum, a quibus pro summis beneficiis crudelissimum exitum Dareus pertulit, quamquam suapte natura horrendam et execrabilem, insigniore ad posteritatem in-

famia notavit canis cuiusdam mira fides, qui ab omnibus familiaribus destituto solus adfuit et eandem, quam vivo, adulationem morienti praestitit. Hunc vitae finem sortitus est ille, quem modo contumelia adfici putabant, nisi regem regum et deorum consanguineum salutarerent; magnoque denuo experimento comprobatum est neminem magis patere fortunae, quam qui plurimis eius beneficiis ornatus iugum eius tota cervice receperit.

Q. CURTI RUFI
HISTORIARUM
ALEXANDRI MAGNI
MACEDONIS
LIBER VI.

Dum haec in Asia geruntur, ne in Graecia quidem Macedoniaque tranquillae res fuere. Regnabat apud Lacedaemonios Agis, filius Archidami, qui Tarentinis opem ferens occiderat eodem die, quo Philippus Athenienses ad Chaeroneam vicit: is Alexandri virtutis aemulus cives suos stimulabat, ne Graeciam servitute Macedonum diutius premi paterentur: nisi in tempore providerent, idem iugum ad ipsos transiturum. Adnitendum igitur, dum aliquae Persis ad resistendum vires essent: illis oppressis adversus inmanem potentiam frustra avitae libertatis memores futuros. Sic instinctis animis occasionem belli movendi captabant. Prospero igitur eventu Memnonis invitati consilia cum eo miscere adgressi sunt et, postquam ille rerum laetarum initia intempestiva morte destituit, nihilo remissius agebant. Sed ad Pharnabazum et Autophradaten profectus Agis triginta argenti talenta decemque triremes inpetravit, quas Agesilao fratri misit, ut in Orcadam navigaret, cuius insulae cultores inter Lacedaemonios et Macedonas diversis studiis

distrahebantur. Legati quoque ad Dareum missi sunt, qui ad bellum amplio rem vim pecuniae pluresque naves peterent. Atque haec eorum consilia clades ad Issum — nam ea intervenerat — adeo non interpellavit, ut etiam adjuvaret. Quippe fugientem insecutus Alexander in loca in dies longinquiora rapiebatur, et ex ipso proelio mercennariorum ingens multitudo in Graeciam fuga se receperat: quorum octo milia pecunia conduxit Agis eorumque opera plerasque Cretensium urbes recepit. Cum deinceps Menon in Thraciam ab Alexandro missus barbaros ad defectionem impulisset atque Antipater ad eam comprimentam exercitum ex Macedonia in Thraciam duxisset, opportunitate temporis strenue usi Lacedaemonii totam Peloponnesum paucis urbibus exceptis ad suas partes traxerunt confectoque exercitu viginti milium peditum cum duobus milibus equitum Agidi summam imperii detulerunt. Antipater ea re conperta bellum in Thracia, quibus potest condicionibus, componit raptimque in Graeciam regressus ab amicis sociisque civitatibus auxilia cogit. Quibus convenientibus ad quadraginta milia militum recensuit. Advenerat etiam ex Peloponneso valida manus: sed quia dubiam eorum fidem cognoverat, dissimulata suspicione gratias egit, quod ad defendendam a Lacedaemoniis Alexandri dignitatem adfuissent: scripturum se id regi gratiam in tempore relaturum. In praesens nihil opus esse maioribus copiis: itaque domos redirent foederis necessitate expleta. Nuntios deinde ad Alexandrum mittit de motu Graeciae certio rem facturum. Atque illi regem apud Bactra demum consecuti sunt, cum interim Antipatri victoria et nece Agidis in Arcadia res transacta esset. Rex iam pridem tumultu Lacedaemoniorum cognito, quantum tot terrarum spatiis discretus potuit, providerat: Amphoterum cum Cypriis et Phoeniciis navibus in Peloponnesum navigare, Meneta tria milia talentum ad mare deferre iusserat, ut ex propinquo pecuniam Antipatro subministraret, quanta illi opus esse cognovisset. Probe enim perspexerat, quanti ad omnia

momenti motus istius inclinatio futura esset: quamquam postea accepto victoriae nuntio cum suis rebus illam dimicationem comparans murium eam pugnam fuisse cavillatus est. Ceterum principia eius belli haud in prospera Lacedaemoniis fuere. Iuxta Corrhagum, Macedoniae castellum, cum Antipatri militibus congressi victores extiterant: et rei bene gestae fama etiam, qui dubiis mentibus fortunam spectaverant, societati eorum se adiunxerunt. Una ex Eleis Achaëisque urbibus Pellene foedus aspernabatur et in Arcadia Megalopolis, fida Macedonibus propter Philippi memoriam, a quo beneficiis adfecta fuerat. Sed haec circumsessa non multum a deditione aberat, nisi tandem Antipater subvenisset. Is postquam castra castris contulit seque numero militum alioque apparatu superiorem conspexit, quam primum de summa rerum proelio contendere statuit: neque Lacedaemonii detrectavere certamen. Ita commissa est pugna, quae rem Spartanam maiorem in modum adflixit. Cum enim angustiis locorum, in quibus pugnabatur, confisi, ubi hosti nullum multitudinis usum futurum credebant, fortissime congressi essent, ac Macedones impigerrime resisterent, multum sanguinis fusum est. Sed postquam Antipater integram subinde manum laborantibus suis subsidio misit, impulsu Lacedaemoniorum acies gradum paulisper retulit. Quod conspicatus Agis cum cohorte I regia, quae ex fortissimis constabat, se in medium pugnae discrimen inmisit obruncatisque, qui promptius resistebant, magnam partem hostium propulit. Coeperant fugere victores et, donec avidius sequentes in planum deduxere, inulti cadebant: sed ut primum locus, in quo stare possent, fuit, aequis viribus dimicatum est. Inter omnes tamen Lacedaemonios rex eminebat, non armorum modo et corporis specie, sed etiam magnitudine animi, quo uno vinci non potuit. Undique

3 hostium] ostium L.
avidius] avidus F m. pr.

4 et donec Modius: donec A.
7 Lacedaemonios] laeaedemonios P.

nunc comminus, nunc eminus petebatur diuque arma circumferens alia tela clipeo excipiebat, corpore alia vitabat, donec hasta femina perfossa plurimo sanguine effuso destituere pugnantem. Ergo clipeo suo excep- 5 tum armigeri raptim in castra referebant iactationem vulnerum haud facile tolerantem. Non tamen omisere 6 Lacedaemonii pugnam et, ut primum sibi quam hosti aequiorum locum capere potuerunt, densatis ordinibus effuse fluentem in se aciem excepere. Non aliud dis- 7 crimen vehementius fuisse memoriae proditum est. Duarum nobilissimarum bello gentium exercitus pari Marte pugnant: Lacedaemonii vetera, Macedones 8 praesentia decora intuebantur, illi pro libertate, hi pro dominatione pugnant, Lacedaemoniis dux, Macedoni- 15 bus locus deerat. Diei quoque unius tam multiplex 9 casus modo spem, modo metum utriusque partis augebat velut de industria inter fortissimos viros certamen aequante fortuna. Ceterum angustiae loci, in quo hae- 10 serat pugna, non patiebantur totis ingredi viribus: 20 spectabant ergo plures, quam inierant proelium, et, qui extra teli iactum erant, clamore invicem suos 2 accendebant. Tandem Laconum acies languescere lu- 11 brica arma sudore vix sustinens, pedem deinde referre coepit. Ut urgente hoste apertius fugere, insequabatur 12 dissipatos victor et emensus cursu omne spatium, quod acies Laconum obtinuerat, ipsum Agin persequabatur. Ille ut fugam suorum et proximos hostium conspexit, 13 deponi se iussit: expertusque membra, an impetum

1 petebatur] patebatur B m. pr. P m. pr. 2 clipeo I: clypeo BFPV, clipeo L. 3 hasta] asta LP. femina] faemina P. 4 clipeo I: clypeo BFPV, clipeo L. 5 armigeri] armageri P m. pr. 6 haud] aut L. 9 effuse Acidalius: effusi A. 10 memoriae] momoriae P. 12 Lacedaemonii] lacedemomonii P. 14 dux] dax P m. pr. 16 partis] parti C. 19 patiebantur] paciebantur FV. 20 spectabant P m. pr.: expectabant C. 22 accendebant] ascendebant B m. pr., accedebant P. 24 fugere Bentleius: fugeret A. 25 dissipatos Lauer: dissipatus A. 26 Agin] hagin BFPV.

14 animi sequi possent, postquam deficere sensit, poplitibus
 semet excepit galeaque strenue sumpta clipeo protegens
 corpus hastam dextera vibrabat ultro *provocans* hostem,
 15 si quis iacenti spolia demere auderet. Nec quisquam
 fuit, qui sustineret comminus congredi: procul missi- 5
 libus adpetebatur, ea ipsa in hostem retorquens, donec
 lancea nudo pectori infixi est. Qua ex vulnere evolva
 inclinatum ac deficiens caput clipeo paulisper excepit,
 dein linquente spiritu pariter ac sanguine moribundus
 16 in arma procubuit. Cecidere Lacedaemoniorum v milia 10
 et ccc, ex Macedonibus haud amplius m: ceterum vix
 quisquam nisi saucius revertit in castra.

Haec victoria non Spartam modo sociosque eius, 3
 sed etiam omnis, qui fortunam belli expectaverant,
 17 fregit. Nec fallebat Antipatrum dissentire ab animis 15
 gratulantium vultus: sed bellum finire cupienti opus
 erat decipi, et, quamquam fortuna rerum placebat, in-
 vidiam tamen, quia maiores res erant quam, quas prae-
 18 fecti modus caperet, metuebat. Quippe Alexander hostes
 vinci voluerat, Antipatrum vicisse ne tacitus quidem 20
 indignabatur suae demptum gloriae existimans, quid-
 19 quid cessisset alienae. Itaque Antipater, qui probe
 nosset spiritus eius, non est ausus ipse agere arbitria
 victoriae, sed concilium Graecorum, quid fieri placeret,
 20 consuluit. A quo Lacedaemonii nihil aliud quam, ut 25
 oratores mittere ad regem liceret, Tegeatae veniam de-

2 semet] semet P, sed t in ras. excepit] excoepit PV.
 galeaque] caleaque P m. pr. clipeo I: clypeo A [clypeoque B]
 3 dextera P: dextra C. *provocans scripsi*: uocans A. 4 Nec]
 ne C. 5 congredi] concredi P m. pr. 8 caput] capud L
 m. pr. P. clipeo I: clypeo A. excepit] excoepit PV. 9 dein]
 de P m. pr. 10 Cecidere *Lauer*: excidere A. 12 saucius]
 sciuss P m. pr. 13 Spartam I: spartham PF, spartha LFV.
 14 belli expectaverant *scripsi*: bellam spectauerant A. 16 sed]
 se P m. pr. 18 maiores res C: maiores P m. pr. 19 modus]
 modis P m. pr. 20 Antipatrum] anticipatrum L m. pr. P.
 25 aliud] aliut L. 26 Tegeatae *Bentleius*: geatae A, sed in C
 add. corr. in margine precati, in V in textu est peccati geatae,
 in L ***** geatae.

fectionis praeter auctores inpetrauerunt, Megalopolitanis, quorum urbs obsessa erat a defectionis sociis, Achaei et Elei centum xx talenta dare iussi sunt. Hic fuit 21 exitus belli, quod repente ortum prius tamen finitum 5 est, quam Dareum Alexander apud Arbela superaret. 4 Sed ut primum instantibus curis laxatus est animus II militarium rerum quam quietis otiique patientior, excepere eum voluptates, et, quem arma Persarum non fregerant, vitia vicerunt: tempestiva convivia et per- 2 10 potandi pervigilandique insana dulcedo ludique et greges pelicum. Omnia in externum lapsa morem. Quem ille aemulatus quasi potioem suo ita popularium animos oculosque pariter offendit, ut a plerisque amicorum pro hoste haberetur. Tenaces quippe disciplinae 3 15 suae solitosque parco ac parabili victu ad implenda naturae desideria defungi in peregrina et devictarum gentium mala inpulerat. Hinc saepius comparatae in 4 caput eius insidiae, secessio militum et liberior inter mutuas querellas dolor, ipsius deinde nunc ira, nunc 20 suspiciones, quas excitabat inconsultus pavor, ceteraque 5 his similia, quae deinde dicentur. Igitur cum tem- 5 pestivis conviviis dies pariter noctesque consumeret, satietatem epularum ludis interpellabat non contentus artificum, quos e Graecia exciverat, turba: quippe captivae iuebantur suo ritu canere inconditum et ab- 25 horrens peregrinis auribus carmen. Inter quas unam 6

1 Megalopolitanis *Modius*: maegalepolitani C, megalepolitam P m. pr. 2 urbs] ubrs L. obsessa erat] obsesserat FV. sociis *Zumptius*: eius A. Achaei et Elei *Gronovius*: achas eteli A. 7 militarium] militarum V. excepere] excipere P m. pr. 9 tempestiva *Heusinger*: tempestatiua P m. pr., intempestiua C. perpotandi] perportandi P m. pr., perpotanti F. 12 quem ille *scripsi*: quemque A. 16 devictarum] euictarum P. 19 querellas C: querelas P. 20 suspiciones C: suspitiones P. 21 deinde] inde P m. pr. tempestivis P m. pr.: intempestivis C. 22 dies om. P m. pr. 23 satietatem] sacietatem P. interpellabat] interpellebat P m. pr. 24 e] ae FP m. pr. Graecia] graetia P. exciverat] excitauerat B m. pr. P m. pr. turba *Frobenius*: turbae A.

rex saepe conspexit maestiores quam ceteras et producentibus eam verecunde reluctantem. Excellens erat forma, et formam pudor honestabat: deiectis in terram oculis et, quantum licebat, ore velato suspicionem prae-
 7 les ludos deberet ostendi. Ergo interrogata, quaenam
 esset, neptim se Ochi, qui nuper regnasset in Persis, filio eius genitam esse respondit, uxorem Hystaspis fuisse. Propinquus hic Darei fuerat, magni et ipse
 8 exercitus praetor. Adhuc in animo regis tenues reliquiae pristini moris haerebant: itaque fortunam regia
 stirpe genitae et tam celebre nomen [neptem] Ochi
 9 reveritus non dimitti modo captivam, sed etiam restitui ei suas opes iussit, virum quoque requiri, ut reperto coniugem redderet. Postero autem die praecepit He-
 phaestioni, ut omnes captivos in regiam iuberet adduci. Ibi singulorum nobilitate spectata secrevit a vulgo, quorum eminebat genus. M hi fuerunt: inter quos
 10 repertus est Oxathres, Darei frater, non illius fortuna quam indole animi sui clarior. XXVI milia talentum
 proxima praeda redacta erant omnino: duodecim milia in congiarium militum absumpta sunt, par huic pe-
 11 cuniae summa custodum fraude subtracta est. Oxydates erat nobilis Perses, qui a Dareo capitali supplicio destinatus cohibebatur in vinculis: huic liberato satra-
 25 peam Mediae attribuit fratremque Darei recepit in cohortem amicorum omni vetustae claritatis honore servato.

1 saepe scripsi: ipse A. 2 verecunde] ueracunde P m. pr.
 3 honestabat] homnestabat V. 4 suspicionem] suspitionem P.
 5 convivales P m. pr.: conuiuiales C. 7 neptim C: neptem P m. pr.
 8 Hystaspis Lemairius: hystapsis P, histapsis C. 9 propinquus] propinquis L m. pr. P m. pr. 12 [neptem] del. Prohasel.
 15 Hephaestioni Cospius: ephestioni C, ephistioni P. 20 xxvi milia I: xxvi A. 21 redacta Frobenius: reducta A. omnino scripsi: quis e A. 22 absumpta Frobenius: adsumpta A. par] per V. 23 Oxydates Aldus: oxidates A. 24 nobilis] nobiles P m. pr. qui om. P m. pr. 25 liberato] liberato P, liberto B. 26 recepit] recoepit P. 27 omni] omne P m. pr. claritatis I: caritatis A.

6 Hinc in Parthienem perventum est, tunc ignobilem 12
gentem, nunc caput omnium, qui post Euphraten et
Tigrim amnes siti Rubro mari terminantur. Scythae 13
regionem campestram ac fertilem occupaverant, graves
adhuc accolae. Sedes habent et in Europa et in Asia:
qui super Bosphorum colunt, adscribuntur Asiae, at,
qui in Europa sunt, a laevo Thraciae latere ad Bo-
rysthenem atque inde ad Tanaim [alium amnem] recta
plaga attinent. Tanais Europam et Asiam medius inter- 14
fluit. Nec dubitatur, quin Scythae, qui Parthos con-
didere, non a Bosphoro, sed ex Europae regione pe-
netraverint. Urbs erat ea tempestate clara Hecatompylos, 15
condita a Graecis: ibi stativa rex habuit commeatibus
undique advectis. Itaque rumor, otiosi militis vitium,
sine auctore percrebruit, regem contentum rebus, quas
gessisset, in Macedoniam protinus redire statuisset.
Discurrunt lymphatis similes in tabernacula et itineri
sarcinas aptant: signum datum crederes, ut vasa colli- 16
gerent totis castris. Tumultus hinc contubernales suos
requerentium, hinc onerantium plaustra perfertur ad
regem. Fecerant fidem rumori temere vulgato Graeci 17
milites redire iussi domos: quorum equitibus singulis
denarium sena milia *cum data essent, peditibus singula*
milia, ipsis quoque finem militiae adesse credebant.
Haud secus, quam par erat, territus, qui Indos atque 18

1 Parthienem I: parthienem A. 2 caput] capud P m. pr.
3 Tigrim] tygrim BV. Scythae] schythae F. 4 campestram]
campestram L. occupaverant *scripsi*: occupauerunt A. 5 Eu-
ropa] erupa P m. pr., eoropa V. 6 at, qui] atque P m. pr.
7 Thraciae C: Thraeciae P. Borysthenem *Lauer*: boristhenem P,
boristenem C. 8 [alium amnem] *del. Vogel*. 9 Europam]
europiam P. 10 Scythae I: scithae B m. pr. P, scitae FLV.
12 Hecatompylos *Frobenius*: haecathonphilos A. 13 stativa]
statuam P. 14 otiosi] ociosi PV. vitium] uicium L m. pr. V.
15 percrebruit *Zarotus*: percrebuit A. contentum] contemtum B
m. pr. V. 17 lymphatis] limphatis FLV. in tabernacula I:
tabernacula A. itineri] itineris C. 23 *cum data essent*,
peditibus singula milia addidi. 25 par erat] parabat
P m. pr. territus] territos P m. pr. atque] adque L.

ultima Orientis peragraré statuisset, praefectos copiarum in praetorium contrahit obortisque lacrimis ex medio gloriae spatio revocari se victi magis quam victoris
 19 fortunam in patriam relaturum conquestus est: nec sibi ignaviam militum obstare, sed deum invidiam, qui 5 fortissimis viris subitum patriae desiderium admovissent paulo post in eandem cum maiore laude famaue redituris. Tum vero pro se quisque operam suam offerre, difficillima quaeque poscere, polliceri militum quoque obsequium, si animos eorum leni et apta oratione per- 10
 21 mulcere voluisset: numquam infractos et abiectos recessisse, quotiens ipsius alacritatem et tanti animi spiritus haurire potuissent. Ita se facturum esse respondit: illi modo vulgi aures praepararent sibi. Satisque omnibus, quae in rem videbantur esse, compositis 15 vocari ad contionem exercitum iussit, apud quem talem
 III orationem habuit: ‘Magnitudinem rerum, quas gessimus, 7 milites, intuentibus vobis minime mirum est et desiderium quietis et satietatem gloriae occurrere. Ut omittam Illyrios, Triballos, Boeotiam, Thraciam, Spar- 20 tam, Achaeos, Peloponnesum, quorum alia ductu meo, alia imperio auspicioque perdomui, ecce orsi bellum ab Hellesponto Ionas, Aeolidem servitio barbariae in- potentis exemimus, Cariam, Lydiam, Cappadociam, Phrygiam, Paphlagoniam, Pamphyliam, Pisidas, Cili- 25

7 eandem I: eadem A. 10 leni] lieni P. 11 recessisse] recesses P m. pr. 12 quotiens] quociens V. 13 potuissent] potuisset P m. pr. 14 praepararent] praeparent P. 16 vocari] uocari* P. 19 et satietatem] et sacietatem B m. pr. V, ad societatem L. 20 Illyrios *Freinsheimius*: illirios A. Boeotiam *Aldus*: boetiam A. Thraciam] thratiam FL, traci-
 21 Peloponnesum *Zarotus*: peloponensum A [melo-
 ponensum F]. 22 auspicioque] auspitiosque P m. pr. orsi I: orsum A. 23 ab I: ad A. inpotentis I: inpotentes C [poten-
 tes B m. pr.], inpoentes P. 24 Lydiam] lidiam C. Cappado-
 ciam] capadociam B m. pr. V, capadotiam FL m. pr. 25 Phry-
 giam I: frigiam A [frigiam F]. Paphlagoniam I: papago-
 niam A. Pamphyliam *Aldus*: pampphiliam A. Pisidas *Mo-
 dius*: pisides A. Ciliciam] cilitiam F.

ciam, Syriam, Phoenicen, Armeniam, Persidem, Medos,
 Parthienen habemus in potestate. Plures provincias 4
 complexus sum, quam alii urbes ceperunt, et nescio an
 enumeranti mihi quaedam ipsarum rerum multitudo
 5 subduxerit. Itaque si crederem satis certam esse pos- 5
 sessionem terrarum, quas tanta velocitate domuimus,
 ego vero, milites, ad penates meos, ad parentem so-
 roresque et ceteros cives vel retinentibus vobis erum-
 perem, ut ibi potissimum parta vobiscum laude et
 10 gloria fruerer, ubi nos uberrima victoriae praemia ex-
 pectant, liberum, coniugum parentumque laetitia, pax,
 quies, rerum per virtutem partarum secunda possessio.
 Sed in novo et, si verum fateri volumus, precario im- 6
 perio adhuc iugum eius rigida cervice subeuntibus
 15 barbaris tempore, milites, opus est, dum mitioribus
 ingeniis inbuuntur et efferatos melior consuetudo per-
 mulcet. Fruges quoque maturitatem statuto tempore 7
 expectant: adeo etiam illa sensus omnis expertia tamen
 sua lege mitescunt. Quid? creditis tot gentes alterius 8
 20 imperio ac nomine adsuetas, non sacris, *non* moribus,
 non commercio linguae nobiscum cohaerentes eodem
 proelio domitas esse, quo victae sunt? Vestris armis
 continentur, non suis moribus et, qui praesentes me-
 tuunt, in absentia hostes erunt. Cum feris bestiis res
 25 est, quas captas et inclusas, quia ipsarum naturam non
 8 potest, longior dies mitigat. Et adhuc sic ago, tam- 9
 quam omnia subacta sint armis, quae fuerunt in di-
 cione Darei. Hyrcaniam Nabarzanes occupavit, Bactra

1 Syriam I: siriam A. Phoenicen I: phenicen A. Arme-
 niam I: armoeniam A. 2 provincias] prouintias L m. pr. P.
 3 alii] ali P m. pr. ceperunt] coeperunt PV. 7 penates I:
 poenates A. 9 parta] porta P m. pr. 12 possessio] pospassio F.
 13 imperio] om. P m. pr. 14 rigida] regida L m. pr. P m. pr.
 15 mitioribus] micioribus P. 17 statuto] stuto P. 18 expertia]
 experita P m. pr. 19 creditis] credi-tis P. 20 *non* moribus
Lauer: moribus A. 21 commercio] commertio FLPV. 23 et
Modius: sed A. 24 feris] feri-s P. 28 Hyrcaniam] hircaniam
 BLP. Nabarzanes I: nabazanes A. Bactra] bacthra FLPV.

- non possidet solum parricida Bessus, sed etiam minatur, Sogdiani, Dahae, Massagetae, Sacae, Indi sui iuris sunt. Omnes hi, simul terga nostra viderint, illos sequentur: illi enim eiusdem nationis sunt, nos alienigenae et externi. Suis quisque autem placidius paret, etiam cum is praeest, qui magis timeri potest. Proinde aut, quae cepimus, omittenda sunt aut, quae non habemus, occupanda. Sicut in corporibus aegris, milites, nihil, quod nociturum est, medici relinquunt, sic nos, quidquid obstat imperio, recidamus. Parva saepe scintilla contempta magnum excitavit incendium. Nil tuto in hoste despicitur: quem spreveris, valentiorum neglegentia facias. Ne Dareus quidem hereditarium Persarum accepit imperium, sed est in sedem Cyri beneficio Bagoae, castrati hominis, admissus: ne vos magno labore credatis Bessum vacuum regnum occupaturum. Nos vero peccavimus, milites, si Dareum ob hoc vidimus, ut servo eius traderemus imperium, qui ultimum ausus scelus regem suum, etiam externae opis egentem, certe cui nos victores pepercissemus, quasi captivum in vinculis habuit, ad ultimum, ne a nobis conservari posset, occidit. Hunc vos regnare patiemini? Quem equidem cruci adfixum videre festino, omnibus regibus gentibusque et fidei, quam violavit, meritas poenas solventem. At, hercules, si mox eundem Grae-

2 Sogdiani, Dahae *Frobenius*: sogdianidae C, socdianidae P. Massagetae] messagetae B m. pr. P m. pr. Sacae *Frobenius*: sagae A. 3 viderint I: uiderunt A. illos sequentur *Ieepius*: sinequentur P m. pr., sisequentur C. 4 alienigenae] aligenigenae B m. pr. L m. pr. V. 5 Suis quisque *Modius*: suisque A. placidius] placidus P m. pr. 6 is] his LPV. timeri] meri P m. pr. 7 cepimus *Frobenius*: coepimus A. omittenda] comittenda B m. pr. 10 recidamus] recedamus P m. pr. 11 Nil] nihil V. 12 spreveris] speraueris B m. pr., spraeueris FP. 13 facias] fatias L. 14 sed est scripsi: sed A. Cyri] curi F m. pr. V. beneficio] beneficio LP. 18 ultimum] ultimam P m. pr. 22 patiemini] paciemiini FV. 24 gentibusque] gentibus P m. pr. 25 At] ad P m. pr. hercules P m. pr.: hercule C.

corum urbes aut Hellespontum vastare nuntiatum erit vobis, quo dolore adficiemini Bessum praemia vestrae occupavisse victoriae? Tunc ad repetendas res festinabitis, tunc arma capietis. Quanto autem praestat
 5 territum adhuc et vix mentis suae compotem opprimere! Quadridui nobis iter superest, qui tot procul- 16
 cavimus nives, tot amnes superavimus, tot montium iuga transcucurrimus. Non mare illud, quod exaestuans iter fluctibus occupat, euntes nos moratur, non Ciliciae
 10 fauces et angustiae includunt: plana omnia et prona sunt. In ipso limine victoriae stamus. Pauci nobis 17
 fugitivi et domini sui interfectores supersunt. Egregium, mehercule, opus et inter prima gloriae vestrae numerandum posteritati famaeque tradetis, Dareum
 15 quoque hostem finito post mortem illius odio parricidae *caede* esse vos ultos, neminem impium effugisse vestras manus. Hoc perpetrato quanto creditis Persas 18
 obsequentiores fore, cum intellexerint vos pia bella suscipere et Bessi sceleri, non nomini suo irasci?
 10 Summa militum alacritate iubentium, quocumque IIII
 21 vellet, ducere oratio excepta est. Nec rex moratur 2
 impetum tertioque per Parthienen die ad fines Hyrcaniae penetrat Cratero relicto cum iis copiis, quibus praeerat, et ea manu, quam Amyntas ducebat, additis
 25 DC equitibus et totidem sagittariis, ut ab incursione barbarorum Parthienen tueretur. Erigyium inpedi 3

1 nuntiatum] nunciatum V. 6 Quadridui] quadridui C.
 7 montium] moncium V. 8 transcucurrimus] transcurrimus P
m. pr. quod] quo P. 10 fauces] fascies P *m. pr.* 14 poster-
 ritati] posteritate P *m. pr.* 15 odio] hodio P. parricidae
caede Bentleius: parricidas A. 18 fore] forte F *m. pr.* L
m. pr. V. suscipere] suspicere V. 20 iubentium *Frobenius*:
 subeuntium A [subeuncium V]. 21 ducere] duceret F *m. pr.*
P m. pr. moratur *scripsi*: moratus A. 22 tertioque per]
 tertio quē P *m. pr.* Parthienen] partienen C. Hyrcaniae]
 hircaniae C. 23 iis P: his C [is B]. 24- ea *Freinshemius*:
 ex A. Amyntas] amintas C. 25 DC] DC P. 26 Parthienen I:
 partienen C, partheenen P *m. pr.* Erigyium *Frobenius*: phry-
 gum P, phrigum BV, prhigum L, frigum F.

- menta modico praesidio dato campestri itinere ducere iubet. Ipse cum phalange et equitatu CL stadia emensus castra in valle, qua Hyrcaniam adeunt, communit. Nemus praealtis densisque arboribus umbrosum est pingue vallis solum rigantibus aquis, quae ex petris
 4 imminentibus manant. Ex ipsis radicibus montium Stiboetes amnis effunditur, qui tria fere stadia in longitudinem universus fluit, deinde saxo, quod alveolum interpellat, percussus duo itinera velut dispensatis
 5 aquis aperit. Inde torrens et saxorum, per quae in- 10 currit, asperitate violentior terram praiceps subit. Per CCC stadia conditus labitur rursusque velut ex alio fonte conceptus editur et novum alveum intendit priore
 6 sui parte spatiosior — quippe in latitudinem X et trium stadiorum diffunditur — rursusque angustioribus coer- 15 citus ripis iter cogit. Tandem in alterum amnem
 7 cadit: Rhidagno nomen est. Incolae adfirmabant, quaecumque demissa essent in cavernam, quae propior est fonti, rursus, ubi aliud os amnis aperitur, existere: itaque Alexander boves, qua subeunt aquae terram, 20 praecipitari iubet, quorum corpora, ubi rursus erumpit, expulsa videre, qui missi erant, ut exciperent.
- 8 Quartum iam diem eodem loco quietem militi de- 11 derat, cum litteras Nabarzanis, qui Dareum cum Besso interceperat, accepit, quarum sententia haec erat: se 25 Dareo non fuisse inimicum, immo etiam, quae credidisset utilia esse, suasisse et, quia fidele consilium regi

2 stadia emensus] stadae mensus P m. pr. 3 qua] que P m. pr. Hyrcaniam] hircaniam BLV. 7 Stiboetes scripsi: ziobetus A [ziobecis L]. 8 fluit] fuit L m. pr. 9 velut] uelud B. 13 conceptus] conceptas P m. pr. editur L m. sec.: edit A. 14 latitudinem] altitudinem P m. pr. V. 15 coercitus] cohercitus C. 17 cadit I: cadat A. Rhidagno P: ridagno C. 18 quaecumque I: quicumque A. demissa Kinchius: dimissa P, dimissi C. propior I: propior A. 19 ubi] subi PV. 20 boves Bentleius: duos A. qua] quas F m. pr. P m. pr. 24 Nabarzanis I: nabazanis A [nabazanes P m. pr.]. 25 accepit P m. pr.: accipit C. 26 credidisset] credidiset P.

- dedisset, prope occisum ab eo. Agitasse Dareum custo- 9
diam corporis sui contra ius fasque peregrino militi
tradere damnata popularium fide, quam per ducentos
et triginta annos inviolatam regibus suis praestitissent.
- 5 Se in praecipiti et lubrico stantem consilium a prae- 10
senti necessitate repetisse. Dareum quoque, cum occi-
disset Bagoan, hac excusatione satisfacisse popularibus,
quod insidiantem interemisset. Nihil esse miseris mor- 11
talibus spiritu carius: amore eius ad ultima esse pro-
10 pulsum. Sed ea magis esse secutum quam optasse. In 12
communi calamitate suam quemque habere fortunam.
Si venire se iuberet, sine metu esse venturum. Non
timere, ne fidem datam tantus rex violaret: deos a deo
falli non solere. Ceterum si, cui fidem daret, videretur 13
15 indignus, multa exilia patere fugienti: patriam esse,
ubique vir fortis sedem sibi elegerit. Nec dubitavit 14
Alexander fidem, quo Persae modo accipiebant, dare,
inviolatum, si venisset, fore.
- 12 Quadrato tamen agmine et composito ibat specu-
20 latores subinde praemittens, qui explorarent loca. Levis 15
armatura ducebat agmen, phalanx eam sequebatur, post
pedites erant impedimenta. Et gens bellicosa et na-
turae situs difficilis aditu curam regis intenderat.
Namque perpetua vallis iacet usque ad mare Caspium 16
25 patens, quo terrae eius velut brachia excurrunt: media
flexu modico sinum faciunt lunae maxime similem, cum
eminent cornua nondum totum orbem sidere implente.
Cercetae et Mossyni et Chalybes a laeva sunt et ab 17
altera parte Leucosyri et Amazonum campi: et illos,

3 ducentos et triginta *Frobenius*: ii et ccc A. 4 invio-
latam] inuolatam P *m. pr.* 5 praecipiti] praetipiti L. 7 ex-
cusatione] excusacione V. 10 quam optasse *Bentleius*: quae
optasset A. 14 falli non] falli+n+on P. 15 fugienti I:
fugenti A. 19 composito] inconposito V. 20 subinde] su-
pinde B *m. pr.* 21 phalanx] phalanxi V. 22 erant] eran L.
24 vallis P: ualles C. mare] more P *m. pr.* 25 quo *Stangl*:
duo A. 26 modico] modica L. 28 Chalybes *Frobenius*:
calibes A.

- qua vergit ad septentrionem, hos ad occasum conversa
 18 prospectat. Mare Caspium dulcius ceteris ingentis
 magnitudinis serpentes alit: piscium in eo longe di-
 versi ab aliis colores. Quidam Caspium, quidam Hyrcanium appellant: alii sunt, qui Maeotiam paludem in
 id cadere putent et argumentum adferant aquam, quod
 dulcior sit quam cetera maria, infuso paludis humore
 19 mitescere. A septentrione ingens in litus mare incum-
 bit longeque agit fluctus et magna parte exaestuans
 stagnat: idem alio caeli statu recipit in se fretum 10
 eodemque impetu, quo effusum est, relabens terram
 naturae suae reddit. Et quidam credidere non Cas-
 pium mare esse, sed ex India in Hyrcaniam *Oceanum*
 cadere, cuius fastigium, ut supra dictum est, perpetua
 valle submittitur. 15
- 20 Hinc rex XX stadia processit semita propemodum 18
 invia, cui silva imminebat, torrentesque et eluvies iter
 morabantur: nullo tamen hoste obvio penetratum tan-
 21 demque ad cultiora perventum est. Praeter alios com-
 meatus, quorum tum copia regio abundabat, pomorum 20
 quoque ingens modus nascitur, et uberrimum gignen-
 22 dis uvis solum est. Frequens arbor faciem quercus
 habet, cuius folia multo melle tinguntur, sed, nisi solis
 ortum incolae occupaverint, vel modico tepore sucus
 extinguitur. 25
- 23 XXX hinc stadia processerat, cum Phrataphernes ei
 occurrit seque et eos, qui post Darei mortem profu-

1 septentrionem] septē trionem P. hos] os P m. pr.
 2 dulcius] dulcis F m. pr. P m. pr., dulcus V. 3 piscium]
 picium V. 4 colores *Koehler*: colorem A. 6 adferant *scripsi*:
 adferent A. quod] quo BP. 7 dulciore] dulciore L. 8 mi-
 tescere] mitescere P, intescere V. septentrione] septē trione P.
 9 exaestuans] exestuans V. 10 recipit] recepit L m. pr. P.
 11 eodemque] edeodemque P. 12 quidam] quidem V. 13 *Oce-*
anum addidi. 15 submittitur] summititur P m. pr. 18 pene-
 tratum *Bentleius*: penetrat C, penetrant P m. pr. 19 cultiora I:
 *ultiora P, ulteriora BFL, ultiora V. 20 abundabat] ha-
 bundabat P. 22 uvis] uui*s P, huius V. 23 habet] abet L.
 24 tepore] tempore P. 26 Phrataphernes] phratafernes C.

- gerant, dedens: quibus benigne exceptis ad oppidum Arvas pervenit. Hic ei Craterus et Erigyus occurrunt. Praefectum Tapurorum gentis, Phradatem, adduxerant: 24 hic quoque in fidem receptus multis exemplo fuit ex-
 5 periendi clementiam regis. Satrapen deinde Hyrcaniae 25 dedit Amminaspin: exul hic regnante Ocho ad Philip-
 pum pervenerat. Tapurorum quoque gentem Phradati reddidit.
- 14 Iamque ultima Hyrcaniae intraverat, cum Artaba- V
 10 zus, quem Dareo fidissimum fuisse supra diximus, cum propinquis Darei ac suis liberis modicaque Graecorum militum manu occurrit. Dextram venienti obtulit rex: 2 quippe et hospes Philippi fuerat, cum Ocho regnante exularet, et hospitii pignora in regem suum ad ulti-
 15 mum fides conservata vincebat. Comiter igitur excep- 3
 tus: 'Tu quidem', inquit, 'rex, deos quaeso, perpetua felicitate floreas: ego ceteris laetus hoc uno torqueor, quod praecipiti senectute diu frui tua bonitate non pos-
 sum.' Nonagesimum et quintum annum agebat. No- 4
 20 vem iuvenes, omnes eadem matre geniti, patrem comitabantur: hos Artabazus dexteræ regis admovit pre-
 catus, ut tam diu viverent, donec utiles Alexandro essent. Rex pedibus iter plerumque faciebat: tunc ad- 5
 moveri sibi et Artabazo equos iussit, ne ipso ingre-
 25 diente pedibus senex equo vehi erubesceret.
- 15 Ut deinde castra sunt posita, Graecos, quos Artaba- 6
 bazus adduxerat, convocari iubet: at illi, nisi fides

2 Hic] hi*c P. Erigyus *Frobenius*: eriguus A. 3 prae-
 fectum I: praefecto A. Tapurorum *Aldus*: taurorum A.
 Phradatem] pharadatem *FLP*V. 6 Amminaspin *Fuhr*ius:
 manapi P m. pr. manapi C. 7 Tapurorum *Aldus*: tauro-
 rum A. quoque] quo B m. pr. gentem] centem] P m. pr.
 Phradati] pharadati *FLP*, pharadatin V. 9 ultima] ex ultima
 B m. pr., rex ultima B m. sec. P m. sec. 13 hospes] ospes L.
 14 exularet] exultaret P. hospitii] ospitii L m. pr. P m. pr.,
 hospicii *FV*. 15 Comiter igitur] comite regitur P m. pr.
 23 faciebat] fatiebat L. 24 equos] equo P m. pr. 26 Artaba-
 bazus] artabatus L. 27 adduxerat] addeixerat P.

- Lacedaemoniis quoque et Sinopensibus daretur, respon-
 7 dent se, quid agendum ipsis foret, deliberaturos. Le-
 gati erant Lacedaemoniorum missi ad Dareum: quo
 victo adplicuerant se Graecis mercede apud Persas mi-
 8 litantibus. Rex omissis sponsionum fideique pigno- 5
 ribus venire eos iussit, fortunam, quam ipse dedisset,
 habituros. Diu cunctantes plerisque consilia varianti-
 9 bus tandem venturos se pollicentur. At Democrates
 Atheniensis, qui maxime Macedonum opibus semper
 obstiterat, desperata venia gladio se transfigit. Ceteri, 10
 sicut constituerant, dicioni Alexandri ipsos se permit-
 10 tunt. M et D milites erant, praeter hos legati ad Da-
 reum missi XC. In supplementum distributus miles,
 ceteri remissi domum praeter Lacedaemonios, quos tradi
 in custodiam iussit. 15
- 11 Mardorum erat gens confinis Hyrcaniae, cultu vitae 16
 aspera et latrociniis adsueta: haec sola nec legatos
 miserat nec videbatur imperata factura. Itaque rex
 indignatus, si una gens posset efficere, ne invictus esset,
 impedimentis cum praesidio relictis valida manu comi- 20
 12 tante procedit. Noctu iter fecerat, et prima luce hostis
 in conspectu erat: tumultus magis quam proelium fuit.
 Deturbati ex collibus, quos occupaverant, barbari pro-
 fugerunt, proximique vici ab incolis deserti capiuntur.
- 13 Interiora regionis eius haud sane adiri sine magna 25
 vexatione exercitus poterant: iuga montium praealtae
 silvae rupesque inviae saepiunt, ea, quae plana sunt,
 14 novo munimenti genere inpedierant barbari. Arbores

1 et Sinopensibus *Modius*: est inopensibus A. respon-
 dent] respondens L. 2 se, quid *Giunta*: si quid A. 10 ob-
 stiterat] obterat L m. pr. P m. pr. desperata] desparata P.
 11 se permittunt] semper mittunt B m. pr. FV. 13 xo] xc P.
 17 nec legatos] negligatos P m. pr. V. 19 esset] esse V.
 20 valida *Muetzelli*: inuicta A. 21 fecerat] ferat V. et] ex
 P m. pr. 23 quos] quas P. 24 deserti] derti L. 25 haud]
 aut P m. pr. sane] sana V. 26 montium] moncium V.
 27 plana] plena C. 28 munimenti] monumenti F m. pr. P m. pr.

densae sunt de industria consitae: quarum teneros ad-
 huc ramos manu flectunt, quos intortos rursus inserunt
 terrae: inde velut ex alia radice laetiores virent trunci.
 Hos, qua natura fert, adolescere non sinunt: quippe 15
 5 alium alii quasi nexu conserunt. Qui ubi multa fronde
 vestiti sunt, operiunt terram: itaque occulti ramorum
 velut laquei perpetua saepe iter cludunt. Una ratio 16
 erat caedendo aperire saltum, sed hoc quoque magni
 operis. Crebri namque nodi duraverant stipites, et in
 10 se implicati arborum rami suspensis circulis similes
 lento vimine frustrabantur ictus. Incolae autem ritu 17
 ferarum virgulta subire soliti tum quoque intraverant
 17 saltum occultisque telis hostem lacescebant. Ille ve-
 nantium modo latibula scrutatus plerosque confodit,
 15 ad ultimum circumire saltum milites iubet, ut, si qua
 pateret, inrumperent. Sed ignotis locis plerique ober- 18
 rabant, exceptique sunt quidam, inter quos equus regis
 — Bucephalam vocabant —, quem Alexander non
 eodem quo ceteras pecudes animo aestimabat. Nam-
 20 que ille nec in dorso insidere suo patiebatur alium
 et regem, cum vellet escendere, sponte genua submit-
 tens excipiebat credebaturque sentire, quem veheret.
 Maiore ergo, quam decebat, ira simul ac dolore stimu- 19
 latus equum vestigari iubet et per interpretem pro-
 25 nuntiari, ni reddidissent, neminem esse victurum. Hac
 denuntiatione territi cum ceteris donis equum adducunt.
 Sed ne sic quidem mitigatus caedi silvas iubet ad- 20
 gestaque humo e montibus planitiem ramis inpeditam
 exaggerari. Iam in aliquantum altitudinis opus cre- 21
 30 verat, cum barbari desperato regionem, quam occupa-

3 ex] dex B m. pr. 4 fert] fert* P. 6 occulti] oc-
 cultu C. 7 cludunt *Modius*: cludi**t P, cludit C. 9 nam-
 que] manque P. duraverant] nudauerant P. 21 escendere
 P m. pr.: ascendere C. 22 credebaturque] credebanturque
 P m. pr. 23 ergo om. B. 25 Hac] ac P. 27 ne] nec C.
 sic] si P m. pr. adgestaque] adgestoque P m. pr. V. 28 pla-
 nitiem *Cospus*: planiciem A. 29 in aliquantum *Acidalius*:
 aliquantum A. 30 desperato P m. pr.: desperati C.

verant, posse retineri, gentem suam dedidere. Rex obsidibus acceptis Phradati parere eos iussit.

- 22 Inde quinto die in stativa revertitur. Artabazum 18
deinde geminato honore, quem Dareus habuerat ei,
remittit domum. Iam ad urbem Hyrcaniae, in qua 5
regia Darei fuit, ventum erat: ibi Nabarzanes accepta
23 fide occurrit dona ingentia ferens. Inter quae Bagoas
erat, specie singulari spado atque in ipso flore pueri-
tiae, cui et Dareus *adsuerat* et mox Alexander adsue-
vit: eiusque maxime precibus motus Nabarzani ignovit. 10
24 Erat, ut supra dictum est, Hyrcaniae finitima gens 19
Amazonum, circa Thermodonta amnem Themiscyrae
25 incolentium campos. Reginam habebant Thalestrin,
omnibus inter Caucasum montem et Phasin amnem
imperitantem. Haec cupidine visendi regis accensa 15
finibus regni sui excessit et, cum haud procul abesset,
praemisit indicantes, venisse reginam adeundi eius co-
26 gnoscendique avidam. Protinus facta potestas est ve-
niendi ceteris iussis subsistere. Trecentis feminarum
comitata processit atque, ut primum rex in conspectu 20
fuit, equo ipsa desiluit duas lanceas dextera praeferens.
27 Vestis non tota Amazonum corpori obducitur: nam
laeva pars ad pectus est nuda, cetera deinde velantur.
Nec tamen sinus vestis, quem nodo colligunt, infra
28 genua descendit. Altera papilla intacta servatur, qua 25
muliebris sexus liberos alant: aduritur dextera, ut
29 arcus facilius intendant et tela vibrent. Interrito vultu
regem Thalestris intuebatur habitum eius haudquaquam

2 parere *Freinshemius*: tradere A. 3 Inde] in P m. pr.
4 quem] quam P. 6 regia] regiae P. Nabarzanes I: naba-
zanes A. 8 specie] spetie L. 9 *adsuerat scripsi*: fuerat P, ad-
suetus fuerat C. 10 Nabarzani I: nabazani A. 12 Thermo-
donta] termodonta C. 16 haud] aut P m. pr. abesset] abessent
P m. pr. 17 eius] eis P m. pr. 18 potestas est *scripsi*: pote-
state A. 19 Trecentis] centis B. 20 atque] adque L. 22 tota
scripsi: toto A. 24 sinus] sinu P m. pr. nodo] modo P V.
25 intacta] intacta L. 27 vibrent] ubrent B m. pr. 28 Thale-
stris] talestris C. haudquaquam] haudquāquam F.

rerum famae parem oculis perlustrans: quippe omnibus barbaris in corporum maiestate veneratio est, magnorumque operum non alios capaces putant, quam quos eximia specie donare natura dignata est. Ceterum 80
 5 interrogata, num aliquid petere vellet, haud dubitavit fateri ad communicandos cum rege liberos se venisse, dignam, ex qua ipse regni generaret heredes: feminini sexus se retenturam, marem reddituram patri. Ale- 31
 xander, an cum ipso militare vellet, interrogat: at illa
 10 causata, sine custode regnum reliquisse, petere perseverabat, ne se inritam spei abire pateretur. Acrior ad 32
 venerem feminae cupido quam regis, ut paucos dies subsisteret, perpulit. XIII dies in obsequium desiderii eius assumpti sunt. Tum illa regnum suum, rex Par-
 15 thienem petiverunt.

20 Hic vero palam cupiditates suas solvit continentiam- VI
 que et moderationem, in altissima quaque fortuna eminentia bona, in superbiam ac lasciviam vertit. Patrios 2
 mores disciplinamque Macedonum regum salubriter
 30 temperatam et civilem habitum velut leviora magnitudine sua ducens Persicae regiae par deorum potentiae fastigium aemulabatur: iacere humi venerabundos 3
 ipsum paulatimque servilibus ministeriis tot victores gentium inbuere et captivis pares facere expetebat.
 25 Itaque purpureum diadema distinctum albo, quale 4
 Dareus habuerat, capiti circumdedit vestemque Persicam sumpsit, ne omen quidem veritus, quod a victoris

1 perlustrans] perlustrant P. 3 putant] patant P m. pr.
 8 retenturam] recenturam FV. reddituram] retdituram L.
 9 interrogat] interroget P m. pr. at I: et A. 10 custode]
 custodiae C. 12 ut P: ac ut C. 14 Parthienem *Letellarius*:
 parthienem C, parthyenen P. 16 continentiamque] contenen-
 tiamque P. 17 fortuna] fortunam V. 19 regum] regnum
 P m. pr., regium L. 22 venerabundos *Vindelinus*: uenerabun-
 dus A. 23 ministeriis] nimisteriis P m. pr. 24 expetebat I:
 expectabat A. 25 quale] quare P m. pr. 26 habuerat]
 abuerat L. 27 ne omen I: nemo non A, *sed in P emonō in*
ras. m. rec., neque perspicere potui, quid m. pr. scriptum esset.

5 insignibus in devicti transiret habitum. Et ille se
 quidem spolia Persarum gestare dicebat, sed cum illis
 quoque mores induerat, superbiamque habitus animi
 6 insolentia sequebatur. Litteras quoque, quas in Euro-
 pam mitteret, veteris anuli gemma obsignabat, iis, 5
 quas in Asiam scriberet, Darei anulus inprimebatur,
 ut adpareret unum animum duorum non capere fortu-
 7 nam. Amicos vero et equites unaque principes mili-
 tum, aspernantes quidem, sed recusare non ausos, Per-
 8 siciis ornaverant vestibus. Pelices CCC et LXV, totidem 10
 quot Darei fuerant, regiam inplebant, quas spadonum
 9 greges et ipsi muliebria pati adsueti sequebantur. Haec 21
 luxu et peregrinis infecta moribus veteres Philippi
 milites, rudis natio ad voluptates, palam aversabantur,
 totisque castris unus omnium sensus ac sermo erat, 15
 10 plus amissum victoria quam bello esse quaesitum: cum-
 maxime vinci ipsos deditos alienis moribus et externis.
 Quo tandem ore domos quasi in captivo habitu rever-
 suros? Pudere iam sui regem: victis quam victoribus
 similiorem ex Macedoniae imperatore Darei satrapen 20
 11 factum. Ille non ignarus, et principes amicorum et
 exercitum graviter offendi, gratiam liberalitate donisque
 reparare temptabat. Sed, opinor, liberis pretium ser-
 12 vitutis ingratum est. Igitur, ne in seditionem res ver-
 teretur, otium interpellandum erat bello, cuius materia 25
 13 opportune alebatur. Namque Bessus veste regia sumpta

4 quas] quasi P m. pr. 5 veteris] ueteres B m. pr. iis
 P m. pr.: his C. 6 Asiam I: asia A. inprimebatur] inpm-
 bebatur P. 7 ut om. P m. pr. adpareret] apareret L, abpare-
 ret P. 8 unaque Bentleius: hii namque C, hi* namque P.
 principes] printipes L. 9 ausos] aussos P. 10 ornaverant
 Vindelinius: onerauerat A. CCC et LXV Vogel: cccc et LX A.
 11 quot] quod PV. 12 adsueti] adsue*ti* P. 13 Philippi]
 philippi F. 14 aversabantur] uersabantur P. 17 deditos
 Bentleius: dedique A. 18 Quo tandem ore Ieepius: quo tante
 more A. 22 graviter] grauit* P. liberalitate] liberalitate * P.
 23 temptabat] temptabatis P m. pr. 25 bello I: bellum A.
 26 opportune I: oportune A.

- Artaxerxen appellari se iusserat Scythasque et ceteros Tanais accolas contrahebat. Haec Satibarzanes nuntiabat: quem receptum in fidem regioni, quam antea obtinuerat, praefecit. Et cum grave spoliis apparatuque 14 luxuriae agmen vix moveretur, suas primum, deinde totius exercitus sarcinas exceptis admodum necessariis conferri iussit in medium. Planities spatiosa erat, in 15 quam vehicula onusta perduxerant. Expectantibus cunctis, quid deinde esset imperaturus, iumenta iussit 10 abduci suisque primum sarcinis face subdita ceteras incendi [praecepit]. Flagrabant exurentibus dominis, 16 quae ut intacta ex urbibus hostium raperent, saepe flammis restinxerant, nullo sanguinis pretium audente deflere, cum regias opes idem ignis exureret. Brevi 17 15 deinde ratio mitigavit dolorem, habilesque militiae et ad omnia parati laetabantur sarcinarum potius quam disciplinae fecisse iacturam.
- 22 Igitur Bactrianam regionem petebant. Sed Nicanor, 18 Parmenionis filius, subita morte correptus magno desiderio sui adfecerat cunctos. Rex ante omnis maestus 19 20 cupiebat quidem subsistere funeri adfuturus, sed penuria com meatuum festinare cogebat: itaque Philotas cum duobus milibus et DC relictus, ut iusta fratri persolveret, ipse contendit ad Bessum.
- 25 Iter facienti ei litterae adferuntur a finitimis satraparum, e quibus cognoscit Bessum quidem hostili animo occurrere cum exercitu, ceterum Satibarzanen, quem

1 Artaxerxen *Freinshemius*: artaxersen A. Scythasque] scithasque L. 2 Satibarzanes I: satabarzanes A. 5 luxuriae] luxoriae B m. pr. L m. pr. V. 7 conferri *Lauer*: referre A. Planities] planicies BPV. 8 quam *Lauer*: qua A. onusta] honusta P. 10 face] facie B m. pr. subdita] subdida P m. pr. 11 [praecepit] *del. Kinchius*. Flagrabant] fraglabant P. exurentibus] exurientibus V. 12 intacta] intacti P m. pr. 13 sanguinis] saguinis L. 19 Parmenionis] parmoenionis C. 20 omnis P m. pr.: omnes C. 23 DC] DC P. 25 facienti] faciendi V. finitimis I: finibus A. satraparum] satrapharum B m. pr., sat*rap*arum L, satraphrarum V. 26 cognoscit] cognoscet P.

- satrapeae Ariorum ipse praefecisset, defecisse ab eo.
- 21 Itaque quamquam Besso imminabat, tamen *ad* Satibarzanen opprimendum praeverti optimum ratus levem armaturam et equestres copias educit totaque nocte
- 22 itinere strenue facto inproviusus hosti supervenit. Cuius cognito adventu Satibarzanes cum duobus milibus equitum — nec plures subito contrahi poterant — Bactra
- 23 perfugit, ceteri proximos montes occupaverunt. Praerupta rupes est, qua spectat occidentem, eadem, qua vergit ad orientem, leniore summissa fastigio: multis arboribus obsita perennem habet fontem, ex quo large aquae manant. Circuitus eius xxx et duo stadia con-
- 24 prehendit. In vertice herbidus campus: in hac multitudinem inbellem considerare iubent. Ipsi, qua rupes sedit, arborum truncos et saxa obmoliuntur. XIII
- 25 milia armata erant. In quorum obsidione Cratero relicto ipse Satibarzanen sequi festinat. At, quia longius abesse eum cognoverat, ad expugnandos eos, qui
- 26 edita montium occupaverant, redit. Ac primo repurgari iubet, quidquid ingredi possent, deinde, ut occurrebant inviae cotes praeruptaeque rupes, inritus labor
- 27 videbatur obstante natura. Ille, ut erat animi semper obluctantis difficultatibus, cum et progredi arduum et reverti periculosum esset, versabat se ad omnes cogitationes aliud atque aliud — ita ut fieri solet, ubi prima quaeque damnamus — subiciente animo. Haesitanti, quod ratio non potuit, fortuna consilium sub-
- 28 ministravit. Vehemens favonius erat, et multam ma-

1 satrapeae *scripsi*: satrapem P, satrapham C. Ariorum] oriorum P m. pr. 2 tamen] tamen L. *ad* add. *Vindelinius*. 3 praeverti] praeuertit P m. pr. 7 contrahi] contrai P, contrahi V. 12 manant] manant P. Circuitus] circ'itus P. 14 inbellem] in bellū P m. pr. 15 sedit *scripsi*: erat A. 17 Satibarzanen] satibarzamen P m. pr., satibarzanē P m. sec. At *scripsi*: et A. 19 occupaverant *Vindelinius*: occupaerunt A. repurgari] repugnari P. 24 esset] esse P m. pr. 26 damnamus] dampnamus FV. 28 materiam] meteriam P m. pr.

teriam ceciderat miles aditum per saxa molitus. Haec
 vapore torrida flamma arserat: ergo adgeri alias arbores 29
 iubet et igni dari alimenta, celeriterque stipitibus cu-
 mulatis fastigium montis aequatum est. Tunc undi- 30
 5 que ignis iniectus cuncta comprehendit. Flammam in
 ora hostium ventus ferebat, fumus ingens velut qua-
 dam nube absconderat caelum. Sonabant incendio sil- 31
 vae, atque ea quoque, quae non incenderat miles, con-
 cepto igne proxima quaeque adurebant. Barbari sup-
 10 pliciorum ultimum, si qua intermoreretur ignis, effugere
 temptabant, sed, qua flamma dederat locum, hostis
 obstabat. Varia igitur caede consumpti sunt: alii in 32
 medios ignis, alii petris praecipitavere se, quidam ho-
 stium manibus obtulerunt, pauci semustulati venere in
 15 potestatem.

24 Hinc ad Craterum, qui Artacana obsidebat, redit. 33
 Ille omnibus praeparatis regis expectabat adventum
 captae urbis titulo, sicut par erat, cedens. Igitur Ale- 34
 xander turres admoveri iubet: ipsoque aspectu barbari
 20 terri e muris supinas manus tendentes orare coepe-
 runt: iram in Satibarzanen, defectionis auctorem, re-
 servaret, supplicibus semet dedentibus parceret. Rex
 data venia non obsidionem modo solvit, sed omnia sua
 incolis reddidit.

25 Ab hac urbe digresso supplementum novorum mili- 35
 tum occurrit: Zoilus D equites ex Graecia adduxerat,
 III milia ex Illyrico Antipater miserat, Thessali equites
 C et XXX cum Philippo erant, ex Lydia II milia et
 sescenti, peregrinus miles, advenerant, CCC equites gen-
 30 tis eiusdem sequebantur. Hac manu adiecta *adit* Dran- 36

1 aditum] additum L m. pr. V. 2 flamma arserat *scripsi*:
 iam inaruerat A. 3 dari *Aldus*: dare A. 8 atque] adque L.
 13 medios I: medio A. ignis C: ignes P. 14 pauci sem-
 ustulati P m. pr.: paucis semiustulati C. 26 Zoilus *Frobenius*:
 zolus A. Graecia] gretia LP. 27 Illyrico] illirico C.
 Thessali] tessali F. 28 ex] et P m. pr. Lydia I: lidia A.
 milia] om. P. 29 sescenti P: sexcenti C. 30 Hac] hanc
 P m. pr. *adit addidi*. Drangas *Frobenius*: drancas A.

gas: bellicosa natio est. Satrapes erat Barzaentes, sceleris in regem suum particeps Besso: is suppliciorum, quae meruerat, metu profugit in Indiam.

- VII Iam nonum diem stativa erant, cum externa vi non
 tutus modo rex, sed invictus intestino facinore pete-
 2 batur. Dymnus, modicae apud regem auctoritatis et
 gratiae, exoleti, qui Nicomacho erat nomen, amore
 3 flagrabat obsequio uni sibi dediti corporis vinctus. Is,
 quod ex vultu quoque perspicui poterat, similis attonito
 remotis arbitris cum iuvene secessit in templum arcana
 4 se et silenda adferre praefatus suspensumque expecta-
 tione per mutuam caritatem et pignora utriusque animi
 rogat, ut adfirmet iureiurando, quae commisisset, si-
 5 lentio esse tecturum. Et ille ratus nihil, quod etiam
 cum periurio detegendum foret, indicaturum per prae-
 6 sentes deos iurat. Tum Dymnus aperit in tertium
 diem regi insidias comparatas seque eius consilii fortibus
 7 viris et inlustribus esse participem. Quibus iuvenis audi-
 tis se vero fidem in parricidio dedisse constanter ab-
 nuuit nec ulla religione, ut scelus tegat, posse constringi.
 8 Dymnus et amore et metu amens dexteram exoleti
 complexus et lacrimans orare primum, ut particeps
 9 consilii operisque fieret: si id sustinere non posset,
 attamen ne proderet se, cuius erga ipsum benivolentiae
 praeter alia hoc quoque haberet fortissimum pignus,
 quod caput suum permisisset fidei adhuc inexpertae.
 10 Ad ultimum aversari scelus perseverantem mortis metu
 terret: ab illo capite coniuratos pulcherrimum facinus
 11 incohaturus. Alias deinde effeminatum et muliebriter

1 Barzaentes *Modius*: barzaenses P m. pr., barzanenses C.
 6 Dymnus] dimnus F. 7 exoleti] ex*oleti P. Nicomacho
Aldus: nichomacho P, nichomaco C. 8 obsequio] obsequio
 P m. pr. Is] *is P. 11 silenda] silenta P m. pr., silentia
 LV. 13 silentio] silentiū P m. pr. 16 Dymnus] dimnus LV.
 18 Quibus] qui P m. pr. 25 fortissimum] fontissimum P m. pr.
 26 inexpertae] exparte P m. pr. 28 coniuratos] coniuratus P
 m. pr. 29 incohaturus *Aldus*: incoaturus P, inchoaturus C.

timidum, alias proditorem amatoris appellans, nunc ingentia promittens, interdumque regnum quoque, versabat animum tanto facinore procul abhorrentem. Strictum deinde gladium modo illius, modo suo admovens iugulo, supplex idem et infestus, expressit tandem, ut non solum silentium, sed etiam operam polliceretur. Namque abunde constantis animi et dignus, qui pudicus esset, nihil ex pristina voluntate mutaverat, sed captum Dymni amore simulabat nihil recusare. Scitari inde pergit, cum quibus tantae rei societatem inisset: plurimum referre, quales viri tam memorabili operi admoturi manus essent. Ille et amore et scelere male sanus simul gratias agit, simul gratulatur, quod fortissimis iuvenum non dubitasset se adiungere, Demetrio, corporis custodi, Peucolao, Nicanori: adicit his Aphobetum, Iolaum, Theoxenum, Archepolim, Amyntam. Ab hoc sermone dimissus Nicomochus ad fratrem — Cebalino erat nomen — quae acceperat, defert. Placet ipsum subsistere in tabernaculo, ne, si regiam intrasset non adsuetus adire regem, coniurati proditos se esse resciscerent. Ipse Cebalinus ante vestibulum regiae — neque enim propius aditus ei patebat — consistit opperiens aliquem ex prima cohorte amico-

1 alias] alia P m. pr. 5 supplex] suppellex B m. pr. expressit tandem, ut C [V om. tandem]: expressit, ut tandem P. 6 operam I: aperam A [B m. sec. P m. rec.: asperam]. 9 captum] captus C. amore B corr. L corr. P corr. V corr.: amoe B m. pr. F, amo L m. pr. V m. pr., amarae P m. pr. Sciscitari] scistari V. 10 societatem] sotietatem P. 13 quod] quid P m. pr. 14 fortissimis P: fortissimus C. 15 Peucolao Modius: peuculao A. 16 Aphobetum Frobenius: apoebetum A [aphoebetum L corr.]. Iolaum Vogel: ioceum A. Theoxenum scripsi: idoxenum P m. pr., idioxenum C [adioxenum V]. Archepolim Vindelinius: arcepolim A. 17 Amyntam] amintam C [amintham LV]. 19 ipsum] ipsum in P. 21 esse om. V. resciscerent] rescisserent P. Cebalinus I: ceballinus C, ceballinus P m. pr. 22 neque enim C: neque P. propius] propius F m. pr. V. 23 opperiens] operiens FP m. pr. ex prima cohorte amicorum P: amicorum ex prima cohorte C.

18 rum, a quo introduceretur ad regem. Forte ceteris
 dimissis unus Philotas, Parmenionis filius — incertum
 quam ob causam — substiterat in regia: huic Cebali-
 nus ore confuso magnae perturbationis notas prae se
 ferens aperit, quae ex fratre conpererat, et sine dila- 5
 19 tione nuntiari regi iubet. Philotas conlaudato eo pro-
 tinus intrat ad Alexandrum multoque invicem de aliis
 rebus sermone consumpto nihil eorum, quae ex Ceba-
 20 lino cognoverat, nuntiat. Sub vesperam eum prodeun-
 tem in vestibulo regiae excipit iuvenis, an mandatum 10
 21 executus foret, requires. Ille non vacasse sermoni
 suo regem causatus discessit. Postero die Cebalinus
 venienti in regiam praesto est intrantemque admonet
 pridie communicatae cum ipso rei. Ille curae sibi
 esse respondet: ac ne tum quidem regi, quae audierat, 15
 22 aperit. Coeperat Cebalino esse suspectus: itaque non
 ultra interpellandum ratus nobili iuveni — Metron
 erat ei nomen — super armamentarium posito, quod
 23 scelus pararetur, indicat. Ille Cebalino in armamentario
 abscondito protinus regi corpus forte curanti, quid in- 20
 24 dex detulisset, ostendit. Rex ad comprehendendum 27
 Dymnum missis satellitibus armamentarium intrat. Ibi
 Cebalinus gaudio elatus: 'Habeo te', inquit, 'incolumem
 25 ex inpiorum manibus ereptum'. Percontatus deinde
 Alexander, quae noscenda erant, ordine cuncta cogno- 25
 26 ex quo Nicomachus ad eum detulisset indicium. Atque

1 a quo Frobenius: quo C, om. P m. pr. 2 Philotas]
 phylotas BF. Parmenionis] parmoenionis BP. 3 substiterat]
 Lauer: subsisterat P, subsisteret C. Cebalinus] ceballinus F.
 5 conpererat] compereant P m. pr. sine] fine P m. pr. 6 nun-
 tiari] nunciari FV. Philotas] phylotas C. 9 nuntiat] nunciat
 LV. 10 an] a P m. pr. 13 in om. V m. pr. 15 audierat] audieret
 P m. pr. 18 armamentarium] armentarium P m. pr. 20 quid
 index] quide index B. 22 Dymnum] dimnum P m. pr. V. arma-
 mentarium] armamentarum L. 23 inquit] inquit FP m. pr.
 incolumem] incolomem F, incolumen V. 27 Nicomachus] nicho-
 machus C. indicium] inditium P, incendium B m. pr.

illo fatente iam tertium esse, existimans haud incorrupta fide tanto post deferre, quae audierat, vinciri eum iussit. At ille clamitare coepit eodem temporis 27 momento, quo audisset, ad Philotan decucurrisset: ab
 5 eo operiri conperta. Rex identidem quaerens, an Philotan adisset, an institisset ei, ut pervenirent ad se, perseverante eo adfirmare, quae dixerat, manus ad caelum tendens manantibus lacrimis hanc sibi a carissimo quondam amicorum relatum gratiam querebatur. Inter 29
 10 haec Dymnus haud ignarus, quam ob causam accerseretur a rege, gladio, quo forte erat cinctus, graviter se vulnerat occursuque satellitum inhibitus perfertur in regiam. Quem intuens rex: 'Quod', inquit, 'in te, 30 Dymne, tantum cogitavi nefas, ut tibi Macedonum
 15 regno dignior Philotas me quoque ipso videretur?' Illum iam defecerat vox: itaque edito gemitu vultuque a conspectu regis averso subinde conlapsus extinguitur.
 28 Rex Philota venire in regiam iusso: 'Cebalinus,' 31
 30 inquit, 'ultimum supplicium meritis, si in caput meum praeparatas insidias biduo texit: sed huius criminis Philotan reum substituit, ad quem protinus indicium detulisse se adfirmat. Quo propiore gradu amicitiae 32 me contingis, hoc maius est dissimulationis tuae facinus,
 35 et ego Cebalino magis quam Philotae id convenire

1 haud] aut P m. pr. 3 iussit. At scripsi: iussit P, iusserat C. 4 Philotan] phylotan BF. decucurrisset Kinchius: de**currisse P, decurrisse C. 5 operiri conperta Ieeplus: perconperta P, percomperta C. identidem Freinshemius: item C [V om.], idem P m. pr. Philotan] phylotan BFV. 7 eo] adeo P. 10 accerseretur] accersiretur F m. pr. L m. pr. 12 perfertur] perferfertur P m. pr. 13 inquit] inquit L. 14 Dymne] dimne P m. pr. V. 15 Philotas] phylotas BF. ipso] in P o ex corr. m. rec. 19 Philota I: phylota C, philotan P m. pr. 21 texit: sed scripsi: texitisset FB m. sec. L m. sec. P m. sec. V m. sec., texit B m. pr., texi L m. pr., texit P m. pr., tex V m. pr. 22 Philotan] phylotan BFV. reum] re+um P. ad] at P. 23 propiore] propiore P. amicitiae] amittitiae P, amicitiae V. 25 Philotae] phylotae BFL.

fateor. Faventem habes iudicem, si, quod admitti non
 33 oportuit, saltem purgari potest'. Ad haec Philotas
 haud sane trepidus, si animus vultu aestimaretur, Ce-
 balinum quidem scorti sermonem ad se detulisse, sed
 ipsum tam levi auctore nihil credidisse respondit, veri- 5
 tum, ne iurgium inter amatorem et exoletum non sine
 34 risu aliorum detulisset: cum Dymnus semet intere-
 merit, qualiacumque erant, non fuisse reticenda. Con-
 plexusque regem orare coepit, ut praeteritam vitam
 potius quam culpam, silentii tamen, non facti ullius, 10
 35 intueretur. Haud facile dixerim, credideritne ei rex
 an altius iram suppresserit: dexteram reconciliatae
 gratiae pignus obtulit et contemptum magis quam
 celatum indicium esse videri sibi dixit.

VIII Advocato tum consilio amicorum, cui tamen Phi- 29
 lotas adhibitus non est, Nicomachum introduci iubet. 16
 2 Is eadem, quae detulerat *frater* ad regem, ordine ex-
 posuit. Erat Craterus regi carus in paucis et eo Phi-
 3 lotae ob aemulationem dignitatis adversus neque igno-
 rabat saepe Alexandri auribus nimia iactatione virtu- 20
 tis atque operae gravem fuisse et ob ea non quidem
 4 sceleris, sed contumaciae tamen esse suspectum. Non
 aliam premendi inimici occasionem aptiorem futuram
 ratus odio suo pietatis praeferens speciem: 'Utinam',
 inquit, 'in principio quoque huius rei nobiscum deli- 25
 5 berasses! Suavissemus, si Philotae velles ignorare,
 patereris potius ignorare eum, quantum deberet tibi,

2 oportuit *Frobenius*: potuit A. saltem] saltim P.
 purgari *Ieepius*: negari A. Philotas] phylotas F. 8 vultu]
 uultu* P. 5 auctore L m. pr. P m. pr.: auctori BFV. 6 ama-
 torem] amotorem P. 7 semet interemerit P: interemerit se-
 met C. 8 qualiacumque] quiliacumque P m. pr. 11 credide-
 ritne] crediderit*ne P. 12 an] in P m. pr. 15 tum *Zump-*
tius: tamen A. Philotas] phylotas BF. 17 Is] his P. detu-
 lerat *frater Vogel*: detulerat A. 18 Philotae] phylotae BFL.
 20 iactatione *Frobenius*: actione A. 25 inquit] inquit L.
 26 Philotae] phylotae BF. 27 deberet] dederet P.

quam usque ad mortis metum adductum saepius de periculo suo quam de tuo cogitare beneficio. Ille enim semper insidiari tibi poterit, tu non semper Philotae poteris ignoscere. Nec est, quod existimes eum, qui 6
 5 tantum ausus est, venia posse mutari. Scit eos, qui misericordiam consumpserunt, amplius sperare non posse. At ego, etiam si ipse vel paenitentia vel beneficio tuo victus quiescere volet, patrem eius Parmenionem, tanti ducem exercitus et inveterata apud
 10 milites suos auctoritate haud multum infra magnitudinis tuae fastigium positum, scio non aequo animo salutem filii sui debitum tibi. Quaedam beneficia 8
 odimus. Meruisse mortem confiteri pudet: superest, ut malit videri iniuriam accepisse quam vitam. Proinde
 15 scito tibi cum illis de salute esse pugnandum. Satis 9
 hostium superest, ad quos persequendos ituri sumus: latus a domesticis hostibus muni. Hos si summoves,
 30 nihil metuo ab externo.' Haec Craterus. Nec ceteri 10
 dubitabant, quin coniurationis indicium suppressurus
 20 non fuisset nisi auctor aut particeps. Quem enim pium et bonae mentis, non amicum modo, sed ex ultima plebe, auditis, quae ad eum delata erant, non protinus ad regem fuisse cursum? ne Cebalini quidem exemplo, 11
 qui ex fratre conperta ipsi nuntiasset, *commotum esse*
 25 Parmenionis filium, praefectum equitatus, omnium arcanorum regis arbitrum! Simulasse etiam, non vacasse sermoni suo regem, ne index alium internuntium quae-

1 adductum P m. pr. V m. pr.: adductum cogeres BFLV m. sec. 2 beneficio] beneficio P. 3 Philotae] phylotae C. 4 ignoscere] ignoscere** P. 5 tantum] tantum B m. pr. LV. 7 paenitentia] potentia P m. pr. beneficio] beneficio L m. pr. P. 8 Parmenionem] parmoenionem P, permenionem L m. pr. 10 suos P m. pr.: tuos C. 12 beneficia] beneficia P. 15 scito *Modius*: scio A. 17 summoves I: s'ū'moues P, submoues C. 19 quin] qui P m. pr. indicium] inditium P. 21 bonae] bene P m. pr. 24 *commotum esse addidi*. 25 Parmenionis] parmoenionis PV. arcanorum] archanorum V. 26 arbitrum] arbitrium B.

12 reret. Nicomachum religione quoque deum adstrictum
 conscientiam suam exonerare properasse: Philotam con-
 sumpto per ludum iocumque paene toto die gravatum
 13 et forsitan supervacuo inserere sermoni. At eum 5
 non credidisse talia deferentibus pueris! Cur igitur
 extraxisset biduum, tamquam indicio haberet fidem?
 Dimittendum fuisse Cebalinum, si delationem eius
 14 damnabat. In suo quemque periculo magnum animum
 habere: cum de salute regis timeretur, credulos esse 10
 15 debere, vana quoque deferentis admittere. Omnes igitur
 quaestionem de eo, ut participes sceleris indicare
 cogeretur, habendam esse decernunt. Rex admonitos,
 uti consilium silentio premerent, dimittit. Pronuntiari 31
 deinde iter in posterum iubet, ne qua noxiis initi con- 15
 16 sili daretur nota. Invitatus est etiam Philotas ad ul-
 timas ipsi epulas, et rex non cenare modo, sed etiam
 familiariter conloqui cum eo, quem damnaverat, susti-
 17 nuit. Secunda deinde vigilia luminibus extinctis cum
 paucis in regiam coeunt Hephaestion et Craterus et 20
 Coenus et Erigyus, hi ex amicis, ex armigeris autem
 Perdiccas et Leonnatus. Per hos imperatum, ut qui
 18 ad praetorium excubabant, armati vigilarent. Iam ad
 omnes aditus dispositi erant equites, itinera quoque
 obsidere iussi, ne quis ad Parmenionem, qui tum Mediae 25
 19 magnisque copiis praeerat, occultus evaderet. Atarrhias
 autem cum CCC armatis intraverat regiam: huic decem

1 Nicomachum] nichomachum C. 2 exonerare] exhone-
 rare P. Philotam] phylotam BFV. 3 toto C: tota P.
 4 caput] capud L. longo] longuo F. 5 eum non credidisse
scripsi: enim si non credidisset C, enim non credidisse P m. pr.
 7 extraxisset] extraxisset P m. pr. 11 vana] una B. 13 ad-
 monitos, uti] admonito sicut P m. pr. 15 noxiis *leepius*:
 noui A. 16 Philotas] phylotas BFL. 19 extinctis] ex-
 cinctis P m. pr. 20 Hephaestion *Cospus*: ephestion A.
 21 Erigyus *Frobenius*: eriguus A. hi] hii P. 23 ad prae-
 torium I: praetorium A. 24 itinera] itinere P. 25 Parme-
 nionem] parmoenionem P. 26 Atarrhias *scripsi*: atarras A.

satellites adduntur, quorum singulos deni armigeri sequebantur. Hi ad alios coniuratos comprehendendos 20 distributi sunt, Atarrhias cum trecentis ad Philotam missus clausum aditum domus moliebatur L iuvenum
 5 promptissimis stipatus: nam ceteros cingere undique domum iusserat, ne occulto aditu Philotas posset elabi. Illum sive securitate animi sive fatigatione resolutum 21 somnus oppresserat: quem Atarrhias torpentem adhuc occupat. Tandem ei sopore discusso cum inicerentur 22
 10 catenae: 'Vicit', inquit, 'bonitatem tuam, rex, inimicorum meorum acerbitas.' Nec plura elocutum capite velato in regiam adducunt.

32 Postero die rex edixit, omnes armati coirent. VI 23 milia fere militum venerant, praeterea turba lixarum calonumque inpleverant regiam. Philotan armigeri agmine 24 suo tegebant, ne ante conspici posset a vulgo, quam rex adlocutus milites esset. De capitalibus rebus vetusto 25 Macedonum modo inquirebat *rex*, *iudicabat* exercitus — in pace erat vulgi —, et nihil potestas regum valebat,
 20 nisi prius valuisset auctoritas. Igitur Dymni primum 26 cadaver infertur plerisque, quid parasset quove casu extinctus esset, ignaris. Rex deinde in contionem pro IX cedit vultu praeferens dolorem animi. Amicorum quoque maestitia expectationem haud parvam rei fecerat.

25 Diu rex demisso in terram vultu attonito stupentique 2 similis stetit, tandem recepto animo: 'Paene', inquit, 'milites, hominum scelere vobis ereptus sum: deum providentia et misericordia vivo. Conspectusque vestri

1 adduntur *scripsi*: traduntur A. 2 Hi] Hii P. 3 Atarrhias *scripsi*: atarras A. Philotam] phylotam BF. 6 ne] nec P m. pr. Philotas] phylotas C. 8 Atarrhias *scripsi*: atarras C, atharras P. 9 Tandem] tandem P m. pr. ei] eius L m. pr. V. 10 inquit] inquit V. 11 meorum om. B. 13 coirent] cohirent V. 15 Philotan] phylotan LF m. sec., phylotam BF m. pr. V. 17 rebus] regibus B. 18 *rex, iudicabat addidi*. 20 Dymni] dimni FLV. 24 rei I: ei A. 25 demisso] dimisso P m. pr. V. attonito] attonitu P m. pr. 26 inquit] inquit LV.

venerabilis coegit, ut vehementius parricidis irascerer, quoniam is primus, immo unus vitae meae fructus est, tot fortissimis viris et de me optime meritis referre
 3 adhuc gratiam posse.' Interrupit orationem militum gemitus, obortaeque sunt omnibus lacrimae. Tum rex: 5
 'Quanto', inquit, 'maiorem in animis vestris motum excitabo, cum tanti sceleris auctores ostendero! Quo- rum mentionem adhuc reformido et, tamquam salvi
 4 esse possint, nominibus abstineo. Sed vincenda est memoria pristinae caritatis et coniuratio impiorum ci- 10
 vium detegenda. Quomodo autem tantum nefas sileam? Parmenio, illa aetate, tot meis, tot parentis mei meritis devinctus, omnium nobis amicorum vetustissimus,
 5 ducem se sceleri tanto praeбuit. Minister eius Philo- tas Peucolaum et Demetrium et hunc Dymnum, cuius 15
 corpus aspicitis, ceterosque eiusdem amentiae in caput
 6 meum subornavit.' Fremitus undique indignantium 33
 querentiumque tota contione obstrepebat, qualis solet
 esse multitudinis et maxime militaris, ubi aut studio
 7 agitur aut ira. Nicomachus deinde et Metron et Ce- 20
 balinus producti, quae quisque detulerat, exponunt. Nullius eorum indicio Philotas ut particeps sceleris destinabatur. Itaque indignatione expressa vox invicem
 8 silentio excepta est. Tum rex: 'Qualis', inquit, 'ergo animi vobis videtur, qui huius rei delatum indicium ad 25
 ipsum suppressit? Quod non fuisse vanum Dymni

1 coegit *Frobenius*: cogit **BFL**, coget **V**, om. **P**. 2 quoniam **I**: quam **A**. is primus *G. Hermannus*: spiritus **A**. 4 posse **I**: possem **A** [possent **V**]. Interrupit] interrumpit **V**. orationem] oracionem **V**. 5 obortaeque] aborceque **P m. pr.** omnibus om. **V**. 9 possint] possent **P**. 14 se] sed **P m. pr.** Philotas] phylotas **C**. 15 Peucolaum *Frobenius*: leucolaum **A**. Dymnum] dimnum **PV**. 18 qualis] quales **P**. 19 aut] haud **P m. pr.** 20 Nicomachus] nichomachus **FV**. 22 indicio] inditio **FP**. Philotas] phylotas **C**. ut *Bentleius*: in **A**. 23 destinabatur] distinabatur **P**. expressa] expresa **P**. invicem *leepius*: indicum **A**. 24 Tum **P**: tunc **C**. ergo **I**: erga **A**. 25 videtur] uideretur **V**. ad ipsum *Freinsheimius*: id ipsum **A**. 26 Dymni] dimni **V**.

exitus declarat. Incertam rem deferens tormenta non 9
 timuit Cebalinus, *nec Metron* ne momentum quidem
 temporis distulit exonerare se, ut eo, ubi lavabar, in-
 rumperet: Philotas solus nihil timuit, nihil credidit. 10
 5 O magni animi virum! Iste regis periculo commo-
 veretur, vultum mutaret, indicem tantae rei sollicitus
 audiret! Subest nimirum silentio facinus, et avida 11
 spes regni praecipitem animum ad ultimum nefas in-
 pulit. Pater Mediae praeest: ipse apud multos copia-
 10 rum duces meis praepotens viribus maiora, quam ca-
 pit, spirat. Orbitas quoque mea, quod sine liberis 12
 sum, spernitur. Sed errat Philotas. In vobis liberos,
 parentes, consanguineos habeo: vobis salvus orbus esse
 34 non possum.' Epistolam deinde Parmenionis intercep- 13
 15 tam, quam ad filios Nicanorem et Philotan scripserat,
 recitat haud sane indicium gravioris consilii praeferen-
 tem. Namque summa eius haec erat: 'Primum vestri 14
 curam agite, deinde vestrorum: sic enim, quae desti-
 navimus, efficiemus.' Adiecitque rex sic esse scriptam, ut, 15
 20 sive ad filios pervenisset, a consciis posset intellegi, sive
 intercepta esset, falleret ignaros. 'At enim Dymnus, 16
 cum ceteros participes sceleris indicaret, Philotan non
 nominavit! Hoc quidem illius non innocentiae, sed po-
 tentiae indicium est, quod sic ab iis timetur etiam, a
 25 quibus prodi potest, ut, cum de se fateantur, illum
 tamen celent. Ceterum Philotan ipsius indicat vita.

2 *nec Metron addidi.* 3 exonerare] exhonerare P.
 lavabar] lababar P. 4 Philotas] phylotas C. solus nihil]
 solus nichil V. 5 commoveretur] comuemeretur P. 7 ni-
 mirum] numerum F m. pr. 9 apud] caput P m. pr. 12 errat]
 erat F m. pr. V. Philotas] phylotas BFL. liberos] liberis
 P m. pr. 13 habeo] abeo L. 14 Parmenionis] parmoe-
 nionis P. 15 Philotan] phylotan B m. sec. FL. 16 praeferen-
 tem] ferentem BP m. rec. 18 destinavimus] distinauimus P.
 20 a] ad P m. pr. intellegi] intelligi F. 21 ignaros] ignarus
 P m. pr. V m. pr. Dymnus] dimnus F. 22 participes]
 particeps V. Philotan] phylotan BLV. 23 illius] illi
 ius B. 24 ab iis] abis P. 26 Philotan] phylotan C.

- 17 Hic Amyntae, qui mihi consobrinus fuit et in Macedonia capiti meo impias comparavit insidias, socium se et conscium adiunxit. Hic Attalo, quo graviores inimicum non habui, sororem suam in matrimonium
 18 dedit. Hic, cum scripsissem ei pro iure tam familiaris usus atque amicitiae, qualis sors edita esset Iovis Hammonis oraculo, sustinuit rescribere, mihi se quidem gratulari, quod in numerum deorum receptus essem, ceterum misereri eorum, quibus vivendum esset sub
 19 eo, qui modum hominis excederet. Haec sunt et iam pridem animi alienati a me et invidentis gloriae meae indicia. Quae equidem, milites, quamdiu licuit, in animo meo pressi. Videbar enim mihi partem viscerum meorum abrumpere, si, in quos tam magna contuleram, viliores mihi facerem. Sed iam non verba
 20 punienda sunt: linguae temeritas pervenit ad gladios. Hos, si mihi creditis, Philotas in me acuit, si ipsi, admisit. Quo me conferam, milites? cui caput meum credam? Equitatu, optimae exercitus parti, principibus nobilissimae iuventutis, eum praefeci, salutem, spem, victoriam meam fidei eius tutelaeque commisi.
 22 Patrem in idem fastigium, in quo me ipsi posuistis, admovi, Mediam, qua nulla opulentior regio est, et tot civium sociorumque milia imperio eius ditionique subieci. Unde praesidium petieram, periculum extitit.
 23 Quam feliciter in acie occidissem, potius hostis praeda

1 Amyntae] amintae FLV. 2 socium] sotium P. 4 habui] abui P. 5 ei I: et A. 6 atque] adque L. amicitiae] amititiae P, amiciciae V. Hammonis P: ammonis C. 7 oraculo] araculo P m. pr. 10 et iam Bentleius: etiam A. 12 indicia] inditia P. equidem] *quidem P. 15 viliores] uio-
 lares P m. pr. 16 punienda] puniendae P m. pr. 17 Philotas] phylotas C. 18 caput] capud P. 19 Equitatu] aequitatu P m. pr. principibus] princibus P. 20 eum scripsi: unum A. 21 commisi] commis P m. pr. 23 Mediam I: media A. et] ut P, * B. 24 ditionique] ditionique CP m. rec. 25 petieram] pecieram V. 26 potius] pocius V.

quam civis victima! Nunc servatus ex periculis, quae
sola timui, in haec incidi, quae timere non debui. So- 24
letis identidem a me, milites, petere, ut saluti meae
parcam. Ipsi mihi praestare potestis, quod suadetis,
5 ut faciam. Ad vestras manus, ad vestra arma con-
fugio: invitis vobis salvus esse nolo, volentibus non
35 possum, nisi vindicor.' Tum Philotan religatis post 25
tergum manibus obsoleto amiculo velatum iussit in-
duci. Facile adparebat, motos esse tam miserabili ha-
10 bitu non sine invidia paulo ante conspecti. Ducem 26
equitatus pridie viderant, sciebant regis interfuisse con-
vivio: repente reum quidem, sed iam damnatum, immo
vinctum intuebantur. Subibat animos Parmenionis 27
quoque, tanti ducis, tam clari civis, fortuna, qui [quo]
15 modo duobus filiis, Hectore ac Nicanore, orbatus cum
eo, quem reliquum calamitas fecerat, absens diceret
causam. Itaque Amyntas, regius praetor, inclinatum ad 28
misericordiam contionem rursus aspera in Philotan
oratione commovit: proditos eos esse barbaris: neminem
20 ad coniugem suam in patriam et ad parentes suos esse
rediturum, velut truncum corpus dempto capite sine
spiritu, sine nomine aliena terra ludibrium hostis fu-
turos. Haudquaquam pro spe ipsius Amyntae oratio 29
grata regi fuit, quod coniugum, quod patriae admoni-
36 tos pigriores ad cetera munia exequenda fecisset. Tum 30
26 Coenus, quamquam Philotae sororem matrimonio secum

3 identidem] idemtidem C. 5 faciam] fatiam L. 7 Phi-
lotan] phylotan FLV. religatis] relegatis P m. pr. post
tergum I: postergum A. 9 esse tam] esset iam vel esset am
P m. pr. 11 interfuisse] iterfuisse C. 12 iam Ieepius:
etiam A. immo] in P, sed nunc eras. et in margine m. sec.
add. immo. 13 vinctum] uictum L. Parmenionis] par-
moenionis P. 14 qui I: qui quo A. 15 Hectore I: haec-
tore A. 17 Amyntas] amintas FP. inclinatum C: incli-
nantem P. 18 Philotan] phylotan C. 20 suos esse scripsi:
fuisse A. 22 spiritu] spiritus P. 23 pro spe Freinshemius:
prospere A. Amyntae] amintae FLV, admintae P. 24 ad-
monitos] admonitus P m. pr. 25 pigriores] prigriores P.
Tum P: tunc C. 26 Philotae] phylotae C.

coniunxerat, tamen acrius quam quisquam in Philotan
 invectus est parricidam esse regis, patriae, exercitus
 31 clamitans saxumque, quod forte ante pedes iacebat,
 corripuit emissurus in eum, ut plerique crediderunt,
 tormentis subtrahere cupiens. Sed rex manum eius 5
 inhibuit dicendae prius causae debere fieri potestatem
 32 reo nec aliter iudicari passurum se adfirmans. Tum
 dicere iussus Philotas, sive conscientia sceleris sive
 periculi magnitudine amens et attonitus, non attollere
 33 oculus, non hiscere audebat. Lacrimis deinde manan- 10
 tibus, linquente animo in eum, a quo tenebatur, in-
 cubuit abstersisque amiculo eius oculis paulatim re-
 34 cipiens spiritum ac vocem dicturus videbatur. Iamque
 rex intuens eum: 'Macedones', inquit, 'de te iudica-
 turi sunt: quaero, an patrio sermone sis apud eos usu- 15
 35 rus.' Tum Philotas: 'Praeter Macedonas', inquit, 'pleri-
 que adsunt, quos facilius, quae dicam, percepturos
 arbitror, si eadem lingua fuero usus, qua tu egisti,
 non ob aliud, credo, quam ut oratio tua intellegi pos-
 36 set a pluribus.' Tum rex: 'Ecquid videtis adeo etiam 20
 sermonis patrii Philotan taedere? Solus quippe fasti-
 dit eum discere. Sed dicat sane, utcumque ei cordi
 est, dum memineritis aequae illum a nostro more quam
 X sermone abhorrere.' Atque ita contione excessit. Tum 37
 Philotas: 'Verba', inquit, 'innocenti reperire facile est, 25

1 Philotan P: phylotam C. 2 invectus I: iuuctus C,
 inuentus P. 4 corripuit I: eripuit A. 6 inhibuit] ini-
 buit FL. dicendae prius causae P: dicendi prius causam C.
 8 iussus *Modius*: rursus P, orsus C. Philotas] phylotas C.
 conscientia] constientia L. sive periculi] sue periculi P.
 9 amens] agmens P m. pr. attollere] adallere B m. pr., attolerare
 P m. pr. 10 hiscere] iscere P. 11 tenebatur] tenebantur P m. pr.
 12 paulatim] paulaton V. recipiens] retipiens L. 14 in-
 quit] inquit L. 15 quaero] quae uero P. 16 Philotas]
 phylotas C. 17 facilius] fatilius L, facilus V m. pr. 20 Tum]
 tunc L. adeo] ideo P m. pr. 21 Philotan] phylotan C
 taedere] teneri P m. pr. 23 quam] quo a CP m. rec. 25 Philo-
 tas] phylotas C. inquit] inquit L. reperire] repperire P.

modum verborum misero tenere difficile. Itaque inter 2
optimam conscientiam et iniquissimam fortunam desti-
tutus ignoro, quomodo et animo meo et tempori pa-
ream. Abest quidem optimus causae meae iudex: qui 3
5 cur me ipse audire noluerit, non, mehercule, excogito,
cum illi utrimque cognita causa tam damnare me li-
ceat quam absolvere, non cognita vero liberari absenti
non possum, qui a praesente damnatus sum. Sed quam- 4
quam vincti hominis non supervacua solum, sed etiam
10 invisa defensio est, qui iudicem non docere videtur, sed
arguere, tamen, utcumque licet me dicere, memet ipse
non deseram nec committam, ut damnatus etiam mea
sententia videar. Equidem, cuius criminis reus sim, 5
non video: inter coniuratos nemo me nominat, de me
15 Nicomachus nihil dixit, Cebalinus plus, quam audierat,
scire non potuit. Atqui coniurationis caput me fuisse 6
credit rex! Potuit ergo Dymnus eum praeterire, quem
sequebatur, praesertim cum quaerenti socios vel falso
fuerim nominandus, quo facilius, qui temptabatur, pos-
30 set inPELLI? Non enim detecto facinore nomen meum 7
praeteriit, ut possit videri socio pepercisse: Nicomacho,
quem taciturnum arcana de semetipso credebat, confes-
sus aliis nominatis me unum subtrahebat. Quaeso, 8
commilitones, si Cebalinus me non adisset, nihil me

1 misero] misere P m. pr. 3 quomodo et I: et quo-
modo A. 4 optimus] optumus P. 5 excogito] exquogito V.
6 causa tam] causata V. 7 absolvere I: obsolvere A.
cognita] cogita P m. pr. absenti scripsi: absente A. 8 non
possum, qui a praesente om. P m. pr., superscr. m. sec. 9 vincti]
uicti L m. pr. P m. pr. 12 nec committam] nec omittam B
m. pr. P m. pr., nec comittam LV. 14 inter] iter P. 15 Nico-
machus] nichomachus C. 16 Atqui] acqui P m. pr. caput]
capud P. fuisse I: fecisse A. 17 quem sequebatur] quam
sequebatur P m. pr., quae insequabatur BP m. rec. 19 fuerim]
fuerint P m. pr. 20 inPELLI] intellegi P m. pr. 21 praeter-
iit] praeterit P. possit P m. pr.: posset C. Nicomacho
Acidalius: nicomachus P, nichomachus C. 22 arcana] archana
FLV. 23 nominatis] nominatus BFL m. pr. 24 adisset]
audisset P m. pr.

de coniuratis scire voluisset, num hodie dicerem cau-
 9 sam nullo me nominante? Dymnus sane ut vivat ad-
 huc et velit mihi parcere, quid ceteri? Qui de se con-
 fitebuntur, me videlicet subtrahent! Maligna est calamitas,
 et fere noxius, cum suo supplicio crucietur, adquiescit
 10 alieno. Tot conscii ne in eculeum quidem inpositi
 verum fatebuntur? Atqui nemo parcit morituro nec
 11 cuiquam moriturus, ut opinor. Ad verum crimen et 38
 ad unum revertendum mihi est: cur rem delatam ad
 te tacuisti? cur tam securus audisti? Hoc, qualecum- 10
 que est, confesso mihi, ubicumque es, Alexander, re-
 misisti: dexteram tuam amplexus, reconciliati pignus
 12 animi, convivio quoque interfui. Si credidisti mihi,
 absolutus sum, si pepercisti, dimissus: vel iudicium
 tuum conserva. Quid hac proxima nocte, qua digressus 15
 sum a mensa tua, feci? quod novum facinus delatum
 13 ad te mutavit animum tuum? Gravi sopore adque-
 scebam, cum me malis indormientem mei inimici vin-
 ciendo excitaverunt. Unde et parricidae et prodito tam
 14 alti quies somni? Scelerati conscientia obstrepente 20
 condormire non possunt: agitant eos Furiae [non] co-
 gitato modo, nedum consummato parricidio. At mihi
 securitatem primum innocentia mea, deinde tua dextera
 obtulerat: non timui, ne plus alienae crudelitati apud

2 ut *Ieepius*: et A. vivat *Aldus*: uiuet P m. pr., uiueret C.
 3 velit *Aldus*: uelut A. parcere B m. pr. FL m. pr. P m. pr.:
 parceri V. quid] quod P m. pr. 4 subtrahent] subtraent L,
 subtrahunt P m. pr. 5 fere] uere F, fuere L m. pr., in mar-
 gine adscr. uere. adquiescit] atquiescit P. 6 ne I: nec A.
 7 Atqui] atque B m. pr. 9 revertendum] praeuertendum P
 m. pr. 12 amplexus] plexus P m. pr. 14 iudicium] iuditium
 LV. 15 Quid] qui V. hac] ac LP. 16 mensa] mense P
 m. pr. 17 ad te om. P m. pr. Gravi sopore] grauis opere P.
 18 mei scripsi: meis A. inimici] in P m. pr. 19 prodito
Acidalius: proditori A. 21 condormire *Modius*: comdormire
 P m. pr., cum dormire C. possunt] possent V. [non] *delevi*.
 22 nedum scripsi: sed etiam A. At] ad P m. pr. 23 inno-
 centia] innocencia V. 24 crudelitati] credelitati P m. pr.

te liceret quam clementiae tuae. Sed ne te mihi cre- 15
 didisse paeniteat, res ad me deferrebatur a puero, qui
 non testem, non pignus indicii exhibere poterat, imple-
 turus omnes metu, si coepisset audiri. Amatoris et 16
 5 scorti iurgio interponi aures meas credidi infelix et
 fidem eius suspectam habui, quod non ipse deferret, sed
 fratrem potius subornaret. Timui, ne negaret man- 17
 dasse se Cebalino et ego viderer multis amicorum re-
 gis fuisse periculi causa. Sic quoque, cum laeserim 18
 10 neminem, inveni, qui mallet perire me quam incolu-
 mem esse: quid inimicitiarum creditis excepturum fuisse,
 si insontes laceassissem? At enim Dymnus se occidit! 19
 Num igitur facturum eum divinare potui? Minime.
 Ita, quod solum indicio fidem fecit, id me, cum a Ce-
 39 balino interpellatus sum, movere non poterat. At her- 20
 16 cules, si conscius Dymno tanti sceleris fuisset, biduo
 illo, proditos esse nos, dissimulare non debui: Ceba-
 linus ipse tolli de medio nulloque negotio potuit. De- 21
 nique post delatum indicium, *quod* operturus eram, cu-
 20 biculum regis solus intravi, ferro quidem cinctus. Cur
 distuli facinus? An sine Dymno non sum ausus? Ille 22
 igitur princeps coniurationis fuit! sub illius umbra
 Philotas latebam, qui regnum Macedonum adfecto! Ec-
 quis e vobis corruptus est donis? Quem ducem, quem
 25 praefectum inpensius colui? Mihi quidem obicitur, 23
 quod societatem patrii sermonis asperner, quod Mace-
 donum mores fastidiam. Sic ego imperio, quod de-

3 exhibere] exhibere P. 4 coepisset] cepisset P. 8 se
 BP: sese FLV. 10 incolumem] incolomem FP m. pr., inco-
 lumen V. 12 insontes] inpontes P m. pr. At] ad P m. pr.
 13 Num] nunc P m. pr. potui] potui* LP. 15 movere] moueri
 P m. pr. hercules] hercule* P, ercules FL m. pr. 17 prodito-
 tos] proditus P m. pr. 18 tolli I: tollit A. 19 indicium] indi-
 tium L. *quod* operturus *leapius*: operiturus FP m. pr., opperi-
 turus BLV. 20 intravi] intrauit P m. pr. 21 facinus] fatinus L,
 facinos P m. pr. Ille igitur princeps] ille igitur principes P
 m. pr., illi igitur princeps P corr. 23 Philotas I: phylotas C.
 filotas P. Ecquis] haecquis F. 27 ego] ergo F m. pr., e*go V.

dignor, immineo! Iam pridem nativus ille sermo com-
 mercio aliarum gentium exolevit: tam victoribus, quam
 24 victis peregrina lingua discenda est. Non, mehercule,
 ista me magis laedunt, quam quod Amyntas, Perdiccae
 filius, insidiatus est regi. Cum quo quod amicitia 5
 fuerit mihi, non recuso defendere, si fratrem regis non
 25 oportuit diligi a nobis. Sin autem in illo fortunae
 gradu positum etiam venerari necesse erat, utrum,
 quaeso, quod non divinavi, reus sum, an impiorum
 amicis insontibus quoque moriendum est? Quod si 10
 aequum est, cur tam diu vivo? si iniustum, cur nunc
 26 tamen occidor? At enim scripsi misereri me eorum,
 quibus vivendum esset sub eo, qui se Iovis filium
 crederet. Fides amicitiae, veri consilii periculosa li-
 bertas, vos me decepistis! vos, quae sentiebam, ne re- 15
 27 ticerem, inpulistis! Scripsisse me haec fateor regi, non
 de rege [scripsisse]. Non enim faciebam invidiam, sed
 pro eo timebam. Dignior mihi Alexander videbatur,
 qui Iovis stirpem tacitus agnosceret, quam qui prae-
 28 dicatione iactaret. Sed quoniam oraculi fides certa est, 20
 sit deus causae meae testis: retinete me in vinculis, dum
 consulitur Hammo, num arcanum et occultum scelus
 inierim. Qui regem nostrum dignatus est filium nomi-
 nare, neminem eorum, qui stirpi suae insidiati sunt, la-
 29 tere patietur. Si certiora oraculis creditis esse tormenta, 25
 ne hanc quidem exhibendae veritatis fidem deprecor.
 30 Solent rei capitis adhibere vobis parentes. Duos fra- 40
 tres ego nuper amisi, patrem nec ostendere possum
 nec invocare audeo, cum et ipse tanti criminis reus

1 sermo] sermone V. commercio] commertio P. 3 meher-
 cule] nehercule P m. pr. 4 Amyntas] amintas FLV. Perdic-
 cae] perdictae V. 12 tamen Eberhardus: demum A. mise-
 rer] miserere P m. pr. 15 vos me I: me A. 16 inpulistis]
 inpolistis P m. pr. 17 [scripsisse] del. Aldus. 19 qui Iovis]
 qui ouis V. 21 sit] si V. me] om. V. 22 Hammo, num
 scripsi: ammodum A. arcanum] archanum FLPV. 23 inierim
 Ieepius: interim A. nominare add. Eussnerus. 24 stirpi]
 stirpe P m. pr. 25 certiora] cerciora P. esse] esset P m. pr.

sit. Parum est enim tot modo liberum parentem, in 31
 unico filio adquiescentem, eo quoque orbari, nisi ipse
 in rogam meum inponitur. Ergo, carissime pater, et 32
 propter me morieris et mecum: ego tibi vitam adimo,
 5 ego senectutem tuam extinguo. Quid enim me pro-
 creabas infelicem adversantibus diis? an, ut hos ex me
 fructus perciperes, qui te manent? Nescio, adulescen- 33
 tia mea miserior sit an senectus tua: ego in ipso ro-
 bore aetatis eripior, tibi carnifex spiritum adimet,
 10 quem, si fortuna expectare voluisset, natura poscebat.
 Admonuit me patris mei mentio, quam timide et 34
 cunctanter, quae Cebalinus detulerat ad me, indicare
 debuerim. Parmenio enim, cum audisset venenum a
 Philippo medico regi parari, detertere eum voluit
 15 epistula scripta, quo minus medicamentum biberet,
 quod medicus dare constitueret. Num creditum est
 patri meo? num ullam auctoritatem eius litterae ha-
 buerunt? Ego ipse quotiens, quae audieram, detuli et 35
 cum ludibrio credulitatis repulsus sum! Si et, cum in-
 20 dicamus, invisi et, cum tacemus, suspecti sumus, quid
 facere nos oportet? Cumque unus e circumstantium 36
 turba exclamasset: 'Bene meritis non insidiari!' Phi-
 lotas: 'Recte', inquit, 'quisquis es, dicis. Itaque si in- 37
 sidiatus sum, poenam non deprecor et finem facio di-
 25 cendi, quoniam ultima verba gravia sunt visa auribus.'
 Abducitur deinde ab iis, qui custodiebant eum.
 41 Erat inter duces manu strenuus Bolon quidam, XI
 pacis artium et civilis habitus rudis, vetus miles, ab

3 Ergo] ego P m. pr. 5 extinguo] extingo BP. 6 ut]
 om. P m. pr. 8 miserior I: misereor A. sit an] sitam FL.
 10 naturae B m. sec. P. 13 Parmenio] parmoenio P.
 a] ad V. 14 Philippo] phylippo BFL m. pr. 15 epistula]
 epistolas P m. pr. 16 Num] nunc P. 18 et cum P: cum C.
 19 credulitatis I: crudelitatis A. 21 circumstantium] circustan-
 tium P. 22 Philotas] phylotas C. 23 inquit] inquit FL.
 dicis] ducis P. 26 Abducitur] adducitur C. iis] his C.
 27 manu] man' P. quidam] quidem V. 28 artium] arcium P.
 ab] ad B m. pr. V.

humili ordine ad eum gradum, in quo tunc erat, pro-
 2 motus: qui tacentibus ceteris stolidi audacia ferox ad-
 monere eos coepit, quotiens suis quisque deversoriis,
 quae occupassent, proturbatus esset, ut purgamenta
 servorum Philotae reciperentur eo, unde commilitones 5
 3 expulissent. Auro argentoque vehicula eius onusta
 totis vicis stetisse, ac ne in viciniam quidem deversorii
 quemquam commilitonum receptum esse, sed per dis-
 positos, quos supra somnum habebat, omnis procul re-
 legatos, ne femina illa murmurantium inter se silentio 10
 4 verius quam sono excitaretur. Ludibrio ei fuisse ru-
 sticos homines Phrygasque et Paphlagonas appellatos,
 qui non erubesceret, Macedo natus, homines linguae
 5 suae per interpretem audire. Nunc eum Hammonem
 consuli velle: at eundem Iovis arguisse mendacium 15
 Alexandrum filium agnoscentis, scilicet veritum, ne in-
 6 vidiosum esset, quod dii offerrent. Cum insidiaretur
 capiti regis et amici, non consuluisse eum Iovem: nunc
 ad oraculum mittere, dum pater eius sollicitet, quibus
 praesit in Media, et pecunia, cuius custodia commissa 20
 sit, perditos homines ad societatem sceleris impellat.
 7 Ipsos missuros ad oraculum, non qui Iovem interro-
 gent, quod ex rege cognoverint, sed qui gratias agant,

1 ordine] *ordine P. 2 audacia] audacia LP. admo-
 nere] admovere P. 3 deversoriis] diversoriis C. 4 quae]
 quas PV. 5 servorum] soruorum V. Philotae] phylotae C.
 6 expulissent P: expulisset C. 7 stetisse] stetisset P m. pr.
 ac *Freinshemius*: at A. deversorii *scripsi*: diversorii A.
 8 dispositos] dispostos P. 9 somnum I: somnium A. om-
 nis P: omnes C. relegatos I: religatos A. 12 Phrygasque]
 phrygasque C. Paphlagonas] phaplagonas F, phaph*lagonas L,
 phaphlagonas V. 14 Nunc eum *Bentleius*: mecum L m. pr. P,
 necum BFL m. sec. V. 15 velle: at *scripsi*: uellet A. men-
 dacium] mendacium FLP. 16 invidiosum] invidiosum L.
 17 offerrent] offerent P. 19 sollicitet, quibus *scripsi*: sollicitet
 qui P, sollicitetur qui C. 21 societatem] sotietatem L. im-
 pellat] impellat L, in B a ex corr. 22 non qui Iovem interro-
 gent *Giunta*: qui Iovem interrogent non C, qui Iovem interro-
 gent P.

qui vota pro incolumitate regis optimi persolvant. Tum 8
 vero universa contio accensa est, et a corporis custo-
 dibus initium factum clamantibus, discerendum esse
 parricidam manibus eorum. Id quidem Philotas, qui
 5 graviora supplicia metueret, haud sane iniquo animo
 42 audiebat: at rex in contionem reversus, sive ut in cu- 9
 stodia quoque torqueret, sive ut diligentius cuncta co-
 gnosceret, concilium in posterum diem distulit et, quam-
 quam in vesperam inclinabat dies, tamen amicos con-
 10 vocari iubet. Et ceteris quidem placebat, Macedonum 10
 more obrui saxis, Hephaestio autem et Craterus et
 Coenos tormentis veritatem exprimendam esse dixe-
 runt: et illi quoque, qui aliud suaserant, in horum
 sententiam transeunt. Consilio ergo dimisso Hephae- 11
 15 stion cum Cratero et Coeno ad quaestionem de Philota
 habendam consurgunt. Rex Cratero accersito et ser- 12
 mone habito, cuius summa non edita est, in intimam
 deversorii partem secessit et remotis arbitris in mul-
 tam noctem quaestionis expectavit eventum. Tortores 13
 20 in conspectum Philotae omnia crudelitatis instrumenta
 proponunt. Et ille ultro: 'Quid cessatis', inquit, 'regis 14
 inimicum, interfectorem confitentem occidere? Quid
 quaestione opus est? cogitavi, volui.' Craterus exi-
 gere, ut, quae confiteretur, in tormentis quoque diceret.
 25 Tum corripitur et, dum obligantur oculi, dum vestis ex- 15
 uitur, deos patrios, gentium iura nequiquam apud sur-

1 pro] per V. incolumitate] incolomitate FP. optimi]
 obtimi L. 2 contio] concio V. 3 initium] incium V.
 4 Philotas] phylotas BV. 5 iniquo] inquo V. 6 at rex
Freinshemius: rex A. contionem] concionem V. 11 He-
 phaestio *scripsi*: ephestio A [euphestio B m. pr.] 12 Coenos P:
 coenus C. 14 sententiam] sentenciam V. Hephaestion
Cospius: ephestion A. 15 ad] at P. Philota] phylota BLV.
 16 accersito] arcersito F. 18 deversorii *scripsi*: diuersorii A.
 19 eventum] et uentum L. 20 Philotae] phylotae BLV.
 21 ille I: illo A. inquit] inquit FL. 22 Quid] quod V,
om. P. 25 Tum P: dum C. 26 gentium] gencium V.
 apud] aput P. surdas] surdes P.

das aures invocabat. Per ultimos deinde cruciatus,
 utpote et damnatus et inimicis in gratiam regis tor-
 16 quentibus, laceratur. Ac primo, quamquam hinc ignis,
 illinc verbera iam non ad quaestionem, sed ad poenam
 ingerebantur, non vocem modo, sed etiam gemitus ha- 5
 17 buit in potestate: sed postquam intumescens corpus
 ulceribus flagellorum ictus nudis ossibus incussos ferre
 non poterat, si tormentis adhibitori modum essent,
 18 dicturum se, quae scire expeterent, pollicetur. Sed
 finem quaestioni fore, iurare eos per Alexandri salutem 10
 volebat removerique tortores. Et utroque inpetrato:
 19 'Cratere', inquit, 'dic, quid me velis dicere.' Illo in-
 dignante ludificari eum rursusque revocante tortores
 tempus petere coepit, dum reciperet spiritum, cuncta,
 20 quae sciret, indicaturus. Interim equites, nobilissimus 15
 quisque et ii maxime, qui Parmenionem propinqua
 cognatione contingebant, postquam Philotan torqueri
 fama vulgaverat, legem Macedonum veriti, qua cautum
 erat, ut propinqui eorum, qui regi insidiati essent, cum
 ipsis necarentur, alii se interficiunt, alii in devios montes 20
 vastasque solitudines fugiunt ingenti per tota castra terrore
 diffuso, donec rex tumultu cognito legem se *de* sup-
 21 plicio coniunctorum sontibus remittere edixit. Philotas 48
 verone an mendacio liberare se a cruciatu voluerit,
 anceps coniectura est, quoniam et vera confessis et 25
 22 falsa dicentibus idem doloris finis ostenditur. Ceterum:

1 cruciatus I: cruciatos A. 2 gratiam] gratiam V.
 5 etiam] eciam V. 7 incussos] incusos L m. pr., incustos P.
 10 fore] fere P. 12 Cratere *Zumptius*: cratero A. inquit]
 inquit V. 13 eum] cum P. rursusque] rursus P. tor-
 tores] terrores P. 16 Parmenionem] parmoenionem BFV.
 17 cognatione] cognacione V, cognitione P. Philotan] phy-
 lotan BLV. 20 alii se] aliis se P. 22 se *de Scheffer*: se A.
 23 Philotas] phylotas BLV. 24 verone] uerene F. men-
 dacio] mendatio FLP. se] sed P. a] ad B m. pr. 25 vera]
 uestra B. 26 ostenditur] in F add. confessio philote, quae
 verba in B in margine a corr. addita sunt.

'Pater', inquit, 'meus Hegelochus quam familiariter usus
 sit, non ignoratis: illum dico Hegelochum, qui in acie
 cecidit: omnium malorum nobis *is* fuit causa. Nam 23
 cum primum Iovis filium se salutare iussit rex, id in-
 5 digne ferens ille: 'Hunc igitur regem agnoscimus',
 inquit, 'qui Philippum dedignatur patrem? Actum est
 de nobis, si ista perpeti possumus. Non homines so- 24
 lum, sed etiam deos despicit, qui postulat deus credi.
 Amisimus Alexandrum, amisimus regem: incidimus in
 10 superbiam nec dis, quibus se exaequat, nec hominibus,
 quibus se eximit, tolerabilem. Nostrum sanguine deum 25
 fecimus, qui nos fastidiat? qui gravetur mortalium
 adire concilium? Credite mihi, et nos, si viri sumus,
 a dis adoptabimur. Quis proavum huius Alexandrum, 26
 15 quis deinde Archelaum, quis Perdiccan occisos ultus
 est? Hic quidem interfectores patris ignovit.' Haec 27
 Hegelochus dixit super cenam: et postero die prima
 luce a patre accersor. Tristis erat et me maestum
 videbat: audieramus enim, quae sollicitudinem incute-
 20 rent. Itaque, ut experiremur, utrumne vino gravatus 28
 effudisset illa an altiore concepta consilio, accersi eum
 placuit. Advenit ille eodemque sermone ultro *repetito*
 adiecit, se, sive auderemus duces esse, proximas a nobis
 partes vindicaturum, sive deesset animus, consilium si-
 25 lentio esse tecturum. Parmenioni vivo adhuc Dareo 29

1 inquit] inquit **B m. pr. L.** Hegelochus *Aldus*: egelicho **C**,
 egilicho **P.** 2 Hegelochum *Aldus*: egelochum **C**, egelochum **PV**
m. pr. 3 *is* fuit *Vogel*: fuit **A.** 6 inquit] inquit **FLV.**
 Actum] auctum **B.** 8 etiam] etiam **V.** 10 dis **P**: diis **C.**
 nec hominibus, quibus se] nec hominibus quibus se exaequat *in*
P ab in. om. add. corr. in margine inferiore. 11 sanguine] san-
 guinei **P.** 14 a dis] adhis **C.** 15 Archelaum] archilaum **F**,
 archelau **P.** Perdiccan **P**: perdiccam **BV**, perdicam **FL m. pr.**
 ultus] ulus **V.** 17 Hegelochus *Aldus*: egelochus **A.** super **P**:
 supra **C.** 21 accersi] acersi **P.** 22 Advenit ille *scripsi*:
 acuenire **A.** *repetito* **I**: petito **A.** 23 proximas] proxima **F.**
 25 Parmenioni vivo **I**: par menion iurio **P**, parmoenioni uiuo **F**,
 sed *ni in ras.*, parmoenio oni uiuo **V**, parmoeni*oni uiuo **L**, par-
 menio uiuo **B m. pr.**, parmoenio uiuo **B corr.** Dareo] dare **P.**

intempestiva res videbatur: non enim sibi, sed hosti
 esse occisuros Alexandrum, Dareo vero sublato prae-
 mium regis occisi Asiam et totum Orientem interfec-
 toribus esse cessura. Adprobatoque consilio in haec
 30 fides et data est et accepta. Quod ad Dymnum perti- 5
 net, nihil scio et haec confessus intellego non prodesse
 31 mihi, quod praesentis sceleris expers sum.' Illi rursus
 tormentis admotis, cum ipsis quoque hastis os oculos-
 que eius everberarent, expressere, ut hoc quoque crimen
 32 confiteretur. Exigentibus deinde, ut ordinem cogitati 10
 sceleris exponeret, cum diu Bactra retentura regem
 viderentur, timuisse respondit, ne pater LXX natus an-
 nos, tanti exercitus dux [tantus], tantae pecuniae cu-
 stos, interim extingueretur, ipsique spoliato tantis viri-
 33 bus occidendi regis causa non esset. Festinasse ergo 15
 se, dum praemium in manibus haberet, repraesentare
 consilium: cui patrem afuisse nisi crederent, tormenta,
 quamquam iam tolerare non posset, tamen non recu-
 34 sare. Illi conlocuti satis quaesitum videri ad regem
 revertuntur, qui postero die et, quae confessus erat 44
 Philotas, recitari et ipsum, quia ingredi non poterat, 21
 35 iussit adferri. Omnia agnoscente eo Demetrius, qui
 proximi sceleris particeps esse arguebatur, producitur.
 Multa adfirmatione animique pariter [et] constantia et
 vultus abnuens, quicquam sibi in regem cogitatum esse, 25
 36 tormenta etiam deposcebat in semetipsum: cum Phi-

4 cessura] censura P. 5 Dymnum I: damnum A. 7 prae-
 sentis *scripsi*: persuas A. expers sum I: expressum A. 8 os]
 hos P, os BFL m. pr. 9 everberarent] euerberaret P m. pr.
 11 Bactra] bacta P. 13 [tantus] *del. Vindelinius*. 14 tantis]
 tanti P. 16 repraesentare] repraesentasse P. 17 cui patrem
 afuisse *scripsi*: cuius patrem fuisse A. 18 recusare *Vindelinius*:
 recusaret A. 19 conlocuti] loquuti F m. pr., colloquuti F *corr.*
 21 Philotas] phylotas BLV. 22 eo Demetrius] eodem et
 prius FP, ^{ei'} ^edemetrius V m. sec. 24 adfirmatione] adfirma-
 macione L. [et] constantia *Vindelinius*. 25 vultus *Heim-*
sius: uultu A. 26 Philotas] phylotas BLV.

lotas circumlatis oculis, ut incidere in Calan quendam
 haud procul stantem, propius eum iussit accedere. Illo
 perturbato et recusante transire ad eum: 'Patieris', in-
 quit, 'Demetrium mentiri rursusque me excruciiari?'
 5 Calan vox sanguisque defecerant, et Macedones Philo- 37
 tan inquinare innoxios velle suspicabantur, quia nec a
 Nicomacho nec ab ipso Philota, cum torqueretur, no-
 minatus esset adulescens: qui ut praefectos regis cir-
 cumstantes se vidit, Demetrium et semetipsum id faci-
 10 nus cogitasse confessus est. Omnes ergo a Nicomacho 38
 nominati more patrio dato signo saxis obruti sunt.

Magno non salutis, sed etiam invidiae periculo li- 39
 beratus erat Alexander: quippe Parmenio et Philotas,
 principes amicorum, nisi palam sontes sine indignatione
 15 totius exercitus non potuissent damnari. Itaque dum 40
 anceps quaestio fuit, dum infitiatus est facinus, crude-
 liter torqueri videbatur: post confessionem etiam Phi-
 lotae amicorum misericordia vana erat.

1 Calan *scripsi*: calin A. 2 propius] proprius V. eum]
 eium L m. pr. V. accedere] accidere P. Illo] ille P. 3 re-
 cusante *Frobenius*: recusanti A. Patieris] pacieris V. 4 ex-
 cruciari] excrutiari P. 5 Calan *scripsi*: calin C, calix P. san-
 guisque defecerant] sanguis defecerat P. Philotan] phylotan BLV.
 6 suspicabantur] supplicabantur P. quia] qui P m. pr. 7 Ni-
 comacho] nichomacho PV, niomacho F m. pr., niomaco L m. pr.
 ipso] illo C. Philota] phylota BLV, philata P m. pr. 10 Ni-
 comacho] nichomacho V. 11 obruti sunt I: obruerunt A.
 12 invidiae *Rubenius*: uitae A. 13 Parmenio] parmoenio BF.
 Philotas] phylotas BV. 14 sontes] fontes P m. pr. indigna-
 tione] indignacione V. 15 totius] tocius V. dum anceps
Vogel: anceps A. 16 infitiatus] inficiatus PV. 17 etiam P:
 etiam neque C [in V eq; in ras.]. Philotae *Stangl*: philotas FP,
 phylotas BLV. 18 misericordia vana erat *scripsi*: misericor-
 diam meruit A. Q · CVRTI RUFII HISTORIARŪ LIB · VI · EXPLICIT · IN-
 CIPIT LIBER SEPTIMUS P, Q · CVRTI RUFII HISTORIAR · ALEXANDRI MAGNI
 MACEDONIS LIB · VI · EXPC · INCIPIT VII · FELICIT · B, Q · CVRTI RUFII HISTO-
 RIARŪ LIB · VI · EXPLICIT · INCIPIT LIB · SEPTIMVS L, CVRTI RUFII HISTO-
 RIAR · LIB · VI · EXPLICIT · INCIPIT LIBER SEPTIMVS V, EXPLT LIB · VI · Q ·
 CVRTI RVFI HISTORIARUM LIBER VII · INCIPIT F.

Q. CURTI RUFI
HISTORIARUM
ALEXANDRI MAGNI
MACEDONIS
LIBER VII.

1 Philotan sicut recentibus sceleris eius vestigiis iure 1
adfectum supplicio censuerant milites, ita, postquam
desierat esse, quem odissent, invidia in misericordiam
2 vertit. Moverat et claritas iuvenis et patris eius se-
3 nectus atque orbitas. Primus Asiam aperuerat regi, 5
omnium periculorum eius particeps semper alterum in
acie cornu defenderat, Philippo quoque ante omnes
amicus et ipsi Alexandro tam fidus, ut occidendi Atta-
4 lum non alio ministro uti mallet. Horum cogitatio
subibat exercitum, seditiosaeque voces referebantur ad 10
regem. Quis ille haud sane motus satisque prudens,
otii vitia negotio discuti, edicit, ut omnes in vestibulo
5 regiae praesto sint. Quos ubi frequentes adesse co-
gnovit, in contionem processit. Haud dubie ex conpo-

1 Philotan] phylotan **BLP**. 2 censuerant] cessuerant **C**.
3 odissent] odiessent **P**. 5 atque] adque **L**. 7 acie] atie **P**.
Philippo] phylippo **BLV**. 8 Attalum] adtatum **L**. 9 cogitatio]
cogitacio **V**. 10 seditiosaeque] sediciosaeque **V**. 12 ne-
gotio] negotia **P**. 13 adesse] abesse **P**.

sito Atarrhias postulare coepit, ut Lyncestes Alexander, qui multo ante quam Philotas regem voluisset occidere, exhiberetur. A duobus indicibus, sicut supra 6 diximus, delatus tertium iam annum custodiebatur in vinculis. Eundem in Philippi quoque caedem coniurasse cum Pausania pro conperto fuit, sed quia primus Alexandrum regem salutaverat, supplicio magis quam crimini fuerat exemptus: tum quoque Antipatri soceri 7 eius preces iustam regis iram morabantur. Ceterum recrudit suppuratus dolor: quippe veteris periculi 10 memoriam praesentis cura renovabat. Igitur Alexander ex custodia educitur iussusque dicere, quamquam toto triennio meditatus erat defensionem, tamen haesitans et trepidus pauca ex his, quae composuerat, protulit, 15 ad ultimum non memoria solum, sed etiam mens eum destituit. Nulli erat dubium, quin trepidatio conscientiae indicium esset, non memoriae vitium. Itaque ex iis, qui proximi adstiterant, obluctantem adhuc oblivioni lanceis confoderunt.

2 Cuius corpore ablato rex introduci iussit Amyntam 10 et Simian: nam Polemon, minimus ex fratribus, cum Philotan torqueri conperisset, profugerat. Omnium 11 Philotae amicorum hi carissimi fuerant, ad magna et honorata ministeria illius maxime suffragatione pro- 25 ducti, memineratque rex, summo studio ab eo concilia-

1 Atarrhias *scripsi*: aphaarias P, affarias C. Lyncestes *Frobenius*: lincestes A [incestes F]. 2 Philotas] phylotas BLV. 3 exhiberetur] exiberetur LP. 5 Philippi] phylippi B. 7 supplicio] supplitio F, suplicio L. 8 Tum P: tunc C. 10 suppuratus P: soporatus C. 12 custodia educitur] custodie ducitur P. quamquam] quaquam B *m. pr.* 13 triennio] triennii P. 14 protulit] pertulit P. 16 destituit] destuit P. quin] qui in P. 17 indicium] inditium F. vitium] uicium V. 18 iis *Vindelinus*: his A. proximi C: proxime P. adstiterant] abstiterant P. 20 ablato] oblato V. introduci] intruduci V. Amyntam] amintam LV. 21 Simian: nam *scripsi*: simannam A. 22 Philotan] phylotan B, filotan L. 23 Philotae] phylotae BLV. 24 ministeria] misteria P. 25 conciliatos] consiliatos P.

tos sibi, nec dubitabat huius quoque ultimi consilii
 12 fuisse participes. Igitur *queritur* olim sibi esse sus-
 spectos matris suae litteris, quibus esset admonitus,
 ut ab his salutem suam tueretur: ceterum se invitum
 deteriora credentem nunc manifestis indiciis victum 5
 13 iussisse vinciri. Nam pridie, quam detegeretur Philo-
 tae scelus, quin in secreto cum eo fuissent, non posse
 dubitari. Fratrem vero, qui profugerit, cum de Phi-
 14 lota quaereretur, aperuisse fugae causam. Nuper prae-
 ter consuetudinem officii specie amotis longius ceteris 10
 admovisse semetipsos lateri suo nulla probabili causa,
 seque mirantem, quod non vice sua tali fungerentur
 officio, et ipsa trepidatione eorum perterritum strenue
 15 ad armigeros, qui proxime sequebantur, recessisse. Ad
 haec accedere, quod, cum Antiphanes, scriba equitum, 15
 Amyntae denuntiasset, pridie quam Philotae scelus de-
 prehensum esset, ut ex suis equis more solito daret
 iis, qui amisissent equos, superbe respondisset, nisi
 16 incepto desisteret, brevi sciturum, quis ipse esset. Iam
 linguae violentiam temeritatemque verborum, quae in 20
 semetipsum iacularentur, nihil aliud esse quam scelesti
 animi indicem ac testem. Quae si vera essent, idem
 meruisse eos, quod Philotan, si falsa, exigere ipsum,
 17 ut refellant. Productus deinde Antiphanes de equis

1 nec I: ne A. 2 Igitur *queritur* scripsi: igitur A.
 4 his] is L. 6 Philotae] phylotae BL. 7 in secreto P:
 secreto C. 8 dubitari I: dubitare A. profugerit] profugerat
 L m. pr. P m. pr. Philota I: philotae FP, phylotae BLV.
 10 specie] spetiae P. 12 fungerentur] fugerentur BLP m. pr. V.
 13 et ipsa P: ex ipsa C. trepidatione] trepidacione V.
 perterritum] perterritis P. 15 Antiphanes *Aldus*: antipha-
 tanes P, antiphatenes C. 16 Amyntae I: aminte A. denun-
 tiasset] denunciasset V, denuptiasset P. Philotae] phylotae
 BL. deprehensum I: deprachensus A. 17 daret *Aldus*:
 darent A. 18 iis I: his A. amisissent] amisisset P m. pr.
 respondisset *Letellerius*: respondisse A. 19 incepto] incepto F.
 23 Philotan] phylotan B. 24 Antiphanes *Aldus*: antipha-
 tanis P, antiphataenis LV, antiphatenis B m. pr. F.

non traditis et adiectis etiam superbe minis indicat.
 3 Tum Amyntas facta dicendi potestate: 'Si nihil', in- 18
 quit, 'interest regis, peto, ut, dum dico, vinculis liber-
 rer.' Rex solvi utrumque iubet desiderantique Amyn-
 5 tae, ut habitus quoque redderetur armigeri, lanceam
 dari iussit. Quam ut laeva comprehendit, evitato eo 19
 loco, in quo Alexandri corpus paulo ante iacuerat:
 'Qualiscumque', inquit, 'exitus nos manet, rex, confite-
 mur prosperum tibi debituros, tristiores fortunae in-
 10 putaturos. Sine praeiudicio dicimus causam liberis 20
 corporibus animisque: habitum etiam, in quo te comi-
 tari solemus, reddidisti. Causam non possumus, for-
 tunam timere desinemus. Et, quaeso, permittas mihi 21
 id primum defendere, quod a te ultimum obiectum est.
 15 Nos, rex, sermonis adversus maiestatem tuam habiti
 nullius conscii sumus nobis. Dicerem iam pridem vi-
 cisse te invidiam, nisi periculum esset, ne alia mali-
 gnus dicta crederes blanda oratione purgari. Ceterum 22
 etiam si militis tui vel in agmine deficientis et fati-
 20 gati vel in acie periclitantis vel in tabernaculo aegri
 et vulnera curantis aliqua vox asperior esset accepta,
 merueramus fortibus factis, ut malles ea tempori nostro
 inputare quam animo. Cum quid accidit tristius, om- 23
 nes rei sumus: corporibus nostris, quae utique non
 25 odimus, infestas admovemus manus: parentes, liberi
 si occurrant, et ingrati et invisii sunt. Contra cum
 donis honoramur, cum praemiis onusti revertimur,

1 etiam] eciam V. indicat. Tum *Freinsheimius*: inde cap-
 tum A. 2 Amyntas I: amintam A. 3 peto] petito C. 4 Amyn-
 tae I: amintae A. In BLV add. in margine defensio Amintae,
 in F haec verba in textu ante desiderantique extant. 5 armigeri]
 armigeris L. 8 inquit] inquit L. 10 praeiudicio] praeiudi-
 cio FP. 11 etiam] eciam V. 13 desinemus *Vindelinius*: desie-
 mus A. 18 oratione] orationi P. 19 etiam] eciam V. mili-
 tis] milites C [miles V]. 21 curantis] curatis P m. pr. 23 tri-
 stius] tritius V. 24 sumus *Bentleius*: sunt A. 25 infestas ad-
 movemus *Aldus*: infectas admouemus BFL, infectus admouemus V,
 om. P. liberi *Eberhardus*: liberis A. 27 onusti] honusti BP.

quis ferre nos potest? quis illam animorum alacritatem continere? Militantium nec indignatio nec laetitia moderata est: ad omnes adfectus impetu rapimur. Vituperamus laudamus, miseremur irascimur, utcumque praesens movit adfectio: modo Indiam adire et Oceanum libet, modo coniugum et liberorum patriae-
 25 que memoria occurrit. Sed has cogitationes, has inter se conloquentium voces signum tuba datum finit: in suos quisque ordines currimus, et, quidquid irarum in tabernaculo conceptum est, in hostium effunditur capita. Utinam Philotas quoque intra verba peccasset!
 26 Proinde ad id revertar, propter quod rei sumus. Amicitiam, quae nobis cum Philota fuit, adeo non eo infitias, ut expetisse quoque nos magnosque ex ea fructus
 27 percepisse confitear. An vero Parmenionis, quem tibi proximum esse voluisti, filium omnes paene amicos
 28 tuos dignatione vincentem cultum a nobis esse miraris? Tu, hercules, si verum audire vis, rex, huius nobis periculi es causa. Quis enim alius effecit, ut ad Philotan decurrerent, qui placere vellent tibi? Ab
 29 illo traditi ad hunc gradum amicitiae tuae ascendimus: is apud te fuit, cuius et gratiam expetere et iram timere possemus. Si non propemodum in tua verba, at tui omnes te praeunte iuravimus, eosdem nos inimicos amicosque habituros esse, quos tu habe-

2 indignatio] indignacio V. laetitia] leticia L m. pr. V, laetia P. 3 moderata I: morata A. 5 adfectio] adfectio V. 7 cogitationes] cogitaciones V. 11 Philotas] phylotas BLV. 12 revertar F: praeuertar PF marg. L m. sec. B m. sec., praeuertar B m. pr. L m. pr. V. Amicitiam] amicitiam L m. pr. V, amittitiam F. 13 Philota] phylota BL. infitias I: inficias A. 15 Parmenionis] parmoenionis B. 16 paene] poene F. 18 hercules P: hercule C. 19 periculi es I: periculis P, pericules C m. pr. causa] causas P. effecit] efficit P. 20 Philotan] phylotan BLV. 21 amicitiae] amittitiae FP, amicitiae V. 22 apud] apud P. et gratiam Bentleius: ē. gratiam P, gratiam C. 23 in tua verba, at tui Bentleius: tuo uerberatu ei A. 24 praeunte Lauer: praetereunte A. 25 quos] quosquos P.

res. Hoc sacramento pietatis obstricti aversaremur
 scilicet, quem tu omnibus praeferebas! Igitur, si hoc 30
 crimen est, paucos innocentes habes, immo, hercules,
 neminem. Omnes enim Philotae amici esse voluerunt,
 5 sed totidem, quot volebant esse, non poterant. Ita,
 si a consciis amicos non dividis, ne ab amicis quidem
 separabis illos, qui idem esse voluerunt. Quod igitur 31
 conscientiae adfertur indicium? Ut opinor, quia pridie
 familiariter et sine arbitris locutus est nobiscum. At
 10 ego purgare non possem, si pridie quicquam ex vetere
 vita ac more mutassem. Nunc vero, si, ut omnibus
 diebus, illo quoque, qui suspectus est, fecimus, con-
 5 suetudo diluet crimen. Sed equos Antiphani non de- 32
 dimus, et pridie, quam Philotas detectus est. Hic mihi
 15 cum Antiphane res erit. Qui si nos suspectos facere
 vult, quod illo die equos non dederimus, semetipsum,
 quod eos desideraverit, purgare non poterit. Anceps 33
 enim crimen est inter retinentem et exigentem, nisi
 quod melior est causa suum non tradentis quam po-
 20 scentis alienum. Ceterum, rex, equos decem habui: 34
 e quibus Antiphanes octo iam distribuerat iis, qui
 amiserant suos, omnino duos ipse habebam: quos
 cum vellet abducere homo superbissimus, certe
 iniquissimus, nisi pedes militare vellem, retinere co-
 25 gebar. Nec infitias eo, liberi hominis animo locu- 35

1 aversaremur *Modius*: obuersaremur A. 3 crimen] cri-
 mem L. immo] himmo P. hercules P: hercule C. 4 Phi-
 lotae] phylotae BLV. 5 quot I: quod A. 6 consciis] con-
 ciis P. ne] nec C. 8 indicium] inditium FL. 9 arbi-
 tris] arbitriis B, arbitri V. 11 si, ut I: sicut A. 14 Phi-
 lotas] phylotas BLV. Hic P: haec C. 15 Antiphane]
 anthipane P. erit P: erat C. 18 crimen] crimem L.
 19 tradentis] tradentes P m. pr. 20 habui V corr.: habui
 habeo F, abui abeo L, habeo BP. 21 Antiphanes] anthipa-
 nes P. octo] viii P. iis P: his C. 22 duos] .ii. P, in
 F eras. 23 cere homo] hinc incip. fragmentum Einsidlense.
 24 iniquissimus EV m. sec.: iniquissime C [in FL add. in mar-
 gine uel iniquissimus], iniquissimi P. 25 infitias] inficias L
 m. pr. V, inficiar E. locutum] loquutum F.

tum esse me cum ignavissimo et hoc unum militiae ius usurpante, ut alienos equos pugnaturis distribuat. Huc enim malorum ventum est, ut verba mea
 36 eodem tempore et Alexandro excusem et Antiphani! At, hercule, mater de nobis inimicis tuis scripsit. Utinam 5
 prudentius esset sollicita pro filio et non inanes quoque species anxio animo figuraret! Quare enim non ascribit metus sui causam? denique non ostendit auctorem? Quo facto dictove nostro mota tam trepidas tibi litteras scripsit? O miseram condicionem 10
 meam, quia forsitan non periculosius est tacere quam dicere! Sed utcumque cessura res est, malo tibi defensionem meam displicere quam causam. Agnosces autem, quae dicturus sum: quippe meministi, cum me ad perducendos ex Macedonia milites mitteres, dixisse 15
 te, multos integros iuvenes in domo tuae matris abscondi. Praecepisti igitur mihi, ne quem praeter te intuerer, sed detrectantes militiam perducerem ad te. Quod equidem feci et liberius, quam expediebat mihi, executus sum tuum imperium. Gorgiam et Hecataeum 20
 et Gorgidan, quorum bona opera uteris, inde perduxisti. Quid igitur iniquius est quam me, qui, si tibi non paruissem, iure daturus fui poenas, nunc perire, quia parui? Neque enim ulla alia matri tuae persequendi nos causa est, quam quod utilitatem tuam muliebri prae- 25

1 militiae] inícia L m. pr. 2 ius Bentleius: suae A. usurpante Lauer: usurpantem AE. 3 Huc] hinc E. 4 Antiphani] anthipani P, antipahani E. At] ad L m. pr. 5 tuis] tibi E. 6 prudentius] prudencius V. 7 species] speties F. figuraret] fugararet P m. pr., ut videtur, figuraretur E. Quare] quae E. 8 causam] causam Trepidas litteras F, qui notam marginalem verbis scriptoris inserit. 10 condicionem] conditionem EFP. 11 meam om. E. 13 Agnosces] agnosceres EP. 17 mihi] om. E. 18 detrectantes] detractantes E. militiam] miliciam L m. pr. 19 equidem] equitem P. expediebat E: expeditabat A. 20 executus] exequutus F. Hecataeum Frobenius: hegataeum A. 21 Gorgidan scripsi: gorgatan AE [gorgatā F]. bona om. E. 23 fui] fuisse P m. pr.

posuimus gratiae. VI milia Macedonum peditum et DC 40
equites adduxi: quorum pars secutura me non erat, si
militiam detractantibus indulgere voluissem. Sequitur
ergo, ut, quia illa propter hanc causam irascitur nobis,
5 tu mitiges matrem, qui irae eius nos obtulisti.’
6 Dum haec Amyntas agit, forte supervenerunt, qui II
fratrem eius Polemonem, de quo ante est dictum,
fugientem consecuti vinctum reducebant. Infesta con-
tio vix inhiberi potuit, quin protinus suo more saxa
10 in eum iaceret. Atque ille sane interritus: ‘Nihil’, in- 2
quit, ‘pro me deprecor, modo ne fratrum innocentiae
fuga inputetur mea. Haec si defendi non potest,
meum crimen sit. Horum ob id ipsum melior est
causa, quod ego, quia profugi, suspectus sum.’ At 3
15 haec elocuto universa contio adsensa est: lacrimae
deinde omnibus manare coeperunt adeo in contrarium
repente mutatis, ut solum pro eo esset, quod maxime
laeserat. Iuvenis erat primo aetatis flore pubescens, 4
quem inter equites tormentis Philotae conturbatos
20 alienus terror abstulerat: desertum eum a comitibus et
haesitantem inter revertendi fugiendique consilium, qui
secuti erant, occupaverunt. Is tum flere coepit et os 5
suum converberare, maestus non suam vicem, sed
propter ipsum periclitantium fratrum. Moveratque iam 6

1 DC E: DC A. 2 si militiam] si* miliciam L. 3 de-
tractantibus] detractantibus EP. 4 ergo] ego B m. pr. 5 mitiges]
es E. matrem] matremque E. qui irae] quirae V. nos]
non P. obtulisti] ob*tulisti P. 6 Amyntas] amintas C.
7 Polemonem] pelomonem FLPV. 8 consecuti] cōsequuti F.
contio] concio V. 10 in eum] meum in eum E. interritus C:
territus EP. inquit] inquit L. 12 potest] post E. 13 cri-
men] crimem FL m. pr. est] om. E. 14 quia Bentleius: qui
AE. At] ad EP. 15 elocuto] eo loquuto F. contio] con-
cio V. 17 solum] hoc solum F corr. L corr. V corr. 18 aeta-
tis] aetatatis L. 19 quem] que V, quam P. Philotae] phy-
lotae BLV. conturbatos] conturbatis EP, conturbato V.
22 secuti] sequuti F. flere] flore P m. pr. V. 24 ipsum
periclitantium fratrum] ipsos periclitantes fratres E.

- regem quoque, non contionem modo, sed unus erat inplacabilis frater, qui terribili vultu intuens eum: 'Tum', *exclamat*, 'demens, lacrimare debueras, cum equo calcaria subderes, fratrum desertor et desertorum comes. Miser, quo et unde fugiebas? Effecisti, ut reus capi- 5
7 tis accusatoris uterer verbis'. Ille peccasse sese gravius in fratres quam in semetipsum fatebatur. Tum vero neque lacrimis neque adclamationibus, quibus studia sua multitudo profitetur, temperaverunt. Una vox erat pari emissa consensu, ut insontibus et forti- 10
8 bus viris parceret. Amici quoque data misericordiae occasione consurgunt flentesque regem deprecantur. Ille silentio facto: 'Et ipse', inquit, 'Amyntan mea sententia fratresque eius absolvo. Vos autem, iuvenes, malo beneficii mei oblivisci quam periculi vestri meminisse. 15
9 Eadem fide redite in gratiam mecum, qua ipse vobiscum revertor. Nisi, quae delata essent, excussissem, aliquid de dissimulatione mea suspicari potuissetis: satius est purgatos esse quam suspectos. Cogitate nemi- 10
10 nem absolvi posse, nisi qui dixerit causam. Tu, Amyn- 20
ta, ignosce fratri tuo. Erit hoc simpliciter etiam mihi reconciliati animi tui pignus'.
11 Contione deinde dimissa Polydamanta vocari iubet. 7
Longe acceptissimus Parmenioni erat, proximus lateri

1 quoque *om. E.* contionem] concionem V. sed] set E.
3 Tum] tu E. *exclamat scripsi:* ait AE. 4 subderes] sub-
dederes P. desertor] deserto V. 6 peccasse] percasse E.
sese *scripsi:* se sed C, sese sed P, sese set E. 7 fatebatur]
fatebitur E. 8 quibus] qui EP, *post hanc vocem in F inseritur*
nota marginalis studia sua multitudinem adclamationibus pro-
fiteri, quae verba corr. linea delevit et in margine repetivit.
10 pari] patri B m. pr. 12 flentesque] flectensque P. 13 inquit]
inquit V. Amyntan] amintan B m. pr. LV, amintam F. mea
sen] hic des. E. 15 beneficii] benefitii F. 16 redite] reddit
ei P. gratiam] gratiam V. 17 delata] lata P m. pr. 18 ali-
quid de dissimulatione mea suspicari potuissetis *scripsi:* ualde
dissimulatio mea superare potuisset sed A. satius] sacius V.
20 Amynta] aminta FL. 23 dimissa] missa F. Polydamanta]
polidamanta C. 24 Parmenioni] parmoenioni BF.

in acie stare solitus. Et quamquam conscientia fretus 12
 in regiam venerat, tamen, ut iussus est fratres suos
 exhibere admodum iuvenes et regi ignotos ob aetatem,
 fiducia in sollicitudinem versa trepidare coepit, saepius,
 5 quae nocere possent, quam, quibus eluderet, reputans.
 Iam armigeri, quibus imperatum erat, produxerant eos, 13
 cum exanguem metu Polydamanta propius accedere
 iubet summotisque omnibus: 'Scelere', inquit, 'Par-
 menionis omnes pariter adpetiti sumus, maxime ego
 10 ac tu, quos amicitiae specie fefellit. Ad quem perse- 14
 quendum puniendumque — vide, quantum fidei tuae
 credam — te ministro uti statui. Obsides, dum hoc
 peragis, erunt fratres tui. Proficiscere in Mediam et 15
 ad praefectos meos litteras scriptas manu mea perfer.
 15 Velocitate opus est, qua celeritatem *famae* antecedas.
 Noctu pervenire illuc te volo, postero die, quae scripta
 erunt, exequi. Ad Parmeniona quoque epistulas feres, 16
 unam a me, alteram Philotae nomine scriptam. Si-
 gnum anuli eius in mea potestate est. Si pater credit
 8 a filio inpressum, cum te viderit, nihil metuet.' Po- 17
 21 lydamas tanto liberatus metu impensius etiam, quam
 exigebatur, promittit operam conlaudatusque et pro-
 missis oneratus deposita veste, quam habebat, Arabica
 induitur. Duo Arabes, quorum interim coniuges ac 18

1 solitus] sulitus FLV, solutus P. conscientia] constientia
 FL. 3 exhibere] exhibere B m. pr. LV. 4 fiducia] fidutia F,
 fidutiam V. sollicitudinem] solitudinem P. 5 eluderet]
 eluderetur C. 7 metu] metū P. Polydamanta] polida-
 manta C. 8 inquit] inquit F. Parmenionis] parmoe-
 nionis B, parmoeonis P. 10 quos] quo P. amicitiae] ami-
 titiae F. specie] spetie F. Ad] at P. 11 vide quantum]
 uide quan+um L, de quant+um P. 12 uti] ut P. 13 Me-
 diam] media V. 15 *famae* add. Vindelinius. 16 postero]
 postera F. scripta] scripto P. 17 erunt] erant B m. pr.
 Parmeniona] parmoeionia BP. 18 a me] ad me F. Phi-
 lotae] phylotae BLV. 19 Si] sic C [in F c a corr. superscr.].
 20 Polydamas] polidamas C. 23 oneratus] honeratus P, *one-
 ratus V. habebat] abebat L. Arabica] arabia B m. pr.,
 arabico P. 24 Duo *Lauer*: duc P, dux C.

liberi, vinculum fidei, obsides apud regem erant, dati comites. Per deserta etiam ob siccitatem loca camelis
 19 undecimo die, quo destinaverat, perveniunt. Et priusquam ipsius nuntiaretur adventus, rursus Polydamas vestem Macedonicam sumit et in tabernaculum Clean- 5
 dri — praetor hic regius erat — quarta vigilia per-
 20 venit. Redditis deinde litteris constituerunt prima luce ad Parmenionem coire. Iamque ceteris quoque litteras regis attulerat, iam ad eum venturi erant, cum Par-
 21 menioni Polydamanta venisse nuntiaverunt. Qui dum 10
 laetatur adventu amici, simulque noscendi, quae rex ageret, avidus — quippe longo intervallo nullam ab eo epistulam acceperat — Polydamanta requiri iubet.
 22 Deversoria regionis illius magnos recessus habent amoenosque nemoribus manu consitis: ea praecipue re- 15
 23 gum. satraparumque voluptas erat. Spatiabatur in nemore Parmenion medius inter duces, quibus erat imperatum litteris regis, ut occiderent. Agendae autem rei constituerant tempus, cum Parmenion a Polyda-
 24 mante litteras traditas legere coepisset. Polydamas 20
 procul veniens ut a Parmenione conspectus est vultu

1 apud] apud FP. 3 undecimo die] xi die BLV, xi die F, xi. modio P. quo destinaverat] quod aestimauerat L m. pr. P.
 4 ipsius *Vindelinus*: ipsi A. Polydamas] polidamas C.
 5 Macedonicam] macedoniam P. 6 praetor I: petor A.
 hic] id V. 8 ad] a P. Parmenionem] parmoenionem BP.
 Iamque *scripsi*: namque A. ceteris] ceteri BFL. litteras I:
 litteris A. 9 iam om. P. cum] iam P. Parmenioni]
 parmoenioni BP. 10 Polydamanta I: polidamanta A. nun-
 tiaverunt] nunciauerunt V. 11 amici] amiti F. 12 ab eo]
 habeo P. 13 Polydamanta I: philodamanta FPV m. pr., phy-
 lodamanta BL, pholidamanta V m. sec. 14 Deversoria *scripsi*:
 diuersoria A. habent] abent P. 15 regum] rerum P.
 16 Spatiabatur] spaciabatur PV. nemore] nemere P. 17 Par-
 menion] parmoenion B. 19 Parmenion] parmoenion P.
 Polydamante I: polidamante BLPV, polidamanta F. 20 litte-
 ras] litteris P. coepisset] cepisset BLV. Polydamas I: poli-
 damas A. 21 Parmenione] parmoenione B.

laetitiae speciem praeferente, ad conplectendum eum
 cucurrit mutuaque salutatione facta Polydamas epistu-
 lam a rege scriptam ei tradidit. Parmenion vinculum 25
 epistulae solvens, quidnam rex ageret, requirebat. Ille
 5 ex ipsis litteris cogniturum esse respondit. Quibus 26
 Parmenion lectis: 'Rex', inquit, 'expeditionem parat in
 Arachosios. Strenuum hominem et numquam cessan-
 tem! Sed tempus saluti suae tanta iam parta gloria
 parcere'. Alteram deinde epistulam Philotae nomine 27
 10 scriptam laetus, quod ex vultu notari poterat, legebat:
 tum eius latus gladio haurit Cleander, deinde iugulum
 9 ferit, ceteri exanimum quoque confodiunt. Et armi- 28
 geri, qui *ad primum* aditum nemoris adstiterant, co-
 gnita caede, cuius causa ignorabatur, in castra per-
 15 veniunt et tumultuoso nuntio milites concitant. Illi 29
 armati ad nemus, in quo perpetrata caedes erat, coeunt
 et, ni Polydamas ceterique eiusdem noxae participes
 dedantur, murum circumdatum nemori eversuros de-
 nuntiant omniumque sanguine duci parentaturos. Cle- 30
 20 ander primores eorum intromitti iubet litterasque regis
 scriptas ad milites recitat, quibus insidiae Parmenionis
 in regem precesque, ut ipsum vindicarent, contineban-
 tur. Igitur cognita regis voluntate non quidem in- 31
 dignatio, sed tamen seditio compressa est. Dilapsis

1 praeferente] praeferentē P m. pr. 2 cucurrit] cucu-
 rit L. mutuaque *Lauer*: mutuata C, mutuatu P. salutatione
scripsi: gratulatione A. facta *Bentleius*: functi A. Poly-
 damas I: polidamas A. 3 Parmenion] parmoenion B. 6 Par-
 menion] parmoenion B. inquit] inquit LV. 8 saluti] salu-
 tis V. tanta] tantā P. parta] parti V. 9 Philotae] phylotae
 BL. 11 haurit] aurit V. Cleander] cleandre P, cleande
 L m. pr. 12 ferit] fe**rit PV. ceteri] ceterum P. con-
 fodiunt] confudiunt P. 13 qui *ad primum* aditum *scripsi*:
 quid aditum P, qui aditum C. 16 coeunt] quoeunt V m. pr.
 17 Polydamas I: polidamas A. 18 nemori eversuros] memo-
 riae uersuros P. denuntiant] denutrient FP. 19 duci] duce
 P m. pr. 20 primores] priores B m. pr. F m. pr. P. intro-
 mitti I: intermittere A. Parmenionis] parmoenionis B. 24 Di-
 lapsis] delapsis P.

pluribus pauci remanserunt, qui, saltem ut corpus
 32 ipsis sepelire permetterent, precabantur. Diu id nega-
 tum est Cleandri metu, ne offenderet regem. Pertina-
 cius deinde precantibus materiem consternationis sub-
 trahendam ratus capite deciso truncum humare permisit: 5
 33 ad regem caput missum est.

Hic exitus Parmenionis fuit, militiae domique clari
 viri. Multa sine rege prospere, rex sine illo nihil
 magnae rei gesserat. Felicissimo regi et [ad] omnia
 ad fortunae suae exigenti modum satisfecit. LXX na- 10
 tus annos iuvenis ducis et saepe etiam gregarii militis
 munia explevit: acer consilio, manu strenuus, carus
 34 principibus, vulgo militum acceptior. Haec inpulerint
 illum ad regni cupiditatem an tantum suspectum fe-
 cerint, ambigi potest, quia, Philotas ultimis cruciatibus 15
 victus verane dixerit, quae facta probari non poterant,
 an falsis tormentorum petierit finem, re quoque re-
 centi, cum magis posset liquere, dubitatum est.

Alexander, quos libere mortem Parmenionis con- 10
 questos esse conpererat, separandos a cetero exercitu 20
 ratus in unam cohortem secrevit ducemque his Leoni-
 dam dedit, et ipsum Parmenioni quondam intima fa-
 36 miliaritate coniunctum. Fere idem erant, quos alioqui
 rex habuerat invisos. Nam cum experiri vellet mili-
 tum animos, admonuit, qui litteras in Macedoniam ad 25
 suos scripsisset, iis, quos ipse mittebat, perlaturis cum

2 ipsis *Vogel*: ipsius A. id] it F. 3 Cleandri] cleand-
 dro P. Pertinacius] pertinacius FF. 4 precantibus C: pergen-
 tibus P. subtrahendam] subtraendam P. 6 caput] capud FP.
 7 Parmenionis] parmoenionis B. 8 illo I: ullo FPV, *illo BL.
 9 et omnia *Lauer*: et ad omnia A. 11 annos] annos L.
 12 munia I: milia P, militiam C. explevit *Freinshemius*: ex-
 plicuit A. manu] manus P. strenuus] strenues P m. pr.
 14 tantum] tantum P. 15 Philotas] phylotas BLV. 16 victus]
 uictis V. 18 magis *Lauer*: magnis A. est] est P. 19 Parm-
 enionis] parmoenionis B. 22 Parmenioni] parmoenioni B.
 23 erant I: ertant A. quos] quod L. alioqui P: alioquin C.
 25 admonuit I: admouit A. 26 iis *Vindelinius*: si A. per-
 laturis *Vindelinius*: perlaturus A. cum fide I: confide A.

- fide traderet. Simpliciter ad necessarios suos quisque scripserat, quae sentiebat: aliis gravis erat, plerisque non ingrata militia. Ita et agentium gratias et quere-
 5 laboris per litteras erant questi, hanc seorsus cohortem a ceteris tendere ignominiae causa iubet, fortitudine usus in bello, libertatem linguae ab auribus credulis remoturus. Id consilium, temerarium forsitan — quippe fortissimi iuvenes contumelia inritati erant
 10 —, sicut omnia alia felicitas regis excepit. Nihil illis 38 ad bella promptius fuit: incitabat virtutem et ignominiae demendae cupido et, quia fortia facta in paucis latere non poterant.
- 11 His ita compositis Alexander Arsame *Drangarum* sa- III
 15 trape constituto iter pronuntiari iubet in Arimaspos, quos iam tunc mutato nomine Euergetas appellabant, ex quo frigore victusque penuria Cyri exercitum adfectum tectis et com meatibus iuverant. Quintus dies erat, ut 2 in eam regionem pervenerat. Cognoscit Satibarzanem,
 20 qui ad Bessum defecerat, cum equitum manu inrupisse rursus in Arios. Itaque *contra eum misit* Caranum et Erigyium cum Artabazo et Andronico: eos VI milia Graecorum peditum, DC equites sequebantur. Ipse LX 3 diebus gentem Euergetarum ordinavit magna pecunia
 25 ob egregiam in Cyrum fidem donata.

4 exceptae I: excepta A. 5 cohortem] quohortem P.
 8 credulis] credulus L m. pr. remoturus] remoturos F m.
 pr. P. Id scripsi: et A. 9 contumelia Modius: contumelias L m. pr. PV, contumeliis BFL m. sec. 11 ignominiae] ignomiae F. 12 demendae] clemendae V. 13 latere] littere F.
 14 Arsame *Drangarum scripsi*: arianiorum BL m. pr. P, arrianiorum V, arianorum F. 15 Arimaspos *Wesselingius*: armatos A. 17 Cyri] ciri F. 19 eam regionem] ea regione V. 19 Satibarzanem *Aldus*: satibazanem A. 21 Arios *Acidalius*: alios A. Itaque *contra eum misit scripsi*: itaque A. Caranum et Erigyium *Aldus*: cara nume riguum P, caronum eriguum C. 22 Andronico] ambronico V. eos *scripsi*: et A. milia om. F. 23 DC I: DC A. 25 Cyrum] cirum F.

- 4 Relicto deinde, qui iis praeesset, Amedine — scriba
is Darei fuerat — Arachosios, quorum regio ad Pon-
ticum mare pertinet, subegit. Ibi exercitus, qui sub
Parmenione fuerat, occurrit. Sex milia Macedonum
erant et CC nobiles et V milia Graecorum cum equiti- 5
bus DC, haud dubie robur omnium virium regis.
5 Arachosiis datus Menon praetor III milibus peditum
et DC equitibus in praesidium relictis.
Ipse rex nationem ne finitimis quidem satis notam, 12
quippe nullo commercio colentem mutuos usus, cum 10
6 exercitu intravit. Parapanisadae appellantur, agreste
hominum genus et inter barbaros maxime inconditum.
Locorum asperitas hominum quoque ingenia duraverat.
7 Gelidissimum septentrionis axem ex magna parte spec-
tant, Bactrianis ab occidente coniuncti sunt, meridiana 15
8 regio ad mare Indicum vergit. Tuguria latere crudo
struunt et, quia sterilis est terra materia [in] nudo
etiam montis dorso, usque ad summum aedificiorum
9 fastigium eodem laterculo utuntur. Ceterum structura
latior ab imo paulatim incremento operis in artius 20
cogitur, ad ultimum in carinae maxime modum coit.
10 Ibi foramine relicto superne lumen admittunt. Vites

1 qui iis] qui is F, quis V. Amedine] amedinem C.
scriba is] scribas FV, scribeis P. 2 Arachosios *Aldus*: ara-
cosios A. ad] a V. 3 subegit] subegi V. 4 Parmenione]
parmoenione B. occurrit L: occupavit BFL *marg.* PV, *sed in*
FV *corr. add. in margine* occurrit. 5 cum equitibus *om.* V.
6 DC] DC P. haud] aut V *m. pr.* robur] robor P. 7 III
milibus peditum I: III B peditum BFL, III B peditum P, quattuor
peditum B V. 8 DC I: DC A. 9 finitimis] fitimis P.
10 commercio] commertio FPV. colentem *Acidalius*: uo-
lentem C, uolantem P. mutuos] ut uos P. 11 Parapanisadae
scripsi: paramedesidem A. 12 hominum *om.* V. 13 Lo-
corum] iocorum V. 14 spectant I: expectant A. 15 ab
occidente P: ad occidentem C. 16 Indicum I: indicu V,
indicu L, indicati B, indicio P, inditio F *m. pr.* crudo *scripsi*:
primo A. 17 [in] *del. Frobenius*. 18 montis *Lauer*: monte A.
20 artius] arcus LPV. 21 cogitur] cogitus L *m. pr.* V.
22 foramine] faromine P. superne] supene P. admittunt
Zumptius: admedium A. Vites] uitas P.

et arbores, si quae in tanto terrae rigore durare potuerunt, obruunt penitus: hieme defossae latent, cum discussa aperire humum coepit, caelo solique redduntur. Ceterum adeo altae nives premunt terram gelu 11
 5 et perpetuo paene rigore constrictae, ut ne avium quidem feraeve ullius vestigium extet. Obscura caeli verius umbra quam lux, nocti similis, premit terram, vix ut, 13
 quae prope sunt, conspici possint. In hac tum omnis 12
 10 humani cultus solitudine destitutus exercitus, quidquid malorum tolerari potest, pertulit, inopiam, frigus, lassitudinem, desperationem. Multos exanimavit rigor insolitus nivis, multorum adussit pedes, plurimorum oculos. Praecipue perniciosus fuit fatigatis: quippe in ipso gelu deficientia corpora sternebant, quae cum 15
 15 moveri desissent, vis frigoris ita adstringebat, ut rursus ad surgendum coniti non possent. A commilito- 14
 nibus torpentes excitabantur, neque aliud remedium erat, quam ut ingredi cogerentur: tum demum vitali calore moto membris aliquis redibat vigor. Si qui 15
 20 tuguria barbarorum adire potuerunt, celeriter refecti sunt. Sed tanta caligo erat, ut aedificia nulla alia res quam fumus ostenderet. Illi numquam ante in terris 16
 suis advena viso cum armatos repente conspicerent, exanimati metu, quidquid in tuguriis erat, adferebant, 25
 25 ut corporibus ipsorum parceretur, orantes. Rex agmen 17
 circumibat pedes, iacentes quosdam erigens et alios, cum aegre sequerentur, adminiculo corporis sui excipiens. Nunc ad prima signa, nunc in medio, nunc in

2 defossae *Vindelinus*: defossa A. 5 rigore] rigere P.
 constrictae] constricto F m. pr. 6 feraeve] fere P. ullius
 vestigium] uestigium ullius F. extet] excitat P. 8 possint I:
 possunt A. hac] hanc P. tum *Freinsheimius*: tamen A.
 11 insolitus I: insolitos A. 12 adussit] adusit P. 14 cor-
 pora] corporas P. quae om. P. 16 coniti *Lauer*: con-
 tineri A. 19 moto] neto F. membris] menbris F. 24 quid-
 quid] quicquit F. tuguriis] tuguris F. 25 ipsorum] eorum P.
 26 circumibat] circuibat F. 28 medio I: medium A.

- 18 ultimo agmine itineris multiplicato labore aderat. Tandem ad loca cultiora perventum est commeatuque largo recreatus exercitus: simul et, qui consequi non potuerant, in illa castra venerunt.
- 19 Inde agmen processit ad Caucasum montem, cuius dorsum Asiam perpetuo iugo dividit: hinc simul mare, quod Ciliciam subit, illinc Caspium fretum et amnem Araxen nobilisque regionis Scythicae deserta spectat.
- 20 Taurus, secundae magnitudinis mons, committitur Caucasus: a Cappadocia se attollens Ciliciam praeterit Armeniaeque montibus iungitur. Sic inter se iuga velut serie cohaerentia perpetuum habent dorsum, ex quo Asiae omnia fere flumina, alia in Rubrum, alia in Caspium mare, alia in Hyrcanium et Ponticum decidunt.
- 22 XVII dierum spatio Caucasum superavit exercitus. Ruperes in eo X in circuitu stadia complectitur, III in altitudinem excedit, in qua vinctum Promethea fuisse antiquitas tradidit. Condendae in radicibus montis urbi sedes electa est. VII milibus subactarum nationum et praeterea militibus, quorum opera uti desisset, permissum in nova urbe considerare. Hanc quoque Alexandream incolae appellaverunt.
- IV At Bessus Alexandri celeritate perterritus dis patriis sacrificio rite facto, sicut illis gentibus mos est, cum

2 commeatuque] cūmeatuque PV. 3 potuerant *Acidalius*: poterant A. 5 Caucasum] causum L m. pr., causam V m. pr. 6 hinc] Hunc F. 7 Ciliciam] cilitiam V. et amnem] etiam nem P. 8 nobilisque *scripsi*: et alia quae P, aliaque C. Scythicae *scripsi*: scythiae P, scithiae C. 9 Caucasus] caussas B m. pr., in LV alterum c in ras. 10 Cappadocia] cappadotia LP. Ciliciam] cilitiam V. 11 velut] uelud F. 12 perpetuum] pertuum V. dorsum] dorsu V. 13 fere] fera P. 14 Hyrcanium] hyrcanum F. Ponticum] potenticum F. 15 XVII] quindecim V. 16 x] ex P m. pr., decem V. 17 qua *Vindelinius*: quo A. 18 tradidit P: tradit C. 19 subactarum nationum *scripsi*: seniorum macedonum A. 20 desisset] dississet P. 21 nova urbe I: novam urbem A. Alexandream] alexandriam FV m. pr. 23 At] ad L.

amicis ducibusque copiarum inter epulas de bello consultabat. Graves mero suas vires extollere, hostium 2 nunc temeritatem, nunc paucitatem spernere incipiunt. Praecipue Bessus ferox verbis et parto per scelus 3 regno superbus ac vix potens mentis dicere orditur: socordia Darei crevisse hostium famam. Occurrisse 4 enim in Ciliciae angustissimis faucibus, cum retrocedendo posset perducere incautos in loca naturae situ tuta, tot fluminibus obiectis, tot montium latebris, 10 inter quas deprehensus hostis ne fugae quidem, nedum resistendi occasionem fuerit habiturus. Sibi placere 5 in Sogdianos recedere: Oxum amnem velut murum obiecturum hosti, dum ex finitimis gentibus valida auxilia concurrerent. Venturos autem Chorasmios et 6 Dahas Sacasque et Indos et ultra Tanain amnem colentes Scythas: quorum neminem adeo humilem esse, ut humeri eius non possent Macedonis militis verticem aequare. Conclamant temulenti unam hanc sententiam 7 salubrem esse: et Bessus circumferri merum largius 16 iubet debellaturus super mensam Alexandrum. Erat 8 in eo convivio Gobares, natione Medus, sed magicae artis — si modo ars est, non vanissimi cuiusque ludibrium — magis professione quam scientia celebrer, alioqui moderatus et probus. Is cum praefatus esset, 9

5 ac vix] hac vis V. orditur] oritur P, oditur V *m. pr.*
 6 socordia] secordia C. Occurrisse] occurrisse P, ocurrisse V.
 7 Ciliciae] cilitiae V. angustissimis] angustissimi P, angustissi** V. 8 situ tuta *Bentleius*: sit aut A. 10 deprehensus] dephensus V. 12 Oxum *Lauer*: exun A. murum *om.* V.
 13 obiecturum] abiecturum V. hosti] osti V. 14 Chorasmios] chorasmos F. 15 Dahas *Aldus*: deas A. Sacasque *Probenius*: sagasque A. 16 Scythas] scytas C [scitas V]. neminem] nominem P. adeo] ideo V. 17 humeri] umeri L. non *om.* P. militis] milites P. 18 temulenti] temuli V.
 20 debellaturus] debellaturis FL *m. pr.* mensam] mensa P. Alexandrum] alexandrum uersiculum V. 21 Gobares *Stangl*: cobares A. natione Medus I: nationem sedus P, natione sedus C. 22 non] nō P. 24 moderatus I: modoratus A. Is] his P.

- scire servo utilius esse parere dicto quam adferre consilium, cum illos, qui pareant, idem quod ceteros maneant, qui vero suadeant, proprium subeant periculum: *Bessus eum dicere iussit intrepidum*, poculum etiam, 5 quod habebat in manu, tradidit. Quo accepto Gobares: 'Natura', inquit, 'mortalium hoc quoque nomine prava et sinistra dici potest, quod in suo quisque negotio 10 hebetior est quam in alieno. Turbida sunt consilia eorum, qui sibi suadent. Obstat metus, alias cupiditas, nonnumquam naturalis eorum, quae excogitaveris, amor: 10 nam in te superbia non cadit. Expertus es utique, quod ipse reppereris, aut solum aut optimum ducere. 12 Magnum onus sustines capite, regium insigne: hoc aut moderate perferendum est, aut, quod abominor, in te 13 ruet. Consilio, non impetu, opus est.' Adicit deinde, 15 quod apud Bactrianos vulgo usurpabant, canem timidum vehementius latrare quam mordere altissimaque flumina minimo sono labi. Quae inserui, ut, qualiscumque inter barbaros potuit esse prudentia, tradere- 14 tur. [in] His audientium expectationem suspenderat. 20 Tum consilium aperit utilius Besso quam gratius. 'In vestibulo', inquit, 'regiae tuae velocissimus consistit rex: ante ille agmen quam tu mensam istam movebis. 15 Nunc ab Tanai exercitum accerses et armis flumina oppones. Scilicet, qua tu fugiturus es, hostis sequi 25 non potest. Iter utrique commune est, victori tutius.

1 parere] parare V. quam] cum V. 3 subeant *scripsi*: sibi A. 4 *Bessus eum dicere iussit intrepidum* add. *Halmius*. poculum om. PV m. pr. 5 habebat] abebat P. Gobares P: cobares C. 6 inquit] inquit V. 8 hebetior] habetior P. 9 alias *Bentleyus*: aliis A. 11 utique *scripsi*: utramque A. 13 sustines] sustinens V. regium I: regnum P, regum C. 14 est, aut] est haud P. 17 altissima-que *scripsi*: altissima quaeque A. 19 prudentia] prudentiae P. 20 [in] His *Palmerius*. suspenderat *Palmerius*: sui spem dederat A. 22 inquit] inquit V. consistit I: consistat A. 23 quam tu I: quantu FL m. pr. V, quantum B m. pr. P. 24 ab] ap PV. 25 qua tu] quantu B m. pr. 26 tutius] totius FV.

Licet strenuum metum putes esse, velocior tamen spes
 est. Quin validioris occupas gratiam dedisque te, ut
 cumque cesserit, meliorem fortunam deditus quam ho-
 stis habiturus? Alienum habes regnum, quo facilius eo
 careas. Incipias forsitan iustus esse rex, cum ipse fe-
 cerit, qui tibi et dare potest regnum et eripere. Con-
 silium habes fidele, quod diutius exequi supervacuum
 est. Nobilis equus umbra quoque virgae regitur, igna-
 vus ne calcari quidem concitari potest.' Bessus et in-
 genio et multo mero ferox adeo exarsit, ut vix ab
 amicis, quo minus occideret eum, — nam strinxerat
 quoque acinacem — contineretur. Certe convivio pro-
 siluit haudquaquam potens mentis. Gobares inter tu-
 multum elapsus ad Alexandrum transfugit.

VIII milia Bactrianorum habebat armata Bessus.
 Quae quamdiu propter caeli intemperiem Indiam potius
 Macedonas petitueros crediderant, oboedienter imperata
 fecerunt: postquam adventare Alexandrum conpertum
 est, in suos quisque vicos dilapsi Bessum reliquerunt.
 Ille cum clientium manu, qui non mutaverant fidem,
 Oxo amne superato exustisque navigiis, quibus trans-
 ierat, ne isdem hostis uteretur, novas copias in Sog-
 dianis contrahebat.

Alexander Caucasum quidem, ut supra dictum est,
 transierat, sed inopia frumenti quoque prope ad famem
 ventum erat. Suco ex sesima expresso haud secus
 quam oleo artus perunguebant, sed huius suci ducenis
 quadragenis denariis amphorae singulae, mellis denariis

1 velocior] uelotior PV. 2 gratiam] gratia V. 4 habi-
 turus *Lauer*: habituros A. 5 Incipias *scripsi*: incipiens A.
 8 ignavus] ignaus L m. pr. 10 vix I: uis A. 11 occideret I:
 occederet C, accederet P. strinxerat] strixerat F. 12 aci-
 nacem] achinacem P. 13 Gobares *Stangl*: Cobares A. 21 Oxo
Lauer: mox A. 22 isdem] iisdem BLV. Sogdianis] sag-
 dianis V. 25 famem] famen P, f+a+m L. 26 sesima *scripsi*:
 sesema A. haud] ut P. 27 perunguebant *Lauer*: perun-
 guebat BFV, peruguebat L, perurgebat P.

trecentis nonagenis, trecentis vini aestimabantur: tritici
 24 nihil aut admodum exiguum reperiebatur. Siros voca-
 bant barbari, quos ita sollerter abscondunt, ut, nisi
 qui defoderunt, invenire non possint: in his conditae
 fruges erant. In quarum penuria milites fluviatili 5
 25 pisce et herbis sustinebantur. Iamque haec ipsa ali-
 menta defecerant, cum iumenta, quibus onera porta-
 bant, caedere iussi sunt: horum carne, dum in Bactri-
 26 anos perventum est, traxere vitam. Bactrianæ terræ 18
 multiplex et varia natura est. Alibi multa arbor et 10
 vitis largos mitesque fructus alit, solum pingue crebri
 fontes rigant, quæ mitiora sunt, frumento conserun-
 27 tur, cetera armentorum pabulo cedunt. Magnam deinde
 partem eiusdem terræ steriles harenæ tenent: squa-
 lida siccitate regio non hominem, non frugem alit. 15
 Cum vero venti a Pontico mari spirant, quidquid sa-
 buli in campis iacet, converrunt: quod ubi cumulatum
 est, magnorum collium procul species est, omniaque
 28 pristini itineris vestigia intereunt. Itaque, qui trans-
 eunt campos, navigantium modo noctu sidera obser- 20
 vant, ad quorum cursum iter dirigunt: et propemodum
 29 clarior est noctis umbra quam lux. Ergo interdium invia
 est regio, quia nec vestigium, quod sequantur, inveniunt
 et nitor siderum caligine absconditur. Ceterum si
 quos ille ventus, qui a mari exoritur, deprehendit, 25
 30 harena obruit. Sed, qua mitior terra est, ingens homi-

1 trecentis nonagenis, trecentis *Frobenius*: cccxcccc C, ccc x
 ccc P. 2 aut] haud P. reperiebatur] repperiebatur P. Siros]
 syros BFV. 4 invenire] inueniri LV. possint] possunt F.
 5 fluviatili] fluiatibi P. 6 herbis] erbis V. 7 onera I:
 honera A. 9 perventum est *scripsi*: peruentum A. 11 mites-
 que] mittesque P. pingue] pigue P m. pr., pinge BFL m. pr.
 12 mitiora] miciora LPV. 13 cedunt] cedent P m. pr. 14 ste-
 riles I: sterilis A. harenæ] arenæ LPV. 15 regio] regi P.
 16 sabuli *Lauer*: pabuli C, paulo P. 17 converrunt] comuer-
 runt P. ubi] ulli P. 18 species] speties F. 22 interdium
 invia *Lauer*: interdium via P, indie invia C. 23 quia]
 quia quia P, quia qui BLV. 25 deprehendit] deprehendit F.
 26 harena] harene P, arena V.

- num equorumque multitudo gignitur. Itaque Bactriani equites xxx milia expleverant. Ipsa Bactra, regionis 31 eius caput, sita sunt sub monte Parapaniso. Bactrus amnis praeterit . moenia. Is urbi et regioni dedit 5 nomen.
- 19 Hic regi stativa habenti nuntiatur ex Graecia Pe- 32 loponnesiorum Laconumque defectio — nondum enim victi erant, cum proficiscerentur tumultus eius princi- pia nuntiaturi — et alius praesens terror adfertur, 10 Scythas, qui ultra Tanaim amnem colunt, adventare Besso ferentis opem. Eodem tempore, quae in gente Ariorum Caranus et Erigyus gesserant, perferuntur. Commissum erat proelium inter Macedonas Ariosque. Transfuga Satibarzanes barbaris praeerat: qui cum 33 15 pugnam segnem utrimque aequis viribus stare vidisset, in primos ordines adequitavit demptaque galea inhi- bitis, qui tela iaciebant, si quis viritim dimicare vellet, provocavit ad pugnam: nudum se caput in certamine habiturum. Non tulit ferociam barbari ducis Erigyus, 34 20 gravis quidem aetate, sed et animi et corporis robore nulli iuvenum postferendus. Is galea dempta canitiem ostentans: 'Venit', inquit, 'dies, quo aut victoria aut morte honestissima, quales amicos et milites Alexander habeat, ostendam'. Nec plura elocutus equum in ho- 35 25 stem egit. Crederes imperatum, ut acies utraeque tela cohiberent: protinus certe recesserunt dato libero

1 equorumque] equorum P. 2 milia om. P. 3 Bactrus I: boctrus A. 5 Is] his P. 6 Peloponnesiorum I: peloponnesiorum A. 8 victi] uincti P m. pr. 10 Scythas] scithas BFL, scitas V. amnem] omnem P. 12 Ariorum *Lauer*: arionum A [alionum V]. Caranus *Frobenius*: cauranus P, caurarus C. Erigyus *Frobenius*: eriguus A. 13 erat] erant P. Macedonas P: macedones C. 14 Satibarzanes *Vindelinus*: sarti- bazes A. 16 inhibitis] inibitis LV m. pr. 18 certamine habi- turum] certam inhebiturum P. 19 ducis Erigyus *Zumptius*: dux illius exercitus A. 21 canitiem] caniciem BLPV. 23 morte] mortem V. 24 ostendam] hostendam P. elocutus] eloquutus F.

- spatio, intenti in eventum non ducum modo, sed etiam suae sortis, quippe alienum discrimen secuturi.
- 36 Prior barbarus emisit hastam: quam Erigyus modica capitis declinatione evitavit atque ipse infestam sari-
sam equo calcaribus concitato in medio barbari gutture 5
- 37 ita fixit, ut per cervicem emeretur. Praecipitatus ex equo barbarus adhuc tamen repugnabat. Sed ille extractam e vulnere hastam rursus in os dirigit. Sati-
barzanes manu complexus, quo maturius interiret, ic-
tum hostis adiuvit. Et barbari duce amisso, quem 10
magis necessitate quam sponte secuti erant, tunc haud inmemores meritorum Alexandri arma Erigyio tradunt.
- 39 Rex his quidem laetus, de Spartanis haudquaquam securus magno tamen animo defectum eorum tulit, dicens non ante ausos consilia nudare quam ipsum ad 15
40 fines Indiae pervenisse cognoscent. Ipse Bessum persequens copias movit: cui Erigyus barbari caput, opimum belli decus, praeferens occurrit.
- V Igitur Bactrianorum regione Artabazo tradita sar- 20
cinas et impedimenta ibi cum praesidio relinquit, ipse 20
cum expedito agmine loca deserta Sogdianorum intrat

1 eventum] uentum P. ducum *Freinshemius*: duorum A.
2 suae sortis] suae hostis V. secuturi] secutu P m. pr.
3 hastam] astam PV m. pr. Erigyus *Frobenius*: eriguus A.
4 declinatione] dedinatione P. evitavit I: uitavit A. sari-
sam *scripsi*: sarissam C, sarassam P. 5 concitato I: concito A.
6 emeretur] emigneret V. 7 extractam] tractam L. 8 hastam]
astam L m. pr. V. os] hos F m. pr. 9 interiret] inter-
isset V. ictum] hictum V. 10 hostis] ostis B m. pr.
adiuvit] adiuget P. quem] que V, quae F, quam L m. pr. P.
11 magis] magnis P. sponte] sponti P. haud] aut C.
12 Erigyio *Frobenius*: eriguo A. 13 Spartanis] spertanis
PV m. pr. haudquaquam *Lauer*: haud quamquam BFP, haut
quamquam L, aut quamquam V. securus] secuturus V.
14 defectum] defunctum P. 15 ante] antea V. 17 Erigyus
Frobenius: eriguus A. barbari caput, opimum *Bentleius*:
barbaricae optimum P, barbarici optimum C. 20 relinquit]
relinquid PV. 21 agmine] acmine V. Sogdianorum *Gla-*
reanus: susitanorum A.

nocturno itinere exercitum ducens. Aquarum, ut ante 2
dictum est, penuria prius desperatione quam desiderio
bibendi sitim accendit. Per cccc stadia ne modicus qui-
dem humor existit. Harenas vapor aestivi solis accen- 3
dit: quae ubi flagrare coeperunt, haud secus quam conti-
nenti incendio cuncta torrentur. Caligo deinde inmo- 4
dico terrae fervore excitata lucem tegit, camporumque
non alia quam vasti et profundi aequoris species est.
Nocturnum iter tolerabile videbatur, quia rore et ma- 5
tutino frigore corpora levabantur. Ceterum cum ipsa
luce aestus oritur, omnemque naturalem absorbet hu-
morem siccitas: ora visceraque penitus uruntur. Ita 6
que primum animi, deinde corpora deficere coeperunt:
pigebat et consistere et progredi. Pauci a peritis re- 7
gionis admoniti praepararant aquam: haec paulisper
repressit sitim, deinde crescente aestu rursus deside-
rium humoris accensum est. Ergo, quidquid vini olei-
que erat omnibus, ingerebatur, tantaque dulcedo bi-
bendi fuit, ut in posterum sitis non timeretur. Graves 8
deinde avide hausto humore non sustinere arma, non
ingredi poterant, et feliciores videbantur, quos aqua
defecerat, cum ipsi sine modo infusam vomitu coge-
rentur egerere. Anxium regem tantis malis circum- 9
fusi amici, ut meminisset, orabant, animi sui magnitu-
dinem unicum remedium deficientis exercitus esse: cum 10
ex iis, qui praecesserant ad capiendum locum castris,
duo occurrunt utribus aquam gestantes, ut filiis suis,

4 humor] umor L, humore B *m. pr.*, humor* V. 7 excitata]
excitate P. 9 videbatur] uidebantur P. 10 corpora] cor-
para P. levabantur] lauabantur F. 11 absorbet humorem]
arbor betum orem P *m. pr.*, arbor betum morem P *corr.* 13 coepe-
runt] coeperint P. 14 pigebat] piebat P. 15 praepararant
Frobenius: praepararunt A. 16 crescente] crecente P. rur-
sus] rulus P. 18 omnibus, ingerebatur *scripsi*: hominibus
ingerebatur A. 21 videbantur] uidebatur P *m. pr.* 22 ipsi]
ipsis P. cogarentur] cogorentur P. 24 meminisset] memi-
nisset sui C. 25 deficientis] deficientes P. 26 iis I: his A.
praecesserant I: processerant A. ad] at V.

- quos in eodem agmine esse et aegre pati sitim non
 11 ignorabant, succurrerent. Qui cum in regem incidissent,
 alter ex his utre resolutum vas, quod simul ferebat, in-
 plet porrigens regi. Ille accipit: percontatus, quibus
 12 aquam portaret, filiis ferre cognoscit. Tunc poculo 5
 pleno, sicut oblatum est, reddito: 'Nec solus', inquit,
 'bibere sustineo nec tam exiguum dividere omnibus
 possum: vos currite et liberis vestris, quod propter
 illos attulistis, date'.
- 13 Tandem ad flumen Oxum ipse pervenit prima fere 21
 vespera. Sed exercitus magna pars non potuerat con- 11
 sequi: in edito monte ignes iubet fieri, ut ii, qui aegre
 sequebantur, haud procul castris ipsos abesse cogno-
 14 scerent, eos autem, qui primi agminis erant, mature
 cibo ac portione firmatos implere alios utres, alios vasa, 15
 quibuscumque aqua portari posset, ac suis opem ferre.
 15 Sed qui intemperantius hauserant, intercluso spiritu
 extincti sunt, multoque maior horum numerus fuit,
 16 quam ullo amiserat proelio. At ille thoracem adhuc
 indutus nec aut cibo refectus aut potu, qua veniebat 20
 exercitus, constitit nec ante ad curandum corpus re-
 cessit, quam praeterierat omne agmen, totamque eam
 noctem cum magno animi motu perpetuis vigiliis egit.
 17 Nec postero die laetior erat, quia nec navigia habebat
 nec pons erigi poterat *terra* circum amnem nuda et 25
 materia maxime sterili. Consilium igitur, quod unum
 necessitas subiecerat, init: utres quam plurimos stra-

2 succurrerent *Heinsius*: occurrerent A. 6 est *om.* P.
 7 tam] tamen P. dividere] deidere V. 10 Tandem]
 tamen P. 11 potuerat] poterat BF. 12 edito] sedito P.
 ii I: hii A [hi V]. 13 haud] haut L, aut V. 16 posset P *m. pr.*
 possit A. ac PV *m. pr.*: iussit ac C. 17 hauserant] ause-
 rant V. 19 thoracem] toracem C. 22 praeterierat omne
scripsi: praeterierant qui A. 24 laetior] laetitiior FV.
 25 *terra* circum *scripsi*: circum A. nuda *scripsi*: nudo A.
 26 materia] materiā P. 27 subiecerat] subicerat BV, su-
 bi+cerat L. init] iniit F *m. pr.*

mentis refertos dividit. His incubantes transavere 18
 amnem, quique primi transierant, in statione erant, dum
 traicerent ceteri. Hoc modo sexto demum die in ulte-
 riore ripa totum exercitum exposuit.

22 Iamque ad persequendum Bessum statuerat pro- 19
 6 gredi, cum ea, quae in Sogdianis *evenerant*, cognoscit.
 Spitamenes erat inter omnes amicos praecipuo honore
 cultus a Besso, sed nullis meritis perfidia mitigari po-
 test: quae tamen iam minus in eo invisae esse poterat, 20
 10 quia nihil ulli nefastum in Bessum, interfectorem regis
 sui, videbatur. Titulus facinori speciosus praeferebatur,
 vindicta Darei, sed fortunam, non scelus oderat Bessi.
 Namque ut Alexandrum flumen Oxum superasse co- 21
 gnovit, Dataphernem et Catanen, quibus a Besso
 15 maxima fides habebatur, in societatem cogitatae rei
 adsciscit. Illi promptius adnuunt, quam rogabantur,
 adsumptisque VIII fortissimis iuvenibus talem dolum
 intendunt. Spitamenes pergit ad Bessum et remotis 22
 arbitris conperisse ait se, insidiari ei Dataphernen et
 20 Catanen, ut vivum Alexandro traderent, agitantes: a
 semet occupatos esse *et* vinctos teneri. Bessus tanto 23
 merito, ut credebatur, obligatus partim gratias agit, par-
 tim avidus expetendi supplicii adduci eos iubet. Illi 24
 25 manibus sua sponte religatis a participibus consilii
 trahebantur: quos Bessus truci vultu intuens consur-
 git manibus non temperaturus. Atque illi simulatione
 omissa circumsistunt eum et frustra repugnantem vin-

2 amnem] ammen P. 6 Sogdianis *Freinshemius*: su-
 sianis A. *evenerant scripsi*: erant A. 7 praecipuo B corr.
 L corr. V corr.: praecipue A. 9 tamen] tamen mitigari potest V.
 10 quia] qui P m. pr. ulli] ulla P m. pr. regis sui]
 regisui P. 11 facinori *Acidalius*: facinoris A. 12 oderat
Acidalius: oderant C, oderan P. 14 Dataphernem *Aldus*: data-
 pharnem A [datafarnem L]. Catanen *Kinchius*: catenen P, cate-
 nem C. 16 adsciscit] adscissit L m. pr. P, abscessit V. adnuunt
Ieepius: addunt A. 19 Dataphernen] datafarnem C [datafarnem F].
 20 Catanen *Kinchius*: catenen A. 21 *et* vinctos I: uinctos A.
 23 expetendi *Vogel*: explendi A. 24 consilii] consilii P.

- ciunt derepto ex capite regni insigni lacerataque veste,
 25 quam e spoliis occisi regis induerat. Ille deos sui
 sceleris ultores adesse confessus adiecit non Dareo ini-
 quos fuisse, quem sic ulciscerentur, sed Alexandro
 propitios, cuius victoriam semper etiam hostes adiu- 5
 26 vissent. Multitudo an vindicatura Bessum fuerit, in-
 certum est, nisi illi, qui vinxerant, iussu Alexandri fe-
 cisse ipsos ementiti dubios adhuc animi terruissent.
 In equum inpositum Alexandro tradituri ducunt.
 27 Inter haec rex, quibus matura erat missio, electis 23
 nongentis fere bina talenta equiti dedit, pediti terna 11
 denarium milia monitosque, ut liberos generarent, re-
 misit domum. Ceteris gratiae actae, quod ad reliqua
 belli navaturos operam pollicebantur.
 28 Dum Bessum persequitur, perventum erat in par- 15
 vulum oppidum. Branchidae eius incolae erant: Mi-
 leto quondam iussu Xerxis, cum e Graecia rediret,
 transierant et in ea sede constiterant, quia templum,
 quod Didymeon appellatur, in gratiam Xerxis viola-
 29 verant. Mores patrii nondum exoleverant, sed iam bi- 20
 lingues erant paulatim a domestico externo sermone
 degeneres. Magno igitur gaudio regem excipiunt ur-

1 derepto *Wakefieldius*: direpto A. insigni *Lauer*: in-
 signe A. lacerataque] lacerateque P. 2 e spoliis] spo-
 liis P. sui P *corr.*: sub FV, sul BL, suo P m. pr. 4 quem]
 quam C. 5 propitios] propitio P, propicius V m. pr. cuius
Giunta: insecutos A. hostes I: hostis A. 7 vinxerant]
 uinxerant V. 8 adhuc L m. pr. P m. pr.: adhunc A. 10 Inter]
 Interim P. matura I: natura A. 11 nongentis P: dcccc C.
 terna *Frobenius*: ter A. 14 navaturos I: nauatores A. 15 Dum
 Bessum persequitur *scripsi*: dum Bessus perducitur P, tum Bessus
 perducitur C. 16 Branchidae *Frobenius*: brancidae A. 17 e
 Graecia] egregia P. rediret I: redirent A. 18 templum
Lauer: templa A. 19 Didymeon *Freinshemius*: didimaon A.
 gratiam] gratiam F *corr.*, gracam F m. pr., greciam BLV.
 Xerxis I: xerxes A. violaverant] uiolauerat C. 20 exoleve-
 rant I: exsoluerant A. bilingues I: bilinguis A. 22 ex-
 cipiunt] excipiuntur P.

bem seque dedentes. Ille Milesios, qui apud ipsum
 militarent, convocari iubet. Vetus odium Milesii gere- 30
 bant in Branchidarum gentem. Proditis ergo, sive ini-
 iuriae sive originis meminisse mallent, liberum de
 5 Branchidis permittit arbitrium. Variantibus deinde 31
 sentiis se ipsum consideraturum, quid optimum
 factu esset, ostendit. Postero die occurrentibus Bran-
 chidis secum procedere iubet, cumque ad urbem ven-
 tum esset, ipse cum expedita manu portam intrat:
 10 phalanx moenia oppidi circumire iussa et dato signo 32
 diripere urbem, proditorum receptaculum, ipsosque ad
 unum cadere. Illi inermes passim trucidantur, nec 33
 aut commercio linguae aut supplicum velamentis pre-
 cibusque inhiberi crudelitas potest. Tandem, ut dei-
 15 cerent, fundamenta murorum ab imo moliantur, ne
 quod urbis vestigium extaret. Nemora quoque et lu- 34
 cos sacros non caedunt modo, sed etiam extirpant, ut
 vasta solitudo et sterilis humus exustis etiam radicibus
 linqueretur. Quae si in ipsos prodicionis auctores ex- 35
 20 cogitata essent, iusta ultio esse, non crudelitas videre-
 tur: nunc culpam maiorum posteri luere, qui ne vi-
 derant quidem Miletum, adeo et Xerxi non potuerant
 prodere.
 24 Inde processit ad Tanain amnem. Quo perductus 36
 25 est Bessus non vinctus modo, sed etiam omni vela-

2 Milesii gerebant *Freinshemius*: miles gerebant P, miles
 gerebat C. 3 Branchidarum *Frobenius*: brachiadarum A.
 4 originis] origenis P. 5 Branchidis *Frobenius*: brandidis A.
 6 quid] quod C. 7 factu] factum B m. pr. F. Branchidis
Madvigius: brachiadas A [barchiadas L]. 9 ipse] ipsum C.
 10 phalanx] phallanx V. circumire] circuire F. 12 inermes]
 inhermes P. nec aut] ne haud P m. pr. 13 commercio]
 commertio P. aut] haud P. supplicum *Frobenius*:
 supplicio cum A. 16 Nemora *Acidalius*: nec mora A.
 et lucos I: lucos A. 17 sed] set L. 18 sterilis] sterelis P,
 sterrilis L. exustis *scripsi*: excussis A. 19 prodicionis]
 prodicionis L m. pr. P. 20 ultio] ulti P m. pr. 22 adeo *Frobenius*:
 ideo A. Xerxi] serxi P. 24 ad] at V. Tanain P:
 tanaim C. perductus] productus C.

mento corporis spoliatus. Spitamenes eum tenebat
 collo inserta catena, tam barbaris quam Macedonibus
 37 gratum spectaculum. Tum Spitamenes: 'Et te', inquit,
 'et Dareum, reges meos, ultus interfectorem domini
 sui adduxi, eo modo captum, cuius ipse fecit exem- 5
 plum. Aperiat ad hoc spectaculum oculos Dareus! exi-
 stat ab inferis, qui illo supplicio indignus fuit et hoc
 38 solacio dignus est!' Alexander multum conlaudato
 Spitamene conversus ad Bessum: 'Cuius', inquit, 'ferae
 rabies occupavit animum tuum, cum regem de te op- 10
 time meritum prius vincere, deinde occidere susti-
 nuisti? Sed huius parricidii mercedem falso regis
 39 nomine persolvisti tibi.' Ille facinus purgare non ausus
 regis titulum se usurpare dixit, ut gentem suam tra-
 dere ipsi posset: quippe, si cessasset, alium fuisse re- 15
 40 gnum occupaturum. Et Alexander Oxathren, fratrem
 Darei, quem inter corporis custodes habebat, propius
 iussit accedere tradique Bessum ei, ut cruci adfixum
 mutilatis auribus naribusque sagittis configerent bar-
 bari adservarentque corpus, ut ne aves quidem contin- 20
 41 gerent. Oxathres cetera sibi curae fore pollicetur:
 aves non ab alio quam a Catane posse prohiberi adi-
 cit eximiam eius artem cupiens ostendere: namque
 adeo certo ictu destinata feriebat, ut aves quoque ex-
 42 ciperet. Nunc forsitan sagittarum celebri usu mi- 25
 nus admirabilis videri ars haec possit: tum ingens vi-

1 Spitamenes] spitamenis L m. pr. P. 3 spectaculum]
 expectaculum C. Tum C: Tunc P. inquit] inquit V.
 5 exemplum] exemple F m. pr. 6 ad hoc] hoc F m. pr.
 spectaculum] expectaculum F. 7 hoc] ob V. 8 solacio]
 solatio P V. 9 inquit] inquit V. 10 regem] rege P.
 11 vincere] uincere F m. pr. P. 13 tibi *Acidalius*: ibi A.
 14 dixit] idixit P. 15 posset P: possit C. quippe *scripsi*:
 qui A. cessasset] cessasset F. 16 occupaturum] occupa-
 rum C. Oxathren *Snakenburgius*: oxathen P, oxaten C.
 17 propius] proprius P. 21 Oxathres] oxatres C. 22 Catane
Kinchius: catene A. prohiberi] proiberi V. 24 adeo] ideo V.
 25 Nunc *Bentleius*: nam P, namsi C. sagittarum *scripsi*:
 sagittis tam A.

sentibus miraculum magnoque honori Catani fuit. Dona 43
deinde omnibus, qui Bessum adduxerant, data sunt.
Ceterum supplicium eius distulit, ut eo loco, in quo
Dareum occiderat, ipse necaretur.

- 25 Interea Macedones ad petendum pabulum incon- VI
6 posito agmine egressi a barbaris, qui de proximis
montibus decurrerunt, opprimuntur pluresque capti
sunt quam occisi: barbari autem captivos prae se 2
agentes rursus in montem recesserunt. xx milia la-
10 tronum erant: fundis sagittisque pugnam invadunt.
Quos dum obsidet rex, inter promptissimos dimicans 3
sagitta ictus est, quae in medio crure fixa reliquerat
spiculum. Illum quidem maesti et attoniti Macedones 4
in castra referebant, sed nec barbaros fefellit subduc-
15 tus ex acie — quippe ex edito monte cuncta prospe-
xerant —: itaque postero die misere legatos ad regem. 5
Quos ille protinus iussit admitti solutisque fasciis ma-
gnitudinem vulneris dissimulans crus barbaris ostendit.
Illi iussi considerare adfirmant non Macedonas quam 6
20 ipsos tristiores fuisse cognito vulnere ipsius: cuius si
auctorem repperissent, dedituros fuisse: cum dis enim
pugnare sacrilegos tantum. Ceterum se gentem in 7
fidem dedere superatos vulnere illius. Rex fide data
et captivis receptis gentem in deditionem accepit.
25 Castris inde motis lectica militari ferebatur. Quam 8
pro se quisque eques pedesque subire certabant: equi-
tes, cum quibus rex proelia inire solitus erat, sui mu-
neris id esse censebant, pedites contra, cum saucios
commilitones ipsi gestare adsuevissent, eripi sibi pro-

1 Catani *Kinchius*: cateni A. 3 supplicium] suppli um P.
4 occiderat, ipse *scripsi*: ipse occiderat A. necaretur] netare-
tur P. 10 sagittisque] sagitisque LP. 11 promptissimos] prop-
tissimos FV *m. pr.* 17 fasciis] faciis PV *m. pr.* 19 Mace-
donas P: macedones C. ipsos] ipso P. 21 dis P: diis C.
23 vulnere] uelnere B. illius C: illi P. 24 deditionem] dedi-
catione P. 25 ferebatur] iferebatur P. 28 censebant] cesse-
bant L *m. pr.* V *m. pr.* contra, cum] contractum P. 29 ipsi
Frobenius: ipse A. adsuevissent *Frobenius*: adsueuisset A

- prium officium tum potissimum, cum rex gestandus
 9 esset, querebantur. Rex in tanto utriusque partis cer-
 tamine et sibi difficilem et praeteritis gravem electio-
 nem futuram ratus invicem subire eos iussit.
- 10 Hinc quarto die ad urbem Maracanda perventum 26
 est: LXX stadia murus urbis amplectitur, arx alio cin- 6
 gitur muro. Mille praesidio urbis relictis proximos
 vicos depopulatur atque urit.
- 11 Legati deinde Abiorum Scytharum superveniunt,
 liberi, ex quo decesserat Cyrus, tum imperata facturi. 10
 Iustissimos barbarorum constabat: armis abstinebant
 nisi lacessiti, libertatis modico et aequali usu princi-
 12 pibus humiliores pares fecerant. Hos benigne adlo-
 cutus ad eos Scythas, qui Europam incolunt, Derdam
 quendam misit ex amicis, qui denuntiaret his, ne Ta- 15
 nain amnem [regionis] iniussu regis transirent. Eidem
 mandatum, ut contemplaretur locorum situm et illos
 quoque Scythas, qui super Bosphorum colunt, viseret.
- 13 Condendae urbi sedem super ripam Tanais elegerat,
 claustrum et iam perdomitorum et, quot deinde adire 20
 decreverat: sed consilium distulit Sogdianorum nun-
 14 tiata defectio, quae Bactrianos quoque traxit. VII mi-
 lia equitum erant, quorum auctoritatem ceteri seque-
 bantur. Alexander Spitamenen et Catanen, a quibus
 ei traditus erat Bessus, haud dubius, quin eorum opera 25

1 gestandus] iestandus P. 5 Maracanda *Frobenius*: mar-
 rupenta A. 6 alio *Heinsius*: illinc A. 7 Mille *Bentleius*:
 ac A. relictis] relictos FV, relicto BL. 9 Abiorum
Freinshemius: aulorum A. Scytharum I: scitharum BF, sci-
 tarum L, schytharum P, citharum V. 12 principibus] prin-
 cibus F. 13 pares fecerant] fecerunt C. 14 Scythas I:
 scithas FV, schythas P, schithas BL. Derdam *scripsi*: pen-
 dam A. 15 Tanain P: tanaim C. 16 [regionis] *del. Vogel*.
 18 Scythas] scithas C. Bosphorum colunt *Acidalius*: bosphoro
 incolunt P, bosforo incolunt C. 19 urbi] urbis BLPV.
 elegerat] eligeret C. 20 quot *scripsi*: quod A. 22 VII milia]
 VII milia BF. 24 Spitamenen *Snakenburgius*: spitamen A.
 Catanen *Kinchius*: catenen A [catenem F]. 25 ei traditus *Lauer*:
 et traditus C [traditus F m. pr.], et raditus P. haud] aut V.

redigi possent in potestatem, [coercendo] qui novave-
rant res, iussit accersi. At illi, defectionis, ad quam 15
coercendam evocabantur, auctores, vulgaverant fama
Bactrianos equites a rege omnes, ut occiderentur, ac-
cersi, idque imperatum ipsis non sustinuisse tamen
exequi, ne inexpiabile in populares facinus admitterent.
Non magis Alexandri saevitiam quam Bessi parrici-
dium ferre potuisse. Itaque sua sponte iam motos
metu poenae haud difficulter ad arma concitaverunt.
27 Alexander transfugarum defectione conperta Craterum 16
obsidere Cyropolim iubet: ipse aliam urbem regionis
eiusdem corona capit, signoque, ut puberes interfice-
rentur, dato reliqui in praedam cessere victoris. Urbs
diruta est, ut ceteri cladis eius exemplo continerentur.
15 Memaceni, valida gens, obsidionem non ut honestiorem 17
modo, sed etiam ut tutiorem ferre decreverant: ad
quorum pertinaciam mitigandam rex L equites prae-
misit, qui clementiam ipsius in deditos simulque in-
exorabilem animum in devictos ostenderent. Illi nec 18
20 de fide nec de clementia regis ipsos dubitare respon-
dent equitesque tendere extra munimenta urbis iubent:
hospitaliter deinde exceptos gravesque epulis et somno
intempesta nocte adorti interfecerunt. Alexander haud 19
secus, quam par erat, motus urbem corona circumde-
dit, munitiorem, quam ut primo impetu capi posset.
25

1 [coercendo] qui *Freinshemius*, in C legitur coercendo.
2 res] rex F m. pr. P. ad] at PV. 3 coercendam I: coher-
cendam A. 4 accersi] adcersi P. 5 sustinuisse] sustinuisset
F m. pr. 6 admitterent] admiterent L. 9 haud] aut V.
difficulter] difculter F. ad arma concitaverunt L corr. P:
concitauerunt ad arma C. 11 Cyropolim I: cyropolym P,
ciropolim C. 14 diruta] dirupta V. 16 tutiorem] tu-
ciores V. 17 quorum] corum P. pertinaciam] perti-
natiā FLPV. 20 clementia *Modius*: clementiā P m. pr.,
potentia C [potentiā F]. 22 hospitaliter] ospitaliter V.
23 adorti] adhosti V. haud] au V m. pr. 24 corona]
coronam V. 25 munitiorem] municiorem L m. pr. V, mini-
tiores B m. pr. munitionem P.

- Itaque Meleagrum et Perdiccan in obsidionem iungit:
ipse ad Craterum pergit Cyropolim, ut ante dictum est,
 20 obsidentem. Statuerat autem parcere urbi conditae a
 Cyro: quippe non alium gentium illarum magis ad-
 miratus est quam hunc regem et Samiramin, quos et 5
 magnitudine animi et claritate rerum longe emicuisse
 21 credebat. Ceterum pertinacia oppidanorum iram eius
 accendit: itaque captam urbem diripi iussit. Deleta
 ea Memacenis haud iniuria infestus ad Meleagrum et
 22 Perdiccam redit. Sed non alia urbs fortius obsidio- 10
 nem tulit: quippe et militum promptissimi cecidere et
 ipse rex ad ultimum periculum venit. Namque cervix
 eius saxo ita icta est, ut oculis caligine offusa conla-
 beretur, ne mentis quidem compos: exercitus certe
 23 velut erepto iam eo ingemuit. Sed invictus adversus 15
 ea, quae ceteros terrent, nondum percurato vulnere
 acrius obsidioni institit naturalem celeritatem ira con-
 citante. Cuniculo ergo suffossa moenia ingens nuda-
 vere spatium, per quod inrupit, victorque urbem dirui
 iussit. 20
- 24 Hinc Menedemum cum tribus milibus peditum et 28
 dccc equitibus ad urbem Maracanda misit. Spitamenes
 transfuga praesidio Macedonum inde deiecto muris
 urbis eius incluserat se non adeo oppidanis consilium

1 Perdiccan *Kinchius*: perdican P, perdiccam C. obsi-
 dionem] obsidione V. iungit: *ipse ad Craterum pergit*
scripsi: iungit A. 2 Cyropolim] ciropolim C. 3 obsidentem
Muetzellius: obsidentes A. a Cyro] agro P. 5 hunc]
 hinc BF m. pr. V. quos et] quos ad V. 6 magnitudine]
 magnitudinem C. 7 pertinacia] pertinatia FPV. iram]
 ira P. 8 accendit] ascendit V. Deleta ea *scripsi*: delete A.
 9 Memacenis *Acidalius*: macedones A. haud] aut P. in-
 festus *Acidalius*: infestus A. 10 fortius] forcius V. 12 venit]
 peruenit V. 13 caligine] caligin F. offusa] confusa P, fusa
 V m. pr. 15 velut] uelud B. iam *Novák*: in A. 16 percu-
 rato] procurato P. 19 spatium] spacium V. 21 Hinc I:
 hic A. 22 Maracanda *Frobenius*: maracandam A. 23 deiecto]
 diiecto B m. pr. 24 non adeo *scripsi*: haud A [aut V].
 consilium] consilio F.

- defectionis adprobantibus: sequi tamen videbantur, quia prohibere non poterant. Interim Alexander ad Tanain 25 amnem redit et, quantum soli occupaverat castris, muro circumdedit: LX stadiorum urbis murus fuit. Hanc quoque urbem Alexandriam appellari iussit. Opus 26 tanta celeritate perfectum est, ut XVII die, quam munimenta excitata erant, tecta quoque urbis absolverentur. Ingens militum certamen inter ipsos fuerat, ut suum quisque munus — nam divisum erat — primus 10 ostenderet. Incolae novae urbi dati captivi, quos reddito pretio dominis liberavit: quorum posteri nunc quoque non apud eos tam longa aetate propter memoriam Alexandri exoleverunt. 27
- 29 At rex Scytharum, cuius tum ultra Tanaim impe- VII rium erat, ratus eam urbem, quam in ripa amnis Macedones condiderant, suis inpositam esse cervicibus, fratrem, Carthasim nomine, cum magna equitum manu misit ad diruendam eam proculque amne submovendas Macedonum copias. Bactrianos Tanais ab Scythis, 2 quos Europaeos vocant, dividit, idem Asiam et Europam finis interfluit. Ceterum Scytharum gens haud 3 procul Thracia sita ab oriente ad septentrionem se vertit Sarmatarumque, ut quidam credidere, non finitima, sed pars est. Recta deinde regione saltum ultra 4 Istrum iacentem colit, ultima Asiae, qua Bactra sunt, stringit. Habitant, quae septentrioni propiora sunt:

2 ad] at L *m. pr.*, a V. Tanain P: tanaim C. 3 occupaverat *Vogel*: occupauerant A. 5 Alexandriam] alexandria V. 6 ut] et P *m. pr.* quam] qua C. 8 fuerat] fuera*t P. 9 divisum] diuisū F. 11 pretio] p̄cio P. 12 memoriam] miseriam P. 14 Scytharum] scitharum C [scitarum V]. 17 Carthasim] cartasim V. 18 diruendam] diripendam F. dirupendam V. 19 Scythia I: scithis A. 20 quos] quod L *m. pr.* Europaeos *Aldus*: europeas A. 21 Scytharum] scitharum C [schitharum L]. haud] aut V. 22 Thracia] tracia C. ab] ad P. septentrionem] septentrionem P. 23 quidam] quidem V. credidere] credere V. 24 regione] regionem P. saltum *Iepius*: alium A. 25 qua *Acidalius*: quae A. Bactra] bacthra P. 26 septentrioni] septentrione P *m. pr.* propiora I: propria P, propriae V, propia BFL.

profundae inde silvae vastaeque solitudines excipiunt.
 Rursus quae Tanain et Bactra spectant, humano cul-
 5 tu haud disparia sunt primis. Cum hac gente non
 provisum bellum Alexander gesturus, cum in conspectu
 eius obequitaret hostis, adhuc aeger ex vulnere, prae- 5
 cipue voce deficiens, quam et modicus cibus et cervi-
 cis extenuabat dolor, amicos in consilium advocari
 6 iubet. Terrebat eum non hostis, sed iniquitas tem-
 poris: Bactriani defecerant, Scythae etiam lacessebant,
 ipse non insistere in terra, non equo vehi, non docere, 10
 7 non hortari suos poterat. Ancipiti periculo implicitus
 deos quoque incusans querebatur, se iacere segnem,
 cuius velocitatem nemo antea valuisset effugere: vix
 8 suos credere non simulari valitudinem. Itaque, *qui* 30
 post Dareum victum hariolos et vates consulere desie- 15
 rat, rursus ad superstitionem, humanarum mentium lu-
 dibrium, revolutus Aristandrum, cui credulitatem suam
 addixerat, explorare eventum rerum sacrificiis iubet.
 Mos erat haruspibus exta sine rege spectare et, quae
 9 portenderentur, referre. Inter haec rex, dum fibris pe- 20
 cudum explorantur eventus latentium rerum, propius
 ipsum considerare de industria amicos iubet, ne contentione
 vocis cicatricem infirmam adhuc rumperet. Hephaestio
 et Craterus et Erigyus erant cum custodibus in taber-
 10 naculum admissi. 'Discrimen', inquit, 'me occupavit' 25

1 excipiunt] excipunt V. 2 Tanain P: et tanain C [et
 tanaim V]. spectant] expectant C. 3 haud] aut V. primis
Bentleius: primus A. 7 extenuabat] extenuabat C. 9 Scythae]
 scithae C [scitae V]. 11 hortari] ortari V. 12 incusans] in-
 cusant B m. pr. 14 Itaque, *qui scripsi*: itaque A. 15 post]
 past P. hariolos I: ariolos A. 16 mentium *Iunius*: gen-
 tium A. ludibrium *scripsi*: ludibrio A. 17 Aristandrum I:
 aristrandum A. credulitatem] crudelitatem F. 18 addixerat
Lauer: adduxerat A. 19 erat] om. V. m. pr. haruspibus]
 aruspibus PV. spectare I: respectare A [re expectare F].
 21 propius *Frobenius*: prius A. 22 de industria *scripsi*: deinde A.
 23 Hephaestio *Zumptius*: ephestio A. 24 et Craterus *scripsi*:
 craterus A. Erigyus *Frobenius*: eriguus A.

meliore hostium quam meo tempore: sed necessitas
 ante rationem est, maxime in bello, quo raro per-
 mittitur tempora eligere. Defecere Bactriani, in quo- 11
 rum cervicibus stamus, et, quantum in nobis animi
 sit, alieno Marte experiuntur. Haud dubia fortuna:
 si omiserimus Scythas ultro arma inferentes, contempti
 ad illos, qui defecerunt, revertemur: si vero Tanaim 12
 transierimus et ubique invictos esse nos Scytharum
 perniciæ ac sanguine ostenderimus, quis dubitabit pa-
 rere etiam Europæ victoribus? Fallitur, qui terminos 13
 gloriæ nostræ metitur spatio, quod transituri sumus.
 Unus amnis interfluit: quem si traicimus, in Europam
 arma proferimus. Et quanti aestimandum est, dum 14
 Asiam subigimus, in alio quodammodo orbe tropæa
 statuere et, quæ tam longo intervallo natura videtur 15
 diremissee, una victoria subito committere? At, her- 16
 cule, si paulum cessaverimus, in tergis nostris Scythæ
 haerebunt. An soli sumus, qui flumina transnare pos-
 sumus? Multa in nosmetipsos recident, quibus adhuc
 vicimus. Fortuna belli artem victos quoque docet. 16
 Utribus amnem traiciendi exemplum fecimus nuper:
 hoc ut Scythæ imitari nesciant, Bactriani docebunt.
 Praeterea unus gentis huius exercitus adhuc venit, ce- 17
 teri expectantur. Ita bellum vitando alemus et, quod
 inferre possumus, accipere cogemur. Manifesta est con- 18
 sili mei ratio: sed, an permissuri sint mihi Macedones

2 quo I: quod A. 3 tempora eligere *Frobenius*: tempore-
 legere A. 4 stamus] et stamus PV, *stamus L, in B ante
 stamus *spatium duarum litterarum vacuum relictum est*. 5 Haud]
 aut V. dubia fortuna] dubie fortunam P. 6 omiserimus]
 omisierimus F. Scythas] scithas C [scitas V]. 8 Scytharum]
 scitharum C [scitarum V]. 9 dubitabit] dubitavit C. 10 Euro-
 pae *Letellierius*: europen A. Fallitur] fallitor P. 15 statuere]
 stuere P. 16 diremissee] dirimisse P. committere] commi-
 ttere L. At] ad P. hercule] ercule V. 17 Scythæ] sci-
 thae BL, scitae FV. 19 recident] reccident P. 22 Scythæ]
 scithae BL, scitae FV. 25 possumus] posumus P.

animo uti meo, dubito, quia, ex quo hoc vulnus accepi,
 19 non equo vectus sum, non pedibus ingressus. Sed si
 me sequi vultis, valeo, amici. Satis virium est ad tol-
 leranda ista: aut, si iam adest vitae meae finis, in quo
 20 tandem opere melius extinguar?' Haec quassa adhuc 31
 voce subdeficiens vix proximis exaudientibus dixerat, 6
 cum omnes a tam praecipiti consilio regem detertere
 21 coeperunt, Erigyus maxime, qui haud sane auctoritate
 proficiens apud obstinatum animum superstitionem,
 cuius potens non erat rex, incutere temptavit dicendo, 10
 deos quoque obstare consilio magnumque periculum,
 22 si flumen transisset, ostendi. Intranti Erigyio taber-
 naculum regis Aristander occurrerat tristia exta fuisse
 significans: haec ex vate conperta Erigyus nuntiabat.
 23 Quo inhibito Alexander non ira solum, sed etiam pu- 15
 dore confusus, quod superstitio, quam celaverat, dete-
 gebatur, Aristandrum vocari iubet. Qui ut venit, in-
 24 tuens eum: 'Non rex', inquit, 'sed privatus clam,
 sacrificium ut faceres, mandavi: quid eo portenderetur,
 cur apud alium quam apud me professus es? Erigyus 20
 arcana mea et secreta te prodente cognovit, quem cer-
 tum, mehercule, habeo extorum interprete uti metu
 25 suo. Tibi autem, qui sapis, quam potest, denuntio,
 ipsi mihi indices, quid ex eis cognoveris, ne possis in-
 26 fitiari dixisse, quae dixeris.' Ille exanguis attonitoque 25

1 quo] *om. B m. pr.* hoc] *ob V.* accepi] *accipi P.*
 3 virium] *uirum P.* ad] *at V.* toleranda] *tolleranda F*
m. pr. 4 aut] *haut P.* 6 vix] *ut P.* 7 a tam] *aptam F*
m. pr. 8 Erigyus *Frobenius*: eriguus *A.* 12 Erigyio *Frobe-*
nius: eriguo *A.* 13 fuisse] *fuisset F.* 14 vate *I*: sute *P,*
 sue *C.* Erigyus *Frobenius*: eriguus *A.* 15 inhibito] *ini-*
 bito *LV m. pr.* inhabito *P.* 18 clam *scripsi*: sum *A.* 19 quid *I*:
 quod *A.* portenderetur] *portenderentur P.* 20 Erigyus
Frobenius: eriguus *A.* 21 arcana] *archana F,* acarne *V.*
 22 interprete] *interp̄tē P.* 23 qui sapis *leepius*: qui saepius
FP, saepius *BLV.* denuntio] *denuntiat P.* 24 ex eis *Kinchius*:
 extis *A.* infitari] *inficiari L m. pr. PV.* 25 attonitoque]
 atonitoque *F.*

similis stabat per metum etiam voce suppressa tandem-
 que eodem metu stimulante, ne regis expectationem
 moraretur: 'Magni', inquit, 'laboris, non inriti discrim-
 men instare praedixi: nec me tam ars mea quam beni- 27
 5 volentia tua perturbat. Infirmitatem valitudinis tuae
 video et, quantum in uno te sit, scio: vereor, ne prae-
 senti fortunae tu sufficere non possis.' Rex iussit eum 28
 confidere felicitati suae: ut alias sibi ait gloriam con-
 cedere deos. Consultanti inde cum isdem, quonam 29
 10 modo flumen transirent, supervenit Aristander non alias
 laetiora exta vidisse se adfirmans, utique prioribus
 longe diversa: tum sollicitudinis causas adparuisse, nunc
 prorsus egregie litatum esse.
 32 Ceterum, quae subinde nuntiata sunt regi, continuae 30
 15 felicitati rerum eius inposuerant labem. Menedemum, 31
 ut supra dictum est, miserat ad obsidendum Spitame-
 nen, Bactrianae defectionis auctorem: qui conperto
 hostis adventu, ne muris urbis includeretur, simul fretus
 excipi posse, qua eum venturum sciebat, consedit occul-
 20 tus. Silvestre iter aptum insidiis tegendis erat: ibi 32
 Dahas condidit. Equi binos armatos vehunt, quorum
 invicem singuli repente desiliunt et equestris pugnae
 ordinem turbant. Equorum velocitati par est homi- 33
 num pernicitas. Hos Spitamenes saltum circumire
 25 iussos pariter et a lateribus et a fronte et a tergo
 hosti ostendit. Menedemus undique inclusus, ne nu- 34

1 tandemque] tandenque C. 3 inquit] inquit V. 4 me
 tam *Bentleius*: mea A. benivolentia tua *scripsi*: beniuolen-
 tia A. 5 valitudinis] ualitudis B m. pr. LV. 7 tu *scripsi*:
 tuae A. iussit eum *Ieepius*: iussum A. 8 confidere felici-
 tati I: confitere felicitatis A. ut alias sibi ait *scripsi*: ad
 alia sibi ad A. 9 inde *Aldus*: mihi A. 12 adparuisse P:
 apparuisse C. 13 prorsus] propus P. 15 felicitati] felici-
 tatis P. inposuerant] inposuerunt L. 16 ad] ab V.
 18 muris] muneris P. 19 qua eum *Stangl*: quem A. 22 et
 equestris *scripsi*: equestris A. 23 par est P: par C. 24 Spita-
 menes] pitamenes PV. circumire] circuire F. 25 a late-
 ribus] alteribus V. 26 ne] ine P.

mero quidem par, diu tamen resistit clamitans nihil aliud superesse locorum fraude deceptis quam honestae
 35 mortis solacium ex hostium caede. Ipsum praevalens equus vehebat, quo saepius in cuneos barbarorum
 36 effusis habenis evectus magna strage eos fuderat. Sed cum unum omnes peterent, multis vulneribus exanguis
 Hypsiclem quendam ex amicis hortatus est, ut in equum suum escenderet et se fuga eriperet. Haec agentem anima defecit, corpusque ex equo defluxit in terram.
 37 Hypsicles poterat quidem effugere, sed amisso amico mori statuit. Una erat cura, ne inultus occideret: itaque subditis calcaribus equo in medios hostis se in-
 misit et memorabili edita pugna obrutus telis est.
 38 Quod ubi videre, qui caedi supererant, tumultum paulo quam cetera editiorem capiunt: quos Spitamenes fame
 39 in deditionem subacturus obsedit. Cecidere eo proelio peditum II milia, CCC equites. Quam cladem Alexander sollerti consilio texit, morte denuntiata his, qui ex
 VIII proelio advenerant, si acta vulgassent. Ceterum cum
 animo disparem vultum diutius ferre non posset, in
 20 tabernaculum super ripam fluminis de industria loca-
 2 tum secessit. Ibi sine arbitris singula animi consulta pensando noctem vigiliis extraxit saepe pellibus tabernaculi adlevatis, ut conspiceret hostium ignes, e quibus coniectare poterat, quanta hominum multitudo esset.
 3 Iamque lux adpetebat, cum thoracem indutus procedit ad milites, tum primum post vulnus proxime acceptum.
 4 Tanta erat apud eos veneratio regis, ut facile periculi,

3 solacium] solatium FV. hostium] ostium F. 6 unum omnes] omnes unum F. 7 Hypsiclem *Eberhardus*: suspiciens A. hortatus] ortatus V. 8 escenderet P: ascenderet C. se om. B m. pr. 9 ex equo] ex quo V. 10 Hypsicles *Eberhardus*: hypsides C, ypsides P. poterat] poterant V m. pr. amisso] amissos L m. pr. 14 tumultum] tumultum P. 15 Spitamenes] sphytamenes P. 16 deditionem] dedicionem L m. pr. P. 18 sollerti] sollerci V. 19 cum om. V m. pr. 20 posset] possit P, possem V m. pr. 24 hostium] ostium V m. pr. 26 adpetebat] apetebat F. thoracem] toracem C.

quod horrebant, cogitationem praesentia eius excuteret. Laeti ergo et manantibus gaudio lacrimis consalutant 5 eum et, quod ante recusaverant bellum, feroces deposcunt. Ille se ratibus equitem phalangemque trans- 6 portaturum esse pronuntiat, super utres iubet nare levius armatos. Plura nec dici res desideravit nec rex 7 dicere per valitudinem potuit. Ceterum tanta alacritate militum rates iunctae sunt, ut intra triduum ad XII milia effecta sint. Iamque ad transeundum omnia 8 aptaverant, cum legati Scytharum XX more gentis per castra equis vecti nuntiare iubent regi, velle ipsos ad eum mandata perferre. Admissi in tabernaculum ius- 9 sique considerare in vultu regis defixerant oculus: credo, quis magnitudine corporis animum aestimantibus modicus habitus haudquaquam famae par videbatur. Scy- 10 this autem non, ut ceteris barbaris, rudis et inconditus sensus est: quidam eorum sapientiam quoque capere dicuntur, quantamcumque gens capit semper armata. Sic, quae locutos esse apud regem memoriae proditum 11 est, abhorrent forsitan moribus *oratoribusque* nostris et tempora et ingenia cultiora sortitis. Sed, ut possit oratio eorum sperni, tamen fides nostra non debet: quae, 12 utcumque sunt tradita, incorrupta proferemus. Igitur 13 unum ex his maximum natu locutum accepimus: 'Si 14 di habitum corporis tui aviditati animi parem esse 15 voluissent, orbis te non caperet: altera manu Orientem,

1 excuteret] excuterent P. 4 phalangemque] falangen-
que V. 5 pronuntiat] proenuntiat P, pronunciat L. 6 nec
rex] rex P. 8 intra *scripsi*: in A. 9 effecta P: effectae C.
ad transeundum] a transeundum C. 10 Scytharum] scitharum C.
11 nuntiare] nunciare V. 12 Admissi] admissi P ammissi V.
15 habitus *Acidalius*: animus A. haudquaquam] haudquam-
quam C [hautquamquam V]. Scythis] scithis C. 17 sapien-
tiam quoque P: sapientiam C. 19 Sic, quae *Halimius*: sicque C,
si qua P. locutos] locutus FP m. pr. 20 *oratoribusque*
scripsi: que A. 23 incorrupta om. F m. pr. proferemus *Bent-*
leius: perferemus A. Igitur] *hinc incipiunt excerpta Rhenau-*
giensia. 25 di PR: dii C. aviditati I: aviditatis AB.

altera Occidentem contingeres et hoc adsecutus scire velles, ubi tanti numinis fulgor conderetur. Sic quoque concupiscis, quae non capis. Ab Europa petis Asiam, ex Asia transis in Europam: deinde, si humanum genus omne superaveris, cum silvis et nivibus et fluminibus ferisque bestiis gesturus es bellum. Quid? tu ignoras arbores magnas diu crescere, una hora extirpari? Stultus est, qui fructus earum spectat, altitudinem non metitur. Vide, ne, dum ad cacumen pervenire contendis, cum ipsis ramis, quos conprehenderis, decidas. Leo quoque aliquando minimarum avium pabulum fuit, et ferrum robigo consumit. Nihil tam firmum est, cui periculum non sit etiam ab invalido. Quid nobis tecum est? Numquam terram tuam attigimus. Quis sis, unde venias, licetne ignorare in vastis silvis viventibus? Nec servire ulli possumus nec imperare desideramus. Dona nobis data sunt, ne Scytharum gentem ignores, iugum boum et aratrum, sagitta, hasta, patera. His utimur et cum amicis et adversus inimicos. Fruges amicis damus boum labore quaesitas, patera cum isdem vinum dis libamus, inimicos sagitta eminus, hasta comminus petimus. Sic Syriae regem et postea Persarum Medorumque superavimus, patuitque nobis iter usque in Aegyptum. At tu, qui te gloriaris ad latrones persequendos venire, omnium gentium, quas adisti, latro es. Lydiam ce-

4 Asiam] assiam B. Asia] assia B. 7 una] huna P. hora] ora C. extirpari] extyrpari V, exstirpari B. 9 metitur Lauer: metit A. cacumen] caucumen P. 11 minimarum] minarum P. pabulum] papulum B. 12 robigo P: rubigo CB. 15 Quis Kinchius: qui A. licetne] licet me V. 17 ne] nec L m. pr. PB. Scytharum] scitharum LB. 18 boum Vindelinius: bouem PB, boues C. 21 isdem PB: hiis B m. pr., iis B corr. FL, his V. dis PB: diis C. 22 sagitta] sagita L. hasta] asta V. 23 Syriae Modius: scythiae A [scythae B, scythae F], greciae scithiae B. Persarum] pensarum B. 24 Aegyptum] aegiptum PB. 26 adisti] abisti V. latro es] latrones B. Lydiam] lidiam FPRV. cepisti] coepisti FPR

pisti, Syriam occupasti, Persidem tenes, Bactrianos habes in potestate, Indos petisti: iam etiam ad pecora nostra avaras et insatiabiles manus porrigis. Quid 20 tibi divitiis opus est, quae esurire te cogunt? Primus
 5 omnium satietate parasti famem, ut, quo plura haberes, acrius, quae non habes, cuperes. Non succurrit tibi, 21 quam diu circum Bactra haereas? Dum illos subigis, Sogdiani bellare coeperunt. Bellum tibi ex victoria nascitur. Nam, ut maior fortiorque sis quam quis-
 10 quam, tamen alienigenam dominum pati nemo vult.
 35 Transi modo Tanain: scies, quam late pateant, num- 22 quam tamen consequeris Scythas. Paupertas nostra velocior erit quam exercitus tuus, qui praedam tot nationum vehit. Rursus, cum procul abesse nos cre-
 15 des, videbis in tuis castris. Eadem enim velocitate et sequimur et fugimus. Scytharum solitudines Graecis 23 etiam proverbii audio eludi: at nos deserta et humano cultu vacua magis quam urbes et opulentos agros sequimur. Proinde fortunam tuam pressis manibus 24
 20 tene: lubrica est nec invita teneri potest. Salubre consilium sequens quam praesens tempus ostendit melius. Inpone felicitati tuae frenos: facilius illam reges. Nostri sine pedibus dicunt esse Fortunam, quae manus 25 et pinnas tantum habet: cum manus porrigit, pinnas
 25 quoque comprehendere. Denique, si deus es, tribuere 26

1 Syriam] siriam L. 2 etiam] eciam R. pecora] pec-
 cora R. 3 insatiabiles *Acidalius*: instabiles AR. 4 esurire
 te] esurire CR. 5 satietate] sacietate FV. famem] famen R.
 8 bellare] rebellare R. coeperunt] caeperunt RV. 10 alie-
 nigenam] aligenigenam C. 11 Tanain PR: tanaim C. scies]
 sciens P. pateant *Modius*: pateat AR. 12 Scythas] scithas R.
 13 velocior] uelotior V. 14 nationum] notionum R. cre-
 des C: credis PR. 15 velocitate] uolocitate P m. pr. 16 Scy-
 tharum] scytarum P. 17 proverbii] prouerbia PR. eludi:
 at RV: eludi ad P, eludat BFL m. pr. humano] humana P.
 18 opulentos] epulentos R. 19 manibus] manu P m. pr. 20 lu-
 brica] lubricata V. 21 quam] in BL add. in margine quod.
 22 reges I: regis AR. 24 pinnas] pennas R. pinnas]
 pennas R. 25 comprehendere *Ieepius*: comprehendere AR.

- mortalibus beneficia debes, non sua eripere: sin autem homo es, id quod es, semper esse te cogita. Stultum est eorum meminisse, propter quae tui obliviscaris.
- 27 Quibus bellum non intuleris, bonis amicis poteris uti. Nam et firmissima est inter pares amicitia, et videntur 5 pares, qui non fecerunt inter se periculum virium.
- 28 Quos viceris, amicos tibi esse, cave, credas. Inter dominum et servum nulla amicitia est: etiam in pace
- 29 belli tamen iura servantur. Iurando gratiam Scythas sancire ne credideris: colendo fidem iurant. Graeco- 10 rum ista cautio est, qui pacta consignant et deos invocant: nos religionem in ipsa fide ponimus. Qui non reverentur homines, fallunt deos. Nec tibi amico opus
- 30 est, de cuius benivolentia dubites. Ceterum nos et Asiae et Europae custodes habebis: Bactra, nisi divi- 15 dat Tanais, contingimus, ultra Tanain terras usque ad Thraciam colimus, Thraciae Macedoniam coniunctam esse fama fert. Utrumne imperio tuo finitimos hostes
- IX an amicos velis esse, considera'. Haec barbarus. Con- 36 tra rex fortuna sua et consiliis eorum se usurum esse 20 respondet: nam et fortunam, cui confidat, et consilium suadentium, ne quid temere et audacter faciat, secutu-
- 2 rum. Dimissisque legatis in praeparatas rates exercitum inposuit. In proris clipeatos locaverat iussos in genua subsidere, quo tutiores essent adversus ictus sa- 25

1 beneficia] benefitia P. autem om. R. 2 quod es] quod R. esse te] te esse F. Stultum] stultus R. 3 obliviscaris I: obliuisceris AR. 4 non om. R. 7 cave] caue ne R. credas] credes V. 9 iura B corr. V corr.: iure AR. Scythas] scithas F, scytas R. 11 pacta Bongarsius: facta AR. 12 ponimus Fossius: nouimus AR. 13 reverentur] reue***rentur P. 15 habebis P: habes C. 16 terras scripsi: et AR. 17 Thraciam B m. sec.: traciam AR. colimus Frobenius: collibus AR. Thraciae I: traciae BLRV, tratiae F, traiciae P. Macedoniam] mecedoniam R. 18 Utrumne scripsi: utrique A. 19 considera] hoc uerbo des. R. 21 respondet] respondit V m. pr. 23 Dimissisque] dimisisque L m. pr. PV. in] im P. 24 In] im V. clipeatos I: clypeatos A [clyppeatos V]. 25 genua] ienua L. tutiores] tuciores L. adversus] auersus P. ictus] hictus V.

gittarum. Post hos, qui tormenta intenderent, stabant 3
 et ab utroque latere et a fronte circumdati armatis.
 Reliqui, qui post tormenta constiterant, remigem lo-
 rica non tutum scutorum testudine armati protegebant.
 5 Idem ordo in illis quoque ratibus, quae equitem vehe- 4
 bant, servatus est. Maior pars a puppe nantes equos
 loris trahebat. At illos, quos utres stramento repleti
 vehebant, obiectae rates tuebantur. Ipse rex cum de- 5
 lectis primus ratem solvit et in ripam dirigi iussit.
 10 Cui Scythae admotos ordines equitum in primo ripae
 margine opponunt, ut ne adplicari quidem terrae rates
 possent. Ceterum praeter hanc speciem ripis praesi- 6
 dentis exercitus ingens navigantes terror invaserat:
 namque cursum gubernatores, cum obliquo flumine in-
 15 pellerentur, regere non poterant, vacillantesque milites
 et, ne excuterentur, solliciti nautarum ministeria tur-
 baverant. Ne tela quidem conati nisu vibrare pote- 7
 rant, cum prior standi sine periculo quam hostem in-
 cessendi cura esset. Tormenta saluti fuerunt, quibus
 20 in confertos ac temere se offerentes haud frustra ex-
 cussa sunt tela. Barbari quoque ingentem vim sagit- 8
 tarum infudere ratibus, vixque ullum fuit scutum, quod
 37 non pluribus simul spiculis perforaretur. Iamque ter- 9
 rae rates adplicabantur, cum acies clipeata consurgit
 25 et hastas certo ictu, utpote libero nisu, mittit e rati-
 bus. Et ut territotos recipientesque equos videre, ala-
 cres mutua adhortatione in terram desilire *et* turbatis 10

2 armatis] armati P. 3 qui post *Frobenius*: post qui P,
 post eos qui C. lorica non tutum *scripsi*: loricam indutum A.
 7 trahebat C: trahebant P. At B m. sec.: ad A. stra-
 mento C: sarmento P. 8 obiectae rates PL m. sec.: obiecta
 erat C. 9 iussit] iussi V. 10 Cui] qui P. Scythae] scithae
 FLV. 12 speciem] spetiem F. 15 vacillantesque] uacellan-
 tesque P. 16 excuterentur] excutarentur P. 20 excussa]
 excusa L m. pr. P. 24 clipeata B m. sec.: clypeata A.
 consurgit] non surgit B m. pr. 25 hastas] astas V. nisu]
 nisi P. 27 adhortatione] adortatione V. desilire *et scripsi*:
 desiliere A.

- acriter pedem inferre coeperunt. Equitum deinde tur-
mae, quae frenatos habebant equos, perfregere barba-
rorum aciem. Interim ceteri agmine dimicantium tecti
11 aptavere se pugnae. Ipse rex, quod vigoris aegro ad-
huc corpori deerat, animi firmitate supplebat. Vox 5
adhortantis non poterat audiri nondum bene obducta
12 cicatrice cervicis, sed dimicantem cuncti videbant. Ita-
que ipsi quidem ducum fungebantur officio aliusque
alium adhortati in hostem salutis inmemores ruere
13 coeperunt. Tum vero non ora, non arma, non clamo- 10
rem hostium barbari tolerare potuerunt omnesque effu-
sis habenis — namque equestris acies erat — capes-
sunt fugam. Quos rex, quamquam vexationem invalidi
corporis pati non poterat, per LXXX tamen stadia in-
14 sequi perseveravit. Iamque linquente animo suis prae- 15
cepit, ut, donec lucis aliquid superesset, fugientium
tergis inhaerent: ipse exhaustis etiam animi viribus
15 in castra se recepit ibique substitit. Transierant iam
Liberi Patris terminos, quorum monumenta lapides
erant crebris intervallis dispositi arboresque procerae, 20
16 quarum stipites hedera contexerat. Sed Macedonas ira
longius provexit: quippe media fere nocte in castra
redierunt multis interfectis, pluribus captis equosque
M et DCCC abegere. Ceciderunt autem Macedonum
equites LX, pedites C fere, M saucii fuerunt. 25
17 Haec expeditio deficientem magna ex parte Asiam 38
fama tam opportuna victoriae domuit. Invictos Scy-
thas esse crediderant: quibus fractis nullam gentem

1 coeperunt] ceperunt P. 3 Interim] et interim FL PV.
4 vigoris *Lauer*: uigori A. 5 supplebat] suplebat V. 6 ad-
hortantis] adortantis V. 8 quidem *Vindelinius*: quod A.
ducum] ducem B m. pr. 9 adhortati] adhortanti P, adortati V.
11 hostium] hostem P. potuerunt] ceperunt P. 15 perse-
veravit] perseuerauerit F. praecepit C: praecipit P. 18 in
castra se recepit] castra recipit P. ibique *Freinshemius*:
reliquum A. 21 hedera] edera PV. 22 in castra redie-
runt P: redierunt C. 26 magna ex] magnex P. 27 oppor-
tunae I: oportunae A. Scythas] scithas B m. pr. F.

Macedonum armis parem fore confitebantur. Itaque Sacae misere legatos, qui pollicerentur gentem imperata facturam: moverat eos regis non virtus magis, quam 18 clementia in devictos Scythas. Quippe captivos omnes
 5 sine pretio remiserat, ut fidem faceret sibi cum fero-
 cissimis gentium de fortitudine, non de ira fuisse cer-
 tamen. Benigne igitur exceptis Sacarum legatis comi- 19
 tem Euxenippon dedit, adhuc admodum iuvenem,
 aetatis flore conciliatum sibi, qui cum specie corporis
 10 aequaret Hephaestionem, ei lepore haud sane virili
 par non erat. Ipse Cratero cum maiore parte exer- 20
 citus modicis itineribus sequi iusso adiit Maracanda
 urbem. Inde Spitamenes conperto eius adventu Bac-
 tra perfugerat. Itaque quadriduo rex longum itineris 21
 15 spatium emensus pervenerat in eum locum, in quo
 Menedemo duce duo milia peditum et CCC equites
 amiserat. Horum ossa tumulo contegi iussit et in-
 ferias more patrio dedit. Iam Craterus cum phalange 22
 subsequi iussus ad regem pervenerat: itaque, ut omnes,
 20 qui defecerant, pariter belli clade premerentur, copias
 dividit urique agros et interfici puberes iubet.
 39 Sogdiana regio maiore ex parte deserta est: octin- X
 genta fere stadia in latitudinem vastae solitudines te-
 nent. Ingens spatium rectae regionis est, per quam 2
 25 amnis — Polytimetum vocant incolae — fertur. Tor-
 rentem eum ripae in tenuem alveum cogunt, deinde
 caverna accipit et sub terram rapit. Cursus abscon- 3

2 Sacae *Frobenius*: sagae A. imperata] inparata B m. pr.
 4 Scythas] scithas BFV. 5 pretio] p̄cio V. 7 Sacarum *Frobe-*
nius: sagarum A. 8 Euxenippon *scripsi*: excipinon C, escipinon P.
 10 Hephaestionem *Cospius*; ephestionem A. ei *Heinsius*: et A.
 12 adiit *scripsi*: ad A. Maracanda *Frobenius*: maracanta P,
 maracantam C[marecantum B]. 13 Inde *scripsi*: inqua A. Spi-
 tamenes] spitamines P. 14 quadriduo] quatruiduo C. 18 dedit]
 *dedit P. phalange] falange L. 21 urique] utrique P. puberes
Lauer: pubes A. iubet P: iussit C. 22 octingenta *Glareanus*:
 LXXX A. 24 spatium] spacium LV. 25 Polytimetum] politime-
 tum C. Torrentem] torrenstem F corr. V, torrens** L, torrens B.

diti indicium est aquae meantis sonus, cum ipsum
 solum, sub quo tantus amnis fluit, ne modico quidem
 4 resudet humore. Ex captivis Sogdianorum ad regem
 xxx nobilissimi corporum robore eximio perducti
 erant: qui *ubi* per interpretem cognoverunt iussu regis 5
 ipsos ad supplicium trahi, carmen laetantium modo
 canere tripudiisque et lasciviori corporis motu gau-
 5 dium quoddam animi ostentare coeperunt. Admiratus
 [est] rex tanta magnitudine animi oppetere mortem
 revocari eos iussit, causam tam effusae laetitiae, cum 10
 6 supplicium ante oculos haberent, requirens. Illi, si
 ab alio occiderentur, tristes morituros fuisse respon-
 dent: nunc a tanto rege, victore omnium gentium,
 maioribus suis redditos honestam mortem, quam fortes
 viri voto quoque expeterent, carminibus sui moris 15
 7 laetitiaeque celebrare. *Tantum* rex admiratus magnitu-
 dinem animi: 'Quaero', inquit, 'an vivere velitis non
 8 inimici mihi, cuius beneficio victuri estis?' Illi num-
 quam se inimicos ei, sed bello lacessitos se inimicos
 hosti fuisse respondent: si quis ipsos beneficio quam 20
 iniuria experiri maluisset, certaturos fuisse, ne vince-
 9 rentur officio. Interrogantique, quo pignore fidem ob-
 ligaturi essent, vitam, quam acciperent, pignori futuram
 esse dixerunt: reddituros, quandoque repetisset. Nec pro-
 missum fefellerunt. Nam, qui remissi domos erant, fide 25
 continuere populares: quattuor inter custodes corporis
 retenti nulli Macedonum in regem caritate cesserunt.

3 humore] umore P. 5 *ubi* per *scripsi*: per A. 6 trahi C:
 tradi P. carmen] carnem V. 7 lasciviori] lasciuioris P, lasci-
 uiori* B. 9 [est] *del. Vindelinius*. 10 laetitiae] laetiae L,
 laeticiae V. 13 rege, victore] regi uictor P. 14 redditos]
 redditus C. 15 moris] mori P. 16 celebrare *Giunta*: cele-
 brarent A. *Tantum scripsi*: tum A. 17 inquit *Grunauer*:
 itaque A. 18 victuri] uictori C. 19 ei, sed bello lacessitos se
 inimicos] *in FV om. m. pr., add. corr.* 20 hosti] hostes P.
 22 Interrogantique P: interrogatique C. 24 promissum] pro-
 misum L. 25 erant P: ierant C. 27 retenti] retentis P.
 caritate] karitate C.

40 In Sogdianis Peucolao cum III milibus peditum — 10
 neque enim maiore praesidio indigebat — relicto Bac-
 tra pervenit. Inde Bessum Ecbatana duci iussit inter-
 fecto Dareo poenas capite persoluturum. Isdem fere 11
 5 diebus Ptolomaeus et Melanidas peditum IIII milia et
 equites M adduxerunt mercede militaturos. Asander 12
 quoque ex Lycia cum pari numero peditum et D equi-
 tibus venit. Totidem ex Syria Asclepiodorum seque-
 bantur. Antipater Graecorum VIII milia, in quis DC
 10 equites erant, miserat. Itaque exercitu aucto ad ea, 13
 quae defectione turbata erant, componenda processit,
 interfectisque consternationis auctoribus quarto die ad
 flumen Oxum perventum est. Hic, quia limum vehit,
 turbidus semper, insalubris est potui. Itaque puteos 14
 15 miles coeperat fodere, nec tamen humo alte egesta
 existebat humor. Tandem in ipso tabernaculo regis
 conspectus est fons: quem quia tarde notaverant, su-
 bito extitisse finxerunt, rexque ipse credi voluit, *deum*
 donum id fuisse. Superatis deinde annibus Ocho et 15
 20 Oxo ad urbem Margianam pervenit. Circa eam VI
 oppidis condendis electa sedes est, duo ad meridiem
 versa, IIII spectantia orientem: modicis inter se spatiis
 distabant, ne procul repetendum esset mutuum auxi-
 lium. Haec omnia sita sunt in editis collibus. Tunc 16

1 cum III milibus I: cum III b C, cum III b P. 2 maiore P: maiori C. 4 persoluturum] persoluiturum P. 5 Ptolomaeus *scripsi*: ptolomeus C, ptholomeus P. Melanidas *scripsi*: mae-
 nidas A. IIII P: III C. 6 Asander *Schmieder*: alexander FLP, aalexander B m. pr. V. 7 ex] et P. Lycia] lytia P, licia B m. pr. F. 8 Syria] siria F. 9 VIII milia] VIII C. 10 aucto] auctu P. ad] at P. 12 quarto] III BFL. 15 egesta] sic P m. pr., sed eras. et eadem manu corr. egens. 16 Tandem *Kinchius*: tamen A. tabernaculo] tabernaculum C. 18 finxe-
 runt] finxerunt P. *deum* donum I: donum A. 20 Mar-
 gianam *Ortelius*: margianam A [marginiam B]. VI] VI P. 21 condendis] contendis P. 22 spectantia] spetantia V. spatiis *Frobenius*: stadiis A. 23 distabant] adstant P m. pr. 24 tunc *scripsi*: tum A.

velut freni domitarum gentium, nunc originis suae oblita serviunt, quibus imperaverunt.

- XI Et cetera quidem pacaverat rex. Una erat petra, 41
quam Ariamazes Sogdianus cum xxx milibus arma-
torum obtinebat alimentis ante congestis, quae tantae 5
2 multitudini vel per biennium suppeterent. Petra in
altitudinem xxx eminet stadia, circuitu C et L con-
plectitur: undique abscisa et abrupta semita perangusta
3 aditur. In medio altitudinis spatio habet specum, cuius
os artum et obscurum est: paulatim deinde ulteriora 10
panduntur, ultima etiam altos recessus habent. Fontes
per totum fere specum manant, e quibus collatae aquae
4 per prona montis flumen emittunt. Rex loci difficul-
tate spectata statuerat inde abire: cupido deinde inces-
5 sit animo naturam quoque fatigandi. Prius tamen 15
quam fortunam obsidionis experiretur, Cophen — Ar-
tabazi hic filius erat — misit ad barbaros, qui suade-
ret, ut dederent rupem. Ariamazes loco fretus superbe
multa respondit, ad ultimum, an Alexander etiam vo-
6 lare posset, interrogat. Quae nuntiata regi sic accen- 20
dere animum, ut adhibitis, cum quibus consultare erat
solitus, indicaret insolentiam barbari eludentis ipsos,
quia pinnas non haberent: se autem proxima nocte
7 effecturum, ut crederet Macedones etiam volare. 'ccc',
inquit, 'pernicissimos iuvenes ex suis quisque copiis 25
perducite ad me, qui per calles et paene invias rupes
8 domi pecora agere consueverant'. Illi praestantes et

1 suae] sua P. 4 Ariamazes *scripsi*: arimazes A. cum
om. P. 5 obtinebat] obtinebit P. 10 ulteriora] ad ulteriora B.
11 altos I: altus A. 12 specum P: spatium C. 14 inde]
deinde P m. pr. 16 Cophen *Frobenius*: cophan A. 17 sua-
deret] suaderat P. 18 Ariamazes *scripsi*: arimazas C, au-
mazas P. superbe I: superba P, superbiae C. 19 an om.
B m. pr. etiam volare P: uolare C. 20 interrogat] inter-
rogaet P. 21 adhibitis] adibitis P. 23 haberent] aberent P.
24 crederet] crederent P. 26 paene] poene P. 27 con-
sueverant C: consuerant P.

levitate corporum et ardore animorum strenue adducunt. Quos intuens rex: 'Vobiscum', inquit, 'o iuvenes et mei aequales, urbium invictarum ante me munita superavi, montium iuga perenni nive obruta
 5 emensus sum, angustias Ciliciae intravi, Indiae sine lassitudine vim frigoris sum perpessus. Et mei documenta vobis dedi et vestra habeo. Petra, quam vide- 9
 tis, unum aditum habet, quem barbari obsident, cetera neglegunt: nullae vigiliae sunt, nisi quae castra nostra
 10 spectant. Invenietis viam, si sollerter rimati fueritis 10
 aditus ferentis ad cacumen. Nihil tam alte natura constituit, quo virtus non possit eniti. Experiendo, quae ceteri desperaverunt, Asiam habemus in potestate. Eva- 11
 dite in cacumen: quod cum ceperitis, candidis velis
 15 signum mihi dabit: ego copiis admotis hostem in nos a vobis convertam. Praemium erit ei, qui primus 12
 occupaverit verticem, talenta x, uno minus accipiet, qui proximus ei venerit, eademque ad decem homines servabitur portio. Certum autem habeo vos non tam li-
 42 beralitatem intueri meam quam voluntatem'. His ani- 13
 21 mis regem audierunt, ut iam cepisse verticem viderentur: dimissique ferreos cuneos, quos inter saxa defigerent, validosque funes parabant. Rex circum- 14
 vectus petram, qua minime asper ac praeruptus aditus
 25 videbatur, secunda vigilia, quod bene verteret, ingredi iubet. Illi alimentis in biduum sumptis gladiis modo atque hastis armati subire coeperunt. Ac primo pe- 15
 dibus ingressi sunt: deinde, ut in praerupta perventum est, alii manibus eminentia saxa complexi levare semet,

3 invictarum] inuietarum V. ante me P: ante C.
 7 habeo] abeo V. 8 quem] quam P. 10 sollerter] sol-
 lenter F. 11 cacumen] caucumen P. 13 desperaverunt
Frobenius: desperauerint A. 14 ceperitis] coeperitis BP.
 16 a vobis] ad vobis P. 17 accipiet P: accipiat C. 19 Cer-
 tum *Frobenius*: ceterum A. 20 animis] animus P. 22 di-
 missique] dimisique FP. 24 petram] petra C. qua] quam P.
 27 coeperunt] ceperunt C. 29 levare *Wagenerus*: leuare A.

- alii adiectis funium laqueis evasere, quidam, cum cu-
 neos inter saxa defigerent, gradus subdidere, quis in-
 sisterent. Diem inter metum laboremque consumpse-
 16 runt. Per aspera enisis duriora restabant, et crescere
 altitudo petrae videbatur. Illa vero miserabilis erat 5
 facies, cum ii, quos instabilis gradus fefellerat, ex prae-
 cipiti devolverentur: mox eadem in se patienda alieni
 17 casus ostendebat exemplum. Per has tamen difficul-
 tates enituntur in verticem montis, omnes fatigatione
 continuati laboris adfecti, quidam mulcati parte mem- 10
 brorum, pariterque eos et nox et somnus oppressit.
 18 Stratis passim corporibus in inviis et asperis saxorum
 periculi instantis obliti in lucem quieverunt: tandemque
 velut ex alto sopore excitati occultas subiectasque ipsis
 valles rimantes, ignari, in qua parte petrae tanta vis 15
 hostium condita esset, fumum specu infra se ipsos
 19 evolutum notaverunt. Ex quo intellectum, illam hostium
 latebram esse. Itaque hastis inposuere, quod convene-
 rat signum: totoque e numero II et XXX in ascensu
 20 interisse adgnoscent. Rex non cupidine magis potiundi 43
 loci quam vice eorum, quos ad tam manifestum peri- 21
 culum miserat, sollicitus toto die cacumina montis in-
 tuens restitit: noctu demum, cum obscuritas conspec-
 tum oculorum ademisset, ad curandum corpus recessit.
 21 Postero die nondum satis clara luce primus vela, si- 25
 gnum capti verticis, conspexit. Sed, ne falleretur acies,
 dubitare cogebat varietas caeli nunc internitente lucis

1 quidam *scripsi*: quibus A. 2 subdidere *Fossius*: sub-
 inde A. 4 aspera enisis *Lauer*: asperenisi P, aspera nisi
 BVF m. pr., aspera nisu F corr. L m. pr. 6 ii] i P. 7 pa-
 tienda] pacienda FP. 12 in inviis et asperis I: in inuiis et
 in asperis C, inuiis et asperis P. 13 tandemque] tādemaque P.
 14 subiectasque] subiectare P. 15 rimantes *Lauer*: riman-
 tis C, rimantium P. 16 specu *Muetzellius*: specui P, spec-
 us C. 17 intellectum] intellectam F, intellectum L, intel-
 lecta B m. pr. L corr. V. 18 hastis] astis P. 19 II] II P.
 20 adgnoscent I: adnoscunt A. 21 manifestum] manifestum F.
 26 conspexit] conspexit F. 27 nunc] tunc C.

fulgore, *nunc* condito. Verum, ut liquidior lux ad-
 paruit caelo, dubitatio exempta est: vocatumque Cophen, 22
 per quem barbarorum animos temptaverat, mittit ad
 eos, qui moneret, nunc saltem salubrius consilium in-
 5 irent: sin autem fiducia loci perseverarent, ostendi a
 tergo iussit, qui ceperant verticem. Cophes admissus 23
 suadere coepit Ariamazi petram tradere, gratiam regis
 inituro, si tantas res molientem in unius rupis obsi-
 dione haerere non coegisset. Ille ferocius superbius-
 10 que quam antea locutus abire Cophen iubet: at is 24
 presum manu barbarum rogat, ut secum extra specum
 prodeat. Quo inpetrato iuvenes in cacumine ostendit
et eius superbiae haud inmerito inludens pinnas habere
 ait milites Alexandri. Iamque *e* Macedonum castris 25
 15 signorum concentus et totius exercitus clamor audie-
 batur. Ea res, sicut pleraque belli, vana et inanis bar-
 baros ad deditionem traxit: quippe occupati metu pau-
 citatem eorum, qui a tergo erant, aestimare non
 poterant. Itaque Cophen — nam trepidantes reliquerat 26
 20 — strenue revocant et cum eo XXX principes mittunt,
 qui petram tradant et, ut incolumibus abire liceat, pa-
 ciscantur. Ille quamquam verebatur, ne conspecta 27
 iuvenum paucitate, deturbarent eos barbari, tamen et
 fortunae suae confisus et Ariamazi superbiae *infensus*,
 25 nullam se condicionem deditionis accipere respondit.
 Ariamazes desperatis magis quam perditis rebus cum 28

1 *nunc* condito *Freinshemius*: conditor P, conditi C.
 Verum *om.* P. 5 fiducia] fidutia V. 6 ceperant] coeperant P.
 admissus] ad eos missus C [amissus V *m. pr.*]. 7 Ariamazi
scripsi: aramazi A. 8 inituro I: inituri A. tantas] tanta P,
 tantis V *m. pr.*, tantais F *m. pr.* 9 haerere] erere P. coe-
 gisset] cogisset P. 10 At] ad P. 12 inpetrato] imperato P.
 13 *et* eius *Vogel*: eius A. haud] aut P. 14 *e* Macedo-
 num I: macedonum A. 16 inanis *scripsi*: inania C, inania P.
 17 deditionem] dedicionem L *m. pr.* P. 21 incolumibus] in-
 columinibus F *m. pr.* 24 Ariamazi *scripsi*: arimazi A [ira-
 mazi L]. superbiae *infensus* I: superbiae A. 26 Aria-
 mazes *scripsi*: arimazes A. desperatis I: disperatis A.

propinquis nobilissimisque gentis suae descendit in castra: quos omnis verberibus adfectos sub ipsis radi-
 29 cibus petrae crucibus iussit adfigi. Multitudo dedito-
 rum incolis novarum urbium cum pecunia capta dono
 data est, Artabazus in petrae regionisque, quae adpo- 5
 sita esset ei, tutelam relictus.

1 descendit] descendit P. 3 deditorum L *m. pr.*: dedide-
 ditorum P, deditiorum C. 4 capta] capto B. 5 Artabazus I:
 artabazes A. 6 tutelam *scripsi*: tutela A. Q. CVRTI RVFI
 HISTORIAR. ALEXANDRI MAGNI MACEDONIS LIBER VII EXPLICITVS. INCI-
 PIT VIII. FELICIT. B, Q. CVRTI RVFI HISTORIARVM LIBER VII EXPLICIT.
 INCIPIT LIBER OCTAVVS F, Q. CVRTI RVFI HISTORIARV̄ LIB. VII. EX-
 PPLICIT. INCIPIT LIBER OCTAVVS L, Q. CVRTI RVFI HISTORIARVM LIBER.
 VII. EXPLICIT. INCIPIT LIBER OCTAVVS P, CVRTI RVFI HISTORIARV̄ LIB.
 VII. EXPLICIT. INCIPIT OCTAVVS V.

Q. CURTI RUFI
HISTORIARUM
ALEXANDRI MAGNI
MACEDONIS
LIBER VIII.

1 Alexander maiore fama quam gloria in dicionem I
redacta petra, cum propter vagum hostem spargendae
manus essent, in tres partes divisit exercitum. He-
phaestionem uni, Coenon alteri duces dederat, ipse ce-
5 teris praeerat. Sed non eadem mens omnibus barba- 2
ris fuit: armis quidam subacti, plures ante certamen
imperata fecerunt. Quibus eorum, qui in defectione
perseveraverant, urbes agrosque iussit attribui. At 3
exules Bactriani cum DCCC Massagetarum equitibus
10 proximos vicos vastaverunt. Ad quos coercendos At-
tinas, regionis eius praefectus, CCC equites insidiarum,
quae parabantur, ignarus eduxit. Namque hostis in 4
silvis — et erant forte campo iunctae — armatum mili-

1 dicionem] ditionem C. 3 Hephaestionem *Cospus*:
ephestionem A [ephestionem V]. 4 Coenon *Aldus*: cenon A.
8 attribui] adtribu P, in B i in ras. 9 DCCC] DCCC* P.
12 ignarus] *hinc incipit fragmentum Herbiopolitanum.* 13 et
erant forte campo P: quae erant forte campo BF *corr.* L *corr.* V,
et quae erant forte campo F *m. pr.*, equae et erant forte campo
L *m. pr.*, et forte campo erant H.

tem condidit paucis propellentibus pecora, ut improvi-
 dum ad insidias praeda perduceret. Itaque inconposito
 5 agmine solutisque ordinibus Attinas praedabundus se-
 quebatur: quem praetergressum silvam, qui in ea con-
 siderant, ex improviso adorti cum omnibus interemerunt. 5
 6 Celeriter ad Craterum huius cladis fama perlata est,
 qui cum omni equitatu supervenit. Et Massagetae
 quidem iam refugerant, Dahae M oppressi sunt: quo-
 7 rum clade totius regionis finita defectio est. Alexan-
 der quoque Sogdianis rursus subactis Maracanda repe- 10
 tit. Ibi Derdas, quem ad Scythas super Bosphorum
 8 colentes miserat, cum legatis gentis occurrit. Phrata-
 phernes quoque, qui Chorasmiis praeerat, Massagetis et
 Dahis regionum confinio adiunctus miserat, qui factu-
 9 rum imperata pollicerentur. Scythae petebant, ut regis 15
 sui filiam matrimonio sibi iungeret: si dedignaretur
 adfinitatem, principes Macedonum cum primoribus suae
 gentis conubio coire pateretur: ipsum [regum] quoque
 10 regem venturum ad eum pollicebantur. Utraque lega-
 tione benigne audita Hephaestionem et Artabazum op- 20
 periens stativa habuit: quibus adiunctis in regionem,
 quae appellatur Bazaira, pervenit.
 11 Barbarae opulentiae in illis locis haud ulla sunt 2
 maiora indicia quam magnis nemoribus saltibusque no-
 12 bilium ferarum greges clusi. Spatiosas ad hoc eligunt 25
 silvas crebris perennium aquarum fontibus amoenas:
 muris nemora cinguntur turresque habent venantium re-

4 ea considerant] eam considerant C. 8 Dahae] daae C.
 9 est om. B. 11 Derdas *scripsi*: berdes AH. Scythas]
 scithas C. 12 Phrataphernes] phrathaphenes C [pharatha-
 phenes V. 13 Chorasmiis *Rader*: choras A. praeerat I:
 praeierat A. 14 Dahis I: dais A. 15 Scythae] scithae BFL.
 17 principes] princeps F. 18 [regum] *del. Lauer*. 20 He-
 phaestionem *Cospus*: ephestionem A. Artabazum I: ariabazum A
 [aribazum P m. pr.]. 21 adiunctis] abiunctis B m. pr. LV.
 23 haud] haut H. ulla] illa B. 24 indicia] inditia P.
 quam] quem B m. pr. F m. pr. L *corr.* V. 25 Spatiosas] spe-
 ciosas C [spetiosas L]. 27 turresque] turreque B m. pr.

ceptacula. Quattuor continuis aetatibus intactum saltum 13
 fuisse constabat, cum Alexander cum toto exercitu in-
 gressus agitari undique feras iussit. Inter quas cum 14
 leo magnitudinis rarae ipsum regem invasurus incur-
 5 reret, forte Lysimachus, qui postea regnavit, proximus
 Alexandro venabulum obicere ferae coeperat: quo rex
 repulso et abire iusso adiecit tam a semet uno quam
 a Lysimacho leonem interfici posse. Lysimachus enim 15
 quondam, cum venarentur in Syria, occiderat quidem
 10 eximiae magnitudinis feram solus, sed laevo humero
 usque ad ossa lacerato ad ultimum periculi pervenerat.
 Id ipsum exprobrans ei rex fortius, quam locutus est, 16
 fecit: nam feram non excepit modo, sed etiam uno
 vulnere occidit. Fabulam, quae obiectum leoni a rege 17
 15 Lysimachum temere vulgavit, ab eo casu, quem supra
 diximus, ortam esse crediderim. Ceterum Macedones, 18
 quamquam prospero eventu defunctus erat Alexander,
 tamen scivere gentis suae more, ne aut pedes venaren-
 tur aut sine delectis principum atque amicorum. Ille 19
 20 III milibus ferarum deiectis in eodem saltu cum toto
 exercitu epulatus est.

3 Inde Maracanda reditum est: acceptaque aetatis ex-
 cusatione ab Artabazo provinciam eius destinat Clito.
 Hic erat, qui apud Granicum amnem nudo capite re- 20
 25 gem dimicantem clipeo suo texit et Rhosacis manum

1 Quattuor] III P. 2 cum *scripsi*: quem A. 3 iussit]
 russit P *m. pr.* 4 incurreret] incucurreret H. 5 Lysi-
 machus] lisimachus C. 8 Lysimacho] lisimacho C. Lysi-
 machus] lisimachus C. 9 venarentur P: uenaretur B *corr.*
 FL *corr.*, ueneretur B *m. pr.* L *m. pr.* V. in Syria I: in siria P,
 insidia C. 11 lacerato I: laceratum A. 12 fortius] for-
 cius V. 13 feram] feras F *m. pr.* 14 obiectum] obiec-
 tam P. 15 Lysimachum] lisimachum C. 17 quamquam]
 quam P. 18 more *Vindelini*: morem A. ne aut *Muetzellius*:
 nam ut A. venaretur] ueneretur C. 19 aut *Aldus*: haud A.
 delectis *Vindelini*: dilectis A. principum] principium P.
 20 III milibus] III B. P. 22 excusatione] excusationis C.
 23 provinciam] prouintiam C. Clito] clyto P. 25 clipeo]
 clypeo P. Rhosacis B *m. sec.*: hrosacis A.

- capiti regis inminentem gladio amputavit, vetus Phi-
 21 lippi miles multisque bellicis operibus clarus. Et La-
 nice, quae Alexandrum educaverat, soror eius, haud se-
 cus quam mater a rege diligebatur. Ob has causas
 validissimam imperii partem fidei eius tutelaeque com- 5
 22 misit. Iamque iter parare in posterum iussus sollemni
 et tempestivo adhibetur convivio. In quo rex cum
 multo incaluisset mero, inmodicus aestimator sui ce-
 lebrare, quae gesserat, coepit, gravis etiam eorum auri-
 23 bus, qui sentiebant vera memorari. Silentium tamen 10
 habuere seniores, donec Philippi res orsus obterere, no-
 bilem apud Chaeroneam victoriam sui operis fuisse
 iactavit ademptamque sibi malignitate et invidia patris
 24 tantae rei gloriam. Illum quidem seditione inter Ma-
 cedones milites et Graecos mercennarios orta debilita- 15
 tum vulnere, quod in ea consternatione acceperat,
 iacuisse, non alia re quam simulatione mortis tutiorem:
 se corpus eius protexisse clipeo suo, ruentesque in il-
 25 lum sua manu occisos. Quae patrem numquam aequo
 animo esse confessum, invitum filio debentem salutem 20
 suam. Atque post expeditionem, quam sine eo fecis-
 set ipse in Illyrios, victorem scripsisse se patri fusos
 fugatosque hostes: nec adfuisse usquam Philippum.
 26 Laude dignos esse, non qui Samothracum initia vise-
 rent, cum Asiam uri vastarique oporteret, sed eos, qui 25
 27 magnitudine rerum fidem antecessissent. Haec et his 4
 similia laeti audiere iuvenes, ingrata senioribus erant,

1 Philippi] phylippi V. 2 Et Lanice *scripsi*: hellanice A.
 6 parare] parere P. sollemni] sollemni B *m. pr.* LPV. 8 in-
 modicus] inmodicos P. 9 gesserat] iesserat P. 10 memo-
 rari] memoravi P. 11 obterere] obterrere PV. 12 Chae-
 roneam *Freinshemius*: ceroneam A [cereneam V]. 17 alia re
Zumptius: alias A. tutiorem] tuciore V. 18 clipeo]
 clypeo P. 21 Atque *scripsi*: itaque A. expeditionem] ex-
 peditione P. 22 Illyrios] illirios C 23 Philippum] phy-
 lippum L. 24 dignos] dedignos C. Samothracum] samo-
 thrachum C [samotrachum V]. 26 fidem *om.* V.

maxime propter Philippum, sub quo diutius vixerant, cum Clitus ne ipse quidem satis sobrius ad eos, qui 28 infra ipsum cubabant, conversus Euripidis rettulit carmen, ita ut sonus magis quam sermo exaudiri posset
 5 a rege, quo significabatur male instituisse Graecos, 29 quod tropaeis regum dumtaxat nomina inscriberent: alieno enim sanguine partam gloriam intercipi. Itaque rex, cum suspicaretur malignius habitum esse sermonem, percontari proximos coepit, quid ex Clito audis-
 10 sent. Et illis ad silendum obstinatis Clitus paulatim 30 maiore voce Philippi acta bellaque in Graecia gesta commemorat omnia praesentibus praeferens. Hinc inter 31 iuniores senesque orta contentio est. Et rex, velut patienter audiret, quis Clitus obterebat laudes eius, ingentem iram conceperat. Ceterum cum animo videre-
 15 tur imperaturus, si finem procaciter orto sermoni Clitus inponeret, nihil eo remittente magis exasperabatur. Iamque Clitus etiam Parmenionem defendere 33 audebat et Philippi de Atheniensibus victoriam (The-
 20 barum praeferere excidio) non vino modo, sed etiam animi prava contentione proventus. Ad ultimum: 'Si 34 moriendum,' inquit, 'est pro te, Clitus est primus: at cum victoriae arbitrium agis, praecipuum ferunt, qui procacissime patris tui memoriae inludunt. Sogdianam 35
 25 regionem mihi attribuis, totiens rebellem et non modo indomitam, sed quae ne subigi quidem possit. Mittor ad feras bestias, praecipitia ingenia sortitas. Sed, quae

1 Philippum] philippum P. 2 Clitus] clytus FLPV.
 3 rettulit *Zumptius*: retulit A. 4 posset *Lauer*: possit A.
 6 tropaeis] tropheis C. dumtaxat] duxtaxat B m. pr., dumtaxat P. 9 percontari] percontrari P. Clito] clyto BLPV.
 10 Clitus] clytus P. 11 gesta] iesta P. 13 patienter] patienter PV. 14 Clitus] clytus B corr. FPV. 16 imperaturus] impetraturus C. 17 Clitus *Freinshemius*: clytus A. eo remittente *Acidalius*: eorum omittente A. 18 Clitus] clytus BFPV. Parmenionem] parmoenionem BP. 22 Clitus] clytus BFPV. at cum] at C. 23 agis *Acidalius*: magis A. 25 rebellem] rebellum P m. pr. 27 praecipitia] pretipitia L.

36 ad me pertinent, transeo. Philippi milites spernis, ob-
litus, nisi hic Atarrhias senex iuniores pugnam de-
trectantes revocasset, adhuc nos circa Halicarnasum
37 haesuros fuisse. Quomodo igitur Asiam totam cum
istis iunioribus subegisti? Verum est, ut opinor, quod 5
avunculum tuum in Italia dixisse constat, ipsum in
38 viros incidisse, te in feminas.' Nihil ex omnibus in- 5
consulte ac temere iactis regem magis moverat quam
Parmenionis cum honore mentio inlata. Dolorem tamen
39 repressit, contentus iussisse, ut convivio excederet. Nec 10
quicquam aliud adiecit quam forsitan eum, si diutius
locutus foret, exprobraturum sibi fuisse vitam a se-
40 metipso datam: hoc enim superbe saepe iactasse. At-
que illum cunctantem adhuc surgere, qui proximi ei
cubuerant, iniectis manibus iurgantes monentesque co- 15
41 nabantur abducere. Clitus cum abstraheretur, ad pristi-
nam vinolentiam ira quoque adiecta suo pectore ter-
gum illius esse defensum, nunc, postquam tanti meriti
praeterierit tempus, etiam memoriam invisam esse pro-
42 clamat. Attali quoque caedem obiciebat et ad ulti- 20
mum Iovis, quem patrem sibi Alexander adsereret, ora-
culum eludens veriora se regi quam patrem eius
43 respondisse dicebat. Iam tantum irae conceperat rex,
quantum vix sobrius ferre potuisset. Enimvero olim
44 mero sensibus victis ex lecto repente prosiluit. Atto- 25
niti amici ne positis quidem, sed abiectis poculis con-
surgunt in eventum rei, quam tanto impetu acturus
45 esset, intenti. Alexander rapta lancea ex manibus ar-

2 Atarrhias *scripsi*: atharrias A. detrectantes *Aldus*:
detractantes A. 3 Halicarnasum C: halicarnassum P. 4 hae-
suros] esuros LP. totam *Bentleius*: etiam A. 5 sube-
gisti I: subiecisti A. 6 Italia *Lauer*: italiam A. 7 incon-
sulte] consulte B *m. pr.* 8 temere iactis] temere actis P,
temerēactis V. 9 Parmenionia] parmoenionis FL P. tamen]
tam P. 10 repressit *Acidalius*: rex pressit A. 16 abducere]
adducere FV. Clitus I: clytus A. 17 vinolentiam *Frobenius*:
violentiam A. 19 praeterierit P: praeteriit C. 26 ne po-
sit] nepos sitis P *m. pr.* 28 intenti] intentique B *m. pr.*

migeri Clitum adhuc eadem linguae intemperantia fu-
rentem percutere conatus a Ptolomaeo et Perdicca in-
hibetur. Medium complexi et obluctari perseverantem 46
morabantur, Lysimachus et Leonnatus etiam lanceam
5 abstulerant: ille militum fidem inplorans comprehendi 47
se a proximis amicorum, quod Dareo nuper accidisset,
exclamat signumque tuba dari, ut ad regiam armati
coirent, iubet. Tum vero Ptolomaeus et Perdiccas 48
genibus advoluti orant, ne in tam praecipiti ira perse-
10 veret spatiumque potius animo det: omnia postero die
iustius executurum. Sed clausae erant aures obstre- 49
pente ira: itaque inpotens animi procurrit in regiae
vestibulum et vigili excubanti hasta ablata constitit in
aditu, quo necesse erat his, qui simul cenaverant, egredi.
15 Abierant ceteri, Clitus ultimus sine lumine exibat: cum 50
rex, quisnam esset, interrogat. Eminebat etiam in voce
sceleris, quod parabat, atrocitas. Et ille iam non suae, 51
sed regis irae memor Clitum esse et de convivio exire
respondit. Haec dicentis latus hasta transfixit morien- 52
20 tisque sanguine adpersus: 'I nunc,' inquit, 'ad Philip-
pum et Parmenionem et Attalum.'

6 Male humanis ingeniis natura consuluit, quod ple- II
rumque non futura, sed transacta perpendimus. Quippe
rex, postquam ira mente decesserat, etiam ebrietate
25 discussa magnitudinem facinoris sera aestimatione per-
spexit. Videbat tunc inmodice libertate abusum, sed 2
alioqui egregium bello virum et, nisi erubesceret fateri,

1 Clitum] clytum C [cl*itum L]. 2 percutere] percuttere
P m. pr. a Ptolomaeo *scripsi*: a ptolomeo C, at ptholomeo P.
5 comprehendi se] comprehendisse F m. pr. L P. 8 coirent]
coierent P, coi*rent V. Ptolomaeus *scripsi*: ptolomeus C ptho-
lomaus P. 9 advoluti] aduoluti* P. 10 spatiumque] spatium-
que L m. pr. V. 11 obstrepente I: obstrepentes A.
exgredi V m. pr. 15 Clitus I: clytus A. cum *scripsi*
B m. pr. FL m. pr. P m. pr. V m. pr. 16 Eminebat]
P m. pr. 18 Clitum I: clytum A. 20 I nunc] nunc
quit] inquit L m. pr. V. 21 Parmenionem] parmoenione
Attalum] adtatum L. 26 inmodice *scripsi*: inmodice

servatorem sui occisum. Detestabile carnificis ministerium occupaverat rex, verborum licentiam, quae vino
 3 poterat inputari, nefanda caede ultus. Manabat toto vestibulo cruor paulo ante convivae: vigiles attoniti et stupentibus similes procul stabant, liberio- 5 remque paenitentiam solitudo eliciebat. Ergo hastam ex corpore iacentis evolsam retorsit in semet. Iamque admoverat pectori, cum advolant vigiles et repugnanti e manibus
 5 extorquent adlevatumque in tabernaculum deferunt. Ille humi prostraverat corpus gemitu eiulatuque miserabili 10 tota personante regia. Laniare deinde os unguibus et circumstantes rogare, ne se tanto dedecori superstitem
 6 esse paterentur. Inter has preces tota nox extracta est. Scrutantemque, num ira deorum ad tantum nefas actus esset, subit anniversarium sacrificium Libero 15 Patri non esse redditum stato tempore. Itaque inter vinum et epulas caede commissa iram dei fuisse manifestam. Ceterum magis eo movebatur, quod omnium amicorum animos videbat attonitos: neminem cum ipso sociare sermonem postea ausurum, vivendum esse in 20 solitudine velut ferae bestiae terrenti alias timentique. Prima deinde luce tabernaculo corpus, sicut adhuc cruentum erat, iussit inferri. Quo posito ante ipsum lacrimis obortis: 'Hanc', inquit, 'nutrici meae gratiam rettuli, cuius duo filii apud Miletum pro mea gloria 25 occubuere mortem, hic frater, unicum orbitatis solacium, a me inter epulas occisus est. Quo nunc se conferet misera? Omnibus eius unus supersum, quem

5 similes] similis P m. pr. 6 eliciebat *scripsi*: excipiebat A. 7 retorsit] retrorsit V, retorsit P. 10 eiulatuque *Vindelinus*: heiulatuque A. 11 personante *Modius*: personans A. 13 Inter] in C. 16 stato *Modius*: statuto A. 17 dei I: diei A. 20 vivendum] uidendum F. 21 terrenti alias timentique I: terrenti alius timentique P, terrenti alias [alia F] alios [alias B] timenti C. 24 obortis] obhortis P. nutriti] nutrice P m. pr. 25 rettuli I: retuli A. apud] aput P. 26 occubuere] occubere P m. pr. 28 conferet] conferret B m. pr.

solum aequis oculis videre non poterit. Et ego, ser-
vatorum meorum latro, revertar in patriam, ut ne dex-
teram quidem nutrici sine memoria calamitatis eius
offerre possim! Et cum finis lacrimis querellisque non
fieri, iussu amicorum corpus ablatum est. Rex tri-
dum iacuit inclusus. Quem ut armigeri corporisque
custodes ad moriendum obstinatum esse cognoverunt,
universi in tabernaculum inrumpunt dique precibus
ipsorum reluctatum aegre vicerunt, ut cibum caperet.
Quoque minus caedis puderet, iure interfectum Clitum
Macedones decernunt, sepultura quoque prohibitori, ni
rex humari iussisset.

Igitur x diebus maxime ad confirmandum pudorem
apud Maracanda consumptis cum parte exercitus He-
phaestionem in regionem Bactrianam misit commeatus
in hiemem paraturum. Quam Clito ante destinaverat
provinciam, Amyntae dedit: ipse Xenippa pervenit.
Scythiae confinis est regio habitaturque pluribus ac
frequentibus vicis, quia ubertas terrae non indigenas
modo detinet, sed etiam advenas invitat. Bactrianorum
exulum, qui ab Alexandro defecerant, receptaculum
fuerat: sed, postquam regem adventare conpertum est,
pulsus ab incolis ii milia fere et d congregantur. Om-
nes equites erant etiam in pace latrociniis adsueta: tum
ferocia ingenia non bellum modo, sed etiam veniae
desperatio efferaverat. Itaque ex improviso adorti Amyn-
tan, praetorem Alexandri, diu anceps proelium fecerant:

4 offerre] offerri PV *m. pr.* 10 Clitum I: clytum A.
11 prohibitori] proibitori V. pudorem] puderem B *m. pr.*
14 Hephaestionem *Cospus*: ephestionem A [ephertionem L *m.*
pr. V]. 15 misit] commisit P. 16 hiemem I: hyemem C,
gemem P. Clito I: clyto A. ante *Eberhardus*: autem A.
17 provinciam] prouintiam B *m. pr.* FL. Amyntae] amintae
FLPV. 18 Scythiae] scithiae BFLP. habitaturque] habi-
tatusque P. 23 ii milia] ii C. 26 efferaverat] effeuerat P
m. pr. Amyntan *Kinchius*: amintan P, amintam C [amittam
F *m. pr.*].

- 17 ad ultimum DCC suorum amissis, quorum CCC hostis cepit, dedere terga victoribus haud sane inulti: quippe LXXX Macedonum interfecerunt, praeterque eos CCC et
 18 L saucii facti sunt. Veniam tamen etiam post alteram defectionem inpetrauerunt. 5
- 19 His in fidem acceptis in regionem, quam *Nautaca* 8 appellat, rex cum toto exercitu venit. Satrapes erat Sisimithres duobus ex sua matre filiis genitis: quippe apud eos parentibus stupro coire cum liberis fas est.
- 20 Is armatis popularibus fauces regionis, qua in artissimum cogitur, valido munimento saepserat. Praeterfluebat torrens amnis, terga petra claudebat: hanc
 21 manu perviam incolae fecerant, sed aditu specus accipit lucem, interiora nisi inlato lumine obscura sunt. Perpetuus cuniculus iter praebet in campos ignotum 15
- 22 nisi indigenis. At Alexander, quamquam angustias naturali situ munitas [ac] valida manu barbari tuebantur, tamen arietibus admotis munimenta, quae manu adiuncta erant, concussit fundisque et sagittis propugnantium plerosque deiecit. Quos ubi dispersos fugavit, ruinas munimentorum supergressus ad petram
 23 admovit exercitum. Ceterum interveniebat fluvius coeuntibus aquis ex superiore fastigio in vallem, magnique
 24 operis videbatur tam vastam voraginem explere: caedi tamen arbores et saxa congeri iussit. Ingensque barbaros pavor rudes ad talia opera concusserat excitatam
 25 molem subito cernentes. Itaque rex ad deditionem 9

1 DCC] DCC P. 2 cepit] coepit P. 5 defectionem] defeccionem V. 6 *Nautaca* *Glareanus*: *nauta* A. 8 *Sisimithres scripsi*: *simithrides* A [simitrides V]. genitis] gentis P m. pr. 10 Is *Modius*: *h* A. 11 munimento] monumento P. saepserat *Modius*: sepeserant A. 12 terga *Acidalus*: tergo A. claudebat I: claudebant A. 14 obscura sunt *Vindelinus*: obsunt A. 15 campos ignotum *Lauer*: campo signorum A. 16 At] ad V. 17 valida *Frobenius*: ac ualidas A. 20 dispersos] despersos P. 21 supergressus I: supergressus A. 22 admovit] amouit P, admoui V. 23 fastigio] fascidio P. 26 ad] at P m. pr. 27 deditionem] dedicionem L m. pr. V.

metu posse compelli ratus Oxarten misit nationis eiusdem, sed dicionis suae, qui suaderet duci, ut traderet petram. Interim ad augendam formidinem et turres 26 admovebantur et excussa tormentis tela micabant. Ita-
 5 que verticem petrae omni alio praesidio damnato petiverunt. At Oxartes trepidum diffidentemque rebus suis 27 Sisimithren coepit hortari, ut fidem quam vim Macedonum mallet experiri neu moraretur festinationem victoris exercitus in Indiam tendentis: cui quisquis
 10 semet offerret, in suum caput alienam cladem esse versurum. Et ipse quidem Sisimithres deditionem *non* 28 abnuebat, ceterum mater eademque coniunx morituram se ante denuntians, quam in ullius veniret potestatem, barbari animum ad honestiora quam tutiora converte-
 15 rat, pudebatque libertatis maius esse apud feminas quam apud viros pretium. Itaque dimisso internuntio 29 pacis obsidionem ferre decreverat. Sed cum hostis vires suasque pensaret, rursus muliebris consilii, quod praeceps magis quam necessarium esse credebat, pae-
 30 nitere eum coepit. Revocatoque strenue Oxarte futu- 30 rum se in regis potestate respondit, unum id precatus, ne voluntatem et consilium matris suae proderet, quo facilius venia illi quoque inpetraretur. Praemisum 31 igitur Oxarten cum matre liberisque et totius cognationis grege sequebatur ne expectato quidem fidei
 35 pignore, quod Oxartes promiserat. Rex equite prae- 32

1 Oxarten *Modius*: oxartan P, oxortan BL, exortan FV.
 nationis] nacionis L m. pr. V. 2 dicionis] dictionis F, ditionis P. 4 tela] tele P m. pr. 5 damnato] dampnato P.
 6 Oxartes] hoxartes P. 7 Sisimithren P: sisimithrem C.
 8 festinationem] festinacionem L m. pr. V. 10 caput] capud PV.
 11 Sisimithres *scripsi*: sisimethres FLP, sisemethres BV. *non* abnuebat *Kinchius*: abnuebat P, annuebat C.
 12 coniunx] cojux C. morituram] moriturum B m. pr.
 16 pretium] p̄cium FPV. 17 ferre] fere P m. pr. hostis] ostis L m. pr.
 21 potestate] potestatem P. id precatus *Heinsius*: inprecatus A. 23 inpetraretur C: inpetra-
 ret P.

misso, qui reverti eos iuberet opperirique praesentiam ipsius, supervenit et victimis Minervae [ac] Victoriae caesis imperium Sisimithri restituit spe maioris etiam provinciae facta, si cum fide amicitiam ipsius coluisset.

33 Duos illi iuvenes patre tradente secum militaturos se- 5
qui iussit.

Relicta deinde phalange ad subigendos, qui defe- 10
34 cerant, cum equite processit. Arduum et inpeditum
saxis iter primo utcumque tolerabant, mox equorum
non unguulis modo attritis, sed corporibus etiam fati- 10
gatis sequi plerique non poterant, et rarius subinde
agmen fiebat pudorem, ut fere fit, inmodico labore vin-
35 cente. Rex tamen subinde equos mutans sine inter-
missione fugientes insequabatur. Nobiles iuvenes com-
itari eum soliti defecerant praeter Philippum: Lysi- 15
machi erat frater tum primum adultus et, quod facile
36 adpareret, indolis rarae. Is pedes, incredibile dictu,
per D stadia vectum regem comitatus est saepe equum
suum offerente Lysimacho, nec tamen, ut digrederetur
a rege, effici potuit, cum lorica indutus arma gestaret. 20
37 Idem, cum perventum esset in saltum, in quo se bar-
bari abdiderant, nobilem edidit pugnam regemque com-
38 minus cum hoste dimicantem protexit. Sed postquam
barbari in fugam effusi deseruere silvas, animus, qui
in ardore pugnae corpus sustentaverat, liquit, subitoque 25
ex omnibus membris profuso sudore arboris proximae
39 stipiti se adplicuit. Deinde ne illo quidem adminiculo
sustinente manibus regis exceptus est: inter quas con-
lapsus extinguitur. Maestum regem alius haud levis

1 opperirique] oppererique P, operirique V. 2 Minervae
Victoriae *Stangl*: minervae auictoriae P m. pr., minervae ac
uictoriae C. 3 Sisimithri *scripsi*: sisimethri C, simythri P.
4 provinciae] prouintiae BFP. amicitiam] amititiam PV.
5 militaturos] militauros F. 12 pudorem] pudore P. 15 Lysi-
machi] lisimachi C. 19 Lysimacho] lisymacho B, lysumacho
L m. pr. V. 23 hoste] oste V. 26 membris] mbris L.
27 stipiti] stipati F m. pr. P m. pr.

dolor excepit. Erigyus inter claros duces fuerat: quem 40
extinctum esse paulo ante, quam reverteretur in castra,
cognovit. Utriusque funus omni apparatu atque ho-
nore celebratum est.

11 Dahas deinde statuerat petere: ibi namque Spita- III
6 menen esse cognoverat. Sed hanc quoque expeditio-
nem, ut pleraque alia, fortuna indulgendo ei numquam
fatigata pro absente transegit. Spitamenes uxoris in-
modico amore flagrabat, quam aegre fugam et nova
10 subinde exilia tolerantem in omne discrimen comitem
trahebat. Illa malis fatigata identidem muliebres ad- 2
hibere blanditias, ut tandem fugam sisteret victorisque
Alexandri clementiam expertus placaret, quem effugere
non posset. Tres adulti erant liberi ex eo geniti: quos 3
15 cum pectori patris admovisset, ut saltem eorum mise-
reri vellet, orabat: et, quo efficaciores essent preces,
haud procul erat Alexander. Ille se prodi, non mo- 4
neri ratus et formae profecto fiducia cupere eam quam
primum dedi Alexandro acinacem strinxit percussurus
20 uxorem, nisi prohibitus esset fratrum eius occursum. Ce- 5
terum abire e conspectu iubet addito metu mortis, si
se oculis eius obtulisset, et ad desiderium levandum
noctes agere inter pelices coepit. Sed penitus haerens 6
amor fastidio praesentium accensus est. Itaque rursus
25 uni ei deditus orare non destitit, ut tali consilio ab-
stineret patereturque sortem, quamcumque iis fortuna
fecisset: sibi mortem deditione esse leviolem. At illa 7
purgare se, quod, quae utilia esse censebat, muliebri-
ter forsitan, sed fida tamen mente suasisset: de cetero
30 futuram in viri potestate. Spitamenes simulato captus 8

1 excepit] excoepit P. Erigyus *Frobenius*: eriguus A.
5 Dahas] dehas F m. pr. 9 aegre fugam *Giunta*: aegram
fuga A. 16 efficaciores] efficaciores FP. 18 fiducia] fidu-
tia FV. 19 acinacem] acinacim FLPV. strinxit] strinc-
xit P percussurus] percursurus V. 20 prohibitus] pro-
bitus V. 21 e conspectu BLV: conspectu FP.

obsequio de die convivium apparari iubet vinoque et
 9 epulis gravis et semisomnus in cubiculum fertur. Quem
 ut alto et gravi somno sopitum esse sensit uxor, gla-
 dium, quem veste occultaverat, stringit caputque eius
 abscisum cruore respersa servo suo conscio facinoris 5
 10 tradit. Eodem comitante, sicuti erat cruenta veste, in 12
 Macedonum castra pervenit nuntiarique Alexandro
 11 iubet, esse, quae ex ipsa deberet agnoscere. Ille pro-
 tinus barbaram iussit admitti. Quam ut respersam
 cruore conspexit, ratus ad deplorandam contumeliam 10
 12 venisse, dicere, quae vellet, iubet. At illa servum,
 quem in vestibulo stare iusserat, introduci desideravit.
 Qui, quia caput Spitamenis veste tectum habebat, su-
 13 spectus scrutantibus, quid occuleret, ostendit. Confu-
 derat oris exsanguis notas pallor, nec, quis esset, nosci 15
 satis poterat: ergo rex certior factus, humanum caput
 adferre eum, tabernaculo excessit percontatusque, quid
 14 rei sit, illo profitente cognoscit. Variarum hinc cogita-
 tiones invicem animum diversa agitantem commoverant.
 Meritum ingens in semet esse credebatur, quod transfuga 20
 et proditor, tantis rebus, si vixisset, iniecturus moram,
 interfectus esset: contra facinus ingens aversabatur,
 cum *virum* optime meritum de ipsa, communium pa-
 15 rentem liberum per insidias interemisisset. Vicit tamen
 gratiam meriti sceleris atrocitas, denuntiarique iussit, 25
 ut excederet castris, ne licentiae barbarae exemplar in
 16 Graecorum mores et mitia ingenia transferret. Dahae 13
 Spitamenis caede conperta Dataphernen, defectionis

1 vinoque] uino quoque C. 4 caputque] capudque P.
 5 cruore] cuore B *m. pr.* L *m. pr.* 6 tradit] tradidit V.
 10 cruore] crueri P *m. pr.* 11 venisse] uenisset P. 13 caput]
 capud P. Spitamenis] spitaminis P. suspectus] suspectis P.
 15 nosci] noscit P, nosci* L. 16 certior] cercior V. ca-
 put] capud V. 19 diversa] diuersam P. 21 iniecturus
Giunta: inuecturus A. 22 aversabatur] aduersabatur V.
 23 *virum addidi.* 25 meriti] meritis F. 26 ne *scripsi*:
 neu A. licentiae] licenciae L. 28 Spitamenis I: spitami-
 nis A. Dataphernen] dataphernen V.

eius participem, vinctum Alexandro seque dedunt. Ille maxima praesentium curarum parte liberatus convertit animum ad vindicandas iniurias eorum, quibus a praetoribus suis avare ac superbe imperabatur. Ergo Phra-
 5 tapherni Hyrcaniam et Mardos cum Tapuris tradidit mandavitque, ut Phradaten, cui succedebat, ad se in custodiam mitteret. Arsami, Drangarum praefecto, substitutus est Stasanor, Arsaces in Mediam missus, ut Oxydates inde discederet. Babylonia demortuo Mazaeo
 10 Stameni subiecta est.

14 His compositis tertio mense ex hibernis movit exercitum regionem, quae Gazaca appellatur, aditurus. Pri-
 2 mus dies quietum iter praebuit, proximus ei nondum quidem procellosus et tristis, obscurior tamen pristino
 15 non sine minis crescentis mali praeteriit, tertio ab omni 3 parte caeli emicare fulgura et nunc internitente luce, nunc condita non oculos modo meantis exercitus, sed etiam animos terrere coeperunt. Erat prope continuus 4 caeli fragor, et passim cadentium fulminum species
 20 visebatur, attonitisque auribus stupens agmen nec progredi nec consistere audebat: cum repente imber grandinem incutiens torrentis modo effunditur. Ac primo quidem armis suis tecti exceperant, sed iam nec retinere arma lubrica [et] rigentes manus poterant nec
 25 ipsi destinare, in quam regionem obverterent corpora,

2 maxima] maximam V. 5 Hyrcaniam I: hircaniam A. et Mardos *Modius*: eardos A. Tapuris *Aldus*: taphiris A. 7 Drangarum *Freinshemius*: dramearum A. praefecto B m. sec.: perfecto A. Stasanor *Aldus*: tamsanor A [tamsonor B]. 9 Oxydates *Freinshemius*: oxidates A. discederet] desederet P. Babylonia] babilonia C. 10 Stameni *Zumptius*: ditameni A [deditameni B]. 11 hibernis] ibernis P. 12 Gazaca *scripsi*: gazaba A. 15 sine minis] sine C. 16 fulgura] fulgora P. luce om. P. 17 oculos modo meantis] oculis modo meantibus P. 19 cadentium] adeuntium C. fulminum B m. sec.: fluminum A. 20 attonitisque] attonisque V. 21 consistere *Acidalius*: considerare A. cum *scripsi*: tum C, om. P. 23 retinere] retine P m. pr. arma lubrica rigentes manus *Modius*: arma lubricae et rigentes manus A. 25 ipsi] ipso B m. pr.

cum undique tempestatis violentia maior, quam vita-
6 batur, occurreret. Ergo ordinibus solutis per totum
saltum errabundum agmen ferebatur, multique prius
metu quam labore defetigati prostraverant humi cor-
pora, quamquam imbrem vis frigoris concreto gelu ad- 5
7 strinxerat. Alii se stipitibus arborum admoverant: id
8 plurimis et adminiculum et suffugium erat. Nec fal-
lebat ipsos morti locum eligere *se*, cum immobilis vi-
talis calor linqueret: sed grata erat pigritia corporum
fatigatis, nec recusabant extinguere quiescendo. Quippe 10
non vehemens modo, sed etiam pertinax vis mali in-
sistebat, lucemque, naturale solacium, praeter tempe-
statem haud disparem nocti silvarum quoque umbra
9 suppresserat. Rex unus tanti mali patiens circumire
milites, contrahere dispersos, adlevare prostratos, osten- 15
dere procul evolutum ex tuguriis fumum hortarique,
10 ut proxima quaeque suffugia occuparent. Nec ulla res
magis saluti fuit, quam quod multiplicato labore suf-
ficientem malis, *quis* ipsi cesserant, regem deserere
11 erubescabant. Ceterum efficacior in adversis necessitas 15
quam ratio frigoris remedium invenit: dolabris enim 21
silvas sternere adgressi passim acervos struesque accen-
12 derunt. Continenti incendio ardere crederes saltum et
vix inter flammam agminibus relictum locum. Hic calor
stupentia membra commovit, paulatimque spiritus, quem 25
13 continuerat rigor, meare libere coepit. Excepere alios
tectata barbarorum, quae in ultimo saltu abdita neces-
sitas investigaverat, alios castra, quae in humido qui-
dem, sed iam caeli mitescente saevitia locaverunt. Duo
milia militum atque lixarum calonumque pestis illa 30

4 defetigati] defitigati P. 8 eligere] erigere V. *se addidi*.
9 grata] gratia P m. pr. 19 malis, *quis scripsi*: malis A.
cesserant] cessarant F m. pr. 20 efficacior] efficacior PV.
22 struesque] strenuesque P. 27 abdita] addita F. 28 hu-
mido] umido C. 29 sed iam L corr.: et iam P, setiam L
m. pr., sed etiam BF, si iam V. mitescente L corr.: miti-
scente A. Duo milia Zumptius: xx A.

- consumpsit. Memoriae proditum est quosdam adplica- 14
 tos arborum truncis et non solum viventibus, sed etiam
 inter se conloquentibus similis esse conspectos durante
 adhuc habitu, in quo mors quemque deprenderat.
- 5 Forte Macedo gregarius miles seque et arma *male* 15
 sustentans tamen in castra pervenerat: quo viso rex,
 quamquam ipse tum maxime admoto igne refovebat
 artus, ex sella sua exiluit torpentemque militem et vix
 compotem mentis demptis armis in sua sede iussit con-
 10 siderare. Ille diu nec, ubi requiesceret, nec, a quo esset 16
 exceptus, agnovit. Tandem recepto calore vitali, ut
 regiam sedem regemque vidit, territus surgit. Quem 17
 intuens Alexander: 'Ecquid intellegis, miles', inquit,
 'quanto meliore sorte quam Persae sub rege vivatis?'
- 15 Illis enim in sella regis consedissee capital foret, tibi
 saluti fuit'. Postero die convocatis amicis copiarum- 18
 que ducibus pronuntiari iussit, ipsum omnia, quae
 amissa essent, redditurum. Et promisso fides extitit.
 Nam Sisimithres multa iumenta et camelorum II milia 19
 20 adduxit pecoraque et armenta: quae distributa pariter
 militem et damno et fame liberaverunt. Rex gratiam 20
 sibi relata a Sisimithre perlaetus sex dierum cocta
 cibaria ferre milites iussit, Sacas petens. Totam hanc
 regionem depopulatus xxx milia pecorum ex praeda
 25 Sisimithri dono dat.
- 16 Inde pervenit in regionem, cui Oxyartes, satrapes 21
 nobilis, praeerat, qui se regis potestati fideique permi-
 sit. Ille imperio ei reddito haud amplius quam, ut

3 conloquentibus] collocantibus V. similis] similes BFL
 corr. 4 deprenderat P: deprehenderat C. 5 *male* susten-
 tans *scripsi*: sustentans A. 8 exiluit] exiliuit BFP. 13 Ec-
 quid] eoquid V. inquit] inquit V. 16 copiarumque] co-
 piarum P. 22 relata] relictam P. a] ha V. Sisimithre
scripsi: sisimethre A. perlaetus *scripsi*: praefatus A. cocta]
 coacta P, co*cta L, cacta B corr. F corr. 23 Sacas *Frobenius*:
 sagas P, sagos C. petens I: petentem A. 25 Sisimithri
scripsi: sisimethri A. 26 Oxyartes *Aldus*: cohortandus A.

22 duo ex tribus filiis secum militarent, exegit. Satrapes
 etiam eo, qui penes ipsum relinquebatur, tradito bar-
 bara opulentia convivium, quo regem accipiebat, in-
 23 struxerat: id cum multa comitate celebraretur, introduci
 xxx nobiles virgines iussit. Inter quas erat filia 5
 ipsius, Roxane nomine, eximia corporis specie et decore
 24 habitus in barbaris raro. Quae quamquam inter elec-
 tas processerat, omnium tamen oculos convertit in se,
 maxime regis minus iam cupiditatibus suis imperantis
 inter obsequia fortunae, contra quam non satis cauta 10
 25 mortalitas est. Itaque ille, qui uxorem Darei, qui duas
 filias virgines, quibus forma praeter Roxanen compa-
 rari nulla potuerat, haud alio animo quam parentis
 aspexerat, tunc in amorem virgunculae, si regiae stirpi
 compararetur, ignobilis ita effusus est, ut diceret ad 15
 stabiliendum regnum pertinere Persas et Macedones
 conubio iungi: hoc uno modo et pudorem victis et
 26 superbiam victoribus detrahi posse. Achillem quoque,
 a quo genus ipse deduceret, cum captiva coisse: ne
 inferri nefas arbitrentur victi, matrimonii iure velle 20
 27 iungi. Insperato gaudio elatus pater sermonem eius
 excipit, et rex in medio cupiditatis ardore iussit ad-
 ferri patrio more panem — hoc erat apud Macedonas
 sanctissimum coeuntium pignus —, quem divisum gladio
 28 uterque libabat. Credo eos, qui gentis mores condi- 25
 derunt, parco et parabili victu ostendere voluisse iun-
 29 gentibus opes, quantulo contenti esse deberent. Hoc
 modo rex Asiae et Europae introductam inter convi-
 vales ludos matrimonio sibi adiunxit ex captiva geni-

2 eo] eum C. qui penes] quippenes F m. pr., qui*
 penes P. tradito Modius: tradit C, tradi P. 4 celebraretur
 Vogel: celebraret A. 6 Roxane] roaxene C. 13 potuerat]
 poterat B. 14 amorem P: amore C. 15 compararetur P: con-
 paratur C. 16 pertinere] perneri P m. pr. 17 pudorem]
 pudore P. 20 victi scripsi: ita A. elatus Eberhardus:
 laetus A. 23 Macedonas P: macedones C. 24 sanctissimum]
 santissimum P. 25 Credo] credi C. 28 Europae] eropae P
 m. pr. 29 adiunxit] adiuncxit V. ex Kinchius: et P, e C.

turus, qui victoribus imperaret. Pudebat amicos super 30
vinum et epulas socerum ex deditis esse delectum, sed
post Cliti caedem libertate sublata vultu, qui maxime
servit, adsentiebantur.

17 Ceterum Indiam et inde Oceanum petiturus, ne V
6 quid a tergo, quod destinata inpedire posset, movere-
tur, ex omnibus provinciis xxx milia iuniorum legi
iussit et ad se armata perducere obsides simul habiturus
et milites. Craterum autem ad persequendos Hausta- 2
10 nen et Catanen, qui ab ipso defecerant, misit: quorum
Haustanes captus est, Catanes in proelio occisus. Po-
lypercon quoque regionem, quae Bubacene appellatur,
in dicionem redegit. Itaque omnibus compositis cogi- 3
15 tationes in bellum Indicum vertit. Dives regio habe-
batur non auro modo, sed gemmis quoque margaritis-
que, ad luxum magis quam ad magnificentiam exulta.
Periti militum res auro et ebore fulgere dicebant: 4
itaque, necubi vinceretur, cum ceteris praestaret, scutis
argenteas laminas, equis frenos aureos addidit, lori-
20 cas quoque alias auro, alias argento adornavit. CXX
milia armatorum erant; quae regem ad id bellum se-
quebantur.

Iamque omnibus praeparatis ratus, quod olim prava 5
mente conceperat, tunc esse maturum, quonam modo
25 caelestes honores usurparet, coepit agitare. Iovis filium
non dici tantum se, sed etiam credi volebat, tamquam
perinde animis imperare posset ac linguis, iussitque 6
more Persarum Macedonas venerabundos ipsum salu-

3 Cliti] clyti BFLP. 7 provinciis] prouintiis P. milia]
om. B. 9 autem P: om. C. 10 Catanen Kinchius: catenen A.
11 Catanes] catenes C. Polypercon I: polipercon A. 12 Bu-
bacene Frobenius: bubacenen A. 13 dicionem B m. sec. L
m. pr.: ditionem A. 14 Indicum] indicum P. 16 ad] ab
P m. pr. 17 militum res scripsi: militares A. ebore I:
ebure A. 19 laminas C: lamnas P. 20 alias argento] alios
argento P. 21 milia] om. P. 23 praeparatis ratus Freins-
hemius: praeparatis A. 24 esse] est V. 27 iussitque Iee-
pius: itaque A.

tare prosternentes humi corpora. Non deerat talia concupiscenti pernicioſa adulatio, perpetuum malum regum, quorum opes ſaeſius adſentatio quam hoſtis
 7 evertit. Nec Macedonum haec erat culpa — nemo enim illorum quicquam ex patrio more labare ſuſti- 5
 8 nuit — ſed Graecorum, qui profeſſionem honeſtarum artium malis conruperant moribus, Agis quidem Argi-
 9 vus, peſſimorum carminum poſt Choerilum conditor, et ex Sicilia Cleo, hic quidem non ingenii ſolum, ſed etiam nationis vitio adulator, et cetera urbium ſuarum 10
 purgamenta, quae propinquis etiam maximorumque exercituum ducibus a rege inſerebantur. Hi tum caelum illi aperiebant Herculemque et Patrem Liberum et cum Polluce Caſtorem novo numini ceſſuros eſſe
 11 iactabant. Igitur feſto die omni opulencia convivium 18
 exornari iubet, cui non Macedones modo et Graeci, 16
 principes amicorum, ſed etiam *hoſtium* nobiles adhiberentur. Cum quibus cum diſcubuisset rex, pauliſper
 10 epulatus convivio egreditur. Cleo, ſicut praeparatum erat, ſermonem cum admiratione laudum eius inſtituit. 20
 Merita deinde percenſuit: quibus uno modo referri gratiam poſſe, ſi, quem intellexerent deum eſſe, confiterentur exigua turis inpenſa tanta beneficia penſa-
 11 turi. Perſas quidem non pie ſolum, ſed etiam prudenter reges ſuos inter deos colere: maiestatem enim 25
 imperii ſalutis eſſe tutelam. Ne Herculem quidem et Patrem Liberum prius dicatos deos, quam vicissent ſecum viventium invidiam: tantum de quoque poſteros
 12 credere, quantum praesens aetas ſpoſpondisset. Quodſi

2 pernicioſa] pernitioſa P. 5 labare] libere P. 7 cor-
 ruperant] coruperant P. Agis *Aldus*: hages A. quidem]
 quidam C. 8 peſſimorum *Lauer*: piſſimorum A. Choeri-
 lum] choerillum P, coherilum FL m. pr. 10 nationis] nationes
 L m. pr. vitio] uitium BL m. pr. P, uicium V. 12 in-
 serebantur *ſcripsi*: ferebantur A. 15 convivium] conuuium
 FL m. pr. V. 17 *hoſtium* nobiles *ſcripsi*: nobiles A. ad-
 hiberentur] adiberentur V. 20 ſermonem] ſermone P.
 28 tantum de] tantundem C.

ceteri dubitent, semetipsum, cum rex inisset convivium, prostraturum humi corpus. Debere idem facere ceteros et in primis sapientia praeditos: ab illis enim cultus in regem exemplum esse prodendum. Haud per-
 5 plexe in Callisthenen dirigebatur oratio. Gravitas viri et prompta libertas invisae erat regi, quasi solus Ma-
 19 cedonas paratos ad tale obsequium moraretur. Is tum 14 silentio facto unum illum intuentibus ceteris: 'Si rex', inquit, 'sermoni tuo adfuisset, nullius profecto vox re-
 10 sponsuri tibi desideraretur: ipse enim peteret, ne in peregrinos ritus externosque degenerare se cogeret ne rebus felicissime gestis invidiam tali adulatione contraheres. Sed quoniam abest, ego tibi pro illo respon-
 15 deo nullum esse eundem et diuturnum et praecoquem fructum, caelestesque honores non dare te regi, sed auferre. Intervallo enim opus est, ut credatur deus, semperque hanc gratiam magnis viris posteri reddunt. Ego autem seram immortalitatem precor regi, ut et 16 vita diuturna sit et aeterna maiestas. Hominem consequitur aliquando, numquam comitatur divinitas. Her-
 20 culem modo et Patrem Liberum consecratae immortalitatis exempla referebas. Credisne illos unius convivii decreto deos factos? Prius ab oculis mortalium amolita natura est, quam in caelum fama perveheret. Sci-
 25 licet ego et tu, Cleo, deos facimus, a nobis divinitatis suae auctoritatem accepturus est rex. Potentiam tuam experiri libet: fac aliquem regem, si deum potes facere! Facilius est caelum dare quam imperium? Di propitii 19

1 semetipsum] semedipsum F. 2 prostraturum] postraturum L. 3 ab illis] ad illis L m. pr. 5 Callisthenen] callesthenen P. 8 silentio] silentium P. intuentibus] interuentibus V. 11 ritus externosque P: externosque ritus C [externosque om. B]. 14 nullum] nullu V. 15 te Lauer: se A [in F vox deest propter marginem abscisum]. 16 auferre] offerre P. 18 ut et Modius: et ut A. 20 divinitas] diuinitas L. 22 referebas] refrebas P m. pr. Credisne] credesne P. 23 factos] factus P m. pr. 28 Di] dii PV. propitii] propicii FPV.

- sine invidia, quae Cleo dixit, audierint eodemque cursu, quo fluxere adhuc res, ire patiantur. Nostris moribus velint nos esse contentos. Non pudet patriae, nec desidero, ad quem modum rex mihi colendus sit, discere
- 20 *a victis*. Quos equidem victores esse confiteor, si ab 5
illis leges, quis vivamus, accipimus.' Aequis auribus 20
Callisthenes veluti vindex publicae libertatis audiebatur. Expresserat non ad sensionem modo, sed etiam vocem, seniorum praecipue, quibus gravis erat inveterati moris
- 21 externa mutatio. Nec quicquam eorum, quae invicem 10
iactata erant, rex ignorabat, cum post aulaea, quae lectis obduxerat, staret. Igitur ad Agin et Cleonem misit, ut sermone finito barbaros tantum, cum intrasset, procumbere suo more paterentur, et paulo post,
- 22 quasi potiora quaedam egisset, convivium repetit. Quem 15
venerantibus Persis Polypercon, qui cubabat super regem, unum ex iis mento contingentem humum per ludibrium coepit hortari, ut vehementius id quateret ad terram, elicuitque iram Alexandri, quam olim animo
- 23 capere non poterat. Itaque rex: 'Tu autem', inquit, 20
'non veneraberis me? An tibi uni digni videmur esse ludibrio?' Ille nec regem ludibrio nec se contemptu
- 24 dignum esse respondit. Tum detractum eum lecto rex praecipitat in terram et, cum is pronus corruisset: 'Videsne', inquit, 'idem te fecisse, quod in alio paulo 25
ante ridebas?' Et tradi eo in custodiam iusso convivium solvit. Polyperconti quidem postea custodito diu ignovit: in Callisthenen olim contumacia suspectum pervicacioris irae fuit. Cuius explendae matura ob- 21

2 fluxere] flixere P *m. pr.* patiantur] paciantur L *m. pr.*
 PV. 4 discere *a victis scripsi*: discere A. 6 quis] quas V.
 7 Callisthenes] callesthenes P, callisthenes FLV. 11 aulaea]
 alea B *m. pr.* 12 Agin *Aldus*: hagen A. 13 sermone]
 sermo P *m. pr.* 16 Polypercon I: polipercon A. 17 iis P:
 his C. humum] umum V. 21 veneraberis] uenerabaris P,
 ueraberis B *m. pr.* 24 is] iis P. 25 te *om.* P. 26 eo I:
 eum A. 27 Polyperconti] poliperconti FP. custodito
Kinchi: castigato A. 29 pervicacioris] perucacioris P.

venit occasio. Mos erat, ut supra dictum est, princi- 2
 pibus Macedonum adultos liberos regibus tradere ad
 munia haud multum servilibus ministeriis abhorrentia.
 Excubabant servatis noctium vicibus proximi foribus 3
 5 eius aedis, in qua rex adquiescebat. Per hos pelices
 introducebantur alio aditu, quam quem armati obside-
 bant. Idem acceptos ab agasonibus equos, cum rex 4
 ascensurus esset, admovebant comitabanturque et ve-
 nantem et in proeliis omnibus artibus studiorum libe-
 10 raliū exculi. Praecipuus honor habebatur, quod 5
 licebat sedentibus vesci cum rege. Castigandi eos ver-
 beribus nullius potestas praeter ipsum erat. Haec co- 6
 hors velut seminarium ducum praefectorumque apud
 Macedonas fuit: hinc habuere posteri reges, quorum
 15 stirpi post multas aetates Romani opes ademerunt.
 Igitur Hermolaus, puer nobilis ex regia cohorte, cum 7
 aprum telo occupasset, quem rex ferire destinaverat,
 iussu eius verberibus adfectus est. Quam ignominiam
 aegre ferens deflere apud Sostratum coepit. Ex eadem 8
 20 cohorte erat Sostratus, amore eius ardens: qui cum
 laceratum corpus, in quo deperibat, intueretur, forsitan
 olim ob aliam quoque causam regi infestus, iuvenem
 sua sponte iam motum data fide acceptaque perpulit,
 ut occidendi regem consilium secum iniret. Nec pue- 9
 25 rili impetu rem executi sunt: quippe sollerter legerunt,
 quos in societatem sceleris adsciscerent. Nicostratum,
 Antipatrum Asclepiodorumque et Philotan placuit ad-
 sumi: per hos adiecti sunt Anticles et Aphthonius et
 Epimenes. Ceterum agendaē rei haud sane facilis pa- 10

1 principibus] principibus P. 3 abhorrentia B *m. sec. L*
m. rec.: adhorrentia A. 6 introducebantur] introducebatur B
m. pr. 6 quam] qua P. 13 seminarium] seminarum C.
 15 stirpi post] stirpibus C. 16 cohorte] quohorte P. 17 aprum]
 prum P. 25 sollerter I: solerter A. 26 adsciscerent] ad-
 scisserent P, ascisserent C. 27 Antipatrum I: anticipatrum A.
 Philotan] phylotan F. 28 et Aphthonius *scripsi*: elaptho-
 nius P, elaptonius C. 29 Epimenes *Aldus*: ephimanes A.
 haud] haut P *m. pr.*, hau L *m. pr.*

tebat via: opus erat eadem omnis coniuratos nocte excubare, ne ab expertibus consilii impedirentur, forte
 11 autem alius alia nocte excubabat. Itaque in permutandis stationum vicibus ceteroque apparatu exequen-
 12 dae rei xxx et duo dies absumpti sunt. Aderat nox, 22
 qua coniurati excubare debebant, mutua fide laeti, cuius 6
 documentum tot dies fuerant. Neminem metus spesve
 mutaverat: tanta omnibus vel in regem ira vel fides
 13 inter ipsos fuit. Stabant igitur ad fores aedis eius, in
 qua rex vescebatur, ut convivio egressum in cubiculum 10
 14 deducerent. Sed fortuna ipsius simulque epulantium
 comitas provexit omnes ad largius vinum: ludi etiam
 convivales extraxere tempus nunc laetantibus coniura-
 tis, quod sopitum adgressuri essent, nunc sollicitis, ne
 15 in lucem convivium extraheret. Quippe alios in sta- 15
 tionem oportebat prima luce succedere ipsorum post
 septimum diem reditura vice, nec sperare poterant in
 16 illud tempus omnibus duraturam fidem. Ceterum cum
 iam lux adpeteret, et convivium solvitur et coniurati
 exceperunt regem laeti occasionem exequendi sceleris 20
 admotam: cum mulier attonitae, ut creditum est, men-
 tis conversari in regia solita, quia instinctu videbatur
 futura praedicere, non occurrit modo abeunti, sed etiam
 semet obiecit vultuque et oculis motum praeferens
 17 animi, ut rediret in convivium, monuit. Et ille per 25
 ludum, bene deos suadere, respondit revocatisque ami-
 cis in horam diei ferme secundam convivii tempus
 18 extraxit. Iam alii ex cohorte in stationem successerant
 ante cubiculi fores excubaturi, adhuc tamen coniurati
 stabant vice officii sui expleta: adeo pertinax spes est, 30
 19 quam humanae mentes devoraverunt. Rex benignius

2 expertibus] experitis P m. pr. 3 in permutandis] intermutandis C. 6 mutua *Giunta*: multa A. 9 aedis B m. sec.: sedis A. 10 ut] et V. 12 ludi] lu B m. pr. 14 sollicitis] sollicitis P. 17 septimum I: vii A. 18 duraturam] duram B. m. pr. 24 oculis] oculis L. 25 monuit] movit P. 27 horam] oram P. 28 successerant] successerat V. 29 cubiculi I: cubili A. 31 mentes I: mentis A.

quam alias adlocutus discedere eos ad curanda corpora,
 quoniam tota nocte perstitissent, iubet. Data singulis
 L sestertia, conlaudatque, quod etiam aliis tradita vice
 23 tamen excubare perseverassent. Illi tanta spe desti- 20
 5 tuti domos abeunt. Et ceteri quidem expectabant sta-
 tionis suae noctem: Epimenes sive comitate regis, qua
 ipsum inter coniuratos exceperat, repente mutatus, sive
 quia coeptis deos obstare credebat, fratri suo Eury-
 locho, quem antea expertem esse consilii voluerat, quid
 10 pararetur, aperit. Omnibus Philotae supplicium in 21
 oculis erat: itaque protinus inicit fratri manum et in
 regiam pervenit excitatisque custodibus corporis ad sa-
 lutem regis pertinere, quae adferret, adfirmat. Et 22
 tempus, quo venerant, et vultus haud sane securi animi
 15 index et maestitia e duobus alterius Ptolomaeum ac
 Leonnatum excubantes ad cubiculi limen excitaverunt.
 Itaque apertis foribus et lumine inlato sopitum mero
 ac somno excitant regem. Ille paulatim mente collecta,
 quid adferrent, interrogat. Nec cunctatus Eurylochus 23
 20 non ex toto domum suam aversari deos dixit, quia
 frater ipsius, quamquam impium facinus ausus foret,
 tamen et paenitentiam eius ageret et per se potissi-
 mum profiteretur indicium: in eam ipsam noctem, quae
 decederet, insidias comparatas fuisse, auctores scelesti
 25 consilii esse, quos minime crederet rex. Tum Epime- 24
 nes cuncta ordine consciorumque nomina exponit.
 Callisthenen non ut participem facinoris nominatum
 esse constabat, sed solitum puerorum sermonibus vitu-

1 adlocutus] adlocututus L. 2 quoniam] quam P. 3 sester-
 tia] sestercia F. conlaudatque *Frobenius*: conlaudatisque A.
 5 stationis] stacionis V. 6 comitate] comitare V. 8 coeptis I:
 ceptis C, coepit P. Eurylocho *Cospius*: eurilocho A. 10 Phi-
 lotae] phylotae FV. supplicium] subplicium P. 15 Pto-
 lomaeum *scripsi*: ptholomeum A. 19 adferrent I: adferent P,
 afferent C. Nec] ne C. Eurylochus *Cospius*: eurilochus A.
 24 decederet] detegeret P, dederet V *m. pr.* auctores *Lauer*:
 acturos A. 25 Epimenes] epiemenes P *m. pr.* 27 Calli-
 sthenen] callistenen FLV.

perantium criminantiumque regem faciles aures prae-
 25 bere. ¶ Quidam adiciunt, cum Hermolaus apud eum
 quoque verberatum se a rege quereretur, dixisse Cal-
 listhenen, meminisse debere eos iam viros esse: idque
 ad consolandam patientiam verberum an ad incitandum 5
 26 iuvenum dolorem dictum esset, in ambiguo fuisse. Rex
 animi corporisque sopore discusso, cum tanti periculi,
 quo evaserat, imago oculis oberraret, Eurylochum L
 talentis et cuiusdam Tiridatis opulenti bonis protinus
 donat fratremque, antequam pro salute eius precaretur, 10
 27 restituit, sceleris autem auctores interque eos Calli-
 sthenen vinctos adservari iubet. Quibus in regiam ad-
 ductis toto die et nocte proxima mero ac vigiliis gra-
 28 vis adquevit. Postero autem frequens consilium adhibuit, 24
 cui patres propinque eorum, de quibus agebatur, 15
 intererant, ne de sua quidem salute securi: quippe
 Macedonum more perire debebant omnium devotis ca-
 29 pitibus, qui sanguine contigissent reos. Rex introduci
 coniuratos praeter Callisthenen iussit: atque, quae agi-
 30 taverant, sine cunctatione confessi sunt. Increpantibus 20
 deinde universis eos ipse rex, quo suo merito tantum
 VII in semet cogitassent facinus, interrogat. Stupentibus
 ceteris Hermolaus: 'Nos vero', inquit, 'quoniam, quasi
 nescias, quaeris, occidendi te consilium iniimus, quia
 non ut ingenuis imperare coepisti, sed quasi in man- 25
 2 cipia dominari.' Primus ex omnibus pater ipsius So-
 polis parricidam etiam parentis sui clamitans esse con-
 surgit et ad os manu obiecta scelere et malis insanientem

3 Callisthenen] callesthenen P, callistenen V. 4 memi-
 nisse] neminisse V. 5 consolandam] consulendam P. pa-
 tientiam] pacientiam P, pacienciam V. 8 evaserat L m. sec.:
 euaserit A. Eurylochum *Cospus*: eurilochum C, eurilocum P.
 9 Tiridatis *Vogel*: tyridatis A. 11 autem om. P. 12 vinctos]
 uictos P. 16 ne] nec C. 18 reos *Heinsius*: eos A. 19 Calli-
 sthenen] calisthenen BLV, caelesthenen P. atque] adque L.
 20 cunctatione] cunctacione LV. 24 iniimus *Kinchius*: ini-
 mus P, iniuimus C. 26 dominari *Vogel*: dominaris A. 27 et-
 iam] eciam V. 28 ad os] dos P m. pr.

ultra negat audiendum. Rex inhibito patre dicere Her- 3
molaum iubet, quae ex magistro didicisset Callisthene.
Et Hermolaus: 'Utor', inquit, 'beneficio tuo et dico,
quae nostris malis didici. Quota pars Macedonum sae- 4
vitiae tuae superest? quotus quidem non e vilissimo
sanguine? Attalus et Philotas et Parmenio et Lyn-
cestes Alexander et Clitus, quantum ad hostes pertinet,
vivunt, stant in acie et clipeis suis te protegunt et pro
gloria tua, pro victoria vulnera excipiunt. Quibus tu 5
egregiam gratiam rettulisti: alius mensam tuam sanguine
suo adpersit, alius ne simplici quidem morte defunctus
est. Duces exercituum tuorum in eculeum inpositi
Persis, quos vicerant, fuere spectaculo. Parmenio in-
dicta causa trucidatus est, per quem Attalum occideras.
Invicem enim miserorum uteris manibus ad expetenda 6
supplicia et, quos paulo ante ministros caedis habuisti,
subito ab aliis iubes trucidari.' Obstrepunt subinde 7
cuncti Hermolao, pater super eum strinxerat ferrum
percussurus haud dubie, ni inhibitus esset a rege:
quippe Hermolaum dicere iussit petiitque, ut causas
supplicii augmentem patienter audirent. Aegre ergo 8
coercitis rursus Hermolaus: 'Quam liberaliter', inquit,
'pueris rudibus ad dicendum agere permittis! at Calli-
sthenis vox carcere inclusa est, quia solus potest di-

1 inhibito] inibito F. 2 Callisthene] calisthene LPV.
3 Utor] *ab hoc verbo incipit* R. inquit] inquit R. 4 Mace-
donum] macedonion R. saevitiae] saeuiciae LV. 5 e I:
a AR. 6 Philotas] phylotas FL, philotes R. Parmenio]
parmoenio FLV. Lyncestes I: lincestes A, lincestes R.
7 Clitus LR clytus BFPV. 8 et scripsi: te A. clipeis]
clypeis B m. pr. PV, clippeis R. te om. C. 10 rettulisti
Zumptius: retulisti AR. sanguine suo adpersit] aspersit san-
guine suo R. 11 ne] nec R. 13 Parmenio] parmoenio BF.
16 supplicia] et supplicia B m. pr. 18 super eum scripsi:
supremum C, supremum PR. 19 a rege] agere R. 20 di-
cere om. PR. petiitque *Frobenius*: petitque AR. 21 pati-
enter] pacienter FPV, paenter B m. pr. 22 coercitis *Vinde-
linus*: coercitus CR, coercitus P. 23 permittis] permitis V.
at] et CR. Callisthenis I: calisthenis CR, chalistenis P.

9 cere. Cur enim non producitur, cum etiam confessi
 audiuntur? nempe quia liberam vocem innocentis audire
 10 metuis ac ne vultum quidem pateris. Atqui nihil eum
 fecisse contendo. Sunt hic, qui mecum rem pulcherri-
 mam cogitaverunt: nemo est, qui conscium fuisse nobis 5
 Callisthenen dicat, cum morti olim destinatus sit a
 11 iustissimo et patientissimo rege. Haec ergo sunt Ma-
 cedonum praemia, quorum ut supervacuo et sordido
 abuteris sanguine! At tibi xxx milia mulorum capti-
 vum aurum vehunt, cum milites nihil domum praeter 10
 gratuitas cicatrices relaturi sint. Quae tamen omnia
 tolerare potuimus, antequam nos barbaris dederes et
 12 novo more victores sub iugum mitteres. Persarum te
 vestis et disciplina delectant, patrios mores exosus es.
 Persarum ergo, non Macedonum regem occidere volumus 15
 13 et te transfugam belli iure persequimur. Tu Macedo-
 nas voluisti genua tibi ponere venerarique te ut deum,
 tu Philippum patrem aversaris et, si quis deorum ante
 14 Iovem haberetur, fastidires etiam Iovem. Miraris, si
 liberi homines superbiam tuam ferre non possumus? 20
 Quid speramus ex te, quibus aut insontibus moriendum
 est aut, quod tristius morte est, in servitute vivendum?
 15 Tu quidem, si emendari potes, multum mihi debes.
 Ex me enim scire coepisti, quid ingenui homines ferre
 non possint. De cetero propinquorum orbam senectute 25
 tem suppliciiis ne oneraveris: nos iube duci, ut, quod

1 etiam] eciam V. 6 Callisthenen] callesthenen P, calle-
 stenen B. destinatus] distinatus B. sit] sim P m. pr. 7 patien-
 tissimo] patientissimo LPV. 9 abuteris] abuteri P. milia om.
 CR. 11 gratuitas] grauitas P m. pr. sint I: sunt AB.
 14 delectant F m. pr. P m. pr.: delectat BF m. sec. LP m. sec.
 RV. exosus] exossos B. 17 genua] ienua L. 18 tu] te B
 m. pr. Philippum] phylippum F, pihilippum L. 19 habe-
 retur] aberetur V. 21 aut] haud P. 22 aut] haud P.
 quod om. P m. pr. 23 potes] potest C. mihi] mhi P.
 25 propinquorum Kinchius: parce quorum A. 26 duci] dici
 B m. pr.

ex tua morte petieramus, consequamur ex nostra.' Haec Hermolaus.

- 26 At rex: 'Quam falsa sint', inquit, 'quae iste tradita VIII
a magistro suo dixit, patientia mea ostendit. Confes- 2
sum enim ultimum facinus tamen non solum ipse
5 *audivi, sed ut vos* audiretis, expressi, non imprudens,
cum permissem latroni huic dicere, usurum eum rabie,
qua compulsus est, ut me, quem parentis loco colere
deberet, vellet occidere. Nuper cum procacius se in 3
10 venatione gessisset, more patrio et ab antiquissimis
Macedoniae regum usurpato castigari eum iussi. Hoc
et oportet fieri et ferunt a tutoribus pupilli, a maritis
uxores: servis quoque pueros huius aetatis verberare
concedimus. Haec est saevitia in ipsum mea, quam 4
15 inopia caede voluit ulcisci. Nam in ceteros, qui mihi
permittunt uti ingenio meo, quam mitis sim, non
ignaris commemorare supervacuum est. Hermolao par- 5
ricidarum supplicia non probari, cum eadem ipse me-
ruerit, minime, hercule, admiror. Nam cum Parme-
nionem et Philotan laudat, suae servit causae. Lyncestem 6
20 vero Alexandrum *quamvis* insidiatum capiti meo a
duobus indicibus litterisque suis convictum per trien-
nium tamen distuli, donec vos postularetis, ut tandem
debito supplicio scelus lueret. Attalum, antequam rex 7
25 essem, hostem meo capiti fuisse meministis. Clitus

3 sint I: sunt AR. iste] ista PV m. pr. 4 suo]
dm. R. patientia] pacientia P, paciencia V. 5 ipse *audivi*,
sed ut vos Muetzellius: ipsi A. 6 imprudens *Lauer*: inpu-
dens AR. 7 permissem] permissem L m. pr. V. 9 procacius]
procacius P. se] sine P. 10 venatione] uenacione V.
gessisset] gressisset R. 12 oportet *Frobenius*: oportere A,
oportere eum R. ferunt *Acidalius*: ut A, om. R. a tuto-
ribus] aut toribus V. 16 permittunt] permitunt L. 17 ignaris
scripsi: ignoratis AR. 19 Parmenionem] parmoenionem B.
20 Philotan BL m. sec. R: phylotan FV, philotam L m. pr. P.
Lyncestem] lyncesten F, lincestem R. 21 *quamvis scripsi*:
bis AR. 22 litterisque suis *scripsi*: liberaui rursus AR. per
triennium I: patriennium P, parmenium B, per biennium C.
25 Clitus L *corr.* R: clytus BFPV.

utinam non coegisset me sibi irasci! cuius temerariam
 linguam probra dicentis mihi et vobis diutius tuli, quam
 8 ille eadem me dicentem tulisset. Regum ducumque
 clementia non in ipsorum modo, sed etiam in illorum,
 qui parent, ingeniis sita est. Obsequio mitigantur im- 5
 peria: ubi vero reverentia excessit animis et summa
 imis confunduntur, vi opus est, ut vim repellamus.
 9 Sed quid ego mirer istum crudelitatem mihi obiecis- 27
 se, qui avaritiam exprobrare ausus sit? Nolo singulos
 vestrum excitare, ne invisam mihi liberalitatem meam 16
 faciam, si pudori vestro gravem fecero. Totum exer-
 citum adspicite: qui paulo ante nihil praeter arma ha-
 bebat, nunc argenteis cubat lectis, mensas auro onerant,
 servorum greges ducunt, spolia de hostibus sustinere
 10 non possunt. At enim Persae, quos vicimus, in magno 15
 honore sunt apud me! *Mihi* quidem moderationis meae
 certissimum indicium est, quod ne victis quidem superbe
 impero. Veni enim in Asiam, non ut funditus ever-
 terem gentes nec ut dimidiam partem terrarum soli-
 tudinem facerem, sed ut illos, quos bello subegissem, 20
 11 victoriae meae non paeniteret. Itaque militans vobis-
 cum, pro imperio vestro sanguinem fundunt, qui su-
 perbe habiti rebellassent. Non est diuturna possessio,
 in quam gladio inducimur: beneficiorum gratia sempi-
 12 terna est. Si habere Asiam, non transire volumus, cum 25
 his communicanda est nostra clementia: horum fides

2 diutius] diucius V. 4 clementia] clemencia V. in
 ipsorum] ipsorum CR. etiam] eciam V. 6 reverentia] reve-
 rentia V. 7 confunduntur *Muetzellius*: confundimus AR.
 vim] cum R. 8 mirer] miser R. crudelitatem] credulitatem R.
 9 avaritiam] auariciam FLV. exprobrare] exprobare R.
 12 habebat] habebant V. 18 mensas] mensis P m. pr. onerant]
 honerant] honerant P. 16 apud me! *Mihi* quidem *scripsi*:
 apud me quidem A, quidem apud me R. moderationis] mode-
 rationis V. meae] mae R. 17 indicium] inditium R.
 18 Asiam] assiam R. 19 dimidiam partem R: dimidia parte A.
 20 quos bello om. R. subegissem] subegissent P. 22 su-
 perbe] sube R m. pr. 24 gratia] gracia V. 26 nostra]
 uestra V. clementia] clemencia V.

stabile et aeternum faciet imperium. Et sane plus
 habemus, quam capimus. Insatiabilis autem avaritiae
 est adhuc implere velle, quod iam circumfluit. Morem 13
 tamen eorum in Macedonas transfundo! In multis enim
 5 gentibus esse video, quae non erubescamus imitari: nec
 aliter tantum imperium apte regi potest, quam ut quae-
 28 dam et tradamus illis et ab isdem discamus. Illud 14
 paene dignum risu fuit, quod Hermolaus postulabat a
 me, ut aversarer Iovem, cuius oraculo adgnoscor. An 15
 10 etiam, quid di respondeant, in mea potestate est? Ob-
 tulit nomen filii mihi: recipere ipsis rebus, quas agi-
 mus, haud alienum fuit. Utinam Indi quoque deum
 esse me credant! Fama enim bella constant, et saepe
 etiam, quod falso creditum est, veri vicem obtinuit.
 15 An me luxuriae indulgentem putatis arma vestra auro 16
 argentoque adornasse? Adsuetis nihil vilius hac videre
 materia volui ostendere, Macedonas invictos ceteris ne
 auro quidem vinci. Oculos ergo primum eorum sor- 17
 dida omnia et humilia *despectantium* capiam et do-
 20 cebo nos non auri aut argenti cupidos, sed orbem ter-
 rarum subacturos venire. Quam gloriam tu, parricida,
 intercipere voluisti et Macedonas rege adempto devic-
 tis gentibus dedere. At nunc mones me, ut vestris 18
 parentibus parcam! Non oportebat quidem vos scire,
 25 quid de his statuissem, quo tristiores periretis, si qua
 vobis parentum memoria et cura est: sed olim istum
 morem occidendi cum scelestis insontes propinquos pa-

2 capimus *Acidalius*: cupimus AR. insatiabilis] insa-
 ciabilis L m. pr. P. avaritiae] auaritia PR, auaricia V. 3 est]
 uestra R. Morem *scripsi*: uerum AR. 4 transfundo *Giunta*:
 transeundo AR. 8 paene] poene CR. Hermolaus] ermolaus R.
 10 etiam] eciam V. potestate] potestatem R. Obtulit I:
 optulit AR. 12 haud] haut L. Indi] indii R. 13 saepe]
 sep P m. pr. 14 etiam] eciam V. obtinuit I: optinuit AR.
 15 An] a B m. pr. luxuriae] luxoriae R. 16 vilius] inlius R.
 videre] uideri C. 17 ne I: nec AR. 19 *despectantium Bent-*
leius: spectantium AR. 20 aut] haud PR. 22 devictis]
 diuictis R. 25 quid de R: quide A. statuissem] statuisse R.

rentesque solvi et profiteor in eodem honore futuros
 19 omnes eos, in quo fuerunt. Nam tuum Callisthenen,
 cui uni vir videris, quia latro es, scio, cur produci
 velis: ut coram his probra, quae in me modo iecisti,
 modo audisti, illius quoque ore referantur. Quem, si
 Macedo esset, tecum introduxissem, dignissimum te
 discipulo magistrum: nunc Olynthio non idem iuris
 20 est.' Post haec consilium dimisit tradique damnatos 29
 hominibus, qui ex eadem cohorte erant, iussit. Illi,
 ut fidem suam saevitia regi adprobarent, excruciatos 10
 21 necaverunt. Callisthenes quoque tortus interiit, initi
 consilii in caput regis innoxius, sed haudquaquam
 22 aulae et adsentantium accommodatus ingenio. Itaque
 nullius caedes maiorem apud Graecos Alexandro exci-
 tavit invidiam, quod praeditum optimis moribus arti- 15
 busque, a quo revocatus ad vitam erat, cum interfecto
 Clito mori perseveraret, non tantum occiderit, sed etiam
 23 torserit indicta quidem causa. Quam crudelitatem sera
 paenitentia consecuta est.

IX Sed ne otium serendis rumoribus natum aleret, in 30
 135 Indiam movit, semper bello quam post victoriam cla- 21
 2 rior. India tota ferme spectat orientem, minus in la-
 3 titudinem, quam recta regione spatiosa. Quae austrum
 accipiunt, in altius terrae fastigium excedunt: plana

2 tuum *Vindelinus*: cum PRV m. pr., tuum cum BFLV
 corr. Callisthenen] calisthenen B m. pr. LRV. 3 quia] qua B
 m. pr. cur] cui P m. pr. 4 velis] ue*lis P. 5 Quem]
 quam P. 6 esset] esse B. 7 Olynthio] olinthio C, colin-
 thio R. 8 damnatos] dampnatos FR. 9 cohorte] cohorte R.
 10 saevitia] saeuicia L m. pr. 11 Callisthenes] callesthenes
 PR, callisthenes LV. 12 caput] capud R. haudquaquam]
 utquaquam PR, haudquam F. 13 aulae] aule PR, male C.
 et] om. C. adsentantium] adsentancium V. 14 caedes I:
 caedis AR. 15 quod om. PR. 17 Clito] clyto C. perseve-
 raret] persueret R. occiderit] occederit R. 18 crudelitatem]
 credulitatem R. 19 consecuta] consecutus PR. 20 otium]
 ocium V. 21 Indiam] invidiam PR. 22 spectat B m. sec.:
 expectat A. 23 spatiosa] spaciosa V, speciosa PR. 24 altius]
 alcus V. fastigium] fastidium P. excedunt] cedunt R.

sunt cetera multisque inclitis amnibus Caucaso monte
 ortis placidum per campos iter praebent. Indus geli- 4
 dior est quam ceteri: aquas vehit a colore maris haud
 multum abhorrentes. Ganges, omnium ab Oriente 5
 5 fluvius maximus, ad meridianam regionem decurrit et
 magnorum montium iuga recto alveo stringit: inde
 eum obiectae rupes inclinant ad orientem. Uterque 6
 Rubro mari accipitur. Indus ripas multasque arbores
 cum magna soli parte exorbet, saxis quoque inpeditus,
 10 quis crebro reverberatur: ubi mollius solum repperit, 7
 stagnat insulasque molitur. Acesines eum auget. Ganges 8
 decursurum Iomanen intercipit, ^{the channel} magnoque motu amnis
 uterque colliditur: quippe Ganges asperum os influenti
 obicit, nec repercussae aquae cedunt. Diardines, minus 9
 15 celeber auditu est, quia per ultima Indiae currit: ce-
 terum non crocodillos modo, uti Nilus, sed etiam del-
 phinos ignotasque aliis gentibus beluas alit. Ethy- 10
 mantus crebris flexibus subinde curvatus ab accolis
 rigantibus campos carpitur: ea causa est, cur tenues
 20 reliquias iam sine nomine in mare emittat. Multis 11

1 inclitis] inclytis **BV**, inclytus **P**, inclitus **R**. monte] morte **P**.
 3 a om. **PR**. colore] calore **F m. pr. R**. 4 abhorrentes]
 aborrentes **R**, abhorentes **L**. 5 fluvius] ius **P**, eius **R**. maxi-
 mus *Modius*: eximiis **P**, exnmiis **R**, eximius **C**. ad meridianam
 regionem *Freinshemius*: a meridiana regione **A**, a meridiana ore-
 gione **R**. et] ex **B**. 6 montium] moncium **L m. pr. V**.
 inde *Freinshemius*: in **AR**. 8 accipitur] acipitur **L**. Indus
Bentleius: findens **AR**. 10 quis *Muetzellius*: quia **CP m. sec. R**,
 qua **P m. pr.** crebro] erebro **R**. reverberatur] reuerbatur **P**,
 reuerheratur **R**. repperit **PR**: reperit **C**. 11 Acesines eum
Erasmus: acesineum **AR**. 12 Iomanen *scripsi*: in mare **A**.
 intercipit] incipit **R**. 13 quippe Ganges asperum os influenti
 obicit om. **B m. pr.**, add. corr. in margine infimo. 14 obicit]
 obici **R**. Diardines **PR**: diardenes **C**. 15 auditu] audi-
 tus **R**. Indiae] inde **P m. pr.** 16 crocodillos] cocrodillos **R**.
 uti Nilus om. **P**. etiam] eciam **V**. 17 Ethymantus] ethi-
 mantus **BR**. accolis] oculis **P m. pr.**, oculis **P m. sec.** 19 ca-
 mos carpitur *scripsi*: carpitur **A**, carpitus **R**. 20 emittat]
 emittit **B m. pr.**

praeter hos omnibus tota regio dividitur, sed ignobili-
 12 bus, quia non adita interfluunt. Ceterum quae pro-
 priora sunt mari, aquilone maxime deŭruntur: is cohi-
 bitus iugis montium ad interiora non penetrat, ita
 13 alendis frugibus mitia. Sed adeo in illa plaga mun- 5
 dus statas temporum vices mutat, ut, cum alia fervore
 solis exaestuant, Indiam nives obruant, rursusque, ubi
 cetera rigent, illic intolerandus aestus existat. Nec,
 14 cur verterit se natura, causa. Mare certe, quo adlui-
 tur, ne colore quidem abhorret a ceteris. Ab Erythro 10
 rege inditum est nomen: propter quod ignari rubere
 aquas credunt. Terra lini ferax: inde plerisque sunt 31
 15 vestes. Libri arborum teneri haud secus quam chartae
 16 litterarum notas capiunt. Aves ad imitandum huma-
 nae vocis sonum dociles sunt. Animalia invisitata ce- 15
 teris gentibus nisi invecta. Eadem terra rhinocerotas
 17 aliis ignotos generat. Elephantorum maior est vis
 quam, quos in Africa domitant, et viribus magnitudo
 18 respondet. Aurum flumina vehunt, quae leni modico-
 19 que lapsu segnes aquas ducunt. Gemmas margaritas- 20
 que mare litoribus infundit: neque alia illis maior
 opulentiae causa est, utique postquam vitiorum com-
 mercium vulgavere in exteras gentes. Quippe aesti-
 mantur purgamenta exaestuantis freti pretio, quod li-
 20 bido constituit. Ingenia hominum, sicut ubique, apud 35

1 regio] regno R *m. pr.* ignobilibus] ignobiles PR.
 2 quia] quod R. adita *Bentleius*: adeo AR. propiora]
 propiora PR. 8 aquilone maxime deŭruntur *Fossius*: aquiloni
 maxime decurrunt AR. is *Zumptius*: his AR. 4 montium]
 moncium V. 5 mitia *Acidalius*: mitis AR. 8 existat] exu-
 stat R. 9 verterit *Novák*: ubi C, ibi P, ubi R. quo
Giunta: quod AR. 10 ne] nec R. abhorret] aborret R.
 Erythro] erithro GR. 13 Libri] liberi C. chartae] carte L,
 charthae F. 15 invisitata] inusitate R. 16 rhinocerotas
Lauer: rinocerontas C, rynecerontas P, rinocerotas R. 17 aliis
 ignotos *scripsi*: alit non AR. Elephantorum] eleph P *m. pr.*,
 elefantorum R. 18 Africa] affrica R. 19 respondet] re-
 spondit PR. 22 commercium] commertium V. 25 apud]
 capud R.

illos locorum quoque situs format. Corpora usque 21
 pedes carbaso velant, soleis pedes, capita linteis vin-
 ciunt, lapilli ex auribus pendent: brachia quoque et
 lacertos auro colunt, quibus inter populares aut no-
 5 bilitas aut opes eminent. Capillum pectunt saepius 22
 quam tondent: mentum semper intonsum est, reliquam
 32 oris cutem ad speciem levitatis exaequant. Regum 23
 tamen luxuria, quam ipsi magnificentiam appellant,
 super omnium gentium vitia. Cum rex semet in publico
 10 conspici patitur, turibula argentea ministri ferunt to-
 tumque iter, per quod ferri destinavit, odoribus con-
 plent. Aurea lectica margaritis circumpendentibus re- 24
 cubat: distincta sunt auro et purpura carbasa, quae
 indutus est: lecticam sequuntur armati corporisque
 15 custodes, inter quos ramis aves pendent, quas cantu 25
 seriis rebus obstrepere docuerunt. Regia auratas co- 26
 lumnas habet: totas eas vitis auro caelata percurrit,
 aviumque, quarum visu maxime gaudent, argenteae
 effigies opera distinguunt. Regia adeuntibus patet, cum 27
 20 capillum pectit atque ornat: tunc responsa legationi-
 bus, tunc iura popularibus reddit. Demptis soleis
 odoribus inlinuntur pedes. Venatus maximus labor est 28
 inclusa vivario animalia inter vota cantusque pelicum
 figere. Binum cubitorum sagittae sunt, quas emittunt
 25 maiore nisu quam effectu: quippe telum, cuius in le-
 vitate vis omnis est, inhabili pondere oneratur. Bre- 29

2 carbaso] caraso B *m. pr.* 3 brachia] bracha P *m. pr.*,
 branchia V. 5 aut opes] haud opes P. 8 luxuria] luxoria R.
 appellant] apellant R. 9 vitia] uitia P, uicia R. semet
Fossius: sene PR, sane C. 11 quod] quot PR. 12 marga-
 ritis] margitis R. 13 distincta I: destincta AR. auro et]
 aurum R. purpura] purpurea R. *m. pr.* 14 sequuntur]
 secuntur F, sequuntur R. 15 cantu seriis] cantus aeriis R.
 18 visu] uisum B. 19 distinguunt I: distinguunt AR. 20 pectit]
 plectit R. ornat: tunc] ornatam C [ornata V]. legationibus I:
 legationis A. 21 popularibus] popularib L. 23 inclusa] in-
 clusu P. pelicum] belicum R. 24 cubitorum] gubitorum P,
 cubutorum R. 25 effectu] affectu FP, effectum R *m. pr.*
 26 oneratur] honeratur V, oneratus R.

viora itinera equo conficit: longior ubi expeditio est,
 elephanti vehunt currum, et tantarum beluarum cor-
 pora tota contegunt auro. Ac, ne quid perditis mori-
 bus desit, lecticis aureis pelicum longus ordo sequitur:
 separatum a reginae ordine agmen est aequatque lu- 5
 30 xuriam. Feminae epulas parant. Ab isdem vinum
 ministratur, cuius omnibus Indis largus est usus. Re-
 gem mero somnoque sopitum in cubiculum pelices re-
 31 ferunt patrio carmine noctium invocantes deos. Quis 33
 credat inter haec vitia curam esse sapientiae? Unum 10
 agreste et horridum genus est, quod sapientes vocant.
 Apud hos occupare fati diem pulchrum, et vivos se
 32 cremari iubent, quibus aut segnīs aetas aut incommoda
 valitudo est: expectatam mortem pro dedecore vitae
 habent, nec ullus corporibus, quae senectus solvit, ho- 15
 nos redditur: inquinari putant ignem, nisi qui spiran-
 33 tes recipit. Illi, qui in urbibus publicis muneribus de-
 gunt, siderum motus scite spectare dicuntur et futura
 praedicere. Nec quemquam admovere leti diem cre-
 34 dunt, cui expectare interrito liceat. Deos putant, quid- 20
 quid colere coeperunt, arbores maxime, quas violare
 35 capital est. Menses in quinos denos discripserunt dies,
 36 anni plena spatia servantur. Lunae cursu notant tem-
 pora, non, ut plerique, cum orbem sidus inplevit, sed
 cum se curvare coepit in cornua, et idcirco breviores 25
 habent menses, quia spatium eorum ad hunc lunae mo-

1 longior] longiora PR. expeditio] expeditio L m. pr. P.
 2 vehunt] uehut PV. 3 ne om. P. 4 sequitur om. R. 5 est
 om. R. luxuriam] luxuriam R. 8 sopitum] sobitum P. 10 vitia]
 uicia L m. pr. V. 11 est PR: om. C. 13 aut segnīs Frobenius:
 autem segnīs AB [autem segnes P m. pr. V m. pr.] aetas aut]
 aetas haut P. 14 expectatam] expetitam R. dedecore] decore
 PR. 15 ullus] ullius PR. 16 qui] quia V m. pr. spirantes R
 ex sil.: sperantes A. 17 publicis] puplicis P. muneribus
 scripsi: moribus A. degunt] tegunt R. 18 scite] scites P,
 scithes R. 21 coeperunt] caeperunt RV. 22 capital] capitale R.
 discripserunt scripsi: descripserunt AB. 23 plena om. B.
 24 orbem] obrem P m. pr. V m. sec. 25 coepit] caepit R. 26 ha-
 bent] abent L. quia Koehler: qui A. spatium] spacium PV.

dum dirigunt. Multa et alia traduntur, quibus morari 37
ordinem rerum haud sane operae videbatur.

34 Igitur Alexandro finis Indiae ingresso gentium fini- X
timarum reguli occurrerunt imperata facturi, illum ter-
5 tium Iove genitum ad ipsos pervenisse memorantes:
Patrem Liberum atque Herculem fama cognitos esse,
ipsum coram adesse cernique. Rex benigne exceptos 2
sequi iussit isdem itinerum ducibus usurus. Ceterum
cum amplius nemo occurreret, Hephaestionem et Per-
10 diccan cum copiarum parte praemisit ad subigendos,
qui aversarentur imperium, iussitque ad flumen Indum
procedere et nagivia facere, quis in ulteriora transpor-
tari posset exercitus. Illi, quia plura flumina supe- 3
randa erant, sic iunxere naves, ut solutae plaustris
15 vehi possent rursusque coniungi. Ipse Cratero cum 4
phalange iusso sequi equitatum ac levem armaturam
eduxit eosque, qui occurrerunt, levi proelio in urbem
proximam compulit. Iam supervenerat Craterus: itaque, 5
ut principio terrorem incuteret genti nondum arma
20 Macedonum expertae, praecipit, ne cui parceretur, mu-
nimentis urbis, quam obsidebat, incensis. Ceterum, 6
dum obequitat moenibus, sagitta ictus. Cepit tamen op-
pidum, et omnibus incolis eius trucidatis etiam in tecta
saevitum est.

35 Inde domita ignobili gente ad Nysam urbem per- 7
26 venit. Forte castris ante ipsa moenia in silvestri loco
positis nocturnum frigus vehementius quam alias hor-

2 haud] aut B. sane operae *Giunta*: sine opere AR.
3 finitimarum *scripsi*: suarum AR. 4 tertium] tertium L
m. pr. 5 genitum] gentium V. memorantes *om.* B. 6 at-
que] adque L. fama] fame P *m. pr.* 8 itinerum] itene-
rum B. 9 Hephaestionem *Cospus*: ephestionem A. Per-
diccan] perdiccan L *m. pr.* PV. 15 Ipse *Stangl*: post se A.
17 occurrerunt] occurrent C [occurent L]. 20 ne cui] nec
cui P. 22 moenibus] moeniebus P. sagitta] sagita L
m. pr.? P. ictus] ictus est P *m. sec.* Cepit I: coepit A.
25 Nysam B *corr.*: nysam A. 27 vehementius] ueementius L.
horrore] horrere B.

rore corpora adfecit, opportunumque remedium ignis
 8 oblatum est. Caesis quippe silvis flammam excita-
 verunt, quae lignis alita oppidanorum sepulcra conpre-
 hendit. Vetusta cedro erant facta conceptumque ignem
 9 late fudere, donec omnia solo aequata sunt. Et ex
 urbe primum canum latratus, deinde etiam hominum
 fremitus auditus est. Tunc et oppidani hostem et Ma-
 10 cedones ad urbem ipsos venisse cognoscunt. Iamque
 rex eduxerat copias et moenia obsidebat, cum hostium,
 qui discrimen temptaverant, obruti telis sunt. Aliis
 10 ergo deditionem, aliis pugnam experiri placebat. Quo-
 rum dubitatione conperta circumsederi tantum eos et
 abstineri caedibus iussit: tandemque obsidionis malis
 11 fatigati dedidere se. A Libero Patre conditos se esse
 12 dicebant: et vera haec origo erat. Sita est *urbs* sub radi-
 cibus montis, quem Meron incolae appellant: inde
 Graeci mentiendi traxere licentiam, Iovis femine Li-
 13 berum Patrem esse celatum. Rex situ montis cognito
 36 ex incolis cum toto exercitu praemissis com meatibus
 verticem eius ascendit. Multa hedera vitisque toto
 20 gignitur monte, multae perennes aquae manant. Po-
 morum quoque varii salubresque suci sunt sua sponte
 fortuitorum germinum fruges humo nutriente. Lauri
 buxique et myrti in illis rupibus agrestis est silva.
 15 Credo equidem non divino instinctu, sed lascivia esse
 25 provectos, ut passim hederæ ac vitium folia decer-

1 opportunumque B *m. sec.*: oportunumque A. 3 lignis
Faber: igni A. oppidanorum I: opidanorum A. sepulcra]
 sepulchra BFPV. comprehendit] conpreendit L. 6 pri-
 mum] primun L. 7 Tunc P: tum C. 9 hostium] ostium V.
 10 Aliis] alias P *m. pr.* 11 deditionem] dedicionem L
m. pr. aliis] alius P *m. pr.* pugnam] pugna C. 12 circum-
 sederi P: circumsideri C. 14 dedidere B *m. sec.*: dedere A.
 15 *urbs add. Eberhard.* 16 Meron B *m. rec.*: memoron A.
 17 mentiendi] metiendi F *m. pr.* 21 perennes] perhennes B *m. pr.*
 23 germinum *Heinsius*: segeminum B *m. pr.* P, seugeminum V,
 seuggerminum B *m. sec.* FL *corr.*, ***min***um L. 24 buxique
scripsi: baceque PV, baceaeque BFL. myrti *scripsi*: multa A.
 26 hederæ] ederae P, hedrae V. vitium] uicium L *m. pr.*

perent redimitique fronde toto nemore similes bacchan-
 tibus vagarentur. Vocibus ergo tot milium praesidem 16
 nemoris eius deum adorantium iuga montis vallesque
 resonabant, cum orta licentia a paucis, ut fere fit, in
 5 omnes se repente vulgasset. Quippe velut in media 17
 pace per herbas adgestamque frondem prostravere cor-
 pora. Et rex fortuitam laetitiam non aversatus large
 ad epulas omnibus praebitis per x dies Libero Patri
 operatum habuit exercitum. Quis neget eximiam quo- 18
 10 que gloriam saepius fortunae quam virtutis esse bene-
 ficium? Quippe ne epulantes quidem et sopitos mero
 adgredi ausus est hostis haud secus bacchantium ulu-
 lantiumque fremitu perterritus, quam si proeliantium
 clamor esset auditus. Eadem felicitas ab Oceano re-
 15 vertentes temulentos comissantesque inter ora hostium
 textit.

37] Hinc ad regionem, quae Daedala vocatur, perventum 19
 est. Deseruerant incolae sedes et in avios silvestres-
 que montes confugerant. Ergo Acadira transit aequae
 20 vasta et destituta incolentium fuga. Itaque rationem 20
 belli necessitas mutavit. Divisis enim copiis pluribus
 simul locis arma ostendit, oppressique, ubi non expec-
 taverant hostem, omni clade perdomiti sunt. Ptol- 21
 maeus plurimas urbes, Alexander maximas cepit: rur-
 25 susque, quas distribuerat, copias iunxit. Superato 22
 deinde Choaspe amne Coenon in obsidione urbis opu-

1 similes I: similis A. bacchantibus] baccantibus P, bac-
 cantibus F. 3 vallesque *scripsi*: collesque A. 4 orta] horta V.
 5 omnes se repente *G. unta*: homines serpente A [homines ser-
 pentes F]. 6 herbas] erbas L. 10 beneficium] benefitium F.
 12 bacchantium] baccantium P, bachantium F. ululantiumque
Modius: hululantiumque P, huiulantiumque C. 18 perterritus]
 perterritos P. 15 comissantesque *Zumptius*: comisantes-
 que A. inter ora] interiora P, inter hora F *m. pr.* 19 aequae
Frobenius: atque A. 20 vasta *Acidalius*: usta A. 22 ubi *Bon-*
garsius: urbi A. 23 Ptolomaeus *scripsi*: ptolomeus C, ptholo-
 meus P. 24 cepit] coepit F. 26 Choaspe *Frobenius*: coaspe A.

lontae — Beiram incolae vocant — reliquit, ipse ad Mazagas venit. Nuper Assacano, cuius regnum fuerat, demortuo regioni urbique praeerat mater eius Cleophis.

23 XXXVIII milia peditum tuebantur urbem non situ solum, sed etiam opere munitam. Nam qua spectat orientem, cingitur amne torrenti, qui praeruptis utrimque 5

24 ripis aditum ad urbem inpedit. Ad occidentem ac meridiem veluti de industria rupes praealtas obmolita natura est, infra quas cavernae et voragines longa vetustate in altum cavatae iacent, quaque desinunt, fossa 10

25 ingentis operis obiecta est. XXXV stadium murus urbem complectitur, cuius ima saxo, superiora crudo latere sunt structa. Lateri vinculum lapides sunt, quos interposuere, ut duriori materiae fragilis incumberet, 15

26 simulque terra humore diluta. Ne tamen universa consideret, inpositae erant trabes validae, quibus iniecta 27

27 tabulata muros et tegebant et pervios fecerant. Haec munimenta contemplantem Alexandrum consiliiue incertum, quia nec cavernas nisi aggere poterat implere nec tormenta aliter muris admovere, quidam e muro 20

28 sagitta percussit: et forte in suram incidit telum. Cuius spiculo evolso admoveri equum iussit, quo vetus ne obligato quidem vulnere haud segnus destinata 29

29 exequabatur. Ceterum cum crus saucium penderet, et cruore siccato frigescent vulnus adgravaret dolorem, 25

30 dixisse fertur se quidem Iovis filium dici, sed corporis aegri vitia sentire. Non tamen ante se recepit in castra, quam cuncta perspexit et, quae fieri vellet, edi-

1 Beiram C: beira P. reliquit] reliquid V. 3 Cleophis Reineccius: cleophes A. 6 amne] amnē P m. pr. 7 ac meridiem Kinchius a meridio P, et a meridio C. 8 veluti scripsi: velut in P m. pr., velut C. obmolita P: admolita C. 11 stadium Zumptius: stadia A. murus] munus P m. pr. 12 ima Vogel: iam P, inferiora C. 15 terra humore diluta] terram humore dilutam C. Ne] non P. 17 muros] muras F. 21 et forte scripsi: cum forte P, tum forte C. in suram] usuram B m. pr. 24 saucium] sacium P.

- 38 xit. Ergo, sicut imperatum erat, alii extra urbem tecta
demoliebantur ingentemque vim materiae faciendo ag-
geri detrahebant, alii magnarum arborum stipites cum
ramis ac moles saxorum in cavernas deiciebant. Iam- 31
5 que agger aequaverat summae fastigium terrae: itaque
turres erigebantur, quae opera ingenti militum ardore
intra nonum diem absoluta sunt. Ad ea visenda rex
nondum obducta vulnere cicatrice processit laudatisque
militibus admoveri machinas iussit, e quibus ingens
10 vis telorum in propugnatores effusa est. Praecipue 32
rudes talium operum terrebant mobiles turres, tantas-
que moles nulla ope, quae cerneretur, adiutas deorum
numine agi credebant: pila quoque muralia et excus-
sas tormentis praegraves hastas negabant convenire
15 mortalibus. Itaque desperata urbis tutela concessere 33
in arcem. Inde, quia nihil obsessis praeter deditionem
patebat, legati ad regem descenderunt veniam petitori.
Qua inpetrata regina venit cum magno nobilium femi- 34
narum grege aureis pateris vina libantium. Ipsa ge- 35
20 nibus regis parvo filio admoto non veniam modo, sed
etiam pristinae fortunae inpetravit decus: quippe ap-
pellata regina est. Et credidere quidam plus formae
quam miserationi datum: puero quoque certe postea 36
ex ea utcumque genito Alexandro fuit nomen.
- 39 Hinc Polypercon ad urbem Horam cum exercitu XI
26 missus inconditos oppidanos proelio vicit: intra muni-

1 Ergo] ego P m. pr. 2 demoliebantur *Giunta*: emolie-
bantur P, amoliebantur C. 3 magnarum] magnorum P.
cum ramis *Freinshemius*: cumulis A. 6 erigebantur P: erige-
bant C. 10 effusa] effu P m. pr. 12 adiutas F m. pr. VB
corr. L *corr.*: auditas B m. pr. F *corr.* P, au*dixtas**** L.
13 excussas] excusas P. 15 desperata] disperata P m. pr.
16 quia] qua F m. pr. obsessis] obsessos P m. pr. 17 pate-
bat *Eberhardus*: placebat A. 21 etiam] eciam V. 22 quidam
plus] quid amplius P m. pr., quidam amplius P m. rec. 23 mi-
serationi] miserationni V. puero] puro P m. pr. 26 Hinc] hic C.
Polypercon I: polipercon BF, poliperchon LPV. Horam *scripsi*:
nram P m. pr., noram CP m. sec. 26 missus] misus FL m. pr. V.

- menta compulsos secutus urbem in dicionem redegit.
- 2 Multa ignobilia oppida deserta a suis venere in regis potestatem. Quorum incolae armati petram Aornum nomine occupaverunt. Hanc ab Hercule frustra obsessam esse terraeque motu coactum absistere fama 5
- 3 vulgaverat. Inopem consilii Alexandrum, quia undique praeceps et abrupta rupes erat, senior quidam peritus locorum cum duobus filiis adiit, si pretium operae 4
- 4 esset, aditum se monstraturum esse promittens. LXXX talenta constituit daturum Alexander et altero ex 10
- 5 iuvenibus obside retento ipsum ad exequenda, quae obtulerat, dimisit. Leviter armatis dux datus est Myllinas, scribe regis. Hos enim circuitu, quo fallerent 6
- 6 hostem, in summum iugum placebat evadere. Petra non, ut pleraeque, modicis ac mollibus clivis in sublimine fastigium crescit, sed in metae maxime modum 15
- 7 erecta est, cuius ima spatiosiora sunt, altiora in artius coeunt, summa in acutum cacumen exurgunt. Radices eius Indus amnis subit, praealtus, utrimque asperis 20
- 8 ripis: ab altera parte voragines eluviesque praeruptae sunt. Nec alia expugnandi patebat via, quam ut replerentur. Ad manum silva erat: quam rex ita caedi iussit, ut nudi stipites iacerentur: quippe rami fronde vestiti inpedissent ferentes. Ipse primus truncam arborem iecit, clamorque exercitus [se], index alacritatis, secutus est nullo detrectante munus, quod rex 25
- 9 occupavit. Sic intra septimum diem cavernas expleverant, cum rex sagittarios et Agrianos iubet per ardua niti. Iuvenesque promptissimos ex sua cohorte xxx delegit: 40

1 dicionem] ditionem P. redegit] redigit P. 3 Aornum *Frobenius*: aorni in LPV, aorini in B, aorni F. 8 operae esset *Letellerius*: obpesset BFP, obpreesset LV, in C add. in margine uel operis esset [in F inter ipsa scriptoris verba]. 11 obside] opside P. ad] at P. 12 Myllinas *scripsi*: mul-linus A. 13 quo *Freinshemius*: qui A. 17 altiora] alci-ora V. artius] arcus FL m. pr. PV. 20 eluviesque] eluuius B m. pr. 21 via om. V. 25 [se] del. *Giunta*. 27 occupavit. Sic *scripsi*: occupauisset A.

duces his dati sunt Charus et Alexander, quem rex 10
 nominis, quod sibi cum eo commune esset, admonuit.
 Ac primo, quia tam manifestum periculum erat, ipsum
 regem discrimen subire non placuit, sed ut signum 11
 5 tuba datum est, vir audaciae promptae conversus ad
 corporis custodes sequi se iubet primusque invadit in
 rupem. Nec deinde quisquam Macedonum substitit,
 relictisque stationibus sua sponte regem sequebantur.
 Multorum miserabilis fuit casus, quos ex praerupta 12
 10 rupe lapsos amnis praeterfluens hausit, triste specta-
 culum etiam non periclitantibus: cum vero alieno exi-
 tio, quid ipsis timendum foret, admonerentur, in metum
 misericordia versa non extinctos, sed semetipsos defle-
 bant. Et iam eo perventum erat, unde sine pernicie 13
 15 nisi victores redire non possent, ingentia saxa in sub-
 euntes provolventibus barbaris, quis percussi instabili
 et lubrico gradu praecipites recidebant. Evaserant 14
 tamen Alexander et Charus, quos cum xxx delectis prae-
 miserat rex, et iam pugnare comminus coeperant: sed
 20 cum superne tela barbari ingererent, saepius ipsi ferie-
 bantur quam vulnerabant. Ergo Alexander et nomi- 15
 nis sui et promissi memor, dum acrius quam cautius
 dimicat, confossus undique obruitur. Quem ut Charus 16
 iacentem conspexit, ruere in hostem omnium praeter
 25 ultionem inmemor coepit multosque hasta, quosdam
 gladio interemit: sed cum tot unum incesserent manus,
 super amici corpus procubuit exanimis. Haud secus, 17
 quam par erat, promptissimorum iuvenum ceterorum-
 que militum interitu commotus rex signum receptui
 30 dedit. Saluti fuit, quod sensim et intrepidi se rece- 18

1 Charus] carus P. 3 tam C: iam P. 5 audaciae]
 audaciae L m. pr. P. 9 miserabilis om. C. 10 spectaculum]
 expectaculum V. 11 periclitantibus] periclytantibus P. exitio]
 exsitio V. 16 quis *Freinshemius*: qui A. 17 gradu] gra-
 dum V. 19 et iam] eciam L m. pr. coeperant] coepit P.
 24 conspexit] conspexerit F m. pr. in hostem] in ostem L,
 hostem in P m. pr. 25 coepit] cepit P. 27 exanimis] exanimis
 B m. pr. L m. pr. P m. pr. V. 28 ceterorumque] ceterorum P m. pr.

perunt, et barbari hostem depulisse contenti non in-
 19 stitere cedentibus. Ceterum Alexander cum statuisset 41
 desistere incepto — quippe nulla spes potiundae pe-
 trae offerebatur —, tamen speciem ostendit in obsidione
 perseverantis. Nam et itinera obsideri iussit et turres 5
 20 admoventi et fatigatis alios succedere. Cuius pertinacia
 cognita Indi per biduum quidem ac duas noctes cum
 ostentatione non fiduciae modo, sed etiam victoriae epu-
 21 lati sunt tympana suo more pulsantes: tertia vero
 nocte tympanorum quidem strepitus desierat audiri, 10
 ceterum ex tota petra faces refulgebant, quas accen-
 derant barbari, ut tutior esset ipsis fuga obscura nocte
 22 per invia saxa cursuris. Rex Balacro, qui speculareretur,
 praemisso cognoscit petram fuga Indorum esse de-
 sertam. Tum dato signo, ut universi conclamarent, 15
 23 inconposite fugientibus metum incussit: multique, tam-
 quam adesset hostis, per lubrica saxa perque invias
 cotes praecipitati occiderunt, plures aliqua membrorum
 24 parte mulcati ab integris deserti sunt. Rex locorum
 magis quam hostium victor tamen magnae victoriae 20
speciem sacrificiis et cultu deum fecit. Arae in petra
 25 locatae sunt Minervae Victoriae[que]. Ducibus iti-
 neris, quo subire iusserat leviter armatos, etsi pro-
 missis minora praestiterant, pretium cum fide redditum
 est, petrae regionisque ei adiunctae Sisocosto tutela 25
 permissa.

XII Inde processit Ecbolima et, cum angustias itineris

4 offerebatur] offebatur P m. pr. obsidione Lauer: ob-
 sidionem A. 6 pertinacia] pertinatia FL m. pr. V. 8 fidu-
 ciae] fidutiae PV. 9 tympana] timpana C. tertia] ter-
 cia L, tertio P m. pr. 10 tympanorum] timpanorum FV.
 11 accenderant] ascenderant P. 12 tutior] tuotior B m. pr.
 esset] et L m. pr. 19 deserti] deser P m. pr. 21 *speciem*
add. Muetzellius. sacrificiis] sacrificiis F. 22 Victoriae
Stangl: uictoriaeque A. itineris] intineris V. 23 quo
Zumptius: quos A. 24 pretium] praecium L m. pr. P, pre-
 cium V.

obsideri xx milibus armatorum ab Erice quodam con-
perisset, gravius agmen exercitus Coeno ducendum
modicis itineribus tradidit, ipse praegressus *per* fun- 2
ditores ac sagittarios deturbatis, qui obsederant saltum,
5 sequentibus se copiis viam fecit. Indi sive odio ducis 3
sive gratiam victoris inituri Ericen fugientem adorti
interemerunt caputque eius atque arma ad Alexandrum
detulerunt. Ille facto inpunitatem dedit, honorem de-
negavit exemplo.

42 Hinc ad flumen Indum sextisdecumis castris per- 4
11 venit omniaque, ut praeceperat, ad traiciendum prae-
parata ab Hephaestione repperit. Regnabat in ea re-
gione Omphis, qui patri quoque fuerat auctor dedendi 5
regnum Alexandro et post mortem parentis legatos
15 miserat, qui consulerent eum, regnare se interim vellet
an privatum opperiri eius adventum. Permissoque, 6
ut regnaret, non tamen ius datum usurpare sustinuit.
Is benigne quidem exceperat Hephaestionem gratuitum
frumentum copiis eius admensus, non tamen ei occur-
30 rerat, ne fidem ullius nisi regis experiretur. Itaque 7
venienti obviam cum armato exercitu egressus est, ele-
phanti quoque per modica intervalla militum agmini
inmixti procul castellorum fecerant speciem. Ac primo 8
Alexander non socium, sed hostem adventare credebat
35 iamque et ipse arma milites capere et equites disce-
dere in cornua iusserat paratus ad pugnam. At Indus
cognito Macedonum errore iussis subsistere ceteris ipse
concitatur equum, quo vehebatur: idem Alexander quo-

1 xx milibus I: xx B A. 2 Coeno *Frobenius*: poeno A.
3 *per* funditores *Bentleius*: funditores A. 4 deturbatis I:
deturbat is C, deturbat his P. obsederant *Giunta*: obside-
rant A. 5 Indi *Frobenius*: inde A. 7 caputque] capud-
que PV. 12 Hephaestione *Cospius*: ephestione A. 16 op-
periri] operi P. Permissoque *Modius*: praemissoque P, per-
missusque BFL, permissique V. 18 Hephaestionem *Cospius*:
ephestionem A. 20 ullius] illius P. 25 capere et] om. P.
discedere *Frobenius*: descendere A.

1 que fecit, sive hostis sive amicus occurreret, vel sua
 9 virtute vel illius fide tutus. Coiere, quod ex utriusque
 vultu posset intellegi, amicis animis. Ceterum sine in-
 interprete non poterat conseri sermo: itaque adhibito eo
 barbarus occurrisset se dixit cum exercitu totas imperii 5
 vires protinus traditurum nec expectasse, dum per nun-
 10 tios daretur fides. Corpus suum et regnum permit-
 tere illi, quem sciret gloriae militantis nihil magis
 quam famam timere perfidiae. Laetus simplicitate 48
 barbari rex et dexteram, fidei suae pignus, dedit et 10
 11 regnum restituit. LVI elephantis erant, quos tradidit
 Alexandro, multa pecora eximiae magnitudinis, tau-
 ros ad III milia, pretiosum in ea regione acceptumque
 12 animis regnantium armentum. Quaerenti Alexandro,
 plures agriculatores haberet an milites, cum duobus re- 15
 gibus bellanti sibi maiore militum quam agrestium
 13 manu opus esse respondit. Abisares et Porus erant,
 sed in Poro eminebat auctoritas. Uterque ultra Hyda-
 spen annem regnabat et belli fortunam, quisquis arma
 14 inferret, experiri decreverat. Omphis permittente 20
 Alexandro et regium insigne sumpsit et more gentis
 suae nomen, quod patris fuerat: Taxilen appellavere
 populares sequente nomine imperium, in quemcumque
 15 transiret. Igitur cum per triduum hospitaliter Alexan-
 drum accepisset, quarto die et, quantum frumenti 25
 copiis, quas Hephaestion duxerat, praebitum a se esset,
 ostendit et aureas coronas ipsi amicisque omnibus,

2 Coiere *Wagenerus*: coiret A. 3 animis] om. B m. pr. L
 m. pr. 4 adhibito] adibito V. 5 imperii vires] imperium
 res C. 6 expectasse *Lauer*: spectasse A. nuntios] nun-
 cios V. 11 LVI] LVI P. 17 Abisares] abiasaraes B m. pr.
 18 ultra PV m. pr.: ultraque B m. pr. FL, ultrâque V corr.
 Hydaspen *Aldus*: hidaspen P, hidaspem C. 20 inferret] in-
 terferret B m. pr. Omphis] *omphis B, omfis F. 21 regium]
 regnum B m. pr. FL m. pr. V. more] in ore V. 22 Taxilen]
 taxilen P. 25 accepisset] accipisset P. 26 Hephaestion
Cospius: ephestion A. esset] esse P.

- praeter haec signati argenti LXXX talenta dono dedit. Qua benignitate eius Alexander mire laetus et, quae 16 is dederat, remisit et M talenta ex praeda, quam vehabat, adiecit multaque convivalia ex auro et argento 5 vasa, plurimum Persicae vestis, xxx equos ex suis cum isdem insignibus, quis adsueverant, cum ipsum veherent. Quae liberalitas sicut barbarum obstrin- 17 xerat, ita amicos ipsius vehementer offendit. E quibus Meleager super cenam largiore vino usus gratulari se Alexandro dixit, quod saltem in India reperisset dignum talentis M. Rex haud oblitus, quam 18 aegre tulisset, quod Clitum ob linguae temeritatem occidisset, iram quidem tenuit, sed dixit invidos homines nihil aliud quam ipsorum esse tormenta.
- 44 Postero die legati Abisarae adiere regem: omnia di- XIII
16 cioni eius, ita ut mandatum erat, permittebant firmataque invicem fide remittuntur ad regem. Porum 2 quoque nominis sui fama ratus ad deditionem posse compelli misit ad eum Cleocharen, qui denuntiaret ei, 20 ut stipendium penderet et in primo suorum finium aditu occurreret regi. Porus alterum ex his facturum sese respondit, ut intranti regnum suum praesto esset, sed armatus. Iam Hydaspen Alexander superare de- 3 creverat, cum Barzaentes, defectionis Arachosiis auctor, 25 vinctus trigintaque elephantum simul capti perducuntur, opportunum adversus Indos auxilium: quippe plus in beluis quam in exercitu spei ac virium illis erat. Da- 4 maraxus quoque, rex exiguae partis Indorum, qui Barzaenti se coniunxerat, vinctus adductus est. Igitur 5

2 Qua] quia V. 7 liberalitas] libertas V m. pr. 9 usus] usu V. 12 Clitum L m. sec.: clytum BPV, clutum FL m. pr. 15 dicioni] ditioni B m. pr. F. 23 Hydaspen Aldus: hidaspen A. 24 Barzaentes Letellierius: barzaentis F corr. LP, barzentis BV, barzentis F m. pr. Arachosiis] archosis B, aracosis F, arac+hosi+s L. 26 opportunum] oportunum C. 27 Damaraxus quoque scripsi: samaxusque A. 28 Barzaenti] barzenti BF m. pr. 29 coniunxerat] coniuncxerat V.

transfuga et regulo in custodiam, elephantis autem Taxili traditis ad amnem Hydaspem pervenit, in cuius ulteriore ripa Porus consederat transitu prohibiturus
 6 hostem. LXXX et v elephantos obiecerat eximio corporum robore ultraque eos currus CCC et peditum XXX 5
 fere milia, in quis erant sagittarii, sicuti ante dictum est, gravioribus telis, quam ut apte excuti possent.
 7 Ipsum vehebat elephantus super ceteras beluas emi-
 nens, armaque auro et argento distincta corpus rarae
 8 magnitudinis honestabant. Par animus robori corporis 10
 et, quanta inter rudes poterat esse, sapientia. Mace- 45
 donas non conspectus hostium solum, sed etiam fluminis, quod transeundum erat, magnitudo terrebat. IIII
 in latitudinem stadia diffusus profundo alveo et nus-
 9 quam vada aperiente speciem vasti maris fecerat. Nec 15
 pro spatio aquarum late stagnantium impetum coercebat, sed quasi in artum coeuntibus ripis torrens et
 elisus ferebatur, occultaque saxa inesse ostendebant
 10 pluribus locis undae repressae. Terribilior facies erat
 ripae, quam equi virique compleverant. Stabant in- 20
 11 gentes vastorum corporum moles et de industria in-
 ritatae horrendo stridore aures fatigabant. Hinc am-
 nis, hinc hostis capacia quidem bonae spei pectora et
 saepe sane experta inproviso tamen pavore percusserant.
 Quippe instabiles rates nec dirigi ad ripam nec tuto 25
 12 adplicari posse credebant. Erant in medio amne insulae crebrae, in quas et Indi et Macedones nantes levatis super capita armis transibant. Ibi levia proelia

1 transfuga] tranfuga L. regulo] regula F. 2 Hydaspem Aldus: idaspem A. 3 consederat] considerat V. prohibiturus] prohibuturus F, proibiturus V. 4 elephantos] eliephantos P. 6 fere] fere peditum P, sed peditum nunc eras. 8 vehebat] uehebant F m. pr. 12 conspectus] spectus P m. pr. 14 diffusus] diffus P. nusquam P: numquam C. 16 coercebat] cohercebat B m. pr. 17 quasi] quas V. 18 ostendebant] ostendebat P m. pr., ostendeban V m. pr. 19 facies erat P: erat facies C. 20 compleverant] compleuerat L m. pr. V m. pr. 24 sane scripsi: se A. 26 Erant] errant F m. pr.

conserebantur, et uterque rex parvae rei discrimine
 summae experiebatur eventum. Ceterum in Macedonum 13
 exercitu temeritate atque audacia insignes fuere Hege-
 simachus et Nicanor, nobiles iuvenes et perpetua par-
 5 tium felicitate ad spernendum omne periculum accensi:
 quis ducibus promptissimi iuvenum lanceis modo armati 14
 transavere in insulam, quam frequens hostis tenebat,
 multosque Indorum nulla re melius quam audacia ar-
 mati interemerunt. Abire cum gloria poterant, si um- 15
 10 quam temeritas felix inveniret modum: sed dum super-
 venientes contemptim et superbe quoque expectant,
 circumventi ab iis, qui occulti enaverant, eminus ob-
 ruti telis sunt. Qui effugerant hostem, aut impetu 16
 46 amnis ablatis sunt aut verticibus impliciti. Eaque pugna
 15 multum Pori fiduciam erexit cuncta cernentis e ripa.
 Alexander inops consilii tandem ad fallendum hostem 17
 talem dolum intendit. Erat insula in flumine amplior
 ceteris, silvetris eadem et tegendis insidiis apta, fossa
 quoque praealta haud procul ripa, quam tenebat ipse,
 20 non pedites modo, sed etiam cum equis viros poterat
 abscondere: igitur ut a custodia huius opportunitatis 18
 oculos hostium averteret, Ptolomaeum omnibus turmis
 obequitare iussit procul insula et subinde Indos cla-
 more terrere, quasi flumen transnaturus foret. Per 19
 25 conplures dies Ptolomaeus id fecit eoque consilio Po-
 rum quoque agmen suum ei parti, quam se petere

3 atque] adque L. audacia] audacia V, audacia B, au-
 dacie L. Hegesimachus] simachus C [simachus L]. 4 Ni-
 canor] nichanor FV. partium] parcium L m. pr. V. 7 trans-
 navere] trannauere L. hostis] ostis LV. 8 audacia] au-
 datia LV. 10 felix] infelix C. 12 circumventi I: circum-
 venientia B m. pr. FL m. pr. P m. pr. V m. pr. iis I: his A.
 13 hostem] ostem L. 14 verticibus C: uorticibus P. 15 cuncta]
 coniuncta P. 17 intendit om. V m. pr. 21 ut] om. P m. pr.,
 haud V. a custodia] custodia V. opportunitatis] oportu-
 nitatis C [oportunitas V]. 22 Ptolomaeum scripsi: ptolo-
 meum C, ptholomeum P. 23 insula] in salo insula F, in BL
 in salo a corr. in margine add. 25 Ptolomaeus scripsi: ptolo-
 meus C, ptholomeus P.

20 simulabat, coegit advertere. Iam extra conspectum
 hostis insula erat. Alexander in diversa parte ripae
 statui suum tabernaculum iussit adsuetamque comitari
 ipsum cohortem ante id tabernaculum stare et omnem
 apparatus regiae magnificentiae hostium oculis de in- 5
 21 dustria ostendi. Attalum etiam, aequalem sibi et haud
 22 disparem habitu oris et corporis, utique cum procul
 viseretur, veste regia exornat praebiturum speciem,
 ipsum regem illi ripae praesidere nec cogitare de trans-
 23 itu. Huius consilii effectum primo morata tempestas 10
 est, mox adiuvit incommoda quoque ad bonos eventus
 vertente fortuna. Traicere amnem cum ceteris copiis
 in regionem insulae, de qua ante dictum est, parabat
 averso hoste in eos, qui cum Ptolomaeo inferiorem
 obsederant ripam, cum procella imbrem vix sub tectis 15
 tolerabilem effundit. Obrutique milites nimbo in terram
 refugerunt navigiis ratibusque desertis, sed tumultu-
 antium fremitus obstrepentibus ventis ab hoste non
 24 poterat audiri. Deinde momento temporis repressus
 est imber, ceterum adeo spissae intendere se nubes, ut 20
 conderent lucem vixque conloquentium inter ipsos facies
 noscitarentur. Terruisset alium obducta nox caelo, cum
 ignoto amne navigandum esset, forsitan hoste eam
 ipsam ripam, quam caeci atque improvidi *petebant*, te-
 26 *nente*. At rex periculo gloriam accersens et obscuri- 25
 tatem, quae ceteros terrebat, suam occasionem ratus
 dato signo, ut omnes silentio escenderent in rates,
 27 eam, qua ipse vehebatur, primam iussit expelli. Va-

1 advertere] auertere P. 6 ostendi] ostendendi F m. pr.
 9 cogitare Vogel: agitare A. 12 vertente] euertere B m. pr.
 14 Ptolomaeo scripsi: ptolomeo C, ptholomeo P. 15 imbrem]
 ingens P, in quo m. rec. post effundit add. imbrem. 19 re-
 pressus] reſpus L, respus P. 21 vixque] uix P. 22 noscita-
 rentur I: noscitaretur A. 23 hoste] oste L. 24 *pete-*
bant, tenente. At rex *Ieepius*: et ex A. 25 accersens et
Ieepius: accerserent A. 26 ceteros] teceteros C. 27 escende-
 rent P: ascenderent C. rates *Frobenius*: ratem A. 28 qua]
 quas B m. pr. iussit] om. B m. pr.

cua erat ab hostibus ripa, quae petebatur: quippe adhuc Porus Ptolomaeum tantum intuebatur. Una ergo navi, quam petrae fluctus inliserat, haerente ceterae evadunt, armaque capere milites et ire in ordines iussit. /

- 47 Iamque agmen in cornua divisum ipse ducebat, cum XIV Poro nuntiatur armis virisque ripam obtineri et rerum adesse discrimen. Ac primo humani ingenii vitio spei suae indulgens Abisaren belli socium — et ita con-
 10 venerat — adventare credebat. Mox liquidiore luce 2 aperiente aciem hostium C quadrigas et III milia equitum venienti agmini obiecit. Dux erat copiarum, quas praemisit, Spitaces, frater ipsius, summa virium in curribus: senos viros singuli vehebant, duos clipeatos, 3
 15 duos sagittarios ab utroque latere dispositos, aurigae erant ceteri haud sane inermes: quippe iacula complura, ubi comminus proeliandum erat, omissis habenis in hostem ingerebant. Ceterum vix ullus usus huius 4 auxilii eo die fuit. Namque, ut supra dictum est, imber violentius quam alias fusus campos lubricos et
 20 inequitabiles fecerat, gravesque et propemodum immobiles currus inluvie ac voraginibus haerebant. Contra 5 Alexander expedito ac levi agmine strenue invectus est. Scythae et Dahae primi omnium invasere Indos:
 25 Perdiccam deinde cum equitibus in dextrum cornu hostium emisit. Iam undique pugna se moverat, cum 6 ii, qui currus agebant, illud ultimum auxilium suorum

2 Porus] *om.* L *m. pr.* Ptolomaeum *scripsi:* Ptolomeum FV, ptholomeum BLP. 3 haerente] erente L 4 ordines *Acidalius:* ordinem A. 7 Poro] poron F *m. pr.* nuntiatur] nunciatur P. 8 adesse] esse F *m. pr.* vitio] uicio L *m. pr.* V. 9 Abisaren] Abissaren C. socium] sotium F. 10 adventare] aduen** P. Mox] uox P *m. pr.* 11 aciem *Bentleius:* hostem A. 13 Spitaces *Anspachius:* hages A. 14 clipeatos] clypeatos P. 15 utroque] utraque P. dispositos] dispositus F. 16 haud] had P *m. pr.*, haud sau B *m. pr.* inermes] inhermes FV. 24 Scythae] schytæ BL, schitæ F. Dahae] daae B. 25 Perdiccam] perdicam P. 27 ii I: hi A.

rati effusis habenis in medium discrimen ruere coepe-
 7 runt. Anceps id malum utrisque erat. Nam et Ma-
 cedonum pedites primo impetu obterebantur, et per
 lubrica atque invia inmissi currus excutiebant eos, a
 8 quibus regebantur. Aliorum turbati equi non in vora- 5
 gines modo lacunasque, sed etiam in amnem praecipi-
 9 taverē curricula, pauci telis hostium exacti penetravere
 ad Porum acerrime pugnam cientem. Is, ut dissipatos 48
 tota acie currus vagari sine rectoribus vidit, proximis
 10 amicorum distribuit elephantos. Post eos posuerat pe- 10
 ditem ac sagittarios *et* tympana pulsare solitos: id pro
 cantu tubarum Indis erat, nec strepitu eorum move-
 11 bantur olim ad notum sonum auribus mitigatis. Her-
 culis simulacrum agmini peditum praeferebatur: id
 maximum erat bellantibus incitamentum, et deseruisse 15
 12 gestantis militare flagitium habebatur. Capitis etiam
 sanxerant poenam iis, qui ex acie non rettulissent,
 metu, quem ex illo hoste quondam conceperant, etiam
 in religionem venerationemque converso. Macedonas
 non beluarum modo, sed etiam ipsius regis aspectus pa- 20
 13 rumper inhibuit. Beluae dispositae inter armatos spe-
 ciem turrium procul fecerant, ipse Porus humanae
 magnitudinis prope modum excesserat: speciem magni-
 tudini Pori adicere videbatur belua, qua vehebatur, tan-
 tum inter ceteras eminens, quanto aliis ipse praestabat. 25
 14 Itaque Alexander contemplatus et regem et agmen In-

6 lacunasque] lacunasque B m. pr. 7 telis *Snakenburgius*:
 tenuis C, tamen P m. pr. B m. sec. exacti] exacti V. 9 vidit]
 uit B m. pr. proximis] proximi P m. pr. 11 *et* tympana I:
 tympana BFV, timpana LP. 13 notum] motum B m. pr. P.
 Herculis] hercules P. 16 flagitium] flagitium F m. pr.
 17 sanxerant] sancxerant P. poenam] penam V. iis *Vin-*
delinus: his A. rettulissent *Zumptius*: retulissent A. 18 metu]
 met'ū' P. hoste] oste P m. pr. quondam] condam P
 m. pr. 19 religionem] regionem P m. pr. 20 beluarum]
 baluarum P m. pr. 21 Beluae] buluae P m. pr. speciem]
 spetiem L. 23 speciem *scripsi*: formam A. 25 ceteras]
 ceteris P m. pr.

dorum: 'Tandem', inquit, 'par animo meo periculum
 video: cum bestiis simul et cum egregiis viris res est.'
 Intuensque Coenon: 'Cum ego', inquit, 'Ptolomaeo Per- 15
 diccaque et Hephaestione comitatus in laevum hostium
 5 cornu impetum fecero, viderisque me in medio ardore
 certaminis, ipse dextrum move et turbatis signa infer.
 Tu, Antigene, et tu, Leonnate, et Tauron, iam inve-
 hemini in mediam aciem et urgebitis frontem. Hastae 16
 nostrae praelongae et validae non alias magis quam
 10 adversus beluas rectoresque earum usui esse poterunt:
 deturbate eos, qui vehuntur, et ipsas confodite. An-
 ceptus genus auxilii est et in suos acrius furit: in hostem
 enim imperio, in suos pavore agitur.' Haec elocutus 17
 concitat equum primus. Iamque, ut destinatum erat,
 15 invaserat ordines hostium, cum Coenus ingenti vi a
 laevo cornu invehitur. Phalanx quoque mediam In- 18
 49 dorum aciem uno impetu perrupit. At Porus, qua
 equitem invehit senserat, beluas agi iussit: sed tardum
 et paene immobile animal equorum velocitatem aequare
 20 non poterat. Ne sagittarum quidem ullus erat barba-
 ris usus. Quippe longas et praegraves, nisi prius in 19
 terra statuerunt arcum, haud satis apte et commode
 inponunt, tum humo lubrica et ob id inpediente cona-
 tum molientes ictus celeritate hostium occupantur.

1 Tandem] tantundem P m. pr. inquit] inquit V. 3 Coe-
 non Merula: cenon A. inquit] inquit V. Ptolomaeo
 scripsi: ptolomeo FV, ptholomeo BLP. Perdiccaque] perdi-
 caque P. 4 Hephaestione Cospus: ephestione A. 5 fecero]
 facio F m. pr. me] om. P m. pr. 7 Antigene Zumptius:
 antigone A. iam invehemini scripsi: non inuehimini P, in-
 uehimini C. 8 urgebitis] urguebitis FV. 10 rectoresque]
 ectoresque V m. pr., uectoresque V m. sec. 11 eos] eo B
 m. pr. 15 Coenus] cenus B m. pr. V. a laevo scripsi:
 in laevum A. 16 Phalanx] phalanx V. 17 perrupit] per-
 rumpit F m. pr. 20 sagittarum] sagitarum L. ullus]
 nullus P. barbaris] barbarus F m. pr. 21 longas Fro-
 benius: longae A. 22 statuerunt Kinchius: statuerent A.
 24 ictus] hictus V.

20 Ergo spreto regis imperio — quod fere fit, ubi tur-
 21 batis acrius metus quam dux imperare coepit — to-
 tidem erant imperatores, quot agmina errabant: alius
 iungere aciem, alius dividere, stare quidam et nonnulli
 circumvehi terga hostium iuebant, nihil in medium 5
 22 consulebatur. Porus tamen cum paucis, quibus metu
 potior fuerat pudor, colligere dispersos, obviis hosti
 ire pergit elephantosque ante agmen suorum agi iubet.
 23 Magnum beluae iniecere terrorem, insolitusque stridor
 non equos modo, tam pavidum ad omnia animal, sed 10
 24 viros quoque ordinesque turbaverat. Iam fugae circum-
 spiciebant locum paulo ante victores, cum Alexander
 Agrianos et Thracas leviter armatos, meliorem concur-
 25 satione quam comminus militem, emisit in beluas. In-
 gentem hi vim telorum iniecere et elephantis et regen- 15
 tibus eos. Phalanx quoque instare constanter territ-
 26 coepit. Sed quidam avidius persecuti beluas in semet
 inritavere vulneribus. Obtriti ergo pedibus earum ce-
 27 teris, ut parcius instarent, fuere documentum. Prae-
 cipue terribilis illa facies erat, cum manu arma viros- 20
 que corripere et super se regentibus traderent.
 28 Anceps ergo pugna nunc sequentium, nunc fugientium
 elephantos in multum diei varium certamen extraxit,
 donec securibus — id namque genus auxilii praepara-
 29 tum erat — pedes amputare coeperunt. Copidas vo- 25
 cabant gladios leviter curvatos, falcibus similes, quis
 adpetebant beluarum manus. Nec quicquam inexper-
 tum non mortis modo, sed etiam in ipsa morte novi
 30 supplicii timor omittebat. Ergo elephantum vulneribus 50

3 erant] erati P m. pr. quot] quod P m. pr. 5 cir-
 cumvehi] ciruehi L m. pr. 7 potior] pocior V, patior L.
 11 circumspiciebant] circumspiciebat F m. pr. L m. pr. 13 Thra-
 cas I: thrachas BLV, trachas FP. meliorem *Lauer*: me-
 liore A. 15 elephantis] ephantis P. 16 instare] stare PV m. pr.
 20 facies] faties L. 21 regentibus] gentibus P m. pr. 23 diei]
 dei B m. pr. 24 securibus] securi F m. pr. 25 coeperunt]
 ceperunt L.

tandem fatigati suos impetu sternunt, et, qui rexerant eos, praecipitati in terram ab ipsis obterebantur. Iamque pecorum modo magis pavidum quam infestum ultra aciem exigebantur, cum Porus destitutus a pluribus
 5 tela multa ante praeparata in circumfusus ex elephantu suo coepit ingerere. Multisque eminus vulneratis expositus ipse ad ictus undique petebatur. Novem iam
 32 vulnera hinc tergo, illinc pectore exceperat multoque sanguine profuso languidis manibus magis elapsa quam
 10 excussa tela mittebat. Nec segnius belua instincta
 33 rabie, nondum saucia invehebatur ordinibus, donec rector beluae regem conspexit fluentibus membris omnisque armis vix compotem mentis. Tum beluam in
 34 fugam concitat sequente Alexandro: sed equus eius
 15 multis vulneribus confossus deficiensque procubuit posito magis rege quam effuso. Itaque, dum equum
 35 mutat, tardius insecutus est. Interim frater Taxilis, regis Indorum, praemissus ab Alexandro monere coepit Porum, ne ultima experiri perseveraret dederetque
 20 se victori. At ille, quamquam exhaustae erant vires
 36 deficiebatque sanguis, tamen ad notam vocem excitatus: 'Agnosco', inquit, 'Taxilis fratrem, imperii regni-que sui proditoris', et telum, quod unum forte non effluxerat, contorsit in eum: quod per medium pectus
 25 penetravit ad tergum. Hoc ultimo virtutis opere edito
 37 fugere acrius coepit. Sed elephantus quoque, qui multa exceperat tela, deficiebat: itaque sistit fugam

1 tandem] tantundem P. 2 terram] terra L. Iamque
Muetzellius: itaque A. 4 destitutus] distitutus L *m. pr.* P
m. pr. 5 multa *Vogel*: multo A. 6 coepit] cepit L.
 8 exceperat] excoeperat P. 10 excussa] excusa P. 11 invehebatur] inueebatur L. 12 omissisque] omisisque B *m. pr.*
 FPV. 15 confossus] confosus V *m. pr.* 16 rege] regem V
m. pr. 19 dederetque] dedereque V 22 inquit] in-
 quid LV. Taxilis I: taxillis A. 23 proditoris C: pro-
 ditorem P. 24 per] *om.* P *m. pr.* 25 ad] at P *m. pr.*
 26 coepit] cepit L. 27 exceperat] excoeperat P. sistit]
 sictit L *m. pr.*

- 38 peditemque sequenti hosti obiecit. (Iam Alexander consecutus erat et pertinacia Pori cognita vetabat resistentibus parci. Ergo undique et in pedites et in ipsum Porum tela congesta sunt, quis tandem gravatus labi
 39 ex belua coepit. Indus, qui elephantum regebat, descendere eum ratus more solito elephantum procumbere iussit in genua: qui ut se submisit, ceteri quoque — ita enim instituti erant — demisere corpora in terram.)
 40 Ea res et Porum et ceteros victoribus tradidit.) Rex 51 spoliari corpus Pori, interemptum esse credens, iubet, 10 et, qui detraherent lorica vestemque, concurrere, cum belua dominum tueri et spoliantes coepit adpetere levatumque corpus eius rursus dorso suo inponere. Ergo telis undique obruitur, confossoque eo in vehiculum
 41 Porus inponitur. Quem rex ut vidit adlevantem oculos, non odio, sed miseratione commotus: 'Quae, malum', inquit, 'amentia te coegit rerum mearum cognita fama belli fortunam experiri, cum Taxilis esset in deditos clementiae meae tam propinquum tibi exemplum?'
 42 At ille: 'Quoniam', inquit, 'percontaris, respondebo ea 20 libertate, quam interrogando fecisti: neminem me fortio-
 43 rem esse censebam. Meas enim noveram vires, nondum expertus tuas: fortio- rem esse te belli docuit eventus. Sed ne sic quidem parum felix sum, secundus
 44 tibi.' Rursus interrogatus, quid ipse victorem statuere 25 debere censeret: 'Quod hic', inquit, 'dies tibi suadet,
 44 quo expertus es, quam caduca felicitas esset.' Plus monendo profecit, quam si precatus esset: quippe magnitudinem animi eius interritam ac ne fortuna qui-

2 et] ei P. pertinacia] pertinatia C. 4 tandem *Giunta*: tantum A. gravatus] gratus B m. pr., grautus L m. pr. 8 demisere B m. sec.: dimisere A. 14 confossoque *Aldus*: composito-
 17 inquit] inquit LV. amentia] amenti P m. pr. 19 propinquum L m. sec.: propinquo A. 20 inquit] inquit LV. 21 fortio- rem] forcio- rem V. 22 noveram] nouerim F m. pr. 23 fortio- rem] forcio- rem V. 24 parum] paruum F m. pr. 25 quid] quic P. 26 inquit] inquit LV. 27 quo *Lauer*: quod A. 29 fortuna *Giunta*: fortunam A.

dem infractam non misericordia modo, sed etiam honore excipere dignatus est. Aegrum curavit haud secus, quam si pro ipso pugnasset: confirmatum contra spem omnium in amicorum numerum recepit, mox
 5 donavit ampliore regno, quam tenuit. Nec sane quicquam ingenium eius solidius aut constantius habuit
 46 quam admirationem verae laudis et gloriae: simplicius tamen famam aestimabat in hoste quam in cive. Quippe
 a suis credebat magnitudinem suam destrui posse, eandem clariorem fore, quo maiores fuissent, quos ipse
 10 vicisset.

1 misericordia] misericordiam FL. honore] onore L.
 3 si] om. P m. pr. 4 recepit] recipit P. 6 aut] haud P.
 8 hoste] o-te L m. pr. 11 vicisset] uicissent F. Q. CURTI
 RUFII HISTORIAR. ALEXAND. MAG. MAC. LIB. VIII. EXPL. INCIPIT VIII.
 FCTR. B, Q. CURTI RVFI HISTORIARU LIB VIII EXPL FELIC. INCIPIT LIBER
 NONVS F, Q. CURTI RUFII HISTORIARU LIB. VIII. EXPLICIT. FELICITER IN-
 CIPIT LIB. NONUS L, Q. CURTI RUFII HISTORIARUM LIB VIII EXPLICIT IN-
 CIPIT LIBER NONUS P, CVRTI RVFI HISTORIARVM LIB. VIII. EXPLICIT.
 INCIPIT LIBER NONVS V.

Q. CURTI RUFII
HISTORIARUM
ALEXANDRI MAGNI
MACEDONIS

LIBER VIII.

I Alexander tam memorabili victoria laetus, qua sibi 1
Orientis finis apertos esse censebat, Soli victimis caesis
milites quoque, quo promptioribus animis reliqua belli
obirent, pro contione laudatos docuit, quidquid Indis
2 virium fuisset, illa dimicatione prostratum: cetera opi- 5
mam praedam fore celebratasque opes in ea regione
eminere, quam peterent. Proinde iam vilia et obsoleta
esse spolia de Persis: gemmis margaritisque et auro
atque ebore Macedoniam Graeciamque, non suas tan-
3 tum domos repleturos. Avidi milites et pecuniae et 10
gloriae, simul quia numquam eos adfirmatio eius fe-
fellerat, pollicentur operam: dimissisque cum bona spe
navigia exaedificari iubet, ut, cum totam Asiam per-
4 cucurrisset, finem terrarum, mare, inviseret. Multa

4 contione] concione L *m. pr.* 5 prostratum] prostra-
trum P, prosstratum L. 6 celebratasque *Lauer*: celebrates-
que P, celebrantesque C. 8 gemmis] gemis L. 9 atque]
adque L. 10 repleturos I: repleturum A. 11 gloriae] *in*
P in ras. m. sec. numquam] non quam L. 12 dimissisque]
dimisisque FL. 13 percurrisset C: percurrisset P.

materia navalis in proximis montibus erat: quam caedere adgressi magnitudinis invisitatae repperere serpentes. Rhinocerotes quoque, rarum alibi animal, in isdem montibus erant. Ceterum hoc nomen beluis inditum a Graecis: sermonis eius ignari *Indi* aliud lingua sua usurpant. Rex duabus urbibus conditis in utraque fluminis, quod superaverat, ripa copiarum duces coronis et M aureis singulos donat: ceteris quoque pro portione aut gradus, quem in amicitia obtinebant, aut navatae operae honos habitus est. Abisares, qui, priusquam cum Poro dimicaretur, legatos ad Alexandrum miserat, rursus alios misit pollicentes, omnia facturum, quae imperasset, modo ne cogeretur corpus suum dedere: neque enim aut sine regio imperio victurum aut regnaturum esse captivum. Cui Alexander nuntiari iussit, si gravaretur ad se venire, ipsum ad eum esse venturum.

Hinc praerapido amne superato ad interiora Indiae processit. Silvae erant prope in inensum spatium diffusae procerisque et in eximiam altitudinem editis arboribus umbrosae. Plerique rami instar ingentium stipitum flexi in humum rursus, qua se curvaverant, erigebantur, adeo ut species esset non rami resurgentis, sed arboris ex sua radice generatae. Caeli temperies salubris: quippe et vim solis umbrae levant et aquae large manant e fontibus. Ceterum hic quoque serpentium magna vis erat squamis fulgorem auri reddenti-

2 invisitatae] inusitatae F m. pr., inu*itatae L. repperere] reppere V. 3 Rhinocerotes *Lauer*: rhinocerontes BL m. pr. P, rinocerontes FV. 4 isdem] hisdem FP. 5 eius] om. P. ignari] gnari F. *Indi* aliud *scripsi*: aliud A. 7 duces I: ducis A. 8 singulos] sigulos BF. 9 portione] porcione L. aut] haud P. gradus *Acidalius*: gradu A. aut] haud P. 10 honos] honus B m. pr. P, onus L m. pr. habitus] abitus L. Abisares] abissares C. 12 pollicentes] policientes P. omnia] onimia F. 14 aut] haud P. aut] haud P. 15 regnaturum] regnaturus V m. pr. 18 praerapido *scripsi*: poro A. amne] amme L. superato] superata V. 19 spatium] spacium PV.

bus. Virus haud ullum magis noxium est: quippe
 morsum praesens mors sequebatur, donec ab incolis re-
 13 medium oblatum est. Hinc per deserta ventum est ad
 flumen Hyraotim. Iunctum erat flumini nemus opa-
 cum arboribus alibi invisitatis agrestiumque pavonum 5
 14 multitudine frequens. Castris inde motis oppidum haud
 procul positum corona capit obsidibusque acceptis sti-
 pendium inponit.

Ad magnam deinde, ut in ea regione, urbem per- 3
 venit, non muro solum, sed etiam palude munitam. 10
 15 Ceterum barbari vehiculis inter se iunctis dimicaturi
 occurrerunt: tela aliis hastae, aliis secures erant, tran-
 siliebantque in vehicula strenuo saltu, cum succurrere
 16 laborantibus suis vellent. Ac primo insolitum genus
 pugnae Macedonas terruit, cum eminus vulnerarentur: 15
 deinde spreto tam incondito auxilio ab utroque latere
 17 vehiculis circumfusi repugnantes fodere coeperunt. Et
 vincula, quis conserta erant, iussit incidi, quo facilius
 singula circumvenirentur. Itaque VIII milibus suorum
 18 amissis in oppidum refugerunt. Postero die scalis un- 20
 dique admotis muri occupantur. Paucis pernicitas sa-
 luti fuit: qui *ubi* cognito urbis excidio paludem trans-
 navere, in vicina oppida ingentem intulere terrorem
 invictum exercitum et deorum profecto advenisse me-
 morantes. 25

19 Alexander ad vastandam eam regionem Perdicca 4
 cum expedita manu misso partem copiarum Eumeni
 tradidit, ut is quoque barbaros ad deditionem conpel-
 leret: ipse ceteros ad urbem validam, in quam aliarum

4 Hyraotim *scripsi*: hiarotim A. In P verba hiarotim.
 iunctum erat flumini nemus opachum arboribus alibi *om. m. pr.,*
add. corr. in margine infimo. 12 transliebantque] transie-
 bantque L *m. pr.* V. 14 vellent] uelent B *m. pr.* L. *m. pr.*
 17 coeperunt] ceperunt P. 18 incidi] indici F *m. pr.*
 19 VIII milibus I: VIII B C, VIII B P. 20 amissis] amisis P.
 oppidum] opidum LP *m. pr.* 22 qui *ubi scripsi*: qui A. 24 ad-
 venisse] aduenisse B *m. pr.* 28 conpelleret] compelleretur C.
 29 quam] quem V. aliarum I: aliorum A.

quoque confugerant incolae, duxit. Oppidani missis, 20
 qui regem deprecarentur, nihilo minus bellum para-
 bant. Quippe orta seditio in diversa consilia diduxerat
 vulgum: alii omnia deditione potiora, quidam nullam
 5 opem in ipsis esse ducebant. Sed dum nihil in com- 21
 mune consulitur, qui deditioni iminebant, apertis por-
 tis hostem recipiunt. Alexander quamquam belli auc- 22
 toribus iure poterat irasci, tamen omnibus venia data
 et obsidibus acceptis ad proximam deinde urbem castra
 10 movit. Obsides ducebantur ante agmen: quos cum ex 23
 muris agnovissent, utpote gentis eiusdem, in collo-
 quium incolae vocaverunt. Illi elementiam regis si-
 mulque vim commemorando ad deditionem eos con-
 pulere: ceterasque urbes simili modo domitas in fidem
 15 accepit.

5 Hinc in regnum Sopithis perventum est. Gens, ut 24
 barbari credunt, sapientia excellet bonisque moribus
 regitur. Genitos liberos non parentum arbitrio tollunt 25
 aluntque, sed eorum, quibus spectandi infantum habi-
 20 tum cura mandata est. Si quos *vitiis* insignes aut
 aliqua parte membrorum inutiles notaverunt, necari
 iubent. Nuptiis coeunt non genere ac nobilitate con- 26
 iunctis, sed electa corporum specie, quia eadem aesti-
 matur in liberis. Huius gentis oppidum, cui Alexan- 27
 25 der admoverat copias, ab ipso Sopithe obtinebatur.
 Clausae erant portae, sed nulli in muris turribusque
 se armati ostendebant, dubitabantque Macedones, de-
 seruissent urbem incolae an fraude se occulerent: cum 28
 subito patefacta porta rex Indus cum duobus adultis

2 nihilo minus] nihil hominus P. 3 diduxerat *Probenius*: deduxerat A. 4 potiora] potiora L. 12 incolae vocaverunt *Damsteius*: collocaverunt P, convocaverunt C. 16 Sopithis *Muetzellius*: Sophites A. 20 *vitiis* insignes *scripsi*: insignes A. aut] haud P, aud L m. pr. 21 necari] negari P. 24 oppidum] opidum L. cui] cuius C. 25 Sopithe *Muetzellius*: sophite P m. pr., sopite C, sed in BV m. sec. sophite, in P m. rec. sophithe corr. 29 porta rex] portas rex P m. pr., portare L m. pr.

filiis occurrit multum inter omnes barbaros eminens
 29 corporis specie. Vestis erat auro purpuraque distincta,
 quae etiam crura velabat, aureis soleis inseruerat gem-
 mas, lacerti quoque et brachia margaritis ornata erant,
 30 pendebant ex auribus insignes candore ac magnitudine
 lapilli, baculum aureum berylli distinguebant. Quo
 tradito precatus, ut sospes acciperet, se liberosque et
 31 gentem suam dedit. Nobiles ad venandum canes in
 ea regione sunt: latratu abstinere dicuntur, cum vide-
 32 runt feram, leonibus maxime infesti. Horum vim ut
 ostenderet Alexandro, in consaeptum leonem eximiae
 magnitudinis iussit emitti et quattuor omnino admoveri
 canes. Qui celeriter feram occupaverunt: tum ex iis, qui
 adsueverant talibus ministeriis, unus canis leoni cum aliis
 inhaerentis crus avellere et, quia non sequebatur, ferro 15
 33 amputare coepit. Ne sic quidem pertinacia victa rursus
 aliam partem secare institit et inde non segnius in-
 haerentem ferro subinde caedere: at ille in vulnere
 ferae dentes moribundus quoque infixerat. Tantam in
 illis animalibus ad venandum cupiditatem ingenerasse 20
 34 naturam memoriae proditum est. Equidem plura tran-
 scribo quam credo: nam nec adfirmare sustineo, de
 35 quibus dubito, nec subducere, quae accepi. Relicto
 igitur Sopithe in suo regno ad fluvium Hypasin pro-
 cessit Hephaestione, qui diversam regionem subegerat, 25
 coniuncto.

36 Phegeus erat gentis proximae rex: qui popularibus
 suis colere agros, ut adsueverant, iussis Alexandro cum
 II donis occurrit nihil, quod imperaret, detrectans. Bi- 7
 duum apud eum substitit rex. Tertio die amnem supe- 30

5 insignes I: insignis A. ac] om. C. 6 berylli] be-
 rilli C. 8 dedit C: dedit P. 11 ostenderet] hosten-
 deret P. consaeptum *Muetzellius*: conceptu A [B m. pr. con-
 spectu]. 13 iis I: his A. 14 unus *Giunta*: unius A.
 16 sic] si V. pertinacia] pertinatia V. 18 caedere: at
scripsi: caedebat A. 24 Sopithe *Muetzellius*: sophite A.
 Hypasin I: ypasin A. 25 Hephaestione *Cospius*: ephestione A.
 27 Phegeus I: phegelis A. 29 occurrit] occurrit P.

rare decreverat transitu difficilem non spatio solum
 aquarum, sed etiam saxis inpeditum: percontatus igitur
 Phegea, quae noscenda erant, XII dierum ultra
 flumen per vastas solitudines iter esse cognoscit, exci-
 pere deinde Gangen, maximum totius Indiae fluminum,
 ulteriorem ripam colere gentes Gangaridas et Prasios
 eorumque regem esse Aggrammen XX milibus equitum
 ducentisque peditum obsidentem vias. Ad hoc quadri-
 garum II milia trahere et, praecipuum terrorem, ele-
 phantos, quos III milium numerum explere dicebat.
 Incredibilia regi omnia videbantur: igitur Porum —
 nam cum eo erat — percontatur, an vera essent, quae
 dicerentur. Ille vires quidem gentis et regni haud
 falso iactari adfirmat, ceterum, qui regnaret, non modo
 ignobilem esse, sed etiam ultimae sortis: quippe patrem
 eius, tonsorem vix diurno quaestu propulsantem famem,
 propter habitum haud indecorum cordi fuisse reginae.
 Ab ea in propiorem eius, qui tum regnasset, amicitiae
 locum admotum interfecto eo per insidias sub specie
 tutelae liberum eius invasisse regnum necatisque pueris
 hunc, qui nunc regnat, generasse, invisum vilemque
 popularibus, magis paternae fortunae quam suae me-
 morem. Adfirmatio Pori multiplicem animo regis inie-
 cerat curam. Hostem beluasque spernebat, situm lo-
 corum et vim fluminum extimescebat: relegatos in
 ultimum paene rerum humanarum persequi terminum
 et eruere arduum videbatur, rursus avaritia gloriae et
 insatiabilis cupido famae nihil invium, nihil remotum
 videri sinebat. Et interdum dubitabat, an Macedones
 tot emensi spatia terrarum, in acie et in castris senes

1 spatio] spacio F. 2 Percontatus *Frobenius*: percunc-
 tatus A. 3 noscenda] noscendi F m. pr. XII *Vogel*: XI A.
 6 Gangaridas I: gangarhidas A. Prasios *Salmastius*: pharrasios
 C. pharrassios P. 7 xx milibus I: xx B C, xx B P. 16 quaestu
 propulsantem] quae strupo pulsantem P. 18 amicitiae] amiti-
 tiae V. 21 generasse] generasset P. 25 relegatos] religatos P.
 26 avaritia] auaritiae F. 28 insatiabilis] insaciabilis FP,
 resaciabilis V. 30 spatia] spacia P.

- facti per obiecta flumina, per tot naturae obstantes
 difficultates secuturi essent: abundantes onustosque
 praeda magis parta frui velle quam acquirenda fatigari.
- 11 Non idem sibi et militibus animi: sese totius orbis im-
 perium mente complexum adhuc in operum suorum 5
 primordio stare, militem labore defetigatum proximum
 12 quemque fructum finito tandem periculo expetere. Vi-
 cit ergo cupido rationem, et ad contionem vocatis mi-
 litibus ad hunc maxime modum disseruit: 'Non ignoro, 8
 milites, multa, quae terrere vos possent, ab incolis 10
 13 Indiae per hos dies de industria esse iactata: sed non
 est inprovisa vobis mentientium vanitas. Sic Ciliciae
 fauces, sic Mesopotamiae campos, Tigrim et Euphraten,
 quorum alterum vado transiimus, alterum ponte, terri-
 14 biles fecerant Persae. Nil umquam ad liquidum fama 15
 perducitur: omnia illa tradente maiora sunt vero.
 Nostra quoque gloria, cum sit ex solido, plus tamen
 15 habet nominis quam operis. Modo quis beluas offe-
 rentes moenium speciem, quis Hydaspem amnem, quis
 cetera auditu maiora quam vero sustineri posse crede- 20
 bat? Olim, hercules, fugissemus ex Asia, si nos fabulae
 16 debellare potuissent. Creditisne elephantorum greges
 maiores esse, quam usquam armentorum sunt, cum et
 rarum sit animal nec facile capiatur multoque diffi-
 17 lius mitigetur? Atqui eadem vanitas copias peditum 25

2 abundantes] habundantes V. onustosque I: honustos-
 que A. 3 acquirenda *Frobenius*: adquerenda A. 4 sese
 scripsi: esse A. totius] totius F. 6 labore] laborem P.
 7 tandem] tantem C. expetere] expere B m. pr. 8 contionem]
 concionem L. 9 disseruit] deseruit V. 10 possent] posent L.
 13 Mesopotamiae] mesopotamiae V. Tigrim] tygrim C. Eu-
 phraten] eufraten P. 14 transiimus P: transivimus C. terri-
 biles *Bentleius*: terribilem A. 15 Nil umquam *Damsteius*:
 numquam A. 17 gloria] gloriae C. 19 speciem] spetiem L.
 Hydaspem *Letellierius*: hidasphem A [hidasphen V]. 20 sustineri
Bentleius: sustinere A. 21 hercules P: hercule C. fugisse-
 mus] fuisse V. nos] non P m. pr. 22 creditisne]
 creditis nec P. 23 armentorum] armatorum B. 24 facile]
 facere V.

equitumque numeravit. Nam flumen, quo latius f-
sum est, hoc placidius stagnat: quippe angustis ripis
coercita et in angustiore alveum elisa torrentes aquas
invehunt, contra spatio alvei segnior cursus est. Prae- 18
5 terea in ripa omne periculum est, ubi adplicantes na-
vigia hostis expectat. Ita, quantumcumque flumen
intervenit, idem futurum discrimen est evadentium in
9 terram. Sed omnia ista vera esse fingamus: utrumne 19
nos magnitudo beluarum an multitudo hostium terret?
10 Quod pertinet ad elephantos, praesens habemus exem-
plum: in suos vehementius quam in nos incucurrerunt:
tam vasta corpora securibus falcibusque mutilata sunt.
Quid autem interest, totidem sint, quot Porus habuit, 20
an III milia, cum uno aut altero vulnerato *videritis* ce-
15 teros in fugam declinari? Dein paucos aegre et in-
commode regunt: congregata vero tot milia ipsa se 21
elidunt, ubi nec stare nec fugere potuerint inhabiles
vastorum corporum moles. Equidem sic animalia ista
contempsi, ut, cum haberem ipse, non opposuerim, sa-
tis gnarus, plus suis quam hostibus periculi inferre.
20 At enim equitum peditumque multitudo vos commovet! 22
Cum paucis enim pugnare soliti estis et nunc primum
inconditam sustinebitis turbam. Testis adversus mul- 23
titudinem invicti Macedonum roboris Granicus amnis
25 et Cilicia inundata cruore Persarum et Arbela, cuius
campi devictorum a nobis ossibus strati sunt. Sero 24
hostium legiones numerare coepistis, postquam solitu-
dinem in Asia vincendo fecistis. Cum per Hellespon-
tum navigaremus, de paucitate nostra cogitandum fuit:

1 latius] lacius P. 2 angustis] angustis B m. pr. 4 spatio
Francinus: statio BLV, stacio FP. 9 nos P: vos C. hostium]
ostium L. 10 pertinet] ptinet P m. pr. habemus] abe-
mus L. 11 incucurrerunt P: incurrerunt C [incurrent L m. pr.].
13 quot *Lauer*: quod A. 14 an] in B m. pr. aut] haud P
vulnerato *videritis scripsi*: vulneratis A. 15 aegre *Bent-*
leius: quoque A. 24 roboris] robori V. 25 Cilicia] cili-
tia F. cruore *Lauer*: feruore A. 28 Hellespontum] heles-
pontum L, ellespontum V.

nunc nos Scythae sequuntur, Bactriana auxilia praesto
 25 sunt, Dahae Sogdianique inter nos militant. Nec tamen 10
 illi turbae confido: vestras manus intueor, vestram vir-
 tutem rerum, quas gesturus sum, vadem praedemque
 habeo. Quamdiu vobiscum in acie stabo, nec mei nec 5
 hostium exercitus numero: vos modo animos mihi
 26 plenos alacritatis ac fiduciae adhibete. Non in limine
 operum laborumque nostrorum, sed in exitu stamus:
 pervenimus ad solis ortum et Oceanum. Nisi obstat
 ignavia, inde victores perdomito fine terrarum reverte- 10
 mur in patriam. Nolite, quod pigri agricolae faciunt,
 maturos fructus per inertiam amittere e manibus.
 27 Maiora sunt periculis praemia: dives eadem et inbellis
 est regio. Itaque non tam ad gloriam vos duco quam
 ad praedam. Digni estis, qui opes, quas illud mare 15
 litoribus invehit, referatis in patriam, digni, qui nihil
 28 inexpertum, nihil metu omissum relinquatis. Per vos
 gloriamque vestram, qua humanum fastigium exceditis,
 perque et mea in vos et in me vestra merita, quibus
 invicem contendimus, oro quaesoque, ne humanarum 20
 rerum terminos adeuntem alumnus commilitonemque
 29 vestrum, ne dicam regem, deseratis. Cetera vobis im-
 peravi: hoc unum debiturus sum. Et is vos rogo, qui
 nihil umquam vobis praecepi, quin primus me pericu-
 lis obtulerim, qui saepe aciem clipeo meo texi. Ne 25
 infregeritis in manibus meis palmam, qua Herculem
 30 Liberumque Patrem, si invidia afuerit, aequabo. Date

1 Scythae] schytę B. sequuntur] secuntur PV. 2 Dahae]
 dahaet F m. pr., *** L, corr. add dahe. 4 sum] om. P. 7 ala-
 critatis] alacritas F m. pr. fiduciae] fidutiae V. adhibete]
 adibete V. 10 inde] unde V. revertemur] reuertamur P.
 12 inertiam] incerciam FV. 14 ad gloriam] gloriam F m. pr.
 15 Digni] dignis B m. pr. 16 litoribus] littoribus P. 18 fasti-
 gium] fastidium P. 20 invicem *Bentleius*: inuicti A. ne]
 om. P m. pr. humanarum] humarum B m. pr. F m. pr. L m. pr. V.
 24 praecepi] praecipi P m. pr. quin *Giunta*: qui A. 25 ob-
 tulerim *Giunta*: obtuli P, optuli C. clipeo] clypeo BLP,
 clipeo V. 27 afuerit] fuerit F m. pr.

hoc precibus meis et tandem obstinatum silentium
 rumpite. Ubi est ille clamor, alacritatis vestrae index?
 ubi ille meorum Macedonum vultus? Non agnosco vos,
 milites, nec agnosci videor a vobis. Surdas iamdudum
 5 aures pulso, aversos animos et infractos excitare conor.
 11 Cumque illi in terram demissis capitibus tacere per- 31
 severarent: 'Nescio quid', inquit, 'in vos inprudens de-
 liqui, quod me ne intueri quidem vultis. In solitudine
 mihi videor esse. Nemo respondet, nemo saltem negat.
 10 Quos adloquor? quid autem postulo? Vestram gloriam 32
 et magnitudinem vindicamus. Ubi sunt illi, quorum
 certamen paulo ante vidi contendendum, qui potissi-
 mum vulnerati regis corpus exciperent? Desertus,
 destitutus sum, hostibus deditus. Sed solus quoque ire 33
 15 perseverabo. Obicite me fluminibus et beluis et illis
 gentibus, quarum nomina horretis: inveniam, qui de-
 sertum a vobis sequantur. Scythae Bactrianique erunt
 mecum, hostes paulo ante, nunc milites nostri. Mori 34
 praestat quam precario imperatorem esse. Itē reduces
 20 domos! ite deserto rege ovantes! Ego hic aut vobis
 desperatae victoriae aut honestae morti locum inveniam.'
 Ne sic quidem ulli militum vox exprimi potuit. Ex- III
 spectabant, ut duces principesque ad regem perferrent
 vulneribus et continuo labore militiae fatigatos non
 25 detrectare munia, sed sustinere non posse. Ceterum
 illi metu attoniti in terram ora defixerant. Igitur 2
 primo fremitus sua sponte, deinde gemitus quoque ori-
 tur, paulatimque liberius dolor egeri coepit manantibus

5 aversos] auersus FV. 6 demissis] dimissis P. 7 quid,
 inquit] quid inquit F, ⁱqd quit P, sed ⁱqd in ras. m. rec.
 11 vindicamus Frobenius: indicamus A. 12 certamen] ta-
 men P. contendendum] contendencium V. 13 vulnerati]
 uult nerati F m. pr. 16 quarum I: quorum A. 20 aut
 vobis Bentleius: a uobis A. 21 aut] haut L, haud P. ho-
 nestae] onestae L. 23 perferrent] perferret P m. pr. 25 de-
 trectare] detractare F m. pr. P. posse] possum P m. pr. 26 illi]
 ille F m. pr. P. 28 egeri Gebhardus: erigi A.

lacrimis, adeo ut rex ira in misericordiam versa ne ipse quidem, quamquam cupiebat, temperare oculis potuerit. Tandem universa contione effusius flente Coenus ausus est cunctantibus ceteris propius tribunal accedere significans se loqui velle. Quem ut videre milites detrahentem galeam capiti — ita enim regem adloqui mos est —, hortari coeperunt, ut causam exercitus ageret. Tum Coenus: 'Dii prohibeant', inquit, 'a nobis inpias mentes! Et profecto prohibent: idem animus est tuis, qui fuit semper, ire, quo iusseris, pugnare, periclitari, sanguine nostro commendare posteritati tuum nomen. Proinde, si perseveras, inermes quoque et nudi et exangues, utcumque tibi cordi est, sequimur vel anteceditur. Sed si audire vis non fictas tuorum militum voces, verum necessitate ultimas expressas, praebe, quaeso, propitias aures imperium atque auspiciū tuum constantissime secutis et, quocumque pergis, secuturis. Vicisti, rex, magnitudine rerum non hostes modo, sed etiam milites. Quidquid mortalitas capere poterat, inplevimus. Emensis maria terrasque melius nobis quam incolis omnia nota sunt. Paene in ultimo mundi fine consistimus. In alium orbem paras ire et Indiam quaeris Indis quoque ignotam. Inter feras serpentesque degentes eruere ex latebris et cubilibus suis expetis, ut plura, quam sol videt, victoria lustres. Digna prorsus cogitatio animo tuo, sed altior nostro. Virtus enim tua semper in incremento erit, nostra vis iam in fine est. Intuere corpora exanguia, tot perfossa vulneribus, tot cicatricibus

2 cupiebat *Kinchius*: cupierat P, cuperat C. 3 Coenus *Aldus*: poenus A. 7 coeperunt] caeperunt PV, ceperunt L m. pr. 8 Coenus *Aldus*: poenus A. inquit] inquit FV. 10 quo] co V. 11 posteritati] post teritati F. 12 inermes] inhermes P. 16 propitias] propicias FV. 17 atque] adque F m. pr. auspiciū I: hauspiciū A. 18 magnitudine] magnitudinem V. 20 Emensis] emensi C. 23 orbem] urbem C 27 altior] altiora P. in incremento I: incremento A.

putria. Iam tela hebetia sunt, iam arma deficiunt. Vestem Persicam induti, quia domestica subvehi non potest, in externum degeneravimus cultum. Quoto 11 cuique lorica est? quis equum habet? Iube quaeri, 12 quam multos servi ipsorum persecuti sint, quid cuique supersit ex praeda. Omnium victores omnium inopes sumus. Nec luxuria laboramus, sed bello instrumenta belli consumpsimus. Hunc tu pulcherrimum exercitum 13 nudum obicies beluis? Quarum ut multitudinem au- 14 geant de industria barbari, magnum tamen esse nume- 15 rum etiam ex mendacio intellego. Quodsi adhuc pe- 16 netrare in Indiam certum est, regio a meridie minus vasta est: qua subacta licebit decurrere in illud mare, quod rebus humanis terminum voluit esse natura. Cur 17 circuitu petis gloriam, quae ad manum posita est? Hic quoque occurrit Oceanus. Nisi mavis errare, per- 18 venimus, quo tua fortuna ducit. Haec tecum quam 19 sine te cum his loqui malui, non uti inirem circum- stantis exercitus gratiam, sed ut vocem loquentium 20 potius quam gemitum murmurantium audires.' Ut 21 finem orationi Coenus inposuit, clamor undique cum ploratu oritur regem, patrem, dominum confusis ap- pellantium vocibus. Iamque et alii duces praecipueque 22 seniores, quis ob aetatem et excusatio honestior erat 23 et auctoritas maior, eadem precabantur. Ille nec casti- 24 gare obstinatos nec mitigari poterat iratus: itaque inops consilii desiluit ex tribunali claudique regiam iussit om- nibus praeter aduetos adire prohibitis. Biduum irae 19

1 hebetia B m. sec.: ebetia A. 2 induti *Kinchius*: induit P, indui C, in margine additur mus vel A induimus. 4 iube] iubet P. 5 sint *Zumptius*: sunt A. quid *Frobenius*: quod A. 8 tu] te C. 11 mendacio] mendatio LPV. 13 licebit] licebat P m. pr. 15 circuitu] cuitu B m. pr. 18 cum] cu P. 19 gratiam] gratiam F. 21 Coenus *Aldus*: poenus A. clamor] clam F m. pr. 24 ob] ab BF m. pr. P. 26 miti- gari *Kinchius*: mitigare C, mig*are P. iratus] iratos C. 27 ex scripsi: et P, e C. claudique] cludique P. 28 ad- ire] adhire P.

datum est: tertio die processit erigique duodecim aras ex quadrato saxo, monumentum expeditionis suae, munimenta quoque castrorum iussit extendi cubiliaque amplioris formae quam pro corporum habitu relinqui, ut speciem omnium augeret, posteritati fallax miraculum 5 praeparans.

- 20 Hinc repetens, quae emensus erat, ad flumen Acesinen locat castra. Ibi forte Coenus morbo extinctus est: cuius morte ingemuit quidem rex, adiecit tamen propter paucos dies longam orationem eum exorsum, 10
21 tamquam solus Macedoniam visurus esset. Iam in aqua classis, quam aedificari iusserat, stabat. Inter haec Memnon ex Thracia in supplementum equitum v milia, praeter eos ab Harpalo peditum vii milia adduxerat armaque xxv milibus auro et argento caelata 15
22 pertulerat. Quis distributis vetera cremari iussit. Mille navigiis aditurus Oceanum discordesque et vetera odia retractantes Porum et Taxilen, Indiae reges, firmatae per adfinitatem gratiae reliquit in suis regnis summo
23 in aedificanda classe amborum studio usus. Oppida 20 quoque duo condidit: quorum alterum Nicaeam appellavit, alterum Bucephala, equi, quem amiserat, memoriae ac nomini dedicans urbem. Elephantis deinde et inpedimentis terra sequi iussis secundo amne defluxit quadraginta ferme stadia singulis diebus pro- 25

1 tertio] tercio F. erigique *Frobenius*: e regia qui A.
2 monumentum *Frobenius*: munimentum A. expeditionis] expeditionis FL m. pr., expedito onis P m. pr. munimenta] munimenta P. 5 speciem] spetiem F. 6 praeparans] apparens B m. pr. 7 repetens] repentes B m. pr. B m. pr.
Acesinen *scripsi*: acaestimen P, acaestimem BF, aestimem LV.
8 Coenus *Aldus*: poenus A. 12 Inter haec *Giunta*: in hac A.
13 Thracia] tracia FP m. pr., thratia L m. pr., hratia V. supplementum] suplementum P. v milia] v C. 14 Harpalo I: harpelo A [arpelo B m. pr.]. 15 xxv milibus *Madvigius*: xxv B A.
19 reliquit I: reliquid P, relinquit BL, relinquit F m. pr. V.
20 amborum] arborum P. usus] usos P. 22 Bucephala *scripsi*: bucephalum A [bucefalum V].

cedens, ut opportunis locis exponi subinde copiae possent.

- 14 Perventum erat in regionem, in qua Hydaspes am- IV
 nis Acesini committitur: hinc decurrit in fines Sibor-
 5 rum. Hi de exercitu Herculis maiores suos esse me- 2
 morant: aegros relictos [esse] cepisse sedem, quam ipsi
 obtinebant. Pelles ferarum pro veste, clavae tela erant, 3
 multaque etiam, cum Graeci mores exolevissent, stir-
 pis ostendebant vestigia. Hinc escensione facta CC et 4
 10 L stadia excessit depopulatusque regionem oppidum,
 caput eius, corona cepit. XL milia peditum alia gens 5
 in ripa fluminum opposuerat: quae amne superato in
 fugam conpulit inclusosque moenibus expugnat. Pu-
 beres interfecti sunt, ceteri venierunt. Alteram deinde 6
 15 urbem expugnare adortus magnaue vi defendentium
 pulsus multos Macedonum amisit. Sed cum in obsi-
 dione perseverasset, oppidani desperata salute ignem
 subiecere tectis seque ac liberos coniugesque incendio
 cremant. Quod cum ipsi augerent, hostes extinguerent, 7
 20 nova forma pugnae erat: debebant incolae urbem, hostes
 defendebant. Adeo etiam naturae iura bellum in con-
 trarium mutat. Arx erat oppidi intacta, in qua prae- 8
 sidium dereliquit. Ipse *est* navigiis circumvectus arcem.
 15 Quippe III flumina tota India praeter Gangen maxima
 25 munimento arcis adplicant undas: a septentrione Indus
 adluit, a meridie Acesines Hydaspis confunditur. Cete- 9

1 opportunis] oportunis V. 3 Hydaspes *Merula*: hidaspis A.
 4 Acesini *Modius*: accessino A. Siborum *Zumptius*: soborum A.
 5 Hi] hic P, i V. 6 relictos *Acidalius*: relictos esse C, relictos
 se P. cepisse] coepisse B m. pr. L, cepisse V. 7 obtinebant] opti-
 nebat F m. pr., obstinebant P. 9 escensione B m. sec.: ex-
 censione A. 11 caput] capud F m. pr. L m. pr. PV. cepit]
 coepit BFP, cepit V. XL milia] XL C. alia] milia C. 18 sub-
 iecere I: subicere A. seque *scripsi*: se quoque A. 19 Quod]
 ut V m. pr. 20 erat] erant F. 21 defendebant *Frobenius*:
 extinguebant A. etiam] etia F. 22 mutat *Lauer*: mutant A.
 23 dereliquit] dereliquid V. ipse *est scripsi*: ipse A. 24 Gangen]
 gengen F. maxima] maximam P. 26 adluit] atluit P.
 Acesines *Aldus*: hacesines A. Hydaspis] hidaspi C.

rum amnium coetus maritimis similes fluctus movet, multoque ac turbido limo, quod aquarum concursu subinde turbatur, iter, qua meatur navigiis, in tenuem
 10 alveum cogitur. Itaque cum crebri fluctus se inveherent et navium hinc proras, hinc latera pulsarent, subducere nautae vela coeperunt. Sed ministeria eorum hinc aestu, hinc praerapida celeritate fluminum occu-
 11 pantur. In oculis omnium duo maiora navigia submersa sunt: leviora, cum et ipsa nequirent regi, in ripam tamen innoxia expulsa sunt. Ipse rex in rapidissimos vertices incidit, quibus intorta navis obliqua
 12 et gubernaculi inpatiens agebatur. Iam vestem detraherat corpori proiecturus semet in flumen, amicique, ut exciperent eum, haud procul nabant, adparebatque anceps periculum tam nataturi quam navigare perseve-
 13 rantis: ergo ingenti certamine concitant remos, quantaque vis humana esse poterat, admota est, ut fluctus,
 14 qui se invehebant, everberarentur. Findi crederes undas et retro gurgites cedere. Quibus tandem navis erepta non tamen ripae adplicatur, sed in proximum
 20 vadum inluditur. Cum amne bellum fuisse crederes. Ergo aris pro numero fluminum positis sacrificioque facto xxx stadia processit.
 15 Inde ventum est in regionem Sudracarum Mallo-
 rumque, quos alias bellare inter se solitos tunc periculi societas iunxerat. Nonaginta milia iuniorum ped-
 25 ditum in armis erant, praeter hos equitum x milia

1 coetus] cetus B m. pr. LPV. 3 meatur *Heinsius*: meat A. 7 aestu *Ieepius*: cetu A. praerapida] praerapida F. occupantur] hoccupantur P. 8 omnium duo maiora *Acidalius*: duo maiora omnium C, duo maiora P. 11 navis] nauigii P. 12 inpatiens] inpaciens FP. 13 semet] sem F m. pr. 15 nataturi] natatura F m. pr., naturi V m. pr. 16 certamine] certamina P. remos] ramos P. 17 humana] humanā V. poterat] poterit F m. pr. 18 se invehebant I: in se uehebant A. 19 cedere] credere V. 20 ripae] rpaē P. 21 amne PB m. sec.: amni C. 25 periculi] bericuli L. 26 iunxerat] iuncxerat V. Nonaginta milia *Loccenius*: viii A.

nongentaeque quadrigae. At Macedones, qui omni dis- 16
 crimine iam defunctos se esse crediderant, postquam
 integrum bellum cum ferocissimis Indiae gentibus su-
 peresse cognoverunt, inproviso metu territi rursus se-
 5 ditionis vocibus regem increpare coeperunt: Gangen 17
 amnem et, quae ultra essent, coactum transmitters non
 tamen finisse, sed mutasse bellum. Indomitae gentibus
 se obiectos, ut sanguine suo aperirent ei Oceanum.
 Trahi extra sidera et solem cogique adire, quae mor- 18
 10 talium oculis natura subduxerit. Novis identidem ar-
 mis novos hostes existere. Quos ut omnes fundant
 fugentque, quod praemium ipsos manere? caliginem ac
 tenebras et perpetuam noctem profundo incubantem
 mari, repletum inmanium beluarum gregibus fretum,
 15 immobiles undas, in quibus emoriens natura defecerit.
 Rex non sua, sed militum sollicitudine anxius contione 19
 advocata docet inbelles esse, quos metuant. Nihil deinde
 praeter has gentes obstare, quominus terrarum spatia
 emensi ad finem simul mundi laborumque perveniant.
 20 Concessisse illis metuentibus Gangen et multitudinem 20
 nationum, quae ultra amnem essent: declinasse iter eo,
 ubi par gloria, minus periculum esset. Iam prospicere 21
 se Oceanum, iam perflare ad ipsos auram maris: ne
 inviderent sibi laudem, quam peteret. Herculis et Li-
 25 beri Patris terminos transituos illos, regi suo parvo
 impendio immortalitatem famae daturus. Paterentur se
 17 ex India redire, non fugere. Omnis multitudo et maxime 22
 militaris mobilis impetu effertur: ita seditionis non re-

1 At] ad F. 4 inproviso L m. rec.: inprovisu A. sedi-
 tionis] seditionis L m. pr. P. 5 coeperunt] ceperunt F.
 6 coactum *Glareanus*: coactos A. transmitters] transmitters L
 m. pr., transmisere V. 7 tamen] tamem L. sed mutasse] om. P.
 10 subduxerit *Acidalius*: subduxerat A. 12 caliginem] caligine V.
 13 perpetuam noctem I: perpetua nocte A. 16 anxius] anxius V.
 contione] concione P V. 18 spatia] spacia V, spati F. 19 labo-
 rumque I: laboremque A. 20 Concessisse *scripsi*: cessisse A.
 et] ex P. 21 amnem] annem FP m. pr. declinasse] declinasset P.
 28 mobilis *scripsi*: mobili A. effertur *Vindelinus*: adfertur A.

23 media quam principia maiora sunt. Non alias tam
 alacer clamor ab exercitu est redditus: iubent eum du-
 cere dis secundis aequareque gloria, quos aemularetur.
 Laetus his adclamationibus ad hostes protinus castra
 24 movit. Validissimae Indorum gentes erant et bellum 5
 impigre parabant ducemque ex natione Sudracarum
 spectatae virtutis elegerant: qui sub radicibus montis
 castra posuit lateque ignes, ut speciem multitudinis
 augeret, ostendit, clamore quoque ac sui moris ululatu
 identidem adquiescentes Macedonas frustra terrere co- 10
 25 natus. Iam lux adpetebat, cum rex fiduciae ac spei
 plenus alacres milites arma capere et exire in aciem
 iubet. Sed — haud traditur, metune an oborta sedi-
 tione inter ipsos — subito profugerunt barbari certe
 26 et avios montes et ineditos occupaverunt. Quorum 15
 agmen rex frustra persecutus impedimenta cepit.

Perventum deinde est ad oppidum Sudracarum, in 18
 quod plerique confugerant, haud maiore fiducia moe-
 27 nium quam armorum. Iam admovebat rex, cum vates
 monere eum coepit, ne committeret aut certe differret 20
 28 obsidionem: vitae eius periculum ostendi. Rex Demo-
 phontem — is namque vates erat — intuens: 'Si
 quis', inquit, 'te arti tuae intentum et exta spectan-
 tem sic interpellet, non dubitem, quin incommodus ac
 29 molestus videri tibi possit.' Et cum ille ita prorsus 25
 futurum respondisset: 'Censesne', inquit, 'tantas res,
 non pecudum fibras ante oculos habenti ullum esse

2 iubent eum ducere *scripsi*: iubentium duceret A. 3 aequa-
 reque *scripsi*: aequaretque A. 6 Sudracarum] sadracarum P.
 8 ignes] ignis F. speciem] spetiem F. 10 Macedonas] mace-
 dones F m. pr. 11 fiduciae] fidutiae V. 13 haud *Acidilius*: ut A.
 15 et avios *scripsi*: avios A. 16 cepit] coepit BF corr. P. 17 in
 quod I: id quo A. 18 confugerant] confugerent F m. pr.
 haud] aut P. fiducia] fidutia P. 20 coepit] caepit F, cepit P.
 ne I: nec A. 22 erat] erant V. 23 quis] quid F m. pr.
 inquit] inquit F m. pr. LP. spectantem I: expectantem A.
 24 sic] sua P, sit V. 25 possit] posset L m. pr. 26 in-
 quit] inquit P. 27 habenti] abenti P. ullum] illum C.

maius impedimentum quam vatem superstitione captum? Nec diutius, quam respondit, moratus admoveri iubet 30
 scalas cunctantibusque ceteris evadit in murum. Angusta muri corona erat: non pinnae sicut alibi fastigium eius distinxerant, sed perpetua lorica obducta transitum saepserat. Itaque rex haerebat magis quam 31
 stabat in margine clipeo undique incidentia tela propulsans: nam ipse eminus ex turribus petebatur, nec 32
 subire milites poterant, quia superne vi telorum obruebantur. Tandem magnitudinem [telorum] periculi pudor vicit: quippe cernebant cunctatione sua dedi hostibus regem. Sed festinando morabantur auxilia. Nam 33
 dum pro se quisque certat evadere, oneravere scalas: quis non sufficientibus devoluti unicum spem regis fellerunt. Stabat enim in conspectu tanti exercitus 34
 19 velut in solitudine destitutus. Iamque laevam, qua V clipeum ad ictus circumferebat, lassaverat clamantibus amicis, ut ad ipsos desiliret, stabantque excepturi: cum ille rem ausus est incredibilem atque inauditam multoque magis ad famam temeritatis quam gloriae insignem. Namque in urbem hostium plenam praecipiti 2
 saltu semet ipse inmisit, cum vix sperare posset dimicantem certe et non inultum esse moriturum: quippe, antequam adsurgeret, opprimi poterat et capi vivus 3
 35 Sed forte ita libraverat corpus, ut se pedibus exciperet: itaque stans init pugnam. Et, ne circumiri posset, fortuna providerat. Vetusta arbor haud procul 4
 muro ramos multa fronde vestitos, velut de industria regem protegentes, obiecerat: huius spatioso stipiti corpus, ne circumiri posset, adplicuit clipeo tela, quae ex

5 distinxerant] distinxerant V. 7 clipeo] clypeo B m. pr. P.
 8 ipse scripsi: ubique C, ubi P. petebatur] patebatur P.
 10 [telorum] del. Frobenius. 16 velut] uelud P. 17 clipeum]
 clypeum B m. pr. LP. 18 desiliret] desileret L m. pr. P m. pr.
 20 quam] om. P m. pr. 24 opprimi] oprimi P. 25 libera-
 verat] liberauerat B m. pr. P m. pr. 26 posset Lauer:
 possit A. 27 arbor] arbore V. 28 velut] uelud P.
 30 clipeo I: clypeo B m. pr. LPV, clepeo F m. pr.

5 adverso ingerebantur, excipiens. Nam cum [comminus]
 unum procul tot manus peterent, nemo tamen auderet
 propius accedere, missilia ramis plura quam clipeo in-
 6 cidebant. Pugnabat pro rege primum celebrati nomi-
 nis fama, deinde desperatio, magnum ad honeste mo- 5
 7 riendum incitamentum. Sed cum subinde hostis ad-
 flueret, iam ingentem vim telorum exceperat clipeo,
 iam galeam saxa perfregerant, iam continuo labore
 8 gravata genua succiderant. Itaque contemptim et in-
 caute, qui proximi steterant, incurrerunt: e quibus duos 10
 gladio ita excepit, ut ante ipsum exanimis procumbe-
 rent. Nec cuiquam deinde propius incessendi eum
 9 animus fuit: procul iacula sagittasque mittebant. Ille 20
 ad omnes ictus expositus non aegre tamen exceptum
 poplitibus corpus tuebatur, donec Indus duorum cubi- 15
 torum sagittam — namque Indis, ut antea diximus,
 huius magnitudinis sagittae erant — ita excussit, ut
 per thoracem paulum super latus dextrum infingeret.
 10 Quo vulnere afflictus magna vi sanguinis emicante re-
 misit arma moribundo similis adeoque resolutus, ut ne 20
 11 ad vellendum quidem telum sufficeret dextra. Itaque
 ad spoliandum corpus, qui vulneraverat, alacer gaudio
 accurrit. Quem ut inicere corpori suo manus sensit,
 credo, ultimi dedecoris indignitate commotus linquen-
 tem revocavit animum et nudum hostis latus subrecto 25
 12 mucrone hausit. lacebant circa regem tria corpora
 procul stupentibus ceteris. Ille ut, antequam ulti-
 mus spiritus deficeret, dimicans tamen extingueretur,

1 [comminus] *del. Aldus.* 2 peterent] peteret *P m. pr.*
 auderet *Beniteius*: audebat *A.* 3 accedere] acedere *L.*
 clipeo] clypeo *B m. pr. LPV.* 4 Pugnabat] pugnabant *F*
m. pr. P m. pr. 7 exceperat] exciperat *P.* clipeo] clypeo
B m. pr. LPV. 9 gravata *P*: graua *C.* 11 excepit *C*: ex-
 cipit *P.* 12 Nec] ne *F.* 14 tamen *Ieepius*: iam *A.* 18 infingeret]
 inficeret *FPV.* 20 adeoque] at eoque *P.* ideoque *V.* 21 dextra *P*:
 dextera *C.* 22 spoliandum *P*: expoliandum *C.* 23 accurrit]
 occurrit *P.* 25 subrecto *Acidalius*: subiecto *A.* 28 deficeret]
 deficerat *V.* dimicans] demicans *P.* tamen *Vogel*: iam *A.*

clipeo se adlevare conatus est et, postquam ad coniten- 13
 dum nihil supererat virium, dextera inpendentes ramos
 complexus temptabat adsurgere. Sed ne sic quidem po-
 tens corporis rursus in genua procumbit manu provo-
 21 cans hostes, si quis congrredi auderet. Tandem Peucestes 14
 per aliam oppidi partem deturbatis propugnatoribus
 muri vestigia persequens regis supervenit. Quo con- 15
 specto Alexander iam non vitae spem, sed mortis so-
 lacium supervenisse ratus clipeo fatigatum corpus ex-
 10 cepit. Subinde Timaeus et paulo post Leonnatus, huic
 Aristonus supervenit. Indi quoque, cum intra moenia 16
 regem esse conperissent, omissis ceteris illuc concur-
 rerunt urgebantque protegentes eum. E quibus Ti-
 maeus multis adverso corpore vulneribus acceptis egre-
 15 giaque edita pugna cecidit: Peucestes quoque tribus 17
 iaculis confossus non se tamen scuto, sed regem tueba-
 batur: Leonnatus, dum avide ruentes barbaros submo-
 vet, cervice graviter icta semianimis procubuit ante
 regis pedes. Iam et Peucestes vulneribus fatigatus 18
 20 submiserat clipeum: in Aristono spes ultima haerebat.
 Hic quoque graviter saucius tantam vim hostium ultra
 sustinere non poterat. Inter haec ad Macedonas regem 19
 cecidisse fama perlata est. Terruisset alios, quod illos
 incitavit. Namque periculi omnis inmemores dolabris
 25 perfregere murum et, qua moliti erant aditum, inru-
 pere in urbem Indosque plures fugientes quam con-
 gredi ausos ceciderunt. Non senibus, non feminis, non 20
 infantibus parcitur: quisquis occurrerat, ab illo vulne-

1 clipeo] clypeo B m. pr. LPV. est et] et C. 3 sic]
 si V. 6 oppidi] opidi V. 7 regis P: regi C. Quo] qui
 F m. pr. 8 spem Bentleius: suae A. 9 clipeo I: clypeo A.
 excepit] excoepit P. 10 Subinde P: subit inde C. 11 moe-
 nia] meuenia V. 12 omissis] omisis B. 13 eum. E qui-
 bus Kinchius: cum quibus P, ex quibus C. 18 icta] iacta P.
 20 clipeum] clypeum B m. pr. FLP. Aristono] aristonos P.
 22 ad] om. P. 24 omnis Modius: omnes A. 25 perfregere]
 perfringere P. inrupere] irrumpere P. 28 occurrerat]
 occurreretur V.

ratum regem esse credebant. Tandemque internecione
 21 hostium iustae irae parentatum est. Ptolomaeum, qui
 postea regnavit, huic pugnae adfuisse auctor est Cli-
 tarchus et Timagenes, sed ipse scilicet gloriae suae
 non refragatus afuisse se missum in expeditionem me- 5
 moriae tradidit. Tanta componentium vetusta rerum
 monimenta vel securitas vel, par huic vitium, credu-
 22 litas fuit. Rege in tabernaculum relato medici lignum 22
 sagittae corpori infixae ita, ne spiculum moveretur,
 23 abscidunt. Corpore deinde nudato animadvertunt ha- 10
 mos inesse telo nec aliter id sine pernicie corporis ex-
 24 trahi posse quam, ut secando vulnus augerent. Cete-
 rum, ne secantes profluvium sanguinis occuparet,
 verebantur: quippe ingens telum adactum erat et pe-
 25 netrasse in viscera videbatur. Critobulus, inter medi- 15
 cos artis eximiae, sed in tanto periculo territus, *manus*
 admovere metuebat, ne in ipsius caput parum prospe-
 26 rae curationis recideret eventus. Lacrimantem eum ac
 metu et sollicitudine propemodum exanguem rex con-
 spexerat: 'Quid', inquit, 'quodve tempus expectas et 20
 non quam primum hoc dolore me saltem morituum
 liberas? An times, ne reus sis, cum insanabile vulnus
 27 acceperim?' At Critobulus tandem vel finito vel dis-
 simulato metu hortari eum coepit, ut se continendum
 praeberet, dum spiculum evelleret: etiam levem corpo- 25

1 internecione I: internecione C [internecione L *in ras.*],
 internecione P. 2 Ptolomaeum *scripti*: ptolomeum V, ptholo-
 meum BL, photolomeum F, tholomeum P. 3 Clitarchus *Al-*
lus: clytharcus A [clitarcus F]. 4 Timagenes I: timagenen A.
 5 afuisse] adfuisse P. 6 vetusta *Giunta*: uetustate A. 7 vi-
 tium] uicium V. 9 infixae *Vogel*: infixum A. 10 absci-
 dunt] ascidunt B *m. pr.* 12 secando *Frobenius*: secundo A.
 15 Critobulus *Frobenius*: critobolus A. 16 artis] artus V.
manus admovere *Frobenius*: admouere P, amouere C. 17 me-
 tuebat] metuebant V. caput] capud F *m. pr.* P. 18 reci-
 deret I: reccideret A. 19 metu *Bentleius*: metuentem A.
 20 Quid] quit V. inquit] inquit F *m. pr.* P. 22 cum] uel P.
 23 Critobulus *Frobenius*: critobolus A.

ris motum noxium fore. Rex cum adfirmasset nihil 28
opus esse iis, qui semet continerent, sicut praeceptum
erat, sine motu praebeuit corpus. Igitur patefacto la-
tius vulnere et spiculo evolso ingens vis sanguinis
5 manare coepit linquique animo rex et caligine oculis
offusa velut moribundus extendi. Cumque profluvium 29
medicamentis frustra inhiherent, clamor simul atque
ploratus amicorum oritur regem expirasse credentium.
Tandem constitit sanguis, paulatimque animum recepit
10 et circumstantes coepit agnoscere. Toto eo die ac 30
nocte, quae secuta est, armatus exercitus regiam ob-
sedit confessus omnes unius spiritu vivere. Nec prius
recesserunt, quam conpertum est somno paulisper ad-
quiescere. Hinc certiores spem salutis eius in castra
15 rettulerunt.

23 Rex VII diebus curato vulnere necdum obducta ci- VI
catrice, cum audisset convaluisse apud barbaros famam
mortis suae, duobus navigiis iunctis statui in medium
undique conspicuum tabernaculum iussit, ex quo se
20 ostenderet perisse credentibus, conspectusque ab inco-
lis spem hostium falso nuntio conceptam inhibuit. Se- 2
cundo deinde amne defluxit aliquantum intervalli a
cetera classe praecipiens, ne quies perinvalido adhuc
necessaria pulsu remorum impidiretur.

25 Quarto, postquam navigare coeperat, die pervenit 3
in regionem desertam quidem ab incolis, sed frumento
et pecoribus abundantem. Placuit is locus et ad suam
et ad militum requiem. Mos erat principibus amico- 4
rum et custodibus corporis excubare ante praetorium,

2 iis] is F. 3 latius] lacius V. 4 evolso] euulso FL
m. pr. 5 coepit] cepit FP. 6 offusa] effusa P. velut]
uelud P, ueluti F m. pr. V. 7 atque] adque F m. pr.
10 coepit] cepit FP. 11 regiam] reigiam L. 14 certiores]
cerciorem V. 15 rettulerunt I: retulerunt A. 18 statui]
statuit FP, statui* BL. 22 amne] anne B m. pr. 25 coepe-
rat] ceperat FP. 27 abundantem] habundantem P. is]
his F m. pr. P. suam et] et om. P m. pr. 28 principibus]
principibus P.

quotiens adversa regi validudo incidisset: hoc tum quo-
 5 que more servato universi cubiculum eius intrant. Ille
 sollicitus, ne quid novi adferrent, quia simul venerant,
 percontatur, num hostium recens nuntiaretur adventus.
 6 At Craterus, cui mandatum erat, ut amicorum preces 24
 perferret ad eum: 'Credisne', inquit, 'adventu magis
 hostium, ut iam in vallo consisterent, sollicitos esse
 7 quam cura salutis tuae, ut nunc est, tibi vilis? Quan-
 talibet vis omnium gentium conspiret in nos, impleat
 armis virisque totum orbem, classibus maria consternat,
 8 invisitatas beluas inducat: tu nos praestabis in-
 victos. Sed quis deorum hoc Macedoniae columen ac
 sidus diuturnum fore polliceri potest, cum tam avide
 manifestis periculis offeras corpus oblitus tot civium
 9 animas trahere te in casum? Quis enim tibi superstes 15
 aut optat esse aut potest? Eo pervenimus auspicium
 atque imperium secuti tuum, unde nisi te reduce nulli
 10 ad penates suos iter est. Quodsi adhuc de Persidis
 regno cum Dareo dimicares, etsi nemo vellet, tamen
 ne admirari quidem posset tam promptae esse te ad 20
 omne discrimen audaciae: nam ubi paria sunt pericu-
 lum ac praemium, et secundis rebus amplior fructus
 11 est et adversis solacium maius. Tuo vero capite igno-
 bilem vicum emi, quis ferat non tuorum modo mili-
 tum, sed ullius gentis barbarae civis, qui tuam magni- 25
 tudinem novit? Horret animus cogitationem rei, quam
 paulo ante vidimus. Eloqui timeo invicti corporis
 spolia inertissimas manus fuisse infecturas, nisi te in-
 12 terceptum misericors in nos fortuna servasset. Toti-

1 quotiens] quociens PV. 2 universi] uniuersi V, uniūsi
 [i. e. uniuerſi] FL. 3 sollicitus] sollicitus P. 4 nuntiaretur]
 nunciaretur FL m. pr. 6 Credisne I: credesne A. inquit]
 inquit F m. pr. 7 vallo] ualido B m. pr. sollicitos] solli-
 citus BF m. pr., sollicitus L. 11 praestabis] praestabs F, presta-
 bilis V. 17 atque] adque F m. pr. 20 ne] nec C. 21 auda-
 ciae] audatiae V. 23 solacium] solatium B m. pr. FV.
 28 inertissimas] inuertissimas P. infecturas Zumptius: iniec-
 turas A.

dem proditores, totidem desertores sumus, quot te non potuimus persequi. Universos licet milites ignominia notes, nemo recusabit luere id, quod ne admitteret, praestare non potuit. Patere nos, quaeso, alio modo
 5 esse viles tibi. Quocumque iusseris, ibimus. Obscura 14 pericula et ignobiles pugnas nobis deposcimus: temet ipsum ad ea serva, quae magnitudinem tuam capiunt. Cito gloria obsolescit in sordidis hostibus, nec quicquam indignius est quam consumi eam, ubi non pos-
 10 sit ostendi.' Eadem fere Ptolomaeus et similia his 15 ceteri. Iamque confusis vocibus flentes eum orabant, ut tandem ex satietate laudi modum faceret ac saluti
 25 suae id est publicae parceret. Grata erat regi pietas 16 amicorum: itaque singulos familiaris amplexus con-
 15 sidere iubet altiusque sermone repetito: 'Vobis qui- 17 dem', inquit, 'o fidissimi piissimique civium atque ami-
 corum, grates ago habeoque non solum eo nomine, quod hodie salutem meam vestrae praeponitis, sed quod a primordiis belli nullum erga me benivolentiae pi-
 20 gnus atque indicium omisistis, adeo ut confitendum sit numquam mihi vitam meam fuisse tam caram, quam
 esse coepit, ut vobis diu frui possim. Ceterum non 18 eadem est cogitatio eorum, qui pro me mori optant, et mea, qui pridem hanc benivolentiam vestram vir-
 25 tute meruisse me iudico. Vos enim diuturnum fructum ex me, forsitan etiam perpetuum percipere cupia-

1 sumus] *om.* V. quot] quod *F m. pr.* LV. 2 Universos] uniuersos *L m. pr.* V, uniuersos [*i. e.* uniuersos] *FP.* 3 admitteret] amitteret *P.* 9 indignius] indignus *F.* possit] posit, *sed t in ras.* *P.* 10 Ptolomaeus *scripsi:* ptolomeus *V,* ptholomeus *BLP,* tholomeus *F.* 12 ex satietate *Bentleius:* exsacietate *F,* exsatiatae *BLV,* exsaciatae *P.* 16 atque] adque *F m. pr.* *L.* 17 eo *Francinus:* meo *A.* 18 hodie] odie *V.* praeponitis] proponitis *P.* 20 atque] adque *F m. pr.* *L m. pr.* indicium] inditium *P.* omisistis] omissistis *V.* confitendum] confidendum *P.* 22 coepit] cepit *FP.* 23 mori optant] mori aptant *P,* moria optant *FV,* mori*optant *L.* 24 et mea, qui pridem *scripsi:* meam et quidem *C,* et quidem meam *P.*

- tis: ego me metior non aetatis spatio, sed gloriae.
- 19 Licuit paternis opibus contento intra Macedoniae terminos per otium corporis expectare obscuram et ignobilem senectutem. Quamquam ne pigri quidem sibi fata disponunt, sed unicum bonum diuturnam vitam existimantes saepe acerba mors occupat. Verum ego, qui non annos meos, sed victorias numero, si munera fortunae bene conputo, diu vixi. Orsus a Macedonia imperium Graeciae teneo, Thraciam et Illyrios subegi, Triballis Maedisque imperito, Asiam, qua Hellesponto, qua Rubro mari subluitor, possideo. Iamque haud procul absum fine mundi, quem egressus aliam naturam, alium orbem aperire mihi statui. Ex Asia in Europae terminos momento unius horae transivi. Victor utriusque regionis post nonum regni mei, post vicesimum atque octavum annum *vitae* videorne vobis in excelsa gloria, cui me uni devovi, posse cessare? Ego vero non deero et, ubicumque pugnabo, in theatro terrarum orbis esse me credam. Dabo nobilitatem ignobilibus locis, aperiam cunctis gentibus terras, quas natura longe submoverat. In his operibus extinguere mihi, si fors ita feret, pulchrum est: ea stirpe sum genitus, ut multam prius quam longam vitam debeam optare. Obsecro vos, cogitate nos pervenisse in terras, quibus feminae ob virtutem celeberrimum nomen est. Quas urbes Samiramis condidit! quas gentis redegit in potestatem! quanta opera molita est! Nondum feminam aequavimus gloria, et iam nos laudis satietas cepit? Di faveant, maiora adhuc restant. Sed ita nostra

3 otium] ocium FV. 4 fata] facta V. 9 Graeciae I: graeciam A. Thraciam] traciam F, hraciam L m. pr. V. Illyrios] illirios F, yllirios P. 11 haud] aut F. 14 horae] ore P. 16 atque] adque F m. pr. annum *vitae* Iepius: annum A. 17 uni] uno uni P. 18 theatro] threatro P. 22 pulchrum] pulcrum FP. stirpe] styrye F. 23 multam Frobenius: multa A. 26 Samiramis Vogel: sameramis A. redegit] redigit P. 28 satietas] sacietas FLPV. cepit] coepit F.

- erunt, quae nondum adiimus, si nihil parvum duxerimus, in quo magnae gloriae locus est. Vos modo me ab intestina fraude et domesticorum insidiis praestare securum: belli Martisque discrimen inpavidus subibo.
- 5 Philippus in acie tutior quam in theatro fuit: hostium 25 manus saepe evitavit, suorum effugere non valuit. Aliorum quoque regum exitus si reputaveritis, plures a suis quam ab hoste interemptos numerabitis. Ceterum, 26 quoniam olim rei agitatae in animo meo nunc promendae occasio oblata est, mihi maximus laborum atque operum meorum erit fructus, si Olympias mater immortalitati consecratur, quandoque excesserit vita. Hoc, si licuerit, ipse praestabo: hoc, si me praeceperit fatum, vos mandasse *me* mementote.' Ac tum quidem 15 amicos dimisit. Ceterum per conplures dies ibi stativa habuit.
- 27 Haec dum in India geruntur, Graeci milites nuper VII in colonias a rege deducti circa Bactra orta inter ipsos seditione defecerant non tam Alexandro infensi 20 quam metu supplicii. Quippe occisis quibusdam popularium, qui validiores erant, arma spectare coeperunt et Bactriana arce, quae quasi *tuta* negligentius adservata erat, occupata barbaros quoque in societatem defectionis inpulerant. Athenodorus erat princeps eorum, 3 qui regis quoque nomen adsumpserat non tam imperii cupidine quam in patriam revertendi cum iis, qui auc-

1 adiimus P: atigimus B *m. pr.* F *m. pr.* L *m. pr.* V, attigimus B *corr.* F *corr.* L *corr.* duxerimus] dixerimus P. 5 theatro] theatro P, teatro F. fuit] *om.* V. 6 manus] manu P. evitavit *scripsi*: uitavit A. 9 meo] *om.* F *m. pr.* 10 atque] adque L. 12 immortalitati] immortalitate P. Hoc, si] si C. 14 *me* mementote *Eussnerus*: mementote C, memento P. 15 dimisit] demisit P *m. pr.* 18 colonias] colanias BFL *m. pr.* V. circa Bactra *Loccenius*: garabactra A. 19 defecerant] deficerant P. 20 supplicii] *om.* V. 21 qui] qui* FL. coeperunt] ceperunt P. 22 quasi *tuta scripsi*: quasi A. 23 erat I: erant A. 25 adsumpserat] adsumpserant P. 26 cum iis *Aldus*: cunctis A. qui] que L.

4 toritatem ipsius sequebantur. Huic Biton quidam
 nationis eiusdem, sed ob aemulationem infestus con-
 paravit insidias invitatumque ad epulas per Boxum
 5 quendam Bactrianum in convivio occidit. Postero die
 contione advocata Bito ultro insidiatum sibi Atheno- 5
 dorum plerisque persuaserat: sed aliis suspecta erat
 fraus Bitonis, et paulatim in plures coepit manare
 6 suspicio. Itaque Graeci milites arma capiunt occisuri
 Bitonem, si daretur occasio: ceterum principes eorum
 7 iram multitudinis mitigaverunt. Praeter spem suam 10
 Biton praesenti periculo ereptus paulo post *est* insi-
 diatus auctoribus salutis suae. Cuius dolo cognito et
 8 ipsum conprehenderunt et Boxum. Ceterum Boxum
 protinus placuit interfici, Bitonem etiam per cruciatum
 necari. Iamque corpori tormenta admovebantur, cum 15
 Graeci — incertum, ob quam causam — lymphatis
 9 similes ad arma discurrent. Quorum fremitu exaudito,
 qui torquere Bitonem iussi erant, omisere veriti, ne id
 10 facere tumultuantium vociferatione prohiberentur. Ille,
 sicut nudatus erat, pervenit ad Graecos, et miserabilis 20
 facies supplicio destinati in diversum animos repente
 11 mutavit, dimittique eum iusserunt. Hoc modo poena
 bis liberatus cum ceteris, qui colonias a rege attribu-
 tas reliquerunt, revertit in patriam. Haec circa Bactra
 et Scytharum terminos gesta.

35

1 Biton *scripsi*: bicon A. 2 eiusdem P: eius C. 4 Bac-
 trianum *Bentleius*: macerianum A. in] *om.* B. 5 contione] con-
 cione V. Bito *Zumptius*: bico A. ultro] ultra L. 6 sed] *se* L.
 7 fraus] *fraucos* P. Bitonis *Zumptius*: biconis C; bicois P.
 plures] *pleres* P *m. pr.* manare] *manere* P. 9 Bitonem *Zumptius*:
 biconi C, bicoani P. ceterum *Acidalius*: ceteri A. 11 Biton
scripsi: bicon A. ereptus] *eruptus* B *m. pr.* *est* insidiatus
scripsi: insidiatus A. 14 Bitonem *Zumptius*: biconem A.
 cruciatum] *crutiatum* L. 16 Graeci] *graeti* L. 17 similes]
similis P. 18 Bitonem *Zumptius*: biconem A. iussi erant
 L *m. rec.*: iusserant A. 20 miserabilis I: *miserabiles* A.
 21 supplicio] *supplitio* L. 22 dimittique] *dimitique* BFPV.
 poena] *pena* P. 23 bis] *bilis* P. attributas] *adtributas*
 BFL, *adtributos* P *m. pr.* 24 Haec] *ec* F.

28 Interim regem duarum gentium, de quibus ante 12
dictum est, c legati adeunt. Omnes curru vehebantur
eximia magnitudine corporum, decore habitu: lineae
vestes intexto auro purpuraque distinctae. Ei se de- 13
5 dere ipsos, urbes agrosque referebant, per tot aetates
inviolatam libertatem illius primum fidei dicionique
permissuros: deos sibi deditiois auctores, non metum:
quippe intactis viribus iugum excipere. Rex consilio 14
habito deditos in fidem accepit stipendio, quod Aracho-
10 siis utraque natio pensitabat, inposito: praeterea II
milia et D equites imperat. Et omnia oboedienter a
barbaris facta. Invitatis deinde ad epulas legatis gen- 15
tium regulisque exornari convivium iussit. C aurei
lecti modicis intervallis positi erant, lectis circumde-
15 derat aulaea purpura auroque fulgentia, quidquid aut
apud Persas vetere luxu aut apud Macedonas nova in-
mutatione corruptum erat, confusis utriusque gentis
29 vitiis in illo convivio ostendens. Intererat epulis Dio- 16
xippus Atheniensis, pugil nobilis et ob eximiam vir-
30 tutem virium iam et regi pernotus et gratus. Invidi
malignique increpabant per seria et ludum saginati
corporis sequi inutilem beluam: cum ipsi proelium ini-
rent, oleo madentem praeparare ventrem epulis. Eadem 17
igitur in convivio Corratas Macedo iam temulentus ex-
35 probrare ei coepit et postulare, ut, si vir esset, postero
die secum ferro decerneret: regem tandem vel de sua
temeritate vel de illius ignavia iudicaturum. Et a 18
Dioxippo contemptim militarem eludente ferociam ac-

2 legati] ligati P. 4 se dedere] sedere P. 6 dicioni-
que] ditionique B m. pr. FV. 7 permissuros I: permissuros P,
permissuros C. 10 natio] nacio P. II milia] II C. 12 gen-
tium] gen B m. pr. 15 aulaea] aula P. aut] haud FV.
16 aut] haud V. 18 vitiis] uiciis V. epulis] epulas P m. pr.
19 Atheniensis] ateniensis V. 20 et regi *Stangl*: a rege A.
gratus] gratur V. 23 praeparare] praepararit V. Eadem I:
eodem A. 24 Corratas *scripsi*: horratas A. 25 ei] egi F
m. pr. V, regi P. coepit] cepit P. 28 militarem] mili-
tare P. eludente *Aldus*: eludentem A.

cepta condicio est. Ac postero die rex, cum etiam
 19 rat, destinata exequi passus est. Ingens vis militum,
 inter quos erant Graeci, Dioxippo studebant. Macedo
 iusta arma sumpserat, aereum clipeum hastamque 5
 — sarisam vocant — laeva tenens, dextera lanceam
 gladioque cinctus, velut cum pluribus simul dimicatu-
 20 rus: Dioxippus oleo nitens et coronatus laeva puni-
 ceum amiculum, dextra validum nodosumque stipitem
 praeferebat. Ea ipsa res omnium animos expectatione 10
 suspenderat: quippe armato congredi nudum dementia,
 21 non temeritas videbatur. Igitur Macedo, haud dubius
 eminus interfici posse, lanceam emisit. Quam Dioxip-
 pus cum exigua corporis declinatione vitasset, ante-
 quam ille hastam transferret in dextram, adsiluit et 15
 22 stipite mediam eam fregit. Amisso utroque telo Ma-
 cedo gladium coeperat stringere, cum occupatum con-
 plexu pedibus repente subductis Dioxippus arietavit in
 terram ereptoque gladio pedem super cervicem iacenti
 inposuit stipitem intentans elisurusque eo victum, ni 20
 23 prohibitus esset a rege. Tristis spectaculi eventus non
 Macedonibus modo, sed etiam Alexandro fuit, maxime
 quia barbari adfuerant: quippe celebratam Macedonum
 24 fortitudinem ad ludibrium recidissee querebatur. Hinc
 ad criminationem invidorum adapertae sunt regis au- 25
 res. Et post paucos dies inter epulas aureum pocu-
 lum ex composito subducitur, ministrique, quasi ami-
 25 sissent, quod amoverant, regem adeunt. Saepe minus est

1 condicio I: conditio A. 2 detertere] deterre V. 3 vis
Ieepius: hic A. 5 aereum] hereum P. clipeum I: cly-
 peum A. hastamque *Gertzius*: hastam quam A. 7 velut]
 uelud B m. pr. cum pluribus] compluribus P. 8 oleo]
 olen P m. pr. 10 ipsa] om. P m. pr. 11 congredi I: concredi A.
 14 declinatione] declynatione L. 16 Amisso] amiso P.
 Macedo] maceddo V. 17 cum *Bentleius*: quem A. 18 sub-
 ductis] subductus V. 23 quia] qui ad V. 24 fortitudinem]
 fortunem P m. pr. querebatur *Meiser*: uerebatur A. 25 regis
 aures P: aures regis C. 28 amoverant] amouuerant V.

constantiae in rubore, quam in culpa: coniectum oculorum, quibus ut fur destinabatur, Dioxippus ferre non potuit et, cum excessisset convivio, litteris conscriptis, quae regi redderentur, ferro se interemit. Graviter 26
 5 mortem eius tulit rex existimans indignationis esse, non paenitentiae testem, utique postquam falso insimulatum eum nimium invidorum gaudium ostendit.

30 Indorum legati dimissi domos paucis post diebus VIII cum donis revertuntur. CCC erant equites, MXXX cur-
 10 rus, quos quadriugi equi ducebant, lineae vestis aliquantum, mille scuta Indica et ferri candidi talenta C leonesque rarae magnitudinis et tigres, utrumque ani- 2
 mal ad mansuetudinem domitum, lacertarum quoque ingentium pelles et dorsa testudinum. Cratero deinde 3
 15 imperat rex, haud procul amne, per quem erat ipse navigaturus, copias duceret: eos autem, qui comitari eum solebant, inponit in naves et in fines Mallorum secundo amne devehitur.

Inde Sambagras adiit, validam Indiae gentem, quae 4
 20 populi, non regum imperio regebatur. LX milia peditem habebant, equitum VI milia: has copias currus D sequebantur. III duces spectatos virtute bellica elegerant. At, qui in agris erant proximis flumini — fre- 5
 quentes autem vicos maxime in ripa habebant — ut
 25 videre totum amnem, qua prospici poterat, navigiis constratum et tot militum arma fulgentia, territi nova facie deorum exercitum et alium Liberum Patrem, celebre in illis gentibus nomen, adventare credebant.

1 rubore] robore P. 2 ut] et F m. pr. 3 excessisset] excessisset F. 6 paenitentiae] potentiae V. 8 post] om. B m. pr. 12 utrumque] utrimque B m. pr. 15 amne] amne F. 16 navigaturus] nauigiatturos P. 17 Mallorum *Lauer*: malliorum A. 19 Sambagras *scripsi*: sabarcas A. 20 LX milia *Freinshemius*: vi milia A. 21 vi milia] vi C. 22 bellica] belliaca B m. pr. elegerant] legerant V. 23 qui] que B m. pr. proximis *Quicherat*: proximi A. 24 maxime] proxime P m. pr. habebant] halebant L. 25 qua] quasi V. 27 facie] fatie L.

- 6 Hinc militum clamor, hinc remorum pulsus **variaeque** nautarum voces hortantium pavidas aures inpleverant.
- 7 Ergo universi ad eos, qui in armis erant, currunt furere clamitantes et cum dis proelium inituros: **navigia** non posse numerari, quae invictos viros veherent. **Tan-** 5
tumque in exercitum suorum intulere terroris, ut legatos mitterent gentem dedituros.
- 8 His in fidem acceptis ad alias deinde gentes quarto 31 die pervenit. Nihil plus animi his fuit, quam ceteris fuerat. Itaque oppido ibi condito, quod **Alexandream** 10 appellari iusserat, fines eorum, qui **Musicanis** appellantur, intravit. Hic de Teriolte satrape, quem Parapanisadis praefecerat, isdem arguentibus cognovit multaque avare ac superbe fecisse convictum interfici 15 iussit. Oxyartes, praetor Bactrianorum, non absolutus modo, sed etiam iure amoris amplioris imperii donatus est finibus. Musicanis deinde in dicionem redactis urbi eorum praesidium inposuit.
- 11 Inde per silvas ad asperam Indiae gentem, perventum est. Porticanus rex erat, qui se munitae urbi cum 20 magna manu popularium incluserat. Hanc Alexander 12 tertio die, quam coeperat obsidere, expugnavit. Et Porticanus, cum in arcem confugisset, legatos de condicione deditio-
nis misit ad regem. Sed antequam adirent eum, duae turres cum ingenti fragore proci- 25 derant: per quarum ruinas Macedones evasere in arcem. Qua capta Porticanus cum paucis repugnans occiditur.
- 13 Diruta igitur arce et omnibus captivis venundatis 32

4 et] *om. B, in Leras.* 7 mitterent] *mitterent L.* 8 deinde] *deinde inde V.* 12 Parapanisadis *scripsi:* *caracamisadis A* [*caracamissadis F*]. 15 Oxyartes *Aldus:* *oxartes A.* 16 sed] *set L.* 17 dicionem] *ditionem C.* 18 praesidium *Frobenius:* *imperium A.* 19 per silvas ad asperam *scripsi:* *praestos et ipsam A.* Indiae gentem] *indigentem P.* 20 Porticanus] *portica porticanus P m. pr.* 22 coeperat] *ceperat P.* 23 confugisset] *confugisset P.* condicione I: *conditione A.*

Sambi regis fines ingressus est multisque oppidis in fidem acceptis validissimam gentis urbem cuniculo cepit. Barbaris simile monstri visum est rudibus militarium operum: quippe in media ferme urbe armati terra existebant nullo suffossi specus ante vestigio facto. LXXX milia Indorum in ea regione caesa Clitarchus est auctor multosque captivos sub corona venisse. Rursus Musicani defecerunt: ad quos opprimendos missus est Pithon, qui captum principem gentis eundemque defectionis auctorem adduxit ad regem. Quo Alexander in crucem sublato rursus amnem, in quo classem expectare se iusserat, repetit.

Quarto deinde die secundo amne pervenit ad oppidum, quod in regno imo erat Sambi. Nuper se ille dediderat, sed oppidani detrectabant imperium et clauderant portas. Quorum paucitate contempta rex Agrianos moenia subire iussit et sensim recedentes elicere extra muros hostem, secuturum profecto, si fugere eos crederet. Agriani, sicut imperatum erat, la- cessito hoste subito terga verterunt: quos barbari effuse sequentes in alios, inter quos ipse rex erat, incidunt. Renovato ergo proelio ex III milibus barbarorum caesi sunt, M capti, ceteri moenibus urbis inclusi. Sed non ut prima specie laeta victoria, ita eventu quoque fuit: quippe barbari veneno tinxerant gladios. Itaque saucii subinde expirabant, nec causa tam strenuae mortis excogitari poterat a medicis, cum etiam leves plagae insanabiles essent. Barbari autem speraverant in-

2 cepit I: coepit A. 5 existebant] existebat C. suffossi I: suffosi A. 6 LXXX milia *Raderus*: DCCC P, DCCC C. Clitarchus I: clitarcus C, clitharcus P. 7 sub] su L m. pr. 9 Pithon *Frobenius*: phyton A. 11 amnem] abnem V. 14 regno imo *Ieepius*: regnum A. Sambi I: sami A. 15 detrectabant C: detractabant P. clauderant] clauserat F. 20 hoste] hosto B m. pr. 22 barbarorum] barbarum B m. pr. 25 tinxerant] tincxerant PV. 26 saucii I: socii A. 28 essent] erant V m. pr.

cautum et temerarium regem excipi posse. Sed forte
 22 inter promptissimos dimicans intactus evaserat. Prae-
 cipue Ptolomaeus, laevo humero leviter quidem saucius,
 sed maiore periculo quam vulnere adfectus, regis solli-
 citudinem in se converterat. Sanguine coniunctus erat, 5
 et quidam Philippo genitum esse credebant: certe pe-
 23 lice eius ortum constabat. Idem corporis custos prom-
 ptissimusque bellator et pacis artibus quam militiae
 maior et clarior: modico civilique cultu, liberalis in-
 primis adituque facili nihil ex fastu regiae adsumpse- 10
 24 rat. Ob haec regi an popularibus carior esset, dubi-
 tari poterat: tum certe primum expertus suorum animos,
 adeo ut fortunam, in quam postea ascendit, in illo
 25 periculo Macedones ominati esse videantur. Quippe
 non levior illis Ptolomaei fuit cura quam regi. Qui 15
 et proelio et sollicitudine fatigatus cum Ptolomaeo ad-
 sideret, lectum, in quo ipse adquiesceret, iussit inferri.
 26 In quem ut se recepit, protinus altior insecutus est
 somnus. Ex quo excitatus per quietem vidisse se ex-
 ponit speciem draconis oblatam herbam ferentis ore, 20
 27 quam veneni remedium esse monstrasset: colorem quo-
 que herbae referebat agniturum, si quis repperisset,
 adfirmans. Inventam deinde — quippe a multis simul
 erat requisita — vulneri inposuit, protinusque dolore
 finito intra breve spatium cicatrix quoque obducta est. 25
 28 Barbaros ut prima spes fefellerat, se ipsos urbemque
 dediderunt.

Hinc in proximam gentem Patalium perventum est. 34

1 Sed *Kinchius*: et A. 2 intactus] tactus B m. pr. 3 Ptolomaeus *scripsi*: ptolomeus BV, ptholomeus FL P. saucius] sautius L. 4 regis] regi P. 6 Philippo] phylippo FL V. 8 pacis] paucis P. 11 carior] clarior V m. pr. 13 adeo] ateo P m. pr. 15 Ptolomaei *scripsi*: ptholomei A [ptolomei V]. regi *Freins-hemius*: regis A. 16 Ptolomaeo *scripsi*: ptholomeo A [ptolomeo V]. 18 recepit] recipit P. insecutus] insequutus P. 19 per] p P. 24 vulneri inposuit] haec verba in P ante Inventam (vs. 23) collocantur. 25 spatium] spacium P V. 26 fefellerat] fefelleret L m. pr. 28 Patalium *scripsi*: Pataliam A.

Rex erat Soeris, qui urbe deserta in montes profugerat: itaque Alexander oppido potitur agrosque populatur. Magnae inde praedae actae sunt pecorum armentorumque, magna vis reperta frumenti. Ducibus deinde sumptis amnis peritis defluxit ad insulam medio ferme alveo enatam.

Ibi diutius subsistere coactus, quia duces socordius adservati profugerant, misit, qui conquirerent alios. Nec repertis pervicit cupido visendi Oceanum adeundique terminos mundi sine regionis peritis flumini ignoto caput suum totque fortissimorum virorum salutem permittere: navigabant ergo omnium, per quae ferebantur, ignari. Quantum inde abesset mare, quae gentes colerent, quam placidum amnis os, quam patiens longarum navium esset, anceps et caeca aestimatio augurabatur: unum erat temeritatis solacium perpetua felicitas. Iam CCC stadia processerant, cum gubernatores agnoscere ipsos auram maris et haud procul videri sibi Oceanum abesse indicant regi. Laetus ille hortari nauticos coepit, incumberent remis: adesse finem laboris omnibus votis expetitur: iam nihil gloriae deesse, nihil ob stare virtuti, sine ullo Martis discrimine, sine sanguine oram terrae ab illis capi: ne naturam quidem longius posse procedere: brevi incognita nisi immortalibus esse visuros. Paucos tamen navigio emisit in ripam, qui agrestes vagos exciperent, e quibus certiora nosci posse sperabat. Illi scrutati omnia tuguria tandem latentes repperere. Qui interrogati, quam procul abessent mari, responderunt nullum ipsos mare ne fama

1 Soeris *Lassenius*: moeris A [meris V]. 2 potitur] petitur P. 7 diutius] diucius V. 8 profugerant] profugerat F m. pr. 9 pervicit *Bentleius*: perucax A. 14 patiens] patiens V. 15 aestimatio] aestimato F m. pr. 16 solacium] solatium LV. 17 Iam] cum P m. pr. stadia] stada L m. pr. 21 omnibus I: omnis A. 22 Martis] maris C. 23 oram *Eberhardus*: orbem A. 26 certiora] cerciora V. 27 sperabat] sperabant P. scrutati *Vindelinus*: scrutata A. 28 repperere] reppere F. 29 abessent mari P: abesset mare C.

quidem accepisse: ceterum tertio die perveniri posse
ad aquam amaram, quæ corrumpet dulcem. Intel-
7 lectum est mare destinari ab ignaris naturae eius. Ita-
que ingenti alacritate nautici remigant, et proximo
quoque die, quo propius spes admovebatur, crescebat
ardor animorum. Tertio iam die mixtum flumini sub-
ibat mare leni adhuc aestu confundente dispares undas.
8 Tum aliam insulam medio amni sitam evecti paulo
lentius, quia cursus aestu reverberabatur, adplicant
classem et ad commeatus petendos discurrunt, securi
9 casus eius, qui supervenit ignaris. Tertia ferme hora
erat, cum stata vice Oceanus exaestuans invehī coepit
et retro flumen urgere. Quod primo coercitum, deinde
vehementius pulsum maiore impetu adversum agebatur,
10 quam torrentia praecipiti alveo incurrunt. Ignota vulgo
freti natura erat, monstraque et irae deum indicia cer-
nere videbantur, identidem intumescens mare et in
11 campos paulo ante siccos descendere superfusum. Iam-
que levatis navigiis et tota classe dispersa, qui expo-
siti erant, undique ad naves trepidi et inproviso malo
12 attoniti recurrunt. Sed in tumultu festinatio quoque
tarda est. Hi contis navigia pellebant, hi, dum remos
13 aptari prohibebant, consederant, quidam enavigare pro-
perantes, sed non expectatis, qui simul esse debebant,
clauda et inhabilia navigia languide moliebantur, aliae
navium inconsulte ruentes [non] receperant: pariterque
14 et multitudo et paucitas festinantes morabatur. Clamor
hinc expectare, hinc ire iubentium dissonaeque voces
numquam idem atque unum tendentium non oculorum

4 remigant] remicant P. 9 lentius *Acidalius*: leuius A.
reverberabatur B m. sec.: reuerebrabatur P m. pr., reuerabatur C
[reuerebatur B m. pr.]. 10 commeatus] commeatos P. 12 coe-
pit] cecipit P. 18 descendere I: discendere A [discedere F m. pr.].
22 Hi *Lauer*: π A. navigia pellebant] nauigiappellebant BL
m. pr., nauigia appellebant F. hi *Lauer*: π A. 23 enavigare]
enauigare P. 24 non] om. P. 25 clauda] et clauda V.
inhabilia] inabilia P. languide] de anguide P. 26 [non]
delevi. 29 numquam] nusquam P. atque] adque L.

modo usum, sed etiam aurium abstulerant. Ne in gu- 15
 bernatoribus quidem quicquam opis erat, quorum nec
 exaudiri vox a tumultuantibus poterat nec imperium
 a territis inconpositisque servari. Ergo conlidi inter 16
 5 se naves abstergerique invicem remi et alii aliorum
 navigia urgere coeperunt. Crederes non unius exerci-
 tus classem vehi, sed duorum navale inisse certamen.
 Incutiebantur puppibus prorae, premebantur a sequen- 17
 tibus, qui antecedentes turbaverant: iurgantium ira per-
 36 veniebat etiam ad manus. Iamque aestus totos circa 18
 11 flumen campos inundaverat tumulis dumtaxat emin-
 tibus velut insulis parvis, in quos plerique trepidi
 omissis navigiis enare properant. Dispersa classis par- 19
 tim in praealta aqua stabat, qua subsederant valles,
 15 partim in vado haerebat, utcumque inaequale terrae
 fastigium occupaverant undae: cum subito novus et
 pristino maior terror incutitur. Reciprocari coepit 20
 mare magno tractu aquis in suum fretum recurrenti-
 bus reddebatque terras paulo ante profundo salo mer-
 20 sas. Igitur destituta navigia alia praecipitantur in pro-
 ras, alia in latera procumbunt. Strati erant campi
 sarcinis, armis, avulsarum tabularum remorumque frag-
 mentis. Miles nec egredi in terram nec in nave sub- 21
 sistere audebat identidem praesentibus graviora, quae
 25 sequerentur, expectans. Vix, quae perpetiebantur, vi-
 dere ipsos credebant, in sicco naufragia, in amni mare.
 Nec finis malorum: quippe aestum paulo post mare 22
 relaturum, quo navigia adlevarentur, ignari famem et

1 Ne] nec L. 2 nec] ne C. 3 a tumultuantibus] tu-
 multuantibus P. 4 a territis] atterritis P. 5 abstergerique]
 abstergique V. 6 coeperunt] ceperunt P. non] ne P.
 8 Incutiebantur] incuciebantur FV. 14 aqua] inqua C.
 qua] quas P. 15 haerebat I: haerebant A. 19 reddebat-
 que] reddebantque P. 20 praecipitantur] praetipitantur L.
 21 procumbunt] procumbant F m. pr. 23 nave Scheffer:
 naues A. 24 identidem] identidem idem P. 25 perpetieban-
 tur L m. sec.: pertiebantur A [perciebantur V]. 27 finis Lauer:
 fines A. 28 adlevarentur] adleuerentur C.

- ultima sibimet ominabantur. Beluae quoque fluctibus
 23 destitutae terribiles vagabantur. Iamque nox adpete- 37
 bat, et regem quoque desperatio salutis aegritudine
 adfecerat. Non tamen invictum animum curae ob-
 ruunt, quin tota nocte persederet in speculis equitesque 5
 praemitteret ad os amnis, ut, cum mare rursus ex-
 24 aestuare sensissent, praecederent. Navigia quoque et
 lacerata refici et eversa fluctibus erigi iubet paratos-
 que esse et intentos, cum rursus mare terras inundas-
 25 set. Tota ea nocte inter vigilias adhortationesque con- 10
 sumpta celeriter et equites ingenti cursu refugere et
 secutus est aestus. Qui primo aquis leni tractu sub-
 euntibus coepit levare navigia, mox totis campis in-
 26 undatis etiam inpulit classem. Plaususque militum
 nauticorumque insperatam salutem inmodico celebran- 15
 tium gaudio litoribus ripisque resonabat. Unde tan-
 tum redisset subito mare, quo pridie refugisset, quae-
 nam esset eiusdem *elementi* natura modo discors, modo
 imperio temporum obnoxia, mirabundi requirebant.
 27 Rex cum ex eo, quod acciderat, coniectaret post solis 20
 ortum statum tempus esse, media nocte, ut aestum
 occuparet, cum paucis navigiis secundo amne defluxit
 evectusque os eius CCCC stadia processit in mare tan-
 dem voti sui compos. Praesidibusque et maris et lo-
 corum dis sacrificio facto ad classem rediit. 25
 X Hinc adversum flumen subit classis et altero die 38
 adpulsa est haud procul lacu salso, cuius incognita
 natura plerosque decepit temere ingressos aquam. Quippe
 scabies corpora invasit, et contagium morbi etiam in
 2 alios vulgatum est. Oleum remedio fuit. Leonnato 30

3 et regem] *om. P m. pr.* aegritudine] aegretudine C.
 5 persederet P: persideret C. 6 exaestuare] extuare P.
 10 ea] *om. V m. pr.* 13 levare] lauare P. inundatis
scripsi: inundantes A. 15 nauticorumque *Giunta*: nautico-
 rum A. celebrantium] celebrantium P. 18 *elementi* B
m. sec.: mentis A 21 esse, media *Frobenius*: esset media P,
 esse et media C. 24 praesidibusque] praesidiusque V.
 27 haud] haut P. lacu] laccu V. 28 Quippe] Quppe F.

deinde praemisso, ut puteos foderet, qua terrestri itinere ducturus exercitum videbatur — quippe sicca erat regio —, ipse cum copiis subsistit vernum tempus expectans. Interim et urbes plerasque condidit *et* Ne-
 5 archo atque Onesicrito nauticae rei peritis imperavit, ut validissimas navium deducerent in Oceanum progressique, quoad tuto possent, naturam maris noscerent: vel eodem amne vel Euphrate subire eos posse, cum reverti ad se vellent.

39 Iamque mitigata hieme et navibus, quae inutiles 4
 11 videbantur, crematis terra ducebat exercitum. Nonis 5
 castris in regionem Arabiton, inde totidem diebus in Cedrosiorum perventum est. Liber hic populus concilio habito dedit se, nec quicquam deditis praeter
 15 commeatus imperatum est. Quinto hinc die venit ad 6
 flumen: Arabum incolae appellant. Regio deserta et aquarum inops excipit: quam emensus in Horitas transit. Ibi maiorem exercitus partem Hephaestioni tradidit, levem armaturam cum Ptolomaeo Leonnatoque
 20 partitus est. Tria simul agmina populabantur Indos, 7
 26 magnaeque praedae actae sunt: maritimos Ptolomaeus, ceteros ipse rex et ab alia parte Leonnatus urebant. In hac quoque regione urbem condidit, deductique sunt in eam Arachosii.

40 Hinc pervenit ad maritimos Indos. Desertam va- 8
 26 stamque regionem late tenent ac ne cum finitimis quidem ullo commercii iure miscentur. Ipsa solitudo 9

3 vernum **B m. sec.**: uerni **A.** 4 plerasque] plerosque **B m. pr.** et Nearcho *Kinchius*: nearcho **A.** 8 Euphrate] euphraten **P.** 10 hieme] ieme **P.** 12 regionem **I**: regione **A.** Arabiton *Bentleius*: aboriton **A.** 14 habito] abito **P.** dedit] dedit **P m. pr.** nec] ne **F.** 16 Arabum *Aldus*: barbarum **A.** 17 inops] inops **P.** Horitas *Frobenius*: noritas **A.** 18 Hephaestioni *Cospius*: ephestioni **A.** 19 Ptolomaeo *scripsi*: ptolomeo **V**, ptholomeo **BLP**, tholomeo **F.** 20 populabantur] pepulabantur **B m. pr.** 21 Ptolomaeus *scripsi*: ptolomeus **V**, ptholomeus **BFLP.** 22 Leonnatus] leonnatos **F.** 24 in eam *Frobenius*: inam **A.** 26 tenent] tent **P**, tentent **F m. pr.** finitimis **I**: finitissimis **A.**

- natura quoque inmitia efferavit ingenia: prominent un-
 gues numquam recisi, comae hirsutae et intonsae sunt.
- 10 Tuguria conchis et ceteris purgamentis maris instruunt.
 Ferarum pellibus tecti piscibus sole duratis et maiorum
 quoque beluarum, quas fluctus eiecit, carne vescuntur. 5
- 11 Consumptis igitur alimentis Macedones primo inopiam,
 deinde ad ultimum famem sentire coeperunt radices
 palmarum — namque sola ea arbor gignitur — ubi-
 12 que rimantes. Et cum haec quoque alimenta defece-
 rant, iumenta caedere adgressi ne equis quidem absti- 10
 nebant. Et cum deessent, quae sarcinas veherent, spolia
 de hostibus, propter quae ultima Orientis peragraverant,
 13 cremabant incendio. Famem deinde pestilentia secuta
 est. Quippe insalubrium ciborum noxii suci, ad hoc
 itineris labor et aegritudo animi vulgaverant morbos, 15
 et nec manere sine clade nec progredi poterant: ma-
 nentes fames, progressos acrior pestilentia urgebat.
- 14 Ergo strati erant campi paene pluribus semivivis quam
 cadaveribus. Ac ne levius quidem aegri sequi poterant:
 quippe agmen raptim agebatur tantum singulis ad spem 20
 salutis ipsos proficere credentibus, quantum itineris
 15 festinando praeciparent. Igitur, qui defecerant, notos
 ignotosque, ut adlevarentur, orabant: sed nec iumenta
 erant, quibus excipi possent, et miles vix arma porta-
 bat, imminentisque et ipsis facies mali ante oculos 25
 erat. Ergo saepius revocati ne respicere quidem suos
 16 sustinebant misericordia in formidinem versa. Illi re-
 licti deos testes et sacra communia regisque inplora-
 bant opem, cumque frustra surdas aures fatigarent, in

1 inmitia] inmicia F. 2 recisi] reciso P m. pr. 3 con-
 chis] concis P. 9 Et scripsi: sed A. 14 noxii Cornelissen:
 novi A. hoc itineris] hoctineris L m. pr. 16 manentes]
 manantes B m. pr. 17 urgebat P: urgebat C. 18 semi-
 vivis] simuiuis P m. pr. 19 ne] om. P m. pr. levius]
 leuior P. 21 quantum] quantam F m. pr. 22 notos] natos
 B m. pr. 24 et] om. P. portabat] portabant F m. pr., por-
 tabat V. 25 ipsis Frobenius: ipsius A. 29 cumque] cum
 P m. pr. surdas] surdes P.

rabie[m] desperatione versi pare[m] suo exitum similesque
 41 ipsis amicos et contubernales precabantur. Rex do- 17
 lore simul ac pudore anxius, quia causa tantae cladis
 ipse esset, ad Phrataphernen, Parthyaeorum satrapen,
 5 misit, qui iuberet camelis cocta cibaria adferri, aliosque
 finitimarum regionum praefectos certiores necessitatis
 suae fecit. Nec cessatum est ab his. Itaque fame 18
 dumtaxat vindicatus exercitus tandem in Cedrosiae
 fines perducitur. Omnium rerum solo fertili regio est:
 10 in qua stativa habuit, ut vexatos milites quiete firma-
 ret. Hic Leonnati litteras accepit conflixisse ipsum 19
 cum VIII milibus peditum et cccc equitibus Horitarum
 prospero eventu. A Cratero quoque nuntius venit
 Ozinen et Zariaspen, nobilis Persas, defectionem mo-
 15 lientes oppressos a se in vinculis esse. Praeposito 20
 igitur regioni Sibyrtio — namque Menon, praefectus
 eius, nuper interierat morbo — in Carmaniam ipse
 processit. Astaspes erat satrapes gentis, suspectus res 21
 novare voluisse, dum in India rex est: quem occurren-
 20 tem dissimulata ira comiter adlocutus, dum exploraret,
 42 quae delata erant, in eodem honore habuit. Cum inde 22
 praefecti, sicut imperatum erat, equorum iumentorum-
 que iugalium vim ingentem ex omni, quae sub imperio
 erat, regione misissent, quibus deerant inpedimenta,
 25 restituit. Arma quoque ad pristinum refecta sunt cul- 23
 tum: quippe haud procul a Perside aberant non pacata

1 desperatione] disperatione L. exitum] exitu P. 3 an-
 xius] anxius V. quia] qua V. 4 ad Phrataphernen *Aldus*:
 affrapernen A. Parthyaeorum *Zumptius*: parthynorum A
 [parthinorum V]. satrapen C: satrapam PL *m. pr.* 5 ad-
 ferri P: adferre C. aliosque P: alios C. 8 tandem] tam P.
 9 solo fertili *Acidalius*: sola fertilis A. 12 cccc P: ccc C.
 Horitarum *Frobenius*: noritarum P, moritarum C. 13 Cratero]
 cratere FL *m. pr.* nuntius] nuncius V. 16 regioni Sibyrtio
Freinshemius: regionis iburtio A [regionis iburcio V]. Menon]
 moenon C. 18 Astaspes *Fuhrus*: aspastis A. satrapes B
m. sec.: satrapas A. 22 iumentorumque *Lauer*: iumentorum A.
 24 erat *Lauer*: erant A. 26 haud] haut LP.

- 24 modo, sed etiam opulenta. Igitur, ut supra dictum
est, aemulatus Patris Liberi non gloriam solum, quam
ex illis gentibus deportaverat, sed etiam pompam, sive
illud triumphus fuit ab eo primum institutus sive bac-
chantium lusus, statuit imitari animo super humanum 5
25 fastigium elato. Vicos, per quos iter erat, floribus
coronisque sterni iubet, liminibus aedium creterras vino
repletas et alia eximiae magnitudinis vasa disponi, ve-
hicula deinde constrata, ut plures capere milites pos-
sent, in tabernaculorum modum ornari, alia candidis 10
26 velis, alia veste pretiosa. Primi ibant amici et cohors
regia variis redimita floribus coronisque: alibi tibici-
num cantus, alibi lyrae sonus audiebatur: item vehi-
culis pro copia cuiusque adornatis comissabundus exer-
citus armis, quæ maxime decora erant, circumpenden- 15
tibus. Ipsum convivasque currus vehebat creterris
aureis eiusdemque materiae ingentibus poculis prae-
27 gravis. Hoc modo per dies VII bacchabundum agmen
incessit, parata praeda, si quid victis saltem adversus
comissantes animi fuisset: mille, hercule, viri modo et 20
sobrii VII dierum crapula graves in suo triumpho ca-
28 pere potuerunt. Sed fortuna, quæ rebus famam pre-
tiumque constituit, hoc quoque militiae probrum ver-
tit in gloriam. Et praesens aetas et posteritas deinde
mirata est per gentes nondum satis domitas incessisse 25
temulentos barbaris, quod temeritas erat, fiduciam esse
29 credentibus. Hunc apparatus carnifex sequebatur:

3 pompam *Meiser*: famam **A**. 4 ab eo] habeo **V**. in-
stitutus] institus **P**. 4 bacchantium] bachantium **V**. 5 super]
semper **P**, seper **V**. 6 quos] cos **P**. 7 creterras] crateras **B**
m. pr. 8 eximiae] eximae **P**. 9 plures] pleres **P m. pr.**
10 modum] modo **P m. pr.** 11 pretiosa] praeciosa **V**. 12 tibi-
cinum *Freinshemius*: tubicinum **A**. 13 alibi **B m. sec.**: alii **A**.
lyrae] liraë **FV**. 14 comissabundus *Zumptius*: comisabundus **A**.
15 circumpendentibus] circumpetentibus **F**. 17 ingentibus]
ingentis **P m. pr.** 19 parata *Palmerius*: parta **A**. 20 co-
missantes *Zumptius*: comisantes **A**. 22 pretiumque] praecium-
que **P**. 23 probrum] probum **P**. 26 temulentos] temulendos **F**.

quippe satrapes Astaspes, de quo ante dictum est, interfici iussus est: adeo nec luxuriae quicquam crudelitas 30 nec crudelitati luxuria obstat.

1 satrapes] satrapa P *m. pr.* Astaspes *Fuhrus*: apastris A. 2 nec] ne C. Q̄ CVRTI RUF HISTORIARŪ LIB̄ VIII
 EXPLC INCIPIT LIBER DECIMUS P, Q CVRTI RVFI LIB · VIII EXPLICIT ·
 INCIPIT · X · FELICL B, EXPLICIT Q CVRTI RUF HISTORIARVM INCIPIT
 LIB · X F, EXPLIC · Q · CVRTI RVFI HISTORIARVM · INCIPIT LIBER X L,
 CVRTI RVFI HISTORIARVM · EXPLICIT · LIBER NONVS · INCIPIT EIVSDEM
 LIBER DECIMVS V.

Q. CURTI RUFII
HISTORIARUM
ALEXANDRI MAGNI
MACEDONIS
LIBER X.

I Isdem fere diebus Cleander et Sitalces et cum Aga-
thone Heracon superveniunt, qui Parmenionem iussu
regis occiderant. v milia peditum cum equitibus M,
2 sed et accusatores eos e provincia, cui praefuerant, se-
quebantur. Nec tot facinora, quot admiserant, compen-
sare poterat caedis perquam gratae regi ministerium.
3 Quippe cum omnia profana spoliassent, ne sacris qui-
dem abstinuerant, virginesque et principes feminarum
4 stupra perpessae corporum ludibria deflebant. Invisum
Macedonum nomen avaritia eorum ac libido barbaris 10
5 fecerat. Inter omnes tamen eminebat Cleandri furor,
qui nobilem virginem constupratam servo suo pelicem
6 dederat. Plerique amicorum Alexandri non tam crimi-
num, quae palam obiciebantur, atrocitatem, quam me-

1 Isdem] Hisdem P.
BLV. 4 sed et C: sed P.
provincia] prouintia BFLP.
6 ministerium I: ministerio A.
avaricia FLPV.

2 Parmenionem] parmoenionem
accusatores] adcusatores P.
5 quot B m. sec.: quod A.
7 ne I: nec A. 10 avaritia]

moriam occisi per illos Parmenionis, quod tacitum pro-
 desse reis apud regem poterat, intuebantur laeti recci-
 disse iram in irae ministros nec ullam potentiam scelere
 quaesitam cuiquam esse diuturnam. Rex cognita causa 7
 5 pronuntiavit ab accusatoribus unum et id maximum
 crimen esse praeteritum, desperationem salutis suae:
 numquam enim talia ausuros, qui ipsum ex India
 sospitem aut optassent reverti aut credidissent rever-
 surum. Igitur hos quidem vinxit, DC autem militum, 8
 10 qui saevitiae eorum ministri fuerant, interfici iussit.
 Eodem die sumptum est supplicium de iis quoque, 9
 quos auctores defectionis Persarum Craterus adduxerat
 2 Haud multo post Nearchus et Onesicritus, quos 10
 longius in Oceanum procedere iusserat, superveniunt.
 15 Nuntiabant autem quaedam audita, alia conperta: in- 11
 sulam ostio amnis obiectam auro abundare, inopem
 equorum esse — singulos eos conpererant ab iis, qui
 ex continenti traicere auderent, singulis talentis emi
 —, plenum esse beluarum mare: aestu secundo eas 12
 20 ferri magnarum navium corpora aequantes, tubae cantu
 deterritas sequi classem cum magno aequoris strepitu
 velut demersa navigia subisse aquas. Cetera incolis 13
 crediderant, inter quae: Rubrum mare non a colore
 undarum, ut plerique crederent, sed ab Erythro rege
 25 appellari: esse haud procul a continenti insulam pal- 14

1 Parmenionis] parmoenionis C. 2 reis] regis P. recci-
 disse C: recidisce FF *m. pr.* 3 in irae] inire P. 6 salutis]
 salustis L. 7 ausuros] ausuras P. 9 vinxit] uincxit P. 11 iis]
 is P. 13 Haud] haut P. 15 Nuntiabant] nunciabant FV.
 16 amnis obiectam *Schefferus*: amni subiectam A. abundare I:
 habundare A. 17 conpererant] conparerant B, conpeperant F.
 iis] hiis C. traicere] traicerent P. 20 ferri I: fieri A.
 tubae *Sebisius*: truci A. 21 strepitu] trepitu P. 22 velut]
 nelud P *m. pr.* 23 inter quae crederent] *om.* P, *in quo*
vs. 23 *in vocabulo* crediderant *littera a ex e corr. est.* 23 colore]
 colere B *m. pr.* F *m. pr.* L *m. pr.* 24 ab] hab P. Erythro]
 erithro C. 25 appellari] apellari V. haud] aut P. pal-
 metis *Modius*: palmitis P, palmis C.

- metis frequentibus consitam et in medio fere nemore
columnnam eminere, Erythri regis monumentum, litteris
15 gentis eius scriptam. Adiciebant navigia, quae lixas
mercatoresque vexissent, famam auri secutis gubernatoribus in insulam esse transmissa nec deinde ab iis 5
16 postea visa. Rex cognoscendi plura cupidine accensus
rursus eos terram legere iubet, donec ad Euphratis os
adpellerent classem: inde adverso amne Babylona sub-
ituros.
- 17 Ipse animo infinita complexus statuerat omni ad 3
orientem maritima regione perdomita ex Syria petere 11
Africam, Carthagini infensus, inde Numidia solitudi-
nibus peragratis cursum Gadis dirigere — ibi namque
18 columnas Herculis esse fama vulgaverat —, Hispanias
deinde, quas Hiberiam Graeci a flumine Hiberno voca- 15
bant, adire et praetervehi Alpes Italiaeque oram, unde
19 in Epirum brevis cursus est. Igitur Mesopotamiae
praetoribus imperavit [ut] materia in Libano monte
caesa devectaque ad urbem Syriae Thapsacum septin-
gentarum carinas navium ponere: septemremis omnes esse 20
deducique Babylona. Cypriorum regibus imperatum,
ut aes stuppamque et vela praeberent.
- 20 Haec agenti Pori et Taxilis regum litterae tradun-
tur, Abisaren morbo, Philippum, praefectum ipsius, ex

1 frequentibus I: frementibus A. 2 Erythri *Aldus*: erythri C, erythi P. monumentum C: monimentum P. litteris] littoris F. 5 transmissa *Lauer*: transmissam A. 6 visa] uisam C. 7 Euphratis os *Acidalius*: euphratis C, eufratis P. 8 adverso] aduersu P m. pr., aduers* L, sed o supra vsm. add. m. sec. Babylona] babilona FLPV. 10 infinita] infinito P m. pr. 11 ex Syria petere] exiri adpetere P, ex yrapeterae L m. pr. 12 Carthagini] chartagini C. 16 praetervehi] praeteruei P. Italiaeque] atalieque P, ital*ique L. 18 [ut] del. *Frobenius*. Libano] libatio FV. 19 Syriae] siriae P. Thapsacum septingentarum *Zumptius*: thapsagas et ingentarumque A. 20 septemremis *scripsi*: vii remis A. 21 Babylona *Modius*: babilona P m. pr., babyloniam C. 22 stuppamque I: stupamque A. 23 Pori I: phori A. Taxilis] taxillis F. 24 Philippum] phylippum BFV.

vulnere interisse oppressosque, qui vulnerassent eum. Igitur Philippo substituit Eudaemonem — dux erat 21 Thracum —, Abisaris regnum filio eius attribuit.

4 Ventum est deinde Parsagada: Persica est gens, 22
 5 cuius satrapes Orsines erat, nobilitate ac divitiis inter omnes barbaros eminens. Genus ducebat a Cyro, quon- 23 dam rege Persarum: opes et a maioribus traditas habebat et ipse longa imperii possessione cumulaverat. Is regi cum omnis generis donis, non ipsi modo ea, 24
 10 sed etiam amicis eius daturus, occurrit. Equorum domiti greges sequebantur currusque argento et auro adornati, pretiosa supellex et nobiles gemmae, aurea magni ponderis vasa vestesque purpureae et signati argenti talentum III milia. Ceterum tanta benignitas 25
 15 barbaro causa mortis fuit. Nam cum omnes amicos regis donis super ipsorum vota coluisset, Bagoae spadoni, qui Alexandrum obsequio corporis devinxerat sibi, nullum honorem habuit admonitusque a quibus- 26 dam Bagoam Alexandro cordi esse respondit, amicos
 20 regis, non scorta se colere nec moris esse Persis, mares ducere, qui stupro effeminarentur. His auditis 27 spado potentiam flagitio et dedecore quaesitam in caput nobilissimi et insontis exercuit. Namque gentis eiusdem levissimos falsis criminibus clam struxit, mo-
 25 nitos tum demum ea deferre, cum ipse iussisset. In- 28

2 Philippo] philippo V. Eudaemonem *Frobenius*: eodae-
 monem BFL, eodemonem PV. 3 Thracum B m. sec.: tra-
 cum C, tractum P. Abisaris *Freinshemius*: abissaris A
 [abi-saris L]. 4 Parsagada *Vogel*: persagara A. 5 divi-
 tiis] diuiciis F. 7 a] om. B m. pr. 8 ipse] ipsa P. 9 regi]
 re P. generis] gentis P m. pr. ipsi I: ipso A. 12 su-
 pellex] suppellex P. 13 vestesque] uestisque P. 14 talen-
 tum] talenta C. III milia. Ceterum tanta] om. B m. pr., add.
 in margine corr., sed ita, ut scribat: III. 17 devinxerat B
 m. sec.: deuixerat A. 19 Bagoam *Leepius*: equam C, equa P.
 20 scorta] scortas P. 21 effeminarentur] efeminarentur V.
 22 caput] capud V. 24 falsis] falsi P. clam struxit *scripsi*:
 adstruxit A. monitos tum] monito fictum V.

terim, quotiens sine arbitris erat, credulas regis aures inplebat, dissimulans causam irae, quo gravior criminantis auctoritas esset. Nondum suspectus erat Orsines, iam tamen villior: reus enim in secreto agebatur latentis periculi ignarus. Et inportunissimum scortum ne in stupro quidem et dedecoris patientia fraudis oblitum, quotiens amorem regis in se accenderat, Orsinen modo avaritiae, interdum etiam defectionis arguebat. Iam matura erant in perniciem innocentis mendacia, et fatum, cuius inevitabilis sors est, adpetebat. Forte enim sepulchrum Cyri Alexander iussit aperiri, in quo erat conditum eius corpus, cui dare volebat inferias. Auro argentoque conditorium repletum esse crediderat — quippe ita fama Persae vulgaverant —, sed praeter clipeum eius putrem et arcus duos Scythicos et acinacem nihil repperit. Ceterum corona aurea inposita amiculo, cui ad-suerat ipse, solium, in quo corpus iacebat, velavit miratus tanti nominis regem tantis praeditum opibus haud pretiosius sepultum esse, quam si fuisset e plebe. Proximus erat lateri spado: qui regem intuens: 'Quid mirum,' inquit, 'est inania sepulchra esse regum, cum satraparum domus aurum inde egestum capere non possint? Quod ad me attinet, ipse hoc bustum antea non videram, sed ex Dareo ita accepi III milia talentum condita esse cum Cyro. Hinc illa benignitas in te, ut, quod inpune habere non poterat Orsines, donando etiam gratiam iniret.' Concitaverat iam animum in iram, cum ii, quibus negotium idem dederat, superv-

1 quotiens] quociens FLV. 6 patientia] pacientia P.
 7 quotiens] quociens L m. pr. P. 9 mendacia] mendatia LV.
 13 conditorium Heinsius: conditum A. 14 clipeum Mue/zel-
 lius: clypeum A [clyppeum V]. 15 Scythicos] schythicos
 F, scithicos V. nihil] nichil F. 16 repperit] reperit V.
 17 solium] solio P, solum F m. pr. 18 praeditum] peditum
 B m. pr. 19 pretiosius] p̄ciosius P. 21 inquit] inquit C.
 22 inde] ind+e P. 24 accepi] accipi P. talentum] talenta
 P m. pr. 26 inpune] inpuiae P m. pr. 28 ii Vindelinius:
 hii A [hi F].

niunt. Hinc Bagoas, hinc ab eo subornati falsis cri-
minibus occupant aures. Antequam accusari se suspi- 37
caretur Orsines, in vincula est traditus. Non contentus
supplicio insontis spado ipse morituro manum iniecit.
5 Quem Orsines intuens: 'Audieram,' inquit, 'in Asia
olim regnasse feminas: hoc vero novum est regnare
castratum!' Hic fuit exitus nobilissimi Persarum nec 38
insontis modo, sed eximiae quoque benignitatis in re-
gem. Eodem tempore Phradates regnum adfectasse 39
10 suspectus occiditur. Coeperat esse praeceps ad reprae-
sentanda supplicia, item ad deteriora credenda: scilicet 40
res secundae valent commutare naturam, et raro quis-
quam erga bona sua satis cautus est. Idem enim
paulo ante Lyncestem Alexandrum delatum a duobus
15 indicibus damnare non sustinuerat, humiliores quoque 41
reos contra suam voluntatem, quia ceteris videbantur
insontes, passus absolvi, hostibus victis regna reddide-
rat: ad ultimum vitae tantum ab semetipso degene- 42
ravit, ut *invicti* quondam adversus libidinem animi ar-
30 bitrio scorti aliis regna daret, aliis adimeret vitam.
6 Isdem fere diebus litteras a Coeno accipit de re- 43
bus in Europa et Asia gestis, dum ipse Indiam sub-
egit. Zopyrio, Thraciae praepositus, cum expeditionem 44
in Getas faceret, tempestatibus procellisque subito co-

1 ab eo] habeo F. 3 vincula] uinculo P. [Non] nam V.
4 supplicio] subplico FL m. pr. suplicio V. 5 inquit] inquit
LV. 6 regnasse] regnase V. 8 benignitatis] benignitas C.
10 Coeperat] caeperat LV. 11 supplicia] subplicita PV. item
I: idem A. ad deteriora] adeteriora P. scilicet] sicilicet
P m. pr. 14 Lyncestem I: lincestem A [lincestem V]. a]
om. F m. pr. 17 absolvi] adsolui C. regna reddiderat
Freinsheimius: regnare duxerat A. 18 vitae tantum *Heraeus*:
traiectum A. 19 *invicti scripsi*: in A. quondam] quod-
dam C [quodam B m. pr.]. 21 Isdem] Iidem P. a Coeno]
aceno C: *error est Curti ἀπὸ νοινοῦ et ἀπὸ Κοίνον confundentis*.
accipit] accepit B. 22 gestis] iestis P. Indiam] indigam P.
23 Zopyrio I: zopirio A [zophyrio V]. Thraciae] traciae P
m. pr., tratiae V. 24 Getas *Vindelinius*: gestas A. coortis]
cohortis P.

45 ortis cum toto exercitu oppressus erat. Qua cognita clade Seuthes Odrysas, populares suos, ad defectionem compulerat. Amissa propemodum Thracia ne Graecia quidem tumultibus inconcussa mansit. Nam Alexander punita insolentia satraparum quorundum, qui, dum in 5 extremo orbe Indorum armis retinetur, summa scelera atque flagitia in provinciales exercuerant, ceteris metum iniecerat. Hi in paribus delictis eandem facinorum poenam veriti ad mercennariorum militum fidem confugerunt illorum manibus, si ad supplicium poscerentur, 10 se tutaturi aut pecunia, quanta poterat, coacta fuga salutem petiverunt. Qua re cognita litterae ad omnes Asiae praetores missae sunt, quibus inspectis e vestigio omnes peregrinos milites, qui stipendia sub ipsis facerent, dimittere iuebantur. Erat inter eos Harpalus, quem Alexander, 15 quod propter ipsius amicitiam olim a Philippo eiectus solum verterat, inter fidissimos habebat et post Mazaei mortem satrapcam Babyloniae attribuerat thesaurorumque custodiae praefecerat. Is igitur cum fiduciam, quam in singulari regis gratia habere poterat, magnitudine flagitiorum consumpsisset, quinque milia talentorum ex gaza regia abstulit conductaque sex milium mercennariorum manu in Europam evasit. Iampridem enim luxu et libidinibus in praeceps tractus desperataque regis venia adversus iram eius alienum subsidium 25 circumspexerat et Athenienses, quorum cum potentiam et auctoritatem apud ceteros Graecos, tum occultum in Macedonas odium norat, sedulo coluerat. Itaque spem suis ostendit Athenienses adventu suo cognito copiisque et pecuniis, quas adduceret, coram inspectis protinus arma 30 consiliaque esse sociaturos. Nam a populo inperito et mobili per homines improbos et venales omnia se muneribus consecuturum existimabat.

2 Odrysas Frobenius: odrisas A. 3 Thracia] tracia FP, tratia V. Graecia] gretia V. 4 quidem] verba quae secuntur add. Freinshemius, in A excipiunt verba X, 2, 1 Igitur xxx, in C in margine add. hic desunt II lineae.

7 Igitur xxx navibus Sunium transmittunt — promuntorium est Atticae terrae —, unde portum urbis petere decreverant.

His cognitis rex Harpalo Atheniensibusque iuxta 2
 5 infestus classem parari iubet Athenas protinus petiturus. Quod consilium clam agitati litterae redduntur 3
 Harpalum intrasse quidem Athenas, pecunia conciliasse sibi principum animos: mox concilio plebis habito iussum urbe excedere ad Graecos milites pervenisse,
 10 navibus inde Cretam transvectum amico quodam auctore interemptum per insidias. His laetus in Europam tra- 4
 ciendi consilium omisit, sed exules praeter eos, qui civili sanguine aspersi erant, recipi ab omnibus Graecorum civitatibus, quis pulsi erant, iussit. Et Graeci 5
 15 haud ausi imperium aspernari, quamquam solvendarum legum id principium esse censebant, bona quoque, quae extarent, restituere damnatis. Soli Athenienses, 6
 non sui modo, sed etiam Graeciae vindices, colluvionem ordinum hominumque aegre ferebant non regio impe-
 20 rio, sed legibus moribusque patriis regi adsueti: pro- 7
 hibere igitur exules finibus omnia potius toleraturi quam purgamenta quondam urbis suae, tunc etiam exilii admitterent.

8 Alexander senioribus militum in patriam remissis 8
 25 XIII milia peditum et II milia equitum, quae in Asia retineret, eligi iussit existimans modico exercitu continere posse Asiam, quia pluribus locis praesidia dis-

1 promuntorium] promutorium P. 2 Atticae] aticae V.
 4 rex] ex P m. pr. Harpalo] arpalo C. 6 clam agitati I:
 clam agitant P, cum clam agitat C. 7 Harpalum] arpalum C.
 8 principum] printipium L m. pr. animos] amos P m. pr.
 10 navibus inde Cretam transvectum amico quodam scripsi:
 quibus interceptum trucidatum a quodam A. 11 His] hiis L.
 12 omisit I: emisit A. 15 solvendarum I: solidarum A.
 17 damnatis] dampnatis V. 18 sui Ieepius: suo A. Graeciae
 scripsi: publice A. 19 ordinum Zumptius: ordinem A.
 hominumque Ieepius: hominum quia A [hominem quia F].
 23 exilii] exilia L. 26 eligi] elegi P. 27 quia] qui P m. pr.

posuisset nuperque conditas urbes colonis replisset res
 9 retinere cupientibus. Ceterum priusquam excerneret,
 quos erat retenturus, edixit, ut omnes milites aes alie-
 num profiterentur. Grave plerisque esse conpererat et,
 quamquam ipsorum luxu contractum erat, dissolvere 5
 10 tamen ipse decreverat. Illi temptari ipsos rati, quo
 facilius ab integris sumptuosos discerneret, prolatando
 aliquantum extraxerant temporis. Et rex satis gnarus,
 professioni aeris pudorem, non contumaciam obstare,
 mensas totis castris poni iussit et X milia talentum 10
 11 proferri. Tum demum *cum* fide facta professio est.
 Nec amplius ex tanta pecunia quam C et XXX talenta
 superfuere. Adeo ille exercitus, tot divitissimarum
 gentium victor, plus tamen victoriae quam praedae de-
 12 portavit ex Asia. Ceterum ut cognitum est alios re- 9
 mitti domos, alios retineri, perpetuam eum regni sedem 16
 in Asia habiturum rati vaecordes et disciplinae milita-
 ris inmemores seditiosis vocibus castra complent regem-
 que ferocius quam alias adorti omnes simul missionem
 postulare coeperunt deformia ora cicatricibus canitiem- 20
 13 que capitum ostentantes. Nec aut praefectorum casti-
 gatione aut verecundia regis deterriti tumultuoso cla-
 more et militari violentia volentem loqui inhibebant,
 palam professi nusquam inde nisi in patriam vestigium
 14 esse moturos. Tandem silentio facto magis, quia mo- 25
 tum esse credebant, quam quia ipsi moveri poterant,

1 urbes] urbes quas P. replisset] repulisset B m. pr.
 2 retinere *scripsi*: renouare A. priusquam] priusqua P. ex-
 cerneret PF *corr.*: secerneret C [seexcerneret L m. pr.]. 4 ple-
 risque] plerique P. 8 satis] om. V m. pr. gnarus] ignarus
 BFPV. 9 professioni] professionis P, professioni* FV. con-
 tumaciam] totumaciam P, contumantiam F. 10 castris] P
 om. in fine folii verba quae secuntur usque ad 10, 5, 8 nec se
 ipsos duobus, ut videtur, foliis amissis. 11 *cum* fide *leepius*:
 fide A. 13 Adeo] ateo F. 16 domos] domus F m. pr.
 17 in Asia I: in asiam A. 20 canitiem I: caniciem A.
 21 praefectorum I: profectorum A. 22 deterriti *Lauer*: de-
 territum A. tumultuoso] tumultuosa F m. pr. L m. pr.

quidnam acturus esset, expectabant: *cum* ille: 'Quid 15
 haec,' inquit, 'repens consternatio et tam procax atque
 effusa licentia denuntiat? Eloqui metuo, palam certe:
 rupistis imperium, et precario rex sum, cui non adlo-
 5 quendi, non noscendi monendique aut intuendi vos ius
 reliquistis. Equidem cum alios dimittere in patriam, 16
 alios mecum paulo post deportare statuerim, tam illos
 adclamantes video, qui abituri sunt, quam hos, cum
 quibus praemissos subsequi statui. Quid hoc est rei? 17
 10 dispari in causa idem omnium clamor est! Pervelim
 scire, utrum, qui discedunt, an, qui retinentur, de me
 querantur.' Crederes uno ore omnes sustulisse cla- 18
 morem: ita pariter ex tota contione responsum est
 10 omnes queri. Tum ille: 'Non, hercule,' inquit, 'potest 19
 15 fieri, ut adducar querendi simul omnibus hanc causam
 esse, quam ostenditis, in qua maior pars exercitus non
 est, utpote cum plures dimiserim, quam retenturus
 sum. Subest nimirum altius malum, quod omnes aver- 20
 tit a me. Quando enim regem universus deseruit exer-
 20 citus? Ne servi quidem uno grege profugiunt domi-
 nos, sed est quidam in illis pudor a ceteris destitutos
 relinquendi. Verum ego tam furiosae consternationis 21
 oblitus remedia insanabilibus conor adhibere. Omnem,
 hercule, spem, quam ex vobis conceperam, damno nec
 25 ut cum militibus meis — iam enim esse desistis —,
 sed ut cum ingratis operis agere decrevi. Secun- 22
 dis rebus, quae circumfluunt vos, insanire coepistis ob-

1 acturus] acturos F m. pr. cum ille scripsi: ille A.
 Quid] qui B m. pr. 2 inquit] inquit L. atque] adque L.
 7 statuerim Frobenius: statuerem A. 8 abituri] habituri F.
 quam] quas V. cum quibus] quibus V. 10 Pervelim]
 peruelum L m. pr. 11 discedunt Lauer: descendant A.
 14 omnes] om. B m. pr. inquit] inquit L. 15 adducar]
 adducatur B m. pr. simul] sumul L m. pr. 17 dimiserim]
 dimiserem L m. pr. 21 sed est quidam Frobenius: sedem
 quidem A. destitutos] destitutas L m. pr. 22 consterna-
 tionis] consternacionis L. 24 hercule] ercule L. 25 enim]
 om. L m. pr. 26 operis Rubenius: oportet A.

- liti status eius, quem beneficio exuistis meo, digni, hercule, qui in eodem consenescat, quoniam facilius est vobis adversam quam secundam regere fortunam.
- 23 En insolentiam! Illyriorum paulo ante et Persarum tributariis Asia et tot gentium spolia fastidio sunt! modo sub Philippo seminudis amicula ex purpura sordent! aurum et argentum oculi ferre non possunt! Ligneae enim vasa desiderant et ex cratibus scuta ro-
- 24 biginemque gladiatorum. Hoc cultu nitentes vos accepi et D talenta aeris alieni, cum omnis regia supellex 10 esset haud amplius quam LX talenta, meorum mox operum fundamenta. Quibus tamen — absit invidia
- 25 — imperium maximae terrarum parti inposui. Asiaene pertaesum est, quae vos gloria rerum gestarum dispares fecit? In Europam ire properatis rege deserto, 15 cum pluribus vestrum defuturum viaticum fuerit, ni
- 26 aes alienum luissem, nempe in Asiatica praeda. Nec pudet profundo ventre devictarum gentium spolia circumferentes reverti velle ad liberos coniugesque, quibus pauci praemia victoriae potestis ostendere: nam 20 ceterorum, dum etiam spei vestrae obviam istis, arma
- 27 quoque pignori sunt. Bonis vero militibus cariturus sum, pelicum suarum concubinis, quibus hoc solum ex tantis opibus superest, in quod impenditur! Proinde fugientibus me pateant limites! facessite hinc ocus! 25 ego cum Persis abeuntium terga tutabor. Neminem
- 28 teneo: liberate oculos meos, ingratis cives! Laeti vos excipient parentes liberique sine vestro rege re-

1 status] statutus L m. pr. 4 insolentiam scripsi: tandem A. Illyriorum Aldus: illiriorum A. 5 gentium] gencium F. 6 seminudis] seminudus L m. pr. 8 robiginemque scripsi: rubiginemque A. 10 supellex] suppellex V. 11 esset haud scripsi: haud A. talenta, meorum mox scripsi: talentorum mox A. 13 parti I: partis A. 16 fuerit] om. V. 17 luissem] luissem L m. pr. 18 devictarum] deuictarum B m. pr. gentium] gencium F. 19 velle] uellet F m. pr. 25 ocus] otius BFL. 26 abeuntium] abeuncium F.

deuntes! obviam ibunt desertoribus transfugisque! Triumphabo, mehercule, de fuga vestra et, ubicumque 29
 ero, expetam poenas hos, cum quibus me relinquitis, colendo praeferendoque vobis. Iam autem scietis, et
 5 quantum sine rege valeat exercitus, et quid opis in me
 11 uno sit.' Desiluit deinde frendens de tribunali et in 30
 medium armatorum agmen se inmisit, notatos quoque, qui ferocissime oblocuti erant, singulos manu corripuit
 nec ausos repugnare XIII adservandos custodibus cor- III
 10 poris tradidit. Quis crederet saevam paulo ante con-
 tionem obtorpuisse subito metu, etiam cum ad suppli-
 cium videret trahi nihilo ausos graviora quam ceteros? Sive nominis, quod gentes, quae sub regibus *vivunt*, 8
 15 *reges* inter deos colunt, sive propria ipsius veneratio
 sive fiducia tanta vi exercentis imperium conterruit eos: singulare certe ediderunt patientiae exemplum 4
 adeoque non sunt accensi supplicio commilitonum, cum sub noctem interfectos esse cognossent, ut nihil omiserint, quod singuli magis oboedienter et pie facerent.
 20 Nam cum postero die prohibiti aditu fuissent Asiaticis modo militibus admissis, lugubrem totis castris edidere clamorem denuntiantes protinus sese morituros, si
 12 rex perseveraret irasci. At ille pervicacis ad omnia, 6
 quae agitasset, animi peregrinorum militum contionem
 25 advocari iubet Macedonibus intra castra cohibitis et, cum frequentes coissent, adhibito interprete talem orationem habuit: 'Cum ex Europa traicerem in Asiam, 7
 multas nobiles gentes, magnam vim hominum imperio meo me additurum esse sperabam. Nec deceptus sum,

2 de fuga] dega L. 7 notatos] notaos V. 8 corripuit
Lauer: corripit A. 10 crederet] credidit V. contionem]
 concionem F. 11 etiam cum *Bentleius*: et cum A. 12 ni-
 hilo *Acidalius*: nihil A. 13 *vivunt, reges add. Stangl.*
 15 fiducia] fidutia FV. 16 patientiae] pacientiae F. 20 fuissent
Bentleius: uenissent A. 22 denuntiantes] denunciante FL
m. pr. sese *scripsi*: esse A. 27 ex] om. P *m. pr.* 29 ad-
 diturum] aditurum F *m. pr.*

8 quod de his credidi famae. Sed ad illa hoc quoque
 accessit, quod video fortes viros erga reges suos pie-
 9 tatis invictae. Luxu omni fluere credideram et nimia
 felicitate mergi in voluptates: at, hercules, munia mi-
 litiae hoc animorum corporumque robore aequae impigre 5
 toleratis et, cum fortes viri sitis, non fortitudinem
 10 magis quam fidem colitis. Hoc ego vero nunc pri-
 mum profiteor, sed olim scio. Itaque et dilectum e
 vobis iuniorum habui et vos meorum militum corpori
 inmiscui. Idem habitus, eadem arma sunt vobis: ob- 10
 sequium vero et patientia imperii longe praestantior
 11 est quam ceteris. Ergo ipse Oxyartis Persae filiam
 meum [in] matrimonio iunxi non dedignatus ex cap-
 12 tiva liberos tollere. Mox deinde cum stirpem generis
 mei latius propagare cuperem, uxorem Darei filiam duxi 15
 proximisque amicorum auctor fui ex captivis generandi
 liberos, ut hoc sacro foedere omne discrimen victi et
 13 victoris excluderem. Proinde genitos esse vos mihi,
 non ascitos milites credite! Asiae et Europae unum
 atque idem regnum est, Macedonum vobis arma do, 20
 inveteravi peregrinam novitatem: et cives mei estis et
 14 milites. Omnia eundem ducunt colorem: nec Persis
 Macedonum morem adumbrare nec Macedonibus Per-
 sas imitari indecorum. Eiusdem iuris esse debent, qui
 sub eodem rege victuri sunt.' 25

*Hac oratione habita Persis corporis sui custodiam
 credidit, Persas satellites, Persas apparitores fecit. Per*

3 omni scripsi: omnia A. fluere] fuere L m. pr. 4 mi-
 litiae] miliciae FL m. pr. 5 robore Francinus: robor A.
 7 ego I: ergo A. 7 vero scripsi: non A. 11 patientia]
 patientia F. praestantior est B m. sec.: praestantiore A [prae-
 tantiore F]. 12 Oxyartis Aldus: oxiratis A. 13 [in] delevi.
 iunxi] iuncxi V. 16 fui] fuit F m. pr., fut L m. pr. 20 at-
 que] adque L. 22 ducunt] dicunt B m. pr. 23 morem
 Vindelinus: more A. 25 victuri sunt] verba quae secuntur
 usque ad initium capitis quarti add. Frobenius: in A admodum
 magnum spatium vacuum relictum est et ascr. in BL a corr.
 hinc deest.

quos cum Macedones, qui huius seditionis principes erant, vincti ad supplicia traherentur, unum ex iis auctoritate
 13 et aetate gravem ad regem ita locutum ferunt: 'Quousque', IV
 inquit, 'animo tuo etiam per supplicia et quidem ex-
 5 terni moris obsequeris? Milites tui, cives tui incognita
 causa et captivis suis ducentibus trahuntur ad poenam.
 Si mortem meruisse iudicas, saltem ministros supplicii
 muta.' Amico animo, si veri patiens fuisset, admone- 2
 batur, sed in rabiem ira pervenerat. Itaque rursus —
 10 nam parumper, quibus imperatum erat, dubitaverant
 — mergi in amnem, sicut vincti erant, iussit. Ne hoc 3
 quidem supplicium seditionem militum movit. Namque
 copiarum duces atque amicos eius manipuli adeunt
 petentes, ut, si quos adhuc pristina noxa iudicaret esse
 15 contactos, iuberet interfici. Offerre se corpora irae:
 trucidaret. Tandem prae dolore vix mentis compotes
 universi concurrunt ad regiam armisque ante fores pro-
 iectis tunicati astantes, ut nuda et obnoxia poenis cor-
 pora admitterentur, flentes orabant. Non se deprecari,
 20 quin suppliciis sontium expiarentur, quae per contuma-
 ciam deliquissent. Regis iracundiam sibi morte tristio-
 rem esse. Cumque dies noctesque ante regiam persisten-
 tes miserabili clamore habituque paenitentiam suam
 adprobarent, biduum tamen adversus humillimas suorum
 25 preces iracundia regis duravit. Tertio die victus con-
 stantia supplicum processit incusataque leniter exercitus
 inmodestia non sine multis utrimque lacrimis in gratiam
 se cum ipsis redire professus est. Digna tamen res visa

4 quidem] quidam V. 5 obsequeris Giunta: exequeris A.
 6 et Stangl: a A. poenam] paenam FLV. 7 iudicas I:
 indicas A. 8 patiens] paciens L m. pr. 11 vincti] vinti V.
 Ne Zumptius: nec A. 12 seditionem] sedicionem L m. pr.
 15 contactos I: contractos A. irae: trucidaret Modius: ira
 retrucidaret A. Verba quae secuntur usque ad initium capitis
 quinti add. Freinshemius, in A nulla chartae pars vacua relicta
 est, sed sive in ipso versu (FL m. pr. V) sive in margine (BL corr.)
 a corr. add. hinc deest.

est, quae maioribus hostiis expiaretur. Itaque sacrificio magnifice perpetrato Macedonum simul Persarumque primores invitavit ad epulas. Novem milia eo convivio excepisse proditum est memoriae eosque omnes invitante rege ex eadem creterra libavisse, Graecis barbarisque vatribus cum alia fausta vota praecuntibus, tum inprimis, ut utriusque imperii societas in idem corpus coalita perpetua esset. Maturata deinde est missio, et infirmissimus quisque exauctorati. Amicorum quoque seniorum quibusdam commeatum dedit. Ex quibus Clitus cognomine Albus Gorgiasque et Polydamas et Antigenes fuere. Abeuntibus non modo praeteriti temporis stipendia cum fide persolvit, verum etiam talentum adiecit in singulos milites viatici nomine. Filios ex Asiaticis uxoribus susceptos — ad decem milia fuisse traduntur — apud se relinquere iussit, ne in Macedoniam cum parentibus transgressi et coniugibus liberisque prioribus permixti familias contentionibus et discordiis implerent: sibi curae fore pollicitus, ut patrio more instituti militiae artes edocerentur. Ita plus decem milia veteranorum dimissa sunt, additusque est, qui eos deduceret, Craterus, ex praecipuis regis amicis. Cui si quid humani accidisset, Polyperconti parere iussi sunt. Litteris etiam ad Antipatrum scriptis honorem emeritis haberi iussit, ut, quotiens ludi atque certamina ederentur, in primis ordinibus coronati spectarent, utque fato functorum liberi inpuberes in paterna stipendia succederent. Craterum Macedoniae finitimisque regionibus cum imperio praeesse placuit, Antipatrum autem cum supplemento iuniorum Macedonum ad regem venire. Verebatur enim, ne per discordiam praefecti cum Olympiade gravis aliqua clades acciperetur. Nam multas ad Alexandrum epistulas mater, multas Antipater miserat, vicissimque alter alterum adroganter et acerbe pleraque facere criminabantur, quae ad dedecus aut detrimentum regiae maiestatis pertinerent. Postquam enim rumor occisi regis temere vulgatus in Macedoniam manavit, mater eius sororque Cleopatra tu-

multum moverant, et haec quidem paternum regnum, Olympias Epirum occupaverat. Forte, dum eiusmodi litterae redduntur, Hephaestion, qui omnium arcanorum particeps haberetur, resignatas ab Alexandro simul inspiciebat. Neque retinuit eum rex, sed detractum digito anulum ori legentis admovit, nihil eorum, quae perscripta essent, in alios efferendum significans. Incusasse autem ambos fertur et matris insolentia permotus exclamasse, eam pro habitatione decem mensium, quam in utero sibi praebuisset, gravem mercedem exigere, Antipatrum vero suspectum habuisse parta ex Spartanis victoria tollere animos et imperio tot iam annos prorogato supra praefecti modum esse elatum. Itaque cum eius gravitas atque integritas a quibusdam praedicaretur, respondit exterius quidem album videri, sed si penitus introspiceretur, totum esse purpureum. Pressit tamen suspicionem suam neque ullum manifestius abalienati animi indicium protulit. Credidere tamen plerique Antipatrum arcessi se supplicii causa ratum inpiis insidiis mortis regis, quae paulo post secuta est, auctorem exitisse.

Interea rex, ut inminuti exercitus detrimenta sarciret, optimum quemque Persarum in Macedonicos ordines adlegit: mille etiam praestantissimos segregavit ad corporis custodiam: aliam hastatorum manum, haud pauciores decem milibus, ad regium tabernaculum excubias agere iussit. Haec agenti Peucestes supervenit cum viginti milibus sagittariorum funditorumque, quos ex sua provincia coegerat. His per exercitum distributis profectus est Susis et Pasitigri amne traiecto apud Caras castra metatus est. Inde quadriduo per Sittacenen ductis copiis Sambana processit ibique per septem dies substitit. Tridui deinde itinere emenso Celonas perventum est. Oppidum hoc tenent Boeotia profecti, quos Xerxes ex sedibus suis excitos in Orientem transtulit: servabantque argumentum originis peculiarem sermonem ex Graecis plerumque vocibus constantem, ceterum propter commercii necessitatem finitimorum barbarorum lingua utebantur.

Inde Bagistanen ingressus est, regionem opulentam et abundantem arborum amoeno et fecundo fetu ceterisque ad vitae non usum modo, verum etiam delectationem pertinentibus. Gravis inter haec Eumeni cum Hephaestione similtas inciderat. Nam servos Eumenis e deversorio, quod pro domino suo occupaverant, Hephaestio proturbavit, ut Euius tibicen eo reciperetur. Neque multo post, cum iam sopita odia viderentur, nova orta contentione adeo recruduerunt, ut etiam in atrox iurgium et acerba utrimque convicia prorumperent. Sed Alexandri intercessione imperioque inimicitiae saltem in speciem abolitae sunt, cum ille Hephaestioni etiam minatus esset, qui in summa regis gratia Eumenem quamvis cupidum reconciliationis pertinacius aversabatur.

Perventum deinde est in Mediae campos, ubi maximi equorum greges alebantur: Nisaeos appellant, magnitudine et specie insignes. Plus quinquaginta milia ibi reperta esse, cum Alexander eo transiret, a comitibus eius adnotatum est: olim triplicem numerum fuisse, sed inter bellorum turbas maximam eorum partem praedones abegisse. Ad triginta dies ibi substitit rex. Eo Atropates, Mediae satrapes, centum barbaras mulieres adduxit equitandi peritas peltisque et securibus armatas: unde quidam crediderunt Amazonum ex gente reliquias fuisse. Septimis deinde castris Ecbatana, Mediae caput, pervenit. Ibi sollemnia dis sacrificia fecit ludosque edidit et convivis festisque diebus laxavit animum, ut ad nova opera validior esset. Sed ista volventem velut iniecta manu fatum alio traxit vitamque carissimo amicorum eius neque multo post ipsi quoque regi eripuit. Pueros in stadio certantes spectabat, cum nuntiatum est deficere Hephaestionem, qui ex crapula septimum iam diem aeger cubabat. Exterritus amici periculo statim surrexit et ad hospitium eius celeriter se contulit. Neque tamen prius eo pervenit, quam illum mors occupavit. Id regi omnium, quae in vita pertulerat, adversorum luctuosissimum accidissee certum habetur eumque magnitudine do-

soris in lacrimas et lamenta victum multa animi de gradu deiecti argumenta edidisse. Sed ea quidem varie traduntur: illud inter omnes constat, Alexandrum, ut quam decentissimas exequias ei duceret, noluisse Ecbatanis eum sepeliri, sed Babylonem, quo ipse profecturus esset, a Perdicca deferri: ibique funus inaudito exemplo duodecim milibus talentum locavisse. Per universum certe imperium lugeri eum iussit et, ne memoria eius in exercitu exolesceret, equitibus, quibus praefuerat, nullum praefecit ducem, sed Hephaestionis alam appellari voluit et, quae ille signa instituisset, ea non immutari. Funebria certamina ludosque, quales numquam editi fuissent, meditatus tria milia artificum coegit: qui non multo post in ipsius exequiis certasse traduntur. Nec amici tam effuso adfectu ad conciliandam eius gratiam segniter usi certatim repperere, per quae memoria defuncti clarior honoratiorque fieret. Eumenes igitur cum se ob similitudinem cum Hephaestione in regis indignationem incurrisse sensisset, multis auctor fuit seque et arma sua Hephaestioni consecrandi pecuniasque ad cohonestandum funus large contulit. Hoc exemplum imitati sunt ceteri: eoque processit adsentantium injudentia, ut regi maerore et desiderio defuncti insanienti persuasum tandem sit, deum esse Hephaestionem. Quo quidem tempore ex copiarum ducibus Agathocles Samius in extremum periculum venit, quod eius tumultum praeteriens inlacrimasse visus est. Ac nisi Perdiccas venanti sibi Hephaestionem adparuisse ementitus per deos omnes ipsumque Hephaestionem deierasset, ex ipso se cognovisse, Agathoclem non ut mortuum et vanae divinitatis titulis frustra ornatum flevisse, verum propter memoriam pristinae sodalitatis lacrimas non tenuisse, vir fortis et de rege bene meritus pietatis in amicum graves poenas innoxius pendisset.

Ceterum ut paulisper a luctu avocaret animum, in Cossaeorum terram expeditionem suscepit. Iuga Mediae vicina Cossaei tenent, aspera et bellicosa et raptò vivere

assueta gens. Ab his Persarum reges annuo tributo pacem redimere solebant, ne in subiectam terram decurrentes latrociniis regionem facerent infestam. Nam vim temptantes Persas facile reppulerant asperitate locorum defensi, in quae se recipiebant, quotiens armis superati erant. Idem muneribus quotannis placabantur, ut regi Ecbatanis, ubi aestiva solebat agere, Babylonem remigranti tutus per ea loca transitus esset. Hos igitur Alexander bipartito agmine adgressus intra quadraginta dies perdomuit. Nam ab ipso rege et Ptolomaeo, qui partem exercitus ducebat, saepe victi, ut captivos suos reciperent, permisere se victori. Ille validas urbes opportunis locis condi iussit, ne abducto exercitu fera gens iugum exueret. Motis inde castris, ut militem expeditione recenti fessum reficeret, lento agmine Babylonem processit. Iamque vix triginta ab urbe stadia aberat, cum Nearchus occurrit, quem per Oceanum et Euphratis ostia Babylonem praemiserat, oravitque, ne fatalem sibi urbem vellet ingredi. Conpertum id sibi ex Chaldaeis, qui multarum iam praedictionum eventu artis suae fidem abunde probavissent. Rex fama eorum hominum constantique adseveratione motus dimissis in urbem amicorum plerisque alia via praeter Babylonem ducit ac ducenta inde stadia stativa conlocat. Sed ab Anaxarcho philosopho edoctus contemptis Chaldaeorum monitis, quorum disciplinam inanem aut supervacuum arbitrabatur, urbem intrat. Legationes eo ex universo ferme orbe confluxerant. Quibus per complures dies studiose auditis deinceps ad Hephaestionis exequias animum advertit. Quae summo omnium studio ita celebratae sunt, ut nullius ad id tempus regis feralia magnitudine sumptuum apparatusque celebritate non vicerint. Post haec cupido incessit regi per Pallacopam amnem ad Arabum confinia navigandi: quo delatus urbi condendae commoda sede reperta Graecorum aetate aut vulneribus invalidos et, si qui sua sponte remanserant, ibi conlocat. Quibus ex sententia perfectis iam futuri securus

Chaldaeos inridebat, quod Babylonem non ingressus tantum esset incolumis, verum etiam excessisset. Verum enimvero revertenti per paludes, quas Euphrates in Pal-lacopam effusus efficit, foedum omen oblatum est. Quippe rami desuper independentes detractum capiti regis diadema proiecerunt in fluctus. Cum deinde alia atque alia prodigia nuntiarentur, procurandis eis Graeco simul barbaroque ritu continua sacra facta sunt. Neque tamen expiari nisi morte regis potuere. Qui cum Nearchum excepisset convivio iamque cubitum iturus esset, Medii Larisaei obnixis precibus dedit, ut ad eum commissatum veniret. Ubi postquam tota nocte perpotavit, male habere coepit. Ingravescens deinde morbus adeo omnes vires intra sextum diem exhaustit, ut ne vocis quidem potestas esset. Interea milites sollicitudine desiderioque eius anxii, quamvis admonentibus ducibus, ne valitudinem regis onerarent, expresserunt, ut in conspectum eius admitterentur.

- 14 Intuentibus lacrimae obortae praebuere speciem iam V non regem, sed funus eius visentis exercitus: maeror 2 tamen circumstantium lectum eminebat. Quos ut rex aspexit: 'Invenietis,' inquit, 'cum excessero, dignum talibus viris regem?' Incredibile dictu audituque, in 3 eodem habitu corporis, in quem se composuerat, cum admissurus milites esset, durasse, donec a toto exercitu illud ultimum persalutatus est. Dimissoque vulgo velut omni vitae debito liberatus fatigata membra reiecit 10 propiusque adsidere iussis amicis — nam et vox de 4 ficere iam coeperat — detractum anulum digito Perdiccae tradidit adiectis mandatis, ut corpus suum ad Hammonem ferri iuberent. Quaerentibusque his, cui 5

1 obortae] obhortae L. 3 lectum] luctum F m. pr. L corr.
 rex aspexit I: respexit A. 5 audituque] auditoque F. 7 ad-
 missurus B m. pr.: amissurus B corr. FLV. 8 Dimissoque]
 Dimisoque F. velut] uelud F m. pr. V. 9 omni] omne B.
 10 propiusque] Propriusque F. adsidere scripsi: adire A.
 deficere] om. V m. pr., decipere F, deficere decipere L m. pr.,
 decipere B, sed corr. add. in margine deficere. 11 coeperat]
 ceperat LV. 13 Hammonem B m. sec.: ammonem A.

- relinqueret regnum, respondit, ei, qui esset optimus: ce-
 6 terum providere iam se, ob id certamen magnos fune-
 bres ludos parari sibi. Rursus Perdicca interrogante,
 quando caelestes honores haberi sibi vellet, dixit, tum
 velle, cum ipsi felices essent. Suprema haec vox fuit 5
 regis, et paulo post extinguitur.
- 7 Ac primo ploratu lamentisque et planctibus tota 15
 regia personabat: mox velut in vasta solitudine omnia
 tristi silentio muta torpebant ad cogitationes, quid deinde
 8 futurum esset, dolore converso. Nobiles pueri custo- 10
 diae corporis eius adsueta nec doloris magnitudinem
 capere nec se ipsos intra vestibulum regiae tenere po-
 tuerunt. Vagique et furentibus similes tantam urbem
 luctu ac maerore compleverant nullis questibus omissis,
 9 quos in tali casu dolor suggerit: ergo, qui extra re- 15
 giam adstiterant, Macedones pariter barbarique, con-
 currunt. Nec poterant victi a victoribus in communi
 dolore discerni: Persae iustissimum ac mitissimum do-
 minum, Macedones optimum ac fortissimum regem in-
 10 vocantes certamen quoddam maeroris edebant. Nec 20
 maestorum solum, sed etiam indignantium voces exau-
 diebantur, tam viridem et in flore aetatis fortunaeque
 invidia deum ereptum esse rebus humanis. Vigor eius
 et vultus educentis in proelium milites, obsidentis ur-
 bes, evadentis in muros, fortes viros pro contione do- 25
 11 nantis occurrebant oculis. Tum Macedones divinos ho-

1 respondit *Lauer*: respondet **A.** 2 providere *Modius*:
 provide **A.** 3 parari] parare **V.** 12 capere nec se *Freins-*
hemius: canecse **B m. pr.**, sed corr. add. in margine carere, canecse
L m. pr., sed corr. add. in margine canere, carere nece **F m. pr.**,
 carere nesce **F corr.**, carere **V.** 14 maerore] memore **P.**
 15 quos] cos **P.** in tali] in itali **F m. pr.**, itali **B m. pr.**
 16 adstiterant] adsisterant **P.**, adstiterunt **F m. pr.** 19 opti-
 mum] optissimum **P.** 20 maeroris] memoris **P.** 22 viri-
 dem] uicidem **P m. pr.** 23 invidia] invidi **F.** ereptum]
 ereptam **V.**, erepta **P.** 25 evadentis] euadentes **P.**, euaden-
 t***s L.** muros] mures **P.** viros pro] uiros uiros **B m. pr.**
 contione] concione **V.** donantis] donatis **C.**

nores negasse ei paenitebat, inpiosque et ingratos fuisse
 se confitebantur, quod aures eius debita appellatione
 16 fraudassent. Et cum diu nunc in veneratione, nunc in
 desiderio regis haesissent, in ipsos versa miseratio est.
 5 Macedonia profecti ultra Euphraten *in* mediis hostibus 12
 novum imperium aspernantibus destitutos se esse cer-
 nebant: sine certo regis herede, sine herede regni publi-
 cas vires ad se quemque tracturum. Bella deinde 13
 civilia, quae secuta sunt, mentibus augurabantur: ite-
 10 rum non de regno Asiae, sed de rege ipsis sangui-
 nem esse fundendum, novis vulneribus veteres rumpen-
 das cicatrices: senes, debiles modo petita missione *a* 14
 iusto rege nunc morituros pro potentia forsitan satel-
 litis alicuius ignobilis. Has cogitationes volventibus 15
 15 nox supervenit terroremque auxit. Milites in armis
 vigilabant, Babylonii alius e muris, alius culmine sui
 quisque tecti prospectabant quasi certiora visuri. Nec 16
 quisquam lumina audebat accendere et, quia oculorum
 cessabat usus, fremitus vocesque auribus captabant ac
 20 plerumque vano metu territi per obscuras semitas,
 alius alii occurrentes, invicem suspecti ac solliciti fe-
 rebantur. Persae comis suo more detonsis in lugubri 17
 veste cum coniugibus ac liberis non ut victorem et
 modo [ut] hostem, sed ut gentis suae iustissimum re-
 25 gem vero desiderio, lugebant ac sueti sub rege vivere
 non alium, qui imperaret ipsis, digniorem fuisse con-
 17 fitebantur. Nec muris urbis luctus continebatur, sed 18

1 paenitebat] paenitebant C. ingratos] ingratosque F
 m. pr. 2 appellatione] apellatione P. 4 haesissent]
 esissent V. 5 *in* mediis *Zumptius*: mediis A. 6 destitu-
 tos B m. sec.: distitutos A. 9 civilia] ciuili C. 10 ipsis]
 ipsi V. 11 rumpendas] rumpandas P. 12 *a* iusto B m. sec.:
 iusto A. 14 volventibus] uolentibus F. 16 Babylonii]
 babilonii P, babillonii V. 17 quisque] quis P. certiora]
 cerciora L m. pr. V. 19 usus] usu P. 20 plerumque] plerumque
 quae C. 22 comis suo *Palmerius*: commisso A. 23 cum
 coniugibus] coniugibus C. 24 [ut] *del. Vindelinius*. 25 ac
 sueti] assueti B m. sec. FLV.

proximam regionem ab ea, deinde magnam partem
 19 Asiae cis Euphraten tanti mali fama pervaserat. Ad
 Darei quoque matrem celeriter perlata est: abscissa
 ergo veste, quam induta erat, lugubrem sumpsit lace-
 20 ratisque crinibus humi corpus abiecit. Adsidebat ei
 altera ex neptibus nuper amissum Hephaestionem, cui
 nupserat, lugens propriasque causas doloris in com-
 21 muni maestitia retractabat. Sed omnium suorum mala
 Sisigambis una capiebat: illa suam, illa neptium vicem
 flebat. Recens dolor etiam praeterita revocaverat. Cre- 10
 deres modo amissum Dareum et pariter miserae duo-
 rum filiorum exequias esse ducendas. Flebat simul
 22 mortuos vivosque. Quem enim puellarum acturum esse
 curam? quem alium futurum Alexandrum? iterum esse
 se captas, iterum excidisse regnum. Qui mortuo Dareo 15
 ipsas tueretur, repperisse, qui post Alexandrum respi-
 23 ceret, utique non reperturas. Subibat inter haec ani-
 mum LXXX fratres suos eodem die ab Ocho, saevissimo
 regum, trucidatos adiectumque stragi tot filiorum pa-
 trem, e septem liberis, quos genuisset ipsa, unum su- 20
 peresse, ipsum Dareum floruisse paulisper, ut crudelius
 24 posset extingui. Ad ultimum dolori succubuit obvo-
 lutoque capite accidentis genibus suis neptem nepotem-
 que aversata cibo pariter abstinuit et luce. Quinto,
 25 postquam mori statuerat, die extincta est. Magnum 25
 profecto Alexandri indulgentiae in eam iustitiaeque in
 omnes captivos documentum est mors huius: quae cum
 sustinuisset post Dareum vivere, Alexandro esse su-
 perstes erubuit.

2 Euphraten] eufraten F. 3 abscissa] abscisa P. 4 quam
 P: qua C. 6 neptibus *Lauer*: nepotibus A. Hephae-
 stionem *Cospus*: ephestionem A. 8 maestitia] mesticia V.
 retractabat *Freinshemius*: retractabant A. 9 Sisigambis]
 sisimgambis P. 14 quem] quam C. 15 excidisse B m. sec.:
 excedisse A. regnum P m. pr.; regno CP m. sec. 16 ipsas
 tueretur] ipsa stuperetur P. post] plus C. 22 succubuit]
 subcubuit BLP. 23 nepotemque] neptemque B m. pr.
 26 Alexandri P: alexandro C. iustitiaeque] iusticiaeque LV.

18 Et, hercule, iuste aestimantibus regem liquet, bona 26
 naturae eius fuisse, vitia vel fortunae vel aetatis. Vis 27
 incredibilis animi, laboris patientia propemodum nimia,
 fortitudo non inter reges modo excellens, sed inter
 5 illos quoque, quorum haec sola virtus fuit, liberalitas 28
 saepe maiora tribuens, quam a dis petuntur, clementia
 in devictos, tot regna aut reddita, quibus ademerat
 bello aut dono data, mortis, cuius metus ceteros exa- 29
 nimat, perpetua contemptio, gloriae laudisque ut iusto
 10 maior cupido, ita in iuvene et in tantis neglegenda 30
 rebus, iam pietas erga parentes, quorum Olympiada in-
 mortalitati consecrare decreverat, Philippum ultus erat,
 iam in omnes fere amicos benignitas, erga milites be- 31
 nivolentia, consilium par magnitudini animi et, quan-
 15 tam vix poterat aetas eius capere, sollertia, modus in- 32
 modicarum cupiditatum, veneris intra naturale deside-
 rium usus nec ulla nisi ex permissio voluptas ingenii
 profecto dotes erant. Illa fortunae: dis aequare se et 33
 caelestes honores accersere et talia suadentibus oracu-
 20 lis credere et dedignantibus venerari ipsum vehemen-
 tius, quam par esset, irasci, in externum habitum mu-
 tare corporis cultum, imitari devictarum gentium mores,
 quos ante victoriam spreverat. Nam iracundiam et 34
 cupidinem vini sicuti iuventa inritaverat, ita senectus
 25 mitigare potuisset. Fatendum est tamen, cum pluri- 35

3 patientia] pacientia BL *m. pr.* P V. 6 tribuens *Bentleius*:
 tribuentis A. 7 aut] haud P. ademerat *Bentleius*: eadem
 erat P, eademserat C. 8 metus] detus V. 9 contemptio]
 contentio FP. 10 in iuvene *Ieepius*: ut iuveni A. negle-
 genda *scripsi*: nec amittenda A. 11 Olympiada B *m. sec.*: olim-
 piada A. immortalitati] immortalitate P. 12 consecrare
 decreverat] consecrauerat F. ultus] uultus F *m. pr.* 15 soll-
 lertia] sollertiam B, solertia P, sollercia L *m. pr.* modus
Lauer: modum A. 17 ingenii *Acidalius*: ingentes A. 18 pro-
 fecto] praefecto P. erant] erat P. dis aequare] dis eequare
 P *m. pr.* 20 dedignantibus] declinantibus L. 21 mutare]
 matura P *m. pr.*, mitare L *m. pr.* 22 imitari] himitari P *m. pr.*
 23 quos I: quas A. 24 vini sicuti] uinis ecuti F. ita] ut
 a B *m. pr.*

mum virtuti debuerit, plus debuisse fortunae, quam so-
 lus omnium mortalium in potestate habuit. Quotiens
 illum a morte revocavit! quotiens temere in pericula
 36 vectum perpetua felicitate protexit! Vitae quoque
 finem eundem illi quem gloriae statuit: expectavere 5
 eum fata, dum Oriente perdomito aditoque Oceano,
 quidquid mortalitas capiebat, inpleret.

37 Huic regi ducique successor quaerebatur, sed maior
 moles erat, quam ut unus subire eam posset: itaque
 nomen quoque eius et fama rerum in totum propemo- 10
 dum orbem reges ac regna diffudit, clarissimique sunt
 habiti, qui etiam minimae parti tantae fortunae ad-
 haeserunt.

VI Ceterum Babylone — inde enim devertit oratio — 19
 corporis eius custodes in regiam principes amicorum 15
 ducesque copiarum advocavere. Secuta est militum
 turba cupientium scire, in quem Alexandri fortuna
 2 esset transitura. Multi duces frequentia militum ex-
 clusi regiam intrare non poterant, cum praeco exceptis,
 qui nominatim citarentur, adire prohiberet. Sed pre- 20
 3 carium spernebatur imperium. Ac primum eiulatus
 ingens ploratusque renovatus est, deinde futuri expec-
 4 tatio inhibitis lacrimis silentium fecit. Tunc Perdicca
 regia sella in conspectum volgi data, in qua diadema
 vestisque Alexandri cum armis erant, anulum sibi pri- 25
 die traditum a rege in eadem sede posuit. Quorum
 aspectu rursus obortae omnibus lacrimae integravere
 5 luctum, et Perdicca: 'Ego quidem,' inquit, 'anulum,
 quo ille regni atque imperii res obsignare erat solitus,
 6 traditum ab ipso mihi reddo vobis. Ceterum quam- 30

1 debuisse] debuisset P. 3 quotiens] quociens L. illum]
 temere F m. pr. 6 Oriente] moriente P. Oceano] aceano P.
 9 unus] unius P. 12 adhaeserunt] adeserunt P. 14 Babylone
 B m. sec.: babilone FP m. pr., babillone B m. pr. LV. 16 advo-
 cavere] advocare P m. pr. 18 transitura] trasitura L. 20 adire]
 adhire P m. pr. prohiberet] proiberet P m. pr. 21 Ac pri-
 mum Lauer: ad primum A. 24 conspectum] conspectu L.
 26 sede] sedem P. 29 imperii] imperio L. res Scheffer: uires A.

quam nulla clades huic, qua adfecti sumus, par ab iratis dis excogitari potest, tamen magnitudinem rerum, quas egit, intuentibus credere licet, tantum virum deos adcommodasse rebus humanis, quarum sorte completa
 5 cito repeterent eum suae stirpi. Proinde quoniam 7 nihil aliud ex eo superest, quam quod semper ab immortalitate seducitur, corpori utique quam primum iusta solvamus haud oblitum, in qua urbe, inter quos simus, quali praeside ac rege spoliati. Tractandum est, 8
 10 commilitones, cogitandumque, ut victoriam partam inter hos, de quibus parta est, obtinere possimus. Capite opus est: hoc nominare in vestra potestate est. Illud scire debetis, militarem sine duce turbam corpus esse sine spiritu. Sextus mensis est, ex quo Roxane prae- 9
 15 gnans est: optamus, ut marem enitatur, cuius regnum dis adprobantibus sit futurum, quandoque adoleverit. Interim a quibus regi velitis, destinate.' Haec Per-
 20 dicca. Tum Nearchus Alexandri modo sanguinem ac 10 stirpem regiae maiestati convenire, neminem ait posse
 20 infitiri, ceterum expectari nondum ortum regem et, 11 qui iam sit, praeteriri, nec animis Macedonum convenire nec tempori eorum. Esse e Barsine filium regis: huic diadema dandum. Nulli placebat oratio: itaque 12
 suo more hastis scuta quatientes obstrepere persevera-
 25 bant. Iamque prope ad seditionem pervenerant Nearcho pervicacius tuente sententiam, cum Ptolomaeus: 'Digna 13

6 ex] om. L m. pr. immortalitate] immortalitate P. 7 utique scripsi: nominique A. 10 commilitones I: comilitones A. cogitandumque Vindelinus: cogitantumque A [cogitatumque V]. 12 hoc nominare Bentleius: hocine uno an A. 14 mensis] mensus V, mensis F. praegnans] pręgna P. 16 sit futurum scripsi: futurum A. 17 quibus I: quibusque A [quibus* B]. 20 infitiri Bentleius: mirari A. ortum] hortum B m. pr. 21 praeteriri] praeteriti V. 22 eorum scripsi: rerum A. e Barsine Frobenius: abarsine A. 24 hastis] astis F, hestis L m. pr. quatientes] quacientes L m. pr. P. 26 pervicacius I: perucacius P, peruiacius C [peruiacius V]. sententiam] sententia P. cum scripsi: tum A. Ptolomaeus scripsi: ptolomeus LV, tolomeus F, ptholomeus PV.

- prorsus est suboles,' inquit, 'quae Macedonum imperet
genti, Roxanes vel Barsines filius, cuius nomen quo-
que Europam discere pigebit maiore ex parte captivi!
14 Est, cur Persas vicerimus, ut stirpi eorum serviamus,
quod iusti illi reges, Dareus et Xerxes, tot milium 5
agminibus tantisque classibus nequiquam petiverunt?
15 Mea sententia haec est, ut sede Alexandri in regia po-
sita, qui consiliis eius adhibebantur, coeant, quotiens
in commune consulto opus fuerit, eoque, quod maior
pars eorum decreverit, stetur, duces praefectique co- 10
16 piarum his pareant.' Ptolomaeo quidam, pauciores
Perdiccae adsentiebantur. Tum Aristonus orsus est
dicere, Alexandrum consultum, cui relinqueret regnum,
voluisse optimum deligi: iudicatum autem ab ipso opti-
17 mum Perdiccam, cui anulum tradidisset. Neque enim 15
unum eum adsedisse morienti, sed circumferentem ocu-
los ex turba amicorum delegisse, cui traderet. Placere
18 igitur, summam imperii ad Perdiccam deferri. Nec du-
bitare, quin vera censeret. Itaque universi procedere
in medium Perdiccam et regis anulum tollere iuebant. 20
Haerebat inter cupiditatem pudoremque et, quo mode-
stius, quod spectabat, adpeteret, pervicacius oblaturus
19 esse credebat. Itaque cunctatus diuque, quid ageret,
incertus ad ultimum tamen recessit et post eos, qui 24
20 sedi erant proximi, constitit. At Meleager, unus e du- 21

1 suboles **B m. sec.**: soboles **A**. 2 Barsines *Modius*:
barsine **PV**, barsinae **BFL**. 3 discere *Heinsius*: dicere **A**.
maiore] magore **L**. 5 Xerxes **B m. pr.**: xerses **B corr.** **L**,
exerses **PV**, *xerses **F**. 7 in regia posita] ut regia aposita **P**.
8 adhibebantur] adhibeantur **P**. 10 decreverit] decreuerant
P m. pr. 11 Ptolomaeo *scripsi*: ptholomeo **A** [ptolomeo **V**].
13 relinqueret] reliqueret **L m. pr.** **P**. 14 deligi] diligi **P**.
ipso] ipsa **P**. 15 anulum] annulum **L m. pr.** 16 circum-
ferentem *Giunta*: circumferenti **A**. 17 delegisse] diligisse **P**.
18 Perdiccam] perdicam **L**. 20 iuebant] iuuebant **F m. pr.**
21 pudoremque] podoremque **B m. pr.** modestius] modo-ē-ius
[i. e. modoestius] **P**. 22 spectabat *scripsi*: expectabat **A**. ad-
peteret] atpeteret **P**. pervicacius] pernicatius **PV**. 25 sedi
erant *Kinchius*: sederant **A**. At] ad **P**.

cibus, confirmato animo, quem Perdiccae cunctatio ere-
 xerat: 'Nec di sierint,' inquit, 'ut Alexandri fortuna
 tantique regni fastigium in istos humeros ruat: homi-
 nes certe non ferent. Nihil dico de nobilioribus, quam
 5 hic est, sed de viris tantum, quibus invitis nihil per-
 peti necesse est. Nec vero interest, Roxanes filium, 21
 quandoque genitus erit, an Perdiccan regem habeatis,
 cum iste sub tutelae specie regnum occupaturus sit.
 Itaque nemo ei rex placet, nisi qui nondum natus est,
 10 et in tanta omnium festinatione non iusta modo, sed
 etiam necessaria exactos menses solus expectat et iam
 divinat marem esse conceptum. Quem vos dubitatis
 paratum esse vel subdere? Si, me dius fidius, Alexan- 22
 der hunc nobis regem pro se reliquisset, id solum ex
 15 iis, quae imperasset, non faciendum esse censerem.
 Quin igitur ad diripiendos thesauros discurretis? ha- 23
 rum enim opum regiarum utique populus est heres.'
 Haec elocutus per medios armatos erupit, et, qui 24
 abeunti viam dederant, ipsum ad pronuntiatam praedam
 30 sequebantur.

22 Iamque armatorum circa Meleagrum frequens glo- VII
 bus erat in seditionem ac discordiam versa contione,
 cum quidam plerisque Macedonum ignotus ex infima
 plebe: 'Quid opus est,' inquit, 'armis civilique bello
 25 habentibus regem, quem quaeritis? Arrhidaeus, Phi- 2
 lippo genitus, Alexandri paulo ante regis frater, sacro-
 rum caerimoniarumque consors modo, nunc solus heres,
 praeteritur a vobis. Quo suo merito? quidve fecit, cur

1 exexerat] exerat B m. pr. 2 inquit] inquit L. 6 Ro-
 xanes *Frobenius*: hroxanis A [roxanis B]. 7 Perdiccan] perdiccan
 FLPV. 8 specie] apetie F. 11 solus] solos P. 14 pro
 se] om. P. reliquisset] reliquissed F m. pr. 15 iis *Vinde-*
linus: his A. 18 elocutus] locutus B m. pr. medios] medius
 P m. pr. 19 pronuntiatam *Freinshemius*: praenuntiantem A.
 22 contione *Vindelinus*: contio A. 23 infima] infama B m. pr.,
 infirma L m. pr. 24 inquit] inquit L. 25 Arrhidaeus *Zump-*
tius: arrithdeus P, arithdeus C. 28 suo merito P: merito
 suo C. cur] qur V.

etiam gentium communi iure fraudetur? Si Alexandro similem quaeritis, numquam reperietis: si proximum, hic solus est.' His auditis contio primo silentium velut iussa habuit, conclamant deinde pariter Arrhidaeum vocandum esse mortemque meritos, qui contionem sine eo habuissent. Tum Pithon plenus lacrimarum orditur dicere, nunc vel maxime miserabilem esse Alexandrum, qui tam bonorum civium militumque fructu et praesentia fraudatus esset. Nomen enim memoriamque regis sui tantum intuentes ad cetera caligare eos. Haud ambigue tum in eum, cui regnum destinabatur, ingressit probra: at, quae obiecerat, magis ipsi odium quam Arrhidaeo contemptum attulerunt. Quippe dum miserentur, etiam favere coeperunt. Igitur non alium regem se quam eum, qui ad hanc spem genitus esset, passuros pertinaci adclamatione declarant vocarique Arrhidaeum iubent. Quem Meleager infestus invisusque Perdiccae strenue perducit in regiam: et milites Philippum consalutatatum regem appellant.

Ceterum haec vulgi erat vox, principum alia sententia. E quibus Pithon consilium Perdiccae exequi coepit tutoresque destinat filio ex Roxane futuro Per-

1 communi] communii F. 2 reperietis] repperietis P.
 3 contio] concio V. velut] uelud P. 4 conclamant] con-
 damnant P. Arrhidaeum *Zumptius*: arithdeum BFL, arith-
 deum P, eritdeum V. 5 vocandum *Aldus*: uocatum A. con-
 tionem] concionem V. 6 Pithon *Frobenius*: phiton A. 8 fructu]
 fructum FLPV. 11 tum in eum *scripsi*: iuuenem A. desti-
 nabatur] distinabatur P. ingressit probra, at *scripsi*: inpen-
 se probra A. 13 Arrhidaeo *Zumptius*: arithdeo A. 14 coe-
 perunt] ceperunt P. regem] om. C. 16 passuros] parsuros
 C. pertinaci] pertinatia et P. Arrhidaeum *Zumptius*: arith-
 deum BV, aritdeum FLP. 17 iubent] iubeent P. 18 Per-
 diccae] perdiccae F. strenue F *corr.*: strennue A. Philippum]
 philipum BL m. pr., phylippum F. 19 consalutatatum] con-
 saluatatum F, consalutatum L, consaluattum V. regem] om. V
 m. pr. 20 principum] principium F, principum B. 21 Pithon
Frobenius: phiton A. Perdiccae] perdiccae F, p̄dicę P 22 tu-
 toresque] tatoresque F m. pr. ex] om. F. Perdiccam] perdi-
 cam L.

diccam et Leonnatum, stirpe regia genitos. Adiecit, ut 9
 in Europa Craterus et Antipater res administrarent.
 Tum iusiurandum a singulis exactum futuros in po-
 testate regis geniti Alexandro. Meleager — haud in 10
 iuria metu supplicii territus cum suis secesserat —
 rursus Philippum trahens secum inrupit regiam cla-
 mitans suffragari spei de novo rege paulo ante conce-
 ptae robur aetatis: experirentur modo stirpem Phi-
 lippi, [et] filium ac fratrem regum duorum: sibimet
 10 ipsis potissimum crederent. Nullum profundum mare, 11
 nullum vastum fretum et procellosum tantos ciet fluctus,
 quantos multitudo motus habet, utique si nova et
 brevi duratura libertate luxuriat. Pauci Perdiccae 12
 modo electo, plures Philippo, quem spreverant, impe-
 15 rium dabant. Nec velle nec nolle quicquam diu poterant,
 paenitebatque modo consilii, modo paenitentiae ipsius.
 Ad ultimum tamen in stirpem regiam inclinavere studiis.
 Cesserat ex contione Arrhidaeus principum auctoritate
 20 conterritus, et abeunte illo conticuerat magis quam elanguerat
 militaris favor: itaque revocatus vestem fratris, eam ipsam,
 quae in sella posita fuerat, induitur. Et Meleager thorace sumpto capit 14
 arma, novi regis satelles. Sequitur phalanx hastis clipeos
 quatiens, expletura se sanguine illorum, qui ad-

1 stirpe] styrpe F. genitos] genitus P. 3 potestate] potestatem LP. 4 haud] haut F m. pr. iniuria] iniuriam L m. pr. 5 suis *Giunta*: his A. 6 Philippum] phillippum F. 7 suffragari I, subfragari A [suffragare V] spei *scripsi*: rei publicae A. conceptae] concept BF m. pr. 8 robur] robor P. stirpem] styrpem FV. Philippi] phylippi F. 9 [et] *delevi*. 12 si *Giunta*: etsi C, ipsi P. 13 duratura] duratura tura F. luxuriat *Lauer*: luxuria A. Perdiccae] perdiccae F. 14 electo] electe P, electa V. Philippo] philippo F. quem spreverant *Acidalius*: quam sperauerant A. 17 stirpem] styrpem F. 18 contione] concione V. Arrhidaeus *Zumptius*: arrhideus P, arithdeus C. 19 illo] ille P. 20 elanguerat] languerat C. 22 induitur] induitus P. thorace] thrace P m. pr. 23 phalanx] phalanx V. clipeos I: clypeos A. 24 expletura] expleturas P.

- 15 fectaverant nihil ad ipsos pertinens regnum. In eadem
domo familiaeque imperii vires remansuras esse gaude-
bant: hereditarium imperium stirpem regiam vindica-
turam: adsueto esse nomen ipsum colere venerarique,
nec quemquam id capere nisi genitum, ut regnaret. 5
16 Igitur Perdicca territus conclave, in quo Alexandri cor- 24
pus iacebat, obserari iubet: DC cum ipso erant specta-
tae virtutis, Ptolomaeus quoque se adiunxerat ei puero-
17 rumque regia cohors. Ceterum haud difficulter a tot
milibus armatorum claustra perfracta sunt. Et rex 10
quoque inruperat stipatus satellitum turba, quorum
18 princeps Meleager ibat: itaque Perdicca hos, qui Ale-
xandri corpus tueri vellent, sevocat. Sed, qui inrupe-
rant, eminus tela in ipsum iaciebant. Multisque vul-
neratis tandem seniores demptis galeis, quo facilius 15
nosci possent, precari eos, qui cum Perdicca erant,
coepere, ut absisterent bello regique et pluribus cede-
19 rent. Primus Perdicca arma deposuit, ceterique idem
fecere. Meleagro deinde suadente, ne a corpore Ale-
xandri discederent, insidiis locum quaeri rati diversa 20
20 regiae parte ad Euphraten fugam intendunt. Equita-
tus, qui ex nobilissimis iuvenum constabat, Perdiccam
et Leonnatum frequens sequebatur, placebatque exce-
21 dere urbe et tendere in campis. Sed Perdicca ne pe-
dites quidem secuturos ipsum desperabat: itaque, ne 25

1 eadem] eodem L m. pr. 3 hereditarium] hereditario V.
stirpem] stympem F. 6 conclave] conclauem B. 7 obserari
Palmerius: obseruari A. 8 Ptolomaeus scripsi: ptolomeus F
m. pr. V, ptholomeus BLP. adiunxerat] adiuncxerat V.
9 cohors] choors V. haud] aut P. a tot] ad tot V. 11 sti-
patus] stipatos P. satellitum] satellicum P. 12 ibat: ita-
que scripsi: iratusque A. hos] hoc P, os V m. pr. 13 Sed,
qui I: sequi C, sequi qui P. 14 iaciebant] iacebant P, iaci-
bant V, ia*ebant L m. pr. 15 demptis] dentis P. 16 eos,
qui P: qui C. 17 coepere] cepere PV. 18 Perdicca] per-
dica P. 19 fecere] facere P m. pr. Meleagro] melea-
grum V. ne] me V. 20 discederent] descenderent P.
22 Perdiccam] perdicam L m. pr. 24 Perdicca] perdica L
m. pr. pedites] petitas P.

abducendo equites abruptis a cetero exercitu videtur, in urbe subsistit.

- 25 At Meleager regem monere non destitit, ius imperii VIII
 Perdiccae morte sancendum esse: ni occupetur in-
 5 tens animus, res novaturum. Meminisse eum, quid de
 rege meruisset, neminem autem ei satis fidum esse,
 quem metuat. Rex patiebatur magis quam adsentie- 2
 batur: itaque Meleager silentium pro imperio habuit
 misitque regis nomine, qui Perdiccam accerserent. Is-
 10 dem mandatum, ut occiderent, si venire dubitaret. Per-
 dicca nuntiato satellitum adventu sedecim omnino pueris
 regiae cohortis comitatus in limine domus suae con-
 stitit castigatosque et Meleagri mancipia identidem ap-
 pellans sic animi vultusque constantia terruit, ut vix
 15 mentis compotes fugerint. Perdicca pueros equos iussit 4
 conscendere et cum paucis amicorum ad Leonnatum
 pervenit, iam firmiore praesidio vim propulsaturus, si
 quis inferret. Postera die indigna res Macedonibus 5
 videbatur, Perdiccam ad mortis periculum adductum,
 20 et Meleagri temeritatem armis ultum ire decreverant.
 **** Atque ille seditione provisa, cum regem adisset, 6
 interrogare eum coepit, an Perdiccam comprehendi ipse
 iussisset. Ille Meleagri instinctu se iussisse respondit:
 ceterum non debere tumultuari eos: Perdiccam enim
 26 vivere. Igitur contione dimissa Meleager equitum 7
 26 maxime defectione perterritus inopsque consilii —
 quippe in ipsum periculum reciderat, quod inimico

1 abducendo] adducendo P, haucendo L m. pr. 3 At]
 ad PV. monere] munere FL m. pr. P. imperii] imperium C.
 4 sancendum] santiendum L. ni *Modius*: ne A. 5 nova-
 turum *Modius*: novatorum A. quid] qui F. 7 quem]
 quam P. patiebatur] paciebatur LP. 9 misitque C:
 misit P. qui] om. P. 10 dubitaret] dubitarent V m. pr.
 11 nuntiato] nunciato P. 13 mancipia] mantipia L. 14 con-
 stantia] constatia P. 15 pueros *Lauer*: pueris A. 16 cum]
 con P. 17 firmiore] firmiora F m. pr. L m. pr. P. 20 decreve-
 rant] decreuerat P. *Post hoc verbum quaedam excidissee existimo.*
 25 contione] concione V. 26 perterritus] perterritur P. in-
 opsque] inopsque FP. 27 reciderat] reciderat B.

paulo ante intenderat — triduum fere consumpsit in-
 8 certa consilia volvendo. Et pristina quidem regiae
 species manebat: nam et legati gentium regem adibant,
 et copiarum duces aderant, et vestibulum satellites ar-
 9 matique compleverant. Sed ingens sua sponte maestitia
 ultima desperationis index erat, suspectique invi-
 cem non adire propius, non conloqui audebant secretas
 cogitationes intra se quoque volvente, et ex compara-
 10 tione regis novi desiderium excitabatur amissi. Ubi
 ille esset, cuius imperium, cuius auspiciū secuti erant, 10
 requirebant: destitutos se inter infestas indomitasque
 gentes expetituras tot suarum cladum poenas, quando-
 11 que oblata esset occasio. His cogitationibus animos
 exedebant, cum adnuntiatur equites, qui sub Perdicca
 essent, occupatis circa Babylona campis frumentum, 15
 12 quod in urbem vehebatur, retinuisse. Itaque inopia
 primum, deinde fames esse coepit, et, qui in urbe erant,
 aut reconciliandam cum Perdicca gratiam aut armis
 13 certandum esse censebant. Forte ita acciderat, ut, qui
 in agris erant, populationem villarum vicorumque 20
 veriti confugerent in urbem, oppidani, cum ipsos ali-
 menta deficerent, urbe *excederent*, utrique generi tu-
 14 tior aliena sedes quam sua videretur. Quorum con-
 sternationem Macedones veriti in regiam coeunt, quae-
 que ipsorum sententia esset, exponunt. Placebat autem 25
 legatos ad equites mitti [et] de finienda discordia armis-
 15 que ponendis. Igitur a rege legatur Pasiās Thessalus
 et Damyllus Megalopolitanus et Perilaus: qui cum man-

1 paulo] pauloo L. 2 volvendo] voluendo P 3 species]
 speties F. adibant] adhibant B m. pr. 7 secretas cogita-
 tiones *Giunta*: secretae cogitationis A. 8 volvente] voluen-
 tes C. 10 ille] om. P m. pr. 12 expetituras] expectaturos C.
 14 Perdicca] perdicca L m. pr. V. 15 Babylona] babillona LP,
 babyllona B m. pr., babillonia V. 16 quod] quo P. 18 aut re-
 conciliandam] haut reconciliandam P. 22 *excederent scripsi*:
 et A. 26 ad equites *Lauer*: et equites A. [et] *del Vindelinius*.
de] om. L. 27 ponendis] *hic desinit P in fine folii*. Pasiās
scripsi: pasas A. Thessalus B m. sec.: tessalus A. 28 Damyllus
scripsi: amissus A. Megalopolitanus *Aldus*: megalipolitanus A.

data regis edidissent, non aliter posituros arma equites,
 quam si rex discordiae auctores dedidisset, tulere re-
 sponsum. His renuntiatis sua sponte arma milites ca- 16
 piunt. Quorum tumultu e regia Philippus excitus:
 5 'Nihil,' inquit, 'seditione est opus: nam inter se cer-
 tantium praemia, qui quieverint, occupabunt. Simul 17
 mementote rem esse cum civibus: quibus spem gratiae
 cito abrumpere ad bellum civile properantium est. Al- 18
 tera legatione, an mitigari possint, experiamur. Et
 10 credo nondum regis corpore sepulto ad praestanda ei
 iusta omnis esse coituros. Quod ad me attinet, red- 19
 dere hoc imperium malo quam exercere civium san-
 guine: et si nulla alia concordiae spes est, oro quae-
 soque, eligite potiolem.' Obortis deinde lacrimis diadema 20
 15 detrahit capiti dexteram, qua id tenebat, protendens,
 ut, si quis se digniorem profiteretur, acciperet. Ingen- 21
 tem spem indolis ante eum diem fratris claritate sup-
 pressae tam moderata excitavit oratio. Itaque cuncti
 instare coeperunt, ut, quae agitasset, exequi vellet.
 20 Eosdem rursus legat petitorios, ut Meleagrum tertium 22
 ducem acciperent. Haud aegre id inpetratum est: nam
 et abducere Meleagrum Perdicca a rege cupiebat et
 unum duobus inparem futurum esse censebat. Igitur 23
 25 Meleagro cum phalange obviam egresso Perdicca equi-
 tum turmas antecedens occurrit. Utrumque agmen
 mutua salutatione facta coit in perpetuum, ut arbitra-
 bantur, concordia et pace firmata.

1 edidissent] edissent B m. pr. 3 His Lauer: iis BF,
 is LV. renuntiatis] renuntiantis V. 4 tumultu e I: tu-
 multua e BFL corr., tumultu e L m. pr., tumultu a V. Phi-
 lippus] phylippus FL. 5 inquit] inquit V. 6 quieverint]
 quieuerint L. 7 cum] om. F m. pr. civibus] ciuilibus
 B m. pr. 13 si nulla] sine ulla B m. pr. concordiae]
 concordii L. 14 Obortis] obhortis V. 17 suppressae tam
 moderata scripsi: suppressae et amoderata A. 20 petitorios
 Lauer: petitorus A. tertium] tertium L. 21 id inpetra-
 tum] ab his verbis incipit S. 24 egresso] regresso S m. pr.
 25 occurrit] occurrit F m. pr. 26 arbitrabantur] arbitrantur F m. pr.

- IX Sed iam fatis admovebantur Macedonum genti bella 28
civilia: nam et insociabile est regnum et a pluribus
2 expetebatur. Primum ergo conlisere vires, deinde dis-
perserunt: et cum pluribus corpus, quam capiebat,
onerassent, cetera membra deficere coeperunt, quodque 5
imperium sub uno stare potuisset, dum a pluribus
sustinetur, ruit. Proinde iure meritoque populus Ro-
manus salutem se principi suo debere profitetur, qui
noctis, quam paene supremam habuimus, novum sidus
4 inluxit. Huius, hercule, non solis ortus lucem cali- 10
ganti reddidit mundo, cum sine suo capite discordia
5 membra trepidarent. Quot ille tum extinxit faces!
quot condidit gladios! quantam tempestatem subita se-
renitate discussit! Non ergo revirescit solum, sed etiam
6 floret imperium. Absit modo invidia, excipiet huius 15
saeculi tempora eiusdem domus utinam perpetua, certe
diuturna posteritas.
- 7 Ceterum, ut ad ordinem, a quo me contemplatio
publicae felicitatis averterat, redeam, Perdicca unicam
spem salutis suae in Meleagri morte reponebat: vanum 20
eundem et infidum celeriterque res novaturum et sibi
8 maxime infestum occupandum esse. Sed alta dissimu-
latione consilium premebat, ut opprimeret incautum.
Ergo clam quosdam ex copiis, quibus praeerat, sub-
ornavit, ut, quasi ignoraret ipse, conquererentur palam 25
9 Meleagrum aequatum esse Perdiccae. Quorum sermone
Meleager ad se relato furens ira Perdiccae, quae con-

1 fatis] fatas *S m. pr.* bella] bela *L.* 2 civilia] ciuila
S m. pr. 3 expetebatur] expetabatur *S.* 4 capiebat] cap-
iebant *C.* 5 onerassent] oneransent *F.* membra] men-
bra *S.* 6 dum] et dum *S.* 8 qui] cui *C.* 12 membra]
menbra *S.* Quot] quod *V.* extinxit] extincxit *V.* faces]
facies *S.* 13 quot] quod *V.* 16 perpetua] perpecua *V.*
18 contemplatio] contemplacio *V.* 19 averterat] auerte *F*
m. pr. Perdicca] perdica *FL.* 20 reponebat *Heinsius*:
deponebat *A.* 22 alta *Giunta*: alia *A.* 25 conquereren-
tur *I*: quaequererentur *BFS*, quaquererentur *L*, quiquereren-
tur *V.*

perisset, exponit. Ille velut nova re exterritus admirari, queri dolentisque speciem ostentare ei coepit: ad ultimum convenit, ut comprehenderentur tam seditiosae vocis auctores. Agit Meleager gratias amplexusque 10
 5 Perdiccam fidem eius in se ac benivolentiam conlaudat. Tum communi consilio rationem opprimendi noxios ineunt. Placet exercitum patrio more lustrari: et probabilis causa videbatur praeterita discordia. Macedonum reges ita lustrare soliti erant milites, ut discissae canis viscera ultimo in campo, in quem deduceretur exercitus, ab utraque abicerent parte, intra id spatium armati omnes starent, hinc equites, illinc phalanx. Itaque eo die, quem huic sacro destinaverant, 13
 29 rex cum equitibus elephantisque constiterat contra pedites, quis Meleager praeerat. Iam equestre agmen 14
 15 movebatur, et pedites subita formidine ob recentem discordiam haud sane pacati quicquam expectantes parumper addubitavere, an in urbem subducerent copias — quippe pro equitibus planities erat —, ceterum veriti, ne 15
 20 temere commilitonum fidem damnarent, substitere praeparatis ad dimicandum animis, si quis vim inferret. Iam agmina coibant, parvumque intervallum erat, quod aciem utramque divideret: itaque rex cum una ala 16
 25 obequitare peditibus coepit discordiae auctores, quos tueri ipse debebat, instinctu Perdiccae ad supplicia deposcens, minabaturque omnes turmas cum elephantis

1 velut] velud L V. 2 queri] que se S. speciem] spetiem L. 4 vocis] uoces F. 5 ac] ad V. 6 opprimendi] opprimendae C. 7 Placet] placeat S. 9 discissae] discessae B m. pr. 10 viscera] suis cera B m. pr. ultimo] om. S. 12 phalanx] phanx L m. pr., phalancx V. 13 quem I: quae A. 14 elephantisque] elephantisque L. constiterat] constiterant S m. pr. 16 formidine] formine B m. pr. L m. pr. V. 17 pacati] peccati B. quicquam] quiquam V. 19 planities] planicies C. 20 temere] timere F m. pr. damnarent] dampnarent V. 21 ad] a V. 22 coibant] quoibant L. 23 cum una] commune V m. pr. 24 obequitare] abequitare L m. pr. 26 minabaturque] manabaturque F.

- 17 inducturum se in recusantes. Stupebant inproviso malo
 pedites, nec plus in ipso Meleagro erat aut consilii aut
 animi. Tutissimum ex praesentibus videbatur expectare
 18 tare potius quam movere fortunam. Tum Perdicca, ut
 torpentes et obnoxios vidit, xxx fere, qui Meleagrum
 erumpentem ex contione, quae prima habita est post
 mortem Alexandri, secuti erant, a ceteris discretos elephantis
 in conspectu totius exercitus obicit. Omnesque beluarum
 pedibus obtriti sunt nec prohibente Philippo
 19 lippo nec auctore: adparebatque id modo pro suo
 vindicaturum, quod adprobasset eventus. Hoc bellorum
 civilium Macedonibus et omen et principium fuit.
 20 Meleager sero intellecta fraude Perdiccae tum quidem,
 quia ipsius corpori vis non adferebatur, in agmine
 21 quietus stetit, sed mox damnata spe salutis, cum eius
 nomine, quem ipse fecerat regem, in perniciem suam
 abutentis videret inimicos, confugit in templum ac ne
 loci quidem religione defensus occiditur.
- X Perdicca perducto in urbem exercitu consilium
 30 cipum virorum habuit, in quo imperium ita dividi placuit,
 20 ut rex quidem summam eius obtineret, satrapeam
 Ptolomaeus Aegypti et Africae gentium, quae in
 2 ditione erant: Leomedonti Syria cum Phoenice data est,
 Philotae Cilicia destinata, Lyciam cum Pamphylia et
 Maiore Phrygia obtinere iussus Antigonus, in Cariam 25

1 se in recusantes **B corr.**: sin recusantes **S**, sine recutes **V**,
 se in recutes **B m. pr.**, se in recutes **FL**. 2 aut animi]
 amni **S**. 5 xxx *Bentleius*: ccc **A**. 6 contione] concione **V**.
 11 quod] quo **C**. 12 principium] printipium **L**. 15 sed
scripsi: et **A**. 16 nomine] anomine **S m. pr.** perniciem]
 pernitium **S**. 17 abutentis] abeuentis **V**. 18 religione]
 relegione **BL m. pr. V**. defensu] defensios **S m. pr.** 19 prin-
 cipum] principium **F**. 21 satrapeam *scripsi*: satrapes **A**.
 22 Ptolomaeus *scripsi*: ptolomeus **SV m. pr.**, ptholomeus **BFLV**
corr. ditione] ditione **BFLS**. 23 Syria] siria **S**. Phoenice
I: phenice **A**. 24 Philotae] phylotae **L**. destinata **C**: desti-
 nata est **S**. Lyciam **I**: liciam **A**. Pamphylia *Frobenius*: pam-
 phylia **A** [phamphylia **F**]. 25 Phrygia **I**: frigia **A** [frigię **S**
m. pr.]. Antigonus] antogonus **C**.

Cassander, Menander in Lydiam missi: Phrygiam Minorem Hellesponto adiunctam Leonnati provinciam esse iusserunt. Cappadocia Eumeni cum Paphlagonia cessit: praeceptum est, ut regionem eam usque ad Trapezunta defenderet, bellum cum Ariarathe gereret: solus hic detrectabat imperium. Pithon Mediam, Lysimachus Thraciam adpositasque Thraciae Ponticas gentes obtinere iussi. Qui Indiae quique Bactris et Sogdianis ceterisque aut Oceani aut Rubri maris accolis praeerant, quibus quisque finibus habuisset, imperium obtinerent, decretum est: Perdicca ut cum rege esset copiisque praeesset, quae regem sequebantur. Credidere quidam testamento Alexandri distributas esse provincias, sed famam eius rei, quamquam ab auctoribus tradita est, vanam fuisse conperimus. Et quidem suas quisque opes divisis imperii partibus, ut videbantur sibi, fundaverant, si umquam adversus inmodicas cupiditates terminus staret. Quippe paulo ante regis ministri specie imperii alieni procurandi singuli ingentia invaserant regna sublatis certaminum causis, cum et omnes eiusdem gentis essent et a ceteris sui quisque imperii regione discreti. Sed difficile erat eo contentos esse, quod obtulerat occasio: quippe sordent prima quaeque, cum maiora sperantur. Itaque omnibus expeditius videbatur augere regna, quam fuisset accipere.

1 Menander] manander **S m. pr.**, minander **S corr.** Lydiam] lidiam **C**. Phrygiam] phrigiam **BFLS**. 2 provinciam] prouintiam **LS**. 3 Cappadocia] cappadotia **LV**, capadotia **S**. 4 eam usque] eamque **B. m. pr.** Trapezunta *Aldus*: trapeiunta **A** [trapeiuncta **VB m. sec.**]. 5 Ariarathe gereret *Zumptius*: arbate gereret **B**, harbate gereret **FLV**, araba teget **S**. 6 detrectabat **B m. sec.**: detractabat **A**. Pithon *Frobenius*: phiton **A**. Lysimachus *Frobenius*: leonmachus **C**, leomachus **S**. 7 Thraciam] traciam **LS m. pr.** Thraciae] traciae **LV**. 9 maris] magis **L**. 10 imperium] imperii **C**. 13 provincias] prouintias **FLS**. 16 ut videbantur sibi *scripsi*: tuebantur ipsi **A**. 17 cupiditates] cupiditatesque **F**. 18 regis] reigis **L m. pr.** specie] speciem **S**. 25 fuisset] fuissent **L m. pr.**

- 9 Septimus dies erat, ex quo corpus regis iacebat in 31
solio, curis omnium ad formandum publicum statum a
10 tam sollemni munere aversis. Et non alius quam Me-
sopotamiae regionis fervidior aestas existit, adeo ut
pleraque animalia, quae in nudo soloprehendit, ex- 5
tinguat: tantus est vapor solis et caeli, quo cuncta
11 velut igne torrentur. Fontes aquarum et rari sunt et
incolentium fraude celantur: ipsis usus patet, ignotus
> est advenis. [Traditum magis quam creditum refero:
12 ut tandem curare corpus exanimum amicis vacavit, 10
nulla tabe, ne minimo quidem livore corruptum vidēre,
qui intraverant. Vigor quoque, qui constat ex spi-
13 ritu, nondum destituerat vultum. Itaque Aegyptii
Chaldaei que iussi corpus suo more curare primo non
sunt ausi admoveere velut spiranti manus: deinde pre- 15
cati, ut ius fasque esset mortalibus attrectare deum,
purgavere corpus, repletumque est odoribus aureum
14 solium et capiti adiecta fortunae eius insignia. Veneno
necatum esse credidere plerique: filium Antipatri inter
ministros, Iollam nomine, patris iussu dedisse. Saepe 20
certe audita erat vox Alexandri Antipatrum regium ad-
fectare fastigium maioremque esse praefecti opibus ac
titulo Spartanæ victoriae inflatum omnia a se data
15 adserentem sibi. Credebant etiam Craterum cum ve-
terum militum manu ad interficiendum eum missum. 25

1 iacebat] gacebat L m. pr. 3 sollemni] sollempni V.
alius quam Mesopotamiae regionis fervidior aestas Ieepius: aliis
quam mesopotamiae regioni feruidior aestus C, alias quam
mesopotamiae regione fervidior aestus S. 5 deprehendit C:
deprendit S. 8 celantur] colantur S m. pr. ipsis usus]
ipsi suus F. 9 refero Vogel: refert A. 10 vacavit] uacuavit V.
11 livore] librore V. 12 ex] om. L m. pr. 13 nondum S:
non C. 15 velut] uelud L. 16 esset] esse C. deum
Rader: eum A. Hoc verbo desinit V in fine folii. 18 Veneno]
uenenum C. 19 esse] esse dixerunt L, in B dixerunt add. in
margine m. sec., de F, qui hic lacer est, nihil certi adfirmari
potest. Antipatri] amatri S. 23 Spartanæ victoriae] spar-
tana uictoria S. 24 Credebant] credebat S m. pr.

Vim autem veneni, quod in Macedonia gignitur, talem 16
 esse constat, ut ferrum quoque exurat, ungulam
 iumenti dumtaxat patientem esse [constat] suci: Stygem 17
 appellant fontem, ex quo pestiferum virus emanat. Hoc
 5 per Cassandrum adlatum traditumque fratri Iollae et
 ab eo supremæ regis potioni inditum. Haec, utcum- 18
 que sunt, credita eorum, quos rumor asperserat, mox
 potentia extinxit: regnum enim Macedoniae Antipater
 et Graeciam quoque invasit, suboles deinde excepit in- 19
 10 terfectis omnibus, quicumque Alexandrum etiam lon-
 ginq̃ua cognatione contigerant. Ceterum corpus eius 20
 a Ptolomæo, cui Aegyptus cesserat, Memphim et inde
 paucis post annis Alexandream translatum est, omnis-
 que memoriae ac nomini honos habetur. —

1 veneni] ueneneni S *m. pr.* 2 ungulam I: ungula A.
 3 patientem] pacientem L, *qui hoc verbo desinit in fine folii.*
 [constat] *del. Acidalius.* suci: Stygem] sucystigem C. 5 Cassan-
 drum] casandrum S. fratri] *hinc incipit in F dextra columna*
folii extremi, quae tota fere avolsa est, ut praeter subscriptionem
nihil legi possit nisi quinque litterae memor vocis memoriae.
 6 supremæ] sup̃mae S. 11 contigerant] contingerant B.
 12 Ptolomæo *scripsi:* ptolomeo S, ptholomeo B. 13 Alexan-
 dream B: alexandriam S. Q · CVRTI RVFI HISTORiarū ALEXANDRI
 MAGNI MACEDONIS LIBER · X · EXPLICITUS FELICITER B, · Q · CVRTI
 RVFI HISTORiarvm ALEXANDRI MAGNI MACEDONIS LIBER DECIM FELICIT
 EXPL AMEN F, Q · CVRTI RVFI HISTORiarvm MAGNI MACEDONIS ALEXANDRI
 · LIBER · X · EXPLICIT S.

INDEX NOMINUM.

- Abdalonymus 42, 2. 10. 19.
 43, 6.
 Abii Scythae 228, 9.
 Abisares 296, 17. 297, 15. 301, 9.
 309, 10. 352, 24. 353, 3.
 Abulites 115, 10. 15. 116, 16.
 Acadira 289, 19.
 Acarnan 16, 20. — Acarnanes 8, 18.
 Acesines 283, 11. 320, 7. 321, 4. 26.
 Achaei 90, 10. 155, 2. 158, 21.
 Achaia 59, 16.
 Achilles 64, 23. 268, 18.
 Aegyptii 43, 20. 44, 2. 65, 3.
 20. 28. 76, 4. 18. 388, 13.
 Aegyptus 20, 13. 29, 1. 43, 16.
 19. 54, 5. 62, 23. 64, 28. 65, 10.
 18. 69, 11. 16. 20. 22. 71, 15. 92, 4.
 238, 24. 386, 22. 389, 12.
 Aeolis 58, 10. 158, 23.
 Aeschylus Rhodius 69, 17.
 Aesculapius 19, 15.
 Aethiopes 67, 3. — Aethiopes Simi 67, 6.
 Aethiopia 69, 12.
 Aetoli 8, 18.
 Africa 52, 22. 57, 5. 69, 20. 22.
 71, 15. 284, 18. 352, 12. 386, 22.
 Africus ventus 46, 13. 18.
 Agathon 113, 15. 350, 1.
 Agenor 56, 17. 57, 1.
 Aggrammes 313, 7.
 Agis, Lacedaemoniorum rex,
 45, 11. 153, 26.
- Agis Argivus, poeta, 270, 7.
 272, 12.
 Agriani 25, 21. 90, 18. 99, 1. 6.
 117, 21. 118, 8. 292, 28. 304, 13.
 339, 17. 19.
 Alexander Magnus, rex
 Macedonum, 3, 1. 4, 4. 10. 5, 5.
 7, 22. 9, 14. 15. 20. 24. 12, 19. 22.
 14, 5. 15, 16. 16, 15. 17, 16. 19,
 10. 20, 21. 26. 21, 11. 22, 18.
 25, 9. 27. 26, 12. 27, 21. 28, 14.
 19. 29, 5. 26. 30, 4. 24. 31, 13.
 32, 7. 33, 5. 23. 27. 35, 11. 15.
 39, 12. 40, 9. 17. 42, 1. 27. 43,
 10. 44, 22. 45, 22. 47, 23. 48, 23.
 49, 15. 50, 13. 51, 5. 10. 55, 1.
 10. 56, 9. 57, 17. 28. 58, 8. 22.
 59, 17. 23. 61, 15. 23. 27. 63, 24.
 64, 16. 65, 10. 17. 69, 1. 70, 7.
 71, 21. 72, 21. 73, 11. 75, 7. 77,
 13. 78, 13. 79, 11. 17. 80, 12. 81,
 13. 82, 2. 83, 10. 84, 27. 85, 9.
 88, 13. 89, 10. 94, 22. 96. 7. 11.
 97, 19. 25. 98, 20. 22. 27. 99, 12.
 19. 23. 100, 13. 101, 2. 8. 103,
 6. 15. 106, 1. 12. 107, 9. 22. 108,
 17. 22. 115, 11. 118, 4. 122, 18.
 128, 11. 130, 11. 133, 25. 26.
 136, 11. 138, 5. 139, 4. 8. 140,
 11. 142, 4. 7. 21. 144, 21. 145,
 18. 146, 15. 20. 30. 147, 7. 154,
 19. 155, 5. 162, 20. 163, 17. 165,
 22. 166, 11. 167, 18. 168, 9.
 169, 8. 176, 7. 25. 178, 20. 188,
 11. 190, 18. 192, 16. 194, 10.

- 195, 9. 196, 2. 197, 13. 198, 8. 199, 1. 204, 4. 210, 19. 211, 14. 214, 23. 215, 20. 217, 14. 18. 24. 219, 23. 220, 12. 223, 13. 20. 224, 4. 7. 9. 226, 8. 16. 228, 24. 229, 7. 10. 23. 231, 2. 13. 232, 4. 234, 15. 236, 17. 246, 19. 249, 14. 251, 1. 252, 9. 253, 2. 6. 17. 254, 3. 256, 21. 28. 259, 21. 27. 260, 16. 263, 13. 17. 19. 264, 7. 265, 1. 267, 13. 272, 19. 282, 14. 287, 3. 289, 24. 290, 18. 291, 24. 292, 6. 10. 294, 2. 295, 7. 14. 24. 28. 296, 12. 14. 21. 24. 297, 2. 10. 23. 299, 16. 300, 2. 301, 23. 302, 26. 304, 12. 305, 14. 18. 306, 1. 308, 1. 309, 11. 15. 310, 36. 311, 7. 24. 312, 11. 28. 327, 8. 333, 19. 336, 22. 339, 11. 341, 2. 350, 13. 353, 17. 19. 354, 11. 357, 24. 372, 14. 16. 26. 28. 374, 12. 25. 375, 18. 376, 7. 13. 377, 2. 13. 26. 378, 1. 7. 379, 4. 380, 6. 12. 19. 386, 7. 387, 13. 388, 21. 389, 10.
- Alexander, rex Macedonum, Alexandri Magni proavus, 195, 14.
- Alexander Lyncestes 199, 1. 11. 201, 7. 277, 6. 279, 20. 355, 14.
- Alexander, miles quidam, 293, 1. 18. 21.
- Alexandrea Aegypti 69, 6. 23. 389, 13.
- Alexandrea ad Caucasum condita 214, 21.
- Alexandrea in India condita 338, 10.
- Alexandria ad Tanain condita 231, 5.
- Alpes 352, 16.
- Amanicae Pylae v. Pylae.
- Amazones 163, 29. 168, 12. 22.
- Amedines 212, 1.
- Amminaspis 165, 6.
- Amphoterus 5, 25. 59, 14. 60, 3. 23. 71, 7.
- Amyntas, Andromeni filius, 25, 13. 64, 29. 90, 7. 113, 2. 8. 123, 20. 124, 25. 161, 24. 199, 20. 200, 16. 201, 2. 4. 205, 6. 206, 13. 20.
- Amyntas, Perdiccae filius, 184, 1. 190, 4.
- Amyntas Lyncestes 114, 23.
- Amyntas, olim praetor Alexandri, postea transfuga, 30, 4. 43, 10. 44, 6. 15. 65, 6.
- Amyntas, praetor Alexandri, 259, 17. 26.
- Amyntas, regius praetor, 185, 17. 23.
- Amyntas chiliarcha 114, 22.
- Amyntas quidam particeps coniurationis Dymni 175, 17.
- Ancyra 6, 7.
- Andromachus 58, 25. 70, 17. 21.
- Andromenes 113, 2.
- Andronicus 211, 22.
- Andrus insula 45, 6.
- Anticles 273, 28.
- Antigenes chiliarcha 114, 20.
- Antigenes, praetor Alexandri, 303, 7.
- Antigonus 44, 21. 59, 14. 114, 22. 386, 25.
- Antipater, Macedoniae et Graeciae praefectus, 6, 1. 45, 13. 113, 3. 154, 15. 20. 22. 173, 27. 199, 8. 245, 9. 379, 2. 388, 19. 21. 389, 8.
- Antipater ex regia cohorte 273, 27.
- Antiphanes 200, 15. 24. 203, 13. 15. 21. 204, 4.
- Aornus 292, 3.
- Aphobetus 175, 16.
- Aphthonius 273, 28.
- Apollo 52, 29. 53, 5.
- Apollodorus 113, 18.
- Apollonides 59, 21. 25. 60, 4.

- Apollonius 69, 21.
 Arabia 49, 17. 50, 12. 108, 1.
 Arabicus 207, 22.
 Arabitae 345, 13.
 Arabs 63, 1. — Arabes 49,
 13. 64, 25. 207, 23. — Arabes
 Trogodytae 67, 3.
 Arabus flumen 345, 16.
 Arachosii 58, 4. 83, 24. 209, 7.
 212, 2. 7. 297, 24. 335, 9. 345, 24.
 Aradus 40, 2.
 Araxes, flumen Armeniae
 prope Caucasum, 57, 29. 214, 8.
 Araxes, flumen Persepolim
 praeterfluens, 121, 21. 125,
 20. 24. 133, 6.
 Arbela 72, 25. 102, 10. 106, 7. 9.
 107, 22. 155, 5. 315, 25.
 Archelaus, rex Macedonum,
 195, 15.
 Archelaus, praetor Ale-
 xandri, 116, 11.
 Archepolis 175, 16.
 Aretes 97, 27. 98, 15.
 Argivus 270, 7.
 Argyraspides 90, 3.
 Ariamazes 246, 4. 18. 249, 7.
 24. 26.
 Ariarathes 387, 5.
 Ariei 172, 1. 211, 21. 219, 12. 13.
 Arimaspi 211, 15.
 Ariobarzanes 84, 4. 119, 29.
 122, 28. 123, 19. 125, 3.
 Aristander 47, 19. 62, 19. 88,
 14. 99, 24. 121, 3. 232, 17. 234,
 13. 17. 235, 10.
 Aristogiton 37, 30.
 Aristomedes Thessalus 24, 27.
 Aristomenes 45, 1.
 Ariston 75, 8. 10.
 Aristonicus 60, 11. 14. 19. 70, 23.
 Aristonus 327, 11. 20. 376, 12.
 Armenia 73, 24. 108, 7. 10. 113,
 22. 159, 1. 214, 10. — Arme-
 nia Maior 84, 22.
- Armenii 7, 3. — Armenii
 Minores 84, 13. 14.
 Arrhidaeus, Philippi filius,
 Alexandri frater, 377, 25. 378,
 4. 13. 16. 379, 18. *postea* Phi-
 lippus *vocatus* 378, 18. 379,
 6. 14. 383, 4. 386, 9.
 Arsaces 265, 8.
 Arsames, Ciliciae praefectus,
 13, 2.
 Arsames, Drangarum prae-
 fectus, 211, 14. 265, 7.
 Artabazus 37, 13. 136, 1. 138,
 1. 7. 19. 139, 21. 25. 142, 28. 143,
 1. 4. 144, 10. 165, 9. 21. 24. 26.
 168, 3. 211, 22. 220, 19. 246, 16.
 250, 5. 252, 20. 253, 23.
 Artacana 173, 16.
 Artaxerxes, *nomen a Besso*
post Darei caedem ascitum,
 171, 1.
 Arvae 165, 2.
 Asander 245, 6.
 Asclepiodorus, praetor Ale-
 xandri, 245, 8.
 Asclepiodorus ex regia co-
 horte 273, 27.
 Asia 5, 1. 12. 9, 24. 20, 15. 26, 18.
 41, 1. 42, 7. 45, 9. 54, 6. 59, 17.
 80, 7. 106, 4. 112, 24. 122, 3.
 126, 18. 137, 2. 139, 2. 157, 5,
 6. 9. 170, 6. 196, 3. 198, 5. 214.
 6. 13. 231, 20. 25. 233, 14. 238, 4.
 240, 15. 242, 26. 247, 13. 254,
 25. 256, 4. 268, 28. 280, 18. 25.
 308, 13. 314, 21. 315, 28. 332,
 10. 13. 355, 22. 357, 25. 27. 358,
 15. 17. 360, 5. 13. 361, 27. 362,
 19. 371, 10. 372, 2.
 Asiaticus 360, 17. 361, 20.
 Assacanus 290, 2.
 Astaspes 347, 18. 349, 1.
 Atarrhias 114, 18. 180, 36. 181,
 3. 8. 199, 1. 256, 2.
 Athenae 7, 22. 357, 5. 7.
 Athenagoras 59, 21. 60, 5.

- Atheniensis 7, 21. 60, 25. 127, 18. 133, 22. 166, 9. 335, 19. —
 Athenienses 4, 18. 26, 29. 37. 19. 21. 70, 26. 27. 255, 19. 357, 4. 17.
 Athenodorus 333, 24. 334, 5.
 Atizyes 28, 30.
 Attalus, Philippi adfinis, 184, 3. 198, 8. 256, 20. 257, 21. 277, 6. 14. 279, 24.
 Attalus, Agrianorum prae-
 fectus, 90, 18.
 Attalus, Alexandri similis, 300, 6.
 Attica terra 357, 2.
 Attinas 251, 10. 252, 3.
 Augaeus v. Philotas Augaeus.
 Babylon 6, 19. 9, 17. 72, 14. 102, 1. 107, 12. 108, 22. 112, 3. 113, 15. 21. 23. 130, 8. 352, 8. 21. 374, 14. 382, 15.
 Babylonia regio 61, 4. 71, 24. 113, 17. 265, 9.
 Babylonius 144, 26. — Ba-
 bylonii 84, 14. 108, 16. 109, 9. 18. 22. 112, 16.
 Babylonius adi. 108, 20.
 Bactra 26, 23. 58, 2. 16. 81, 26. 133, 24. 137, 3. 13. 138, 16. 139, 10. 19. 141, 3. 144, 25. 146, 26. 159, 28. 172, 7. 196, 11. 219, 2. 231, 25. 232, 2. 239, 7. 240, 15. 243, 13. 245, 2. 333, 18. 334, 24. 387, 8.
 Bactrianus 334, 4. — Bac-
 triani 7, 15. 61, 5. 7. 71, 24. 83, 23. 27. 87, 3. 98, 18. 26. 134, 5. 137, 22. 138, 15. 139, 7. 27. 142, 27. 143, 26. 144, 14. 212, 15. 216, 16. 217, 15. 218, 8. 219, 1. 220, 19. 228, 22. 229, 4. 231, 19. 232, 19. 233, 3. 22. 239, 1. 251, 9. 259, 20. 317, 17. 338, 15.
 Bactrianus adi. 134, 6. 171, 18. 218, 9. 235, 17. 259, 15. 316, 1. 333, 22.
 Bactrus amnis 219, 3.
 Bagistanes Babylonius 144, 26.
 Bagoas spado a Dareo inter-
 fectus 160, 15. 163, 7.
 Bagoas, alter spado, Darei
 scortum a Nabarzane Ale-
 xandro dono datum, 168, 7. 353, 16. 19. 355, 1.
 Bagophanes 109, 11. 113, 21.
 Balacrus 59, 14. 90, 8. 294, 13.
 Barcani 5, 30.
 Barsine 375, 22. 376, 2.
 Barzaentes 174, 1. 297, 24. 28.
 Bazaira 252, 22.
 Beira 290, 1.
 Belitae 84, 14.
 Belus 11, 13. 110, 7.
 Bessus 61, 4. 10. 83, 27. 96, 10. 134, 6. 136, 8. 137, 14. 21. 24. 138, 15. 25. 139, 27. 140, 16. 141, 7. 13. 142, 3. 20. 27. 143, 29. 144, 13. 145, 9. 19. 28. 146, 11. 16. 26. 160, 1. 16. 161, 2. 19. 162, 24. 170, 26. 171, 24. 26. 172, 2. 174, 2. 211, 20. 214, 23. 215, 4. 19. 216, 4. 21. 217, 9. 15. 19. 219, 11. 220, 16. 223, 5. 8. 10. 12. 14. 18. 21. 25. 224, 15. 225, 25. 226, 9. 18. 227, 2. 228, 25. 229, 7. 245, 3.
 Betis 61, 25. 63, 22. 64, 6.
 Bion 91, 17.
 Bito vel Biton 334, 1. 5. 7. 9. 11. 14. 18.
 Boeotia 26, 30. 57, 5. 158, 20.
 Bolon 191, 27.
 Borysthenes 157, 7.
 Bosphorus (Cimmerius) 157, 6. 11. 228, 18. 252, 11.
 Boumelus 73, 4.
 Boxus Bactrianus 334, 3. 13.
 Branchidae 224, 16. 225, 3. 5. 7.
 Brochubelus 145, 27.

- Bubacene 269, 12.
 Bubaces 140, 20. 143, 17.
 Bucephala 320, 22.
 Bucephalas 167, 18.
 Byblos 41, 11.

 Cadusii 84, 22. 92, 14. 97, 22.
 Calas ab Alexandro Paphla-
 goniae praepositus 6, 12. 59, 13.
 Calas quaestionis de Philota
 habitae particeps 197, 1. 5.
 Callicrates 116, 14.
 Callicratides 37, 23.
 Callisthenes 271, 5. 272, 7.
 28. 275, 27. 276, 2. 11. 19. 277,
 3. 23. 278, 6. 282, 2. 11.
 Cappadoces 44, 20. 84, 22.
 Cappadocia 6, 14. 12, 23. 158,
 24. 214, 10. 387, 3.
 Caranus 211, 21. 219, 12.
 Caria 158, 24. 386, 25.
 Carmania 347, 17.
 Carthaginenses 46, 29. 52,
 18. 53, 13. 56, 26.
 Carthago 47, 2. 4. 52, 22. 25.
 53, 8. 57, 5. 352, 12.
 Carthasis 231, 17.
 Caspii 84, 9.
 Caspium mare *v.* Mare.
 Caspium fretum 214, 7.
 Cassander 387, 1. 389, 5.
 Castabulum 19, 21.
 Castor 270, 14.
 Castra Alexandri 65, 10.
 Castra Cyri 12, 24.
 Catanes 223, 14. 20. 226, 22.
 227, 1. 228, 24. 269, 10. 11.
 Cataones 84, 18.
 Caucasus 58, 4. 121, 17. 168,
 14. 214, 5. 9. 15. 217, 24. 283, 1.
 Caunii 19, 17.
 Cebalinus 175, 18. 21. 176, 3.
 8. 12. 16. 19. 23. 177, 19. 25. 178,
 3. 179, 23. 180, 8. 182, 20. 183,
 2. 187, 15. 24. 189, 8. 14. 17.
 191, 12.

 Cedrosia 347, 8.
 Cedrosii 345, 13
 Celaenae 3, 3.
 Cercetae 163, 28.
 Chaeronea 254, 12.
 Chaldaei *i. e.* vates 10, 4. 109,
 18, 20. 388, 14.
 Chalybes 163, 28.
 Chares 60, 25.
 Charidemus Atheniensis 7, 21.
 Charus 293, 1. 18. 23.
 Chii 70, 26. 29.
 Chius insula 5, 27. 59, 18. 60, 12.
 Chius urbs 45, 5.
 Choaspes, amnis Susianae,
 57, 29.
 Choaspes, amnis Indiae, 289,
 26.
 Choerilus 270, 8.
 Chorasmii 215, 14.
 Cilicia 12, 23. 27. 13, 2. 8. 17. 22.
 14, 35. 15, 26. 19, 9. 45, 12. 58,
 14. 23. 71, 28. 74, 30. 87, 8. 92,
 3. 93, 17. 94, 7. 113, 17. 120, 21.
 133, 19. 158, 25. 161, 9. 214, 7.
 10. 215, 7. 247, 5. 314, 12. 315,
 25. 386, 24.
 Cilicium mare *vid.* Mare.
 Cleander 3, 2. 51, 7. 208, 5.
 209, 11. 19. 210, 3. 350, 1. 11.
 Cleo 270, 9. 19. 271, 25. 272, 1. 12.
 Cleochares 297, 19.
 Cleomenes 69, 22.
 Cleophris 290, 3.
 Clitarchus 328, 3. 339, 6.
 Clitus 89, 29. 253, 23. 255, 2. 9.
 10. 14. 17. 18. 22. 256, 16. 257, 1.
 257, 15. 18. 259, 10. 16. 269, 3.
 277, 7. 279, 25. 282, 17. 297, 12.
 (Coelesyria) *vid.* Syria.
 Coenos *s.* Coenus 25, 12. 90,
 5. 105, 7. 123, 19. 124, 26. 180,
 21. 185, 26. 193, 12. 15. 251, 4.
 289, 26. 295, 2. 303, 3. 15. 318,
 3. 8. 319, 21. 320, 8. 355, 21.
 Cophes 246, 16. 249, 2. 6. 10. 19.

- Corratas 335, 24.
 Corycium nemus 14, 2.
 Cossaei 84, 15.
 Cous 5, 27.
 Craterus 25, 14. 15. 49, 16. 51,
 9. 90, 10. 122, 22. 30. 124, 23.
 125, 9. 130, 17. 161, 23. 165, 2.
 172, 16. 173, 16. 178, 18. 179,
 18. 180, 20. 193, 11. 15. 16. 23.
 194, 12. 229, 10. 230, 2. 232,
 24. 243, 11. 18. 252, 6. 269, 9.
 287, 15. 18. 330, 5. 337, 14. 347,
 13. 351, 12. 379, 2. 388, 24.
 Creta 45, 10. 71, 8. 357, 10.
 Cretenses 45, 14. — *i. e.* mi-
 lites in exercitu Alexandri
 20, 30. 25, 19. — Cretenses
 sagittarii 90, 19. — Cretensis
 miles 20, 16.
 Critobulus 328, 15. 23.
 Croesus 12, 25.
 Cydnus 13, 24. 25. 14, 23.
 Cymaeus 126, 19.
 Cyprii 51, 9. 71, 4. 352, 21.
 Cyprus 43, 13. 51, 6.
 Cyrenenses 66, 3.
 Cyri castra *v.* Castra.
 Cyropolis 229, 11. 230, 2.
 Cyrus 12, 25. 84, 6. 95, 26. 130,
 10. 160, 14. 211, 17. 25. 228, 10.
 230, 4. 353, 6. 354, 11. 25.
 Daedala 289, 17.
 Dahae 83, 24. 160, 2. 215, 15.
 235, 21. 252, 8. 14. 263, 5. 264,
 27. 301, 24. 316, 2.
 Damaraxus 297, 27.
 Damascus 22, 13. 35, 5. 12. 19.
 39, 12. 81, 16.
 Damyllus, Megalopolitanus,
 382, 28.
 Dareus, Hystaspis filius, 27, 6.
 40, 18. 129, 2. 376, 5.
 Dareus Codomannus 4, 15. 21.
 5, 24. 6, 15. 8, 22. 9, 26. 10, 2.
 11, 27. 12, 19. 15, 10. 26. 16, 2. 15.
 17, 2. 19, 6. 20, 18. 21, 3. 14.
 22, 19. 30. 23, 27. 30. 24, 8. 25,
 20. 27, 19. 28, 16. 25. 29, 6. 30,
 3. 9. 22. 28. 31, 8. 17. 27. 32, 3. 8.
 27. 33, 1. 3. 7. 34, 20. 28. 35, 2. 7.
 36, 8. 9. 37, 9. 13. 38, 6. 39, 1.
 40, 6. 8. 18. 41, 14. 45, 2. 57, 15.
 59, 14. 19. 61, 15. 63, 1. 71, 4.
 14. 15. 76, 23. 77, 14. 17. 25. 78,
 3. 5. 19. 25. 27. 79, 9. 80, 14. 20.
 81, 7. 11. 82, 8. 83, 16. 21. 85,
 4. 18. 87, 24. 91, 13. 20. 93, 6.
 96, 8. 10. 97, 9. 98, 17. 99, 12. 28.
 100, 5. 8. 16. 101, 8. 102, 3. 103,
 5. 106, 4. 9. 110, 2. 115, 11. 18.
 116, 2. 3. 10. 119, 2. 6. 21. 130,
 16. 133, 21. 135, 25. 136, 13. 14.
 137, 17. 138, 2. 23. 26. 139, 3.
 10. 12. 23. 29. 140, 6. 25. 141, 10.
 21. 142, 13. 28. 144, 21. 25. 145,
 2. 9. 10. 146, 4. 17. 147, 5. 14.
 155, 5. 156, 9. 19. 24. 26. 159, 28.
 160, 13. 17. 161, 14. 162, 24. 26.
 163, 1. 6. 164, 27. 165, 10. 166,
 3. 12. 168, 4. 6. 9. 169, 26. 170,
 6. 11. 20. 195, 25. 196, 2. 212, 2.
 215, 6. 223, 12. 224, 3. 226, 4.
 6. 17. 227, 4. 232, 15. 245, 4.
 257, 6. 268, 11. 330, 19. 354,
 24. 362, 15. 372, 3. 11. 15. 21. 28.
 Dataphernes 223, 14. 19.
 264, 28.
 Demetrius 175, 14. 182, 15.
 196, 22. 197, 4. 9.
 Democrates Atheniensis
 166, 8.
 Demophon 324, 21.
 Derbices 7, 6.
 Dernas 228, 14. 252, 10.
 Diardines 283, 14.
 Didymeon 224, 19.
 Dioxippus Atheniensis 335,
 18. 28. 336, 4. 8. 13. 18. 337, 2.
 Drangae 173, 30. 211, 14. 265, 7.
 Dropides 37, 20.
 Dymnus 174, 6. 16. 21. 175, 9.

- 176, 22. 177, 10. 14. 178, 7. 181, 20. 182, 15. 26. 187, 17. 188, 2. 189, 12. 16. 21. 196, 5.
- Ecbatana* 58, 17. 133, 22. 144, 21. 245, 3.
- Ecbolima* 294, 27.
- Elei* 155, 3.
- Epimenes* 273, 29. 275, 6. 25.
- Epirus* 352, 17.
- Erices* 295, 1. 6.
- Erigyius* 161, 26. 165, 2. 180, 21. 211, 22. 219, 12. 19. 220, 3. 12. 17. 232, 24. 234, 8. 12. 14. 20. 263, 1.
- Erythrus* 284, 10. 351, 24. 352, 2.
- Ethymantus* 283, 17.
- Euboicus* 84, 16.
- Euctemon Cymaeus* 126, 18. 127, 17. 128, 18.
- Eudaemon* 353, 2.
- Euergetae* 211, 16. 24.
- Eumenes* 310, 27. 387, 3.
- Euphrates* 4, 22. 10, 8. 19, 8. 39, 9. 57, 28. 71, 14. 73, 3. 15. 80, 27. 81, 23. 82, 18. 20. 93, 18. 94, 14. 108, 3. 110, 22. 111, 2. 157, 2. 314, 13. 352, 7. 371, 5. 372, 2. 380, 21.
- Euripides* 255, 3.
- Europa* 26, 17. 45, 8. 127, 8. 129, 2. 133, 1. 157, 5. 7. 9. 11. 170, 4. 228, 14. 231, 20. 233, 10. 12. 238, 3. 4. 240, 15. 268, 28. 332, 13. 355, 22. 357, 11. 360, 15. 361, 27. 362, 19. 376, 3. 379, 2.
- Europaeus* 231, 20.
- Eurylochus* 275, 8. 19. 276, 8.
- Euxenippos* 243, 8.
- Furiae* 188, 21.
- Gades* 57, 6. 352, 13.
- Gangaridae* 313, 6.
- Ganges* 283, 4. 11. 13. 313, 5. 321, 24. 323, 5. 20.
- Gaza* 59, 1. 61, 25. 65, 2.
- Gazaca* 265, 12.
- Getae* 355, 24.
- Gobares, praefectus Darei,* 130, 12.
- Gobares Medus magicæ artis peritus* 215, 21. 216, 5. 217, 13.
- Gordium* 4, 27.
- Gordius* 5, 7.
- Gordyaei, gens Armeniae,* 108, 11.
- Gordyaei montes* 76, 21.
- Gorgias* 204, 20.
- Gorgidas* 204, 21.
- Gortuae* 84, 16.
- Graecia* 27, 5. 40, 21. 24. 45, 1. 10. 59, 4. 7. 126, 11. 128, 14. 132, 16. 30. 135, 19. 155, 24. 173, 26. 219, 6. 224, 17. 255, 11. 308, 9. 332, 9. 356, 3. 357, 18. 389, 9.
- Graecus* 141, 10. — *Graeci* 3, 5. 4. 20. 7. 14. 10, 4. 21, 1. 23. 24, 24. 27, 5. 30, 3. 39, 8. 40, 18. 19. 45, 11. 59, 5. 60, 7. 70, 28. 76, 10. 77, 17. 20. 95, 5. 106, 2. 111, 11. 117, 22. 125, 29. 126, 16. 128, 25. 132, 11. 133, 14. 134, 2. 138, 13. 140, 12. 26. 141, 21. 142, 14. 143, 2. 144, 11. 154, 24. 157, 13. 21. 160, 25. 165, 11. 26. 166, 4. 211, 23. 212, 5. 240, 10. 245, 9. 254, 15. 255, 5. 264, 27. 270, 6. 16. 282, 14. 288, 17. 309, 5. 333, 17. 334, 8. 20. 336, 4. 352, 15. 357, 9. 13. 14.
- Graecus adi.* 6, 1. 36, 9. 121, 10. 140, 25. 141, 7. 239, 16. 321, 8.
- Granicus* 4, 19. 27, 1. 74, 28. 92, 3. 93, 16. 253, 20. 315, 24.
- Halicarnasus* 19, 16. 114, 19. 256, 3.
- Halys* 57, 19. 80, 26.

- Hammo 65, 20. 67. 18. 69, 1.
 184, 6. 190, 22. 192, 14. 369, 13.
 Hammonii 67, 10.
 Harpalus 320, 14. 357, 4. 7.
 Haustanes 269, 9. 11.
 Hecataeus 204, 20.
 Hecatompylos 157, 12.
 Hector 70, 6. 9. 185, 25.
 Hegelochus, praetor Ale-
 xandri, 5, 27. 59, 16. 60, 3. 24.
 Hegelochus, familiaris Par-
 menionis, 195, 1. 2. 17.
 Hegesimachus 299, 3.
 Hellanicus 114, 24.
 Hellespontus 5, 26. 6, 3. 15,
 18. 34, 2. 40, 19. 45, 2. 57, 18.
 58, 10. 80, 27. 93, 12. 158, 23.
 161, 1. 315, 28. 332, 10. 387, 2.
 Heneti 6, 9.
 Hephaestios. Hephaestion
 33, 15. 35, 1. 41, 16. 18. 22. 58,
 26. 105, 6. 156, 15. 180, 20. 193,
 11. 14. 232, 23. 243, 10. 251, 3.
 252, 20. 259, 14. 287, 9. 295,
 12. 18. 296, 26. 303, 4. 312, 25.
 345, 18. 372, 6.
 Heracon 350, 2.
 Hercules 26, 20. 35, 4. 46, 1.
 48, 10. 53, 4. 71, 12. 270, 13. 26.
 271, 20. 287, 6. 292, 4. 302, 13.
 316, 26. 321, 5. 323, 24. 352, 14.
 Hermolaus 273, 16. 276, 2. 23.
 277, 1. 3. 18. 20. 22. 279, 2. 17.
 281, 8.
 Hiberia 352, 15.
 Hiberus 352, 15.
 Hispaniae 352, 14.
 Hister 81, 23. 231, 25.
 Hora 291, 25.
 Horitae 345, 17. 347, 12.
 Hydarnes 59, 14.
 Hydaspes 296, 18. 297, 23.
 298, 2. 314, 19. 321, 3. 26.
 Hypasis 312, 24.
 Hypsicles 236, 7. 10.
 Hyraotis 310, 4.
 Hyrcani 7, 4. 25, 1.
 Hyrcania 58, 2. 146, 2. 159,
 28. 161, 22. 162, 3. 164, 13. 165,
 5. 9. 166, 16. 168, 5. 11. 265, 5.
 Hyrcanium mare quidam
 Caspium appellant *vid.* Mare.
 Hystanes 37, 14.
 Hystaspes 156, 8.
 Illyricum 173, 27.
 Illyrii 26, 25. 27, 10. 90, 20.
 106, 2. 158, 20. 254, 22. 332, 9.
 364, 4.
 Imbrus 60, 28.
 India 115, 18. 164, 13. 174, 3.
 202, 5. 217, 16. 220, 16. 247, 5.
 269, 5. 282, 21. 22. 283, 15. 284,
 7. 287, 3. 308, 18. 313, 5. 314,
 11. 318, 23. 320, 18. 321, 24.
 323, 3. 27. 333, 17. 337, 19. 338,
 19. 347, 19. 351, 8. 355, 22. 387, 8.
 Indicus 269, 14. 337, 11.
 Indicum mare *vid.* Mare.
 Indus 295, 26. 311, 29. 326, 15.
 — Indi 7, 15. 26, 23. 58, 3. 71,
 25. 81, 26. 84, 10. 137, 4. 157,
 25. 160, 2. 215, 15. 239, 2. 281,
 12. 286, 7. 294, 7. 14. 295, 5.
 297, 26. 28. 299, 8. 23. 301, 24.
 302, 12. 26. 305, 18. 308, 4. 318,
 23. 324, 5. 326, 16. 327, 26. 339,
 6. 345, 20. 25.
 Indus amnis 283, 2. 8. 287, 11.
 292, 19. 295, 10. 321, 25.
 Iolas 175, 16.
 Iollas 388, 20. 389, 5.
 Iomanes 283, 12.
 Iones 58, 10. 158, 23.
 Ioniae coloniae Graecorum
 40, 19.
 Iphicrates 37, 20.
 Issos 19, 23. 25. 29. 22, 21. 44, 18.
 Ister *vid.* Hister.
 Isthmiorum ludicrum 59, 3,
 Italia 256, 6. 352, 16.
 Iuppiter 5, 6. 10, 20. 35, 4. 65,

20. 22. 68, 2. 5. 16. 19. 22. 88, 16.
126, 11. 184, 6. 190, 13. 19. 192,
15. 18. 22. 195, 4. 256, 21. 269,
25. 278, 19 *bis*. 281, 9. 287, 5.
288, 17. 290, 26.
- Lacedaemonii 37, 11. 22. 45,
11. 152, 7. 153, 7. 12. 14. 154,
10. 25. 166, 1. 3. 14.
- Lacones 153, 22. 26. 219, 7.
- Lanice 254, 2.
- Leomedon 386, 23.
- Leonidas 210, 21.
- Leonnatus 32, 12. 21. 33, 1.
180, 22. 257, 4. 275, 16. 303,
7. 327, 10. 17. 344, 30. 345, 19.
22. 347, 11. 379, 1. 380, 23. 381,
16. 387, 2.
- Lesbus 5, 27.
- Leucosyri 163, 29.
- Libanus 48, 18. 49, 12. 352, 18.
- Liber Pater 26, 21. 34, 1. 242,
19. 258, 15. 270, 13. 27. 271, 21.
287, 6. 288, 14. 17. 289, 8. 316,
30. 323, 24. 337, 27. 348, 2.
- Locrenses 90, 11.
- Lycaonia 59, 14.
- Lycia 3, 2. 122, 10. 245, 7.
386, 24.
- Lycius 122, 13. 133, 16.
- Lycus, amnis Phrygiae in
Maeandrum influens, qui
etiam Marsyas appellatur, 4, 4.
- Lycus, amnis Armeniae, qui
in Tigrim influit, 73, 1. 102,
8. 103, 7.
- Lydia 12, 25. 44, 21. 22. 58, 10.
15. 80, 26. 158, 24. 173, 28. 238,
26. 387, 1.
- Lydi 95, 27.
- Lyncestae, gens Illyrica, 90, 6.
- Lyncestes *vid.* Alexander
- Lyncestes et Amyntas Lyn-
cestes.
- Lyrnesus 14, 1.
- Lysimachus 253, 5. 8 *bis*. 15.
257, 4. 262, 15. 19. 387, 6.
- Macedo 27, 22. 69, 17. 147, 18.
192, 13. 215, 17. 267, 5. 282, 6.
335, 24. 336, 4. 12. 16. — Ma-
cedones 5, 14. 8, 6. 9, 23. 12,
13. 22, 21. 29. 24, 15. 25, 9. 16.
26, 8. 16. 22. 28, 24. 29, 3. 45,
1. 15. 19. 28. 46, 15. 47, 16. 17. 20.
49, 13. 29. 51, 21. 52, 30. 54, 15.
21. 55, 3. 12. 56, 2. 15. 59, 20.
60, 1. 24. 28. 62, 28. 64, 26. 68,
25. 69, 25. 85, 16. 18. 86, 6. 10.
88, 4. 11. 92, 17. 94, 20. 96. 17.
97, 8. 30. 98, 19. 100, 2. 24. 27.
104, 3. 18. 105, 8. 113, 3. 16. 114,
1. 115, 19. 116, 13. 118, 24. 122,
15. 124, 27. 125, 4. 130, 13.
133, 5. 9. 135, 10. 153, 12.
14. 154, 16. 166, 9. 169, 19. 177,
14. 181, 18. 186, 14. 16. 189, 23.
26. 193, 10. 194, 18. 197, 5. 205,
1. 212, 4. 217, 7. 219, 13. 226, 2.
227, 5. 13. 19. 230, 23. 231, 16.
19. 233, 26. 242, 21. 24. 243, 1.
244, 27. 246, 24. 249, 14. 252,
17. 253, 16. 254, 14. 259, 11.
260, 3. 261, 7. 264, 7. 268, 16.
269, 8. 270, 4. 16. 271, 6. 273,
2. 14. 276, 17. 277, 4. 278, 7.
15. 16. 281, 4. 17. 22. 287, 20. 288,
7. 293, 7. 295, 27. 298, 11. 27.
299, 2. 302, 2. 19. 310, 15. 311,
27. 313, 29. 315, 24. 317, 3. 321,
16. 323, 1. 324, 10. 327, 22. 335,
16. 336, 22. 23. 338, 26. 340, 14.
346, 6. 350, 10. 361, 25. 362,
20. 22 *bis*. 370, 16. 19. 26. 375,
21. 376, 1. 377, 23. 381, 18. 382,
24. 384, 1. 385, 8. 386, 12.
- Macedonia 6, 13. 16, 19. 20,
1. 40, 11. 21. 45, 13. 64, 29. 81,
25. 113, 8. 116, 18. 135, 18. 157,
16. 170, 20. 184, 1. 204, 15. 210,
25. 240, 17. 279, 11. 308, 9. 320,

11. 330, 12. 332, 2. 8. 371, 5.
 389, 1. 8.
Macedonicus 24, 26. 27, 20.
 116, 17. 208, 5.
Maedi 332, 10.
Maeotia *vid.* Palus.
Magi 10, 16. 17. 61, 21. 109, 17.
Malienses 90, 11 (Malieon).
Malli 322, 24. 337, 17.
Mallus 19, 20.
Maracanda 228, 5. 230, 22.
 243, 12. 252, 10. 253, 22. 259, 14.
Marathos 40, 6.
Mardonius 40, 24.
Mardus 35, 10. 17. — **Mardi**
 84, 4. 131, 18. 166, 16. 265, 5.
Mare Caspium 7, 10. 163, 24.
 164, 2. 4. 12. 214, 13.
Mare Cilicium 4, 29.
Mare Hyrcanium 164, 4.
 214, 14.
Mare Indicum 212, 16.
Mare Persicum 117, 20.
Mare Ponticum 4, 28. 212, 2.
 214, 14. 218, 16.
Mare Rubrum 7, 16. 67, 5. 84,
 10. 108, 17. 121, 17. 157, 3.
 214, 13. 283, 8. 351, 23. 387, 9.
Mareotis *vid.* Palus.
Margiana urbs 245, 30.
Mars 40, 13. 100, 4. 153, 12. 233,
 5. 333, 4. 341, 22.
Marsyas 3, 5.
Massagetae 84, 1. 96, 11. 160,
 2. 251, 9. 252, 7. 13.
Mazaces 44, 9. 65, 15.
Mazaeus 72, 19. 73, 17. 25. 75,
 3. 77, 11. 82, 25. 83, 8. 17. 19.
 85, 6. 15. 96, 19. 100, 26. 101, 9.
 25. 108, 22. 109, 12. 113, 20.
 135, 3. 145, 27. 265, 9.
Mazagae 290, 2.
Medates 118, 1. 119, 5. 18.
Medi 6, 28. 25, 2. 84, 16. 23. 95,
 27. 159, 1. 238, 23.
Media 58, 2. 107, 21. 108, 11.
 121, 5. 133, 18. 22. 144, 22. 156,
 26. 180, 25. 183, 9. 184, 23. 192,
 20. 207, 13. 265, 8. 387, 6.
Medus amnis 121, 22 *bis*.
Megalopolitanus 382, 28. —
Megalopolitani 155, 1.
Melanidas 245, 5.
Meleager 25, 12. 90, 2. 122, 24.
 230, 1. 9. 297, 9. 376, 25. 377,
 21. 378, 17. 379, 4. 22. 380, 12.
 19. 381, 3. 8. 13. 20. 23. 25. 383,
 20. 22. 24. 384, 20. 26. 27. 385, 4.
 15. 386, 2. 5. 13.
Melon 145, 1.
Memaceni 229, 15. 230, 9.
Memno Rhodius, **Darei** prae-
 tor, 6, 4. 15. 9. 10. 13, 3. 37, 17.
Memnon, **Alexandri** praetor,
 320, 13.
Memnon, **Tithoni** filius, 69, 12.
Memphis 44, 1. 65, 15. 18. 69, 9.
 389, 12.
Menander 387, 1.
Menedemus 230, 21. 235, 15.
 26. 243, 16.
Menes 113, 18.
Mennis 108, 18.
Menon, **Alexandri** praetor
Syriae, 70, 21.
Menon, **Alexandri** praetor
Arachosiae, 212, 7. 347, 16.
Mentor 9, 6. 37, 16.
Meros 288, 16.
Mesopotamia 6. 25. 21, 4. 71,
 16. 72, 16. 108, 15. 314, 13. 352,
 17. 388, 3.
Methymnaei 60, 11. 70, 23.
Metron 176, 17. 182, 20. 183, 2.
Midas 4, 27. 5, 7.
Milesii 45, 4. 225, 1. 2.
Miletus 59, 15. 224, 16. 225, 22.
 258, 25.
Minerva 19, 15. 35, 5. 88, 16.
 262, 2. 294, 22. — **Minerva**
Victoria 88, 16. 262, 2. 294, 22.
Mithracenes 145, 18.

- Mithrenes 32,9. 113,22. 135,4.
 Mithres 87, 29.
 Mossyni 163, 28.
 Musicani 338, 11. 17. 339, 8.
 Myllinas 292, 12.
 Myndii 19, 17.
 Mytilenaei 71, 1.
 Mytilene 60, 25.

 Nabarzanes 20, 18. 24, 21. 136,
 7. 16. 137, 23. 138, 25. 139, 27.
 140, 1. 141, 14. 143, 29. 146, 25.
 159, 28. 162, 24. 168, 6. 10.
 Nasamones 67, 7.
 Nautaca 260, 6.
 Nearchus 345, 4. 351, 13. 375,
 18. 25.
 Neptunus 48, 23. 54, 22.
 Nicaea 320, 21.
 Nicanor, Parmenionis filius,
 25, 10. 90, 4. 146, 31. 171, 18.
 183, 15. 185, 15.
 Nicanor quidam Dymni con-
 iurationis particeps 175, 15.
 Nicanor, nobilis in Alexandri
 exercitu iuvenis, 299, 4.
 Nicarchides 130, 14.
 Nicomachus 174, 7. 175, 17.
 176, 27. 178, 16. 180, 1. 182, 20.
 187, 15. 21. 197, 7. 10.
 Nicostratus 273, 26.
 Nilus 65, 12. 69, 19. 283, 16.
 Ninus 11, 13.
 Numidia 352, 12.
 Nysa 287, 25.

 Occidens 238, 1.
 Oceanus 34, 2. 57, 6. 58, 3. 93,
 11. 164, 13. 202, 6. 269, 5. 289,
 14. 316, 9. 319, 16. 320, 17. 323,
 8. 23. 341, 9. 19. 342, 12. 345, 6.
 351, 14. 374, 6. 387, 9.
 Ochus, Darei filius, 80, 28.
 95, 11.
 Ochus, qui ante Dareum re-
 gnavit, qui vulgo Artaxerxes
- III appellatur, 37, 8. 12. 156,
 7. 12. 165, 6. 13. 372, 18.
 Ochus amnis 245, 19.
 Odrysae 356, 2.
 Olympias 117, 13. 333, 11.
 373, 11.
 Olynthius 282, 7.
 Omphis 295, 13. 296, 20.
 Onchae 39, 8.
 Onesicritus 345, 5.
 Onomas 37, 22.
 Onomastorides 37, 22.
 Orestae 90, 5.
 Oriens 8, 2. 26, 18. 26. 58, 17.
 74, 4. 111, 1. 127, 8. 132, 28.
 135, 17. 158, 1. 196, 3. 237, 26.
 283, 4. 308, 2. 346, 12. 374, 6.
 Orontobates 84, 4.
 Orsines 84, 5. 145, 18. 353, 5.
 354, 3. 7. 36. 355, 3. 5.
 Oxartes 261, 1. 6. 24. 26.
 Oxathres 28, 19. 37, 12. 156,
 19. 226, 16. 21.
 Oxus amnis 215, 12. 217, 21.
 222, 10. 245, 13. 20.
 Oxyartes 267, 26. 338, 15.
 362, 12.
 Oxydates 156, 23. 265, 9.
 Ozines 347, 14.

 Paeones 75, 8.
 Paeonia 86, 3.
 Palaetyros 46, 2.
 Palus Maeotia 164, 5.
 Palus Mareotis 66, 3. 69, 1.
 Pamphylia 3, 3. 120, 22. 158,
 25. 386, 24.
 Paphlagones 44, 20. 192, 22.
 Paphlagonia 6, 8. 59, 13. 158,
 25. 387, 3.
 Paraetacene 144, 23.
 Parapanisadae 212, 11.
 338, 12.
 Parapanisus 219, 3.
 Parmenio vel Parmenion
 14, 19. 16, 32. 17, 17. 18, 8. 19, 21.

- 20, 2. 25, 11. 14. 22. 27, 26. 29, 15. 35, 6. 10. 14. 20. 36, 17. 39, 12. 58, 25. 70, 6. 77, 21. 81, 15. 82, 1. 85, 27. 86, 23. 87, 10. 12. 24. 89, 3. 14. 90, 4. 91, 16. 96, 23. 26. 100, 24. 101, 6. 12. 23. 103, 21. 119, 24. 130, 17. 171, 19. 176, 2. 179, 25. 180, 25. 182, 12. 183, 14. 185, 13. 191, 13. 194, 16. 195, 25. 197, 13. 202, 15. 206, 24. 207, 8. 17. 208, 8. 9. 17. 19. 21. 209, 3. 6. 21. 210, 7. 19. 22. 212, 4. 255, 18. 256, 9. 277, 6. 279, 19. 350, 2. 351, 1. Parsagada 130, 10. 11. 353, 4. Parthi 84, 19. 133, 6. 23. 157, 10. Parthiene 144, 11. 157, 1. 159, 2. 161, 22. 26. 169, 14. Parthyaei 84, 18. 347, 4. Pasius Thessalus 382, 27. Pasippus 37, 22. Pasitigris 117, 15. Patalii 340, 28. Patron 138, 13. 140, 12. 18. 22. 141, 9. 12. 16. 26. 142, 17. 29. Pausanias 199, 6. Peloponnesii 25, 17. 90, 10. 219, 6. Peloponnesus 3, 1. 113, 6. 158, 21. Pelusium 43, 26. 44, 1. 65, 8. 11. Perdiccas, rex Macedonum, 190, 4. 195, 15. Perdiccas *vel* Perdicca, Alexandri praetor, 25, 12. 49, 18. 105, 7. 180, 22. 230, 1. 10. 257, 2. 8. 287, 9. 301, 25. 303, 3. 310, 26. 369, 11. 370, 3. 370, 3. 374, 23. 28. 375, 17. 376, 12. 15. 18. 20. 377, 1. 7. 378, 18. 21. 22. 379, 13. 380, 6. 12. 16. 18. 24. 381, 4. 9. 10. 15. 19. 22. 24. 382, 14. 18. 22. 24. 384, 19. 26. 27. 385, 5. 25. 386, 4. 13. 19. 387, 11. Perilaus 382, 28. Perses 20, 12. 156, 24. 362, 12. — Persae 6, 11. 27. 7, 16. 10, 5. 10. 19. 27. 11, 20. 14, 18. 19, 16. 20, 8. 22, 20. 26, 7. 21. 27, 15. 17. 28. 29, 17. 31, 12. 33, 6. 36, 1. 10. 37, 20. 43, 10. 19. 44, 4. 26. 60, 3. 7. 26. 61, 8. 64, 25. 65, 3. 71, 8. 75, 10. 76, 11. 25. 78, 15. 84, 3. 86, 8. 88, 6. 20. 92, 6. 94, 30. 95, 29. 97, 12. 98, 20. 25. 29. 99, 11. 100, 2. 12. 101, 18. 104, 10. 17. 122, 10. 125, 30. 131, 19. 132, 12. 133, 14. 136, 24. 138, 15. 16. 18. 20. 139, 12. 17. 142, 25. 143, 2. 25. 144, 12. 145, 20. 155, 8. 156, 7. 160, 13. 161, 17. 163, 17. 166, 4. 170, 2. 238, 23. 267, 14. 268, 16. 269, 28. 270, 24. 272, 16. 277, 13. 278, 13. 15. 280, 15. 308, 8. 314, 15. 315, 25. 335, 16. 347, 14. 351, 12. 353, 7. 20. 354, 14. 355, 7, 360, 4. 26. 362, 22. 23. 370, 18. 371, 22. 376, 4. Persepolis 58, 16. 125, 6. 130, 13. 131, 27. Persicus 4, 21. 9, 21. 10, 3. 32, 10. 43, 8. 45, 4. 74, 7. 121, 10. 169, 21. 26. 170, 9. 297, 5. 319, 2. 353, 4. Persicum mare *vid.* Mare. Persis 30, 7. 76, 13. 95, 28. 112, 15. 116, 11. 117, 24. 119, 27. 28. 121, 11. 14. 122, 12. 129, 1. 8. 130, 19. 131, 17. 133, 17. 159, 1. 239, 1. 330, 18. 347, 26. Peucestes Macedo Aegypto praeficitur 69, 17. Peucestes Alexandro periclitanti supervenit 327, 5. 15. 19. Peucolaus particeps coniurationis Dymni 175, 15. 182, 15. 245, 1. Pharnabazus 9, 8. 9. 21, 1. 37, 14. 45, 4. 59, 19. 60, 4. 15 *bis*. 18. Pharos 69, 2.

- Phasis* 168, 14.
Phegeus 312, 27. 313, 3.
Philippus, Alexandri pater,
 20, 13. 26, 29. 40, 25. 68, 12.
 76, 1. 97, 3. 136, 2. 165, 6. 13.
 170, 13. 195, 6. 198, 7. 199, 5.
 254, 1. 11. 23. 255, 1. 11. 19. 256,
 1. 257, 20. 278, 18. 333, 5. 340, 6.
 360, 6. 373, 12. 377, 25. 379, 8.
Philippus Arrhidaeus vid.
Arrhidaeus.
Philippus Acarnan, medicus
Alexandri, 16, 20. 17, 1. 19.
 18, 1. 7. 9. 20. 63, 12. 191, 14.
Philippus, Balacri filius,
praetor Alexandri, 90, 8.
Philippus, Lysimachi frater,
 262, 15.
Philippus, dux Thessalorum
equitum, 90, 12. 173, 23.
Philippus, praefectus Ale-
xandri, 352, 24. 353, 2.
Philotas, Parmenionis filius,
 90, 1. 116, 7. 123, 19. 124, 25.
 171, 22. 176, 2. 6. 177, 4. 5. 15.
 19. 22. 25. 178, 2. 15. 18. 26. 179, 3.
 180, 2. 16. 181, 3. 6. 15. 182, 14.
 22. 183, 4. 12. 15. 22. 26. 184, 17.
 185, 7. 18. 26. 186, 1. 8. 16. 21.
 25. 189, 23. 191, 22. 192, 5. 193,
 4. 15. 20. 194, 17. 23. 196, 21. 26.
 197, 5. 7. 13. 17. 198, 1. 199, 2.
 22. 23. 200, 6. 8. 16. 23. 202, 11.
 13. 20. 203, 4. 14. 205, 19. 207,
 18. 209, 9. 210, 15. 275, 10. 277,
 6. 279, 20.
Philotas regioni circa Tyrum
praesidere iubetur 58, 23.
Philotas post Alexandri mor-
tem Ciliciam accipit 386, 24.
Philotas ex regia cohorte
 273, 27.
Philotas Augaeus 114, 21.
Phoenice 41, 11. 45, 18. 22. 46,
 10. 58, 26. 159, 1. 386, 23.
Phradates 84, 9. 165, 3. 7. 168,
 2. 265, 6. 355, 9.
Phrataphernes, satrapes
Darei, qui Alexandro se de-
didit, 164, 26. 265, 4. 347, 4.
Phrataphernes, qui Cho-
rasmiis praeerat, 252, 12.
Pryges 5, 14. 84, 18. 192, 12.
Prygia 4, 25. 158, 25. —
Prygia Maior 386, 25. —
Prygia Minor 387, 1.
Pinarus 22, 27. 24, 13. 35, 4.
Pisidae 158, 25.
Pithon 339, 9. 378, 6. 21. 387, 6.
Platon Atheniensis 133, 20.
Pnytagoras 51, 9.
Poeni 47, 3. 52, 20. 53, 6.
Polemon claustra Nili tueri
ab Alexandro iubetur 69, 19.
Polemon, Andromenis filius,
Amyntae et Simiae frater,
 199, 21. 2. 5, 7.
Pollux 270, 14.
Polydamas 96, 24. 26. 206, 23.
 207, 7. 20. 208, 4. 10. 13. 19. 20.
 209, 2. 17.
Polypercon 87, 10. 90, 6. 123,
 20. 124, 25. 269, 11. 272, 16. 27.
 291, 25.
Polystratus Macedo 147, 18.
Polytimetus 243, 25.
Ponticum mare vid. *Mare*.
Ponticae gentes 387, 7.
Porticanus 338, 20. 23. 27.
Porus 296, 17. 297, 17. 21. 298,
 3. 299, 15. 25. 301, 2. 7. 302, 8.
 22. 24. 303, 17. 304, 6. 305, 4.
 19. 306, 2. 4. 9. 15. 309, 11. 313,
 11. 23. 315, 13. 320, 18. 352, 23.
Prasii 313, 6.
Prometheus 214, 17.
Ptolomaeus, Lagi filius, 25,
 12. 245, 5. 257, 2. 8. 275, 15.
 289, 23. 299, 22. 25. 300, 14.
 301, 2. 328, 2. 331, 10. 340, 3.

15. 16. 345, 19. 21. 375, 26. 376,
 11. 380, 8. 386, 22. 389, 12.
Punicus 47, 6.
Pylae Amanicae 22, 19.
Pylae Ciliciae 12, 27. 14, 5.
Pylae Susides 119, 28.
Pyramus 13, 24. 19, 19.

Rheomithres 28, 30.
Rhidagnus 162, 17.
Rhodium 69, 17. — *Rhodii*
 58, 22. 70, 26. 28.
Rhosaces 253, 25.
Romani 273, 15.
Romanus adi. 57, 13. 384, 7.
Roxane 268, 6. 12. 375, 14. 376,
 2. 377, 6. 378, 22.
Rubrum mare vid. *Marc.*

Sabaces 29, 1. 43, 18.
Sabistamenes 12, 22.
Sacae 137, 4. 160, 2. 215, 15.
 243, 2. 7. 267, 23.
Samaritae 70, 18.
Sambagrae 337, 19.
Sambus 339, 1. 14.
Samiramis 110, 6. 230, 5.
 332, 26.
Samothracae 254, 24.
Sangarius amnis 4, 28.
Sardes 32, 9. 113, 23.
Sarmatae 231, 23.
Satibarzanes 171, 2. 27. 172,
 2. 6. 17. 173, 21. 211, 19. 219,
 14. 220, 8.
Satropates 72, 18. 75, 10.
Saturnus 53, 12.
Scythae 61, 9. 71, 25. 87, 3.
 92, 13. 97, 22. 28. 98, 15. 157,
 3. 10. 171, 1. 215, 16. 219, 10.
 228, 14. 18. 231, 14. 19. 21. 232,
 9. 233, 6. 17. 22. 237, 10. 15. 238,
 17. 239, 12. 16. 240, 9. 241, 10.
 242, 27. 243, 4. 252, 11. 15. 301,
 24. 316, 1. 317, 17. 334, 25.
Scythae Abii vid. *Abii.*

Scythia 84, 20. 259, 18.
Scythicus 214, 8. 354, 15.
Seuthes 356, 2.
Sibi 321, 4.
Sibyrtius 347, 16.
Sicilia 270, 9.
Sidon 41, 12. 56, 20.
Sidonii 41, 17. 56, 15.
Simi vid. *Aethiopes.*
Simias 199, 21.
Sinopenses 166, 1.
Siphnus 45, 6.
Sisigambis 11, 27. 33, 24. 34,
 19. 97, 9. 13. 116, 19. 117, 2.
 119, 2. 7. 372, 9.
Sisimithres 260, 8. 261, 7. 11.
 262, 3. 267, 19. 22. 25.
Sisines 20, 12. 19. 21. 27.
Sisocostus 294, 25.
Sitalces 350, 1.
Sittacene 114, 5.
Socrates 58, 23.
Soeris 341, 1.
Sogdianus 246, 4. — *Sog-*
diani 7, 15. 58, 3. 84, 4. 160,
 2. 215, 12. 217, 22. 220, 21.
 223, 6. 228, 21. 239, 8. 244, 3.
 245, 1. 252, 10. 316, 2. 387, 8.
Sogdiana regio 243, 22.
Sol 10, 22. 67, 17. 87, 29. 308, 2.
Soli 19, 11.
Sopithes 311, 16. 25. 312, 24.
Sopolis 276, 26.
Sostratus 273, 19. 20.
Sparta 154, 13. 158, 20.
Spartani 45, 14. 71, 8. 220, 13.
Spartanus adi. 388, 23.
Spitaces 301, 13.
Spitamenes 223, 7. 18. 226, 1.
 3. 9. 228, 24. 230, 22. 235, 16.
 24. 236, 15. 243, 13. 263, 5. 8.
 30. 264, 13. 28.
Stamenes 265, 10.
Stasanor 265, 8.
Statira, Darei filia, 57, 17.
Stesilaus 70, 24.

- Stiboetes 162, 7.
 Strato, rex Aradi, 40, 5.
 Strato, rex Sidonis, 41, 14, 43, 6.
 Styx 389, 3.
 Sudracae 322, 24. 324, 6. 17.
 Sunium 357, 1.
 Susa 107, 13. 115, 10. 116, 11.
 117, 24. 130, 8.
 Susiani 83, 25. 118, 1.
 Susiana regio 116, 15. 119, 23.
 Susides Pylae *vid.* Pylae.
 Syracusae 53, 6.
 Syracusani 52, 21.
 Syri 39, 15. 84, 22.
 Syria 22, 14. 19. 35, 5. 45, 18. 21.
 46, 9. 70, 18. 92, 4. 93, 17. 145,
 27. 159, 1. 239, 1. 245, 8. 253,
 9. 352, 11. 19. 386, 23. = Assy-
 ria 112, 3. 238, 23.
 Syria quam Coelen vocant
 39, 14. 58, 24.
 Syrtica gens 67, 7.
 Tabae 144, 23.
 Tanais 58, 5. 157, 8. 9. 171, 2.
 215, 15. 216, 24. 225, 24. 228,
 16. 19. 231, 2. 14. 19. 232, 2. 233,
 7. 239, 11. 240, 16 *bis*.
 Tapuri 7, 6. 165, 3. 7. 265, 15.
 Tarsos 14, 17.
 Tauron 118, 8. 19. 2. 303, 7.
 Taurus 214, 9.
 Taxiles 296, 22. 298, 1. 305, 17.
 22. 306, 18. 320, 18. 352, 28.
 Tegeatae 154, 28.
 Tenedus 59, 17.
 Terioltes 338, 12.
 Thais 132, 10.
 Thalestris 168, 13. 28.
 Thapsacus 352, 19.
 Theaetetus 127, 17.
 Thebae 57, 6. 255, 19.
 Thebe 14, 2.
 Themiscyra 168, 12.
 Theodotus 114, 23.
 Theoxenus 175, 16.
 Thermodon 168, 12.
 Thersippus 41, 10.
 Thessalus 24, 27. 382, 27. —
 Thessali 8, 17. 25, 16. 27, 25.
 29, 17. 19. 25. 90, 12. 101, 14. 173, 27.
 Thracia *vel* Thraecia 25, 21.
 26, 25. 106, 2. 157, 7. 158, 20.
 231, 22. 240, 17 *bis*. 332, 9. 355,
 23. 356, 3. 387, 7 *bis*.
 Thraces 14, 12. 25, 19. 27, 11. 90,
 21. 113, 5. 117, 23. 304, 13. 353, 3.
 Thymondas 9, 6. 21, 1. 24, 23.
 Tigris 57, 29. 72, 15. 17. 24. 73,
 24. 76, 20. 93, 18. 94, 14. 102, 1.
 108, 2. 117, 15. 157, 3. 314, 13.
 Timaeus 327, 10. 13.
 Timagenes 328, 4.
 Tiridates 125, 17. 130, 14. 276, 9.
 Tithonus 69, 12.
 Trapezus 387, 4.
 Triballi 158, 20. 382, 10.
 Tripolis 43, 12.
 Trogodytae 67, 4.
 Typhonis specus 14, 2.
 Tyriotes 78, 22. 79, 4. 15. 79,
 22. 23.
 Tyrius 55, 11. — Tyrii 45, 27.
 46, 28. 47, 2. 17. 26. 48, 21. 26.
 49, 10. 18. 50, 3. 25. 51, 11. 16.
 52, 2. 23. 54, 22. 30. 55, 14. 56,
 3. 17. 18.
 Tyrius *adi.* 55, 4. 71, 12.
 Tyros 45, 18. 20. 53, 8. 54, 11.
 56, 29. 58, 24. 71, 5. — Tyros
 Vetus 48, 17.
 Uxii 117, 16. 23. 119, 23.
 Veneti 6, 9.
 Victoria *vid.* Minerva.
 Xenippa 259, 17.
 Xenophilus 116, 12.
 Xerxes 6, 22. 27, 16. 40, 22. 129, 2.
 133, 15. 224, 17. 19. 225, 22. 376, 5.
 Zariaspes 347, 14.
 Zoilus 173, 26.
 Zopyrio 355, 23.

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Reallexikon des klassischen Altertums. Von Fr. Lübker.

Siebente, verbesserte Auflage, von Prof. Dr. Max Erler. Mit zahlr. Abbildungen. In Halbfranz geb. *M.* 16.50.

Lübkers Reallexikon soll vor allem den Zwecken des humanistischen Unterrichts dienen. Deshalb wurde eine Beschränkung des Inhalts auf die Seiten und Teile des Altertums angestrebt, deren Erkenntnis für unsere in Gymnasien unterrichtete Jugend wichtig und angemessen ist, auf den Bereich der vorzugsweise in Schulen gelesenen Klassiker, auf alle die Gebiete und Gegenstände des Altertums, deren Verständnis dem jungen Leser so recht anschaulich und fruchtbar gemacht werden kann. Es galt also vor allen Dingen, einerseits die rechte Lesung der großen Alten selbst zu unterstützen, andererseits von kleinen Punkten aus einen Überblick über größere Partien und eine Einsicht in den Zusammenhang des antiken Lebens und Denkens zu vermitteln. Aus diesem Grunde mußte ein sorgsames Bemühen darauf gerichtet sein, eine Menge vereinzelter und eben darum anhaltlos verschwindender Notizen in ein größeres Ganze zusammenzufassen.

Kulturbilder aus griechischen Städten. Von Oberlehrer Dr. Erich Ziebarth.

Mit zahlr. Abbildungen. Geh. *M.* 1.—, in Leinwand geb. *M.* 1.25.

Sucht ein anschauliches Bild zu entwerfen von dem Aussehen einer altgriechischen Stadt und von dem städtischen Leben in ihr, auf Grund der Ausgrabungen und der inschriftlichen Denkmäler; die altgriechischen Bergstädte Thera, Pergamon, Priene, Milet, der Tempel von Didyma werden geschildert. Stadtpläne und Abbildungen suchen die einzelnen Städtebilder zu erläutern.

Pompeji, eine hellenistische Stadt in Italien. Von Prof. Dr. Fr. v. Duhn.

Mit 62 Abbildungen. Geh. *M.* 1.—, in Leinwand geb. *M.* 1.25.

Sucht, durch zahlreiche Abbildungen unterstützt, an dem besonders greifbaren Beispiel Pompejis die Übertragung der griechischen Kultur und Kunst nach Italien, ihr Werden zur Weltkultur und Weltkunst verständlich zu machen, wobei die Hauptphasen der Entwicklung Pompejis, immer im Hinblick auf die gestaltende Bedeutung, die gerade der Hellenismus für die Ausbildung der Stadt, ihrer Lebens- und Kunstformen gehabt hat, zur Darstellung gelangen.

Die Sagen des klassischen Altertums. Von H. W. Stoll.

6. Auflage. Neu bearbeitet von Dr. Hans Lamer. 2 Bände. Mit 79 Abbildungen. Geb. je *M.* 3.60. In einen Band geb. *M.* 6.—

Die allbekannten Werken Stolls, der sich um die Verbreitung und Popularisierung der Kenntnis des klassischen Altertums so hohe Verdienste erworben hat, erscheinen hier in neuer Form und in neuem, wesentlich verbessertem Gewande.

Band I behandelt Sagenreihen wie die von Herakles, Theseus, den Argonauten, Oidipus usw., Band II wesentlich den Inhalt von Ilias und Odyssee.

Die in reicher Zahl beigegebenen Abbildungen sind in bestmöglicher Wiedergabe ganz neu hergestellt worden. So werden die Stollschen Bücher in ihrer Neugestaltung als die besten Orientierungsmittel über den antiken Sagenschatz und die antike Mythologie gelten dürfen und sich bald der gleichen Beliebtheit erfreuen, die sie sich in ihrer alten Form durch Jahrzehnte bewahrt haben.

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG

DIE HELLENISCHE KULTUR

DARGESTELLT VON

FRITZ BAUMGARTEN, FRANZ POLAND, RICHARD WAGNER

2. stark vermehrte Auflage. Mit 7 farbigen Tafeln, 2 Karten und gegen 400 Abbildungen im Text und auf 2 Doppeltafeln.

[XI u. 530 S.] gr. 8. 1908. geh. *M.* 10.—, in Leinwand geb. *M.* 12.—

Die glänzende Aufnahme, die das Buch sowohl bei der Kritik als auch in weiten Leserkreisen gefunden hat, beweist, daß das Bedürfnis nach einer zusammenfassenden Darstellung der hellenischen Kultur, die auf der Höhe der heutigen Forschung steht, vorlag, und daß die Verfasser ihre Aufgabe vortrefflich gelöst haben. In der zweiten Auflage wird den neuen Entdeckungen der letzten beiden Jahre, sowie der außerordentlichen Bedeutung der Vasenmalerei für die heutige Forschung Rechnung getragen. Der schon außerordentlich reiche Bilderschmuck ist durch eine beträchtliche weitere Anzahl sorgsam ausgewählter neuer Abbildungen vermehrt. So liegt denn ein Werk vor, das nach Form und Inhalt Vollendetes leistet. Nicht nur Lehrer und Schüler der Oberklassen höherer Lehranstalten, sondern ebenso Studierende und Künstler, alle Freunde des klassischen Altertums, ja alle Gebildeten finden in dieser Darstellung der hellenischen Kultur die mustergültige Grundlage für ein geschichtliches Verständnis aller späteren kulturellen Entwicklung.

„Seine Verfasser wollten in erster Linie ein Buch für Schule und Haus schaffen und haben bei diesem Bestreben eine äußerst glückliche Hand bewiesen. In schöner, ebenmäßiger Darstellung entrollt sich vor dem Blick des Lesers die reiche hellenische Kulturwelt. Wir sehen Land und Leute im Lichte klarer und scharfer Charakteristik und träumen uns mit Hilfe der beigegebenen herrlichen Landschaftsbilder in die große Vergangenheit zurück. Das staatliche, gesellschaftliche und religiöse Leben, das Schöpferische in Kunst und Schrifttum steigt in leuchtenden Farben vor uns auf. Der feine kritische Sinn, der die Verfasser niemals verläßt, erfüllt mit Zuversicht in ihre Urteile. Für einen Schüler der höheren Gymnasialklassen z. B. läßt sich daher in der ganzen gleichgearteten Literatur ein schöneres, anregenderes Buch kaum finden.“ (Hochland.)

„Die Aufgabe, die hier zu lösen war, bestand darin, alles, was über das innere und äußere Leben der Hellenen in Schrift und Stein, in Wort und Bild überliefert ist, in der neuesten und besten wissenschaftlichen Erkenntnis anzunehmen, kritisch zu sichten und zu einer schön abgerundeten, einheitlichen Darstellung zu verarbeiten. Und diese Aufgabe haben die Verfasser glänzend gelöst.“

(Rektor Prof. Dr. Muff-Pforta in der Neuen Preuß. (Kreuz-) Zeitung.)

THE BORROWER WILL BE CHARGED
AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT
RETURNED TO THE LIBRARY ON OR
BEFORE THE LAST DATE STAMPED
BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE
NOTICES DOES NOT EXEMPT THE
BORROWER FROM OVERDUE FEES.

3 2044 019

Digitized by

Google

